

www.libtool.com.cn

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT

01

www.libtool.com.cn

Ar 1649

www.libtool.com.cn

BENEDICTI XIV.

PONT. MAX.

OLIM PROSPERI CARD.

LAMBERTINI

INSTITUTIONES

ECCLESIASTICÆ.

TOMUS III.

LOVANI,

EX TYPOGRAPHIA ACADEMICA.

M. D. CC. LXII.

www.libtool.com.cn

ELENCHUS INSTITUTIONUM T O M I III.

LXXXVII. **I**nstruuntur Parochi, & Confessarii, quemadmodum confugere debeant ad Cardinalem Pœnitentiarium, & executioni mandare, quæ ab illo præcipiuntur, præsertim in difficultatibus ad matrimonium pertinentibus. pag. I.

LXXXVIII. Responsum redditum dubio a Viro Religioso proposito circa Institutionem XXXIII. Iterum ostenditur matrimonia exterorum, quæ celebrari Bononiæ solent, & earum pariter, quæ in Monasteriis educantur, contrabenda esse præsentè Parocho, cujus ditioni Monasterium, aut domus subjecta sit.

Contrahi debere matrimonia earum, quæ educari consueſcunt coram Parocho, in cujus Parochia paterna, materna, aut fratris domus conſtituta eſt. Hoc idem ſtatuendum eſt de famulis Bononiensibus, qui domicilium in alia Parochia habent. pag. 58.

LXXXIX. *Cum viæ campeſtres publicæ præruptæ, ac viatoribus admodum difficiles ſint, & cum Parochis onus incumbat, vel Viaticum infirmis miniſtrandi, vel mortuos efferendi, agricolæ, & vicinorum prædiorum domini liberum illis tranſitum per eaſdem præbere tenentur. Semitas huiusmodi non eſſe inter vias publicas recensendas ob delata per eas cadavera, Cruce prælatâ. Quanam requirantur, ut via conſtituatur publica. Quomodo ſe gerere debeant Parochi, ſi id fortè contigerit.* pag. 71.

XC. *Invitantur Fideles ad Eccleſiam Metropolitanam promulgata ibidem in Nativitate Domini centum dierum Indulgentia ob recenter detecta Altaria duo, quorum alterum S. Apollinari, alterum S. Ambroſio dicatum eſt. Indican- tur cauſæ, quæ excitare debent fideles, ut ea, quâ poſſunt, animi devotione religioſum cultum prædictis Sanctis exhibeant.* pag. 79.

XCI. *Ad Canonicum Joannem Baptiſtam*

INSTITUTIONUM.

Scarselli Cancellarium Archiepiscopalem Epistola, quâ ostenditur, duo vel plura beneficia, quæ simplicia nuncupantur, nisi iusta de causa, ab eodem retineri non posse. Utrum absque dispensatione Apostolica Episcopus possit alicui tertium, quartum, & quintum beneficium simplex idcirco conferre, quia prima duo beneficia ad vitam honestè sustentandam satis esse non videntur. Utrum aliqua intercedat discrepantia inter beneficia liberæ collationis, & ea, quæ ad jus Patronatûs spectant. Quid circa banc rem decerni soleat a Sacra Congregatione. Utrum Nepos illius, qui Parochiam abdicavit, impediri possit, quominus ad eandem obtinendam candidatus interveniat. Sensus Constitutionis S. Pii V, quæ ad hoc spectat, indicatur.

pag. 81.

XCI. *De Missarum Eleëmofynis, quæ celebrari solent in peculiari aliqua Ecclesia Diœcesis. Sacerdotibus omnino vetitum esse Missam applicare pro iis, a quibus deinde stipendium fortuito invenient. Utrum liceat Confessariis Missas Pœnitentibus injungere a semetipsis, vel in suis Ecclesiis celebrandas. Utrum sibi, vel suis Ecclesiis aliquid tribuere possint earum rerum, quæ a pœnitentibus resti-*

tui solent, cum ignoratur ad quem Jure pertineat. pag. 90.

XCIII. *Epistola ad Vicarium Generalem habita. Utrum Simonie labe afficiatur is, qui pecuniam largiter impendit, ut se lite eximat, in causis beneficialibus. Quenam requirantur, ut hoc Jure fieri possit. De Arbitris causarum ad beneficia spectantium, & cuinam præcipue rei animum, mentemque adjungere ipsi debeant.* pag. 93.

XCIV. *Epistola Encyclica Vicariis Foraneis, & Parochis Urbis, ac Diœcesis. Facultatem inesse Episcopo cogendi Parochos, & Ecclesiæ Rectores, ut suis impensis plures ministros auxilio sibi accipiant, ubi unus tantum minime sufficiat ad fidelium confessiones excipendas. Non esse immunem a gravi culpa eum Sacerdotem, qui semel probatus ad Sacramentum Pœnitentiæ administrandum, deinde (postquam desit facultatis acceptæ designatum tempus) recusat Confessarii munus exercere, ne cogatur ad novum examen accedere.* p. 101.

XCV. *Epistola Vicario Generali reddita. Utrum Simonie labe inuratur ei, qui Beneficium Ecclesiasticum constituit eo jure, ut ipse, quoad vitam agat suam, deinceps ejus consanguinei fructus percipiant. An ad id perficiendum Sedis*

tes ut baptizentur. Illos irregularitati omnino esse obnoxios, qui Sacramentum Baptismi (nisi urgeat necessitas) Infantibus privatis in domiciliis conferant, Eos pariter arguendos magnopere, qui tempus protrahant, & Infantes domi baptizatos ad Ecclesiam asportare negligant, ubi omissæ cæremoniæ ritè perficiantur. Legibus adversari Parochum, aut alium quempiam Sacerdotem, qui Baptismi in privatis ædibus collati fidem facere renuat. pag. 144.

XCIX. *Epistola Encyclica Parochis Diæcesis: cautum esse tum a Sacris Canonibus, tum etiam a legibus civilibus, ne quis Ecclesiam armatus ingrediatur: discrimen ostenditur inter enses, aliaque id genus arma, quibuscum Ecclesias ingredi fas est, & inter scopletos, aliaque ejusmodi, quibuscum ingredi vetitum est.* pag. 157.

C. *Epistola Encyclica Parochis Diæcesanis. Quomodo, & a quonam reparari debeant Ecclesiæ & Parochorum ædes, si necessitas id postulet, sive sint liberæ collationis Episcopi, sive Jurispatronatus. Utrum Parochus (nisi vetus aliqua obstet consuetudo) teneatur eas reficere, & quibusnam impensis. Utrum qui gaudet Ecclesiasticis fructibus in aliqua Ecclesia, quæ instaurari debeat, pecuniæ*

CIII. *Norma quædam præscribitur pro cœtibus Ecclesiasticis, qui in hac Metropolitana Ecclesia haberi consueverunt, ut quæstiones Theologiæ Moralis discutiantur. De his, qui cœtibus bujusmodi interesse tenentur. Utrum omnes, qui Canonici dignitate insigniti sunt, convenire debeant. An Canonicus Pœnitentiarius intervenire adstringatur. Utrum Confessarii Regulares ad excipiendas Laïcorum Confessiones approbati, hosce Ecclesiasticos conventus adire teneantur.*
pag. 204.

CIV. *De exercitiis spiritualibus, quibus vacare debent, qui ad Sacros Ordines promovendi sunt. De utilitate, quæ ex illis dimanat. Quamobrem bujusmodi exercitationes fuerint excogitatae. Et a quo præscribantur, & quo tempore. Ostenditur hoc institutum observari tum Romæ, tum in aliis Italiæ Civitatibus. Rejiciuntur fuitiles excusationes, quæ adduci solent ab iis, qui sese ab hac pia consuetudine expedire velint.*
pag. 210.

CV. *Leges quædam constituuntur tum in Urbe, tum in Diœcesi circa testamenta, quæ sine Notario, vel a Parocho, vel ab alio Sacerdote conscribi solent. De iis, quæ in associandis, deferendisque ad tumulum cadaveribus eve-*

niant, aliisque hujusmodi. De Tertiariis, quæ privatis in ædibus, & quæ conjunctim vitam agunt. De diffidiis, quæ inter Parochos, & Sodalitates quotidie oriuntur, ubi explicantur Decreta Generalia Congregationis Sacrorum Rituum habita anno 1730., quibus inscribitur Urbis, & Orbis. p. 225.

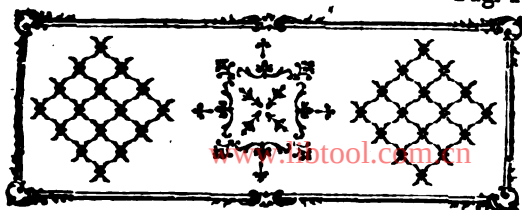
CVI. Epistola ad Canonicum Joannem Baptistam Scarfelli Cancellarium Archiepiscopalem data, de illo, qui ad Ordines diebus profestis promoveri desiderat, acceptis Apostolicæ Sedis literis, quibus permittitur ei extra tempora initiari: ac de eo, qui Ordines minores, & Subdiaconatum uno eodemque die suscipere contendit. Nullius ponderis esse rationes ab iis, qui similia exposcunt, adductas. Utrum inter Festos referendi sint dies, quibus duplex Officium præscribitur, quamvis populus a servili opere minimè sese abstineat. Quibusnam ex his diebus juxta Apostolicæ Sedis sententiam Ordines tribui debeant. Vetitum omnino esse, Ordines minores, & Subdiaconatum eodem die accipere, & quibus indictis pænis. pag. 323.

CVII. Congeruntur, ac subjiciuntur oculis Canonorum Ecclesiis tum Metropolitanis, tum Collegiatis Urbis, ac

XII ELENCHUS INSTITUTIONUM.

Diœcesis inservientium quæcumque sancita fuerunt a Sacris Canonibus, a Tridentino Concilio, a Sacra Congregatione ejusdem Concilii interprete de servitio, quod præstare debent Choro (ad quem convenire tenentur) ipsi Canonici, & Mansionarii Cathedralibus, & Collegiatis additi. Postremò admonentur observare diligenter ejusmodi decreta, quæ ipsorum quoque Constitutionibus optimè congruunt. pag. 331.

INSTI-

INSTITUTIO LXXXVII

Instruuntur Parochi, & Confessarii, quemadmodum confugere debeant ad Cardinalem Pœnitentiarium, & executioni mandare, quæ ab illo præcipiuntur, præsertim in difficultatibus ad Matrimonium pertinentibus.

E X quo pervenimus in hanc Sedem, hujusque Civitatis ac Diœcesis administrationem suscepimus, adesse nunquam prætermisimus, cùm examen indiceretur pro Ordinandis, Confessariis, aut Parochis, quibus absque ullo examine, vel prævio concursu, animarum cura confertur. Assiduò pariter convenimus ad cœtus Ecclesiasticos, qui statis temporibus in hac Metropolitana haberi solent, ubi quæstiones Theologiæ Moralis proponuntur; idemque institutum retinere in posterum decernimus, donec singulari Dei beneficio salvi, & incolumes erimus. Itaque præ cæteris advertimus, a plerisque ignorari rationem, ac modum, quo ad Cardinalem Pœnitentiarium, ipsiusque Tribunal confugiant, cùm aliquid ipsis difficultatis circa matrimonium obvenierit.

Tom. III.

A

Certissimis etiam documentis adducti cognovimus eos malè se gessisse, cùm executioni mandarent immunitates ab eodem Cardinali concessas, ex quo magnum detrimentum in illos præsertim dimanavit, qui temere, & inconsultò rem gravissimi momenti peregerunt; ex quo pariter neglectæ fuerunt leges in iisdem immunitatibus præscriptæ. Quamobrem consilio etiam addito præstantium virorum hanc institutionem promulgare constituimus, in qua non solum usi sumus auctoritate, ac sententiis scriptorum, sed experientiâ, quam ex Romana Pœnitentiaria nobis per tot annos comparavimus, quibus Canonum interpretis munus in eodem Tribunali exercuimus, Congregationibus indici consuetis interfuimus, operam laboremque nostrum impendimus, cùm iudicium nostrum scripto etiam ferremus in iis rebus, quæ in medium proferebantur. Accedit etiam, quod vitâ functo Lancetta Sacræ Rotæ Decano in ejus locum per aliquod tempus Rectoris Pœnitentiariæ munus obivimus. Mens tamen non est dissertationem conficere, sed Clerum nostrum solummodo instituere; neque de iis omnibus verba facere, quæ Romæ in Sacra Pœnitentiaria proponuntur, sed tantum de matrimonialibus dispensationibus, quæ ab eodem Tribunali concedi consueverunt. Itaque omittimus Sacræ Pœnitentiariæ institutionem, quam fusè, ac sapienter explicavit Cardinalis Petra, cui nos suffecti fuimus pro Sacris Canonibus interpretandis, & qui modò Summi Pœnitentarii dignitatem obtinet. Cætera quoque omittimus, quæ ad ipsum Sacrum Tribunal pertinent, & duabus eximiiis lucubrationibus exponuntur, quas nos ipsi nondum in lucem editas servamus. Eas

INSTITUTIO LXXXVII. 3

magno studio congesserunt P. Thesaurus ex Societate Jesu, qui Romæ in Basilica Sancti Petri Apostolici Pœnitentiarîi munere perfunctus est, Pater Syrus ex Ordine Minorum Sancti Francisci Strictioris Observantiæ, qui in Basilica S. Joannis Lateranensis Pœnitentiarium pariter egit. Quare ad matrimoniales dispensationes hunc sermonem redigemus, & primum ordiemur a facultatibus ejusmodi, quas Pontifex Summo Pœnitentiarîo solet impertiri. Nam ad ipsas referuntur omnia, quæ inferius subjiciemus.

2. Innocentius XII. Constitutione 12. quam Sacra Pœnitentiarîa veluti normam sequitur, hæc decernit : *In Matrimonîis contrahendis possit idem Major Pœnitentiarius in foro conscientie tantum super impedimentis occultis, quæ Matrimonium non deridunt, dispensare, vel dispensari mandare.*

3. Tria potissimum impedimenta scriptores enumerant ; nempe votum simplex, sponsalia jam inita cum alia muliere, & Ecclesiæ Interdictum (g). Innocentius XII. Summo Pœnitentiarîo facultatem omnimodam tribuit pro votis simplicibus *in foro conscientie* commutandis, & ob hanc causam, qui simpliciter vovit castitatem, aut aliquem Regularium Ordinem ingredi, seu Sacros Ordines suscipere, vel uxorem nequaquam ducere, si ipse matrimonium inire velit, ad Cardinalem Pœnitentiarium confugere potest, ut voti peracti commutationem obtineat, quæ permitti solet, si le-

A 2

(g) Sanchez de Matr. l. 7. disp. 17. n. 9. Pontas in eod. tr. l. 6. c. 4. Perez de Matr. disp. 23. sect. 8. n. 2. Salmanticens. in cursu Moral. t. 2. tr. 9. de Matr. c. 13. punct. un. n. 15.

4 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

gitima causa interveniat; nempe si libidinis impetu vehementer concitetur, qui votum castitatis emisit (b). Illud verò immutari solet hâc conditione, ut singulis mensibus ad Pœnitentiæ Sacramentum accedat, aliisque piis operibus vacet, quæ a Confessario præscribuntur. Ea pariter conditio pro ineundo matrimonio adjicitur, ut castitatem deinceps observet, postquam uxor vitâ decesserit. Quod si crimen aliquod cum alia muliere admittat, vel novum matrimonium absque nova facultate contrahat, pro certo habeat votum castitatis gravi scelere violari, neque jure novi matrimonii uti posse, quæ omnia patefacere debet Sacerdos, a quo literæ Sacræ Pœnitentiariæ sunt executioni mandandæ (i).

4. Si aliquis cum muliere sponsalia contraxerit, ac deinde aliam mulierem in matrimonium ducere peroptet, facultatem pro solvendis primis sponsaliis, dummodo occulta fuerint, & iusta causa intercedat, *in foro conscientiæ* impetrare potest, ut animæ suæ saluti, atque innocentæ prospiciat. De interdicto Ecclesiæ dicere prætermittimus, quod publicum semper est, nec unquam Sacra Pœnitentia de rebus publicis iudicium ferre consuevit.

5. Post hæc Summus Pontifex impedimenta dirimentia recenset, ac de ineundis matrimoniis verba faciens hæc statuit: *At a Dispensationibus super quocumque impedimento ex quovis gradu sive consanguinitatis, sive affinitatis ex copula licita, sive ex cognatione spiritali proveniente, etiam in foro conscientiæ tantum,*

(b) Rosignol. de Sac. Matr. part. 2. tom. 7. prænot. 25. claus. 2. (i) Navarrus in Manuuct. ad praxim execut. Epistol. Sacræ Pœnitentiariæ part. 1. pag. 47. & seq.

INSTITUTIO LXXXVII. 5

tamen si impedimentum sit occultum, & periculum scandalorum immineat, in iisdem Matrimoniis contrahendis ablineat.

6. Cum hæc ita sint, si quis fortasse aliquo ex allatis impedimentis teneatur, non quidem confugere ad Sacram Pœnitentiariam, sed ad Datariam oportet.

7. Præterit silentio Summus Pontifex occultum impedimentum publicæ honestatis, quod ex occultis sponsaliis inter virum, ac mulierem dimanat; quemadmodum Auctores ferè unanimes sentiunt, licet Dataria nullum prorsus impedimentum *in foro conscientiae* provenire contendat ex illis sponsaliis, quæ clam inita fuerunt (*k*). Quamobrem in dubium revocari potest, an Summus Pœnitentiarius idem impedimentum *in foro conscientiae* solvere possit, si fortasse contractum fuerit, juxta communem sapientum virorum opinionem, & occultum sit, quia de initis sponsaliis nulla cognitio in vulgus emanavit. Nam Summus Pontifex, uti modò exposuimus, solum agit *de impedimento ex quovis gradu sive consanguinitatis, sive affinitatis, sive ex cognatione spiritali proveniente.* Itaque cum idem Innocentius XII. post evulgatam Constitutionem declaraverit *oraculo viva vocis* integrè se restituere Tribunali Sacræ Pœnitentiariæ universa, quæ ad ipsum antea spectabant, eis tantum sublatis, quæ in sua Constitutione recensuerat, hinc sequitur Majori Pœnitentiariorum tribuendam esse facultatem solvendi propositum impedimentum, licet *de contrahendo* res agatur; nam hæc eadem facultate præditus olim fuit,

A 3 .

(*k*) Contractus in Praxi dispens. l. 8. c. 7. n. 10. Zerola in sua Praxi part. 2. in vocabulo *Sponsalia*.

8 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

cum idem impedimentum occultum esset, & ad forum conscientiae res omnis solum redigeretur: neque ullo modo verba Pontificiae Constitutionis adversantur, quae impedimentum ejusmodi silentio praetermittunt.

8. Postquam de contrahendis matrimoniis sermonem habuit Pontifex, ad matrimonia jam contracta descendit, & haec potissimum praescribit: *In Matrimoniis vero contractis a Dispensatione, seu Matrimonii revelatione in gradibus, primo, & secundo, seu secundo tantum consanguinitatis, vel affinitatis ex copula illicita etiam in occultis pariter absteat, praeterquam, si in hujusmodi secundo gradu tantum impedimentum saltem per decennium duraverit occultum, & oratores simul publice contraxerint, & convixerint, & uti conjuges legitimi reputati fuerint.*

9. Quare, qui matrimonium hoc pacto iniecit, si remedium expectat, ad Datariam confugere debet, non autem ad Pœnitentiarium, nisi forte impedimentum in secundo gradu saltem per decennium duraverit occultum, & oratores simul publice contraxerint, & uti Conjuges legitimi reputati fuerint. Post hæc Innocentii Constitutio Summo Pœnitentiarario permittit, ut possit, *In tertio autem, & quarto gradibus publicis revalidare Matrimonia nulliter contracta ex causa subreptionis, vel obreptionis occultae Literarum Apostolicarum, praeterquam si falsitas consistat in narratione precedentis copulae, quae tamen antea non intercesserat.*

10. Magnum hic discrimen advertendum est inter eos, qui a Dataria dispensationem obtinuerunt, non explicantes in supplici libello copulam, quae intercessit, aut volunta-

INSTITUTIO LXXXVII. 7

tem, & consilium, quod tunc habuerunt, nempe, ut facilius ejusmodi dispensationem assequerentur, & inter illos, qui copulam intervenisse falso exponunt, ut a Ministris Datarie tutius dispensationem sibi surripiant. Equidem primi, si consulere sibi velint, propriam turpitudinem declarare debent; ideoque Summus Pontifex aditum ipsis ad Pœnitentiarum reclusit. Secundi verò detegant necesse est, eâ labe, ac maculâ se esse immunes, quam in supplici libello contractam falso testati sunt. Quare, si quis ob hanc falsitatem impetravit dispensationem in quocunque gradu consanguinitatis, vel affinitatis ad Datariam se convertere debet, novamque ex ipsa dispensationem exposcere.

II. Pontifex agit, uti superius dictum est, *De Matrimoniis cum impedimento contractis in gradibus primo, & secundo, vel secundo tantum consanguinitatis, vel affinitatis ex copula licita*; agit etiam de Matrimoniis contractis *in tertio, & quarto gradibus publicis*; sed nullam habet mentionem de occulto spiritualis cognationis impedimento, quod aliquando contingit. Hinc in dubium vocari potest, an Summus Pœnitentiarius hæc facultate præditus sit, cum de contractis jam Matrimonis res agitur; (nam, si de contrahendis adhuc Matrimoniis sermo fiat, jam superius ostendimus nullam Pœnitentiarum inesse auctoritatem, ut ipsa dispensare possit). Itaque nemo inficiatur in Matrimoniis initis eam facultatem Majori Pœnitentiarum tribuendam. Quippe id consuetudine, institutoque Pœnitentiariæ comprobatur; neque adversari potest *oraculum viva vocis Summi Pontificis* post Constitutionem, uti supe-

8 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

rius indicavimus. Accedit etiam, quod Pontifex rem apertè declaravit, cùm abrogare vellet auctoritatem, ne contrahenda Matrimonia dispensarentur, si impedimentum cognationis spiritualis intercederet. Quare facultatem eandem non quidem sublatam, sed potius præservatam in contractis Matrimoniis conijcere debemus, quia Pontifex nullum de ipsa verbum fecit, cùm de iisdem Matrimoniis ageretur.

12. Paulò ante diximus reclusum esse aditum ad Pœnitentiariam illis, qui *a Dataria dispensationem aliquam obtinuerunt, non explicantes in supplici libello copulam, quæ intercessit, aut voluntatem, & consilium, quod tunc habuerunt, nempe, ut facilius ejusmodi dispensationem assequerentur.*

13. Equidem decertant inter se Scriptores, an hæc apertè exponenda sint, ut consanguinitatis, vel affinitatis impedimentum a Sede Apostolica dispensetur (1); reipsâ tamen nullus dubitandi locus superest, cùm Summi Pontifices mentem suam super hac re clarissimè declaraverint. Nam in suis literis, cùm dispensationem aliquam impertiunt, sub pœna *subreptionis*, vel *obreptionis* indicant, ut non modò copula explicetur, si prius obvenit, sed etiam quo consilio, ac voluntate inita fuerit. Id autem sapienter constituerunt, ut gravissimum crimen incestûs longè a consanguineis arceretur (m).

14. Cùm hæc ita se habeant, quæ Innocentius XII. indulserit, afferamus: *Quod si orato-*

(1) Salmanticens. l. 2. tr. 9. de matr. c. 14. punct. 3. n. 9. & seqq. (m) Corradus ibid. l. 6. c. 5. n. 36. & seqq. Syrus in Constit. Inn. XII. facult. 32. §. 26. & facult. 33. §. 27.

INSTITUTIO LXXXVII. 9

res, qui obtinuerint a nostra Dataria dispensationem super gradu prohibito tam in primo, & secundo, quàm in secundo tantùm, ac etiam in tertio, & quarto, tacitâ copulâ inter eos secutâ, quam sine honoris detrimento detegere non valeant, & ratione hujusmodi taciturnitatis petant dispensationem pro Matrimonio contrahendo, seu revalidatione Matrimonii contracti, possit idem Major Penitentiarius, si copula sit adhuc secreta, in foro conscientiae tantùm concedere, factâ, quando agitur de primo, & secundo, vel secundo tantùm gradu, compositione quinquaginta ducatorum auri de Camera ad Datariam transmittendorum, ad effectum, ut inconcussi moris est, erogandi in eleemosynas.

15. Hæc postrema Innocentii XII. verba referri debent ad ea, quæ Pontifices antea constituerunt, ut nempe piis operibus totum impendatur, quod ex matrimonialibus dispensationibus percipitur; ac potissimùm ad literas, quas Innocentius X. die 8. Novembris 1644. promulgavit, decernens, ne ejusmodi pecunia cum reliqua confundatur, quæ tradita est curæ Præfecti generalis ærarii Pontificii, sed in Monte Pietatis deponatur, nec inde auferri possit, nisi prius mandatum a Pontifice obsignatum intercesserit, per quod eadem pecunia in pium opus convertatur (n).

16. Verùm Innocentii XII. propositam constitutionem explicare prosequamur, quæ proculdubio servanda est in ea parte, quam modò commemoravimus, sive de gradibus consanguinitatis, sive affinitatis sermo habeatur, cùm Pontifex pullos distinctè, ac peculiari-ter gradus enumeret. Adjungimus pariter

(*) Card. Pallavicinus l. 23. Hist. Conc. Trid. cap. 8. num. 11.

quingenta ducatos non esse persolvendos, cum dispensatio circa primum, aut secundum gradum, non verò circa tertium, vel quartum comparatur; imò neque hanc pecuniam enumerandum esse, licet primus, vel secundus, aut secundus tantum gradus dispensetur, si in forma pauperum literæ expediantur: Nisi prior gratia (inquit Pontifex) expedita fuisset in forma pauperum, quo casu etiam hac gratia absque ulla compositione similiter expedietur.

17. Disputatum olim fuit, utrum si quis dispensationem a vetito gradu consequutus fuerit, explicans quidem copulam, quæ prius intervenit, non autem nefarium consilium obtinendi facilius hâc ratione eandem dispensationem, quesitum, inquam, fuit, utrum Major Pœnitentiarius facultatem satis haberet, ut crimen ejusmodi remitteret, si copula esset publica, intentio verò occulta. Equidem P. The-saurus (o) docuit ad Datariam pertinere dispensationem ejusmodi occultæ intentionis, quemadmodum ad illam solummodo spectat a publica copula dispensare. Sed Innocentius XII. cujus verba inferius subjiciemus, Majori Pœnitentiaro concessit, ut dispensationes ejusmodi impertiri posset; hinc nemini dubium esse debet, quin hæc facultas Majori Pœnitentiaro tribuatur, licet publica fuerit copula: intentio verò occulta. Porro ea copula publica dicitur, quæ in Dataria fuit exposita, & literis Apostolicis inserta, quæ per Delegatum executioni mandantur.

18. Itaque facultatem dispensandi ab occulta intentione, licet copula sit publica, Majori Pœnitentiaro denegari nequit, sive Matri-

(o) In sua Prax. ms. Pœnitentiari. tit. 6. n. 6. & in Praxi Eccles. part. 2. ad voc. Incessus c. 2. §. Verum est.

INSTITUTIO LXXXVII. 11

monium contractum jam fuerit, seu contrahi debeat: sed jam verba Pontificis afferamus: Si vero etatores, qui obtinēt dispensatione a Dataria super impedimento primi, & secundi, siue secundi dumtaxat gradus consanguinitatis, seu affinitatis cum expressione quidem carnalis copulae, sed tacitā, occultā, & malitiōsā intentione in ipsa copula habitā ad facilius habendum dispensationem, pro revalidatione hujusmodi dispensationis recurrant ad dictam Penitentiariam, possit idem Major Penitentiarius desuper dispensare cum miserabilibus personis explicitē affirmantibus, se uti tales, & sub illa expressa qualitate & forma miserabilium, dispensationes a Dataria obtinuisse. Cum iis verō, qui non tamquam pauperes, sed uti ex honestis Familiis, siue uti nobiles, siue uti illustres fuerint similiter ab eadem Dataria dispensati, idem Major Penitentiarius non dispense, nisi solatū prius in Dataria, ad effectum pariter erogandi in elemosinas, taxā cum Datario pro tempore existente concordandā. Quod si supplicantes sint pauperes, ita ut verō & realiter integram summam taxatam, vel aliquam ejus partem solvere nequeant, praefatus Major Penitentiarius insinuat cum eodem Datario opportune provideant.

19. Ex his verbis primō desumitur nihil omnino solvendum esse pro obtenta dispensatione primi, & secundi gradus, siue secundi dumtaxat cum expressione quidem carnalis copulae, sed tacitā, & occultā malitiōsā intentione, si dispensatio ejusmodi a Dataria conceditur in forma pauperum. Paupertas verō testimonio eorundem oratorum comprobatur. Nam revalidationis dispensationis ad forum conscientiae tantum pertinet. Secundō, si illis dispensatio

12 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

tribuat, qui ex honestis Familiis, atque uti nobiles, & illustres habeantur, quædam pecuniæ summa necessaria est, quam Major Pœnitentiarius unâ cum Datario constituit, ob hanc potissimum causam, ut detrimentum a Datario susceptum in prima dispensatione compensetur. Tertiò, si oratores in eam paupertatem redacti fuerint, ut pecuniam ab eodem Pœnitentiario, ac Datario decretam nec integrè, nec partim persolvere queant, tum Pontifex indicit, ut ipse Pœnitentiarius, ac Datararius *opportune provideant*. Porro oratores nullas facere expensas tum consueverunt, veluti si prima dispensatio *in forma pauperum* peracta fuerit. Quartò, si tertius, aut quartus gradus dispensetur *cum expressione quidem copula, sed tacitâ, & occultâ intentione*, nihil prorsus expenditur; nam id solum exigitur in dispensatione primi, & secundi gradus, vel secundumtaxat, uti nuper explicavimus.

20. Crebrò evenire solet, ut impedimentum affinitatis *ex copula illicita* ante Matrimonium contrahatur. Major autem Pœnitentiarius *in foro conscientie* tantum ab hoc impedimento liberare potest, siue Matrimonium initum fuerit, vel adhuc ineundum sit, modò tamen idem impedimentum occultum habeatur: *Super impedimento occulto affinitatis ex copula illicita, seu actu fornicario proveniente, quotiescumque adsit rationabilis causa, licet periculum revelationis, seu scandalorum non immineat, vel non adestet, in Matrimoniis tam contractis, quàm contrahendis in foro conscientie tantum*. Si Pontifex illis verbis *ex actu fornicario* nequaquam usus esset, in dubium revocari posset, utrum Major Pœnitentiarius dispen-

14 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

ponitæ munere fingeremur : *Super impedimento osculto criminis adulterii, si fuerit cum fide data dumtaxat, neutro machinante commissum, possit iam in contrabendis, quam in contractis matrimoniis dispensare : si verò crimen huiusmodi fuisset, utroque, vel altero machinante, patratum, possit dispensationem concedere, raro tamen, & quando necessitas postulaverit ratione alicujus gravis imminenti periculi, quod prudentiâ Majoris Pœnitentiarîi, re præsertim discussâ in Congregatione, vel Signatura, arbitrandum erit.*

22. Hæc potissimum ab Innocentio XII. præscribuntur de matrimonialibus dispensationibus, quæ a Sacra Pœnitentiarîa tribui consueverunt, ac de illis etiam, quæ Summi Pœnitentiarîi facultati unicè conceduntur. Porro necessarium haud ducimus enumerare hic etiam reliqua omnia, quæ ad eandem Pœnitentiarîam simul & ad Episcopum communè jure pertinent. Nam Pœnitentiarîus facultatem impertiri potest ineundi matrimonii in quacunque orbis parte absque promulgationibus, quæ fieri ante matrimonium solent : idem in sua Diœcesi præstare potest Episcopus. Item, si conjux post initum matrimonium affinitatem cum altero conjugum per illicitam copulam contraxerit, Pœnitentiarîus dispensare potest innocentem ex conjugibus, ut debitum exposcat, quo jure reus conjux post patratum scelus destituitur : *Quoties verò (sic habet Innocentius XII. in eadem constitutione) affinitas huiusmodi post contractum Matrimonium supervenerit, ut debitum peti possit, in eodem conscientie foro dispensare, & dispensari mandare possit & valeat.* Eâdem sanè auctoritate Epif-

copus in sua Dicecesi prædixit (r). Prætermittimus etiam celeberrimam controversiam; utrum Episcopi dirimentia impedimenta dissolvere possint in foro conscientiarum, antequam matrimonium contrahatur, & postquam contractum jam fuerit: non ignoramus magnis difficultatibus hanc questionem implicari, & neminem prorsus Episcopis eam facultatem tribuere, nisi gravissima aliqua causa id postulaverit (s).

23. Satis verba fecimus de ordinaria facultate Cardinalis Majoris Pœnitentiarum; quod si extraordinaria opus fuerit, illam a Pontifice per se obtinere potest, vel ipsam per Præsulem Sacræ Pœnitentiariæ moderatorem exposcere; nunc de iis sermonem instituamus, qui ad eandem Pœnitentiarum debent confugere. Id potissimum Parochis, & Confessariis contingit. Nam perrarò evenire solet, ut, qui dispensationes implorant, amicos, & familiares Romæ habeant, qui negotium ejusmodi perficiant: sed quicumque ille sit, qui hoc peragendum suscipiat, necessariò requiritur, ut res planè exponatur, & nihil a veritate sit alienum; nam fieri potest, ut contractum impedimentum falsò existimetur. Omis- sis pluribus exemplis, quæ afferri possent, illud satis sit, nullum affinitatis impedimentum obvenire, licet ante matrimonium cum aliqua consanguinea futuræ uxoris copula habita fuerit, si ipsa perfecta non extiterit (t). Item

(r) Sanchez. de Matr. lib. 8. disp. 12. n. 15. (s) Sanchez. de Matr. lib. 2. c. 40. a n. 1. ad n. 12. & n. 8. Pont. de Matr. lib. 8. c. 13. n. 2. Perez. de Matr. disp. 44. sect. 6. n. 50. Natal. Alexand. in Theol. Dogmat. Moral. lib. 2. de Sacr. Matr. reg. 10. t. 2. edit. Venet. Salmantic. in cursu Theolog. Moral. tom. 2. tr. 9. c. 14. punct. 1. n. 7. & seqq. (t) Sanchez. l. 8. de Matr. disp. 25. n. 10.

si inter duos affines copula intercesserit, ac deinde facultas a Dataria matrimonii ineundi, & gradûs dispensatio ab ipsis obtineatur, licet copulam in supplici libello non declaraverint, tamen fieri potest, ut nullam aliam dispensationem a Sacra Pœnitentiaria petere debeant, nempe, si mutuam inter se affinitatem antea cognitam, perspectamque non habuerint, cum scelus admiserunt, sed inito solum matrimonio in hanc cognitionem venerint. Tunc enim incestus, uti fatentur Garzias (u), ac Thesaurus (x), *materialis*, non *formalis* habetur.

24. Arcanum pariter, ac prudentia servanda est; id satis ostenditur exemplo Parochi, quod P. Tiburtius Navarrus commemorat (y): nam cum ipse ex sermone forte deprehendisset occultum impedimentum dirimens matrimonium, quod jam palam celebratum fuerat, adeo incautus fuit, ut pluribus aliis rem patefecerit, quæ silentio occultanda erat: eosque conjuges publicè disjunxerit, quos impedimenti ignaros, & incios pati debuerat, donec Major Pœnitentiarius de toto negotio certior per ipsum fieret, opportunumque remedium afferretur. Aliam quoque viam inire poterat, nempe, eosdem conjuges clam separare, si impedimentum haud ignorarent, deinde ad Sacram Pœnitentiarum rem totam deferre, remediumque exposcere. Qua de causa in libello, qui olim Romæ typis evulgatus est pro instruendis Parochis, & Confessariis, qui

(u) De Benefic. part. 8. c. 3. n. 106. (x) In Praxi Sac. Pœnitentiar. tit. 6. n. 8. (y) In lib. qui inscribitur: *Manuductio ad Praxim execut. lit. Sac. Pœnitentiar. p. 2. pag. 87. edit. Rom. an. 1714.*

sationem expetit, & ne causam adducere cogatur, pecuniam largiùs persolvit, ut omni sollicitudine, metuque amittendæ beatitudinis eripiat. Hâc enim ratione, loco causæ, quæ exponi debuerat, gravis multa sufficitur, quam ille libenter impendit, ut egenis, piisque operibus erogetur. Hæc sapienter docet Cardinalis Pallavicinus (a).

27. Sed perpauca de causis ejusmodi percurramus. Si de impedimentis, ac præsertim de voto res agitur, satis, superque jam ostendimus, quæ peragenda sint. Pro dispensandis sponsaliis aliqua ex iis causis proferri debet, quæ si probetur in foro externo, satis est, ut eadem sponsalia dissolvantur.

28. Si verò de impedimentis dirimentibus sermo habeatur Innocentius XII. in sua constitutione plures causas enumerat, nempe, cum prætermissa silentio fuit copula, cum dispensatio gradûs a Dataria peteretur; pro causa afferri solet metus, ne communi honestati conjugum maculâ inureretur; item, cum agitur de impedimento affinitatis contracto *ex copula illicita*, aliqua causa rationi consentanea proponitur, licet copula, quæ prius intercessit, palam fieri posse non videatur, nec ulla mali species, aut offensio populo præbeatur; causa verò desumi solet ex metu, ne aliquod detrimentum, dissidium, aut scandalum excitetur, quæ fortasse eveniret, nisi dispensatio tribueretur; porro causa ejusmodi semper probatur, cum res est de contractis matrimoniis, & palam celebratis: etenim matrimonia vix ulla dissolvi possunt, quin gravissima mala subsequantur, quæ sanè dispensatione impedienda sunt, uti rectè perpendit Auctor institutionis,

(a) In loco allato.

ori pro literis prædictis recipere, cum revere Sacre Pœnitentiariæ Ministri nec aliquid, quamvis minimum, nec etiam sponte oblatum unquam recipiant, & gratis omnia exhibentes, singulos ad se recurrentes serenâ fronte complectantur.

31. Sed jam sermone explicemus, quæ peragenda sint illis, qui literas a Majori Pœnitentiarario datas exequi debent. Responsum Sacre Pœnitentiariæ, quo continetur facultas dissolvendi propositum impedimentum, vel hoc pacto traditur: *Discreto Viro Confessori, Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctore ex approbatis ab Ordinario, vel discreto Viro Confessario ex approbatis ab Ordinario.* Quocunque tandem modo id eveniat, nonnisi Confessarius ab Episcopo loci probatus literas Pœnitentiariæ exequi potest; nec satis habetur, si olim hanc approbationem consequutus fuerit, sed necessario requiritur, ut tempus ad Confessiones audiendas præscriptum nondum absolutum sit. Adverti quoque debet dispensationes mulieribus permissas executioni mandari non posse a Confessariis, qui viros tantum confitentes audire, & expiare queunt; e contrario Sacerdos, qui solis mulieribus Pœnitentiariæ Sacramentum administrare potest, idoneus non est ad exequendas dispensationes viris concessas.

32. Quod si literæ Sacre Pœnitentiariæ ita scribantur: *Discreto Viro Confessori, Magistro in Theologia, vel Decretorum Doctore ex approbatis ab Ordinario,* tum requiritur, ut Doctoris lauream a publica aliqua Academia consequutus ille sit in Theologia, vel jure Canonico. Si Regularis ipse fuerit, haud satis habetur, quod Theologiæ facultatem, aut jus Pontificium profiteatur, cæterosque Regula-

non ideo novæ literæ petendæ sunt a Pœnitentiaria, sed primæ tradi possunt viro, qui propositis titulis exornetur. Temere quidem fœgessit, qui eas literas sibi nequaquam inscriptas aperuit; ipsius tamen culpâ nullum asferre debet detrimentum illi, qui literas tradidit, neque ipsorum executionem impedire, si tamen hæc per Doctorem in Sac. Theologia, aut jure Canonico perficiatur (i). Illud etiam in disputationem vocari consuevit, utrum qui literas accepit a Pœnitentiaria inscriptas aut Doctori, aut Confessario per Episcopum approbato, ita tamen, ut quemlibet inter ipsos eligere queat, utrum, inquam, semel traditis literis, ipsas repetere a Confessario possit, alii-que Doctori, seu Confessario illas committere. Id sanè affirmant plures, inter quos Rosignolius (k), Giribaldus (l), Diana (m), & Naldus (n) recensentur. Contrarium alii tumentur, nisi nova dispensatio a Sacra Pœnitentiaria exposcatur; ac præsertim Marcus Paulus Leo (o) rerum ad Sac. Pœnitentiarium spectantium peritissimus ejusmodi licentiam semper improbat, nisi forte delectus Confessarius, quod solet contingere, ignarus, & im- peritusprehendatur.

34. Post hæc agendum superest de clausulis, quibus uti consuevit Pœnitentiaria. Porro illa nunquam deest: *si ita est*. Quare, qui literas exequitur omnem curam, ac diligentiam impendere debet, ut cognoscat, an verum sit, quod Majori Pœnitentiarario fuit expositum. An

(i) Rosignol. de Matrim. part. 2. tom. 7. de Matr. tertio prænot. 25. claus. 1. n. 5. (k) In eodem loco n. 11, (l) In suo tract. 10. de Sacram. Matr. cap. 18. §. 1. n. 92. (m) In edit. coord. tom. 3. resol. 105. (n) In voc. *Littera* n. 8. (o) In Praxi ad lit. Major. Pœnit. part. 1. de forma Votor. §. *Romanæ cæmæ*.

INSTITUTIO LXXXVII. 23

res ipsa, circumstantiæ, & causæ ac rationes ad obtinendam dispensationem prolata veritati prorsus consentaneæ sint. Nam ejusmodi executio committitur haud *pro more* solum, sed *pro mixto* etiam foro conscientie. Quamobrem monere debet eum, qui dispensationem petit, ut nihil a veritate alienum proferat. Deinde opus est, ut diligenter investiget, utrum revera probentur omnia, quæ ille testatus fuerit (p). Non tamen ulli testes inquirendi sunt, sed illum examinari solum fas est, qui dispensationem impetravit. Pontas censuit iuramentum elici posse, ut rei veritas magis comprobetur (q). Hanc tamen sententiam reliqui omnes improbant. Quare, paucis jam superius dicta complectamur, adhibendam ab executore accuratam diligentiam, quam modò ostendimus; aliter irritam fieri dispensationem, nisi forte ipse aliunde rei veritatem, justamque causam cognoverit (r). Quod si Confessarius pro certo habeat falsum esse, quod Summo Pœnitentiario propositum fuit, ob exequendo dispensationem absteineat, licet, qui ipsam postulavit, rei falsitatem tueri contendat, modò tamen Sacerdos id non perceperit, cum Pœnitentiæ Sacramentum dispensando administravit: non enim uti licet iis, quæ tunc deprehenduntur (s).

B 4

(p) Syrus in suo opere edito de Praxi execut. liter. & resp. Sac. Pœnit. quæst. 9. præl. (q) Pont. lib. 8. de Matr. c. 21. n. 16. (r) Bonacina t. 2. op. tr. de leg. disp. 1. q. 1. punct. 2. n. 5. Diana loco cit. resol. 161. Clericat. de Sac. Matr. decis. 40. n. 25. Rosignol. loco cit. claus. 3. num. 19. & seq. Giribald. in loco cit. c. 18. de Sac. Matr. §. 2. (s) Sanchez. de Matr. lib. 8. disp. 34. n. 21. De Justis de Dispensat. lib. 1. c. 8. n. 129. Rosignol. loco cit. claus. 3. num. 22. & seq. Clericat. in allata decis. 40. de Matr. n. 25.

35. Disceptabant olim Theologi, utrùm necessario requiratur, ut Sacerdos confitentem prius audiat, & expiet dispensandum, & tunc solum dispensationem, quæ a Pœnitentiaria data fuit, exequatur; omnis tamen dubitatio sublata est; nam sic in Pœnitentiariæ literis indicitur: *Auditâ prius Sacramentali Confessione.* Qua de re conditio præscribitur, quâ si careat, dispensatio irrita prorsus efficitur (1): *Adverte, facultatem Confessoribus per Brevia, seu Bullas Majoris Pœnitentarii concessam non esse liberam, ut possit Confessor ea simpliciter, & ad suum libitum, hoc est in Confessione Sacramentali, vel extra illam uti, sed est ita limitata, ut nonnisi in Sacramentali Confessione illam exercere valeat; & si secus facit, nulliter facit, nam excedit fines mandati, qui fines diligenter sunt observandi etiam in minimis; & paulò post: Ista clausula auditâ Sacramentali Confessione: importat conditionem, sine qua non fuisset concessa huiusmodi facultas Confessorio.*

36. Si dispensatio conceditur: *Auditâ prius Sacramentali Confessione*, & dum ipsa Confessio peragitur, apertè constat, irrogandam esse pœnam consentaneam crimini, quod impedimentum intulit eâdem dispensatione solvendum. Id cavetur in literis Sac. Pœnitentiariæ. *Injuncta ei, pro tam enormis libidinis excessu, gravi pœnitentiâ salutari.* Advertendum pariter id est, quod Syrus (2) admonet his verbis: *In commissionibus, aut rescriptis Sacra Pœnitentiariæ, pro quorum executione inter alia præscribitur, quod oratori pœnitenti iungatur Confessio menstrua, id est singulis mensibus pera-*

(1) Marcus Paul. Leo loc. cit. pag. 19. (2) Syr. in opere edito de praxi execut. ep. Pœnitent. part. 2. §. 1.

26 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

cus Paulus Leo (a) docet id occultum nuncupari, quod omnes ignorant, vel perpauci sciunt, ita ut, nec manifestum, neque famā divulgatum dici queat. Hanc definitionem adeo planam asserit, ut nullā explicatione indigere videatur. Addit occultum vocari posse, quod duobus tantum, vel tribus innotescit. Alii tamen rem diligentius investigantes, quærant, an occultum impedimentum existimari debeat, quod lateat maiorem partem incolarum alicujus loci, quemadmodum si is locus affluat quinque millibus incolarum, inter quos mille, aut bis mille tantum illud impedimentum noverint utrum occultum ipsum habeatur. Id autem unanimes inficiantur. Quippe vident occultum præscriptum a Sac. Pœnitentiaria hoc pacto in publicum manare, si publicum ex communi omnium sensu explicetur. Quare intelligentes in eo positam esse quæstionem, nempe, quot personis manifestum esse debeat impedimentum, ne occultum existimetur, consentiunt omnes prudentis Judicis arbitrio, ac sententiæ id relinquendum esse.

41. Plures aliæ quæstiones in hac re proponuntur, nempe, utrum occultum impedimentum censeatur, quod quidem publicè cognoscitur in eo loco, ubi contractum fuit, sive alibi, occultum tamen est, ubi degunt qui dispensationem expostulant, & ubi dispensatio ipsa conceditur; utrum impedimentum, quod fuit aliquando publicum, diuturnitate temporis occultum fieri possit, ita ut dispensatio tribuenda videatur; postremo, utrum occultum habeatur impedimentum, si patratum crimen publicè quidem innotescat, criminis tamen conscii prorsus ignorent, an impedi-

(a) Part. 2. form. disp. Matr. pag. 131.

varrus (*), & Rosignolius (e) eandem probant sententiam, alioque nominant, qui idem docuerunt. Ipsi tamen diversis opinionibus cæteras quæstiones pertractant, quas nuper indicavimus.

43. Antequam iudicium nostrum in hac difficillima re exponamus, duo potissimum monenda sunt; primum a Confessario, priusquam literas Pœnitentiariæ exequatur, diligenter, accuratèque examinandum illud mandatum: *Dummodo occultum sit impedimentum*, quo talis conditio præscribitur: *Sine qua non* (ait Navarrus) (f) *Sacra Pœnitentia tali materia manum non apponeret*. Secundò, ut occultum impedimentum dignoscatur, parum conferre putamus, si illorum sententiæ tantum investigentur, qui nullâ experientiâ præditi Sac. Pœnitentiariæ, de hac re temere scripserunt; sed necessarium ducimus perscrutari, quid hoc vocabulo occulti impedimenti ab eodem Sac. Tribunali intelligatur. Hæc autem cognitio ab illis solum comparari potest, qui munus aliquod in ipso Tribunali gesserunt.

44. Prosper Fagnanus Correctoris munere magna cum laude functus est, ad quem pertinet emendare supplices libellos, qui a Procuratoribus Sac. Pœnitentiariæ traduntur (g). Ipse quoque diplomata percurrit, & corrigit, siquid imprudenter exciderit. Itaque Fagnanus de occulto impedimento sapienter sermonem instituit (h), & primum ostendit illud occultum impedimentum dici, quod nullo

(*) In Manuuct. pract. execut. lit. Sac. Pœnit. pag. 19. §. Advertere. (e) In cit. prænot. 14. de Matr. claus. 6. §. Hic duplex. (f) In laudatâ manucl. pag. 18. (g) Card. Petra in tr. de Sac. Pœnit. pag. 144. & 379. (h) Cap. Vestra num. 106. & seq. de cohabit. Clericor. & Mulier. n. 45. & seq.

tentariario, ut illos absolvant, qui Romæ versantur: itaque Marcus Paulus Leo hæc tradit (l): *Dicendum secundò, notitiam duorum, vel trium nec minus nocere, quominus aliquod delictum sit occultum.* Thesaurus etiam ita scribit (m): *Etiamsi res sit nota duobus, vel tribus, res occulta dicitur. Item si quinque, vel sex personis in aliquo Oppido, vel septem, aut octo in Civitate res nota sit, non dicitur publica, sed occulta; idem affirmat, irritam dici nequaquam posse dispensationem a Pœnitentia concessam illis etiam verbis superadditis: dummodo occultum, licet impedimentum notum sit tot hominibus, quot superius indicavit: Tiburtius Navarrus idem planè fatetur (n): Res adhuc est occulta, si in Oppido est nota quinque, aut sex personis, in Civitate verò septem, aut octo, adhuc occulta censeri debet, modò scilicet ab illis non fuerit divulgata.* Syrus p. 269. hæc habet: *Si delictum sit notum duobus, vel tribus alicujus Loci, aut Communitatis, aut Capituli, occultum censetur. Si in Oppido sit notum quinque, aut sex personis, in Civitate verò septem, aut octo, adhuc censetur occultum.* Navarrus verò ac Thesaurus (o) monent Confessarium, ut abstineat ab exequendo dispensationem, si prudenti conjecturâ intelligat post breve tempus futurum esse publicum, quod a paucis antea cognoscebatur.

46. Non omittunt iidem Scriptores reliquas quæstiones, quas paulò ante memoravimus, in examen vocare; ac primò *utrum occultum impedimentum censeatur, quod quidem publice cognoscitur in eo loco, ubi contractum fuit, sive alibi; occultum tamen est, ubi degunt, qui dis-*

(l) Pag. 131. (m) In oper. de Pœnis Eccles. part. 1. c. 21. (n) Pag. 19. (o) In locis all.

dispensationem expostulant, & ubi dispensatio ipsa conceditur. Navarrus (p) sapienter admonet Confessarium, ut minimè exequatur dispensationem, si forte quis Majori Pœnitentiarario declaraverit crimen esse occultum in Civitate, exempli causâ, Bononiæ, ubi vitam agit, & dispensatio tradenda est executioni, deinde silentio prætermiserit idem crimen publicum esse Neapoli, ubi patratum fuit. Tunc Confessarius reum hortetur, ut ad Pœnitentiararium rursus confugiat, ipsique patefaciat, quod prius omisit, suum nempe crimen per Urbem Neapolis esse divulgatum. Sin autem id totum expositum fuisse in supplici libello Confessarius deprehendat ex literis Sac. Pœnitentiarie, tunc absque ulla difficultate pareat, & literas exequatur.

47. Secundò inquirunt, *utrum impedimentum, quod fuit aliquando publicum diuturnitate temporis occultum fieri possit, ita ut dispensatio tribuenda videatur.* Equidem Marcus Paulus Leo (q), sic respondet: *Notandum quartò, & ultimò, non implicare, quod aliquid a sui origine, & principio fuerit publicum, & tractu temporis fiat occultum. Tempus enim omnia devorat: & quæ non delet ab hominum memoria diuturnitas temporis? Hoc autem genus occultorum etiam pluries meo tempore Signatura Officii Sac. Pœnitentiarie admisit; sed non eodem modo in omnibus casibus, in Dispensationibus Matrimonialibus per decennium, in Irregularitatibus per viginti, & triginta annorum spatium.*

48. Postremò iudicium nostrum liberè feremus de illa quæstione, an occultum, ideoque solvendum censeri debeat impedimentum,

(p) Cit. manud. pag. 20. & 21. (q) Loco cit. pag. 233.

quod Theologi *materialiter* publicum, sed *formaliter* occultum appellant. Exemplis rem totam planam faciemus. Siquis Monialium Claustra ingressus fuerit absque facultate, quam tamen ipsi concessam antea cæteri omnes arbitrantur : item si quis hominem consultò interfecerit, populus tamen iudicet id fortuito contigisse, ut vitam suam tueretur; tandem si quis excommunicatus rem divinam fecerit, antequam illis vinculis, ac pœnâ solveretur; illum tamen jam absolutum omnes putent, si, inquam, ita se res habeant, nos ingenuè fatemur, & credimus crimen ejusmodi tanquam occultum a Sac. Pœnitentiaria dispensari posse, & ipsius literas executioni mandandas a Confessario, cum ipsum crimen occulti limites non excedat. Contra verò est, si crimen publicè innotescat, licet omnes ferè ignorent pœnam ipsi crimini irrogatam, quæ *ignorantia juris* dicitur. Exemplum afferatur de muliere, quæ consilium nefarium iniit cum alio viro de marito suo necando, si hoc scelus in populum evulgatum certò fuerit, licet perpauci intelligant ob hanc causam *criminis* impedimentum interponi, ne eadem mulier post illatam marito necem cum illo scelerato homine matrimonio jungatur; si, inquam, id contingat, tunc rem captu difficilem semper existimavimus impedimentum hujus generis tanquam occultum haberi posse, literisque parendum Pœnitentiariæ, quibus illud decernitur : *Dummodo occultum*, & profectò, si hoc statueretur, jam crimen omne affinitatis *ex copula illicita*, & omne impedimentum *criminis*, licet hæc publica sint, dispensari tamen poterunt, tanquam occulta. Nam satis experien-

tiâ

tiâ compertum est, omnia impedimenta (si il-
 lud consanguinitatis, & affinitatis *ex copula li-
 cita* solum omittas) ignota esse non modò op-
 pidanis, sed illis etiam, qui in magnis Civi-
 tatibus versantur. Postremò nos ipsi jureju-
 rando affirmare possumus *per tot annos*, qui-
 bus Sacrae Pœnitentiariæ addicti fuimus, sus-
 fragiumque nostrum, cùm res ejusmodi pro-
 ponerentur, scriptum, seu voce tenus dedi-
 mus, semper in more positum fuisse, ut im-
 pedimentum publicum *materiahter* spectaretur,
 & nunquam eo nos devenisse, ut exa-
 men fieret, an impedimentum *formaliter* oc-
 cultum censendum esset. P. Thesauri (r) auc-
 toritatem proferamus, qui superius allatam
 sententiam improbat, tanquam Sacrae Pœni-
 tentiariæ institutis, ac consuetudini omnino
 contrariam, cui se accommodare debent, qui
 ipsius literas, ac diplomata exequuntur: *All-
 qui* (ait Thesaurus) *audent ulterius, & dicunt,*
etiamsi sit publicum ut delictum, si tamen sit oc-
cultum in ratione pœnæ annexæ a jure, posse dis-
pensari, vel absolvi ab illa tanquam in oculis.
Tamen contrarium tenendum est, quia hoc est
juris ignorantia, quæ non excusat ad hunc ef-
fectum, & hoc observat Sac. Pœnitentia.

49. Tridentina (s) Synodus impertit Epis-
 copis, ut sibi subjectos dissolvere queant ab
 irregularitatibus, cunctisque suspensionibus,
 quæ ab occulto crimine proveniunt; deinde
 certos quosdam limites huic amplissimæ facul-
 tati constituit, ac præsertim, si ipsum crimen
 in forum contentiosum fuerit antea deductum:
Exceptis aliis deductis ad forum contentiosum.

Tom. III.

C

(r) In tr. de Pœnis Eccl. §. advertend. secundo. (s) Sess.
 24. cap. 6. de reform.

Eosdem limites præscribit Sac. Pœnitentiaria, quæ non occultum, sed publicum, & omnibus perspectum crimen illud existimat, ex quo venit impedimentum, si semel *in forum contentiosum* adducatur; nisi forte reus sententiâ iudicis in eodem foro declaratus fuerit innocens; tunc enim crimen tanquam occultum putat, & dispensatione solvendum: *aut tanquam repertus innocens* (inquit Fagnanus) & *non culpabilis, aut tanquam absolutus ex hæcenus deductis, vel ex observatione Iudicii, seu tanquam non repertus culpabilis, nec de jure punibilis* (t). Idem Fagnanus monet dissolvi non posse impedimentum, cum in forum contentiosum crimen allatum fuit, ubi reus nullam ex iis sententiis, quas superius memoravimus, obtinuit, sed in libertatem redditus est interpositâ illâ conditione, & cautione *de repræsentando*. Cæteri, qui de his rebus scripserunt, occultum fore docent crimen, quod in foro contentioso examinatur, si forte aliqua ex iisdem sententiis comparetur per falsos testes, aliasque rationes, quæ ab æquitate abhorrent. Nam licet hoc pacto semper impedimentum superfit, infamia tamen obliteratur, & crimen ipsum quibusdam tenebris obducitur (u).

50. In matrimonialibus dispensationibus illud semper subjicitur: *Ita quod hujusmodi Absolutio, & Dispensatio in foro judiciario nullatenus suffragetur, siue aliudquæ non obstat*. Aliquando id quoque decernitur: *Præsentibus laceratis, quas sub pœna Excommunicationis late*

(t) Cit. c. vestra n. 130. & seq. de cohab. Cleric. & Mul. (u) Boschius de tripl. Jub. priv. sect. 1. casu 10. §. 3. n. 91. Sanchez de Matrim. lib. 2. disp. 37. n. 10. Giribald. tract. 10. de Sacram. Matrim. cap. 18. §. 4. n. 110. Rosignol. part. 2. de Matrim. contract. 15. clausul. 6. n. 53. Clericat. de Matrim. decis. 40. sub num. 29.

sententia lacerare tenearis, ita ut nullum eorum exemplar extet, neque eas latori restituas. Quod si restitueris, nihil ei praesentes literae suffragentur. Quandoque excommunicatio Sacerdoti exequenti literas Pœnitentiariæ infligitur, nisi peracto negotio illas dilaceret, quandoque verò hæc pœna non indicitur. Cum Major Pœnitentiarius nullam curam suscipiat de criminibus ad forum contentiosum deductis, sed tantum expetat reum ab crimine solvere, & in foro conscientia de medio tollere impedimenta, ideo magnopere notandum, quod Navarrus tradit (x): Si contingeret aliquando etiam post contractum in vim dispensationis matrimonium, ut impedimentum ex occulto fieret publicum, posset Ordinarius Loci eos separare a thoro &c. Verum tamen est, quod in foro conscientia, seu in foro animæ, isti essent veri conjuges, quia verè fuerunt legitimè dispensati in vim literarum Sac. Pœnitentiariæ quoad forum conscientia, & sic, si tempore separationis, remoto scandalo, debitum conjugale sibi ad invicem redderent, nullum peccatum committerent, quia per secretam dispensationem Sac. Pœnitentiariæ verè esset sublatum impedimentum tunc occultum.

51. Idem Navarrus (y) affirmat ab Episcopo irrogari posse pœnam crimini in foro externo, quamvis Pœnitentiariæ dispensatio intercesserit, sed hanc conditionem præscribit, nempe, si idem Episcopus de dispensatione certior factus, ipsi tamen fidem præstare recuset. Porro in hac re duo perpendenda videntur, quæ a Sac. Pœnitentia continuo pro-

C 2

(x) Part. 2. dispens. Matrimon. cap. 1. (y) Loco citato.

bari nos ipsi testamur. Primùm, si Episcopus perceperit aliquem, matrimonio se junxisse mulieri, cujus matrem, aut sororem antea per *illicitam copulam* violaverit, nec idem Episcopus ullo modo deprehenderit, illum in foro conscientiae fuisse absolutum, initumque matrimonium post dispensationem Sac. Pœnitentiariæ, neque reo fidem adhibere velit, qui se facultate ejusdem Pœnitentiariæ omni impedimento solutum fatetur; si, inquam, hæc ita se habeant, nemo Episcopum reprehendet, qui conjuges separare potest, reumque in foro externo plectere, postquam illius crimen planè comprobatum fuerit. Sin autem Episcopus, qui ejusmodi crimen cognovit, dum parat judicium constituere, moneatur Pœnitentiariæ dispensationem intercessisse, quemadmodum si has partes cum Episcopo suscipiat Confessarius, qui Pœnitentiariæ literas executioni mandavit, & qui id facere secretò potest, uti Filliucius (z) testatur his verbis: *Non puto tamen prohiberi, quominus fieri possit aliqua fides a Confessario de absolutione, vel dispensatione impensa pro consolatione pœnitentis, vel pro testimonio apud Episcopum obtenta dispensationis in foro conscientiae*, si, inquam, res ita sit, tunc Episcopus Confessarii testimonio omnino debet acquiescere, nec ullam afferre illis molestiam, qui dispensationem sibi comparaverunt: *Judex habuit* (inquit Clericatus) (a) *talem qualem notitiam hujus delicti, procurat per examen testium illud probare, ut puniat delinquentes, poteritne Confessarius eundem Judicem admonere de dispensatione ut supra elargita ad hoc, ut desistat a formatione Pro-*

(z) Op. Mor. tom. 1. tr. 10. part. 2. n. 358. (a) Loco citato n. 34.

INSTITUTIO LXXXVII. 37

cessus? Affirmativè respondent, dummodo Confessarius secretò moneat Episcopum, Párochum, & Judicem, qui omnes acquiescere debebunt hujusmodi notitiæ, ac certificationi. Non semel etiam accidit, quod pervicacibus indixerit Summus Pœnitentiarius, ut ab omni molestia, judicioque abstinere.

52. Tempus conterendum non est, ut illud declaratur: *Aliunde non obstat*, quod satis per se intelligitur. Monet enim Pœnitentiarius irritam esse dispensationem impeditenti propositi, si aliud silentio omissum fuerit; matrimonium nequaquam ineundum, si nondum celebratum sit. Sin autem peractum jam fuerit, sejungendos conjuges, donec ad Datariam rursus confugerint, si illud impedimentum publicum habeatur, sive ad Pœnitentiarium si impedimentum ipsum in tenebris adhuc delitescat. Quare Sacerdos, cui Sac. Pœnitentiariæ literæ, aut diplomata traduntur, prius exquirat necesse est, utrum aliud impedimentum interveniat præter illud, quod Pœnitentiariæ declaravit.

53. Illud quoque paucis expediemus, *præsentibus laceratis, aut laniatis*: monetur Sacerdos, qui Pœnitentiariæ literas, aut diplomata exequitur, vinculo majoris excommunicationis alligari, nisi pareat. Quippe de illa semper agitur, cum hoc solum vocabulum excommunicationis pronunciatur. Sciat etiam indici *ipso facto*; nam illa verba *latæ sententiæ* adjunguntur (*b*). Reliqua Marcus Paulus Leo, & Navarrus planè declarant: *Neque eas laiori restituas; quod si restitueris, nihil ei præ-*

C 3

(*b*) Marc. Paul. Leo in praxi lit. Summi Pœnitent. part. 2. pag. 166.

sentes literæ suffragentur, id est, non suffragentur in foro judicario; nam secutâ executione legitimæ gratiæ & dispensationis in foro conscientiæ, semper validæ remanent in eodem foro conscientiæ, quamvis in foro fori suffragari non possint.

54. Ex illo Pœnitentiariæ: *laceratis*, seu *laniatis*: gravissimæ non nunquam difficultates excitatæ fuerunt. Vir, ac Mulier, qui impudicâ consuetudine, atque amore simul degebant, conjuges vulgò putabantur. Oblatus fuit supplex libellus Majori Pœnitentiariorum, ut liceret ipsis coram Parocho, ac duobus testibus clam matrimonium inire, quod illis concessum fuit addito quoque privilegio, ac facultate, ut consuetæ promulgationes omitterentur. Illud literis Pœnitentiariæ jussu postremò fuit: *laceratis*. Confecto itaque matrimonio, laceratæ fuerunt literæ, quas dederat Pœnitentiariorum. Post mortem Parochi, qui matrimonio interfuerat, conjuges testimonium de contracto matrimonio petierunt ab eo, qui in Parochi defuncti locum suffectus fuerat, ut jam procreatis liberis consulerent. Ille peracti negotii prorsus ignarus morem conjugibus gerere recusavit, eosque suavit, ut mutuum consensum coram duobus testibus, ac seipso renovarent. Sacram ipsi Congregationem Concilii adiderunt, ubi die 19. Septembris anno 1684. propositum fuit: *An in conscientia & absque peccato possent præfati contrahentes coram dicto Parocho, & testibus renovare consensum.* Sacra Congregatio negativè respondit, novoque Parocho præcepit, ut accepto illorum testimonio, qui præsentibus adfuerunt, cum matrimonium celebratum fuit, & elicito a conjugibus jurejurando de matrimonii jam contracti

INSTITUTIO LXXXVII. 39

veritate, in consuetum librum referret ipsum matrimonium, & ob eam causam, traditum fuit ipsi novum literarum exemplar, quas Pœnitentiarum pro ineundo eodem matrimonio concesserat.

55. Id fortasse consilium rei aptissime consentaneum visum est iis, qui carebant experientia Sacræ Pœnitentiariæ, quæ nec Parochi, neque contrahentium nomina exprimit, cum literas, ac facultatem impertit Concubinariis, ut matrimonium clam ineant coram Parocho, ac duobus testibus, & solitæ promulgationes in Ecclesia prætermittantur. Ex hoc autem consequitur, quod tribui nequeat duplex harum literarum exemplar, si forte opus fuerit. Quare, si Concubinarii, qui veri conjuges censentur, Episcopum adire nolint, ut permittat omitti promulgationes, & matrimonium coram Parocho tantum, ac duobus testibus familiaribus celebrari, ipsumque in librum ita referri, ut palam omnibus nequeat innotescere, sed potius eligant ad Summum Pœnitentiarium se convertere, ut hæc omnia consequantur; tunc, si ipse facultatem, ac dispensationem ejusmodi elargiatur, institutum est, ut in literis illud omittat: *laceratis*. Item Parocho indicat matrimonium in consueto libro adnotare eâ diligentia, quam modo exposuimus, ut testimonium, si forte requiratur, peracti matrimonii tradere possit, causamque suam Parochus tueri, si opus fuerit, eodem exemplari literarum Sac. Pœnitentiariæ, quas ipse retinebit.

56. Hoc sanè pacto sublatum de medio est impedimentum, ob quod probari nequaquam poterat matrimonium, quod Sac. Pœnitentia-

riæ facultate conficiebatur, id gravissimum detrimentum aliquando ipsis conjugibus, aut procreatis liberis allerebat. Attamen non omnia satis impedimenta sublata fuerunt. Non semel contingit Concubinarios, qui veri conjuges habentur, illigari impedimento dirimente, quod nisi solvatur, contrahi nequit matrimonium, irritumque est, si contrahatur. Jam superius indicavimus Episcopum haud ita facile se immiscere posse, cum dirimens impedimentum intercedit. Quamobrem supplex libellus Sac. Pœnitentiariæ exhibendus est. Porro ipsa necessariò superaddere illud debet *laceratis*, cum de impedimento dirimente res agitur; ex quo sequitur eisdem difficultatibus Parochum implicari, qui facultatem accipit, ut matrimonio clam celebrando intersit. Etenim, cum ipsa facultas simul contineat a proposito impedimento dispensationem, si illam lacerare jubetur, nec seipsum purgare, si contra aliquid contigerit, neque in libro matrimonium cautè inscribere potest; neque tandem conjuges matrimonii testimonium elicere queunt, si aliqua necessitas expostulet.

57. Quamobrem, cum in Tribunali Sac. Pœnitentiariæ Canonum interpretem nos ipsi ageremus, mos inductus fuit, ut quoties ejusmodi dispensationes a Pœnitentia postulatur, duo seorsim diplomata fierent, quorum primum solveret impedimentum, ibique adderetur, *laceratis*, alterum absque mandato lacerandi literas, eoque tribueretur facultas ineundi matrimonium coram Parocho, ac duobus testibus, ac demum juberetur idem Parochus matrimonium eâ diligentia in librum referre, quam nuper memoravimus. Id totum fusiùs explicavimus in dissertatione, quam

INSTITUTIO LXXXVII. 41

de matrimoniis *conscientiæ* consecimus, & quæ typis edita fuit post consuetam pagellam S. Congregationis Concilii, quæ habita fuit die 9. Sept. anno 1724. Finem facimus admonentes Presbyteros, qui Sac. Pœnitentiariæ diplomata exequuntur, ut sibi ante oculos ponant, quæ superius dicta sunt, utque diplomata lacerent, si jubeantur, & quæ servanda sunt, magno studio retineant, cum res est de Matrimoniis, quæ superius indicavimus.

58. At verò imperiti difficiliter se expedient, ut reliquis omnibus satisfaciant, quæ a Pœnitentiaria decernuntur. Illa subijcimus, ut pro muneris nostri ratione vehementius excitemus Confessarios, ac Parochos, quibus Pœnitentiariæ diplomata inscribuntur.

59. Si de contractis jam matrimoniis agatur, & occultum impedimentum interveniat, quod uni solum ex conjugibus perspectum sit, tunc, si petatur a Pœnitentiaria, ut idem matrimonium ejus facultate confirmetur, in hanc sententiam diplomata traduntur: *Demum dummodo impedimentum præfatum occultum sit, & separatio inter latorem, & dictam mulierem fieri non possit absque scandalo, aliudque non obset, cum eodem latore, ut, dictâ muliere de nullitate prioris consensûs certioratâ, sed ita cautè, ut latoris delictum nunquam detegatur, Matrimonium cum eadem muliere, & uterque inter se de novo secretè ad evitanda scandala, præmissis non obstantibus, contrahere, & in eo postmodum remanere legitimè valeat, misericorditer dispenses.*

60. Præter eas conditiones, *dummodo occultum sit, & aliud non obset*; de quibus satis jam diximus, tria rursus jubentur: primum, ut isti conjuges separentur, si id fieri possit abs-

que scandalo. Porro sapienter id cavetur a Sacra Pœnitentiaria; nam si publicè matrimonium celebratum fuit, proculdubio veri conjuges existimantur; ideoque, si sejungantur, admirationem id populo, & scandalum concitabit. At verò id continget, si domicilii, non autem si *thori* separatio præscribatur; nam si jubeantur ejusmodi conjuges fraterno tantùm amore se prosequi, donec obtineant dispensationem, tunc major difficultas objicitur. Etenim si mulier impedimenti sit ignara, ex hac nova vitæ ratione aliquid mali suspicabitur. Sin autem, uterque ipsum impedimentum noverit, tunc periculum incontinentiæ intercedet: *Animadvertas* (inquit de Justis) (c), quod rarissimè, aut nunquam erit necessarium experiri, an possint conjuges separari, & honestè vivere tamquam frater, & soror, quia sæpe ex bujusmodi separatione oriuntur scandala, & periculum incontinentiæ, sicut etiam ex habitatione dicto modo facta. Itaque judicamus a Parocho, qui literas a Pœnitentiaria, & facultatem exposcit, vel ab aliis exposci deprehendit, monendos esse conjuges (si impedimentum uterque cognitum habeat) vel alterum ex conjugibus, qui rei conscius est, ne in copulam consentiat, donec dispensatio reddatur: *Monendus est* (ait Navarrus) (d) a Confessario, ne prius consentiat in copulam, quàm contrahat Matrimonium renovato consensu; quia tunc, quamvis Absolutio, & Dispensatio non redderetur nulla, fornicaretur tamen, quia ante Matrimonium in copulam consentiret.

61. Secundò indicitur, ut alter conjugum, qui impedimentum ignorat, certior fiat pri-

(c) Dispens. Matrim. lib. 1. c. 8. n. 178. (d) In 2. lata part. 2. pag. 76.

INSTITUTIO LXXXVII. 43

num consensum irritum fuisse, ita tamen, ut crimen, ex quo proficiscitur ipsum impedimentum, minimè detegatur. Tertiò, his peractis, clam matrimonium renovandum est, nempe, iterum mutuus consensus præstari debet.

62. Magno studio disceptatum olim fuit, utrùm novus hic consensus, qui matrimonium reipsâ constituit, coram Parocho, ac duobus testibus peragendus videretur. Nam Tridentina Synodus Parochum, ac duos testes præsentēs necessariò requirit, dum matrimonium celebratur. Attamen nulla difficultas amplius superest, si discrimen inter occulta, & publica impedimenta habeatur. Si matrimonium publicè initum est *coram Parocho, & duobus testibus*, & impedimentum quoque publicè innotuerit, idem matrimonium ritè confirmari nequit, nisi consensus iterum *coram Parocho, & duobus testibus* præbeatur. Contra verò est, si matrimonium celebratum fuit *coram Parocho, & duobus testibus*, & impedimentum dirimens occultum servatur, tunc novus consensus cerè præstandus est, sed clam inter contrahentes; nec amplius Parochus, duoque testes requiruntur. Nam semel mandato Tridentini Concilii jam paruerunt conjuges, cùm primò matrimonium, licet interpolito occulto impedimento, confecerunt.

63. Hæc ita decrevit Pœnitentiaria S. Pii V. Pontificis auctoritate, uti Navarrus (e) fateatur, qui per tot annos eidem Sacro Tribunali operam præstitit suam. Id etiam probat Sacra Congregatio Concilii (f), uti tradit Fagnanus (g), qui per plures annos a Secre-

(e) In suo conf. 4. de Sponsal. (f) In Causis Hispal. 20. Julii 1609. Decr. lib. 11. fol. 58. & Constantinopoliæ. 2. Decembr. 1634. Decr. lib. 15. fol. 130. (g) Cap. 15, qui fidem n. 14. de Sponsalib. & Matr.

44 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

tis præclarè munus gessit; idemque Scriptores docent (*b*). Insuper, cùm Sac. Rotæ Auditores hujus sententiæ veritatem in dubium revocassent, Cardinalis Carafa Congregationis Concilii Præfectus duos ex iisdem Auditoribus accivit, Seraphinum nempe, & Comitolum, quibus ostendit Decreta a Sac. Congregatione super hac re confecta, Pœnitentiariæ institutis, & S. Pii V. declarationi esse consentanea. Qua de re Patres Sac. Rotæ in posterum expositam paulò ante sententiam sequuti constanter fuerunt (*i*). Etenim Tridentina Synodus, cùm jussit matrimonium contrahi coram Parocho, & duobus testibus, nihil aliud statuendum voluit, nisi clandestina matrimonia impedire, ex quibus gravissima mala derivare consueverunt; ac potissimum, cùm secreto matrimonium initum fuerat sine Parocho, ac testibus, novum matrimonium simili ratione ab eodem conficiebatur, vel etiam publicè adhibitis testibus, accitoque Parocho; quæ sanè corruptela nequit obtingere, cùm publicè matrimonium celebratum fuit, licet irritum ob impedimentum dirimens occultum habeatur. Quamobrem, cùm Parochus, ac testes primo matrimonio jam interfuerint, quod ritè celebratum putabatur, quia impedimentum nequaquam innotuerat, ideo satis est, ut clam inter conjuges novus consensus præbea-

(*h*) Zarol. in sua Praxi ad verb. Dispenfatio §. quintum dubium. Vanesp. in jur. Eccl. univers. part. 2. tit. 14. c. 7. n. 10. Giribald. tr. 10. de Sacr. Matr. c. 18. §. 6. n. 127. & seqq. Salmanticens. in cursu Theol. Moral. tom. 2. tr. 9. de Matr. c. 3. punct. 5. num. 118. & seq. Pignatell. conf. 27. per tot. t. 8. (*i*) In decis. 900. coram Seraphin. & 395. num. 1. coram Ludovif. 405. n. 9. & seq. part. 18. Recent. & in Spalat. Nullitat. Matr. die 3. Martii anno 1653. cor. Præsul. Albergato.

tur, cùm ipsum matrimonium Sacrae Pœnitentiariæ facultate ritè confirmandum est (k).

65. Ex his apertissimè constat, quod sermo est de matrimonio coram Parocho, ac duobus testibus inito, ubi dirimens impedimentum occultum interponitur. Ex his omnibus defumitur, quoties indicit Pœnitentia renouari matrimonium ejusmodi, novumque assensum præberi: *Secretè ad evitanda scandala*: id mutuo a conjugibus perficiendum esse, nec Parochum, aut testes præsentem requiri, neque ipsum Confessarium, qui licet Parochus haud sit, ad literas exequendas Pœnitentiariæ designatur. Libellus (l) pro novis Confessariis instruendis Romæ evulgatus idem prorsus docet: *Nihilominus monemus, quoties ab ejusmodi conjugibus novus consensus præstandus est, ipsos cogi haud posse a Confessario, ut testes, seque præsentem adhibeant. Tum quia id non præcipitur in literis Sacrae Pœnitentiariæ; tum quia pro certo habetur idem matrimonium jam fuisse rectè celebratum in facie Ecclesiæ.*

65. Porro veritati id consentaneum adeo est, ut Silvius (m) hæc docuerit: *Quid, si dispensentur super impedimento occulto, sed eâ conditione, ut contrahant servatâ formâ Concilii Tridentini? Respondeo, etiam tunc illos posse consensum renovare absque Parocho & testibus, si prius contraxerant coram illis; neque enim attentaverunt contrahere aliter, quàm coram Parocho, & testibus.* Quam sententiam Pontas (n) magnopere commendat. Gutierrezius (o) tamen adversatur ob hanc causam, quod verba

(k) Pontas in suo Dictionario cal. conf. in verbo Matr. quart. cal. 4. & 5. (l) Part. 2. c. 15. n. 326. (m) In suppl. ad D. Thom. q. 45. art. 2. quæsit. 2. conclus. 4. (n) Loco cit. cal. 5. (o) De Matr. c. 47. num. 26.

dispensationis apertissimè contrarium præscribunt. Giribaldus (p), alique plures eandem opinionem sequuntur : nos autem totam quæstionem solvemus affirmantes : *Agì de subjeção non supponente*. Siquidem Pœnitentiaria nequaquam utitur his verbis : *Servatâ formâ Concilii* : cùm jam peractum matrimonium suâ facultate confirmandum proponitur, sed tunc solùm, cùm solvendum est occultum impedimentum pro matrimonio adhuc ineundo. Id constat ex formulis dispensationum, quas Navarrus concessit.

66. Itaque rei difficultas in eo posita est, nempe, quâ ratione fieri possit, ut alter conjugum ignarus impedimenti, certior de ipso reddatur, ita ut latoris crimen nequaquam innotescat : *Didâ muliere de nullitate prioris consensûs certioratâ, sed ita cautè, ut latoris delictum nunquam detegatur*. Vanespenius (q) rei magnitudinem, & gravitatem expendens hæc habet : *Magnâ hic prudentiâ, ac circumspeditione opus est : unde meritò Executor hic non tantùm humana, sed vel maximè Divina consilia, & auxilia adhibebit, recurrendo ad Patrem luminum, ut eum lumine suo illuminet, quid in casu adeo perplexo agere debeat*. Clericatus autem (r) fatetur plurimùm se laboris impendisse, ut huic Pœnitentiariæ mandato, quâ opus est, diligentiam satisfaceret.

67. Nonnulli, ut se facilius hâc difficultate expedirent, solam instructionem, non verò conditionem illis Pœnitentiariæ verbis contineri censuerunt, ita ut Confessarius moneatur sedulam curam insumere, ut illud matri-

(p) Tract. 10. de Sac. Matr. c. 18. §. 6. n. 132. (q) Part. 2. suorum oper. tit. 14. c. 7. n. 9. (r) Decil. 40. de Sac. Matr. num. 31.

firmando expostulat novum a conjugibus consensum, & declarari impedimentum ignaro, ne idem consensus *per errorem* elicited putetur, sive (ut res clarius explicetur), ne permaneat primus consensus cum errore conjunctus, qui traditus fuit, cum matrimonium primo celebraretur. De impedimento conditionis non deest juris auctoritas (x), quæ matrimonium inter liberum, ac famulam irritum decernit, si ille mulieris conditionem ignoret, neque aliter confirmari posse, nisi novum consensum præstiterit, qui ante matrimonium conditionem conjugis nesciverat. Juris autem interpretes in cap. *Depositum*, ad illa verba: *Inscia de eo, qui duxit in matrimonium*; affirmant consensum *per errorem* permanere, donec, qui matrimonium cum famula iniit, consensum iterum reddat, postquam ipsius conditionem apprehendit. His auctoritatibus, & interpretum sententiâ Scotus (y) adductus ita scriptum reliquit: *Primus consensus non fuit Matrimonialis; & ideo ad hoc, quod sint conjuges, requiritur novus consensus: & tunc dico, quod, si impedimentum non exprimitur personæ insciæ, ipsa in copula carnali sequenti non consensit novo consensu, sed solum reddit in virtute primi consensus, qui nullus fuit, & ideo licet persona sciens de novo consentiat, non tamen sufficit. Hoc expressè dicit Glossa in cap. 1. de eo, qui duxit in Matrimonium, quàm polluit per adulterium. In primo consensu, qui nullus fuit, intelligitur perdurare, sicuti probatur de servo qui creditur liber, cum quo contrahatur, si post manumittitur, uxore ignorante, non con-*

(x) Cap. *propositum*, & cap. *ad nostram*, de conjugio servorum. (y) *la 4. sentent. dist. 35. q. 1.*

contrahitur matrimonium, quia post manumissionem factam manendo cum eo, semper intelligitur approbare consensum primum, qui fuit erroneus, & non matrimonium.

69. Difficilius se res habet, cum aliquis ob vim, seu metum in matrimonium consensit. Nonnulli ex Theologis asserunt pro matrimonio ejusmodi confirmando satis esse liberum illius consensum; qui ad illud ineundum coactus fuit, non autem requiri, ut qui jam prius liberè assenserat, & vim alteri coniugi allatam ignoraverat, rursus ad exprimendum consensum adigatur. Clemens tamen Octavus, a quo super hâc re consilium petatum fuit, expendens primum illum consensum pertinuisse ad materiam, neque legitimam, neque idoneam, respondit pro matrimonii confirmatione novum consensum ab utroque conjugè esse tribuendum, ab eo nempe, qui matrimonium per vim contraxit, & simul ab altero, qui vim ejusmodi ignorans ultro, ac libenter eodem se matrimonio illigavit. Insuper adjecta fuit ea conditio, ut maritus, qui jam liberè consenserat, prius moneretur, irritum fuisse matrimonium, eoquod uxor ad assentiendum coacta fuerit, cum primò celebratae sunt nuptiae: *Admonito prius marito de matrimonii nullitate.* Hoc Pontificis responsum Comitulus (z), ac Pontas fusè commemorant (a). Postremò Sanchez (b), cujus auctoritas plurimi facienda est, binas opiniones exponit, quarum prima tuetur haud necessarium esse, ut qui nescierat impedimentum, de ipso certior fiat, cum matrimonium novo

Tom. III.

D

(1) Lib. 1. Responf. Moral. qu. 120. (a) De Matrim. lib. 4. cap. 24. & 25. (b) Lib. 2. de Matrim. disp. 36.

consensu confirmandum proponitur; altera verò id necessarium prorsus affirmat; quam proculdubio magis probabilem idem Sanchez (c) fatetur. Porro id satis est, ut hæc opinio præ cæteris teneatur, cum de Sacramento agitur, juxta proscriptam his verbis ab Innocentio XI. sententiam: *Non est illicitum in conferendis Sacramentis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti, relicta tutiore, nisi id vetat Lex, aut conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententiâ tantum probabili utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.*

70. Ex his duabus opinionibus modò explicatis, de quibus etiam Schmalzgrueber fusiùs verba facit (d). Sacra Pœnitentiaria tutioribus sententiis adhærere consueta (e), secundam amplexa est, uti constat ex formula, quam huc usque declaravimus. Itaque Sacerdos, qui Pœnitentiariæ diplomata, ac literas exequitur, eidem sententiæ conformare se debet, quod Syrus copiosè demonstrat (f).

71. Qui periti sunt moris, & instituti Sacrae Pœnitentiariæ, jam pro certo tenent ad confirmandum matrimonium requiri novum consensum, & simul ignaro conjugii detegendum impedimentum. Quamobrem rationem, modumque perscrutantur, ne crimen impedimenti causâ in lucem proferatur. Ac primum, qui impedimenti conscius est, se ignarum fingat: deinde ostendat se suspicari, ne ob aliquam causam ritè celebratum fue-

(c) Sub n. 4. (d) Lib. 4. in Decr. tit. 16. num. 60. & seq. (e) Card. Petra in all. opere de Sac. Pœnit. part. 1. cap. 9. n. 4. & seq. (f) In suo opere qu. 8. prælim. Genet. tom. 4. sive Theol. Moral. tr. 6. cap. 11. qu. 14. & tom. 5. tr. 9. cap. 7. qu. 8.

INSTITUTIO LXXXVII. 51
rit matrimonium, ideoque mutuum ultro consensum præstari debere, ut in posterum ab omni sollicitudine animi, metuque religionis liberentur.

72. Secundò, qui impedimentum cognitum habet, testimonium ab altero conjugè novi amoris eliciat, ita ut se paratissimum fateatur eodem se matrimonio adstringere, si adhuc in libertate versaretur. Tunc novum mutuum consensum exprimant, & sic omnia in tuto collocantur.

73. Tertiò, impedimenti conscius liberè declararet, haud ritè matrimonio consensisse, cum primò celebratum fuit; ideoque oportere consilio Confessarii, atque internæ tranquillitatis causâ, ut ambo consensum renouent, seque id libenter facturum ostendat. Quod si alter Conjux eandem voluntatem patefaciat, id factis erit, ut novus consensus juxta præscriptam normam elicitus intelligatur.

74. Quartò, si ob gravissimas difficultates nullus alius modus suppetat, tunc Maritus impedimenti conscius *accedat ad Conjugem insciam impedimenti, & cum ea habeat copulam affectu maritali.* Cum enim Conjux, quæ impedimentum ignorat, eodem tunc amore permota, ac devincta putetur, id satis pro consensu utriusque Conjugis existimatur, ut matrimonium confirmari possit, nec innotescat crimen, ex quo venit impedimentum. Plures (g) hanc rationem exhibent: Auctor

D 2

(g) Navar. part. 2. de disp. Matr. pag. 60. & pag. 74. Synus in prax. execution. mandat. Sacram. Pœnit. pag. 126. & seq. M. Paulus Leo part. 2. formul. dispens. Matr. pag. 174. & seq. Giribald. tr. 10. de Matrim. cap. 18. §. 5. n. 124. Auctor lib. pro novis Confes. part. 2. cap. 15. num. 326. & seq.

verò libelli pro instituendis novis Confessariis confecti id quidem probat, nisi forte Conjugem ignarum impedimenti pœniteret ipsius matrimonii, animumque ab eo prorsus alienum haberet. Tunc enim consensus eo modo expressius nullam vim, nullumque pondus assequeretur.

75. M. Paulus Leo (b) rationem primo loco expositam minimè approbat, & quidem merito. Ipse prius assert clausulam Pœnitentiariæ : *Dictâ muliere de nullitate prioris consensûs certioratâ, sed ita cautè, ut latoris delictum nusquam detegatur* : Et inde assertit, quod, *hæc clausula est substantialis, & magni momenti*. Illud etiam superaddit : *Mulier inscia est certioranda de nullitate prioris consensûs, hoc est certa efficienda. Non fit autem certa per verbum illud : suspicor; sed solum titubans; nam certitudo dubitationem omnem excludit*. Idem M. Paulus secundæ rationi nequaquam subscribit, ob quam Conjux ignarus impedimenti nunquam detegit irritum esse matrimonium, quod tamen necessarium ostendimus : *Remanet (inquit) in sua ignorantia*.

76. Porro, si Marcus Paulus Leo improbat rationes primo, ac secundo loco positas, nos certè rationem quartam gravissimis difficultatibus implicitam intuemur. Omittimus quæstionem, utrum *per copulam affectu maritali habitam*, renovari consensus intelligatur. Inquirendum est, an id probari possit, cum literis, seu diplomatibus Sacræ Pœnitentiariæ, quibus adjungitur superius allata clausula, parendum indicitur.

(b) Part. 2. formul. dispens. Matr. pag. 174.

77. Itaque vel *copula affectu maritali* ante dispensationem, vel post dispensationem suscipitur. Primum quidem absonum est; cum impedimenti conscius neque petere, neque persolvere debitum queat alteri coniugi, licet infamiae, seu vitae periculum imminere, uti constat ex Cap. *Inquisitione de sentent. excommunic.*: In primo casu, quando alter conjugum pro certo sciat impedimentum conjugii, propter quod sine mortali peccato non valeat carnale commercium exercere. Tum Innocentius III. ita statuit: *Debet potius excommunicationis sententiam humiliter sustinere, quam per carnale commercium peccatum operari mortale.* Idem jus (i), idem Salmanticenses confirmant (k), qui reliquos Theologos unanimes commemorant. Sin autem *copula habetur post obitiam dispensationem*, quo pacto conjugum ignarus impedimenti, qui primum matrimonium rite confectum arbitratur, certior factus de eodem impedimento judicabitur, uti jubet Pœnitentiaria illis verbis: *Dicta muliere de nullitate prioris consensûs certiorata.* Hic quartus modus improbandus non esset, si diplomatibus Pœnitentiariæ satisfaciennes illorum opinionem amplecti possent, qui pro novo consensu haud putant monendum esse inscium conjugem de impedimento, quod irritum matrimonium constituit. Cum tamen Pœnitentiaria contrariam sequatur sententiam, ideo ab ipsa discedere nequit, qui Sacri illius Tribunalis diplomata, ac literas exequitur.

78. Quamobrem primâ, & quartâ ratione prætermittâ, de secunda, ac tertia verba fa-

D 3

(i) In c. lit. de rest. spoliat. (k) Citato tract. 9. punct. 4. cap. 14.

cienda supersunt. Secundam rejicit M. Paulus Leo, quemadmodum indicavimus. Illam tamen probat Sanchez (1) ob hanc causam, quod licet assensus cum errore, & ignorantia conjungatur, id tamen Theologi *se habere concomitantiter* testantur, neque voluntatis liberum consensum adimere. Pontius ab hac opinione se alienum præbet, & ejusmodi consensum per dolum expressum judicat (m). Cùm hæc ita sint, modus tertio loco propositus æquitati potius consentaneus videtur. Nam conjux ignarus matrimonium irritum cognoscit, non tamen crimen notum efficitur, ex quo consecutum est impedimentum; neque ullum mendacium admiscetur. Quippe certissimum est primo matrimonio haud ritè traditum fuisse consensum; neque a veritate abhorreret, si impedimenti conscius affirmaret primo matrimonio se nequaquam consensisse. Nam verus consensus appellari nequit, qui ritè præstitus non fuit. Postremò hanc tertiam rationem unanimes Theologi reliquis omnibus anteponunt (n).

79. Priusquam in lucem hæc nostra institutio prodiret, tenuitatem nostram agnoscetes, viris doctrinâ præstantibus illam ostendimus, qui judicium ferre possent. Rem sanè gravissimam ipsi monuerunt, quid nempe agendum sit, si conjux haud immeritò suspicetur, ne alter conjux de irrito matrimonio certior factus novum consensum dare recuset; solutoque matrimonii vinculo, procreati jam liberi tanquam spurii habendi sint; impedimentum

(1) De Matrim. lib. 2. disp. 36. num. 5. (m) In suo tract. de Matrim. lib. 4. c. 25. n. 5. (n) Sanch. loc. cit. sub num. 7. Pontas allato loco n. 5. Syrus Navar. Marc. Paul. Leo locis cit. Pontas in suo Dictionar. ad verb. Matr. quart. cas. 2.

tum detegi, aliaque mala, atque diffidia certò esse futura : utrùm omisâ tertiâ ratione, aliam seligere liceat ex his, quas paulò ante improbavimus, quæ tamen plurium Scriptorum auctoritatibus corroborantur.

80. Hæc sanè facienda plurimi existimamus. Quare respondemus primò legitimam prolem haberi, cum impedimentum non innotescit, alterque conjugum ritè contractum matrimonium arbitratur; illudque coram Parocho celebratum fuit (o). Deinde prætermittimus pericula omnia, quæ ex secunda, ac tertia ratione prius expositis dimanare queunt, ita ut necessariò ad quartam deveniendum esse videretur. Quapropter si gravissimis incommodis tertia ratio, ac modus obnoxius judicetur, ad Majorem Pœnitentiarium confugiendum est eo pacto, quo Delegatus, si ob aliquam difficultatem exequi præscriptam legem nequeat, Delegantem adire debet, ejusque voluntati, & consilio acquiescere. Quippe Major Pœnitentiarius magnis illis difficultatibus fortasse adductus, aut aliquid de severitate remitteret, aut facultates a Pontifice necessarias postulabit, qui si non agitur de *impedimento erroris personæ*, quod refertur ad jus naturale, sed de aliis impedimentis, quæ a jure scripto decernuntur, non solùm auferre de medio potest incommoda, quæ jam secuta ab illo sunt (p) : uti constat quotidianâ experientiâ, cum *in radice matrimonii* legitimam prolem declarat, sed etiam ob consensum naturalem initio præstitum, dispensare potest, si velit, a renovando consensu, quemadmodum

D 4

(o) Pirhing. cit. tit. Decret. §. 1. n. 4. & 5. (p) In Clement. unic. de commun. Eccles.

apud Indos confirmata fuerunt quædam matrimonia, quæ Pucueles, & Quartarones (sic enim nuncupantur) haud ritè iniverant, interpositâ Clementis XI. auctoritate, qui die 2. Aprilis anno 1705. ob hanc rem literas Apostolicas promulgavit. Si verò id sperandum minime videatur, quod nos ipsi difficillimum asserimus, cum solum evenisse certum sit, quoties ex impedimento juris positivi irrita matrimonia confecta fuerant a magna hominum multitudine, non autem a peculiari homine, si, inquam, obtinere id arduum habeatur, & *periculum sit in mora*, si adeundus sit Pœnitentiarius, tunc Confessario, & Parochæ, liber ad nos aditus semper patebit, ut nobis patefaciant impendentia pericula, silentio prætereuntes contrahentium nomina. Nos proculdubio divinam opem prius exposcentes illud consilium dabimus, quod magis rei convenire videbitur. Equidem Gennetus (9) consulendum monet Episcopum, cum ejusmodi difficultates objiciuntur. Continget etiam fortasse, ut rebus omnibus diligenter examinatis præter quatuor rationes superius expositas, alia deprehendatur, ob quam ignaro conjugii irritum matrimonium declaretur, nec tamen pateat crimen, quod impedimentum induxit, & nulla prorsus incommoda consequantur.

81. Hæc potissimum explicanda duximus, ut Confessarii, ac Parochi intelligant, antequam libellos supplices offerant Pœnitentiariæ, rem sedulo expendendam, utrum ad illam pertineat, & circumstantias omnes accurato studio investigandas; post hæc literis suis ad Majorem Pœnitentiarium singula complectantur. Statim ac literæ, seu diplomata ipsis

(9) Loco allato.

INSTITUTIO LXXXVII. 57

a Pœnitentiaro reddentur, sæpius illa percurrant, ut iis omnibus fideliter satisfaciant, quæ præscribuntur. Id autem peragendum est, dum Pœnitentiæ Sacramentum administrent, & postquam consueta verba Absolutionis a censuris, & peccatis pronunciarunt. Si res agitur de ineundo matrimonio his verbis utantur: *Et insuper auctoritate Apostolicâ mihi specialiter delegatâ dispenso tecum super impedimento; ut, præfato impedimento non obstante, Matrimonium cum dictâ muliere publicè, servatâ formâ Concilii Tridentini, contrahere, consummare, ac in eo manere licitè possis, & valeas. In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.*

Insuper eâdem auctoritate Apostolicâ, prolem, quam ex matrimonio susceperis, legitimam fore nuntio, & declaro. In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.

82. Si de jam inito matrimonio res est, post consuetam absolutionem a censuris & peccatis hæc ita pronunciant: *Et insuper auctoritate Apostolicâ mihi specialiter delegatâ dispenso tecum super impedimento, ut eo non obstante Matrimonium consummare, & in eo remanere licitè possis; In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.*

Et pariter eâdem auctoritate Apostolicâ prolem, si quam suscepisti, & susceperis, legitimam fore decerno, & declaro. In nomine Patris, & Filii, & Spiritûs Sancti. Amen.

83. His peractis literas, seu diploma dila-
cerent, si illud indicatur: *laceratis &c.*

INSTITUTIO LXXXVIII.

Responsum redditum dubio a Viro Religioso pro-
posito circa Institutionem XXXIII. Iterum
ostenditur matrimonia exterorum, quæ cele-
brari Bononiæ solent, & earum pariter, quæ
in Monasteriis educantur, contrahenda esse
præsente Parocho, cujus ditioni Monasterium,
aut domus subiecta sit. Contrahi debere ma-
trimonia earum, quæ educari consuecunt,
coram Parocho, in cujus Parochia paterna,
materna, aut fratris domus constituta est.
Hoc idem statuendum est de famulis Bononien-
sibus, qui domicilium in alia Parochia habent.

1. **S**ingulari in nos benevolentia tuæ tri-
 buendum est, quod nobis exposueris
 difficultatem, quæ ex trigesima tertia nostra
 institutione concitata est, ubi asseruimus ritè
 matrimonium iniri a Prætorè, Iudice, Me-
 dico, & quod gravius videtur, a famulis
 etiam coram Parocho illius loci, in quo de-
 gunt, eoquod obtinuerit, si non verum do-
 micilium, saltem quasi domicilium, nisi forte
 brevissimo temporis spatio in eodem loco ver-
 sati fuerint. Id quidem alienum videri po-
 test iis, quæ ibidem constituimus, a famu-
 lis nempe celebrandum esse matrimonium
 coram Parocho Domini, in cujus ædibus
 morantur, nisi forte paternum, maternum,
 seu fratrum domicilium in alia Parochia
 positum habeant. Tunc enim hic Parochus,
 non alius in conficiendo matrimonio accer-
 sendus est; idem præscriptissimus cum de ma-
 trimoniis Puellarum, quæ a Monialibus edu-
 cantur, sermo haberetur. Illud pariter su-
 peraddis, rationem ex quasi domicilio de-
 sumptam, quæ Iudici, Medicis, Professori-

bus, ac famulis suffragatur, aptissime convenire Puellis educandis, de quibus verba sunt, & famulis etiam, de quibus agitur. Quidquid ergo indicitur, nempe, matrimonium ritè contrahi coram Parocho ejus loci, ubi Judex, Prætor, Medicus, & studiis addicti Juvenes immorantur, id famulis quoque, & Puellis educandis esse tribuendum affirmas, nec investigandum, utrum in alia Parochia domicilium paternum, maternum, aut fraternum obtineant.

2. Propositam difficultatem facile exsolvere possumus, si asseramus eam nobis mentem non fuisse, ut controversia ulla de peculiari aliquo matrimonio excitata nostrâ illâ Institutione, judicioque dirimeretur, sed tantum, ut quædam leges statuerentur Sacerdoti, qui accersitur, ut matrimonia ritè celebrentur. Etenim cum eandem institutionem in duas partes divisimus, his verbis usi sumus: *Ut clarius id agatur in duas quasi classes res dividetur: primum, asseremus, quæ per Sacram Congregationem constituta fuerunt, & quæ etiam ab universis ferè Auctoribus probantur: secundo, peculiaria quadam addentur, quæ, veluti normam, in hac Civitate, ac Diœcesi observanda præcipimus, ut dissensiones omnes, si fieri poterit, de medio auferantur.* Deinde cum secundam partem aggredimur, & hæc prius monemus: *Sed jam deveniamus ad secundam partem, quâ certam normam huic nostræ Civitatis, ac Diœcesi statuere proposuimus, ut super ejusmodi rebus aditus controversiis omnibus præcludatur.*

3. Itaque solum examinandum superest, cur nos, qui indiximus matrimonium ineundum a Judice, Medico, Professoribus, & studiosis

Juvenibus coram Parocho, ubi quasi domicilium affecuti sunt; cur, inquam, statuamus, ut Puellæ educandæ a Monialibus matrimonium contrahant coram Parocho, in cujus ditione situm est Monasterium, nisi paternum, maternum, ac fraternum, in alia Parochia domicilium habeant; idemque postremo famulis etiam permittimus, qui in Dominorum ædibus versantur. Porro nos id constituimus, quia ad rectam hujus Civitatis, ac Diœcesis administrationem, & tranquillitatem conferre plurimum pro certo putavimus; neque sanè Tridentina Synodus jubet matrimonium omnino contrahi coram Parocho, in cujus ditione sponsi domicilium, seu quasi domicilium possident; illud præscribit, ut Parochus adhibeatur, vel alius Sacerdos, modò tamen ipsius Parochi, aut Episcopi facultas intercedat (r): *Qui aliter, quàm præsentem Parochum, vel alio Sacerdote de licentia ipsius Parochi, vel Ordinarii, & duobus, vel tribus testibus &c.* Hâc facultate utuntur Episcopi, cum matrimonia fiunt in Nosocomiis, Capellanis nimirum concedentes, ut Parochi munere fungantur, ob eam videlicet causam, ut controversiis aditus occludatur, quæ inter illos, ac Parochos haberi frequenter consueverunt, aut etiam ipsos inter Parochos, in quorum nempe ditionibus, aut domicilium haberet ægrotus, aut Nosocomium positum esset.

4. Rem totam confirmare liceat exemplo. Episcopi, qui ad celebrandum matrimonium, Parochum designaverat, cui subjectum esse alterum contrahentium existimabat, quemadmodum falsò delatum fuerat: eo matrimonio confecto, deinde revocari in dubium cœ-

(r) Cap. 1. sess. 24. de Ref, Matr.

INSTITUTIO LXXXVIII. 61
 pit, an ritè peractum fuisset; nonnulli Cardinalis de Luca auctoritate (s) permoti illud irritum censuerunt; alii tamen contrariam sententiam magis probarunt, eo quod Tridentina Synodus solum decernat matrimonium, ut ritè fiat, non nisi *præsentè Parocho, vel alio Sacerdote* de licentia ipsius Parochi, vel Ordinarii esse celebrandum. Idque sententia Sac. Congregationis Concilii, quam Fagnanus commemorat (t), planè comprobatur, eandem opinionem sequuta est Sac. Congregatio die 9. Septembris anno 1684. quam nos integram ex actis descripsimus.

DUBIUM MATRIMONII.

Sequens casus Sacræ Pœnitentiariæ propositus, fuit ab ea ad hanc Sacram Congregationem pro decisione remissus.

*F*Ulanus, & Berta Matrimonium inter se contrahuri, statum suum liberum probarunt apud Acta Curia Episcopalis, instantes subinde, juberi Parocho, ut ad trinam denunciationem procederet. Interrogati autem a Notario quissam esset eorum Parochus, responderunt (per errorem tamen, & citra contemptum Clavium), esse Parochum Sancti Demetrii, in cujus Parochia jampridem habitaverant, sed tunc temporis non habitabant. Peractis itaque a Parocho Sancti Demetrii juxta sibi traditam facultatem denunciationibus, nulloque impedimento detecto, Ordinarius impertitus est solitam licentiam per dictum Notarium extensam sub hac verborum formula.

(s) Disc. 1. num. 4. & seq. de Matrim. & disc. 26. n. 25. in annotation. Concil. (t) C. quod nobis n. 55. de clandestina desponsatione.

Concedimus facultatem Parocho Sancti Demetrii, ut adesse possit matrimonio contrahendo inter Fulanum, & Bertam ejusdem Parochiæ.

Celebratum proinde fuit coram dicto Parocho, & Testibus matrimonium: sed post aliquod tempus Fulanus Librum Moralem casu legens invenit, communem esse sententiam, quod ad matrimonii validitatem requiritur præsentia Parochi saltem unius ex contrahentibus; unde consultis pluribus Confessariis, quid sibi agendum esset, suavis fuit, ut una cum Berta consensum renovaret coram proprio Parocho, & Testibus. At Fulanus, exploratâ Bertæ voluntate, an casu, quo non esset ipsius conjux, vellet sibi matrimonialiter copulari, responsum habuit absolute negativum. Nihilominus, habitâ nuper notitiâ, quod inter declarationes desumptas, ex Bibliotheca recol. mem. Cardinalis Bellarmini, & typis impressas, ad caput primum Sess. 24. de Reformat. Matrim. extat infrascripta: item licet non proprius Parochus, sed alius de consensu Episcopi interfit, Matrimonium tenet, etiamsi Episcopus credat, fuisse vocatum Parochum: spem aliquam validitatis Matrimonii concepit: sed ad omnem dubietatem removendam suppliciter instat, declarari.

An præfatum Matrimonium inter ipsum, & Bertam contractum, fuerit validum.

Sacra Congregatio Concilii rescripit affirmative.

5. Hæc tamen omittamus, cum nihil novi sancire nostrâ illâ institutione unquam putaverimus, sed ea solum indicare, quæ a communi jure desumuntur; propositam nobis quæstionem æquis jam viribus expendamus nullamque repugnantiam in sententiis nostris deprehendemus; primum de famulis agitur,

INSTITUTIO LXXXVIII. 63

2 quibus ritè matrimonium contrahi fatemur coram Parcho, in cujus ditione commorantur : sed de quibusnam famulis agitur ? De illis nempe, qui exteri sunt, nec Bononiæ nati, ubi nullum habent domicilium, sed solummodo quasi domicilium, quod sibi in ædibus sui Domini comparaverunt. Id apertissime colligitur ex verbis ejusmodi nostræ institutionis : *Secundò contingit, ut plurimi studiorum causâ in hanc urbem confluant, vel etiam, ut juventuti facultatem aliquam tradant, vel aliquod artificium exerceant, sive ut opulentis Civibus inserviant, vel aliquo alio munere detineantur.*

6. Item de Famulis verba fiunt, sed de quibusnam ? Proculdubio de illis, qui Bononiæ nati, non modò quasi domicilium in ædibus Domini, sed etiam proprium, paternum, maternum, aut fraternum obtinent ; si quis percurrat eam Institutionem, Romani Cleri Decretum in eo commemorari videbit : *Qui habent domum & familiam in alia Parochia, ad illam pertinere statuimus, licet apud Dominos infirmentur, & occumbant.* Insuper eodem loco Famulis ea omnia præscribuntur, quæ Puellis educandis antea præscripta fuerunt. Sed quænam hæc sunt ? *Dicimus itaque, si puella, quæ matrimonii fidem præstitit, in alia Parochia domicilium non habeat, tunc Parochus, quem primo loco nominavimus, puellam in matrimonium conjunget : sin autem paternum, maternum, vel fraternum domicilium habebit, tunc Parochus, cui domicilium idem subjicitur, pro conficiendo matrimonio præsens assistet.*

7. Quamobrem, si uno loco eos Famulos complectimur, qui solùm quasi domicilium habent in ædibus Domini ; alio verò loco de

64 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

iis Famulis agimus, qui præter quasi domicilium, aliud etiam in civitate possident, quod ad Patrem, Matrem, vel ipsorum Fratrem pertineat, quænam inter hæc duo diversa capita dignosci potest repugnantia?

8. Quamobrem explicemus potius, quæ iisdem capitibus continentur, & ea quidem optimo jure dicta ostendamus.

9. Itaque præcipimus illorum matrimonia, qui Bononiam veniunt ad artem aliquam exercendam, celebrari coram Parocho, intra cujus limites habitant, eo quod quasi domicilium assequantur, nisi forte brevissimo temporis spatio, atque ut ita dicam, momentaneo in urbe consistent: neque sanè id nos ipsi commenti sumus. Plenas Virorum præstantium auctoritates eo loco protulimus; idem congruit Sacrae Congregationi Concilii; uti ex ipsius Decreto confirmavimus. Quod si aliter statuendum esset, illud sequeretur ab Helvetiis militibus iniri Bononiæ matrimonium haud posse, nisi prius facultatem ab Helvetico Parocho suo acciperent, ubi verum habent domicilium, eamque traderent Parocho Regularium Cælestinorum, intra cujus terminos, stationes, atque ita quasi domicilium possident. Illud autem juris Decretum, nempe (u) *Miles ibi habere domicilium videtur, ubi manet, etsi nihil in Patria possideat*, eos tantum milites comprehendit, qui veluti in Præditiis, non verò in expeditione versantur (x).

10. Neque sanè illud temere finximus, videlicet a Puellis, quæ in Monasteriis educantur,

(u) In L. Municeps. ff. ad Municipalem. (x) Mansfeld de Jurisdic. & Jure Milit. Belgicæ tr. 1. c. 6. pag. 68. Villos de Servis fugitiv. c. 20. §. 2. n. 46.

tut, matrimonium ineundum coram Parocho, in cujus finibus Monasterium collocatum est. Equidem Passerinus (y) docuit coram Monachialium Confessario id esse peragendum. Sed quis hanc sententiam æquo animo probare queat? Cum præsertim *certissimum sit* ex Sacris Congregationibus, Puellarum ejusmodi matrimonia, nisi impedimentum aliquod peculiare interveniat, celebrari oportere coram Parocho, cujus ditione Monasterium includitur: *Matrimonium* (inquit Monacellus) (z) *contractum a Puella, quæ existit in Monasterio ad crates Monasterii coram Testibus, & Parocho Ecclesiæ Parochialis, intra cujus limites situm est Monasterium, validum reputatur.* Ibi-que sententias quoque a Sac. Congregationibus evulgatas exponit: *Validum est matrimonium* (inquit Braschius) (a) *contractum ab educanda ad crates Monasterii coram Parocho loci, ubi Monasterium situm est.* Ursaya pariter istarum rerum peritissimus, & celeberrimus Canonum interpretes scriptum reliquit (b); Jurisperitos convenisse, ut propositam causam diligentius expenderent, eoque cœtu tutissimam unanimi consensu habitam fuisse opinionem, quam nuper exposuimus. Reliquis omis- sis, hos præclaros Viros tanquam duces eligendos duximus, ut in hac Civitate, ac Diocesi ritè fierent matrimonia.

II. Eodem loco certos quosdam limites huic sententiæ statuimus, ac Puellis nempe educandis matrimonium aliâ ratione contrahendum,

Tom. III.

E

(y) De statu hominum t. 2. q. 187. art. 1. n. 896. (z) In Formul. Legal. pract. t. 2. tit. 16. formul. 2. n. 34. (a) In suo Promptuario Synod. c. 63. n. 14. (b) Tom. 1. part. 3. disc. 19. n. 101. & seqq.

si domicilium paternum, maternum, aut frat-
 ternum habeant; tunc enim, præsente proprio
 Parocho, matrimonium celebrari debere, non
 autem alio Parocho, cujus ditione Monaste-
 rium continetur; id etiam Famulis præscripsi-
 mus, qui, licet apud Dominos habitent, ta-
 men domicilium paternum, maternum, vel
 fraternum possident. Tunc ipsi proprium Pa-
 rochum accersere debent, uti modo de Puel-
 lis educandis ostendimus; aliter tamen est, si
 solum quasi domicilium in ædibus Domini te-
 neant: nam matrimonium fieri tunc oportet
 coram Parocho, intra cujus limites ædes Do-
 mini constituuntur.

12. *Si Puella (ait Clericatus) (c) ponatur
 a Parentibus in aliquo Monasterio Montalium,
 non censetur deferere domicilium paternum, sed
 in Parochia sui domicilii habere suam habitatio-
 nem: Et ideo, si nuptui tradatur, ejus matri-
 monium celebrandum est coram Parocho, sub
 cujus Parochia est domicilium ejus paternum.*
 Porro Clericatus longâ experientiâ, ac doctri-
 nâ præditus fuit, qui per plures annos in Pa-
 tavina Diocesi Vicarii munus cum laude ges-
 sit, cum Venerabilis Dei Servus Gregorius
 Cardinalis Barbadicus Sedem illam occuparet.
*Quares (inquit Giribaldus) (d), quinam sit
 proprius Parochus in ordine ad matrimonium
 Puellarum, quæ educantur in Monasteriis Mo-
 ntalium? Respondeo, proprium Parochum, qui
 debet illarum matrimoniis assistere, esse illum,
 in cujus Parochia sita est domus paterna, ad
 quam se recipiunt matrimonium celebraturæ:
 non enim amittunt Parochiam, nec domicilium
 paternum per hoc, quod causâ educationis de-*

(c) De Sacr. Matr. dec. 35. n. 15. (d) Tract. 10. de
 Sacr. Matr. c. 7. dub. 7. num. 56. & 57.

INSTITUTIO LXXXVIII. 67

gant in Monasterio &c. Quod si Puella, & Fœmina degentes in Monasterio nullum habeant in Civitate domicilium, non domum paternam, seu maternam, aut fratrum, ad quam se recipere valcant, tunc proprius illarum Parochus erit ille, in cujus Parochia situm est Monasterium, cujus sanè Regularis auctoritas plurimi facienda est, tum ob ejus sapientiam, tum maxime ob diuturnam experientiam hujus Diœcesis; nam pluribus annis in hac Metropolitana munere Pœnitentiarii functus est, & causis matrimonialibus præfuit. Pignatellus (e) juxta Romani Cleri statutum apertè demonstrat Puellas, quæ in Monasteriis vitâ decedunt, in Parochiali Ecclesia sepeliendas esse, ubi domicilium habent, non verò in Ecclesia Monasterii, ubi educabantur. Nos pariter idem statutum in medium attulimus, quo sancitur, ut Famuli Cardinalium, Principum, ac Præsulorum Romæ commorantium, si domicilium in alia Parochia teneant, licet in ædibus Domini vitam absolvant, ubi quasi domicilium consecuti sunt, ad Parochiam tamen deferantur, ubi proprium obtinent domicilium. Postremò opus est perpendere in additionibus ad ejusmodi statutum ea, quæ decreta fuerunt a peculiari Congregatione Cardinalium, quam Clemens XI. designavit, ubi ad matrimonia pariter extendi jubentur omnia, quæ pro funeribus ducendis indicantur. Cum hæc ita sint, quis unquam inficiabitur plurimum habere momenti ac ponderis id, quod Romano cum instituto simul & Bononiensi disciplinâ conjungitur.

13. Neque sanè infirmari hanc sententiam

E 2

(e) Consult. 63. tom. 7.

tam bene confirmatam potest, quod contra obicitur a Prætorè nempe, Judice, Mercatore, Famulisque exteris, matrimonium ritè confici coram Parocho, in cujus ditione Sedem sibi delegerunt, eoquod in eo loco quasi domicilium assecuti sunt, ita pari ratione statuendum esse de Puellis educandis, ac de Famulis Bononiensibus, ita ut liceat ob aliam causam iisdem Puellis matrimonium inire coram Parocho, ubi positum est Monasterium, Famulis autem coram Parocho, cui ædes Domini subjiciuntur. Illud etiam pro augenda difficultate in medium proferatur, quemadmodum Puellæ ejusmodi, ac Famuli Bononienses in alia Parochia paternum, maternum, aut fraternum habent domicilium, ita Prætorem Artificem, & Famulum exterum in alio loco paterno, materno, vel fraterno domicilio non carere.

14. Hoc, inquam, argumentum propositam antea sententiam nullo modo labefactat; & quidem conficere dissertationem facile possemus, ut constet, quàm tenuè, infirmumque sit *argumentum a pari*, cùm de rebus ad Theologiam Moralem, seu Canonum scientiam pertinentibus, disputatur; accedit verò, quod maxima discrepantia inter duo exempla, quæ modò prolata sunt, apertissimè intercedit.

15. Etenim licet Prætor, Medicus, Miles, aut Famulus exterus verum in alio loco domicilium habeat, & quasi domicilium in Parochia, ubi degunt Bononiæ, idemque prorsus Puellæ educandæ, Famuloque Bononiensi conveniat; certum tamen est, Matrimonia plurimis difficultatibus implicatum iri, si a Prætore, vel Medico, aut Famulo exteris acciri deberet veri domicilii Parochus; id

INSTITUTIO LXXXVIII. 69
verò contingere nequit, si Puellæ, quæ in Monasteriis habitant, domicilium paternum, maternum, aut fratrum possideant, quod reipsâ ad illas pertinet. Idem dicendum de Bononiensi Famulo, qui in alia Parochia suum habeat domicilium, quamobrem tum a Puellis, tum Famulis Bononiensibus matrimonium celebrari oportet coram Parocho, in cujus ditione non quasi domicilium, sed verum ipsorum domicilium reperitur.

16. Sed quoniam argumentatio *a pari* exemplo desumpta adeo probatur, nos etiam simili ratione utemur, ut rem propositam magis demonstramus. Quo tempore ob ignorantiam, rerumque imperitiam Parochus proprius ad implendum Paschale præceptum, & ad matrimonium ineundum minimè dignoscebatur, quæstio concitata fuit, ad quem Parochum accedere deberent exteri Juvenes, qui studiorum causâ in aliquam Civitatem, sive Academiam confluerent. Tunc unanimes ferè omnes censebant, haud existimandum esse proprium Parochum illum, intra cujus limites ejusmodi Juvenes habitarent, licet diuturnitate aliquâ temporis quasi domicilium sibi comparassent; itaque non licere ipsis manu illius Parochi Divinam Eucharistiam in Paschate suscipere, nisi prius facultatem a Parocho proprii loci impetrent (f). At verò Cardinalis Ostiensis (g) sapienter expendit gravissimas difficultates, quibus premerentur ejusmodi Juvenes, ut Paschali præcepto satisfacerent, & illum proprium esse Parochum docuit, ubi quasi do-

E 3

(f) Sanch. de Matr. lib. 3. disp. 23. sub num. 11. (g) In sua celebri Summa lib. 3. tit. de Parochis num. 7.

micilium obtinerent, eoquod prorsus arduum videatur ad Parochum veri domicilii confugere, aut facultatem ab ipso necessariam exposcere. Hanc eandem opinionem Navarrus attulit his verbis (b): *Videtur sufficere habitatio bona fide, & sine fraude suscepta in aliquo loco, unde non potest commodè reverti ad sumenda Sacramenta in loco Parochiæ, ubi habebat domicilium.* Cum igitur Parochus quasi domicilii ob allatas difficultates satis idoneus iudicetur, ut cæteris Divinum Eucharistiæ Sacramentum in Paschate administret, ita perfectò matrimonium ob easdem causas, atque impedimenta, ab exteris celebrari permittitur coram Parocho quasi domicilii; ita tamen, ut statim hic aditus occludatur, si nulla interveniat difficultas, uti constat exemplo Puellæ educandæ, & Famulorum, qui verum domicilium in alia Parochia possident; ex quo sequitur, ut nec ejusmodi Puellis, neque Famulis matrimonium inire liceat coram Parocho quasi domicilii, sed Parochus veri domicilii, accersendus necessario sit. Hæc pauca habuimus, quæ tibi responderemus; interim gratias, quas possumus maximas, tibi persolvimus, qui hanc nobis scribendi occasionem præbuiſti.

(b) in Consil. 1. lib. 3. de Paroch, num. 3.

INSTITUTIO LXXXIX.

Cum viæ campestres publicæ præruptæ, ac viarioribus admodum difficiles sint, & cum Parochis onus incumbat, vel Viaticum infirmis ministrandi, vel mortuos efferendi, agricola, & vicinorum prædiorum domini liberum illis transitum per eadem præbere tenentur. Semitas hujusmodi non esse inter vias publicas recensendas ob delata per eas cadavera, Cruce prælatâ. Quanam requirantur, ut via constituatur publica. Quomodo se gerere debeant Parochi, si id forte contigerit.

I. **D**Elatum nobis fuit a quibusdam Parochis, Dominos, seu Colonos Prædiorum, cum via publica impedita prorsus est, omnes aditus occludere, ne transeant iidem Parochi per ipsa Prædia, cum Divina Eucharistia ad ægrotum aliquem, seu vitam functus ad sepulchrum defertur. Quare has literas encyclicas promulgare decrevimus; sed quoniam aliquis, licet ignarus, ac imperitus, iudicium tamen suum, uti moris est, ferre velit, & plures fortasse non deerunt, qui pro certo teneant, eam viam habendam esse publicam, quâ Cadaver effertur, prælato Crucis vexillo; ideo literas etiam has scribendas duximus, quibus ostendamus, nullo pacto intercludi posse viam privatam Sacerdoti, qui ad ægrotum cum Divina Eucharistia properat, si per viam publicam nullo modo possit, vel magna cum difficultate, incedere debeat. Idem præstandum Sacerdoti probabimus, cum ad sepulchrum cadavera comitari oportet, quin ob hanc causam privata in publicam viam convertatur.

72 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

2. A primo exordiamur, quod a jure liquet-
dò decernitur (i): *Cum via publica vel flumi-
nis impetu, vel ruina amissa est, proximus viam
prestare debet cuilibet de populo.*

3. ~~Insuper Bartholomæus~~ Cepolla juris pe-
ritissimus ita scriptum reliquit (k): *Quero pe-
nultimò, an quis possit ire, seu transire per fun-
dum alienum, & an Dominus possit prohibere
volentes ire, seu transire per fundum suum: &
dic, quod ire per agrum alienum fas est, jus non
est &c. sed licet sit fas, & sit æquum de Jure
Divino, tamen non est jus; id est, jus non dat
civilem actionem: ubi enim aliquid mihi prodest,
& tibi non nocet, æquum est, ut me non probi-
beas, licet jus ibi deficiat.*

4. Deinde plura exempla enumerat, quibus
jus ipsum suffragatur, ita per fundum alienum
transire liceat; porro inter alia illud recenset:
Quando via publica est destructa.

5. Quamobrem, si quando via publica in
ruinam abiit, vel magnis difficultatibus impe-
ditur, *cuilibet de populo* conceditur per alie-
num fundum liber transitus, quânam ratione
id recusari poterit Sacerdoti, qui ad ægrotum
cum Sacris Mysteriis accedit, vel defunctum
ad Ecclesiam prosequitur, iisque omnibus,
qui tunc Sacerdotem comitantur.

6. Suspiciari profectò haud possumus aliquem
reperiri, qui privatam Sacerdoti viam conce-
dendam affirmet, eâ tamen conditione, ut ali-
quid persolvatur. Nam quis Christianus pec-
uniam a Sacerdote repetere audeat, qui adi-
tum deposcit, ut gravi morbo laborantem Eu-
charistiæ Sacramento reficiat, vel preces ef-

(i) In L. Si locus ff. quemadmodum servitutes amit-
tuntur. (k) In tract. de servitut. rustic. prædior. cap. 1.
num. 22.

fundit pro illius expiatione, qui ad tumulum deportatur. Sed his omissis, tunc solum aliquod pretium jure postulari fas est, cum publicâ viâ destructâ per fundum alienum iter sibi quis sternere contendit, ut domum suam, sive ad agrum commodius revertatur, sive aliam ex eo utilitatem percipiat (1): Si quis sepulchrum habeat, viam autem ad sepulchrum non habeat, (ait Ulpianus (m)) & a vicino ire prohibeatur: Imperator Antoninus cum Patre rescripit, iter ad sepulchrum peti precario, & concedi solere, ut quoties non debetur, impetretur ab eo, qui fundum conjunctum habeat. Non tamen hoc rescriptum, quod impetrandi dat facultatem, etiam actionem civilem inducit, sed extra ordinem interpelletur. Concludit etiam Judicem posse impellere, ut transitus concedatur, pretio tamen, quod justum est, soluto: Praeses etiam compellere debet iusto pretio iter ei praestari, ita tamen ut Judex etiam de opportunitate loci prospiciat, ne vicinus magnum patiatur detrimentum. Attamen jure exposci nequit ab eo pecunia, qui destructâ viâ publicâ privatam suscipit eâ conditione, ut nullum jus perpetuum assequi contendat, sed tantum ad tempus, donec illa in pristinum restauretur (n). Interpretes etiam ad Legem si locus ff. Quemadmodum servitutes amittantur, sermonem instituunt de privato, qui, corruptâ viâ publicâ, iter cuilibet praebere tenetur, & inquirunt, an Princeps eidem privato persolvere aliquid pro incommodo debeat, idque ex jure affirmant, licet re ipsâ non observe-

(1) In rubr. 27. num. 33. Statut. hujus Civitatis nuper edit. tom. 1. pag. 63. (m) In celebri L. Si quis sepulchrum ff. de religiosis, & sumptibus funerum. (n) Mansus contul. 655. n. 10.

74 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

tur : *Præstare debet* (de vicino sermo est) *cui-
libet de populo , ut in fossatis hujus Civitatis Bo-
nonienfis sit secundum Azonem , sed an dato pre-
tio a Fisco , videtur , quod sic , contra tamen ob-
servatur.* www.libtool.com.cn

7. Sed jam deveniamus ad illud , quod se-
cundo loco propositum est , utrum privata via
in publicam vertatur , statim ac cadaver præ-
lata Cruce per illam infertur. Haud temere
fuspiciamur errorem hunc Plebis *ex lege 2. cap-
de Religiosis , & sumptibus funerum* initium
traxisse , cum in ipsa Antoninus Imperator ita
decreverit : *Invito , vel ignorante te , ab alio
illatum corpus in puram Possessionem tuam , vel
lapidem , locum religiosum facere non potest. Sin
autem voluntate tua mortuum aliquis in locum
tuum intulerit , religiosus iste efficitur. Quo fac-
to monumentum neque venire , neque obligari a
quoquam , prohibente Juris religione posse , in
dubium non venit.*

8. Quidnam ex hac auctoritate contra quæ-
tionem , quam pertractamus , desumi potest ?
Agit Imperator de sepulchro , quod in alieno
fundo constituitur , nos autem de transferendo
per viam privatam cadavere , quod in alio lo-
co , nempe in Ecclesia , aut sepulchreto hu-
mandum est. Antoninus non integrum fun-
dum , sed locum sepulchri tantummodo reli-
giosum esse declarat , *Monumentum*. In nos-
tra verò quæstione non solum cadaveris trans-
latio cum sepulchro permiscetur , sed illud
etiam falsò putatur , non exiguam tantum fun-
di partem , sed integram viam Religiosam , &
publicam existimari.

9. Illud sanè omnem dubitandi locum abstu-
lit , quod jus Canonicum veterem Antonini
legem abrogavit , uti Scriptores unanimis fa-

tentur (o), inter quos Molinas hæc scripta
 reliquit (p) : *Illud etiam præmittendum est,*
quod quamvis, Jure Civili considerato, eo ipso
quod quis inferebat mortuum in sepulchrum, lo-
cum religiosum efficiebat, L. 2. Cod. de relig. &
sumptib. funer. hoc tamen de jure Canonico non
procedit : imò, quamvis quis mortuum inferat
in sepulchrum, sepulchrum ipsum non efficitur
religiosum, nisi auctoritate Episcopi ad hujusmo-
di usum deputatum fuerit Text. in Cap. Ad hæc,
de religiosis domibus. Ex quo inferitur, quod
tale sepulchrum factum, non interveniente Epi-
copi auctoritate, poterit vendi, aut alienari,
quamvis, Jure Civili considerato, alienari non
possit. Cum enim ratio, & causa finalis, qua-
re sepulchrum, postquam corpus in eo humatum
erat, vendi, seu alienari non poterat, esset,
quia eo ipso, quod corpus in eo inferebatur, re-
ligiosum efficiebat, atque per consequens non
erat in hominum commercio, consequens etiam
est, ut, ratione Legis cessante, cessare debeat
ejusdem Legis dispositio. Jus autem Pontificium
in hac re non solum civili antepositum in di-
ctione Ecclesiæ, sed in Orbe universo, uti
Francesius advertit (q).

10. Sin autem hæc difficultate omisâ ad
 Crucem in alieno fundo prælatam tota quæ-
 stio redigatur, omnis dubitatio dissolvi facile
 poterit, si, qui hoc in errore versantur, ani-
 mo suo perpendant, has privatas ædes Ar-
 chiepiscopales ob eandem causam habendas
 fore publicas, ex quo Cardinalis Gabriël Pa-
 læottus primus hujus Urbis Archiepiscopus

(o) Gonzalez. c. Abolendæ n. 4. de Sepulturis. Tolosa-
 nus in Partition. Jur. Can. l. 1. tit. 15. de Sepulturis c. 1.
 Gratianus disc. 110. n. 1. & seqq. (p) De Primogenit.
 Hispan. l. 1. c. 24. n. 38. & seqq. (q) De Eccles. Ca-
 thedral. c. 26. n. 136. & 153.

76 PROSPERI CARD. LAMBERTINI
renunciatus, Crucem præferre cœpit, &
sic prodire ex suis ædibus, atque in eas re-
verti : eâdem ratione plures Domus privato-
rum Civium, ac Palatia jam publica censerî
deberent, quæ tot Crucibus prælatis aditum
præbuerunt, quot in Urbe Sodalitia enume-
rantur, quæ per dies Rogationum Beatæ Vir-
ginis effigiem, aut etiam Divinam Eucharis-
tiam prosequuntur, cùm in Festo Corporis
Christi per Urbem circumfertur. Tunc enim
solemnis, ac sacra pompa easdem privatorum
ædes, ac Palatia liberè pertransit.

II. Postremò ad viam publicam efficiendam
tria requiruntur, ut communis sit omnibus,
ut solùm illud publicum sit, aut pecuniâ
publicâ comparatum, tandem, ut publicum
ad locum ipsa perducatur. Via quoque publica
dicitur, quæ per diuturnum & immemora-
bile tempus publica semper habita fuit. Pub-
lica verò appellari nequit via, quæ undequa-
que occluditur, aut in qua suas arbores quis
obtinet (r). Itaque si, licet Parochus ali-
quam privatam viam iniverit, cùm ad ægro-
tos Eucharistiæ Sacramentum detulit, aut
Cadavera ad Ecclesiam comitatus est, si, in-
quam, dici nullo modo queat, solum illud
ærario publico emptum, si propriæ arbores
semper in eo loco permanserint, & adhuc
permaneant, si nemo prohibet fundi aditus
obserari, postquam via publica reparata fue-
rit, quis sanæ mentis unquam putavit viam
privatam converti in publicam, cùm nullæ
conditiones ex iis interveniant, quæ viam
publicam efficiunt, quis, inquam, id putabit
ob eam solùm causam, quod Parochus ean-

(r) Constant. ad Statut. Urb. lib. 1. annot. 22. art. 5.
a n. 4. ad 25.

INSTITUTIO LXXXIX. 77

dem viam aliquando susceperit, cum suis muneribus fungeretur: vanum pariter, ac ridiculum esset, si quis metueret quandam servitutem constitui, si Parochus id frequenter faciat, & etiam diuturnitate temporis fieri posse, ut privata via in publicam reddatur. *Nam lege Prætor ait ff. de itinere, actuque privato, hæc traduntur: Julianus rectè ait cum, qui propter incommoditatem rivi, aut propterea quia via publica interrupta erat, per proximi vicini agrum iter fecerit, quamvis id frequenter faciat, non videri omnino usum esse.* Tum quia restauratâ viâ publicâ transitus ille secluditur; postremò, cum notum fecerimus hoc publico mandato vias ejusmodi privatas non immutari, nec in publicum usum cedere, quamvis Sacerdos, ut suis vacet muneribus, easdem vias non semel conterat, id satis est, ne ulla consuetudo immemorabilis inducatur, ob quam illas fieri publicas contingat.

12. His rationibus agere cum illis poteris, qui contrarium sibi persuaserint. Primùm, si viâ publicâ incedere queas absque gravi incommodo, privatam in alieno fundo deferres. Secundò, cum publica via paulatim destruitur, Magistratus huic negotio præpositus de imminente ruina certior fiat, aut res ad nos ipsos deferatur, qui hanc viæ reparandæ causam cum Magistratu ipso libenter transigemus. Tertiò, cum per alienum fundum iter necessario habendum est, moneatur prius qui fundi claves tenet, non modò urbanitatis gratiâ, quam viri Ecclesiastici semper excolere debent, sed potissimùm, ne Sacerdos improvise adventu fores occlusas deprehendat, ex quo scandalum, aut dissidium aliquod excitetur. -Ultimò, si privata via tenenda sit, nul-

78 PROSPERI CARD. LAMBERTINI
lum inferatur detrimentum, & brevior semita deligatur.

13. Quam consentanea sint hæc postrema monita, celebri Moyſis exemplo confirmatur (1). Cum iter per Regionem Amorrhæorum suscipere deberet, hæc prius nuncianda voluit: *Obsecramus, ut nobis transire liceat per terram tuam. (En Urbanitatis exemplum) Non ibimus per agros, nec per vineas, non bibemus aquas de puteis tuis, sed gradiemur viâ publicâ, nec ad dexteram nec ad sinistram declinantes, donec transcamus terminos tuos. Cui respondit Edom: Non transibis per me; alioquin armatus occurrâ tibi. Dixeruntque filii Israël: per tritam gradiemur viam, & si biberimus aquas tuas nos, & pecora nostra, dabimus, quod iustum est: Nulla erit in pretio difficultas: tantum velociter transcamus.* Quibus verbis satisfacturum se detrimentis omnibus declarat.

14. Proponas tibi ante oculos, cum privatâ aliquâ viâ transeundum erit, Moyſis exemplum, cui publicâ viâ in alterius Regione iter faciendum fuit. Hoc solum discrimen interfit, quod Moyſes Edom reluctantem, ejusque exercitum dissipavit, viamque sibi ferro patefecit, tu verò mansuetudine, atque officiosâ humanitate, si quod invenies obstaculum, & impedimentum, superabis, secus autem Sacram Eucharistiam ad ægrotum deferre, vel Cadaver ad tumulum comitari quâcunque viâ, ac ratione poteris, non prætermittes. Deinde nos admonebis de iis, quæ contigerint, ut jure debitam pervicacibus poenam irrogemus. Postremò nostram tibi Benedictionem impertimus.

(1) Lib. Numeror. cap. 20.

INSTITUTIO XC.

Invitantur Fideles ad Ecclesiam Metropolitanam promulgatâ ibidem in Nativitate Domini centum dierum Indulgentiâ ob recenter detectis Altaria duo, quorum alterum S. Apollinari, alterum S. Ambrosio dicatum est. Indicantur causæ, quæ excitare debent fideles, ut eâ, quâ possunt, animi devotione religiosum cultum prædictis Sanctis exhibeant.

QUAMVIS anno 1605., cùm Alphonsus Palæottus hanc Sedem obtineret, Ecclesiæ nostræ Metropolitanæ S. Petro nuncupatæ fieri cœperit ædificium, nemo tamen ignorat Altaribus semper caruisse duas postremas Capellas non longè a Presbyterio, & Ara majori collocatas. Quamobrem eadem Altaria condere pro tenuitate nostrarum virium proposuimus, postquam perfectum a nobis fuit aliud Altare, ubi Divina Eucharistia servatur. In Tabella primi Altaris Sacrum illud monumentum præclaris coloribus expressum oculis fidelium subjicitur, cùm S. Petrus Apostolus in Æmiliam S. Apollinarem Episcopum, ac Martyrem misit, ut Christianam fidem disseminaret. In Tabella verò alterius Altaris haud dissimili arte, atque industriâ S. Ambrosius Mediolanensis Episcopus exhibetur, cùm Theodosium Imperatorem ab aditu Ecclesiæ prohibuit post nefariam cædem, quæ Thessalonicae perpetrata fuerat. Arte peritissimus reliqua omnia perfecit, quibus eadem Altaria circum exornantur. Nam singulari Dei beneficio factum est, ut hæc nostra Civitas adhuc pingendi gloriâ supra cæteras efferatur. Exhiberi volumus in priori S. Apollinarem a B.

Petro in Æmiliam pro annuncianda Christi Religione designatum, tum quia veritati parum consentaneum videtur, quod S. Apollinaris hanc Civitatem præterminiserit, quæ inter Æmiliæ primarias enumeratur; tum quia longè a veritate abhorret, quod S. Zamas hanc primus Episcopus Ecclesiam administraverit, cum ille primis illorum tantum existimari debeat, quorum nomina clarè innotescunt. Porro affirmari nequit ante S. Zamam alium neminem huic Ecclesiæ præfuisse, quæ tunc per trecentum ferè annos Pastore caruisset, postquam opera S. Apollinaris Christiana fides Bononiam illata fuit. Verum alias id fusius, & clarius demonstrabimus.

Jam de alia picta Tabella verba faciamus, quæ S. Ambrosium exprimit, cum Theodosium, uti diximus, ab Ecclesiæ ingressu prohibuit: satis est percurrisse semel præclara ingenii monimenta ab eo confecta, ut ipsius in hanc Civitatem benevolentia dignoscatur, & quàm libenter in ipsa moratus fuerit, quantæque ipsius lætitiæ, & majorum nostrorum voluptate Martyrum S. Agricola, Sanctique Vitalis Ossa detexerit. Quamobrem merito vetustiores inter patronos hujus Civitatis ipse recensetur; sed de his hæcenus. Itaque S. Apollinari, ac S. Ambrosio perpetuum monumentum in hac Metropolitana constitui volumus, eoquod primis sæculis hic Episcopatus juri Metropolitico Romani Pontificis tantum subjectus, cum deinde Mediolanensis Ecclesia in Metropolim redacta fuisset anno 374., tunc idem Episcopatus S. Ambrosii suffraganeus extitit, donec ab ea jurisdictione sejunctus, Ravennati Ecclesiæ adjudicatus fuit, quæ
sanè

INSTITUTIO XC. 81

Unâ Ecclesia S. Apollinarem auctorem, ac Parentem habuit, & anno 439. in Metropolim conversa est. Nostra verò Ecclesia eandem conditionem obtinuit, cum Gregorius XIII. ipsam Metropolim declaravit, quod alio loco magis explicabimus. Hæ fuerunt causæ, quibus nos adducti perficienda suscepimus, quæ nuper exposuimus. Nihil aliud superest, quam gregem amantissimum curæ nostræ traditum magnopere hortari, ut eosdem sanctitate præstantissimos viros, ac de nobis ita benemeritos omni cultu, pioque studio prosequatur. Quare, cum proximis diebus Natalitiis ipsorum Altaria primò detegenda speremus, centum dies Indulgentiarum impertimus universis, qui Pœnitentiæ Sacramento expleti, Divinæque Eucharistiæ susceptâ, semel per eos dies hanc Metropolitanam Ecclesiam adibunt, Sanctosque Apollinarem, atque Ambrosium suppliciter rogabunt, ut nobis a Deo obtineant, quæ ad hanc mortalem vitam sustinendam, beatamque in Cœlis comparandam necessario requiruntur.

INSTITUTIO XCI.

Ad Canonicum Joannem Baptistam Scarfelli Cancellarium Archiepiscopalem Epistola, quæ ostenditur, duo vel plura beneficia, quæ simplicia nuncupantur, nisi iusta de causa ab eodem retineri non posse. Utrùm absque dispensatione Apostolica Episcopus possit alicui tertium, quartum, & quintum beneficium simplex idcirco conferre, quia prima duo beneficia ad vitam honestè sustentandam satis esse non videntur. Utrùm aliqua intercedat discrepantia inter beneficia liberæ collationis, &
Tom. III. F

ea, quæ ad jus Patronatûs spectant. Quid circa banc rem decerni soleat a Sacra Congregatione. Utrûm Nepos illius, qui Parochiam abdicavit, impediri possit, quominus ad eandem obtinendam candidatus interveniat. Sensus Constitutionis S. Pii V. quæ ad hoc spectat, indicatur.

I. **P**AUCIS abhinc diebus quendam in hac Diœcesi reperiri nobis patefecisti, qui secundum beneficium simplex obtinuit, cum primum haud sufficeret pro honesta illius sustentatione, cum verò hæc duo simul Beneficia satis esse nondum videantur, tertium Beneficium simplex Jurispatronatûs Laicalis ipsi proponitur. Revocari tamen in dubium significas, utrûm pro retinendo tertio hoc beneficio Apostolicæ Sedis Auctoritas requiratur. Insuper, quidam Parochus hujus Diœcesis sponte dimisit Ecclesiam suam, idque legitimas ob causas nos ipsi probavimus. Deinde publicum examen indiximus, interque competitores nomen Sacerdotis deprehendimus, quem ex Fratre Nepotem Superioris Parochi esse cognovimus. Quamobrem super his opinionem nostram tibi explicabimus, ut quâ ratione in posterum, consilioque utaris, tibi clarius innotescat.

2. A primo capite exordiamur. Sic autem decernit Tridentina Synodus (1): *Statuit, ut in posterum unum tantum Beneficium Ecclesiasticum singulis conferatur, quod quidem si ad vitam ejus, cui confertur, honestè sustentandam non sufficiat, liceat nihilominus aliud simplex sufficiens, dummodo utrumque personalem residentiam non requirat, eidem conferri.*

(1) Sess. 24. c. 17. de Reformat.

3. Non desunt Theologi, qui docent conferri posse ab ipso Episcopo tertium, quartum, & quintum etiam Beneficium simplex, & optimo jure retineri, si duo priora beneficia pro honesta vite sustentatione non sufficiant, nec alio modo Pontificis facultatem exposcendam: etenim cum permittat Concilium Tridentinum aliud simplex Beneficium sufficiens illi, qui necessaria ad vitam honestè ducendam ex primo Beneficio haud satis percipit, ideo tertium, quartum, & quintum etiam Beneficium aliud sufficiens appellari nequeunt, donec unum satis non constituerint. Porro sic argumentantur Theologi (a).

4. Accedit etiam ante Tridentinam Synodum nullà lege vetitum fuisse plura simplicia Beneficia in unum conferri, si ad vitam sustinendam necessaria judicarentur (x). Totà in eo disputatio vertebatur, utrum id liceret, postquam honesta sustentatio comparata fuisset, quod Innocentius approbavit (y), interpretes verò jure id concedi posse recusarunt (z). Cum igitur Tridentina Synodus hanc solum controversiam de medio auferre voluerit, quisque facile intelligit nequaquam prohiberi, ne tertium, quartum, & quintum etiam Beneficium in aliquem conferatur, & ab eo retineatur, si duo, quæ prius assequutus est, ad vitam alendam satis esse non existimentur, plura verò simul congesta be-

F 2

(a) Antonell. de Regim. Eccl. lib. 3. c. 2. n. 4. Carol. Ant. de Luca ad Ventrigiam in praxi part. 1. annot. 17. n. 1. Panimoll. dec. 31. num. 18. Barbosa de Episc. alleg. 61. num. 10. (x) Navarrus consil. 19. & 19. n. 2. de Præbendis. (y) Cap. Cum jam dudum, de Præbendis. (z) Garzias de Benefic. part. 11. c. 5. n. 264. & seqq. n. 277. & 306.

neficia sufficientem sustentationem minimè excedant.

5. Postremò Tridentina Synodus (a) *conferendi* vocabulo semper utitur : *Singulis conferatur &c. cui conferatur &c. eidem conferri &c.*, quo quidem vocabulo contineri, & explicari nequeunt Beneficia *Jurispatronatus*, sed alia solum *Præsentationis*, *Institutionis*. Quare nullo pacto Laïcis interdictum dici poterit, ut ad tertium, quartum, & quintum Beneficium, quæ jure ad illos pertinent, Clericum aliquem nominent, qui duobus aliis Beneficiis jam præditus est, licet sufficere ipsi, vel non sufficere ad honestè vivendum videantur. Ita Haslobrius tradit (b), qui consuetudinem etiam unanimi assensu comprobata testatur; eandemque sententiam Panimollius complectitur (c).

6. Attamen, si Sacræ Concilii Congregationi parendum est, uti oportet, quæ idem Concilium sola interpretatur, contrarium omnino statuendum est iis omnibus, quæ paulò ante exposuimus; Concilium *quidem aliud simplex beneficium* Clerico permittit, si primum jam collatum ad vitæ sustentationem nequaquam sufficiat, uti superius dictum est, quo loco Concilium numero singulari utitur. Item de alio beneficio simplici, sed sufficienti agit Concilium, de secundo tamen beneficio haud sufficienti ne verbum quidem facit. Quamobrem Sac. Congregatio Concilii interpretes declarare potuit, si secundum beneficium minimè sufficiat, conferri haud posse alia beneficia, licet ad Clericum sustentandum satis esse nequeant. Insuper notissimum *in jure* habetur,

(a) Loco cit. (b) In Praxi habendi concursus requisit. 17. dub. 18. per totum. (c) Decis. 31. n. 26. & seqq.

nomina *Præsentationis*, *Collationis*, & *Institutionis* non semel permisceri. Itaque cum eodem loco Concilium nomen *Collationis* adhibuerit, ideo Sacra Congregatio interpretari, ac discernere potuit nomine *Collationis*, *Præsentationis*, & *Institutionis* rem eandem intelligi, ac constitui. Qua de re, si nequit Episcopus sua auctoritate tertium simplex beneficium in illum conferre, qui duobus aliis, licet non sufficientibus, præditus est, ob eandem causam non conceditur Laicis tertium simplex beneficium *Jurispatronatus* impertire Clerico, qui alia duo beneficia simplicia jam obtinet, sive pro illius vita sustinenda sufficiant, sive non sufficiant; ideoque necessaria utrisque Apostolicæ Sedis auctoritas judicatur.

7. Nunc superest, ut videamus, utrum hæc etiam Sacræ Congregationis exemplis confirmantur. Ac primum Sac. Congregatio permittit Episcopum in eum Clericum, qui ex primo simplici beneficio satis honestè sustentari nequit, secundum beneficium sive sufficiens, sive haud sufficiens conferre, licet *sub eodem ictu*, modò tamen inter se diversa extiterint (*d*). Illud etiam probat Sac. Congregatio (*e*), ut aliquod simplex beneficium in eum conferatur, qui plures habet pensiones Ecclesiasticas, quæ honestam sustentationem suppeditare nequeunt. Siquidem beneficia pensionum nomine non continentur (*f*). Concedit Sacra Congregatio Presbyteris obtinentibus plura pia legata, seu Capellanas Jurispatronatus Laicorum, quæ vera beneficia non

F 3

(*d*) In Caus. Camerens. die 4. Nov. ann. 1716. (*e*) Lib. 66. Decr. pag. 482. (*f*) Garzias de benefic. part. 11. c. 5. n. 310, & 18. Mallobrius in Praxi habendi concursum requirit. 7. dub. 17. & 19.

putantur, concedit, inquam, ut Episcopi facultate interposita, simplicia beneficia consequantur, uti inferius demonstrabimus; haud tamen concedit, ut absque Apostolicae Sedis auctoritate tertium beneficium tribuatur illi, qui duo jam acceperit, licet ad ipsum alendum non sufficiant (g). Neque tandem concedit, ut, qui duobus beneficiis praeditus est, tertium licet Laicalis Jurispatronatus quoque retineat. Qua de re in suffragio Cardinalis Paulucci, cum in Sac. Concilii Congregatione Secretarii munus gereret, haec leguntur (h): *Dubitatum fuit, an habens duo beneficia simplicia; tertium de Jurepatronatus ad praesentationem Patronorum auctoritate Ordinaria assequi & retinere possit absque dispensatione Apostolica. Sacra Congregatio censuit, tertium beneficium simplex, etiamsi de Jurepatronatus, non posse retineri cum duobus aliis absque Sedis Apostolicae auctoritate. Item die 14. Novembris anno 1654. Sac. Congregatio hanc sententiam evulgavit (i): Sacerdos Joannes Hyacinthus Frazza provisor ab Ordinario de tribus beneficiis simplicibus de Jurepatronatus tenuis redditus ad necessariam sustentationem insufficientibus, humiliter petit declarari, an absque dispensatione Apostolica possit illa retinere. Sacra &c. respondit, non posse absque dispensatione Apostolica retinere.*

8. Cum nos pariter Secretarii munere fungeremur, Episcopus Bitont. plura a Sac. Congregatione postulavit, quibus die 22. Novembris anno 1721. Sac. Congregatio his verbis respondit: *An obtinens primum beneficium*

(g) Fagnanus. cap. Cum jam dudum num. 35. & 71. de Praeb. (h) Apud Barbosa de Jur. Ecclesiast. univers. l. 9. cap. 13. num. 189. (i) In Causa Alexana l. 19. Decret. pag. 425.

sive liberæ Collationis, sive de Jurepatronatus Laïcorum, ad sui sustentationem sufficiens, possit absque dispensatione Apostolica retinere secundum de Jurepatronatus. Sac. Congregatio responsum hoc dedit: Negativè. Deinde id secundo loco petutum fuit: An obtinens duo beneficia sive liberæ Collationis, sive de Jurepatronatus Laïcorum, minimè sufficientia ad congruam sustentationem, possit retinere tertium, & quartum de Jurepatronatus Laïcorum absque dispensatione Apostolica. S. Congregatio ita respondit: Negativè & ad mentem, videlicet: ne Episcopus molestiam ullam afferret iis, qui præditi jam duobus beneficiis non sufficientibus, aut liberæ collationis tertium pariter, vel quartum beneficium Jurispatronatûs Laïcalis bonâ fide possiderent. Tertiò quæsitum est: An id quod procedit in retentione beneficiorum, procedere etiam debeat in Legatis Piis, & Capellaniis de Jurepatronatus Laïcorum, & a Sacra Congregatione responsum fuit: Negativè. Porro hæ sententiæ promulgatæ fuerunt die 6. Decembris anno 1721.

9. His explicatis, verba de eo facienda sunt, quod secundo loco proposuimus, utrùm Nepoti jure permittatur in Parochiam subrogari, quam ejus Avunculus liberè dimisit, quod sanè ab æquitate alienum non judicamus, & facile ostenditur *ex cap. ex parte 1. De Officio Judicis Delegati*. Difficultas aliqua desumi potest ex Constitutione S. Pii V., in qua, causis expositis, ob quas Episcopi dimissiones ejusmodi, ac Resignationes excipere possunt, hæc statim subjiciuntur (k): *Cæterum præcipimus, atque interdiciamus, ne ipsi Episcopi, aut alii*

F 4

(k) S. 5.

collatores de Beneficiis, & Officiis. resignandis prædictis, aut suis, aut admittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum, audeant providere. Quod si secus, ac etiam quidquid præter, aut contra formam prædictorum fuerit a quocumque modo temere attentatum, id totum ex nunc vires, & effectum decernimus non habere. His tamen verbis Nepos Parochi dimittentis Ecclesiam nullo pacto ab examine secluditur. Nam Pontifex solum complectitur affines, ac familiares illius, in cuius manu beneficium dimittitur; nec ullam de publico examine mentionem habet, in quo sane beneficium non arbitrio Episcopi, sed examinantium suffragiis confertur.

10. Attamen, licet Nepotes, & Consanguinei Parochi dimittentis beneficium ad examen publicum aliàs convenerint, tamen id in posterum omnino interdicimus. Equidem plurium excusorum negligentia S. Pontificis Constitutio mendosa in lucem prodiit; non enim *admittentium*, sed *dimittentium* vocabulum substitui oportere Fagnanus sapienter advertit (1). Profecto eadem Constitutio cum exemplari prius comparata libro septimo Decretalium inserta fuit, quæ typis editæ, sed nunquam promulgatæ fuerunt, quibus conficiendis præfuit accuratissimus Cardinalis Pinellius, quo tempore Clemens VIII. Pontificatum gerebat. Porro non vocabulum *admittentium*, sed *dimittentium* ibi deprehenditur: ex his constat non tantum Episcopi, sed etiam Parochi beneficium dimittentis consanguineos per eam Constitutionem intelligi.

11. Aliam pariter Sac. Congregationis sen-

(1) C. Non sine, de Arbitris.

tentiam Fagnanus commemorat (m), quam nos hoc loco desumptam ex actis subjiciemus (n): *Quaritur a Sac. Congregatione Sacri Concilii Tridentini Episcopus Cremonensis, an Constitutio Sanctissimi Domini Nostri Pii Papæ V. felicitis recordationis, &c. habeat locum in Ecclesiis Parochialibus, & Beneficiis curam animarum habentibus, & quæ per Concursum magis idoneis conferri debent: ex Decreto Concilii Tridentini cap. 18. sess. 24. ita, ut, si Familiaris aliquis Episcopi, vel consanguineus resignantis comparuerit, & in Concursu ad hujusmodi beneficium curatum, ut supra, - acans, cum aliis se examinari petierit, admitti non possit, & si admissus ad examen, & ut idoneus ab Examinatoribus relatus fuerit, ei beneficium conferri non possit &c. Sanctissimus Dominus Noster Gregorius XIII. etiam ex sententia Sacre Congregationis Concilii declaravit, locum habere, & ideo monendum Episcopum, ne hujusmodi familiares, aut consanguineos admittat ad Concursum.*

12. Neque illud ponderis quidquam habet, quod contra objicitur, nempe, liberis examinantium suffragiis conferri beneficium, cum publicum examen indicitur. Etenim ad illos tantum spectat judicium ferre de illorum doctrina, atque ingenio, qui beneficium expetunt. Quod si paria suffragia deprehendi contingat, tum licet Episcopo alterum ex idoneis Clericis ad beneficium suo suffragio deligere. Ad Episcopum tamen spectat unicè, quis magis idoneus sit, judicare, ex quo sanè judicio decernitur omnino, qui beneficium assequatur. Quare cum Parochiæ per examen publicum conferendæ plurimum ob

(m) Loco cit. num. 53. (n) L. 1. Decret. pag. 145. & 146.

hanc causam ab Episcopo dependeant, prudenter sancitum est, quoties id fieri contigerit, ut Sancti Pii V. Constitutio pariter observetur. Hæc pauca tibi monenda habuimus.

INSTITUTIO XCII.

De Missarum Eleëmofynis, quæ celebrari solent in peculiari aliqua Ecclesia Diœcesis. Sacerdotibus omnino vetitum esse Missam applicare pro iis, a quibus deinde stipendium fortuito invenient. Utrùm liceat Confessarius Missam Pœnitentibus injungere a semetipsis, vel in suis Ecclesiis celebrandas. Utrùm sibi, vel suis Ecclesiis aliquid tribuere possint earum rerum, quæ a pœnitentibus restitui solent, cùm ignoratur, ad quem jure pertineant.

IN Oppido Diœcesis nostræ, quod Baragazam nominant, nobilissimæ Familæ Pepulæ Comitatus, SS. Virginis Mariæ Effigies magno hominum concursu, ac pietate, & famâ prodigiorum celeberrimâ collocata est in Ecclesia, quæ a Boccadirio nuncupatur. Ab anno 1480. ad hanc usque diem beneficia singularia in eos liberalissimè Deus contulit, qui in eo loco B. Virginis opem, ac patrocinium implorarunt. Summi quoque Pontifices pluribus Indulgentiis fidelium animos excitarunt, ut eandem Divinæ Parentis Imaginem summo studio, ac Religione prosequerentur. Attamen quasdam corruptelas inductas esse percepimus in celebrandis, & applicandis Missarum Sacrificiis, quæ in ipsa Ecclesia indicuntur. Plures enim, qui Sacrum facere absque stipendio nolunt, si illud desit aliquando, rem divinam conficiunt pro illo, qui primus deinde stipendium erit collaturus, licet ipse Sacer-

dotis consilium, ac voluntatem ejusmodi penitus ignoret. Accedit etiam, quod aliqui Confessarii sibi Missarum stipendia congerant ab iis, quibus Pœnitentiæ Sacramentum administramt. Quapropter, nisi corruptelis ejusmodi statim occurramus, muneris nostro deesse plurimum videremur. Ac primum, cum Pontificatum gereret Clemens VIII., illud in Sac. Congregatione Concilii propositum, & examinatum fuit: *Superioribus diebus significatum fuit Sanctissimo Domino Nostro, paucis abhinc annis in Hispania novam consuetudinem recentiorum aliquot Theologorum opinioni nixam, sensim receptam, in dies magis invaluisse, ut Sacerdotes Missam celebrantes, ejus valorem applicent his, qui postea Missæ celebrationem postulaturi, ac pro ea eleemosynam præbituri sint, tametsi, antequam Missæ Sacrificium perageretur, neque a Sacerdote illud rogassent, neque ei hac de causa eleemosynam præstitissent.* Sacra autem Congregatio post accuratam rei disquisitionem his verbis respondit: *Quam rem cum Sanctitas Sua ad Sacram Congregationem Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum pro materia gravitate examinandam rejecisset, in Sacra Congregatione primum de ea actum fuit diligentissime, ac deinde relatum ad Sanctitatem Suam, quæ ex ejusdem Congregationis sententiæ hujusmodi consuetudinem tanquam pluribus nominibus periculosam, Fidelium scandalis & offensionibus obnoxiam, atque a vetusto Ecclesiæ more nimis abhorrentem, explosit, ac improbavit.* Clemens VIII., uti modo dictum est, rem totam Sacræ Congregationi examinandam commisit. Paulus autem V. peracto diligenti examine, Sacræ Congregationis sententiam auc-

92 PROSPERI CARD. LAMBERTINI
toritate suâ comprobavit, eamque datis ad
universos Episcopos literis promulgavit (o).

Perpauca de Confessariis verba faciamus, qui
a fidelibus, quos ad Pœnitentiæ Sacramentum
excipiunt, stipendia sibi comparant pro Mis-
sis, quibus in eadem Ecclesia, ubi Confessio-
nes audiunt, sive in alia deinde satisfaciunt.
Non ignoramus licere Confessariis Missas ali-
quas celebrandas Laïcis indicare pro crimi-
num expiatione. Id enim inter opera satisfac-
toria meritò recensetur, eo quod crimina sua
confitentes aliquam pecuniæ summam impen-
dunt, & tanquam Sacrificii cooperatores, pe-
culiari quodam modo participes fiunt ejus
fructûs, qui *satisfactorius* appellatur. Atta-
men non ignoramus, quæ S. Carolus Borro-
mæus admonuit, & Confessariis præcepit (p):
*Non modò petat, sed nec velle se habere significet
pecuniam, aliamve rem pro suscepti in Confessio-
ne laboris munere, imò verbis, vel potius factis
ab his omnibus abhorrere demonstret. Cùm pro
pœnitentia Missas injunxerit, sibi, aut Ecclesiæ
suæ, aut Monasterio dicendas non addicat. Quod
idem servabitur in restitutionibus incertis, aut
votorum commutatione, aliisque hujusmodi. Nec
ipse pecuniæ, aliusve rei restituendæ provinciam
assumat, nisi necessitas ad id eum adegerit, ne
scilicet Pœnitens dignoscatur: tumque apocham
recipiat ab eo, cui restitutionem contulerit,
quam postea Pœnitenti tradet: ita denique se
gerat, ut nec nimiam avaritiæ labis suspicionem
contrahat, cùm hæc ita se habeant, sub pœna
suspensionis a Divinis ipso facto Sacerdotibus in-
terdicimus Sacrum facere, illudque applicare
pro iis, qui stipendium præbituri sint, & qui*

(o) Pasqualigus de Sacrific. novæ Leg. q. 168. (p) In
Instruct. ad Confess. part. 4. act. Eccl. Mediolan.

INSTITUTIO XCII. 93

a Sacerdote minimè id postulaverint, antequam Missæ Sacrificium conficiatur.

Qui peccata confitentibus Missas celebrandas irrogent, *sub pœna suspensionis ab audiendis Confessionibus ipso facto præcipimus*, ne stipendia sibi, vel Ecclesiis suis tribuenda capiant pro Missis, quibus ipsi, vel alii Sacerdotes in iisdem Ecclesiis satisfaciant.

INSTITUTIO XCIII.

Epistola ad Vicarium Generalem habita. Utrum Simonia labe afficiatur is, qui pecuniam largiter impendit, ut se lite eximat, in causis beneficialibus. Quanam requirantur, ut hoc Jure fieri possit. De Arbitris causarum ad beneficia spectantium, & cuinam præcipuè rei animum, mentemque adjungere ipsi debeant.

I. **C**Um in Ecclesia Collegiata hujus Diœcesis vacatio contigerit Canonikatûs de jure patronatûs Laicalis, suisque suffragiis patroni inter se maximè discrepaverint, qui diversos omnino Clericos nominarunt, lis excitata est inter ipsos electos ad beneficium, in qua tanquam Judex Ordinarius cujus est rem primo dijudicare, sententiam Clerico A. propitiam tulisti: Clericus autem B. ad Sac. Romanæ Rotæ Tribunal ab hac sententia provocavit, ubi causa bis proposita nihil definitum fuit. Quamobrem Clericus idem B. post gravissimas expensas rationibus etiam suis parum confidens, pollicitus est competitori se cessurum esse causæ, si pecunia, quam in peragendo hoc judicio solverat, sibi redderetur. Id minimè inficiatur Clericus A., qui remoto Competitore nequaquam dubitat, quin unanimes Patroni sibi

tantum suffragentur : sed monitus fuit cavendum esse magnopere, ne veræ Simoniz labem contraheret, si eam pecuniam restitueret. Quade re consilium a peritissimis viris postulavit, sique responsum ejusmodi fecerunt, unum, vel plures arbitros accersiri posse, qui judicaret abdicandum esse a Clerico B., ipsique pecuniam expensam a Clerico A. persolvendam, quod prius cum arbitris constitui posset. Heri vespere, cum nos de more convenires opinionem nostram super hac re poposcisti, eamque breviter nunc explicabimus. Ac primum, cum agitur etiam de Beneficiis, lites numeratâ pecuniâ licitè dirimuntur; negotium tamen, de quo agitur, componi hâc ratione nequit, quin Simoniz labes intercedat. Quamobrem ab æquitate alienum est consilium, quod nuper exposuimus, idque Clericis iisdem dissidentibus statim patefacies. Nos pariter de errore, in quo versantur maximo, ipsos ad nos accitos clarè, graviterque admonebimus.

2. Lites numeratâ pecuniâ dirimi posse affirmavimus, quod Cœlestini III. præclarâ Decretali comprobatur (q). Etenim Præpositus Eboracensis suo Archiepiscopo pecuniam erogaverat, ut finem molestiis faceret ob quædam beneficia, quibus Præpositus ipse fruebatur. Quade re Pontifex arguit vehementer Archiepiscopum, qui post datam fidem, acceptamque pecuniam Præpositum novis molestiis persequeretur; nec iisdem literis Cœlestinus III. Præpositum improbat, quia pecuniam ob eam causam tradiderat: ex his constat pecuniam licitè solvi posse, etiam cum de beneficiis res agatur, ut litigiis aditus occludatur.

3. Porro id Ecclesiasticæ Historiæ moni-

(q) C. Dilect. 27. de Simonia.

mentis, exemplisque corroboratur. Proditum est, ab Odoacre Rege Herulorum, qui totam Italiam invaserat, tributum Romano Pontifici imperatum fuisse, antequam Pontificatum susceperet: eandem legem, & institutum Gothorum Reges, qui deinde Odoacri successores sunt, per maximam vim, & injuriam retinuerunt. Justinianus Augustus idem tributum elicit, asserens, quod Imperium simul, & jura Gothorum obtineret. Injustissima hæc consuetudo ad Constantinum IV. Imperatorem permanfit, qui *barbatus* vulgò nuncupatur. Ipse S. Agathonem Pontificem & cæteros in posterum, qui ad gerendum Pontificatum eligerentur, ab ejusmodi tributo vindicavit (r).

4. Cùm S. Gregorius Pontifex omnium suffragiis renunciatus hinc honorem declinare vellet, ad Mauritium Imperatorem literas dedit, ipsumque maximo studio rogavit, ne suam electionem confirmaret. Hæc tamen epistola intercepta fuit a Germanio Urbis Præfecto, qui ad Mauritium scripsit gravissimis verbis, ac sententiis, commune bonum, ac felicitatem id requirere, ut summa Ecclesiæ regendæ potestas Gregorio traderetur. Quamobrem Mauritius, qui Gregorii virtutem cognitam satis, ac perspectam habuerat, cùm ille Constantinopoli versaretur, ejus electionem probavit (s). Itaque S. Gregorius coactus rerum administrationem suscipere, iniquum tributum solvere non prætermisit.

5. Idem Pontifex gravissimè queritur (t) de hujus tributi conditione, & Mauritium Imperatorem vehementer redarguit. In du-

(r) Anastasius Biblioth. in vita S. Agathonis. (s) Joannes Diaconus l.º 1. vitæ S. Gregor. c. 39. & seq. (t) L. 10. c. 1. Gallicæ Hist. &c.

bium tamen vocatur, an commentaria, quibus ejusmodi querimoniæ continentur, S. Pontifici Gregorio tribuenda sint (u). Nam Cave potissimum advertit eam scribendi rationem haud S. Gregorio Magno, sed S. Gregorio VII. potius convenire, quam opinionem Thomassinus quoque amplectitur, uti inferius demonstrabimus. Hanc igitur controversiam missam faciemus, & id solum, quod Christianus Lupus scriptum reliquit (x), commemorabimus: *Persolvit tamen optimus Gregorius, quod nempe nec Papatum declinare posset, nec Principis avaritiam moderari: Solus Princeps, non ipse fuit simoniacus, quia iniquam, atque inevitabilem vexationem redemit.* Idem etiam exemplo Constantinopolitani Patriarchæ magis ostenditur; qui postquam designatus est, ordinari nequit, nisi tributum antea Turcarum Præfecto exsolverit: Quippe: *Non ea crimini* (ait Thomassinus (y)) *vertenda est Græcis necessitas tributi, sed in ambiendo certatim Patriarchatus culmine nefanda cupiditas, quæ ad majus in dies tributum solvendum ultero profiliunt.*

6. Postremò affirmavimus lites etiam circa beneficia componi quidem posse, si pecunia numeretur, id tamen accommodari nullo modo posse causæ, quæ nunc in disceptatione versatur. Nam rerum ejusmodi Scriptores inter cætera, quæ necessaria putant, ut liceat pecunia finem imponere dissidiis circa Beneficia, illud præ cæteris requirunt, ut, qui solvit pecuniam nullum jus *ad beneficium*, sed

(u) Graveſon t. 2. Hist. Eccl. pag. 323. Cave in Hist. Script. Eccles. (*) T. 3. in Concil. General. 1. ed. pag. 127. (y) De Benefic. part. 3. l. 1. c. 60. n. 10.

sed tantum in beneficio obtineat; quæ sanè conditio ex Decretali Lucii III. desumitur (z). Admonitus fuerat Pontifex quemdam Clericum ad dignitatem Ecclesiasticam electum paucis contradicentibus; Perceperat etiam, quod eodem Clerico sciente, ac probante ipse amicus ei, qui discordiæ magister videbatur, certæ quantitatis munus exsolvit, & sic, quàm prius sustinebat, contradictio quievit. Quam ob causam electo Clerico Pontifex indicit, ut dignitatem quamprimum dimittat, eaque sententiâ utitur: *Nihil prodest homini, si univèrsum Mundum lucretur, animæ verò suæ detrimentum patiatur.* Canonum Interpretes simul conferunt superius allatam sententiam in cap. *Dilectus de Simonia*, cum hac Lucii III. in cap. *Matthæus pariter de Simonia*, atque unanimes advertunt fuisse jus in re pro beneficiis, si prima illa sententia spectetur, si verò secunda perpendatur, fuisse jus ad rem, nempe ad Dignitatem, quod sanè jus imperfectum existimatur. Quippe minor pars, quæ ad eligendum Clericum non consenserat, litem instituere, ac rationes proferre poterat, ne electio illa confirmaretur (a). Id apertissimè tradit S. Thomas: *Antequam alicui acquiratur jus in Episcopatu, vel quicumque dignitate, vel præbendâ, per electionem, vel provisionem, seu collationem, simoniacum esset adversantium obstacula pecuniâ redimere, sic enim per pecuniam pararet sibi viam ad rem spiritualem obtinendam; sed postquam jus alicui jam acquisitum est, licet per pecuniam injusta impedimenta remove. Si non est*
Tom. III. G

(z) C. Matth. 22. de Simonia. (a) Gonzalez cap. citat. Matth. 22. qu. 120. a. 2. ad 5.

sibi acquisitum jus per electionem, nullo modo potest pecuniam dare adversario, ut desistat. Si autem est ei acquisitum jus, potest aliquid dare, non ut pretium praelationis, sed ut redemptionem vexationis propriae (b). Sic autem S. Raymundus Sanctissimi Doctoris Discipulus idem testatur (c).

7. Altera conditio, quæ pariter exigitur, ut liceat pecunia dissidium circa Beneficia componere, in eo posita est, ut jus clarè suffragetur illi, qui pecuniam solvit, & injustè vexetur ab eo, qui pecuniam accipit. Quod si aliter fuerit, qui pecuniam expendit, non animi tranquillitatem, & quietem eo pretio sibi comparat, quæ inter res temporarias recensentur, sed jus quoddam in rem spiritualem pecuniæ vi sibi conciliat; equidem S. Thomas eo loco, quem nuper memoravimus, pro certo has duas condiciones interponi statuit: *Injusta impedimenta, & jus in re manifestum*: iisdem ferè verbis utitur S. Antoninus (d): *Quintò ratione redimendæ vexationis, & antequam jus acquiratur alicui in Beneficio, vel dignitate, non licet dare ad redimendam vexationem suam, aliàs Simonia esset; sed, postquam fuerit adeptus, & jus sibi acquisitum, vexationem sibi injustè factam super Ecclesia, vel Beneficio, vel dignitate licet pecuniâ redimere, sed non justam vexationem, ut si justè accusaretur vel hujusmodi*; Ob has causas *injustissimæ vexationis, & apertissimi juris Summi Pontifices tributum absque Simonia persolvebant, ut ipsorum electio ab Imperatoribus confirmaretur. Ob causas easdem*

(b) Et quarto sent. dist. 25. qu. 4. a. 2. questuunc. 1. ad Septimum. (c) In Summa lib. 1. tit. 1. de Simonia §. 20.

(d) Part. 2. Sum. tit. 1. cap. 4. in fine §. 2.

Jacob improbandus non videtur, qui ab Esau
 jussu primogeniti sibi comparavit: *Jus* (inquit S.
 Thomas (c)) *Primogenitura debebatur Ja-*
cob ex Divina electione, & sua vexationem
redemisse intelligitur. www.libtool.com.cn

8. Cum hæc ita se habeant, si hæc omnia
 conferre velis cum causa, de qua agitur,
 certo deprehendes a veritate alienum non esse
 id, quod initio diximus, pecuniam solvi jure
 posse ad lites circa Beneficia componendas,
 id tamen quaestioni, quæ in medium adduci-
 tur, minime suffragari. Nam, ut pecuniam
 liceat exsolvere, non debet intercédere *jus ad*
rem, sed in re, illudque aperte constet ne-
 cesse est. Insuper injustam vexationem com-
 petitoris, qui pecuniam accipit, manifestò
 probari oportet. Clerici verò A., & B. *jure*
ad rem solummodo præditi sunt, si ratio *Præ-*
sentationis habeatur, quæ utrique per legiti-
 mos Dominos collata fuit. Neque *ullum jus*
in re Clericus A. consequitur ex prima sen-
 tentia, quam propitiâ retulit, cum interpo-
 sita fuerit provocatio ad alios judices, qui
 rem totam secundo loco dijudicare possunt,
 idque primæ sententiæ effectum impederit.
 Postremo quis affirmare unquam valeat jus
 certum, & manifestum a Clerico A. posside-
 ri, ipsumque a Clerico B. Competitore cer-
 tissimè, atque injustè vexari? Siquidem con-
 trarium desumitur ex eo, quod hæc causa
 bis proposita fuit in Sacro Romanæ Rotæ
 Tribunali, ubi post accuratam disquisitionem
 nihil peculiare sancitum est.

9. Sed jam de consilio eligendi Arbitros
 pro dirimenda hac controversia verba facia-

G 2

(c) Q. cit. 100. a. 2. in respons. ad quintum argument.

mus. Quâ ratione id excogitatum fuerit, intelligere sanè non possumus. Nam si ipsi iudicium æquitati consentaneum ferre velint, illud proculdubio expendere debent, utrum Clericus A. *jus habeat ad rem, vel in re*, an illud manifestum sit, utrum tandem a Clerico B. injustè divexetur, atque ita causa reducitur ad eadem principia, quæ modò exposuimus, ipsique arbitri fateri cogentur haud licere pecuniæ solutione hanc litem componere.

10. Si, qui consilium hoc dederunt, parumper in jure Canonico versarentur, haud novum, & inusitatum esse deprehenderent ejusmodi arbitros eligere. Alexander III. (f) nequaquam pecuniam in causa Beneficiali solutam improbavit, quam delecti Arbitri constituerant. Insuper Canonum interpretes (g) docent æquum esse Laudum ab Arbitris præscriptum, si jus pecuniam solventis manifestum appareat; Injustum verò Laudum, si pecuniam solvens omni jure careat. Postremò dubium esse Laudum, & Simoniz speciem præferre, si dubium jus obtineat, qui pecuniam erogat. Item tradunt Arbitros accersendos esse ab Episcopo, qui rationes Laudi ab illis exposcere debet, illudque vel probare, vel rejicere juxta leges, quæ a jure Pontificio decernuntur (h).

11. S. Carolus Borromæus de hac re sapienter, & æquissimè judicavit (i) in primo Provinciali Concilio, quod Mediolani celebravit. Sic enim statuit: *Ne redimendæ vexationis specie in Causis Beneficiorum simoniace*

(f) C. non sine de Arbitris. (g) In cap. idem non sine de Arbitris. (h) Fagnanus in eod. cap. Non sine a num. 3. ad 9. sub tit. de Arbitris. (i) Part. 2. Constitut. cap. 11.

INSTITUTIO XCIV. 101

passiones intercedant, nemini licere volumus ad redimendam vexationem ne in casibus quidem jure permissis pecuniam dare, quidquamve pacisci, aut transigere, nisi Episcopi consensus accesserit. Cujus partes erunt, & perspicere diligenter, an subsit aliqua fraus, & ubi rem fraude carere, & jure permissam esse cognoverit, non denegare ei, qui petierit, facultatem se a vexatione liberandi. Hæc habuimus, quæ tibi &c.

INSTITUTIO XCIV.

Epistola encyclica Vicariis Foraneis, & Parochis Urbis, ac Diœcesis. Facultatem inesse Episcopo cogendi Parochos, & Ecclesiæ Rectores, ut suis impensis plures ministros auxilio sibi accipiant, ubi unus tantum minimè sufficiat ad fidelium confessiones excipiendas. Non esse immunem a gravi culpa eum Sacerdotem, qui semel probatus ad Sacramentum Penitentiæ administrandum, deinde (postquam desit facultatis acceptæ designatum tempus) recusat confessarii munus exercere, ne cogatur ad novum examen accedere.

1. **D**ie 26. Septembris anno proximè elapso 1738. Institutionem promulgavimus, ut omnes intelligerent susceptum a nobis consilium in eligendis Confessariis in Civitate, ac Diœcesi; ac potissimum notum fecimus, facultates audiendi confessiones, quæ certis limitibus concludi solent, nec unquam anni spatium excedunt, antequam prorogentur, novum examen a nobis indici posse Sacerdotibus, quibus præscriptum tempus ad confessiones audiendas absolutum jam fuerit.

2. Confessarii quidem Regulares, ac Sæculares urbani iussu nostris paruerunt. Nam peracto tempore ad novum examen accesserunt, in quo ratio semper a nobis habita fuit, virorum doctrinæ laude præstantium. Quippe eundem morem, atque institutum cum illis fervavimus, quo Romæ in examen vocari solent Præsules, qui in præcipuis Reipublicæ muneribus vitam cum laude insumpserunt. Illi cum ordines expetunt, honoris causâ ad reliquos examinandos designantur.

3. Insuper Confessarii ferme omnes in Diceceli præsto fuerunt ad examen subeundum, postquam ad finem statuti temporis facultas audiendi confessiones pervenit. Quippe nos Bononiam convenerunt, ubi singulis feriis sextis nos ipsi Clericos ordinandos examinamus, vel præsentem interfumus, dum ab aliis examinantur. Quodsi causâ administrandæ Confirmationis, aut ob aliam rationem brevissimæ rusticationis Urbem deserimus, & varias Diœcesis partes pervadimus, idem institutum retinemus. Quod pro certo habentes Diœcesani Confessarii eo venerunt pro confirmanda facultate, ubi versabamur, quos statim examinatos dimisimus. Profecto nunquam ex Civitate pedem proferimus, nisi antea locum, quo tendimus, patefaciamus, & finitimos hortemur, ut, si opus fuerit, libere nos conveniant, & pro certo habeant, statim post examen a nobis esse dimittendos.

4. Attamen nonnulli ex Confessariis Diœcesanis, quibus ea facultas ad annum permissa fuit, cum novum examen post id tempus proponi sibi intelligerent, confessiones fidelium excipere omiserunt, neque deinceps hoc se perfuncturos munere polliciti sunt.

Quod etiam gravius est, nonnulli ex Diocesanis Parochis illis plurimum suis sermonibus, aut scriptis suffragantur, eosque communi approbatione dignos prædicant. Cum enim (inquiunt) Pœnitentiæ Sacramentum absque ullo emolumento gratis administrant, alienum prorsus videtur ipsos cum magno incommodo ad novum examen accersere, cum vix anni spatium peractum fuit. Quod si necessarium id videatur, aliquem in Diœcesi constitui posse, qui eos examinet, & cui deinde fides ab Episcopo præstetur; postremo, si illi Presbyteri administrare recusent Pœnitentiæ Sacramentum, ad quod munus suscipiendum nullius potestate adduci queunt, Populum necessariis ministris brevi cariturum esse, qui fidelium Confessiones excipiant; cum solus Parochus universum populum confitentem audire & expiare nequeat.

5. Intelligimus sanè, quo tendat hæc oratio, videlicet, ut aliqui Sacerdotes a novo examine liberentur, aut pro ipsis rursus examinandis iudices in Diœcesi statuuntur, a quibus res gravissimi momenti inconsultò fortasse peragatur, quod nullo unquam pacto concedemus. Quamobrem satis esset, si propositum antea consilium improbemus, & res a nobis decernendas, reliquis verò parendum esse affirmemus. Attamen, ut, qui ita scribunt, aut dicunt, suam ignorantiam clarè dignoscant, hæc pauca subjiciemus.

6. Ponamus primum, in Parochias detrimentum aliquod reipsâ dimanare, si Sacerdotes aliqui Confessiones audire prætermittant, cum solus Parochus toti populo satisfacere nequaquam possit. Id (inquam), ponamus; nam

merito suspicari possumus rem plus æquò amplificari, & plurimum exaggerationis in hoc negotio intercedere; sed aliquod revera detrimentum interveniat, utrùm remedium aptari queat, & cujusnam auctoritate id fieri debeat, exposcimus. Equidem remedium præstò est, si alios Sacerdotes designemus, qui ad Confessiones audiendas idonei proculdubio a nobis reperientur, & qui per anni spatium percurrentes ea, quæ ad novum examen necessaria putantur, illud subire, cum opus fuerit, minimè detrectabunt. Ad Parochum spectat, si populo suo nequit sufficere, diligenter consulere, ne populus ipse detrimenti aliquid capiat. Episcopus autem cogere Parochum debet, ne huic muneri desit, & ne tot Sacerdotes accire prætermittat, quot pro administrandis Sacramentis, aliisque Parochiæ suæ muneribus obeundis necessario requiruntur.

7. Id apertissimè decernit Tridentina Synodus, quæ volumen efficit haud quidem magnæ molis, aut pretii, sed ita præclarum, ut si Presbyteri per anni spatium illud lectitarent, neque ineptias ipsi proponerent, neque stomachum nobis in ijs audiendis moverent: *Episcopi etiam (habet eadem Synodus (k)) tanquam Apostolica Sedis delegati, in omnibus Ecclesiis Parochialibus, vel Baptismalibus, in quibus Populus ita numerosus sit, ut unus Rector non possit sufficere Ecclesiasticis Sacramentis ministrandis, & Cultui Divino peragendo, cogant Rectores, vel alios, ad quos pertinet, sibi tot Sacerdotes ad hoc munus adjungere, quot sufficiant ad Sacramenta exhibenda, & Cultum Divinum celebrandum. Ea verba, vel alios, ad quos pertinet, Parochianos indicant, qui*

(k) Sess. 21. de Ref. c. 4.

suppeditare debent necessaria iis, qui Sacramentis administrandis occupantur, cum solus Parochus id præstare nequit, & reipsâ tenuem ex Beneficio proventum desumit. Id statuit Sacra Congregatio ejusdem Concilii Interpres die 16. Aprilis anno 1639. (1): *Sacra &c. censuit, suppositâ numerositate Populi, & tenuitate reddituum Prioratûs, cui annexa est Cura animarum, cogendum esse ipsum Priorem sibi adjungere pro administrandis Sacramentis, & Cultu Divino peragendo, Sacerdotem, eique subministranda esse per Populum ad vitam sustentandam necessaria.*

8. Paupertatis nomen, quod cæteris omnibus tristitiam afferre consuevit, Parochis fortasse causam exhibet voluptatis. Nam singuli ex ipsis ad paupertatem comprobendam præstò sunt, & facile intelligunt prorsus arduum videri, populum adducere, ut pro insolitis expensis, licet exiguis, pecuniam conferat. Quare nonnulli falsò conjicient hâc ratione susceptum consilium defendi posse, & prodesse plurimùm Sacerdotibus, quibus facultas audiendi Confessiones semel permissa fuit; ut absque novo examine facultas eadem prorogetur, vel idem examen nobis remotis in Diœceli decernatur, ob eam nempe causam, ne populus necessariis Ministris destituatur.

9. Sed toto cœlo aberrant, qui hæc secum deliberant. Populo notum fiat, tam rudem, & ignarum esse Parochum, ut novum Sacerdotem, qui Confessarii munus exerceat, invenire desperet, postquam alius Confessarius id facere recusavit; notum fiat a Capsulis in Ecclesia collocatis suppeditari nequaquam posse stipendium Missæ Sacerdoti conferendum, qui

(1) L. 16. Decr. pag. 190.

ad Confessiones audiendas accesserit. Palam
 evulgetur in tanta paupertate versari Paro-
 chum, ut nullum omnino charitatis officium
 rependere queat Sacerdoti, qui ministrandis
 Sacramentis, & peragendo Divino Cultui co-
 mes adiungitur, **ideoque statuendum esse om-**
nino tributum aliquod Parochianis, quo ma-
 lum ejusmodi de medio auferatur. Si hæc fiant,
 proculdubio quid certi, incertique Parochus
 ex Beneficio consequatur, perspicuum erit;
 quin liber accepti, expensique proferetur, &
 testimonia jurejurando confirmata elicientur.
 Cognitum ita fiet plurium vocibus, Capella-
 num sive Administrum a Parocho sustentari
 commodè posse, quod tamen ab ipso negligi-
 tur. A Capsulis Ecclesiæ certissimè præberi
 Missæ stipendium iis diebus, quibus alius Sa-
 cerdos ad populi Confessiones excipiendas ac-
 ceertitur: neque his tantum limitibus populi
 querimonie concludentur. Insuper affirma-
 bunt nihil ex suo patrimonio Parochum possi-
 dere, quod inconsulto Episcopo suis Consan-
 guineis dimisit, cum Parochiam consequutus
 est, licet ejusdem Patrimonii titulo Sacros
 Ordines susceperit. Illud quoque afferent Be-
 neficii proventus infumi, ut Soror ipsa Paro-
 chi, Frater, Fratrisque Uxor, ac Nepos sus-
 tententur, qui suis laboribus, atque industria
 vitam tueri deberent, quæ sanè expensæ si
 detrahantur, cum ad Ecclesiam minimè perti-
 neant, si etiam cumulandæ pecuniæ pro con-
 sanguineis minuatur desiderium, superesse
 plusquam oporteat Sacerdoti, qui suam ope-
 ram Parocho impendit, eumque gravissimâ
 eurâ animarum valde sublevat, licet (si ge-
 neratim rem perpendamus) ad eam Provinciam
 ferendam nullo modo teneatur; superesse (in-

quam) plurimam prædicabunt, cum præsertim certum sit nonnisi exiguum aliquid erogandum esse pro eodem Sacerdote, si Missæ stipendium non desit.

10. Diuturnâ experienciâ satis cognoscimus indolem, & naturam eorum, qui in Civitate, ac Diœcesi versantur. Qua de re facili conjecturâ perspicimus finem denique statuendum querimoniis ob eas rationes, quas paulo ante commemoravimus. Illi certè Parochi, qui Sacramentis ministrandis, & Divino Cultui celebrando se prorsus impares dicitabant, aut tacendi consilium capient, aut etiam libere fateri non dubitabunt se nullis administris indigere, suasque vires sufficere, ut totam deinceps Provinciam sustineant; item parvi momenti esse, si Parochia careat iis Sacerdotibus, qui pro Confessionibus audiendis designati fuerant; cum illi præsertim ad Ecclesiam rarò accederent, neque horæ dimidium infunderent in expiandis fidelibus, qui ad Pœnitentiæ Sacramentum confuerent. At verò, si oratio nostra nuper excitata desidia composuit, nobis tamen inquirendum superest, cur illi, qui Confessiones audierunt, donec limites temporis a facultate nostra præscriptos attingerint, cur, inquam, prorogationem exposcere prætermiserint.

11. Equidem ex ea parte Diœcesis, quæ in montibus sita est, delatæ sunt querimoniæ, videlicet haud mediocre detrimentum inferri populo, eo quod Sacerdotes aliqui pristino Confessarii munere fungi recusent. Inde consilium nobis tacito suppeditatum fuit, ut rem dissimulemus; ne examen novum, saltem nobis præsentibus, indicamus iis Sacerdotibus, qui ad Confessiones excipiendas semel proba-

ti fuerunt, licet definitum ipsis tempus jam præterierit. Quapropter præcipimus Vicariis Foraneis Baragazzæ, Barbaroli, Bazzani, Calvenzani, Capraræ, Cavanne, Guzzani, Lizzani, Monghidore, Montiscereri, Montis S. Joannis, Montisveglio, Monzuni, Panici, Pianori, Pini, Pittigliani, Roffeni, Salvati, Sambri, Sammoggiæ, S. Laurentii in Collina, Venolæ, Verzuni, Zenæ, diligenter explorare, quisnam ex Parochis sibi subjectis Capellanum administrum habeat, & quis illo careat. Insuper investigent accuratissimè, utrùm revera populus detrimentum capiat, eo quod alius Sacerdos ad Confessiones audiendas Parocho non adjungatur; de quibus omnibus nos fideliter admoneant datis ad Cancellarium nostrum Archiepiscopalem literis intra spatium mensis Julii proximè ineuntis; illudque in fine literarum superaddent, utrùm ipsi quoque pro conferendis populo Sacramentis novis Ministris indigeant. Supervacaneum ducimus eosdem Foraneos Vicarios hortari, ut quàmprimùm jussis nostris satisfaciant, & nihil a veritate alienum nobis exhibeant. Nam rei magnitudo; & gravitas ad hæc præstanda satis exstimulare debent ipsorum animos, qui perpendant etiam oportet, Vicarii rationem, ac inunus in hoc positum esse præ cæteris, & collocatum.

12. Facillimè quidem Sacerdotum nomina scire possumus, qui pro audiendis Confessionibus facultatem acceperunt, & nunc peracto tempore fidelibus idem Sacramentum administrare renuunt, cùm Cancellarius noster Confessarios omnes in acta referre, atque adnotare diligenter consueverit. Illud tamen incertum nobis est, in qua Parochia commo-

rentur, cum ipsi liberè sedem immutent, & varias Diœcesis partes ad libitum pervadant. Quapropter singuli Parochi hujus Diœcesis jussu nostro moneant quoscunque Sacerdotes intra suæ ditionis fines constitutos, qui aliquando ad Confessiones audiendas probati fuerint, & inde munus ejusmodi deseruerint, ipsos, inquam, moneant, ut nos convenient intra mensem Augustum proximè ineuntem, & pœnam suspensionis a divinis coram Notario Foraneo, ac duobus testibus, illis indicant, nisi obtemperaverint; cujus rei certum, obsignatumque documentum ad Cancellarium nostrum transmittant, priusquam mensis Julius elabatur. Parochis autem urbanis præcipimus accuratè perquirere, an Diœcesani Sacerdotes in suis Parochiis versentur, ipsorumque nomina ad eundem Cancellarium deferre, qui Confessariorum indicem percurrens statim deprehendet, an inter illos recenseantur, qui olim Confessiones audiverint, piumque hoc institutum postea dimiserint. Ipse Cancellarius a nobis intelliget, quâ ratione iisdem Sacerdotibus præcipiendum sit, ut nostrum in conspectum veniant.

13. Ne verò hi Sacerdotes imparati ad nos accedant, pro certo habeant, quod primum a nobis sedato, compositoque animo probabitur, nobis facultatem inesse Confessarios in examen vocandi, cum præscriptum tempus audiendi Confessiones præterierit; secundo, jure quodam, & muneris quoque nostri ratione nos adduci, ut examen coram nobis indicamus; id autem incommodo, ac molestiâ aliquâ non carere, quam tamen libenter perferimus, ut gravissimo muneri, quod nobis impositum est, pro tenuitate nostra satisfaciamus.

VIO PROSPER CARD. LAMBERTINI

mus; tertio, hoc consilio, atque instituto optimis semper confessoribus Dioceses affluxisse, quibus *olim* caruerant; tandem in peregrendis examibus humanitatem cum sermonis, ac rerum perspicuitate conjunctam semper nos praestituros. Etenim non ignoramus a Sacerdotibus, qui oppidanis tantum Poenitentiae Sacramentum administrant, non exigendam esse eandem doctrinam, quae necessario requiritur in iis, qui in Civitate quoddam veluti Tribunal aperiunt, ubi de gravioribus causis iudicium ferendum est. Verum, ut uno verbo omnia complectamur, in medium proferemus ea potissimum, quae in LXXXVI. Institutionem congesimus, quam si aliqua ex parte velint impugnare, per nos non licebit. Quippe parati sumus absque ulius praesidio universa, quae in eo loco proposuimus, tueri, atque defendere.

14. Neque sanè persuadere nobis possumus ab ejusmodi Sacerdotibus dimitti confessiones audiendi provinciam ob eam rationem, quod mentem assidua studiorum exercitatione debilitaverint, ut Gobatius (*m*) accidisse commemorat. Qua de re facile ostendemus ipsos ab hoc munere desistere, eo quod novum coram nobis examen subite recusent. Equidem affirmare nequeunt se impares esse huic oneri ferendo, cum ipsum antea sponte sibi depoposcerint; nec ullo modo ipsum declinarent, si facultatem iis primò concessam absque ullo coram nobis examine prorogaremus. Neque pro excusationis causa asserre queunt, aut debilem valetudinem, aut locorum distantiam. Tum quia cervis ipsis velocitate comparantur, & longa satis itinera suscipiunt,

(*m*) In sua Theol. Exper. tr. 3. cap. 16. sub num. 486.

INSTITUTIO XCIV. III

ut illas Ecclesias adeant, in quibus pro Defunctis Officia celebrantur; tum quia plerique ex ipsis ad examen venire renuerunt, cum in illorum Parochiis versaremur; idque tunc dissimulavimus, quia necessariis Ministris carere populum nondum ad nos pervenerat. Postremo, quia Bononiam frequenter veniunt, cum illis, voluptatis causâ, libuerit, vel ut privatis negotiis suis operam impendant. Imò inter eos aliquis, dum Bononiæ moraretur, incitatus ad examen accedere, liberè respondit nolle se deinceps in confessionibus audiendis tempus insumere.

15. Illud pariter demonstrabimus gravi culpæ obnoxio esse, si Fideles ritè confitentes excipere prætermittant, ne iterum examini subjiciantur. Quæstionem illam missam facimus, utrum si nulla alia causa interveniat, revera teneantur ad novum examen venire, & Confessarii munus retinere; & facile ipsis concedimus tria postulâri, ut aliqua omissio cum peccati labe jungatur. Primum, quod rem omissam perficere quis poterit; secundò, quod rem eandem gerere debuerit; tertio, quod illam omnino prætermiserit. Attamen illud exposcimus, an actio, quæ ex natura sua bona est, in malum converti, & labem admittere possit ob nefarium finem, quo suscipitur, aut omittitur (quod proculdubio de omissione indifferenti rei ceteroquin bonæ dicendum est). Id verò affirmandum ab ipsis certissimò putamus, cum in hanc opinionem unanimes Theologi consentiant (n). Cum hæc ita se habeant, ipsorum sententiam, ac verba seriò perpendamus: *Ego*

(n) S. Th. 1. 2. qu. 18. art. 5. ad 4., & qu. 19. art. 7. ad secundum.

112 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

confessiones audire Fidelium recuso, quia mens non est ad novum examen accedendi coram Episcopo, quo si immunem, ac liberum ipse me faceret, susceptam antea Provinciam retinerem. Quæ quidem propositio hoc pacto intelligenda, & explicanda est: Confessarii munus in posterum respuo non ullo quidem scrupulo, aut religione adductus, sed quia inanis superbia ad novum examen me venire haud permittit, aut etiam ob eam causam, quod antea post exiguam exercitationem ad confessiones audiendas probatus, deinde nullum aliud volumen præter Breviarium, ac Missale in manibus habui, ut nempe Sacrum facerem, & Canonicas horas persolverem. Nunc verò mecum constitui libris omnibus nuncium mittere, illudque experiri, si forte contingat absque novo examine Confessarii facultatem mihi prorogari. Nam satis erit, si fideles inter confitentes, meque ipsum nulla difficultas interponatur, & supervacaneum prorsus est ab aliis indagari, utrum Lepram a Lepra probè secernam, utrum crimina Pontifici, vel Episcopo reservata bene noverim, utrum fideles ipsos examinare, dum peccata confitentur sua, didicerim; quâ tandem ratione illos excipiam, qui proximâ peccandi occasione, aut praviâ aliquâ consuetudine detinentur. Cum opinioniones, causæque ejusmodi proculdubio nefariæ sint, nemo erit communi sensu adeo destitutus, qui non intelligat in grave scelus prolabi eum miserum Sacerdotem, qui licet necessario Confessarium agere non debeat, tamen hoc pio munere perfungi declinat ob superbiam, quæ ipsum accedere ad novum examen prohibet, aut ob timorem, ne ipsius ignorantia, atque imperitiâ ad gerendum gravissimi

INSTITUTIO XCIV. 113

villimi momenti negotium detegatur, quod tamen ille nequaquam dimitteret, si celari aliquâ ratione posset, quo ejus animus labefactatur.

16. Postremò, si post responsa a Vicariis Foraneis reddita ~~intra temporis spatium~~, quod superius præscripsimus, fortasse deprehendamus falsum esse, quod palam evulgatum fuit, nempe, Divinum Cultum imminui, eo quod nonnulli Sacerdotes a Confessionibus audientibus recesserint, si, inquam, falsum id esse cognoscamus, Sacerdotem, qui causâ evitandi examinis Pœnitentiæ Sacramentum administrare destitit, seriò admonebimus, ut æternæ saluti consulat, certòque sciat esse magno in discrimine constitutum. At verò si cognitum, perspectumque sit alicujus Sacerdotis causa, qui audire Confessiones recusat, uti prius consueverat, necessariò in aliqua Parochia novos administratos requiri, qui populum ritè confitentem excipiant; curamque animarum non mediocriter labefactari, tunc Sacerdotem, qui pristinum Confessarii munus in eo loco deposuit, præcepto adigemus, ac pœnas nostro arbitrio statuendas irrogabimus, nisi dicto obediens fuerit, præcepto, inquam, adigemus, ut in examen veniat, susceptumque antea Confessiones audiendi pium institutum exerceat, donec alius Sacerdos idoneus, minusque pervicax pro Sacramentis administrandis sufficiatur. Siquidem planè intelligimus momento temporis haud ita faciliè inveniri Sacerdotem posse, qui in remotas Diœcesis partes se conferat ad expiandum populum Pœnitentiæ Sacramento; neque ita faciliè constitui potest, ac decerni stipendium, quod Parochus, aut Po-

Tom. III.

H

pulus eidem Sacerdoti debet impertire; nisi forte aliquis tam ardenti charitate incensus sit, ut sponte hoc onus sibi defumat.

17. Attamen, ut omnes clarè percipiant, gravissimis rationibus nos moveri, ut hoc per-
~~viciaci Sacerdoti~~ *viciaci Sacerdoti* præcipiamus, pauca aliqua
 subijciemus. Siquidem consultò semper agere
 nobis libet maximè, idque certum esse omni-
 bus, ac manifestum volumus, non temere,
 sed tutissimo jure a nobis res administrari. Ita-
 que pluribus ex causis conferre populo Sacra-
 menta præcepto tenemur, primò ob munus,
 quod gerimus, sive ob justitiam; idque Paro-
 cho, cæterisque animarum Rectoribus conve-
 nit, qui populum suum consistentem audire
 debet, aut per alium populo satisfacere, quo-
 ties ipse deposcat (o); secundò, ob charita-
 tis leges, cum aliquis in mortis discrimine
 versatur, aut aliud simile contigerit, & nul-
 lus adest, qui Pœnitentiæ Sacramentum admi-
 nistret; tertio, obedientiâ cogi possumus,
 cum Episcopus ob graves, ac legitimas cau-
 sas Sacerdoti indicit, ut populi Confessiones
 excipiat (p). Hâc postremâ ratione, tanquam
 basi, præceptum nostrum innititur; quippe,
 licet immerentes, huic Civitati, ac Diœcesi
 præpositi sumus. Insuper, cum Sacram Or-
 dinationem instituimus, obedientiam nobis
 Sacerdotes polliciti sunt. Tandem præcepti
 hujus æquitatem, & causam in dubium revo-
 care nemo potest, quod certis solum temporis
 limitibus concludimus, nempe, donec alius
 Sacerdos subrogetur.

(o) Barbosa de Offic. & Potestat. Parochi cap. 19. num. 8.

(p) Suarez in part. 3. S. Th. tom. 3. qu. 65. art. 4. disp. 16.
 sect. 4. §. Dico tertio, & in ead. part. 3. S. Th. tom. 4.
 disp. 32. sect. 1. in principio. Card. de Lugo de Sac. Pœnit.
 disp. 22. sect. 1. in principio.

18. Id sanè clarum satis videtur, quod tamen, si opus sit, exemplo magis declarabimus. Inquiri solet, an Sacerdos, qui neque animarum curâ, nec ullo Beneficii titulo præditus, nec ullum stipendium accepit. Sacrum tamen facere debeat singulis diebus festis, an solum, cum solemniores dies celebrantur. Id verò plures affirmant, plures quoque inficiantur. De hac quæstione fufius alio loco verba faciemus, cum proximè ineunte anno novam elucubrationem typis evulgabimus. Interim satis sit indicare, quod Theologi, qui in hac re varietate opinionum dissentiunt, unanimes tamen asserunt Sacerdotem, qui nec animarum curam, neque beneficium, neque stipendium obtineat, rem divinam operari debere, cum necessitas id postulaverit, veluti si die festo aliqua Parochia Sacrificio careret, eo quod pars populi celebranti Parocho interfuerit, reliqua verò satisfacere præcepto nequeat, qui tantæ hominum multitudini Ecclesia satis non fuerit. Item, si Divinam Eucharistiam graviter ægrotantibus administrari oporteat, nec præstò sint Sacræ Particulæ, & Parochus Sacrum jam confecerit. Insuper communi assensu fatentur iidem Theologi posse Episcopum, si animarum salus id requirat, præcipere peculiaribus Sacerdotibus, ut Sacrum Deo operentur illis etiam diebus, quibus id facere nullâ lege adigantur, posse, inquam, id præcipere, quamvis nulla ex causis modò expositis intercedat. Passerinus (q) accurato studio rem pertractat: quamobrem, si Episcopus Sacerdotem præcepto cogere potest, ut

H 2

(q) Part. 3. S. Thom. qu. 82. art. 10. a num. 19. ad num. 23.

aliquando auctoritatem suam in verum Christi Corpus exerceat, quâ ratione indicare nequeat eidem Sacerdoti, ut in mysticum Christi Corpus auctoritate suâ utatur, cum id causa aliqua postulaverit, eâ conditione interpositâ, ut prius ad novum examen accedat?

19. Jam vobis nostram sententiam apertè patefecimus. Illud superest ingenuè quoque admonendum, quod nempe accuratè examinabimus, priusquam acciti Sacerdotes nos conveniant, utrùm pœnâ, quam nostro arbitrio decernendam contra pervicaces indicavimus, suspensionum a divinis complecti possit, quod a veritate alienum minimè perspicimus, ut hoc pacto incommodum ipsis minuamus, quo ad remotiores Ecclesias se conferunt, ubi pro Defunctis Officia indicta fuerunt, cum tam difficile, ac molestum existiment Bononiam venire, aut in eam partem Diœcesis, ubi versamur, ut a nobis examinentur.

20. Deliberatum a nobis fuerat inquirere, quânam Parochiæ in montibus sitæ novis ministris ad Confessiones audiendas indigerent, Ideoque Vicarios Foraneos eorum locorum solum nominavimus, ex quibus potissimum ad nos usque querimoniæ devenerant. Sed quoniam non immeritò suspicamur idem quoque consilium ab aliis Diœcesis Oppidis suscipiendum, ideo præcipimus reliquis omnibus Vicariis Foraneis Diœcesis, ut intra spatium temporis antea præscriptum idem perficiant, quod Vicariis Foraneis in locis montium constitutis gerendum proposuimus.

INSTITUTIO XCV.

Epistola Vicario Generali reddita. Utrùm Simonie labes inuratur ei, qui Beneficium Ecclesiasticum constituit eo jure, ut ipse, quoad vitam agat suam, deinceps ejus consanguinei fructus percipiant. An ad id perficiendum Sedis Apostolicæ auctoritas intercedere debeat. Utrùm Simonie maculâ careat is, qui divitiis auget Canonatum jam fundatum, eâ tamen ratione, ut ad eundem obtinendum nominetur. Utrùm, qui Jurepatronatus Beneficii præditus sit, Beneficium idem in se conferri possit petere, & quo pacto.

1. **Q**uidam Ecclesiasticus Beneficiis obtinendis idoneus novum ex suis bonis instituere Beneficium exoptat, eâ tamen interpositâ conditione, ut sibi primùm, ac deinde post ejus mortem quibusdam Consanguineis *jus nominandi* tribuatur. Illud pariter adjungit, se primùm hoc Beneficio frui velle, atque Episcopo ob eam causam seipsum præsentare, a quo debeat omnino ad Beneficium admitti. Cum nos heri vespere convenires, id nobis proposuisti; ac accuratum studium te collaturum pollicitus es, ut rem totam examinares. Nos etiam post sedulam ipsius rei disquisitionem judicium, ac sententiam nostram feremus.

2. In Jure Canonico cap. *Tua nos, de Simonia* illud inquiritur: *Si aliquis alicui Ecclesie de Bonis suis quadam obtulerit, petens, ut in vita sua sibi liceat eadem Bona in ipsa Ecclesia pro Præbenda tenere, an Bona recipi debeant sic ablata, & idem Clericus assumi valeat in Cano-*

nicum ejusdem Ecclesiæ absque vitio Simonia. Summus autem Pontifex his verbis responsum facit: Nos igitur devotioni tuæ taliter respondemus: quod si quis Clericus cum conditione, vel pacto largiatur, vel offerat Bona sua, ut illa postmodum pro Præbenda retineat, & ut in Canonicum admittatur, hujusmodi oblatio, vel receptio fieri non poterit sine vitio Simonia, cum in talibus omnis pactio, aut conventio cessare debeat juxta Canonicas Sanctiones; si verò purè, & sine pacto, & conditione qualibet offerat Bona sua, rogans humiliter, ut in Canonicum admittatur, & Bona ipsa retinere sibi liceat pro Præbenda, & Clerici ejusdem Ecclesiæ purè consentiant, hujusmodi receptio proculdubio fieri poterit absque scrupulo simoniacæ pravitatis.

3. Præclarus vir Fagnanus in Cap. Idem: Tua nos, num. 4. de Simonia, hoc pariter sibi accidisse commemorat: Cùm quidam Clericus non ita pridem sua Bona Patrimonialia contulisset pro erectione Archipresbyteratûs in Cathedrali Ecclesia, cum reservatione Jurispatronatûs, eo pacto adjecto, ut posset seipsum presentare, & non aliàs; consultus ab eodem Clerico respondi, erectionem, & institutionem inde secutam fuisse simoniacam, & nullam per hanc Decretalem, & opus esse novâ erectione, & provisione Sedis Apostolicæ, quam postea idem Clericus impetravit a Sanctissimo Domino Nostro Urbano VIII. ex presentatione enim acquiritur presentato jus spirituale ad Beneficium obtinendum, & Episcopus potest compelli ad instituendum. Huic sententiæ Pirhingius, Cabassutius, & Azorius unanimi consensu subscribunt (r).

(r) Ad lib. 4. Decretal. tit. 3. sect. 6. num. 89. In Theoria, & Praxi Juris Canonici lib. 5: cap. 4. num. 4. Institut. moral. part. 3. lib. 14. cap. 7. qu. 2.

4. Recens autem Niccolius (1) tradit sententiam a Sacra Congregatione Concilii promulgatam anno 1686., ob quam rejicitur, & improbat, tanquam Simoniac, conventio a quodam Viro proposita, qui augmentum dotis Canonicatus de Jurepatronatus Laicali pollicebatur adjuncta eâ lege, ut ad eundem Canonicatum a Patronis deinde nominaretur. Eam sententiam ex actis nos ipsi desumpsimus, & hoc loco exponendam necessario existimavimus.

Alexandrina Augmenti Dotis Canonicatus.

Vacante a pluribus mensibus Canonicatu in Ecclesia Collegiata Sanctæ Mariæ de Nive Jurispatronatus Fratrum de Mantellis, Sacerdos Thomas Maria Verrus proposuit dictis Patronis, se dicti Canonicatus dotem aucturum fore mediante assignatione cujusdam vineæ, expressâ tamen lege adjunctâ, ut ad eundem Canonicatum debeat ab illis presentari.

Timens nihilominus, id aliquam Simonie labem involvere, pro conscientie suæ serenitate proposuit infrascriptum dubium, quod auditum & narratum veritatem comprobante Episcopo, relatum fuit in proxima Congregatione per modum Summarii.

Cum autem Eminentissimi Patres mandaverint, illud in folio adscribi, decernendum nunc superest.

An dicta conventio sit Simoniacæ?

Sacra Congregatio Concilii respondit affirmative.

H 4

(1) In Praxi Canonica tom. 2. lit. S. num. 41.

5. Postremò non ita faciliè intelligi potest, quâ ratione Beneficii Patronus seipsum præsentare queat, cùm id vetitum sit *in cap. Per vestras, de Jurepatronatus*. Siquidem inter præsentantem, ac præsentatum discrimen intercedere debet (1). Itaque cùm Beneficii vacatio contigerit, si possidens jus nominandi, illud assequi desiderat, seipsum præsentare nequit, sed poscere ab Episcopo, ut idem Beneficiũ sibi conferatur, si idoneus satis existimetur, aut in alium transferre debet reipsã juspatronatum, ita ut jure nominandi in posterum destituatur, idque totum auctoritate Episcopi comprobari oportet. Ita censent præclariore Canonum Interpretes, qui a Pitone recensentur (2). Alio pariter modo res confici poterit, nempe si Episcopus ante omnem *Præsentationem* Beneficiũ Patrono conferat, qui illud accipiat, ac deinde collato Beneficio consensum suum impertiat. Nam ambitũ nota sic impeditur, ut rectè Pirhingius expendit (3). Hæc verò omnia causæ, quæ initio proposita est, nullo modo conveniunt. Clericus enim ex suis Bonis novum Beneficiũ erigere deposcit; eam tamen adjicit legem, ut ipse, ac deinde consanguinei jus nominandi obtineant; eam pariter addit conditionem, ut seipsum præsentare liceat.

6. Hæc potissimũ deprehendimus contra Beneficii Institutionem, quam examinamus. Attamen plures aliæ Institutiones nobis occurrerunt conventionē interpositã, ob quam Beneficii Institutori seipsum præsentare conceditur, idque sine ulla controversia proba-

(1) C. final. in Institutionibus. (2) In allegat. 84. num. 4. & seqq. tom. 2. Controv. Patronal. (3) L. 3. Decr. tit. 38. de jurepatronat. sect. 4. §. 2. num. 21.

tum, confirmatumque fuit. Siquidem Fundatores seipfos revera præsentarunt, eosque Episcopi sine ulla hæsitatione ad Beneficium admiserunt. Quæ cum ita sint, facile conjicimus ejusmodi Institutionibus nequaquam inesse gravissimam notam, quam paulò ante exposuimus.

7. Profectò, si Pirhingius, & Azorius juxta Fagnani opinionem superius allatam arbitrantur legitimam, & juri prorsus consentaneam Institutionem, quâ Beneficii Fundator filium suum, amicum, aut consanguineum præsentare exoptat, qui fieri potest, ut nulla Simoniz læbes in hoc dignoscatur, & tamen ejusdem notæ accusetur Patronus, qui se ipsum præsentare velit. Equidem conventio, ex qua solummodo Simonia dimanat, in utraque parte proponitur, & illud etiam aprissimè convenit, quod tradit Fagnanus: *Ex præsentatione acquiritur presentato jus spirituale ad Beneficium obtinendum, & Episcopus potest compelli ad instituendum.*

8. Neque illud magni ponderis haberi debet, quod Beneficii Patronus ambitus culpâ vindicari nequeat, si seipsum præsentet, contra verò immunem, ac vacuum omni labe existimari, si filium, amicum, aut cognatum nominet. Quid enim est simoniz cum ambitu? Item si ambitus crimine liberatur Clericus, qui vacantem Parochiam eo sibi deposcit animo, ut doctrinam, ac virtutem ostendat suam, ob quam, si reliquis competitoribus antecellat, Parochiam consequatur, quânam ratione accusabitur ambitus, qui seipsum præsentat ad Beneficium animarum curâ liberum, quod ipse instituit, eâ solum mente, ut Episcopus accuratè perspiciat, utrum ido-

neus ad idem Beneficium videatur, illudque sibi conferatur, seu potius Beneficii Institutio permittatur, si necessariis ad ipsum obtinendum meritis exornatus judicetur. Siquidem hoc pacto intelligitur, aut saltem intelligi debet conventio, quæ interponitur, cum aliquod Beneficium hâc lege instituitur, ut Fundatori liceat seipsum præsentare, ipsique debeat Episcopus Institutionem concedere.

9. Hæ sanè rationes animum nostrum magnopere in hac sententia confirmant, tamen ob ingenii nostri tenuitatem adhuc incerti, dubique fuissimus, cum præsertim Fagnani auctoritas, quam nos plurimi facimus, adverteatur, nisi accessisset opinio præclarissimi Canonum Interpretis, qui nuper Romæ diem supremum obiit, quique in jure Canonico, & causis Beneficiorum summa cum laude diutissimè versatus est, & plura super his rebus monumenta in lucem protulit, quæ omnium consensu summopere commendantur.

10. De Pitone (γ) verba facimus, quem honoris causâ jam superius nominavimus, qui hanc sententiam nostram ob easdem causas tuetur, quas paulò ante commemoravimus. Igitur, quæ contra proposita fuerunt, diluenda suscipiamus. Ac primò *cap. Tua nos, de Simonia*, contrarium nobis minimè videtur. Nam qui tunc bona obtulerat petens, ut illa tenere pro Præbenda sibi liceret, & etiam inter Canonicos cooptaretur, haud Canonitatum instituebat, sed tantùm Canonicus assumi cupiebat, mutatoque nomine bona sua patrimonialia tanquam Præbendam retinere, ne forte Canonici ipsum adscribere suo Cœtui

(γ) In Controversi. Patronal. tom. 2. allegat. 54. num. 14. & seqq.

recusarent, eoquod Præbenda careret. Insuper, cum eodem loco nulla mentio habeatur, utrum posteris eadem Præbenda superesse deberet, apertissime constat simoniam tunc implicitam fuisse: Contrarium tamen futurum Pontifex testatur, si abique ulla conventionē Bona sua Ecclesiæ obtulisset declarans illis frui velle tanquam Præbenda, eumque Canonici, nullā oblatis muneris ratione habitā, in suum Cœtum recepissent.

11. At verò pauca de auctoritate Fagnani dicenda sunt, & discrimen statuendum inter illud, quod ipse affirmat, & id, quod gestum fuit. Quod Fagnanus asserit, ab omnibus comprobari nequit ob eas causas, quas nuper explicavimus. Id verò, quod peractum tum fuit, adversari nequaquam debet iis, qui contrariam opinionem tuentur. Siquidem nemo ignorat in causis etiam, quæ nullum juris impedimentum continent, si quis tamen anxius, ac sollicitus ad Pontificem pro obtinenda absolute confugiat, eam facillimè concedi, ut scrupulis aditus occludatur, omnique sollicitudine fideles eripiantur.

12. Qui verò percurrent sententiam Sacræ Congregationis Concilii superius allatam manifestum discrimen agnoscent inter hanc nostram quæstionem, & illam, quæ proposita tum fuit. Etenim nos agimus de Beneficii Institutione, quæ sciente, ac probante Episcopo perficitur: Agimus de Jurepatronatus retinendo, quæ sanè conditio a sacris sanctionibus permittitur, ut fideles ad nova statuenda Beneficia concitentur. Agimus postremo de conditione seipsum præsentandi, quæ simul cum Beneficii Institutione conjungitur, quæ nihil quidem ab æquitatē alienum præ-

seferat, uti superius indicavimus. In Causa verò Alexandrina Canonicatus institutus jam fuerat: Qui pro augmento dotis vineam superaddebat, nullum ejusdem Canonicatus Juspatronatus sibi comparabat, quod pristino Domino permanebat. Augmentum vineæ absque auctoritate Episcopi decernebatur, & licet ipse rem antea cognovisset, ac probasset, id tamen satis non erat, ut apertissima simoniæ labes evitaretur. Quippe Thomas Maria Verrus sine Beneficii Institutione, nulloque Jurepatronatus obtento dotem Canonicatus augebat, & cum Patronis Beneficii conventionem agebat, ut se ipsum ad illud nominarent.

13. Postremò, quod expositum fuit de discrimine inter præsentantem, ac præsentatum, valet plurimum, cum Beneficium jam institutum est, cujus si vacatio contigerit, sibi ipsi Beneficium Patronus deponat. Tunc etiam illud discrimen vim habet, cum in Beneficio instituendo adjecta conditio non fuit, ut seipsum nominare Patrono liceat. Certissimum enim est ab Institute Beneficii condiciones decerni posse, quæ juri etiam Pontificio repugnent, quas tamen Episcopus admittere debet. Quod si ipse recuset assentiri, certum est, ejusdem dissensionem a Potestate superiore esse supplendam,

INSTITUTIO XCVL

De Coma fictitia, & Capillorum circulis. Utrum Missa tecto capite sine gravi peccato celebrari possit. Non posse, absque facultate Pontificis Pileolum, & Comas adjcitas in celebratione Missæ adhiberi, licet breves sint, & tonsura clericalis appareat. An liceat Episcopis copiam facere Presbyteris, ut comis fictitiis utantur, quo tempore, quâve conditione. De forma, & usu hujusmodi circularum.

1. **C**ertissimum putamus velato capite Missam sine peccato celebrari non posse, quod a jure planè decernitur: Nullus Episcopus (z), Presbyter, Diaconus, ad solemnia Missarum celebranda præsumat cum baculo introire, aut velato capite Altari assistere, quoniam & Apostolus prohibet viros velato capite orare in Ecclesia; & qui temere præsumpserit, communione privetur. Tunc autem velatum caput arbitramur, cum pileolus, aut comæ fictitiæ in Missæ celebratione adhibentur, licet ipsæ breves sint, & corona Clericalis appareat: Censemus etiam non licere pileolum, & comas ejusmodi gerere, dum Sacrum peragitur, nisi facultas a Summo Pontifice comparetur.

2. *Nemo audeat (statuit Urbanus VIII.) uti Pileolo in celebratione Missæ, sine expressa licentia Sedis Apostolicæ, non obstante quâcumque contrariâ consuetudine. Idem prorsus constituit Sacrorum Rituum Congregatio die 24. Aprilis anno 1626. his verbis: Facultas concedendi (a) Pileolum in Missa spectat ad Pa-*

(z) De Consecrat. dist. 1. (a) Merat. in Gavant. p. 1. t. 1. pag. 352. num. 10.

pam. Si fidem Scorziæ præstamus, Gregorius XIII. magna cum difficultate Nicæno Episcopo hanc facultatem impertivit (b): Humaniores tamen in hac re fuerunt reliqui Pontifices, qui non solum Episcopis, sed aliis quoque Sacerdotibus hoc privilegium indulserunt, si valetudinis discrimen intercederet: *Sine valetudinis tuæ detrimento celebrare posse non speres.* Deinde hæc conditio adjicitur: *Si narrata vera sint, super quo conscientiam tuam oneramus* (c). Insuper præcipitur, ne Pileolo Sacerdos utatur, *A Præfatione ad peractam Sacram Communionem.* Apud Sinen- ses non decet nudum, apertumque caput ostendere: Quamobrem Paulus V. Missionariis indulgit, dum Sacrum facerent, ut pileolo, quod tamen ab illo diversum esset, quod familiariter gerere consueverint (d).

3. Non deest inter Transalpinos Scriptores, qui affirmet usum pileoli in celebratione Missæ Sacerdotibus concedi posse ab Episcopo, si legitima causa interveniat, eo quod ipsorum Civitates minimè subjiciantur iis, quæ Romæ a Sacris Congregationibus decernuntur (e). Sed is magnopere errat; atque id sine ulla ratione contendit. Insuper, si Canon *Nullus*, etiam Episcopo interdicit in Sacro peragendo Pileolum gerere, satis apertè deprehenditur nullam Episcopo facultatem inesse, ut id cæteris elargiatur: *An ergo Episcopus, cui fuit prohibitum a Papa, secum ipse, & cum aliis dispensabit?* Inquit Gavantus (f), qui verbis

(b) Scorziæ l. 3. de Miss. c. 4. (c) Sarnell. t. 1. Epist. Eccles. epist. 65. (d) Theoph. Raynaud. t. 13. de Pileo, & cæteris capitis tegminibus sect. 14. p. 624. (e) Juvénin. de Sacram. diss. 5. de Eucharist. Sacrific. q. 8. c. 5. (f) Gavantus p. 2. tit. 2. in Rubr. de Ingressu Sacerdot. ad Altare.

lisdem utitur, ut contrariam opinionem diluat. Idem Gavantus verum effatum ex Jure Canonico desumptum indicare non prætermittit, quod etiam a Persico statuitur (*g*), nempe Episcopo non licere seipsum aut alios ab ea lege dissolvere, quæ ipsi indicitur.

4. At verò, si usus pileoli absque Pontificis facultate in Missæ celebratione prohibetur, idem de comis fictitiis asserendum est, licet breves sint, & corona Clericalis pateat. Non ignoramus contrariam sententiam ab aliquibus defendi, si legitima causa, & facultas Episcopi non desit, ob eas potissimum causas, quas Raynaudus (*h*) commemorat: *Cum unum moraliter faciat cum capite, nec a coma nativa internoscatur, contra quam accidat in Calantina, sive Pileolo.* Pasqualigus addit (*i*) appositæ comas, si a naturalibus nequaquam discrepent, nihil indecorum præferre, si in celebrando Missæ Sacrificio adhibeantur. Quippe conceditur illas gerere coram Summo Pontifice, ac Regibus, quorum dignitas, ac majestas requiritur, ut pileolo caput detegatur. In eadem sententia Thiers quoque versatur (*k*). Illam tamen veluti falsam, ac nullâ ratione corroboratam post accuratum examen improbavit peculiaris Congregatio Romæ coacta (*l*), quæ Legatos Apostolicos in frigidissimis etiam regionibus immorantes admonuit: *Non esse mentem Sanctitatis Suae, quod Nuntiis Apostolicis, aut Episcopis, liceat licentiam Sacerdotibus concedere ejusmodi comas, in actu celebrationis ges-*

(*g*) De præcipuo Sacerdot. Offic. l. 1. art. 3. c. 8. n. 87.

(*h*) Loco all. sect. 2. p. 591. (*i*) De Sacrif. novæ Legis q. 832. (*k*) In tract. fictar. comar. pag. 373. (*l*) Urfayæ l. 1. tit. 11. §. 4. n. 51. Inst. Criminal.

tandi. Huic verò sententiæ potentioris etiam Germaniæ Episcopi parere minimè detractarunt (*m*).

5. Cùm in hanc Sedem pervenimus, fati perspectum habebamus vitium esse omnibus, qui Sacris Ordinibus initiantur, & Clericis etiam Beneficio præditis comas ejusmodi nullo loco gerere, quod liquidò constat ex dissertatione, quam nos ipsi confecimus, ac typis evulgavimus, cùm Melphitana causa proposita fuisset in S. Congregatione Concilii, ubi Secretarii munere fungebamur: non ignorabamus, si Clericis Beneficio ornatis, aut Sacros ad ordines assumptis comas appositas omnino interdicat Episcopus, ejus auctoritatem a Sacris Congregationibus confirmari, uti Melphitano Episcopo contigit, qui decretum ejusmodi in lucem ediderat. Nam cùm in dubium, ac disceptationem adduceretur, S. Congregationis judicio firmatum id, probatumque fuit die 8. Augusti 1722. cùm nos Secretarium ageremus. Illud pariter cognitum nobis erat Decretum a Clemente XI. fuisse, ne Canonici, Beneficiis præditi, cæterique ad chorum pertinentes divinis laudibus interessent cum ejusmodi comis (*n*); idque mandatum executioni nos ipsi vidimus in Vaticana Basilica, ubi per plures annos Theologalem Præbendam obtinuimus. Postremò, cùm munus gessimus Canonum Interpretis in Romano Concilio, quod Benedictus XIII. de nobis optimè meritis coegit (*o*), non quidem latuit easdem fictitias comas quocumque

(*m*) Anaclet. in Decretal. l. 3. tit. 1. de vita, & hon. Cler. §. 3. n. 93. La Croix l. 2. p. 2. de Sacrif. Miss. n. 411.
(*n*) In Bull. pag. 593. (*o*) C. 3. tit. 16.

que in loco veritas fuisse Clericis. Attamen intelligentes idem Cler., ac Sacerd. interdictum fuisse a Synodo Jac. Boncomp. Deceff. nostri (p): *Nisi ex causa nobis, vel Vicario nostro cognita indulgendum ad tempus arbitrabimur*, ea de causa noluimus ejusmodi comas univerſis prohiberi; Privilegium illas gerendi conceſſimus iis, qui peterent, & legitimam cauſam afferrent; neque ſecuti ſumus Cardinal. Hieronymi Grimaldi Archiepiſcopus Aquileſiſis ſententiam, cū facultatem gerendi comas appoſitas alicui Sacerdoti tribuebat: *Viſa atteſtatione Magiſtri Doctōis Medici, quapropter vertiginis, quæ pateris, incommoda, unde niſi de opportuno provideatur tibi remedio, etiam mori forte conſequeretur, caſariè tibi opus eſſe teſtatum fecit* (q). Illud ſolū indiximus, ut fictitiæ comæ modeſtiam, atque honeſtatem præſefferrent; nihil etiam novi conſtituimus in eos, qui ad divinas laudes celebrandas in Chorum conveniunt. Poſtremò declaravimus haud ſitum eſſe in poteſtate noſtra concedere, ut in Sacro conficiendo pileolum, aut comæ fictitiæ deferantur; permiſimus tamen uti capillis in gyrum compoſitis, dum Miſſæ celebrantur (r).

6. Hæc tamen lenitate noſtrâ nullum fructum conſecuti ſumus, quin etiam detrimentum aliquod ex ipſa dimanavit. Ita contingere ſolet iis, qui nummos licet optimos proſerunt in iis locis, ubi nullo in pretio habentur. Profectò aliqui comas fictas ſine Episcopii facultate ſibi tribuerunt; alii verò facultate comparatâ eas ſibi comas aptarunt, quæ non valetudini ſuffragentur, ſed animi levitatem oſtendant. Quod

Tom. III.

I

(p) L. 2. cap. i. (q) Thiers loco allat. pag. 373.
(r) Inſt. 34 huius libri.

tamen gravius est, aliqui per dies magis solemnes Missam privatim, aut solemniter etiam, comis ejusmodi nequaquam depositis, celebrarunt, & nunc idem pariter institutum retinere non dubitant. Coronam solum patentem exhibent, atque ita fictitias comas cum capillis in gyrum aptatis consultò permiscunt.

7. Quapropter hanc Ecclesiæ disciplinam Clero nostro restituere oportet, ne muneri nostro deesse videamur. Igitur statuimus, ne ullus Cler., licet primâ solum tonsurâ, sed Beneficio præditus, cæterique omnes S. ordin. initiati comas fictitia gerant, nisi scriptam a nobis, aut Vic. nostro Gen. facultatem antea impetraverint. Parere recusantes iisdem poenis obnoxios esse volumus, quæ in Synodo Decessoris nostri in pervicaces ejusmodi sanciuntur. Abrogamus etiam quascunque facultates, quæ voce tenus expressæ fuerint.

8. Præcipimus etiam, ne fictitiæ comæ aliquid alienum a modestia præferant; si aliter fieri contingat, concessam antea facultatem abrogabimus. Si quis hujus modestiæ, quam jubemus, exemplum deposcat, ea quæ subjicimus a Cardinali Hieronymo Grimaldo desumpta, accuratè perpendat, atque imitetur: *Memineris igitur, non indultum hoc esse vanitati, sed necessitati concessum: quapropter non solum monitum te esse volumus, ut Coronam non erubescas; sed & precipimus tibi, quatenus qui in Tonsuræ Clericalis susceptione capitis comam deposuisti, casariem sic componendam cures, ut & color ætati congruat (quamobrem neque caltanei, neque flavi capilli senibus conveniunt) & pateant aures, & corona appareat. Nec enim (sequitur Decretum) ea nostra mens est, ut cum in Presbyterali Ordine sis constitutus, & similes, atque graves mores pro statûs ratione præferre*

debeas, juvenile & mundanum ornamentum, quod & Clericalis Tonsura, & Novissimorum memoriam imminuat, aut penitus tollat, laicisque scandalo sit, gestare valeas.

9. Hæc dicta sunt de comis fictitiis extra Missam gerendis. Jam quid fieri debeat, cum Sacerdos Sacrum operatur, explicemus: ac primum declaramus, nunquam permissum a nobis fuisse, sive a Vicario nostro Generali, ut eadem comæ in Missæ celebratione deferantur. Quinimo facultatem ejusmodi petentes, aut scripto, aut voce tenus admonuimus, ut eas comas deponerent, cum ad Altare Sacrum facturi accederent. Illud quoque reperimus, quod in trigesima quarta Institutione dictum jam fuit, solum Pontificem Maximum enlargiri posse, ut pileolum ad Altare Sacerdos adhibeat. His prius expositis præcipimus singulis hujus Diœcesis Sacerdotibus, & exteris pariter, qui in eadem Diœcesi morantur, ne comis fictitiis, dum Sacrum faciunt, utuntur, sive a nobis ipsis, sive a suo Pastore id privilegium antea consecuti fuerint, ut legitimam ob causam easdem comas deferre possent. Qui jussa facere detrectaverit, poenam *suspensionis a celebratione ipso facto* incurret, licet hoc mandatum nostrum semel tantum violaverit. Irregularis pariter *ipso facto* constituitur, si post indictam suspensionem adhuc Missæ Sacrificium operari non dubitabit. Aliter de illis judicandum est, qui a Sede Apostolica facultatem habuerint gerendi comas fictitias, dum rem divinam conficiunt.

10. Qui nec vafre, nec malitiosè cogitare soleat, facile sibi persuadebit nos gravissimæ huic corruptelæ remedium satis accommodatum attulisse. Sed aliter se res habet; nam plerique

nullum discrimen statuentes inter has fictitias, comas, & capillos, qui in gyrum capiti circumducuntur, comas illas retinuerunt, ac retinent, cum Sacrum ad Altare operantur.

II. Extingui facile posset hujus mali semen, & origo, si circuli ejusmodi capillorum, qui tolerari consueverunt in celebratione Missæ, ob prævum usum penitus abrogentur. Id verò Concilii Romani auctoritate corroborari posset, in quo sic decernitur: *Comamque fictitiam, vulgò Perrucam, nunquam adhibeant.* Idem sapienter advertit P. Meratus (s): *In Concilio Romano celebrato anno 1725. a Benedicto Papa XIII. sancitum est, quod qui ignominiam secularis habitus, & comas capitum pro Christi amore deposuerunt, Vestes ac Tonsuræ Clericali congruente semper utantur, Comamque fictitiam, vulgò Parruca, aut Cerchiotti, vulgò Girelli, nunquam adhibeant.* Quamvis id Concilium, tanquam provinciale, *vi coactiva*, leges inferre nequit huic Civitati, ac Diocesi, quæ extra Romanam provinciam sitæ sunt, tamen *in vi directiva* normam præbere nobis potest, ut observanda decernamus in hac Diocesi, quæ idem Concilium in sua provincia constituit. In medium quoque proferri possent pro circulis capillorum abrogandis omnia, quæ Braschius (t) fusè congeffit in comas fictitias, & eosdem capillorum circulos, qui adhiberi solent in celebratione Missæ, sive alio quocumque loco. Sed experiri tandem volumus, si lenitas aliquam gratiam, fructumque comparare possit. Itaque quid nomine fictitiæ comæ, quid nomine circuli capillorum intelligi debeat, exponemus, & limites etiam, quos indulgentia nostra præterire nequeat eorundem

(s) Tom. 1. p. 1. pag. 317. (t) In promptuar. Synod. cap. 87. a num. 11. ad num. 23.

circulorum ratione, clarè indicabimus. Illud pariter liberè fatemur, si quis in his circulis deferendis præscriptos a nobis fines exceſſerit, in ipsum decernenda fore a nobis, quæ superius recensuimus in eos, qui retentis fictitiis comis audent Miſſæ Sacrificium peragere.

12. Fictitia coma reticulum est tegendo capiti accommodatum; quod fasciolæ circumductæ asfutum est, adscititiis capillis eidem reticulo adhærentibus, qui caput ipsum operiunt, ac veluti si nativi essent, in collum defluunt. Neque sanè fictitia coma nuncupari desinit, eo quod capilli reticulo inhæreant, ipsique breves, & inornati videantur; verùm id solum comam modestam efficit, & Clerico magis consentaneam. Neque illud fictitiæ comæ adversatur, si capilli etiam nativi retineantur; tunc enim reticulum capillis superimpositum appellatur. Postremò, licet corona Clericalis in medio reticuli latè pateat, tamen ratio fictitiæ comæ non omittitur; sed tunc eidem comæ adjuncta clericalis corona dicitur. Quinimò coronæ latitudo nihil omnino suffragatur, ut coma illa fictitia non sit, & nudum caput, apertumque haberi existimetur, dum Sacrum conficitur, sed aliam quoque pravam consuetudinem inducit. Siquidem non licet inconsultò, ac temere coronam ipsam amplificare, sed leges observandæ sunt, quæ pro dignitatis, ordinumque ratione præscribuntur. Corona Clerici, qui nondum Sacerdotio initiatus fuit, Sacræ Particulæ comparari debet: Corona Sacerdotis divinæ Hostiæ similis decernitur: tandem corona Episcopi, & Cardinalis ejusdem Hostiæ amplitudinem tantisper debet excedere. Hæc potissimum habentur in Cæremoniali Episcopo-

134 PROSPERI CARD. LAMBERTINI
rum; idemque Quartus, Castaldus, & Pitonil-
lius docent (u).

13. Circulus verò capillorum nihil aliud est,
quàm fasciola, cui magna cum industria ementiti
capilli adnectuntur, ut loco deficientium capil-
lorum subrogentur. Nativi autem capilli, qui
superfunt, capite apparere debent, & eà solum
parte, quā ipsi rariores sunt, vel breviores, alie-
ni substitui solent, quos etiam similes esse oportet
reliquis capillis, qui fasciolæ adsuuntur. Hinc
satis apertè constat, eos magno in errore versari,
qui circuli nomen tribuunt illi reticulo, quo to-
tum caput contegitur, & cui ficti capilli ita ad-
hærescunt, ut nativi nequaquam perspiciantur,
aut quia succisi fuerunt, aut quia ob aliam quam-
cunque causam nulli superfunt capilli, vel si ali-
qui superfunt, aliis ementitis undequaque tegun-
tur; istique solum adfuti reticulo populo spec-
tandi exhibentur. Clemens XI. eo loco, quem
superius nominavimus de circulo capillorum, &
comis fictitiis, tanquam diversis rebus sermonem
instituit, neque permiscenda hæc existimat, li-
cet fictitiæ comæ breviores fuerint, inornatæ,
nec modestiæ Clericalis modum excedentes. Idem
Pontifex, uti dictum est, cum circulis ejusmodi,
aut fictis comis in Chorum convenire prohibet
Canonicos omnes, aliosque Clericos Beneficio
præditos. Cum igitur nemo unquam Romæ con-
tenderit ad Chorum accedere, comasque defer-
re vel nodulis distinctas, vel in humores defluen-
tes, sed breves tantum, ac modestas, in quibus
etiam corona pateret, vel comarum loco circu-
lis uti, quos paulò ante explicavimus, & qui
nativis capillis omnino similes forent, & solum

(u) L. 1. cap. 1. ad Rubricas Missal. part. 3. tit. 6. sect.
1. §. Respondeo. Lib. 2. Sect. 1. cap. 8. In Euchirid. l. 2.
tit. 2. §. quanta pag. 153.

eam capitis partem occuparent, ubi capilli ipsi deessent, cum, inquam, hæc ita sint, clarè dignoscitur a Summo Pontifice magnum discrimen inter fictitias comas, & circulos capillorum constitutum fuisse, & illud potissimum, quod nos ipsi nuper ostendimus.

14. Quamobrem iterum decernimus, ne ullus Sacerdos audeat rem divinam facere retentis comis fictitiis sub pœna *suspensionis ipso facto a celebratione Missæ*; ob easdem causas superius expositas permittimus circulos capillorum deferri, dum Sacrum peragitur, donec aliter statuamus, quod certissimè eveniet, si pravus aliquis usus inducatur, vel Sedes Apostolica hanc nostram Indulgentiam minimè probandam judicaverit; præcipimus etiam, ut circuli ejusmodi intra viginti dies ad nos, vel Vicarium nostrum Generalem deferantur, ut scripta a nobis, & obligata facultas concedatur.

15. Quoniam verò audiendis rebus prorsus inusitatis diu assueti sumus, jam perspicimus magnam Sacerdotum copiam, qui simul cum suis tonsoribus ad nostras ædes confluant, ut varia nobis morborum genera patefaciant. Alius quidem vultu dejecto, mœrentique testabitur aliquem Sacerdotem capitis morbo laborare, qui stomachum moveat; quæ tamen causa nequaquam probatur a Sacra Congregatione Concilii, ut fictitia coma in celebratione Missæ permitti debeat, quemadmodum die 6. Junii anno 1726, ipsa definivit. Alius verò Tonsor fatebitur alterum Sacerdotem propriis capillis omnino cærere, vel ipsos tam breves, hispidosque esse, ac inæquales, ut nullâ arte circulus effingi, aptarique possit; ideoque necessariò reticulum esse concedendum unâ cum alienis capillis, qui

si comam fictitiam exhibeant, brevis ea tamen erit, ac modestiæ prorsus consentanea, ita ut circulus capillorum inusitatus videatur. Attamen ejusmodi concursum in nostras ædes recusamus, & nullas causas excipere volumus.

16. Si qui reipsa, vel falso morbo aliquo vexantur, si, inquam, Sacrum Deo operari velint in hac Civitate, vel Diœcesi, nudo capite, apertoque divina hæc mysteria conficiant, vel necessariam a Sede Apostolica facultatem obtineant, cui nos libentissimè parebimus. Nemini afferre debet molestiam per hos menses æstivos aperto capite rem divinam facere; & nos profecto in hos usque dies evulgare nostram hanc institutionem protraximus, ut, qui fictitiam comam, quam tamen capillorum circulum falso nomine appellabat, in Missæ celebratione adhibuit, sine incommodo, capite detecto Sacrum faciat, donec a Summo Pontifice facultatem exposcat. Pro certo tamen sciat, quod ipsi nequaquam licebit caput operire, nisi postquam a Sede Apostolica responsum propitium redditum fuerit. Neque sanè querantur indecorum esse, si populus Sacerdotem videat nudo, rasoque capite celebrantem. Nam fideles potius admirantur honorem, atque observantiam Decretis Apostolicis exhiberi, & præsertim pietatis studio moventur, cum Monachos rasis omnino capitibus Sacrum facientes inspiciunt. Postremò nemo queri potest, si illum moneamus, pro facultate obtinenda ad Sedem Apostolicam omnium magistrum esse confugiendum. Nos ipsi, cum legitimas ob causas, idem privilegium necessarium haberemus, prius sanè a Pontifice illud impetivimus, & summâ ipsius humanitate consequuti sumus. Etenim mihi Cælo per annos quadraginta usi sumus; deinde hujus Cæli inclementiam, atque asperi-

tatem dudum pertulimus cum magno incommodo, quod eo pervenit, ut rissim, & convulsiones excitaverit, ut etiam sanguinem copiose exspuere cogeremur. Medicos magis peritos consulimus, & nobiscum tacite perpendimus, an totum illud incommodum vitio tribui nobis deberet, quod tamen dimanasse ab assidua studiorum exercitatione deprehendimus, quam ab ineunte adolescentia susceperimus, licet exiguo, aut nullo fortasse cum fructu; eandemque viam insistimus, quamvis longævâ ætate debiles, ac pene confecti videamur. Quare Sacrum facere in Metropolitana Ecclesia optantes, aliisque in urbanis templis (quippe alienum a ministerio nostro putamus rem divinam assidue in Sacello privatim celebrare) necessariò uti debuimus fictitiâ comâ, quæ brevis esset, & canos præseferret. Item declaravimus proprios a nobis capillos retinendos, comamque appositam statim ineunte vere deponendam. Neque periscutari, ac comminisci voluimus eandem comam potius appellandam circuli nomine, eoquod nativi capilli a nobis conserventur. Neque tandem illis rationibus uti voluimus, ob quas Cardinales haud censentur obnoxii illis Decretis, quæ fictitias comas interdicunt, quamvis etiam nonnulli Cardinales *jure proprio*, non alienâ concessione rationes easdem reipsâ probent, & amplectantur. Quapropter ad Altare cum fictitia coma non ante accedendum putavimus, quàm facultas a Summo Pontifice nobis traderetur, quemadmodum jam indicavimus.

INSTITUTIO XCVII

Epistola ad Vicarium Generalem data. Utrùm Canonicus Lateranensis, retentâ eâdem vivendi ratione, Beneficio, quod simplex nuncupatur, frui possit. An Canonici Lateranenses Beneficia, quæ curam animarum adjunctam habent, sibi comparare queant. Utrùm facultate opus sit, & a quo impetrare illam debeant.

1. **I**nstitutum prorsus videtur, quod a Laïcis quibusdam patronis expolci nobis heri vespere tradidisti, qui *jus præsentandi* ad simplex Beneficium obtinentes, Canonicum Regularem Lateranensem consanguineum suum nominare contendunt. Ipse verò concedi sibi idem Beneficium postulat eâ conditione, ut vitæ institutum, ac rationem, in qua versatur, retineat. Equidem id fieri posse non arbitramur, nisi Apostolicæ Sedis auctoritas intercedat. Nos certè aliud privilegium vidimus ab Innocentio XII. obsignatum anno 1696. Clerico Salvio Placentinæ Diocesis ex hac provincia nostra Bononiensi, ut duo simplicia Beneficia retineret, etiam solemnium votorum nuncupatione peractâ : eidem privilegio additæ sunt omnes necessariæ clausulæ, quæ statum, ac rationem Beneficiorum declarant, ne diuturnitate temporis in Beneficia Regularia permutata esse putarentur, eoquod Canonicus Regularis Lateranensis illa obtinuiſſet.

2. Proculdubio Canonici Regulares Lateranenses Beneficia sibi comparare possunt, quæ curam animarum adjunctam habeant (x), non autem simplicia, cùm de primis tantum Caput *Dei timorem de statu Monachorum* verba faciat, quemadmodum Sacra Congregatio Concilii suo

(x) Cap. Quod Dei timorem. De statu Monachorum.

Decreto comprobavit, quod etiam Gregorii XIII. auctoritate confirmatum fuit: *Cum dubitaretur (inquit Fagnanus (y)), an Canonicus Regularis esset capax Beneficii simplicis, Sacra Congregatio dixit videri incapacem, quia Capitulum Quod Dei timorem, loquitur de Parochiali: agendum tamen cum Sanctissimo. Die 23. Julii 1578. Sanctitas Sua dixit, licet Tridentinum Concilium non prohibuisset Canonicos Regulares obtinere seculare Beneficium &c. tamen Jus commune obstare, quod nonnisi in Parochialibus dispensat, dicto Capitulo Quod Dei timorem. Hic autem agitur de simplici.*

3. Nunc autem Regulares iidem Canonici Beneficia cum animarum cura suscipere prohibentur, nisi Abbatis Generalis facultas, & Apostolicæ Sedis Indultum interveniant, uti Clemens X. generali suo Decreto die 18. Martii anno 1671. constituit. Insuper illud *in jure* Beneficium simplex appellatur, quod ab animarum cura sejungitur, licet residentiam inducat eo modo, quo Canonici in Cathedralibus, & Collegiatis, uti docet Abbas (z). Nunc pariter ab Apostolica Dataria simplex Beneficium his solummodo verbis definitur: *Beneficium simplex personalem residentiam non requirens*. Quapropter controversia excitata est, utrum Canonici Regulares, quibus nequaquam licet consequi Beneficia simplicia, quæ residentiam non exigunt, utrum, inquam, obtinere queant Beneficia, quibus nulla animarum cura, sed residentia tantum adnectitur, nempe Canonici in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis. Cum tamen Canonici ejusmodi inter simplicia Be-

(y) In Comment. in Cap. Quod Dei timorem &c. num. 19. (z) In cap. super eo num. 3. & 4. De Regularibus, & cap. Quod Dei timorem num. 5. De statu Monachor.

neficia recenſeri conſueverint, uti paulò ante dictum eſt, ideo communi ſerè omnium conſenſu ad eoſdem Canonicatus idonei non exiſtimantur (a).

4. Revera, cùm Jacobus Cardinalis Boncompagnus Canonicatum hujus Metropolitanæ conferre ſtatuiffet Canonico Regulari Lateranenſi, opus fuit ad Sedem Apoſtolicam contugere, quæ rem totam judicio Sacræ Congregationis Concilii decernendam voluit, cùm nos ipſi Secretarii munere fungeremur. Quare in examen ea cauſa vocata fuit, & Canonici Regulares ad obtinendos in Metropolitanis, & Collegiatis Canonicatus nequaquam idonei judicati fuerunt; tamen ob graves rationes reſponſum fuit a Summo Pontifice privilegium eidem Canonico impertiri poſſe (b); itaque Innocentius XIII. conſilio Sacræ Congregationis adductus ipſum Canonicum Apoſtolicâ auctoritate idoneum conſtituit, ut Canonicatum in Metropolitana aſſequeretur. At verò cùm eædem cauſæ minimè intercederent, Sacra Congregatio Summum Pontificem hortata eſt, ne alium Canonicum Regularem, qui in Piſtorienſi Eccleſia Canonicatum expetebat, habilem, idoneumque Apoſtolicâ facultate redderet (c).

5. Non ignoramus Regulares Canonicos his decretis, ac ſententiis minimè acquieſcere, ipſiſque permiſſum fuiſſe, ut rationes ſuas contra profferrent. Sacra Concilii Congregatio die

(a) Pyrhing. ad Tit. Decretal. de ſtatu Monachor. lib. 3. tit. 35. §. 2. num. 18. Vanſpen Jur. Eccleſ. tom. 2. tit. 18. cap. 3. num. 17. Tondut. quæſt. Benef. tom. 1. cap. 80. n. 10. Corrad. in Praxi Benef. lib. 6. cap. 1. num. 26. Navarr. Conſilio 11. num. 6. lib. 3. de ſtatu Monac. Bellamera deciſ. 172. tit. de Præbendis. Card. Petra ad Conſtit. Apoſtol. tom. 1. ad Conſtit. Anaſtaſ. IV. ſect. 1. num. 30. & ſeqq. (b) Reſol. habita die 18. Septembris 1723. (c) In cauſa Piſtorienſi. Indulti die 16. Martii ac 18. Maji 1737.

INSTITUTIO XCVII. 141

14. Novembris anno 1693. facultatem tribuit Canonico Regulari, ut sæcularem Parochiam impetraret; & simul eadem Sacra Congregatio indixit, ut collectis in unum decretis expendetur, utrùm Canonicis Regularibus liceret Beneficia sæcularia cum animarum cura percipere, interpositâ solùm Abbatis Generalis facultate, idque Innocentius XII. approbavit (*d*), & litteras Apostolicas evulgari iussit, quæ rem eandem confirmarent. Cùm Pontificatum gereret Clemens XI. Procurator Generalis Lateranensium postulavit examinari, utrùm ipsi Parochias, & Canonicatus assequi posse viderentur, ita tamen, ut nulla mentio fieret in sententiis, ac decretis SS. Congregationum, aut de oraculis Summorum Pontificum, quæ a Gregorio XIII. ad illud usque tempus adversa, seu propitia haberentur, sed tantùm in examen adduci liceret jus commune, Tridentina Synodus, verba, quibus vota solemnna ab ipsis nuncupantur, & postremò ratio instituti, atque Ordinis, cui nomen dederunt. Quare Pontifex die 30. Aprilis anno 1713. ad Sacram Congregationem Concilii hanc causam rejicit: *juxta petita*.

6. Cùm tamen post illud tempus eadem causa proposita nunquam fuerit, valere plurimùm debent sententiæ, quas superius enumeravimus; & nequicquam contendunt aliqui eas de medio sublatas esse, eoquod Pontifex concesserit ab iisdem sententiis provocare. Quippe certissimum est omnibus, expendi debere id solùm, quod conceditur, non verò id, quod petitur; ideoque parvi faciendum esse, quod petendum fuerat, sed nunquam petitum fuit.

7. Finis hoc loco tribui posset institutioni nostræ; sed ne Canonicis Régularibus, ipso-

(*d*) Decretor. lib. 43. pag. 549.

runque causæ contrarii fortasse judicemur, pauca alia subijciemus. Ac primum fatemur ex verbis solemnibus Professionis magnum argumentum desumi, ut se idoneos probent ad Parochias, & Canonatus cum sola Generalis Abbatis facultate, si semel ipsorum causa in Sacra Congregatione Concilii proponatur; verba autem, quibus inniti possunt, hæc sunt : *Voveo & progitto &c. & quod nunquam Beneficium acceptabo cum cura, vel sine cura, intra, vel extra Ordinem nostrum, absque licentia Capituli Generalis, vel ejus auctoritate fungentis, renuntiando omnibus juribus, & Privilegiis, & consuetudinibus in contrarium mihi competentibus, vel quomodolibet competituris.* Instituti ratio causam ipsam juvabit plurimum; nam ad laudes divinas in Choro celebrandas potissimum excogitatum fuit : eâ pariter lege S. Augustini, quam ipsi Canonici profitentur, causa corroborari poterit : *Clericus duas res professus est, & sanctitatem & Clericatum, interius sanctitatem; nam Clericatum propter Populum suum Deus imposuit cervicibus ipsius, qui magis onus est, quàm honor :* Quippe non minus Beneficium dimanat in populum ob susceptam animarum curam, quam ob pietatem, ac religionem, quâ divinæ laudes in choro celebrantur.

8. At si hos limites velint excedere, & sibi Beneficia etiam simplicia tribui posse contendunt, quæ personalem residentiam non requirant, & ea consequi sperent ob solam Generalis Abbatis facultatem, & ipsum quoque claustrum deferere, postquam Beneficium simplex attigerint, si, inquam, hæc postulant, nihil obtinendum ab ipsis suspicamur, etiamsi jus tantum, & ratio spectentur. Univerſa quondam Beneficia residentiae lege tenebantur, uti canonum

Interpretes docent (e). Temporis diuturnitate Beneficii proventus imminuti sunt, adeo ut honestam sustentationem suppeditare nequaquam possent. Id consuetudinem induxit, ut Beneficio præditi fructum perciperent, licet suis in sedibus haud morarentur, ob eam nempe causam, ut alia ex parte sibi victum necessarium compararent (f). Quare Beneficia ejusmodi obtinentibus ea lex tantum præscribitur, ut habitum Clericalem, ac Tonfuram deferant, & Canonicas horas persolvant.

9. Cum hæc ita se habeant, si Regularibus Canonicis ad vitam ducendam necessaria ab Ordine suppeditantur, quæ ratione ad Beneficia simplicia ipsi idonei putari debeant, cum illa ad alendum Sacerdotem instituta fuerint. Si populi utilitas Regulares Canonicos ad Beneficia idoneos reddere debet, quænam utilitas, aut bonum ex eo dimanare potest, qui habitum Clericalem superinduit, & privatim recitando Divino Officio tempus impendit. Hæc potissimum futura causæ impedimenta putamus; si in medium aliquando proferatur. In hac sententia magnopere confirmamur ob quandam dissertationem a præclarissimo viro Pitonio confectam, sed typis minimè evulgatam; cum ille interrogatus, utrùm Regulares Canonici existimari deberent idonei ad Beneficia, quibus animarum cura adjungitur, & ad obtinendos Canonicatus, *pro veritate* respondit asserendum id esse, etiamsi sacri canones, & verba solemnæ Professionis tantum perpendantur, juxta eos limites, quos Clemens XI. constituit, uti nuper indicavimus.

(e) Innocent. cap. fin. num. 1. v. Intelligo tamen. Zaharella num. 16. Felinus num. 9. de Cleric. non residentibus.

(f) Gonzalez in cap. Conquerente num. 2. de Cler. non residentibus.

144 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

Deinde interrogatus, an Canonicis iisdem liceret Beneficia simplicia, & Pensiones Ecclesiasticas accipere, id prorsus negavit. Hæc pauca habuimus &c.

INSTITUTIO XCVIII.

De Baptismo conferendo. De temporis spatio, quo deferendi sunt Infantes, ut baptizentur: Illos irregularitati omnino esse obnoxios, qui Sacramentum Baptismi (nisi urgeat necessitas) Infantibus privatis in domiciliis conferant. Eos pariter arguendos magnopere, qui tempus protrahant, & Infantes domi baptizatos ad Ecclesiam asportare negligant, ubi ommissæ cæremoniæ ritè perficiantur. Legibus adversari Parochum, aut alium quempiam Sacerdotem, qui baptismi in privatis adibus collati fidem facere renuat.

I. **M**agno cum dolore percipimus in multis dies Baptismum protrahi Pueris recenter natis, quibus peractis ad Metropolitanam Ecclesiam Sancto Petro nuncupatam deferuntur, ut salutaribus undis abluantur. Alii verò pravam hanc consuetudinem non sequuntur, sed accito Parocho, aut alio familiari Sacerdote Baptismalem aquam domi impertiunt Infantibus, licet nulla necessitas interveniat; deinde aliud voluntate suâ tempus decernunt, quo infantes ipsi ad fontem Baptismi deportentur, ut consueti ritus, ac cæremoniæ perficiantur; contigit autem, quod Parochus, aut Sacerdos fidem facere recusaverit, privatim iisdem Infantibus Baptismum fuisse collatum. Non semel etiam evenit, ut Infantes ex legitimo matrimonio procreati Baptismum a Parocho privatim accepe-

ceperint, quamvis nulla necessitas intercederet. Deinde res occulta permansit, & ipsi Ecclesiæ ritus prætermissi sunt; quippe Infantes ad Baptismi fontem delati nunquam fuerunt. Postremò Baptismales undas Infantibus administrari per Obstetrices nimia facilitate cognovimus, quæ ægrè patiuntur interrogari, quâ ratione Baptismum contulerint, & non semel suo loco substituunt Filiam, Neptim, aut etiam Famulam, de quibus certum non est, utrum materiam, formam, atque intentionem bene noverint, quæ ad ejusmodi Sacramentum ritè administrandum necessariò requiruntur. Sed jam de his corruptelis sigillatim verba faciamus.

2. Equidem improbari illos, qui post multos dies ad Metropolitanam hanc nostram Infantes deferunt, ut Baptismum accipiant, Eugenii IV. auctoritate constat, qui ita constituit (g): *Quamprimum commodè fieri potest*. Idem sancit his verbis Rituale Romanum: *Quamprimum fieri poterit* (h): In libro pariter Romani Catechismi hæc leguntur (i): *Nam, cum pueris Infantibus nulla alia salutis comparanda ratio; nisi eis Baptismus præbeatur, relicta sit, facile intelligitur, quàm gravi culpâ illi sese obstringant, qui eos Sacramenti gratia diutius, quàm necessitas postulet, carere patiuntur; cum præsertim propter ætatis imbecillitatem infinita pene pericula illis impediunt.*

3. Variam Ecclesiarum Disciplinam deprehendimus in statuendo temporis spatio, quo Infantes ad Baptismum suscipiendum deferri debent. Romæ promulgatum est edictum anno 1723., quo tres solum dies ad rem peragendam

Tum. III. K

(g) In Const. 23. §. 13. t. 1. Bull. Romani. (h) Tit. 9.
(i) De Sacram. Bapt. part. 2. num. 34.

decernuntur. Idem in Gallia servatur institutum (k). Diem nonum in suis Conciliis S. Carolus Borromæus constituit, eamque sententiam plures aliæ Synodi sequuntur, quas Clericatus enumerat (l), & potissimum Cardinalis Jacobus Boncompagnus citavit (m). *Nefas sit, ultra nonum diem Baptismum infantibus conferri, memores excommunicationis pœnâ parentes affici, si terminum nonæ diei præterierint.*

4. Hæc tum consuetudo inducta est, cum deliit pristina disciplina, ob quam Baptismus in celebritatibus solum Paschatis, ac Pentecostes, nisi aliter necessitas postularet, conferri consueverat : *Sane ex quo (inquit eruditus Vicecomes (n)) ea tempora mutari Sanctis Patribus est visum, omnes in id toto pectore incubuerunt, ut nati Infantes in Ecclesiam quamprimum, aut omnino ante nonum diem ad Baptismum deferrentur.*

5. Non autem hic nonus dies indicitur, ita ut Baptismi Sacramentum Infantibus ante id tempus administrari nequeant. Imò res gerenda est, quamprimum fieri possit, ob proxima pericula, quæ vitæ Infantium impendent. Sed nonus dies præscribitur, ne Baptismus magis protrahatur. Equidem anno 253. coactum fuit in Africa Concilium, in quo Fides Episcopus petiit, utrum Baptismus pro expiandis ab originali labe Infantibus ante octavum diem conferri posset, cum in veteri lege ob eandem causam die solum octava Circumcisio indicetur. Patres igitur contrâ ipsius Episcopi sententiam ita statuerunt (o) : *Quantum verò ad*

(k) Genett. t. 3. Theol. Mor. pag. 78. (l) De Sacram. Bpt. dec. 23. (m) L. 2. cap. 2. (n) In suo Tr. de Rit. Bpt. cap. 23. in fine. (o) In Epist. 59. ad eund. Episcop. inter eas S. Cypriani.

causam Infantium pertinet, quos dixisti intra secundum, vel tertium diem, quo nati sint, constitutos baptizari non oportere, & considerandam esse Legem Circumcisionis antiquæ, ut intra octavum diem eum, qui natus est, baptizandum & sacrificandum non putares, longe aliud in Concilio nostro omnibus visum est. In hoc enim, quod tu putabas esse faciendum, nemo consensit; sed universi potius judicavimus, nulli homini nata misericordiam Dei, & gratiam denegandam.

6. Cardinalis Thomas de Tournon pietate, atque constantiâ celeberrimus, Commissarius, ac Vistator Apostolicus cum potestate Legati à Latere in Indiis Orientalibus, Sinensi Imperio, Insulisque adjacentibus, ut sacræ expeditiones Madureenses, aliæque finitimæ rectè administrarentur, hoc Decretum die 22. Junii anno 1704. in lucem edidit: *Et quia audivimus Baptismum Infantium, ex Christianis Parentibus artorum, eorumdem incuriâ sæpe sæpius diu protrahi, non sine maximo dictorum Infantium salutis discrimine, monemus Evangelicos Operarios, ut Sacram Canonum memores, terminum breviorē, quàm fieri possit, attentis circumstantiis, genitoribus præfigant, graviter conscientiam eorum onerantes, nisi filios intra præfixum tempus ad Ecclesiam deferant Sacro Fonte abluendos.*

7. Plures sanè huic Decreto adversati sunt asserentes diem certum ad Baptismum Infantibus conferendum institui nequaquam posse. Illud tamen Pater Lucinus S. Officii Commissarius Generalis multiplici solidæque eruditione defendit (p). Idem Decretum Benedictus XIII. (q),

K 2

(p) Anno 1723. cap. 7. pag. 112. & seq. (q) Anno 1727.

148 PROSPERI CARD. LAMBERTINI
& Clemens XII. (r) suâ auctoritate confirma-
runt.

8. Quapropter nihil novi statuimus, sed Pa-
rentes tantùm monemus curare magno studio,
ut Baptismus in Ecclesia suis liberis, quamprimum fieri poterit, administretur, neque diem octavum excedere sub pœna *Excommunicationis*, quam in sua Synodo Cardinalis Boncompagnus recenset. Parochos etiam magnopere hortamur, ut Populum de hoc gravissimo negotio diligenter imbuant semel saltem per anni cursum, cum sacras ad Altare conciones de more suscipiunt.

9. A legibus autem Ecclesiasticis prorsus alienum, ac dissonum fatemur salutare undas Baptismi domi privatim Infantibus conferri accito Parrocho, aut alio Sacerdote, licet id nulla necessitas exposcat; deinde, cum Parentibus libuerit, ad Sacrum Fontem eosdem Infantes afferri, ut consuetæ cæremoniæ, ac Ritus in Ecclesia celebrentur. Alienum quippe ab Ecclesiæ legibus est, privatim Baptisma domi conferre, cum in Ecclesiis sit ministrandum. Id satis constat ex 31. Canone Trullani Concilii: *Deponatur Clericus, qui sine licentia Episcopi intra domum in Oratorio domûs sacrificat, vel baptizat.* Idem rursus in Canone 19. sic decernitur: *In Ecclesiis non in domibus, aut privatis Oratoriis, Baptisma celebretur. Contrafaciens Clericus deponatur, Laicus excommunicetur.* Clemens V. idem prorsus indixit (s): *Nisi Regum, vel Principum, quibus valeat in hoc casu differri, liberi extiterint, aut talis necessitas emergerit, propter quam nequeat ad Ecclesiam absque periculo propter hoc accessus haberi.* Cardinalis autem Boncompagnus in Synodo, quam modò commemo-
(r) Anno 1734. (s) In Clement. unica de Baptismo.

ravimus, hæc habet : *Non in Oratorio , nec domi sine licentia nostra , vel Vicarii Generalis , audeat baptizare , præter casum necessitatis.*

10. Pervenit ad aures nostras a quibusdam dictitari, Parochi munus esse Baptismum conferre. Itaque prætermittis *dis omnibus*, quæ modò exposuimus, ut clarum, perspectumque fiat, non licere in privatis domibus Baptismum administrari, nisi necessitas urgeat, iis, inquam, prætermittis, nos ipsi affirmabimus Baptismum esse a Parocho conferendum. Nam sic habetur in Rituali Romano (1) : *Legitimus quidem Baptismi Minister est Parochus , vel alius Sacerdos a Parocho , vel ab Ordinario Loci delegatus.* Illud pariter addemus idem baptizandi munus ad Sacerdotes pertinere. Quippe, dum Sacerdotium confertur, Episcopus his verbis utitur : *Sacerdotem enim oportet offerre , benedicere , præesse , prædicare , & baptizare.* Quemadmodum (ita docet S. Thomas (u)) Sacerdotis est conficere Sacramentum Corporis Christi, quod unitatem Ecclesiasticam explicat, ita Sacerdotis est Baptismi Sacramentum administrare, quod ejusdem unitatis nos participes efficit, & jus ad Mensam Domini nobis comparat. Id totum fufius in Romano Catechismo declaratur (x).

11. Qui tamen ita prædicant, illud pariter expendant, olim a solo Episcopo Baptismum conferri consuevisse, uti primâ institutione demonstravimus. Præter illorum auctoritatem, quos nos eo loco nominavimus, idem comprobatur his verbis Thomassinus (y) : *Primis illis initiis solus vulgò baptizabat Episcopus.* Hujus rei docu-

K 3

(1) Tit. de Sacram. Bapt. (u) In 3. part. qu. 67. art. 2.

(x) Part. 2. de Sacram. Bapt. num. 23. (y) De veteri & nova discipl. Eccl. part. 1. lib. 2. cap. 21. num. 8.

mentum desumitur ex eo, quod in multis Italianis Civitatibus Fons unus Baptismalis in Cathedrali, aut prope ipsam positus reperitur, ut nos eodem loco cum Martene, ac Lupo indicavimus; accedit etiam Thomassini auctoritas (1): *Quare & in maximis quibusque Urbibus una erat tantum Ecclesia, Fons unus Baptismatis, quem usum baptizandi retinet adhuc Italia.* Præclarus Vir Du Cange (2), postquam Fontem Baptismi magni operis, atque elegantiae constitutum Florentiæ prope Ecclesiam Metropolitanam descripsit, hæc insuper addere non omittit: *Quæ quidem adnotare libuit tamquam veteris moris institutum; cum olim in Civitatibus in Ecclesiis tantum Cathedralibus, aut iis adjunctis Baptisteriis Baptismus conferretur.*

12. Cum hæc ita se habeant, qui Parocho tribuunt baptizandi munus, secum perpendant, Baptismalem Fontem hujus Civitatis post immemorabile tempus in Metropolitana collocari, & ad ipsum semper delatos fuisse Infantes, qui procreantur in Urbe, vel ipsius ambitu, quem Cerchiam appellant, ut Baptismum accipiant. Quamobrem nequit Parochus absque ullo discrimine Baptismum administrare, sed tum solum id facere poterit, cum necessitas requirat; quippe primus ipse Minister Baptismi inter eos proculdubio recensetur, qui urgente solum necessitate baptizant. Id verò munus sibi tribuere nequaquam debet, cum in sua Ecclesia Fons Baptismalis non habetur. Qui enim præpositus est Ecclesiæ, in qua Fons idem constituitur, ipse Baptismum administrare debet, uti Romano in Rituali præscribitur: *Ac licet, urgente necessitate, ubique baptizare nihil impediat, tamen proprius Baptismi administrandi locus est Ecclesia,*

(1) Loco allato. (2) In suo Gloss. ad voc. Bapt.

in qua sit Fons Baptismalis, vel certè Baptisterium prope Ecclesiam. Idem tradit sapienter Cardinalis Petra (b): Unde post Episcopos, Sacerdotes sunt Ministri Baptismi, non quidem omnes indistinctè, sed ii, quibus ex officio competit baptizare; quinimo non omnes Parochi Baptisma suis ovibus ministrare possunt, sed ii tantum, qui, Ecclesiis Matricibus, aut Baptismalibus præsunt. Neque illud argumentum ullam vim habet: Ecclesia est Parochialis, ergo etiam est Baptismalis. Contrarium enim desumitur ex Trid. Synodo, quæ discrimen aliquod illis verbis dignoscit (c): Ecclesiis Parochialibus, vel Baptismalibus. Imò nec veritati consentaneum est ejusmodi argumentum: Ecclesia est Baptismalis, ergo etiam est Parochialis. Nam potest Episcopus Fonti Baptismali locum decernere in Ecclesia haud Parochiali, quæ Populo commodior esse videatur (d). Quare in Synodo Cardinalis Columnæ Archiepiscopi hujus Urbis part. 1. cap. 7., & etiam in Synodo Cardinalis Boncompagni lib. 2. cap. 2. hæc docentur: Cum autem Parochi officium dicimus baptizare, non hinc derogare juribus intendimus & Ecclesiæ Metropolitanae, & Ecclesiarum Archipresbyteralium, quæ illas servari mandamus.

13. Verum ad alia superius proposita deveniamus. Legibus Ecclesiasticis plurimum adversantur illi, qui collato privatim Infantibus Baptismo, nonnisi post longum tempus ipsos in Ecclesiam deportari curant, ut Ritus consueti impleri possint. In Synodo Cardinalis Boncompagni, quod jam toties memoravimus, excusantur illi,

K 4

(b) T. 4. suorum Commentar. in Constitut. Apost. pag. 285. (c) Sess. 21. cap. 4. de Reform. (d) Card. Petra in eodem loco.

qui facultatem ante obtinuerint a nobis, seu Vicario nostro Generali, ut privatim domi Baptismus conferatur; ac deinde exspectari debeat vir dignitate, aut genere insignis, qui Patrini munere fungatur, aut alium loco suo substituendum designet. Easdem tamen Sacras Cæremonias in multos dies sine causa protrahere nullo modo ferri, ac dissimulari potest. Nam magna cum bonorum offensione, ac scandalo in eam ætatem aliqui venerunt, ut ipsi se contulerint ad hanc Metropolim, ut Ritus ac Cæremoniæ, quæ domi omissæ fuerant, in Ecclesia supplerentur. Illud etiam gravius fuit, quod aliqui inter ipsos jam viginti annos attigerant,

14. Postremò Leges Ecclesiasticas violant Parochus, ac Sacerdos, qui collato privatim Baptismo hujus deinde rei testimonium facere detrectant. Baptismus etiam privatus in librum referri debet, in quo Pueri omnes baptizati adnotantur, uti Synodus eadem Cardinalis Boncompagni præcipit. Id verò quâ ratione fieri poterit, si illi, qui Baptismum administrarunt, scriptum testimonium, aut voce saltem firmatum dare recusant? Neque sanè ullus rerum æstimator, qui sensu aliquo præditus sit, audire sine stomacho, & commiseratione potest rationem illam inanissimam, quæ in medium proferri solet, nempe fidem Obstetrici præstandam, cum illa affirmat Baptismum collatum fuisse a Parcho, vel Sacerdote, sicuti fides eidem mulieri haberi consuevit, cum Baptismum a seipsa fuisse administratum testatur. Notissima res est unius solum testimonium sufficere, cum in dubium revocatur, utrùm Puer aliquis Baptismum acceperit (e). Pro certo pariter habetur mulieris

(e) Can. Parvulos, & Can. Cùm itaque de Consecra-
tione.

INSTITUTIO XCVIII. 153

testimonium satis esse, uti Frosinus Pisanus Archiepiscopus luculentâ dissertatione typis editâ sapienter demonstravit. Quapropter Obstetrici fides habenda est, cùm Puerum a se baptizatum fuisse asserit. Cùm tamen id peractum a Parocho, vel Sacerdote confirmat, tunc rem gestam ab aliis, non verò a semetipsâ declarat. Cùm hæc ita sint, quis unquam inficiabitur id a Sacerdote, quem nominat Obstetrix, esse inquirendum? Ipse verò quâ ratione testimonium ejusmodi ferre recusabit?

15. Singulos itaque Parochos, ac Sacerdotes, aut alios, qui ad Baptismum conferendum tanquam extraordinarii Ministri eligi queant, eos, inquam, monemus, ne Baptismum in privatis domibus administrent, ut morem alicui gerant, vel ut alieno munere perfungantur, nisi forte necessitas id postulaverit, nempe, cùm Puerò recentè nato mortis periculum imminere videtur. Nullam pœnam decernimus in eos, qui hæc jussa facere detrectaverint: quippe neminem futurum suspicamur, qui illis statim non pareat, eo quod ex ipso jure Pontificio delumuntur. Attamen pro certo teneant debitas pœnas, etiam suspensionis, in Parochos, ac Sacerdotes a nobis quidem invitis indicendas esse, si quis obtemperare neglexerit. Quoniam verò suspicamur, aliquos tam pravo ingenio reperiri posse, qui ad evitandas propositas pœnas asserere non dubitabunt, Baptismum urgente necessitate a se ministratum fuisse, licet id prorsus alienum a veritate sit, eos admonendos putamus, ut accuratè perpendant, quod *speculator adstat desuper*, qui parendum Ecclesiæ mandatis jubet, & qui clarissimè videt, utrùm revera necessitas intervernerit. Jam verò Sacerdos ad ministrandum Baptismum in hac Metropolitana designatus, ad nos

154 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

statim deferat illius nomen, qui post collatum a se Baptismum, rei peractæ testimonium recusat obsignare. Ipsum accire non omitemus; ac iussa facere tum ob causæ æquitatem, ac muneris etiam nostri auctoritatem cogemus, nec timendum nobis est, ne dicendi copiâ, aut ipsius eloquentiâ obruantur.

16. Quisquis autem facile deprehendit, quot mala simul cumulentur, cum Baptismus in privatis domibus absque ulla necessitate ministratur, neque res peracta iis, ad quos pertinet, immolescit, si omittantur etiam solennes cæremoniæ, eo quod Pueri nunquam ad Ecclesiam delati fuerint, ut Sacri Ritus, ac cæremoniæ persolveri queant. De istis Pueris agimus, qui ex legitimo, quamvis occulto, Matrimonio procreati sunt. Primum enim, Baptismus privatim confertur, quod fieri nequit, nisi aliqua necessitas urgeat, uti nuper ostendimus. Secundò, falsâ necessitas effingitur, quam in periculo mortis solum esse constitutam explicavimus. Tertiò, Baptismus a consuetis Ecclesiæ cæremoniis disjungitur, quod absque necessitate permitti nequit, & si contrarium fiat, culpa lethalis admittitur. Id probant Theologi, quos Romaguerra (f) recenset. Quartò, aditus quidam recitatur, ut negligantur Sacræ Baptismi cæremoniæ, cum aliqua fortasse contemptis specie, quas sanè cæremonias Apostoli instituerunt, & Ecclesia semper excoluit; idque contingeret in hac Civitate, in quam ab ipsis Apostolorum temporibus Christianam Fidem Sanctus Apollinaris invexit. Equidem Alexander VII. anno 1656. non sine magna difficultate permisit omitti aliqua Sacramentalia, dum Baptismus confer-

(f) Ad Synod. Gerund. l. 3. tit. 18. cap. 1. num. 12. & seqq.

retur apud Sinenſes recenter ad Fidem adductos
 mulieribus jam adultis, ne ullum diſcrimen af-
 ferri poſſet pudicitiae, qua Sinenſes ipſae mulie-
 res tantopere commendantur. Itaque clarifi-
 mus vir Cardinalis de Tournon hæc præſcripſit
 Apollolicis viris, qui in Madureni Regione,
 aliſque finitimis Chriſti Legem diſſeminabant:
*Diſtrictè prohibemus, ne in baptizandis tam Pu-
 ris, quàm adultis caſaſcumque ſexu & conditio-
 nis, omittantur Sacramentalia, ſed omnia palam
 adhibeantur, & ſignanter ſaliva, ſal, & inſuſ-
 flatio, quæ ex Apoſtolica Traditione Catholica Ec-
 cleſia recepit, & ob recondita in iſis Sacris Cere-
 moniis: Divinæ erga nos Bonitatis Myſteria ſanctè
 & inviolabiliter cuſtodivit.* Neque proſecerunt
 quidquam illi, qui contra diſcitabant ſalivam, &
 inſuflationem Sinenſibus exoſas eſſe maxime,
 ideoque neminem deinceps acceſſurum, qui Bap-
 tiſmum expoſiceret: quippe P. Lucinus, quem
 ſuperius nominavimus, eorundem Rituum ve-
 tuſtatem, cultumque ſapienter oſtendit, & ra-
 tiones omnes, quæ contra afferri ſolebant, om-
 nino refutavit. Item Clemens XII. Miſſionariis
 ad promulgandum Madureſibus Evangelium
 designatis hæc præcipit: *Dispensationem conce-
 dit ad decennium duraturam omittendi in col-
 latione Baptiſmi ſalivam, & occultè utendi in-
 ſuflationibus, in caſibus tamen particulariſimis,
 & in quibus gravis & proportionata neceſſitas
 urgeat, ſuper qua conſcientia Miſſionariorum
 operatur.* In adultis verò hæc cavenda monet
 Pontifex: *Dummodo non laborent errore haben-
 di ſalivam, & anhelitum, tamquam materiam
 ineptam, & incapacem ad inſerviendum pro
 Sacramentalibus Cæremoniis in Baptiſmo, ut po-
 te omnino incapaces Baptiſmi: Eiſque Miſſiona-
 riis injungendum, ut debitam inſtructionem,*

aliasque omnes possibiles diligentias adhibeant, ut averſio Populorum a ſaliva & inſufflatione amoveatur, & de inſtrictione aliisque diligentis adhibitis Sanctam Sedem intra tempus decennii certiorent. Insuper monendos eſſe Miſſionarios ſuper gravi negligentia non recurrenti ad Sanctam Sedem pro obtinenda facultate diſpenſandi, & male ſe geſſiſſe Episcopos concedendo huiusmodi diſpenſationem inconfultâ Sanctâ Sede. Hæc omnia, ſi accurato ſtudio perpendantur, ſatis declarant rei, de qua agimus, magnitudinem, & gravitatem, nempe, ſi negligentur cæremoniæ, quæ Baptiſmo adjungi conſueverunt. Quapropter delinquentes, ut ſibi conſulant, vehementer hortamur; graviffima pariter detrimenta, quibus innocentes Pueri obnoxii fiunt, oculis Parochorum ſubjicimus, qui Baptiſmum privatim a ſe collatum fuiſſe nequaquam monuerunt, ita ut ipſi Pueri in librum Baptizatorum in hac Metropolitana relati non fuerint. Nam iidem Pueri ætate jam adulti ſuſcepti Baptiſmi teſtimonio plures ob cauſas neceſſariò indigebunt, ipſumque in libris, qui in templo Sancti Petri ſervantur, fruſtra requirerent; ideo nullâ conjecturâ aſſequi poterunt, ubinam Baptiſmum acceperint, eoquod Bononiæ quidem nati, ſalutari Lavacro in Sacris Ædibus Sancti Petri ſolùm ablui debuerunt. Hinc Baptiſmi teſtimonio carentes, pluribus difficultatibus, ac damnis eos implicari neceſſe eſt. Poſtremò admonendi ſunt, qui parere reſuſcaverint, pœnas a nobis in ipſos arbitrio noſtro decernendas, quæ ipſorum fortaiſſe opinionem ſuperabunt.

17. Circa Obſtetrices institutionem noſtram octavo loco poſitam renovamus, eaſque diligenter examinari præcipimus, uti dictum eſt, nul-

INSTITUTIO XCVIII. 157

namque admitti volumus, quæ peracto examine probata non fuerit. Si quæ fortasse venire in examen abnuerit, vel ipso prætermisso, ac sine debita facultate munus exercere suum non dubitaverint, illam ex Urbe, ac Diœcesis finibus auctoritate nostrâ depellamus.

INSTITUTIO XCIX.

Epistola Encyclica Parochis Diœcesis : cautum esse tum a Sacris Canonibus, tum etiam a legibus civilibus, ne quis Ecclesiam armatus ingrediatur : discrimen ostenditur inter enses, aliaque id genus arma, quibuscum Ecclesias ingredi fas est, & inter sclopetos, aliaque ejusmodi, quibuscum ingredi vetitum est.

1. **I**Nvito, mœrentique animo percepimus ad plures Ecclesias, aut Parochias hujus Diœcesis accedere Fideles cum armis hastatis, sive ad concipiendum ignem conflatis, cum ad Sacrum audiendum, aut Officia Divina per festos dies frequentes conveniunt. Equidem, si prævæ hujus consuetudinis initium repetatur, facile deprehendemus id Parochis tribuendum esse, qui ob privatas amicitias, aut alias ob causas inanes neglexerunt, aut dissimularunt plurimos, qui cum armis iisdem templum ingressi sunt, quorum exemplum deinde cæteri secuti fuerunt.

2. Ad Sacras Ædes cum armis accedere Canones prohibent, uti Gonzales fusè demonstrat (g). Sanctus Carolus Borromæus Ecclesiasticæ Disciplinæ restaurator egregius in primo Provinciali Concilio, quod Mediolani coegit, hæc decernit (h) : *Nemini cum venaticis cani-*

(g) In Comment. cap. Clerici num. 7. de vita & honest. Clericor. (h) In Aët. illius Eccl. part. 2. tom. 1. pag. 30. edit. Lugdun.

aut, vel volucris in Ecclesiam ingredi liceat, neque hastam, vel scapetos, balistas, aliave ejusdem generis in eam inferre. In suis quoque Institutionibus, quæ Vicariis Foraneis nuncupantur (i), his verbis unitur: Satagite diligenter, edque ratione, quæ magis consentanea videbitur, ne Fideles, cum ad pietatis, ac religionis Officia celebranda conveniunt, veluti ad Liturgias, aut publicas supplicationes, ne, inquam, arma deferant, saltem hastata, neque alia concipiendo ignis accommodata. Insuper curam impendite, ut a mulieribus, quantum fieri poterit, viri secernantur; ac ne vino, epulisque populus indulgeat, sed pietatem tunc excolat, quemadmodum Religionis instituta requirunt. Cardinalis Jacobus Boncompagnus in sua Synodo ita constituit (k): Templum Dei, pacis, non armorum locus est. Præsenti Decreto arma quacumque hastata, sive ad ignem concipiendum conflatæ, inferri prohibemus sub pœnis nobis arbitrariis: nec more castrorum deponantur apud parietes intus Ecclesiam, aut foris; non enim statio militibus; sed orantibus sacra panduntur aedes. Hæc quidem verba desumpta videntur ex Sancto Amatore, quæ Constantius etiam in vita Sancti Germani commemorat (l): Ecclesia (inquit) Domus Orationis, non Martis statio petulantis.

3. Protectò, qui Religionis solum rudimentis imbutus est, perhorrescat oportet, si veterem & recentem disciplinam secum perpendat. Theodosius Junior Imperator celeberrimum Edictum super hac re promulgavit, cujus pars in Codice Theodosiano (m), & in Balsamone pariter (n) continetur. Integrum verò in fine Concilii Ephe-

(i) Tom. 1. Oper. præd. pag. 695. (k) Lib. 1. cap. 20. pag. 23. (l) Lib. 4. cap. 4. (m) In lib. 9. tit. 43. (n) in. Nomocan. Photii tit. 5. cap. 2.

fini describitur. Nemini Sacras *Aedes* cum armis adeundas indicit Imperator his verbis : *Plenissimâ severitatis jussione, & horrendis comminationibus præcipuit, ne id faciant, admonet. Nam qualem ille spem in Religione collocat, qui in Religionis contumeliam armis accinctus ingreditur?* Et cum intelligeret id magis exemplo suo confirmandum esse, ita subdit : *Nam & nos, qui jure imperii armis circumdamur, quosque sine armatis stipatoribus esse non convenit, Dei templum ingressuri, foris arma relinquimus, & ipsum etiam diademâ deponimus, & quo submissioris imperii speciem præferimus, eò magis imperii nobis majestas promittitur.*

4. Cum ipse Theodosius Imperium teneret, nondum inventa fuerant arma, quæ ignem conciperent; neque simile verò putandum est, quod ille manibus hastam gereret. Quapropter, si Dei templum ingressurus, foris arma relinquere consuevit, asserendum meritò videtur, quod ensen deponeret. Equidem Christiani Milites ensen in Ecclesiam inferre primò cœperunt, ut ipsum nudarent, vel saltem nudare fingerent, cum Sacrum Evangelium legeretur, ut nempe ostenderent se paratos esse vitam effundere, ut idem Evangelium tuerentur, quam sanè consuetudinem plures adhuc Equestres Ordines retinent. Ea fortasse a belligeris Polonis dimanavit, quod Princeps Micislaus Idolorum cultu deposito, susceptâque Christi Religione indixit populis suis gladium distringere, quoties in Ecclesia legeretur Evangelium, nempe ut quisque se paratum ad effundendum sanguinem eâ ratione declaret (o).

(o) Gaguinus in Actibus Reg. Polon. apud Theophilum Raynaudum tom. 17. quæst. de Relig. Loricato pag. 192.

5. Hæc quidem non commemoramus, ut constet nequaquam licere ad Ecclesiam cum gladio accedere. Quippe id alienum est a communi consuetudine, quæ vulgò obtinuit, & vix ensis dimittitur, cum Sacramenta percipiuntur. Itaque illa exempla solum indicavimus ob eam causam, ut reliquis armis in templum ferendis aditus occludatur, atque illis potissimum, quæ ignem concipiunt.

6. Quondam eadem ratio templis, & Principum Aedibus habebatur. Nefas erat gladium Fidelibus gerere, cum templum adirent, quemadmodum ex allato Theodosii Edicto deprehenditur. Idem Institutum servari in Palatiis Principum consuevit, quod Tiridatis Regis exemplo perspicitur. Nam, cum Neronis Imperatoris Aedes peteret, monitus fuit, ut ensen prius deponeret, ne loci illius majestatem offenderet. Ita Xiphilinus scriptum reliquit.

7. Nunc verò universis permittitur gladium in Ecclesiam deferre, idque ubique gentium fieri constat. Non licet tamen omnibus gladium gerere, cum Viros Principes conveniunt, sed quibusdam tantum ab dignitate aliquam supra cæteros præstantibus, atque illis præsertim, qui ad Principis tutelam gladio utuntur.

8. At quamvis gladius, quem deferre coram Principibus non licet, in Ecclesiis concedatur, facultas tamen ejusmodi reliqua quoque arma complecti nequaquam debet, ac ea præsertim, quæ ad ignem concipiendum efformantur, & quæ nemo prorsus inferre potest, dum Principis Aedes ingreditur, quamvis ipse longè absit juxta leges, quas Menochius recenset (p). Accedit etiam moris vetustas ferendi gladium in Eccle-

(p) De Arbitrariis Cas. 194. num. 39. & 40.

Ecclesia, ejusque instituti nobilitas, ac dignitas, uti nos paulò ante exposuimus; recenter autem inuenta fuit prava consuetudo, ut arma quoque cætera in Sacras Ædes inferantur, eaque statim initio improbata, ac vetita fuit; neque ullam sanè originis præstantiam jactare potest, uti de gladio, qui in Ecclesia permittitur, nuper ostendimus.

9. Argumenta hæc sanè æquissima putamus, quibus adducti silere nullo modo possumus; cum de tuendo præsertim Dei cultu res agatur. Quapropter hortamur Parochos magnopere curam omnem, studiumque impendere, ne prava consuetudo in Ecclesiam deferendi arma, quæ potissimum ignem concipiunt, in suis locis, si adhuc careant hac gravissimâ corruptelâ, sensim ipsorum negligentia propagetur. Cæteri verò Parochi, ubi mos pessimus jampridem invaluit, haud prætermittant rei gravitatem populo patefacere, moremque indignissimum prorsus eliminare. Id tibi fuisse a nobis vehementer commendatum liberè declares; qui proculdubio integram valetudinem diutius ad extremam usque vitæ periodum tueremur, si corporis morbis nos eripi possemus eâ facilitate, quâ rationes, diætæque hominum superamus. Palam exponas illis, qui inter Familiares nostros datis literis cooptati, aut muneris alicujus titulo a nobis decorati fuerunt, statim hoc privilegio spoliatum iri, si arma, præsertim ignem concipientia, in Sacras Ædes deferant. Idem futurum pro certo affirmabis reliquis omnibus, qui a viris Principibus, aut quocunque Tribunali easdem literas consecuti fuerint, ut arma ferre ipsis liceat. Cum enim dubitandum non sit de peculiari studio, quo illi Dei Cultum

prosequuntur, facili negotio eos adducunt, ut prorsus immerentes literis, ac privilegiis destituantur. Postremò notam facies alia quæque consilia, si opus fuerit, a nobis ineunda, ut ipsorum audaciam comprimamus. At quoniam non ignoramus obtineri vix posse, ut Rustici arma sua domi relinquunt, cum ad Ecclesiam se conferunt, atque iterum domum repetant, ut arma capiant, ideo Parochus, ubi in Ecclesiam arma ferre populus consuevit, illorum exemplum sequatur, qui suæ Canonicae porticum, aut aliud cubiculum paratum exhibent, ut ubi deponant arma, qui templum ingredi volunt & illa rursum accipiant, quum Sacris ab ædibus excedunt. Indecorum quippe est arma foribus Ecclesiæ, mœnibusque applicari. Hæc iussa facere diligentissimè ne prætermittas, ac de re peracta nos certiores efficias: Benedictionem tibi nostram impertimur.

I N S T I T U T I O C.

Epistola Encyclica Parochis Diœcesis. Quomodo, & a quonam reparari debeant Ecclesiæ & Parochorum aedēs, si necessitas id postulet, siue sint liberae collationis Episcopi, siue Jurispatronatus. Utrum Parochus (nisi vetus aliqua obstat consuetudo) teneatur eas reficere, & quibusnam impensis. Utrum qui gaudet Ecclesiasticis fructibus in aliqua Ecclesia, quæ instaurari debeat, pecuniæ partem conferre adstringatur. Quo in casu Dominus teneatur, in quonam Populus, & quomodo in aliis circumstantiis agendum sit.

1. **N**ihil mirum, neque ab humanarum rerum vicissitudine alienum videtur, si in ampla Diœcesi, quæ multis Parochiis abundat,

etiquæ inter ipsas deprehendantur, quarum templa restaurari debeant, aut iterum a fundamentis excitari. Neque sanè inusitatum est, si ædes alicujus Parochi, quæ Canonice vulgò nuncupantur, diuturnitate temporis labefactatæ refici pariter expostulent.

2. Porro advertimus Parochos ad nos statim confugere, cum ipsorum Ecclesia, vel privata ædes instaurandæ, seu rursus condendæ putantur, si eam Parochiam conferre libero jure ad nos pertineat, nec sit de jure Patronatus alicujus Communis, aut privatae cujusvis Familiæ. Id autem a nobis Parochi exposcunt eâ ducti opinione, quod templum, & Parochi domicilium, cum opus fuerit, ab eo reficiendum, seu rursus ædificandum sit, qui jure gaudeat eandem Parochiam conferendi.

3. Hæc sanè opinio, si veritati consentanea duceretur, nos ipsos a gravissimis expensis liberasset, quas fecimus, ut in hac Sede Archiepiscopali, quæ Canonica nostra appellanda est, meliorem in formam redacta, nos, ac familiares nostri commodius immoraremur: si, inquam, opinio superius exposita a veritate nequaquam abhorreret, quidquid nos aggressi sumus, quidquid pecuniæ impendimus, a Sede Apostolica peragendum fuisset, ad quam spectat Bononiensem Archiepiscopatum liberè conferre.

4. At quamvis id omnino falsum sit, uti modo ostendimus, tamen haud prætermisimus non mediocrem pecuniam elargiri, ut dirute penitus Ecclesiæ Parochiales a fundamentis conderentur, uti constat ex Massumatici, & Sancti Vitalis templis prope Rhenum, quæ jam perfecta sunt, & Templo etiam Parochiali Savignii, quod nunc assurgit.

5. Sed vehementer errant, qui jure quodam id semper a nobis præstandum, cum oportuerit, liberè affirmant, quive inter Laicos disseminant ab hac Sede Archiepiscopali restaurandas esse, vel ædificandas Parochiales Ecclesias, & Canonicas, quæ ab Archiepiscopo jure suo conferri debent; illi, inquam, vehementer errant, ita ut neque invincibilis ignorantiae causâ excusari posse videantur. Nam qui ita judicant, ac dictitant, facili negotio falsam hanc sententiam dignoscere potuissent, si libros de his rebus agentes percurrissent, quos conquirere debent, si ipsis careant, eosque diligenter evolvere, ut Parochi munere rectè fungantur; illosque pariter intelligant necesse est, cum satis perspicuè conscripti fuerint haud Sinensi, vel Copticâ, sed Latinâ linguâ, quam Sacerdos quilibet apprimè callere oportet.

6. Si pro certo haberemus hanc nostram admonitionem humanitatis, & amoris plenam satis futuram esse iis, qui falsam opinionem, quam nuper indicavimus, in populum disseminarunt, libenter ea omitteremus referre, quæ a Sacris Legibus hac de re decernuntur. At quoniam suspicamur non immeritò nullam operam eos daturus, ut erroris tenebras depellant, ideo paucis complectemur omnia, quæ fusè Scriptores congesserunt. Hæc fortasse percurrent, vel si id facere contemnant ipsi, plures sanè alii hæc, quæ scribimus, sibi ante oculos subjiiciunt. Quod si in posterum aliquis eadem sententiâ perductus a nobis requireret, ut Ecclesiam, vel Canonicæ Domiciliū nostris sumptibus reficiamus, aut extruamus, illi pro merito respondebimus.

7. Tridentina Synodus, quam accurato studio legendam aliàs, sed nequidquam fortasse, mo-

nuimus, ita præscribit (q) : *Parochiales verò Ecclesias, etiamsi Jurispatronatûs sint, ita collapsas refici, & instaurari procurent, ex fructibus, & proventibus quibuscumque ad easdem Ecclesias quomodocumque pertinentibus : qui si non fuerint sufficientes, omnes Patronos, & alios, qui fructus aliquos ex dictis Ecclesiis provenientes percipiunt, aut in illorum defectum Parochianos omnibus remediis opportunis, ad prædicta cogant, quodcumque appellatione, exemptione, & contradictione remota. Quod si nimia egestate omnes laborent, ad Matrices, seu viciniores Ecclesias transferantur, cum facultate tam dictas Parochiales, quàm alias Ecclesias dirutas, in profanos usus, non sordidos, erectâ tamen ibi Cruce, convertendi.*

8. Quibus verbis eadem Synodus non Parochiales tantum Ecclesias Jurispatronatûs, sed alias quoque liberæ collationis amplectitur, & quâ ratione, si opus fuerit, restaurandæ sint, apertè ostendit. Episcopis indicit omnem curam impendere, ut qui sumptus ob eam causam facere debeant, pecuniam conferant. Sin autem ipsi magnâ egestate impediuntur, consilium ab Episcopo tunc suscipiendum demonstrat. Cum tamen Tridentina Synodus nunquam Episcopo præcipiat reficere, vel labentes Parochias *liberæ collationis* rursus extruere iis fructibus, quos ipse percipit; cum nulla etiam Synodus Generalis post Tridentinam coacta fuerit, ideo rem gratissimam nobis facerent, qui onus ejusmoditribuendum Episcopis existimant, si rationes patefacerent, quibus eorum sententia innititur.

9. Doctores Concilio Tridentino inhærentes, hos veluti gradus constituunt, qui nullo pacto

L 3

(q) Sess. 21. cap. 7. de Reform.

Episcopos afficiunt. Primum, si Ecclesia restitanda peculiare aliquos proventus suppeditat, qui levandis ipsius incommodis, ac detrimentis impendi debeant, uti fas esset juxta *Canonicum* 30. 12. *quast.* 2., tunc iidem proventus ad Ecclesiam reparandam primo conferendi sunt.

10. Secundò, si aliqua Constitutio, vel Statutum intercedat, quo privatae Familiae suis sumptibus Ecclesiam, cum oportuerit, reficere, vel dirutam rursus excitare teneantur, tunc eidem statuto parendum est.

11. Tertiò, si loco statuti, vetus, ac certa consuetudo afferatur, ob quam privati aliqui Civis expensas facere cogantur, tunc ea consuetudo vim legis habere, aut retinere debet.

12. Quartò, si neque statutum, neque ulla consuetudo interveniat, tum Parochus ipse faciendis expensis subijcitur, qui tamen haud irvolutus ex patrimonio suo desumere, sed illos, qui sibi ex Beneficio supersunt, omnino debet. Sic enim sancitur apertissime *ex Cap. De his, De Ecclesiis aedificandis: De his, qui Parochiales Ecclesias habent, duximus respondendum, quod ad reparationem & institutionem Ecclesiarum cogi debent, cum opus fuerit, de bonis, quae sunt ipsius Ecclesiae, si eis supersint, conferre, ut eodem exemplo ceteri invitentur.* Perspectum est omnibus in tres partes distribui proventus Ecclesiasticos a jure Pontificio, quarum prima Beneficio conservando, altera juvandis Egenis, tertia restaurandae Ecclesiae tribuitur: *Et quamvis hodie (inquit Peckius) (r.) distributio illa antiqui juris in omnibus non servetur, illud tamen & Jure & consuetudine receptum est, ut hoc onus in praedictis redditibus, provenibus, & decimis an-*

(r) In suo Tractatu de reparand. Eccl. cap. 14.

*merum, eum sequatur, qui eorum usum, fructu-
nem, perceptionem, & commoditatem habet.*

13. Hic duo superaddenda videntur, nempe inter ea, quæ Parocho supersunt, nequaquam admiscendas esse expensas, quæ fiunt pro alendis Consanguineis, aut pro servanda generis sui conditione: ea solum numeranda sunt, quæ ad Parochum ipsum sustentandum necessaria ducuntur. Equidem Barbosa scriptum reliquit (s): *Teneri Rectorem ad reparationem, si Beneficii bona sustentande vitæ supersint, quamvis ad tuendam conditionem, seu statutum non sufficiant, quia Beneficiorum fructus, non ad crescendos, aut erigendos, seu fovendos mundanos titulos, sed ad pauperes alendos, & Divinum Cultum institutendum sunt concessi.* Illud quoque monendum est non solum Parochum, sed cæteros etiam, qui pensiones ex illa Parochia suscipiunt, eas lege teneri, ut partem suam impertiant, cum templum reparandum est, nisi forte pensiones eadem prorsus immunes concessæ fuerint, uti plerumque contingit. Insuper, qui in eadem Ecclesia simplex aliquod Beneficium obtinet, idem præstare debet (t): *Quicumque Beneficium Ecclesiasticum habent, ad recta Ecclesiæ restauranda, vel ad ipsas Ecclesias emendandas omnino adjuvent, & nonam, & decimam reddant.* Equidem die 24. Martii anno 1657. Narniensis Episcopus a Sac. Congregatione Concilii plura exposulavit (u): *An possit Beneficia* (quorum tituli translati fuerant in aliam Ecclesiam, quæ restauratione indigebat), *quicumque dignitate Beneficiati præfulgeant, & etiamsi gaudeant*

L 4

(s) Cap. 7. sess. 21. de Reform. num. 9. & 10. (t) In Cap. Quicumque de Eccl. ædific. (u) Lib. 19. Decret. pag. 642. & 643.

Palatinorum Privilegiis, ad restaurandam Ecclesiam, in quam transferuntur tituli, quatenus restauratione indigeat, gravare. His Sacra Congregatio responsum ejusmodi fecit: Ditos Rectores Beneficiorum, etiam in quacumque dignitate constitutos, teneri post translationem seculariam, ad futuram restaurationem Ecclesiarum, ad quas Beneficia fuerunt translata.

14. Quintò, si Parochus sustentationem suam ex Beneficio solum percipiat, neque sint ulli, qui Pensiones, aut Beneficium simplex ex sua Parochia defuentes necessariam pro expensis pecuniam suppeditent, tunc si eadem Parochia Juspatronatum adjunctum habeat, Concilium Tridentinum faciendas a Patronis expensas decernit, uti superius ostendimus, non modò, si templum reficiendum sit, sed etiam, si ruina dirutum a fundamentis restituendum judicetur. Nam qui jure cogitur ædificium aliquod reparare, illud etiam rursus excitare cogitur, si in ruinam deciderit. Contra verò statuendum Pectus (x) arbitratur, si quis interposita solum hominum cautione, ad reparandum ædificium teneretur. Cùm verò Patroni restaurare, ac de novo erigere, si opus fuerit, Ecclesiam debeant non *præcisè*, sed *causativè*, uti explicant Theologi, nempe, si jus præsentandi retinere velint (y); hinc factum est, ut iisdem Patronis consentaneum temporis spatium proponatur, quo templum restaurent, vel si necessitas postulet, illud rursus ædificent, aut jus nominandi dimittant. Famâ celeberrimus est vehementissimus terræ motus, quo pene tota Ragusæ Civitas a

(x) Tract. cit. de Eccl. reparand. cap. 2. num. 1. & 2.

(y) Sperell. dec. 67. num. 10. Panimoll. dec. 6. annor. 8. num. 15. Rota dec. 145. num. 2. coram Biclúo, & dec. 163. num. 11. part. 17. recent.

suis Sedibus convulsa fuit. Illius Metropolitanae Ecclesiae Capitulum jure suo Parochos nominabat Ecclesiae, quae in Oppido Umblae Beatae Mariae Virgini consecrata eo vehementi impetu in terram dejecta fuerat. Itaque Canonici necessarias ad templum rursus erigendum expensas facere declinabant, Populoque onus imponere contendebant. Quapropter controversia nata est, ac petatum fuit his verbis a Sac. Congregatione die 3. Augusti anno 1686. : *An, & cujus expensis reaedificanda, seu reparanda sit Ecclesia* : illa verò sic respondit : *Præfigendum esse Capitulo terminum sex mensium ad reaedificandum, vel ad renuntiandum juri præsentandi.*

15. Sextò, si Ecclesia Juspatronatum additum nequaquam habeat; si in libera collatione Episcopi posita sit, nec ullae Pensiones, neque ullum Beneficium simplex intersit, uti dictum est, tum Populus expendere debet, quidquid ad illam, reficiendam, vel iterum aedificandam requiritur. Non semel accidit intra Parochiae fines ab aliquibus bona possideri, qui tamen extra ipsam Parochiam degunt, uti constat in domorum Conductoribus : quamobrem revocari in dubium solet, utrum ipsi Conductores, an verò Domini sumptibus satisfacere debeant. Cum tamen in Italia mos obtinuerit, ut Forenses solvant tantum pecuniam pro iis bonis, quae possident in loco, ubi collectiones a Magistratu praescribuntur, idem prorsus est observandum in controversia, quam modò exposuimus. Sic unanimes Scriptores affirmant (2).

16. Congregatio pro Causis Episcoporum, ac Regularium constituta die 10. Octobris anno

(1) Peckius de Eccl. repar. q. 11. num. 4. vers. Communitè tamen. Tondut. Qu. Benef. part. 1. cap. 38. num. 9. Amosazo de Causis Piis tom. 2. lib. 5. cap. 6. num. 56.

1581, his verbis scriptis ad Vicarium Placentinum: *Si te conveniant iterum illi tres, vel quatuor, qui, ut scribis die primâ hujus mensis, novae afferunt difficultates, ne quidquam cum reliquis pro restauratione Parochiae conferant, ubi sua habent domicilia, illos magno in errore versari dicca. Jam tibi significatum fuit curam omnem adhibere, ut Inquilini pro Dominis pecuniam ad id necessariam impendant, ac deinde, quidquid ob hanc causam expendarint, sibi retineant ex pretio, quod pro domo conducenda persolvunt: Sacra Congregatio post accuratum examen ita statuerendum censuit, idque pluribus in locis servatur, cum expensae, quae semel indicuntur, perpetuae futurae sunt, veluti templorum restaurationis, cum tamen expensae leves fuerint, & annuae, veluti pro sustentando Parocho, aut pro aliis causis similibus, tunc aliud consilium suscipi poterit. Eiam igitur infisso, quam ingressus es in hoc negotio peragendo.*

17. Septimò, si opulentâ dote Ecclesia praedita sit, quae a Parochi proventibus sejungatur, facultas pro illius parte alienanda exposci potest, ut Sacrae Aedes reparentur, vel a fundamentis condantur.

18. Ultimò, si omnes aditus interclusi sint ad pecuniam congerendam, tunc Ecclesia in usum profanum redigatur necesse est, & Parochiae titulus in proximam Ecclesiam transferatur.

19. Hos gradus statuunt Theologi (a); ex quibus minimè deprehenditur Episcopi sumptibus reficiendas, vel iterum erigendas jam labentes Ecclesias. Quapropter illos pudere fas est, si ullam verecundiam pati queunt, qui falsam

(a) Sperell. dec. 67. per totam. Panimoll. dec. 6. annot. 8. Ventrilia Rer. Eccl. lib. 2. annot. 18. §. unico. Nicoll. in Praxi Canon. lib. 1. lit. E. §. 2.

hanc opinionem evulgare non dubitarunt; eamque prorsus a veritate alienam fateri debent. Pudeat quoque melli manum admovisse, quæ ad ipsos nullo modo pertineat.

20. Jam nunc abhinc anno huius Civitatis ac Diœcesis administrationem gerimus, cognitumque est omnibus totum id tempus instruendis ædificiis nos insumpsisse. Quippe Metropolitana Ecclesiam, Ædes Archiepiscopales, Seminarium, aut alias Parochiales Ecclesias in Diœcesi positas, vel etiam domos patronorum, aut agrestium, quæ ad mensam Archiepiscopi spectant, nostris sumptibus ædificavimus. Porro hæc suscepimus diversis temporibus, sed & diversis in locis uno tempore suscepimus, & quod gravius est, adhuc in Pelago jactamur, nec Portum vicinum intuemur; itaque longa experientia ducti, iudicium nostrum ferre possumus satem de expensis, quæ pro condendis ædificiis requiruntur.

21. Igitur qui satisfacere muneri suo, magnificæ expensis parcere satagit, cum agitur de sacris ædificiis Canonicis, templorum suppellectile, vel Aris, quæ nihil differunt ab Ecclesiis ipsis, seu Canonicis ædificandis, omnia sedulo peripicari oportet, & nihil, quamvis exiguum, contemnat; statim ac detrimentum aliquod advertit, remedium protinus asserere debet; nam hoc pacto vetusta etiam ædificia in pristinam speciem, & ut ita dicam, juventutem facile restituantur; ob hanc causam, cum Laudes Juliaui Mamertinus celebraret, moenia ab illo Imperatore restaurata in novam juventutem redacta fuisse prædicavit (b). Ennodius eadem sententiâ usus est: *Abjurant præcavi, te Præsule, tota sancta;*

(b) In sua Epist. ad Boetium.

idem prorsus scriptum reliquit Cassiodorus (c): *Quorum fabricis dedimus longissimam juventutem, ut pristina novitate reluceant, quæ jam fuerant veterinosâ senectute fuscata.* Si hoc studium, ac diligentia impendatur, exiguo sanè pretio illud perficitur, quod, si negligatur, diuturnitate temporis eo devenit, ut magnam pecuniæ summam expostulet; si Parochus hæc viâ pergat, gradus, quos a Theologis constitutos nuper enumeravimus, haud necessarii videntur. Nam si aliquid tantum ex suis proventibus desumat, & consuetas Populi eleëmōsynas addat, quæ tunc augmentur, cum Ecclesiam, suumque a Parocho domicilium sedulo curari palam innotescit, tum, quæ necessaria sunt, facili negotio reparantur.

22. Cum hæc ita se habeant, omnis difficultas ad cum Rectorem animarum redigitur, qui in eum locum subrogatur, ubi per plures annos anterior Parochus nullam habuit Ecclesiæ curam, ipsamque cum domicilio, & Sacra Supellestili magnopere labefactatam reliquit. Nonnulli putant, si id contigerit, nullis expensis novum Parochum obnoxium constitui, cum ejusmodi detrimenta ex alterius Parochi negligentia promanaverint. Sed errat vehementer; nam Ecclesiæ restauratio debitum reipsâ constituit, ipsius Ecclesiæ proventibus, tanquam hypothecis, dissolvendum; quare, cum recens Parochus eos proventus assequatur, qui adjunctum habent ejusmodi pignus, in ipsum pariter anterioris Parochi debitum transfertur, uti Ventriglia (d) cum multis aliis sapienter exponit. Novus tamen Parochus repetere jure potest ab hæredibus anterioris Parochi quidquid ipse expenderit, ut dam-

(c) Lib. 2. Variar. c. 35. (d) De Reb. Eccles. annot. 18. n. 73.

na alterius vitio illata reficeret; quæ profecto nequaquam evenissent, si Vicarii Foranei nos, uti debent, statim initio, vel post aliquod temporis spatium admonuissent; nam consilium rei idoneum susceptum a nobis fuisset, dum Parochus adhuc vitâ fungeretur, vel illud saltem Vicarii Foranei prætermittere non debuerant post Parochi mortem, nempe de allatis ob ejus negligentiam detrimentis nos certiores facere, & utrum aliquid superesset ex illis bonis, an verò translata aliò fuissent, ut ipsa sequestro posita post accuratum rei totius examen, divendi possent, redactâque pecuniâ damnum reparari. De his te monendum existimavimus.

INSTITUTIO CL

Epistola Petro Francisco Peggio Philosophiæ publico Professori, utrùm Clericus gerens Magistratum sæcularem, qui capitalem sententiam pronuntiavit, Irregularitatem contraxerit, etiamsi non fuerit illa executioni demandata. An Clericus, qui militiæ nomen dedit, & manum cum hoste conseruit, irregularis habendus sit, quamvis certò sciat nemini mortem, vel mutilationem suâ manu intulisse. Quid statuendum sit, si bellum justum, aut si injustum habeatur. Discrimen Bellorum, quæ causâ sui defendendi, aut alterius offendendi suscipiuntur.

1. **Q**uidam Clêricus primâ Tonsurâ, ac minoribus Ordinibus præditus Mutinâ discessit mense Majo cum Exercitu Gallico in cohortem Equitum Bituricensium sponte sua cooptatus; cum illis forte militibus admixtus fuit, qui ad expugnandum Goitum missi fuerant, quæ arx ad Mincium posita, quinque, vel cir-

citer militariis a Mantua distat. Equidem obnoxius fuit tormentis bellicis, quæ ab hostibus explodebantur, tamen eo nunquam devenit, ut suum sclopetum exploderet; certoque affirmat nemini vulnus, aut necem intulisse. Mense Junio nondum absoluto, facultatem obtinuit, ut negotiis suis domesticis expediendis domum reverteretur, quam deferere amplius non potuit, eo quod Bituricensium Equitum cohorti in Galliam redisset: quapropter induit rursus habitum Clericalem, studiis Ecclesiasticis operam impendit, & cursum, quem primò iniecit, proseguere vehementer exoptat. Hinc a nobis postulas, utrum aliqua irregularitate devinctus sit, ob quam susceptos antea Ordines exercere nequeat, nec ad reliquos assumi valeat, nisi prius Apostolicæ Sedis facultas intercesserit.

2. Cum igitur hic Clericus neminem interfecerit, neque mutilaverit, uti constat ex eo, quod sclopetum minime dispoferit in hostes, proculdubio respondendum videtur, nulli irregularitati fuisse obnoxium, quamvis militiæ adscriptus in acie constiterit, & conditionem a Clerico prorsus alienam delegerit, & in eo discrimine versatus ultro fuerit, ut aliquem necaret, aut mutilum efficeret.

3. Ad rem declarandam asserti potest exemplum Clerici, qui Magistratus secularis personam susceperit, quæ ab ipso longè abhorret, mortisque sententiam in aliquem reum pronuntiaverit.

4. Inquiritur, an hic Clericus irregularis factus sit, licet ea sententia demandata executioni nequaquam fuerit. Id plures affirmant. Alii vero, ne Theologis examinandis cum labore tempus insumant, decernunt petendam esse dispen-

sationem ab irregularitate *ad cautelam* (e). Reliqui tamen unanimiter asserunt eundem Clericum immunem esse ab irregularitate, si ob ejus sententiam reus non perierit, eo quod ex homicidio solam Irregularitas dimanet (f). Eadem opinioni adheret (g) Romana Rotæ Tribunal, ipsique Decreta Sacre Congregationis Concilii conformantur (h). Sed opinio, quæ poscendam dispensationem tradit *ad cautelam*, probata non fuit a Pauluccio, qui olim S. Congregationis Concilii Secretarii munus exercuit (i), neque illam secutus est Cardinalis Panciaticus ejusdem Congregationis Præfectus, quò tempore Secretarii munus commissum nobis fuit, uti deprehenditur ab ejus suffragio in Causa Sancti Severini, quod nos ipsi retinemus; eà verò ratione potissimum ductus fuit, nempe, supervacaneum esse dispensationem *ad cautelam* exposcere pro illa re, in qua constat nullam fuisse a Jure sancitam Irregularitatem.

5. Agit de hac eadem questione Diana (k), eamque sententiam amplectitur, quam paulò ante indicavimus, illudque superaddit, si irregularis evadit Jùdex, qui reo mortem edixit, omniquè studio contendit, ut supplicio reus afficeretur, quamvis conatus suos frustra contulo-

(e) Apud Corradum in praxi dispens. lib. 5. c. 2. n. 3. & in additionib. post eundem lib. fol. 31. n. 57. (f) Suarez de Censuris disp. 47. sect. 1. h. 3. Navarr. consil. 9. sub n. 4. de poenit. & remiss. Thesaurus de Poenit. Ecclies. part. 2. c. 2. vocabul. Judicis Laici munus exercentes §. Contraria. Sperell. dec. 77. Ciardin. contr. 203. per tot. Capon. discept. 30. per tot. Pasqualig. Quæst. Moral. Jurid. 17. n. 3. Leander tom. 5. tr. 2. de Irregular. disp. 7. quæst. 5. & 6. (g) In decis. 1191. n. 1. coram Semphino. (h) In Verzellen. die 3. Febr. ann. 1629. & in Spoletana die 14. Decemb. 1630. in Sutrina 25. Maii 1695. in S. Severini irregularit. 2. Jun. 1703. (i) Apud Ciardin. in cit. contr. 203. §. final. (k) In edit. coord. tom. 5. resol. 89.

rit, ac reus mortem declinaverit, si, inquam, statuenda Judici videatur Irregularitas, idem prorsus decernatur necesse est in illum, qui sclopetum displodens glandes plumbeas in alium emisit, licet ipsum non attigerit, vel si vulnus alicui inflixit, in optimam valetudinem ille restitutus fuit, nec ullo membro diminutus: id verò nemo unquam asseruit, & ne quidem somnio effinxit. Idem Diana sapienter advertit concedi a Sacra Pœnitentiaria, vel Dataria dispensationes ejusmodi, non tanquam necessarias, sed ut omni scrupulo, animique sollicitudine Fideles eripiantur.

6. Proculdubio exemplum Clerici, qui Magistratum haud sibi consentaneum gerit, quive ob latam mortis sententiam nullam contrahit Irregularitatem, si reus mortem minimè subierit; id, inquam, exemplum satis fortasse ostendet irregularem haud esse Clericum, qui militiam professus est, si nunquam in hostes sclopetum explosit, & pro certo habet nemini mortem intulisse, neminemque mutilum effecisse; imò fortasse aliquis ultra hos fines progredi non dubitabit, allatoque Judicis exemplo perductus fatebitur Irregularitati obnoxium non esse Clericum, qui ad pugnam profectus decertavit, sclopetum displodit, sed neminem certè occidit, aut parte aliquâ corporis imminuit. Attamen ingenii tui vim intelligentes, non immeritò timemus id Judicis exemplum haud satis esse, ut propositæ sententiæ acquiescas; & cum discrepantiam in iis quoque rebus invenire soleas, quæ reliquis omnibus simillima videntur, fortasse hoc discrimen in medium proferes, irregularem non fore Judicem, qui morte aliquem damnaverit, si deinde reus eo supplicio eripiat, eo quod Ju-
dici

dicti solum obijci potest illius mors, quem ipse sententia sua damnaverat; quare cum reus mortem decretam effugerit, omnis Irregularitas declinatur: Clericus autem, qui pugnam iniit, & sclopetum suum explosit, ut Irregularitate immunis existimetur, haud satis est, quod neminem ipse interfecerit, aut mutilaverit, sed aliorum quoque homicidia, & mutilationes ipsi tribuuntur, nam cum cæteris, qui hæc commiserunt, unum veluti corpus ipse constituebat. Id profecto magnum discrimen inter Judicem Clericum, & Clericum militem intercedere apertissime demonstrat.

7. Equidem sapienter, uti soles, responsum fecisti; tamen tum *in facto* tum *in jure* satisfacere tibi contendemus. Goiti expugnatio ita se habuit, quemadmodum non Clericus ipse, sed plures alii, qui interfuerunt, fide, atque integritate cogniti, nobis exposuerunt. Dux fœderati Exercitus extemplo cohortem misit, ut parvum Goiti Oppidum, quod exigua Germanorum copia tenebat, occuparet. Noctis tempore cohors profecta est, cui noster Clericus adjungebatur. Pervenit ad vallum Goiti palis munitum, cum tenebræ adhuc Cælum obtegerent. Germani milites de adventu hostium admoniti, tormenta bellica sæpius absque ullius offensione dispoferunt. Postea ad Exercitum Germanum, qui non longè aberat, tacito noctis tempore se contulerunt: sub lucem fœderati decessum hostium, oppidumque militibus vacuum deprehenderunt. Itaque mœnia ingressi sunt, eaque in suam potestatem redegerunt, ita tamen, ut nullus ex Germanis occisus, aut mutilatus fuerit (quod Clerico expeditionis comititribuendum judicares): neque ullus ex fœderatis mortem

Tom. III.

M

oppetiit in illa expugnatione, neque corporis partem ullam obtruncatam amisit, quod Clerici vitio vertendum non fuisset, ut immunis Irregularitate censeretur. En tibi rei totius seriem, quam polliciti sumus; nunc ad rationes ex jure desumptas veniamus; ac primum hoc discrimen anteponendum est, ac videndum, an bellum æquitati consentaneum putetur, vel ab ipsa prorsus alienum.

8. Nam si bellum injustum indicitur, irregulares fiunt illi etiam, qui nullum ex hostibus necarunt, aut mutilarunt, dummodo militum aliorum opera aliqui ex hostibus mutilati, vel interfecti fuerint. Id unanimes fatentur Theologi (1). Recentiores tamen sic explicant, ut illos solum irregulares existiment, qui licet neminem occiderint, aut mutilaverint, operam tamen suam præbuisse censeantur illis, qui necem hostibus intulerunt, aut illos parte aliquâ corporis imminuerunt; porro vicinioribus, & circumstantibus id tribui potest, non verò illis, qui remota in parte exercitus consistunt. Excogitari quidem nequit post aciem instructam, quæ longissimum agri spatium occupat, eos milites, quæ in sinistro cornu positi neminem mutilarunt aut occiderunt, eos, inquam, contulisse operam suam reliquis militibus, qui in dextero cornu complures hostes morti dederunt, aut ferro mutilarunt (m). Nonnulli quoque arbitrantur irregulares fieri Laicos, qui bellum injustum capessunt, si ipsorum comites occiderint, aut aliquem ex hostibus mutilaverint, quamvis illi nihil tale quidpiam commiserint; Clericum verò

(1) Pontas in suo Dict. Cal. Conf. in vocab. Irregul. tit. 70. (m) Giballin, in suo tr. de irreg. c. 4. consuetar. 7. difficult. 2. Diana in sua edit. coordinata tom. 5. tr. 5. secul. 98. & 99.

bello injusto decertantem putant Irregularitatem penitus obnoxium, licet nec ipsè, nec cæteri milites gladio interfecerint hostes, nec eos quidem mutilaverint. At verò, cum Jus Pontificium id Clerico ejusmodi nequaquam decernat, hæc sententia probari nequit, uti Suarez luculenter ostendit (n). Majolus, & perpauci alii, qui contrariam opinionem ex hoc Canone tuentur (o): *Clerici, qui in quacumque seditione (aliàs factione) arma volentes sumpserint, aut sumpserunt, reperi, amisso ordinis sui gradu, in Monasteria penitentia tradantur*: hi Scriptores, inquam, magnopere errant, eo quod is Canon de suspensione tantum agit, non verò de Irregularitate, quæ quidem suspensio non ipso facto irrogatur, sed Judicis sententiâ decernenda est.

9. Sin autem bellum justissimum appareat, tunc bellum defensionis a bello offensionis oportet secernere, & bellum pariter, ubi quis hostem manu interfecit, vel mutilavit, & bellum, ubi nullum ipse ex his facinus, sed alii certè milites admiserunt. Cum bellum justum ad defendendam Patriam, Ecclesiamque suscipitur, Laïcus, qui pugnando hostes interficit, nullâ Irregularitate devincitur. Idem prorsus de Clerico statuendum est, si jussus bellum ineat, nec pro Ecclesia, vel Patria tuenda Laïci sufficiant (p). Quod si bellum justum ad offendendum suscipiatur, accuratè perpendi debet, utrum Laïcus, aut Clericus hostem manu suâ peremerint, vel mutilaverint. Nam, si ipsi nihil horum patra-

M 2

(n) De censuris disp. 47. sect. 5. Schmalzgrueb. ad tit. decret. de homicid. volunt. a num. 137. ad 143. (o) In can. Clerici 23. q. 8. (p) Juxta textum cap. pervenit 2. de Immun. Eccl. Gonzal. c. petitio n. 7. & 8. de homicidio. Giballin. de irregul. c. 40. consecrat. 7. difficult. ult. num. 40.

verint, omni prorsus Irregularitate immunes habentur, licet alii milites in eadem acie hostes morte affecerint, aut parte aliquâ corporis imminuerint. In bello ejusmodi nihil interest, quid alii gesserint, & solum oportet expendere, quid Clericus, aut Laicus, de quibus agimus, manu suâ perfecerint, ut inde statuatur, utrum Irregularitatem subierint; ita fuscè demonstrat Schmalzgrueber (q): qui plures alios ejusdem sententiæ Theologos enumerat.

10. Honorii III. responsum rem totam facilius declarat (r). Ipsum datum fuit Sacerdoti Pelagio, seu Serotino, qui anxius, ac sollicitus de interfectis Turcis, qui oppidum suum invaserant, ad Pontificem confugerat: *Petitio tua* (inquit Pontifex) *nobis exhibita continebat, quod cum inimici Crucis Dominica, ac blasphemii nominis Christiani, castrum quoddam, in quo morabaris, graviter invasissent, exeuntibus inde habitatoribus tam Clericis, quàm Laicis contra eos, ac invicem confligentibus, hinc inde occisi quamplurimi existerunt; Unde cum pro eo quod aliquos percussisti, Irregularitatem metuas incurrisse, nobis humiliter supplicasti, ut, quid agere debeas, tibi scribere dignaremur. Quocirca discretionis tue mandamus, quatenus si de interfectione cujusquam in illo conflictu tua conscientia te remordet, a ministerio Altaris ablineas reverenter, cum sit consultius in hujusmodi dubio abstinere, quàm temere celebrare. Ex his sanè verbis desumitur Irregularitati non esse obnoxium Sacerdotem, qui bellum justum offensionis iniverit, incertusque est, utrum aliquem in conflictu necaverit, aut mutilaverit, quamvis alii multos interfecerint, aut mutilos*

(q) Cit. tit. de homicid. volunt. & casuali lib. 5. decret. à num. 128. ad 136. (r) Cap. petit. de homicid. volunt.

reddiderint; id Pontas (s) ductus eadem Pontificis auctoritate, & conventus Condomi habiti rectè, ac sapienter perpendunt (t).

11. Inter cæteros, qui de Irregularitate studio accurato disseruerunt, Giballinus meritò recensetur. Ipse potissimum illud inquirat (u): *Quinam fiant irregulares in bello justo aggressivo, secuto aliquo homicidio.* Et statim respondit his verbis: *Neminem alium, quomodocumque concurrat ad bellum justum fieri irregularem propter homicidia, quæ committuntur ab aliis, quod fatentur omnes, & colligitur ex cap. Petitio &c. nihil hoc loco distinguendum esse inter Laicos, & Clericos; omnes enim si propria manu mutilent, aut occidant, sunt irregulares in hoc bello; nulli autem sunt, si a mutilationibus, & cadibus ipsi abstineant. Neque etiam quidquam facit, quod Clerici tunc in bello assistentes, sint in Sacris, quia Capitulum Petitio loquitur de Sacerdote, quem non damnat Irregularitatis, nisi illum conscientia alicujus a se occisi mordeat: neque in his videtur ullus ambigendi locus.*

12. Postremò accedit irregularem haud fore Clericum, aut Laicum, qui manu suâ aliquem peremerit, aut mutilaverit, si has cædes patrarit, ut vitam suam in discrimine positam vindicaret; lic decernitur in *Clementina si furiosus, de homicidio.* Equidem plures in dubium revocant, utrum hæc Pontificis Constitutio non solum privatas rixas, sed etiam pugnas, & conflictus complectatur (x), tamen unanimi consensu major pars Theologorum existimat tum

M 3

(s) In suo Dist. Cal. Conf. in vocab. Irregular. cas. 69. (t) Tom. 1. conf. 7. sect. 2. (u) Cap. 4. conf. 1. 7. diff. 4. (x) In Decret. Sorbonicis, quæ collegit Saissebeuve casu 105, t. 5.

privatis in dissidiis, tum in præliis locum obtinere rationem tuendæ vitæ, & pro qua hostis necandus est. Quapropter, si Pontifex immunem Irregularitate declarat eum, qui *cum moderamine inculpate tutele* privatim rixando adversarium suum interficit, immunis quoque Irregularitate censendus est, qui in acie pugnando, servatoque eodem moderamine cædem committit (y). Hinc memoriæ proditur Patrem Anselmum Petramellaram Capuccinum, qui manu suâ septem Turcas obtruncavit, cum victoriâ superbi, atque insolentes navim ejus invaserant, ad pedes Sancti Pii V. supplicem, ac provolutum, ut Irregularitatis vinculo solveretur omni prorsus Irregularitate immunem a Pontifice declaratum fuisse, eo quod parumper deposito Crucis signo, quod manibus gerebat, ensẽm distinxerat, ut vitam defenderet, pro qua tuenda septem ex hostibus neci traderat. Id Boverius, idemque Raynaldus commemorant (z).

13. Sed ad causam nostram redeamus, certissimum est nulli Irregularitati subjectum fuisse Clericum, si in Goiti expugnatione nemini ex Germanis, aut Fœderatis vulnus, aut mors illata fuit; sin autem Germanus aliquis interemptus cecidit aut mutilatus fuit, tum (licet aggressio facta sit) Clericus ab Irregularitate etiam vindicatur, si sclopetum suum nunquam explosit, ideoque pro certo habet neminem inter-

(y) Canon. Interpretes in c. Petitio, de homicidio. Fagnanius n. 3. Gonzales n. 2. Pirringius in 5. lib. decret. tit. 12. sect. 4. n. 115. Suarez. de censuris disp. 37. sect. 5. n. 1. Silvester in summ. in vocab. homicidium tertio n. 8. vers. 2. existentes in bello. Theophylus Raynaudus de Religioso loticato pronunt. 1. §. 2. tom. 17. suorum operum pag. 221. (z) In Annal. Capuccinor. ad annum 1571. n. 6. loco cit.

sectum manu suâ, vel mutilatum extitisse; nam id bellum æquitatis legibus consentaneum debet existimari. Pontas (a) omni prius Irregularitate seclusâ ob Caput jam allatum : *Petitio de homicidio* : monet petendam esse dispensationem a portu armorum. Hoc tamen consilium simile prorsus videtur illi, quod traditur a quibusdam Clerico Judici, qui sententiâ suâ morte aliquem damnavit, licet interitu reus liberatus inde fuerit, nempe, ut a Sede Apostolica dispensationem ad cautelam exposcat. Quapropter iisdem rationibus, quibus usi sumus, ut supervacaneam hanc dispensationem ad cautelam ostenderemus, iisdem (inquam) rationibus dispensatio a portu armorum penitus inanis demonstratur.

14. Igitur apertè constat ex ipsa re, & Pontificio jure Clericum, de quo agimus, nullâ Irregularitate fuisse illigatum : tamen haud persuasum omnino tibi esse putamus, eo quod indolis tuæ præstantiam, ingeniique vim in disputationibus perspectam habemus, ita ut vel minima perscruteris accuratissimè. Quare haud facile probabis discrimen, quod inter bellum justum, & injustum interposuimus, nempe irregularem fieri militem in bello injusto, licet haud ipse manu suâ, sed alii ejusdem exercitus homicidium commiserint, contra verò Irregularitate liberum esse, qui in bello justo manu suâ neminem obtruncaverit, licet alii a cædibus non abstinerint. Quippe videtur juxta hominum opinionem, ac judicium conferre plurimum Clericus ad patranda homicidia, quæ ab aliis admittuntur, idque radix Irregularitatis, atque origo habetur : insuper exposces for-

M 4

(a) Allato casu 69.

tasse a nobis, ut explicemus illud, quod libere asseruimus: *Nam id Bellum aequitatis legibus consentaneum existimari debet.*

15. Itaque cupientes tibi omnino satisfacere primum aggredimur, nempe, ut allatam rationem belli iusti, atque iniusti explanemus. Fatemur igitur illos *dare operam rei licitæ*, qui bello iusto decertant, & neminem manu sua interficientes, omnem, quam possunt, diligentiam impendunt, ne ulla fiant homicidia. Post hæc, si aliquis in acie perimatur, illi quidem irregulares non fiunt, quamvis ad homicidium influere videantur (*b*). Illi verò, qui iniusto certamine præliantur, *dant operam rei illicitæ*. Quare cum facili negotio deprehendere potuerint *in eo facinore illicito* cædes evenire posse, ideo subeunt Irregularitatem, quamvis ipsi a cædibus abstinerint, & Commilitones tantum alieno sanguine manus suas adasperferint (*c*). Insuper, cum irregularitas ad Ecclesiasticam disciplinam spectet, Legislatores irrogandam illis putaverunt, qui bellum iniustum ineunt, licet neminem occiderint, & alii solum in eadem acie cædes patnaverint, nempe, ut homines a suscipiendis bellis iniustis removeant. Contra verò Irregularitas illis nequaquam indicitur, qui bello iusto cædem nullam faciunt, quamvis ab homicidio reliqui non abstineant, videlicet, ne ab ejusmodi bellis ineundis homines nimium retardentur (*d*).

16. At in quo belli æquitas posita sit, difficillimum est judicare. Equidem, cum bellum inter duos movetur, alteri tantum ex ipsis æqui-

(*b*) Cap. dilectus, cap. signific. 1. cap. ex lit. cap. Joannes de homic. (*c*) S. Th. 2. 2. qu. 64. art. 8. Avila de Censur. p. 7. disput. 6. sess. 3. num. 2. in respons. ad primum. (*d*) Schmalzgrueber eod. tit. 12. lib. 5. Decret. num. 133.

tas suffragetur, necesse est ob eam rationem, quam Grotius (e), & Vitriarius (f) juris publici peritissimi his verbis exhibent: *At, ut neuter bellantium injuste agat, fieri sane potest. Injuste enim agit nemo, nisi qui & scit, se rem injustam agere; multi enim id nesciunt. Sic juste, id est bona fide potest litigari utrinque. Multa enim & in jure, & in facto, unde jus oritur, fugere homines solent.*

17. Quapropter, si contingere queat, ut uterque bellantium injuste non agat, licet æquitas belli uni solum parti conveniat, a Theologis inquiritur, utrum Miles arma capere possit pro illo, quem certo scit bellum injustum movere, vel si incertus de hac re fuerit, an debeat prius veritatem perscrutari, quàm militiam capessat; unanimes autem affirmant nullam illi præstandam esse operam, qui bellum injustum aggreditur; neque ab ipsis subjectis (g). Quod si isti prorsus ignari sint, an eorum Principes juste, vel injuste bellum indicant, tunc omnes fatentur non opus esse, ut id prius exquirant, quemadmodum ex S. Augustino desumitur (h): *Ita ut fortasse reum faciat Regem iniquitas imperandi, innocentem autem militem ostendat ordo serviendi.* Si verò miles Principi bellanti subjectus minimè fuerit, negotium haud ita facile dissolvitur. Contendunt aliqui prius investigandam belli æquitatem, quàm miles ejusmodi nomen suum præbeat; id verò alii nequaquam necessarium existimant. Inter cæteros Diana (i) hanc sententiam tuetur, eamque nos ipsi plurimùm æquitati consentaneam judicamus. Nam

(e) De Jure Belli, & Pacis, lib. 2. cap. 23. num. 13.

(f) In Instit. Juris naturæ, & gentium lib. 2. cap. 23. num. 16.

(g) Diana in edit. coordinata tom. 7. tract. 7. resol. 36.

(h) In lib. 22. contra Faustum relat. in Can. Quid culpatur 23. qu. 1. (i) In eodem loco resol. 38. & resol. 41.

belli concitandi causæ omnes in medium non proferuntur; plures enim in animis Principum conditæ, & velut obductæ tenebris delitescunt. Accedit etiam, quod Christiani Principes nullum bellum suscipiant, quin ante a viris doctrinâ, ac Theologiæ scientiâ præstantibus consilium expetiverint. Quare milites, sive inter subjectos numerentur, sive a Principe bellante nullo modo debeant, ob hanc causam omnem ex animo scrupulum, ac sollicitudinem deponere queunt, & facere reipsâ consueverunt. Postremo Principes cum necessitas postulat, ex templo milites conscribere nequirent, si concedendum prius esset militibus, ut seriò perpenderent, an bellum ejusmodi defensionis, sive offensionis cum æquitate conjungatur.

18. Hæc tibi afferenda putavimus, ut illud probetur, quod superius indicavimus, nempe: *Nam id bellum æquitatis legibus consentaneum existimari debet.* Postquam verò tibi satisfecimus, nunc superest, ut nostras aliquas difficultates exsolvamus: Ac primùm Monacellus (k) Romanæ Curiae peritissimus hæc scripta reliquit: *Clericus, qui militia nomen dedit, & armatus in bello servivit, stipendium accepit, & expeditionibus militaribus se associavit, indiget dispensatione ab Irregularitate incurta, licet moraliter certus sit, neminem mutilasse, læsisse, aut occidisse.* Eadem prorsus verba Schmalzgrueber (l) commemorat, & ambo testantur id sancitum fuisse a Sacra Congregatione Concilii die 13. Januarii anno 1703., cum Iprensis Causa proposita fuisset. Insuper certum est in Romana Curia, Clericum Beneficio, vel Pensione præditum *ipso jure* illis spoliari, si inter

(k) In Formul. Legali tom. 2. tit. 13. formul. 3. num. 37.

(l) Eodem tit. 12. num. 136.

Milites cooptatur, quamvis in nullo se conflictu immisceat, siue (ut Curiae verbis utamur) *etiamsi sœva non exerceat* (m). Imò cum in dubium vocaretur, an eadem pœna irrogari deberet Clerico, qui inter Pontificis milites adscribitur, & *sœva non exerceat*; improbata fuit opinio Cardinalis de Luca, & Clericum ejusmodi Beneficio, vel Pensione destitutum ipso facto Sacra Congregatio constituit die 13. Novembris anno 1737. in Causa Ulyssipponensi Orientalis Pensionis, uti recens Secretarius sapienter evulgavit; & die 11. Maji anno 1716. in Causa Perusina Pensionis coram Herrera. Porro hæc decisio inter cæteras ejusmodi Hereræ typis editas enumeratur, eamque Fargna commemorat (n), quem sanè nominamus libentissimè, eo quod studiis nostris interfuerit, cum Romæ immoraremur.

19. Proculdubio Sacram Concilii Congregationem maximè facimus, in qua magnam vitæ partem impendimus, cum pro unitate nostrarum virium Secretarii munere fungeremur. Attamen ex longa experientia deprehendimus ejusdem Sacræ Congregationis sententias temere in medium proferri ab illis, qui nunquam ipsas viderint, eosque plerunque decipi. Quare sapientes viri admiratione maximè corripuntur, dum audiunt aliquid inusitatum a Sacra Congregatione fuisse sancitum. Itaque ut obsecundaremus intellectui, qui voluntati oblectabatur magnopere propensæ ad observantiam erga S. Congregationem, ex actis desumendam putavimus sententiam ejusdem Congregationis, de qua sermo est, idque minimè supervacaneum fore ducimus, uti paulò inferius demonstrabimus.

(m) In decis. 69. & decis. 216. coram Cardinali Celso.

(n) De Jurepatr. part. 2. can. 26. cas. 2.

Ipren. Irregularitatis.

Henicus Boffaert in Sacro Diaconatûs Ordine constitutus, & Canonicus Ecclesiæ Cathedralis Ipren. aliâs seculari militiæ nomen dedit, ac arma tulit pro servitio Régis Catholici in Germania inferiori se immiscendo in variis bellicis expeditionibus, in quibus, ut moris est, homicidia, furta, rapinæ, incendia aliaque hujusmodi secuta fuerunt, absque eo quod tamen quemquam interfecerit, aut mutilaverit, & deinde forsan in suis Ordinibus, non tamen in contemptum clavium, se exercuit. Cupiens autem ad Sacrum Presbyteratûs Ordinem promoveri supplicem Sanctissimo porrexit libellum pro absolutione cum rehabilitatione, & dispensatione ad Ordines & Beneficia, dubitans, ne ex causa præmissa aliquam Irregularitatem contraxerit: illoque ad hanc Sacram Congregationem, & ab ista ad Episcopum pro informatione remisso, iste de expositorum veritate testatur, & ait, oratorem ex levitate animi prædicta perpetrasse, sed metu Irregularitatis incurrendæ sclopum semper in aërem explosisse, ne aliquem occideret, eumque moraliter certum esse, neminem occidisse, mutilasse, aut etiam læsisse, & a tempore, quo arma tulit, nunquam Altari ministrasse, nec ullas sui ordinis functiones exercuisse, quod juramento declaravit coram eodem Episcopo. Testatur insuper, illum a tribus annis ad meliorem frugem reversum, pœnitentiæ signa dedisse, & ab anno commoratum esse in Seminario, in quo etiam de præsentis reperitur, spiritualibus exercitiis, ac studiis vacando, proindeque eundem petitâ gratia dignum censet.

Proposita igitur Causa per supplicem libellum, duabus vicibus rejecta fuit instantia, nempe sub die 21. Maji 1701. & 17. Decembris ejusdem anni; ac postremò sub die. 30. Septembris proximè præteriti rescriptum fuit. Expediet: Modò autem post lapsum fere quinque annorum prædictus Orator supplex redit ad E.E. VV. instando declarari.

Primo, an indigeat dispensatione, & quatenus affirmativè.

Secundò, an sit concedenda in casu &c.

Die 13. Januarii 1703. Sacra Congregatio Concilii respondit affirmativè ad utrumque.

20. Examinemus accuratè, quid inter Monacellum, Schmalzgrueber, ac Sacrae Congregationis sententiam ab ipsis prolatam interfit. Illi de Clerico verba faciunt: *Clericus, qui militiæ nomen dedit.* Sacra autem Congregatio de Diacono: *Henricus Boffaert in Sacro Diaconatus Ordine constitutus.* Equidem Clerici nomine Diaconus etiam juxta Canones intelligitur, tamen usitato vocabulo is Clericus appellatur, qui solum primam Tonsuram, aut minores Ordines accepit: insuper Sacra Congregatio Beneficium commemorat, quod illi tamen prætereunt: *Canonicus Ecclesiæ Cathedralis Iprensis.* Idem Scriptores generatim solum affirmant certum esse, a Clerico neminem manu sua fuisse interfectum. *Licet moraliter certus sit neminem mutilasse, læsisse, aut occidisse.* At Sacra Congregatio, quæ etiam verba diligenter expendit, speciem hujusce certitudinis exponit, prout supplex Orator declaraverat: *Motu Irregularitatis incurrenda scilicet semper in aërem explosisse, ne aliquem occideret, cumque*

moraliter certum esse, neminem occidisse, mutilasse, aut etiam lésisse.

21. Equidem Sacra Congregatio haud probat hanc certitudinem, quam Orator attulerat, sed tantum memorat ab illo expositum fuisse, quod a cædibus abstinerit, eo quod sclopetum suum semper in ærem dispoferit. Id autem vix intelligi potest: cum enim de pluribus expeditionibus, pluribusque conflictibus res agatur, in quibus animi vehementer commoveri solent, quis unquam affirmare certò, ac reipsa possit semper in ærem sclopetum se explosisse; ideoque cædem nemini intulisse? Porro duobus modis id contingere potest, nempe, aut lineâ verticali, aut curvâ sclopetum exploditur. Si primum fiat, globus plumbeus in altum sic impellitur, ut decidens aliquem graviter queat offendere. Si verò secundum fiat, experientia satis ostendit tantam inesse vim, tantumque impetum globis plumbeis, qui hoc pacto vibrantur, ut mortem aliquando inferre possint, quod revera contingit militibus in posteriore acie collocatis, qui vulnerantur ab ignitis globulis, qui ab hostibus non quidem verticali, sed curvâ lineâ emittuntur; hanc autem rationem explodendi sclopetum a Diacono servatam fuisse in suis expeditionibus verisimile videtur. Nam miles, qui verticali lineâ sclopetum semper exploderet, poena immunis nequaquam discederet.

22. Cum hæc ita se habeant, si Monacellus, ac Schmalzgrueber aliquid statuere volebat ex ea sententia S. Concilii Congregationis, aliter se gerere debuerant. Nam exponi necesse fuerat a Sacra Congregatione judicatam fuisse dispensationem ab Irregularitate necessariam Diacono Canonico, qui militiæ nomen dedit, bellicis expeditionibus pluries interfuit, & tamen

affirmavit a cædibus se abstinuisse, eoquod sclopetum semper in aërem disploterit. Si illi hoc modo scripsissent, tum facile quisquis dignoscere potuisset, id Clerico, de quo verba instituimus, nihil prorsus adversari. Siquidem ipse primâ solum Tonlurâ, ac minoribus Ordinibus initiatus fuit, nulloque Beneficio præditus, qui uni tantum belli expeditioni se immiscuit; & ideo pro certo magis affirmare potest, quod neminem manu suâ interfecerit, mutilaverit aut læserit, quia sclopetum suum nullo modo explosit.

23. Responsum Honorii III. superius allatum (o) pro Sacerdote datum fuit. Quare suspicari aliquis poterit nihil penitus referre ad quæstionem, quam modò pertractamus, Ordinis Sacri rationem, ac titulum, qui Clericum minoribus Ordinibus præditum a Clerico Sacris Ordinibus initiato secernit. Ut res planè expendatur, illud advertendum est, quod Theologi docent, nempe, discrimen esse inter eum, qui militiæ haud nomen dedit, sed in conflictu solum militibus se adjungit, & in acie decertat, atque inter eum, qui inter milites adscriptus bellum ingreditur, etiamsi cum hoste manum non conferat. Inquiritur ergo, an Clericus ad Sacros Ordines adsumptus, qui militiam profitetur, Irregularitati sit obnoxius (p). Ac primum unanimes Theologi fatentur, levem solummodo culpam admitti a Clerico, qui ad minores Ordines exceptus, inter milites sponte cooptatur; lethali verò culpâ vacuum non esse Clericum, qui Sacris Ordinibus ornatus mili-

(o) In cap. Petitio de homicidio. (p) In Can. Si quis in vocab. militaverit dist. 51. Thesaurus de pœnis Eccl. part. 2. cap. 1. in vocab. Bello.

tiam amplectitur (9). Eandem pariter culpam tribuendam Clerico existimo, qui licet minores solum Ordines assecutus fuerit, Beneficium tamen possidet. Nam quæ illicita decernuntur Clericis ad Sacros Ordines euectis, eadem prorsus afficiunt Clericos, qui Beneficium habuerint: alias quoque rationes enumerat Schiara (r). Quapropter si Irregularitas in Ecclesiasticos constituitur, qui militiam suscipiunt, illi solum Clerici intelligendi sunt, qui Sacris Ordinibus initiantur, aut Beneficium aliquod obtinent. Nam res agitur de Irregularitate *ex delicto*, non *ex defectu*. Illa verò criminis gravitatem pro certo habere debet, siue *Censura* putanda sit, quemadmodum Thomistæ contendunt, siue, ut aliis placet, gravis tantum poena Ecclesiastica.

24. Neque hic ullam vim habet, quod superius dictum est, Beneficiis nempe, ac Pensionibus *ipso facto* destitui Ecclesiasticum, qui se inter milites adscribit. Quippe id Romanis a Pontificibus decernitur, ac potissimum a Sixto V. neque Irregularitatem consequitur iactura Pensionum, ac Beneficiorum. Nam irregularis etiam *ex delicto*, nisi forte ob militiam id obvenierit, suas Pensiones, ac Beneficia retinet, donec interpositâ Judicis sententiâ, spoliatus ipsis declaretur; & priusquam Judex hanc sententiam pronunciet, jure potest Ecclesiasticus sua Beneficia alicui dimittere, uti clarè deprehenditur *ex Cap. ex literis, de excessibus Prælatorum*,

(9) Lorca in 2. 2. Divi-Th. q. 40. art. 1. sect. 3. disp. 51. sum. 12. Castropalaus in tom. 1. tract. 5. disp. 5. punct. 6. num. 5. Card. de Lugo in suis Resp. Moral. lib. 5. dub. 14. Diana in edit. coord. tom. 7. tract. 7. resp. 52. (r) In sua Theol. bellica tom. 1. lib. 2. difficult. 2. num. 26.

latorum, idemque Giballinus fusè demonstrat (1).

25. Inquirunt Theologi, utrum Irregularis iudicandus vel immunis censendus sit aliquis; cùm delictum in dubium vocatur, & quæstionem hoc pacto dirimunt, si dubio, incertoque crimine *in Foro externum* Irregularitas deducitur, ut pœnæ statuantur, nempe, ut Clericus suo carere Beneficio declaretur, tum nulla Irregularitas præponenda est, ob eam causam, quod nequaquam licet certam pœnam pro incerto crimine constituere: sin autem res agitur de Irregularitate *pro interiori Foro*, nempe, ut Clericus ab exercendis suis Ordinibus absteineat, & ne ad alios adsumi contendat, tunc Irregularitas pro certo habenda est; nam cùm dubia res videtur, tutior pars est eligenda (2). Porro hæc sententia Clerico, de quo verba facimus, tum *in Foro externo*, tum *in Foro conscientia* plurimùm suffragatur. Etenim *in Foro externo* certum prorsus esse debet, quod neminem occiderit, aut mutilaverit; de qua re nihil omnino ipse dubitat, cùm tormentum suum nunquam exploserit; *in Foro conscientia* rei dubietas satis esse putatur, quæ sanè dubietas penitus eximitur ob certissimam illam cognitionem, quam modò exposuimus. Postremò Benedictionem nostram tibi impertimur.

Tom. III.

N

(1) De Irregul. cap. 2. part. 3. confess. 5. (2) Cap. Ad audientiam, & cap. significasti 2. de homic. Eodem cap. Ad audientiam Abbas num. 2. Marian. Socin. num. 18. Oñten. num. 1. Joan. Andreas num. 7. Fagnanus num. 2. & seq. Barbosa num. 2. & 3.

INSTITUTIO CII.

Epistola Encyclica Archipresbyteris, & Parochis diœcesanis, teneri singulos Archipresbyteros indicere cœtum, in quo morales quæstiones examinandæ proponantur. Omnes autem Parochos, & Confessarios ad eisdem cœtus convenire debere. Transmittenda esse ad P. Pœnitentiarium responsa propositis quæstionibus reddita. Muneri suo deesse illos omnes, qui gerunt curam animarum, nisi scripta exhibeant eorum nomina, qui Pâschali Præcepto minimè paruerunt.

1. **F**ateri revera possumus omnem curam impendisse, statim ac pervenimus in hanc Sedem, & etiam sanxisse, ut conventus haberentur ad examinandas Theologiæ Moralis quæstiones, ac deinde Parochi his cœtibus peractis ad Pœnitentiarium huic negotio præpositum mitterent responsa, quæ probata, & constituta fuerint. Quippe non ignoramus quantam utilitatem Ecclesiasticæ disciplinæ conferant cœtus ejusmodi, qui per Diœcesim indicuntur. At quoniam superiori tempore hæc quidem responsa Pœnitentiarario tradi consueverunt, ita tamen ut semper incertum esset, an illa veritati consentanea forent, ideo Pœnitentiarario ipsi præcepimus, ut post accuratum examen typis evulgaret, quid reipsâ propositis quæstionibus respondendum videretur, ut illi nempe, qui falsam sententiam protulerint, errorem agnoscant, qui verò sapienter judicaverint, quâdam voluptate recreentur. Hæc omnia continentur in Decretis, quæ in lucem edidimus, & ad Parochos transmitti curavimus, die 22. Novembris 1731.

2. Quidquid ipsi polliciti sumus, diligenter peractum fuit; nam Pœnitentiarius designatus quotannis promulgare responsa, quæ paulo ante exposuimus, non prætermisit. Attamen non sine gravi animi nostri mœrore fidem, ac diligentiam aliorum commendare non possumus; quinimò queri debemus, quod in hac Diœcesi plures iussis nostris parere recusaverint, & nunc etiam illa facere negligent.

3. Id verò desumitur apertissimè ex eo, quod nonnulli Parochi cœtus præscriptos cogere, & multi alii Sacerdotes Confessarii ad illos convenire omiserint, quamvis interesse deberent; & satis esse putaverint ad illum, qui cœtui præsidet, pagellam mittere, in qua sententiam suam descriptam affirmarent. In hac Diœcesi alii quidem Archipresbyteri subjectos habent Parochos, alii tamen nullos ditioni suæ Parochos adjunctos habent, & solum Titulares Archipresbyteri nuncupantur, quos vel Decessores plerunque nostri, vel nos ipsi constituimus. Cùm Parochus aliquis titulum Archipresbyteri a nobis expetivit, cavendum duximus, ne ipse immunem se, ac liberum a cœtibus Ecclesiasticis arbitraretur, sed nobis pro certo responsum fuit, illum etiam daturum esse operam, ut cœtus ejusmodi cogeret, & Sacerdotes, atque Confessarios suæ Parochiæ ad illos convocaret. Quare id munus eidem Parocho injunximus, cùm Diploma pro conferendo Archipresbyteri titulo obsignavimus, nunc autem compertum reipsâ fuit, ipsos huic præscripto muneri haud satisfacere, cùm in eorum ditione nulli alii Sacerdotes versentur præter Capellanum (si tamen aliquem Ministrum sibi adjunxerint): postremò (ut reliquas etiam corruptelas enumeremus) indicem illorum percur-

rimus, qui responsa propositis in conventu quaestionibus ad Pœnitentiarium haud miserunt, & octo deprehendimus Archipresbyteros, qui id facere contempserunt annis 1738., & 1739.; insuper alios viginti novem Archipresbyteros qui ab anno 1739. munus ejusmodi ad hanc usque diem detractarunt, etiam si annus ad finem prope jam pervenerit; certumque illud sit, quod hi Conventus Ecclesiastici mensibus Novembris, ac Decembris omittuntur; nam ante illud tempus convocari solent, ut hyemis, viarumque incommoda declinentur.

4. Deus bone! Adeo ne arduum, ac difficile videtur Theologiæ Moralis quaestiones coacto cœtu pertractare, eâ conditione pariter adjectâ, ut illis mensibus, qui minus incommodi afferant, iidem cœtus indicantur, modò tamen anno peracto omnes præscripti Conventus habiti fuerint? Id enim permittunt Decreta, quæ nuper commemoravimus, & quæ die 22. Novembris anno 1731. evulgata fuerunt, licet plures aliæ Dioceses eos cœtus in singulas hebdomadas præscribere consueverint. Novum & inusitatum est tot Sacerdotes reperiri, qui pedibus conterant Episcopi sui mandata, quæ haud temere, & inconsultò, sed juxta Ecclesiæ disciplinam, atque instituta ab ipso sancitur, quamvis etiam iidem Sacerdotes in sacra Ordinatione Decretis ejusmodi observantiam polliciti fuerint: *Promittis mihi, & Successoribus meis reverentiam & obedientiam? Promitto.* Equidem P. Ludovicus a Ponte votum reipsâ implicitum illis verbis asseruit, cum Pastori suo promissum illud præbeatur, qui Deum ipsum exhibet, ejusque personam in terris sustinet (u). Incredibile pene est inter Sacerdotes etiam, qui virtutem excolunt, & se

(u) In Tract. de perfecto Sacerdote cap. 12. §. 2.

omni prorsus maculâ immunes existimant aliquos non deesse in ea cogitatione solum defixos, ut Pastoris sui iussu quocumque modo eludant, eaque subdolis, & ineptis rationibus interpretentur tantâ animi quiete, ac lætitiâ, quæ etiam ex oris serenitate deprehenditur, ut peritissimo Mathematico conferri posse videantur, qui post assiduos labores, diuturnasque vigiliâs circuli quadraturam detexerit. Postremò inusitatum videtur, quod plures ex nostro Clero Sacerdotes, Parochi, & Archipresbyteri acerrimè in prima acie arma suscipiant pro tuenda ignorantia, cui nos bellum indiximus, quod sanè omni studio prosequemur, donec hæc mortali aurâ fruamur. Revera pro ignorantia decertant, qui remedia impediunt ad eam expellendam necessaria; nec fortasse unquam revocarunt in mentem, quod ipsi sæpius in Evangeliiis legerunt, nempe, si cæcus cæcum ducat, ambos in foveam cadere.

5. Sed jam præcepta post exclamationes statuenda sunt, quæ omittere non licet, ne muneri nostro deesse videamur. Primum igitur, singulis Archipresbyteris præcipimus, ut singulis mensibus cœtus pro examinandis Moralis Theologiæ quæstionibus indicantur, edictumque renovamus die 22. Novembris anno 1731. promulgatum, iterumque permittimus, ut illis mensibus hi cœtus statuamur, qui minus incommodi sint, dummodo labente anno præscriptus cœtus numerus absolvatur. Secundò, præcipimus Archipresbyteris, Parochis, ac Sacerdotibus Confessariis, ut simul ad eisdem cœtus conveniant; & pro certo teneant haud satis esse, si responsum, ac sententiam scriptam transmittant, nisi forte legitimum impedimentum interveniat, nempe, si gravi morbo laborantibus operam suam

præstare debeant; vel ipsi verâ ægritudine retardentur. Episcopus Petricorientis typis dedit conventus Ecclesiasticos in sua Diœcesi peractos, & post trecentos annos eam consuetudinem illic institutam restatur. Illam verò præ cæteris utilitatem delûmi commemorat, quæ præcipitur ex sermonibus post solutam quæstionem fieri solitis, ex quibus non semel sententiæ æquitati minus consentaneæ corriguntur aliorum opinionibus, quæ ad veritatem magis accedunt. Pierumque etiam severitas illorum, qui acriori studio Ecclesiasticam disciplinam expetunt, ab aliis temperatur, qui prudentiæ laude, atque experientiâ magis excellunt, quemadmodum idem Episcopus in libri Præfatione recenset. Hæc satis ostendunt nihil prodesse, si responsa ad cœtum scripta mittantur. Nam qui absens est, satisfacere nequit iis difficultatibus, quæ ab aliquo fortasse in medium proferuntur, neque aliorum rationibus adductus opinionem suam deponere. Tertiò, Titulares Archipresbyteros magnopere hortamur sibi deligere alium Archipresbyterum non Titularem, ad quem se conferant cum suis Capellanis, aliisque Parochiæ suæ Confessariis, quoties cœtus Ecclesiasticus ab illo convocabitur; vel alteri Titulari Archipresbytero se adjungant, cum cœtus eisdem singulis mensibus instituunt; neque enim cœtus reipsâ nuncupari debet, cum solus Archipresbyter, ejusque Capellanus conveniunt, qui, utpote Minister, & stipendio Archipresbyteri vitam sustinens, ab illius sententiis, ne vestigium quidem discedere, sed, velut Echo, verba ipsius solum repetere consuevit. Si Titulares Archipresbyteri hæc feriò perpendent, nos certè humanos, ac lenissimos judicabunt, qui solum eos monendos volumus, dum rem haud inusitatam, ac no-

nam proponimus; id nos eo consilio fecimus, ut facilius dignoscere possimus eos Archipresbyteros Titulares, qui ad cœtus præscriptos non Capellanum modò, sed alios Sacerdotes vocare queant. Rem pariter haud insolitam proposuimus; nam plures novimus Titulares Archipresbyteros, qui simul conveniunt, ut de quæstionibus Moralis Theologiæ verba faciant. Quartò, Titulares Archipresbyteri, quamcumque rationem ex his, quas enumeravimus, elegerint, propositis quæstionibus responsum dare haud prætermittant, indictosque conventus faciant eo modo, quo poterunt, donec aliud a nobis decernatur, diligenter expendant paratum fore remedium, si post comparatum Archipresbyteri titulum eodem cœtus omittant, aut negligant. Quippe is titulus nullum characterem imprimit, ideoque illum penitus obliterandi, quoties id nobis libuerit, facultate non caremus. Quintò, transmitti jubemus ab anno proxime ineunte 1740. ad P. Præmuli Barnabitam Pœnitentiarium responsa propositis quæstionibus reddita, idque perficiendum mense Novembri statuimus; nam, uti dictum est, & nos minime latet, cœtus, qui mensibus Novembris, ac Decembris, cogi deberent, ante illud tempus ob viarum impedimenta fieri consuevisse. Porro decet maximè, ut eadem responsa in manus Pœnitentiarum eo tempore deveniant, ut illa commodè perlegere, & examinare queat, antequam sententias suas exarare, ac typis evulgare debeat, quæ novo ineunte anno ad omnes Archipresbyteros mitti solent. Ultimò, præcipimus reddi Pœnitentiaro intra mensem Januarii anni 1740. responsa, quæ data fuerunt quæstionibus expositis anno 1738., atque anno

1739. Id autem præcipimus iis, qui responsa nequaquam miserunt anno 1739. & cæteris etiam, qui iussis his nostris antea minimè paruerunt.

In posterum detractantes pœnis arbitrio nostro statuendis puniemus; insuper, aut Titulares, aut non Titulares Archipresbyteri quoties aliquod ex his mandatis violabunt, decem Romana scutata certissimè persolvent, quæ piis operibus impenduntur; nam experientiâ compertum est, parum prodesse argumenta, objurcationes facilè contemni, monitiones verò comparari armis, quæ cuspide careant, & illam satyrici Vatis sententiam veritati prorsus convenire:

*Ploratur lacrymis amissa pecunia veris:
Non cohibent sacra verba malum; majore tumultu*

Planguntur nummi, quàm funera.

His verbis usi non fuisset, nisi gravis Auctor Ecclesiasticus eos prius attulisset, cum hoc idem argumentum pertractaret (x).

7. Quæ huc usque diximus, cœtus habendos, & responsa ad Pœnitentiarium mittenda satis ostendunt, ac constituunt, tamen haud consulunt gravissimæ corruptelæ, ob quam Parochi, & Confessarii ad eosdem cœtus minimè conveniunt, & cæteri omnes, qui id facere debent juxta Decreta, quæ anno 1731. confecta sunt. Quare renovamus ea, quæ tunc præscripta fuerunt, nempe, ut ille in cujus ædibus, vel Ecclesia cœtus cogitur, præsentem accuratè describat, & absentes etiam cum iis causis, & impedimentis, si quæ afferent, quibus adducti, ad conventum cum reliquis accedere nequaquam potuerint: deinde, cum respon-

(x) Petrus Blesensis epist. 79.

sa ad Pœnitentiarium mittet, eos pariter nominabit, qui cœtui non interfuerint, ut pœnas arbitrio nostro decernamus, & salutarem quoque medicinam ipsis adhibeamus. Nam Confessarios, cum ad facultatem prorogandam accedent, examine severiori excipiemus. Parochos autem ad novum examen vocabimus, si pervicaces his jussit faciendis deprehendamus: vel enim mandata nostra despiciunt, vel adeo torpescunt otio, ut nullam studiis Ecclesiasticis excolendis operam præbere velint; equidem primum suspicari nullo modo possumus, sed potius oscitantem socordiam, ex qua magna rerum ignorantia dimanat, ideoque novum illis examen indicere jure merito possumus, sive Parochiam a nobis, sive a Decessoribus nostris obtinuerint.

8. Episcopus Petricorii eo loco, quem superius nominavimus, maximas agit gratias illis Ecclesiasticis, qui cœtus ejusmodi vel coegerint, vel iisdem interfuerint; deinde se graviter animo percussum fatetur aliorum causa, qui idem institutum neglexerant. Ejusdem Episcopi exemplum imitamur, eisque gratias singulares persolvimus, qui munere hoc suo perfuncti sunt, sed nobis dolendum non est ob illorum pudorem, ac verecundiam, qui ad eos cœtus perrare accesserunt. Nam jure quidem suspicari nobis licet, nullo pudore affici, qui hanc disciplinam, & institutum contempnerint, quin etiam ob pervicaciam insolenter se jactare: ideoque noster animus frustra mœrore tabesceret.

9. Venerabilis Dei Famulus Joannes de Ribera Patriarcha Antiochenus, & Episcopus Valentiniæ misit ad Concilium Provinciale Salmanticæ coactum, libellum plenum sapientissimis monitis, quæ ad Episcopos pertinent. Is libellus typis a Cardinali de Aguirre traditus

fuit (y). Præ ceteris autem illud potissimum admonetur (z) : *Mittit frequenter Episcopus epistolas encyclicas, quæ Clericis, quæ Curatis, quæ verò locorum Incolis, omnes exhortando, ut eorum officia diligenter adimpleant.* Id profecto salutare consilium pluries secuti sumus, sed, ne molestiam, ac lassitudo Parochis hujus Diœcesis afferamus, ac ne novas encyclicas literas conficiamus, aliquid hic breviter superaddemus, quod sanè aliud argumentum, sed haud minoris utilitatis, complectitur.

10. Institutionem quinquagesimam quintam promulgavimus die 10. Martii anno 1736. ubi de Paschali præcepto verba facientes, hæc decrevimus : *Ac primum aliqui Rectores Ecclesiarum facillè negligunt illorum nomina Patri Pœnitentiario scripta referre, qui ad divinam Eucharistiam in Paschate non accesserunt, vel eî prorsus indigni judicati sunt. Quare, ne gravissimum hoc malum invalescat, singulis Parochis tum Civitatis, tum Diœcesis præcipimus, ut intra designatum temporis spatium Patrem Pœnitentiarium admonerant, si forte aliquis in Paschate Eucharistiæ Sacramentum haud sumpserit, aut si ob singularem Dei misericordiam præceptum ejusmodi nemo violaverit : Ipsius Pœnitentiarîi jussu ad pronuntiandum in contumaces Interdictum devenient. Qui hæc facere contempserint, pœnas nostro arbitrio statuendas persolvent.*

11. Porro id alienum non est a Synodo Decessoris nostri cap. 3. lib. 2. Attamen quadraginta tres Parochi Diœcesis eorum nomina nondum exhibuerunt, qui in Paschate hujus anni 1739. Divinam Eucharistiam perceperint.

(y) Tom. 4. Concilior. Hispaniar. (1) Pag. 77.

12. Jam facile perspicimus, quid respondeant, nempe, in suis Parochiis neminem versari, qui Paschali præcepto non obtemperaverit. Sed quo tendat hæc animi lenitas, ac moderatio, a nobis patienter intelligant; omittimus contemptum, quo iussa Pastoris sui hæc ratione prolequuntur.

13. Decessor noster singulis Vicariis Foraneis præcipit epistolam singulis mensibus scribere, quæ admonerent, an aliquod scandalum in ipsorum ditione contigisset. Id etiam adjungitur iisdem literis, quibus Vicarii Foranei constituuntur. Hæc optima consuetudo paulatim obsolevit, ita ut solus Archipresbyter, ac Vicarius Foraneus Treppii in finibus Diœcesis, ac ditione Florentina primum hoc institutum constanter retineat. Id cæteri facere prætermiserunt ob eam causam, quod nihil mali obtigerit, ut literæ scribendæ viderentur. Utinam a veritate alienum hoc non esset! sed illi vehementer errant. Nam gravissima facinora sæpe committuntur; quæ tamen Vicarii Foranei dissimulant, nec de illis certiores nos faciunt, ita ut abstinere a literis conscribendis non indicat quidem disciplinæ, morumque integram observantiam.

14. Hoc sanè exemplum nos magnopere perterret, adducitque ut pro certo habeamus plurimos fore, qui Paschali præcepto minimè pareant, si consuetudo scribendi de medio auferatur ob eam rationem, quod populus omnis obtemperasse præcepto ejusmodi censendus sit, cum nullæ a Parochis literæ redduntur. Ipsi verò scribere cessantes nos etiam monere negligent, si aliquis in Paschate ad sacram Eucharistiam non accesserit.

15. Quapropter his nostris literis præcipimus Parochis omnibus, qui anno 1739. ad Pœnitentiarium nequaquam scripserint eorum nomina, qui Paschali præcepto non obtemperaverint, vel ipsum Pœnitentiarium non admonuerint ab omni populo perceptam esse Eucharistiam, præcipimus, inquam, huic muneri satisfacere, priusquam mensis Ianuarius anni ineuntis 1740. absolvatur, & in posterum id peragendum a singulis Parochis infra Octavam Ascensionis Domini perpetuò decernimus. Qui hæc iussa non fecerit, pœnas illi arbitrio nostro irrogabimus; interim verò sex Romana scutata persolvat, quæ a nobis pro Locis Piis sublevandis conferentur.

INSTITUTIO CIIL

Norma quædam præscribitur pro cætibz Ecclesiasticis, qui in hac Metropolitana Ecclesia haberi consueverunt, ut quæstiones Theologiæ Moralis discutiantur. De his, qui cætibz hujusmodi interesse teneantur. Utrum omnes qui Canonici dignitate insigniti sunt, convenire debeant. An Canonicus Pœnitentiarius intervenire adstringatur. Utrum Confessarii Regulares ad excipiendas Laicorum Confessiones approbati, hosce Ecclesiasticos conventus adire teneantur.

1. **Q**Uamvis in XXXII. Institutione promulgata die 5. Septembris anno 1734. normam aliquam præscripserimus pro cætibz Ecclesiasticis, qui in hac Metropolitana Ecclesia fieri consueverunt, ut quæstiones Theologiæ Moralis examineantur, tamen perpauca necessariò addenda sunt.

2. Ac primum, monemus omnes, qui convenire debent, ne id facere prætermittant, iterumque in delinquentes easdem poenas innovamus, quas jam constituimus.

3. Sed quoniam nonnulli se immunes putant in sine harum *literarum* indicem eorum subijciemus, qui cœtibus iisdem interesse omnino debeant.

4. Secundo, qui tenetur ad hos cœtus Ecclesiasticos accedere, ille permaneat, donec universa concio dimittatur. Quippe, *non dicitur venisse, qui non stetit*: nec discedat loco, statim ab urna nomen illius extractum est, qui propositæ quæstioni respondeat. Nam quisque intelligat necesse est, quibus argumentis eadem quæstio declaretur, quid deinde P. Theologus, & nosmetipsi superaddamus. Qui non paruerit, poenis iisdem obnoxius sit, quæ in absentes ab his cœtibus sanciantur.

5. Tertiò, qui cum reliquis in cœtu versatur, donec tota res peracta fuerit, modestiam præferat, mentemque intendant; neque ob insitam socordiam eos corporis motus imitetur, qui ob naturales causas fiunt ab animantibus, dum in machina pneumatica concluduntur, quemadmodum nos ipsi non semel inspeximus.

6. Quartò, qui quæstioni respondet, haud novis, & insolutis opinionibus adhæreat, sed illas potissimum, quæ præstantium virorum auctoritatibus magis innitantur, quam sanè viam magna cum doctrinæ laude P. Theologus infistit.

7. Quintò, curam aliquam impendant omnes, ut sententiam suam clarius exponant. Quæstionem prius declarent; responsum deinde subjiciant, illudque suis rationibus confirment, ac postremo diluant argumenta, quæ contraria esse

videntur. Nam si confuse, & incondite simul omnia permisceantur, difficile prorsus est intelligi, quæ in medium proferantur. Illud pariter monendum ducimus, ut ex gravioribus Theologis auctoritates defumantur, certaque de illis cognitio prius comparetur. etenim non semel Canones afferri deprehendimus, qui in tota juris amplitudine haud continentur. Sæpius pro nostra mediocri experientia jussu Pontificii eo nobis voluntas incescit, ut Canones illos omnino falsos, vel pessime exscriptos ostenderemus, ob eam rationem, quod notis compendiaris ab Auctoribus editos describere nesciverint.

8. Postremo, cum tot Parochi, & Sacerdotes Confessarii, iis omnibus, quæ superius enumeravimus, accuratissime satisfaciant, reliquos hortamur, ut ipsorum exempla sibi ante oculos proponant, non verò imitentur eos, qui unum, vel plura ex iis, quæ nuper indiximus, prætermittunt.

9. Sed jam illos recenseamus, qui his cætibz interesse debent, in quibus de Morali Theologia questionibus sermo instituitur. Itaque omnes id præstare tenentur, qui vel Sæculares vel Regulares animarum curam exercent. Neque hoc sine in dubium revocari potest, cum Sac. Congregationis Concilii sententiis comprobatum semper fuerit. Ut vetustiores prætereamus, illam tantum afferimus, quæ die 3. Septembris anno 1650. promulgata fuit his verbis: *Sacra Congregatio censuit, Episcopum cogere posse ad interessendum Congregationi casuum conscientia Parochos tam Sæculares, quàm Regulares, curam animarum exercentes (a).*

(a) Tom. 19. Regest. pag. 76. in Causa Ferosempron.

10. Convenire etiam debent Sacerdotes Sæculares, licet cooptati inter Canonicos hujus Metropolitanæ, vel alicujus Collegiatae Ecclesiæ, qui Pœnitentiæ Sacramentum Fidelibus administrant. Id quondam in Sacra Congregatione propositum, sed nihil prorsus decretum fuit. Tandem post novam Disquisitionem, & examen responsum est etiam Canonicos Confessarios teneri, & præ cæteris Canonicum Pœnitentiarium. Quippe die 15. Martii anno 1692. (b) petatum illud fuit: *An Episcopus possit compellere Canonicos, Confessarios, cæterosque Presbyteros Cathedralis sub pœna pecuniaria, ut accedant ad Congregationem casuum conscientia*, Sacra autem Congregatio ita respondit: *Posse compellere omnes Sacerdotes Sæculares Confessarios, etiamsi sint Canonici, cæteros vero non posse compellere, sed hortari.* Monacellus alia Decreta commemorat, quibus Sacra Congregatio eandem sententiam confirmavit (c).

11. De Canonico Pœnitentiarario satis constat ex auctoritate Cardinalis Petra, qui per plures annos Secretarii munus in Sac. Congregatione Concilii magna cum laude gessit, suisque præclaris in Apostolicas Constitutiones Commentariis ejusdem Congregationis sententias plurimum illustravit (d). Porro ille perpendens certum, decretumque esse a Sacra Congregatione, ut Sæculares Confessarii his cœtibus Ecclesiasticis interveniant, statim hæc superaddit: *Cæterum ab inde citra eadem Sac. Congregatio censuit, Episcopum cogere posse (ut iisdem cœtibus interfint) nedum Parochos, sed etiam Confessarios.*

(b) Tom. 42. Regest. pag. 147. (c) Tom. 1. sui Form. legal. tit. 2. formul. 15. num. 2. & 3. (d) Tom. 4. pag. 460. edit. Rom. mun. 67.

Seculares : quod sanè non solum procedit quoad eos, qui ex fundatione Beneficii, vel officii tenentur ad munus Confessarii, ut præ cæteris est Canonicus Pœnitentiarius; sed etiam quicumque alii Sacerdotes Seculares sine titulo, & voluntariè ad Confessiones ab Episcopo destinati.

12. Alias pariter disputatum fuit, utrùm Regulares Confessarii conventus eisdem pro examinandis Theologiæ Moralis quæstionibus coactos adire tenerentur. Cardinalis quidem Columna in sua Synodo ipsos impulit, ut id (e) facerent, Romanum quoque ultimum Concilium tit. 15. cap. 9. Regularibus Confessariis idem præcipit, nisi forte in suis Monasteriis cœtus ejusmodi statuatur. Attamen ex communi jure id necessariò præstandum ab ipsis nequit affirmari, quamvis in Monasteriis non immunibus, sed Episcopi ditioni subjectis immorentur.

13. Nemo ignorat aliqua Regularium Monasteria jurisdictioni Episcoporum subjici ob eam causam, quod præscriptus ab Innocentio X. numerus Religiosorum virorum in illis non habeatur (f). Quare Episcopus Forosempronienſis die 12. Maii anno 1685. illud petiit a Sac. Congregatione (g): *Episcopus exponit, in Civitate Forosempronienſi. duo adesse Regularium Cœnobia, unum scilicet Minorum Conventualium Sancti Francisci, alterum verò Barnabitarum, quæ propter exiguum Religiosorum numerum inibi degentium subjecta sunt jurisdictioni Ordinarii ex Decreto sanctæ memoriæ Innocentii X. incipien. Ut in parvis: & licet dicti Religiosi hujusmodi subjectionem agnoscant, atque patiantur, qui tamen ex eis Secularium Confessiones, eodem Ordinario*

(e) Num. 8. Notificat. (f) In Const. ut in parvis. (g) L. 35. Decret. fol. 238.

nario approbante, excipiunt, ad Congregationem casuum conscientiae, quae singulis mensibus habetur, cuique Confessarii omnes intersunt, accedere renuunt; quocirca petit declarari, an praedictos Confessarios Regulares cogere possit ad interessendum praefatae Congregationi casuum conscientiae. Sacra E&c. respondit Negative.

14. Idem argumentum rursus propositum fuit in Sac. Congregatione, cum nos ipsi Secretarii munere fungeremur, ab Asculano Episcopo, qui exponens Ecclesiae suae statum, & conditionem, illud praesertim admonuit, plura in sua Dioecesi Regularium Monasteria inveniri sibi subiecta juxta Decretum Innocentii X., quod nuper commemoravimus; Regulares autem in ipsis degentes, qui Saecularium Confessiones excipiunt, declinare a conventibus Ecclesiasticis, in quibus Moralis Theologiae quaestiones examinandae proponuntur. Quare idem Asculanus Episcopus exposcebat, an id praecipere posset in literis, quae dari solent, cum facultas audiendi Confessiones illis concederetur. Nos profecto rationes omnes congestimus, quae Episcopo suffragari possent; verum Sac. Congregatio die 12. Martii ann. 1718. respondit reservari Decretum editum in Causa Forosempronienfi, de quo nuper mentionem fecimus.

15. Postremo, coetibus iisdem necessario interesse non oportet reliquos Sacerdotes, qui ad Confessiones excipiendas designati minime sunt, neque caeteros ex Clero Saeculari; tamen id perutile foret ipsis, nec Episcopus praetermittere unquam debet nos vehementer hortari, ut convenient, quod nos hisce literis libentissime facere intelligimus:

210 PROSPERI CARD. LAMBERTINI
INSTITUTIO CIV.

De exercitiis spiritualibus, quibus vacare debent, qui ad Sacros Ordines promovendi sunt. De utilitate, quæ ex illis dimanat. Quamobrem initio hujusmodi exercitationes fuerint excogitatae. Et a quo præscribantur, & quod tempore. Ostenditur hoc institutum observari, tum Romæ, cum in aliis Italiae Civitatibus. Reji- ciuntur fuitiles excusationes, quæ adduci solent ab iis, qui sese ab hac pia consuetudine expedit- re vellent.

I. **Q**uifquis intelligere facîle potest quàm uti- le sit iis, qui ad Sacros Ordines assumi debent, nempe, Subdiaconatum, Diaconatum, ac Sacerdotium, in aliquem locum se recipere, antequam iis Ordinibus initientur, ubi sejuncti ab hominum commercio Divinarum rerum meditationibus, piisque libris intenti novi gradus sanctitatem, ac præstantiam familiaribus colloquiis assequantur, munera quoque percipiant, atque officia, quæ eodem cum gradu junguntur; Pœnitentiæ Sacramento animam expurgent iis maculis, quas toto vitæ cursu contraxerunt, ut veterem hominem exuentes novum induant; postremò vires suas ad trutinam accuratissimè re- vocantes ad Sacerdotium ascendere non audeant, nisi animum satis compositum paratumque; sibi ad eam dignitatem sustinendam agnoscant; quo sanè pacto ad severam pristini temporis discipli- nam pro imbecillitate hujus nostræ ætatis confor- mantur, cum nempe, irregularis putabatur, nec suscipiendis Ordinibus idoneus, qui post Baptis- mum lethale crimen admisisset: *Non eo tantùm* (inquit S. Hieronymus) *quo ordinandus est tem- pore sine ullo crimine sit, & præteritis maculas*

teret conversione diluerit; sed ex eo tempore, quo in Christo renatus est, nullâ peccati conscientia mordetur.

2. Initium hujus sacri recessûs ad S. Augustinum referri posse videtur. Nemo enim ignorat, qui in Sacra Historia parumper versatus fuerit, primis, beatisque Ecclesiæ temporibus, si ipsius necessitas novum aliquem Sacerdotem exposceret, morem, institutumque fuisse, ut populus alicujus meritis, ac virtute adductus eum subito teneret, & Episcopo ordinandum inferret. Hæc ratione S. Paulinus ad Sacerdotium evectus fuit, uti testatur ipse in epistola ad Alipium, quæ inter epistolas S. Augustini vigesima quarta recensetur: *Nam ergo etsi a Delphino Burdigalæ baptizatus, a Lampio apud Barcinonam in Hispania per vim subito inflammata plebis ordinatus sum.* Idem prorsus accidit Pauliniano S. Hieronymi Fratri, cui manu injectâ Populus os occlusit, ne communi omnium voluntati reclamaret (b). Quamvis autem post aliquod tempus consuetudo ejusmodi vetita fuisset ob gravissimas corruptelas, quæ inde manabant, uti desumitur ex fabula secunda Imperatoris Majorani, & melius ex epistola prima S. Leonis, tamen S. Augustinus post hæc Decreta per vim subito concitati populi Sacerdotio initiatus fuit a S. Episcopo Hipponensi Valerio. Possidius eidem S. Augustino coævus hæc omnia in ipsius vita commemorat (i): *Eodem itaque tempore in Ecclesia Hipponensi Catholica Valerius Sanctus Episcopatum gerebat, qui cum flagitante Ecclesiastica necessitate de providendo, & ordinando Presbytero Civitatis plebem Dei alloqueretur, & exhortaretur, jam scientes Catholici Sancti Augustini proposi-*

O 2

(b) Ep. 60. apud S. Hieron. (i) Cap. 4.

tum & doctrinam, manu injectâ (quoniam & idem in Populo securus, & ignarus, quid futurum esset, adstabat) &c. Eum ergo tenuerunt, & ut in talibus consuetum est, Episcopo ordinandum intulerunt, omnibus id uno consensu & desiderio fieri, perficique petentibus, magnoque studio & clamore flagitantibus, ubertim eo flente &c. & eorum, ut voluerunt, completum est desiderium. Quare, cum hoc eventu impeditus se tantisper ante Sac. Ordinationem colligere non potuisset, ad eundem Episcopum Valerium literas dedit, ut facultatem obtineret secedendi in remotum locum ab hominum societate, ubi per aliquod tempus, nempe usque ad Festum Paschatis (ordinatus fuerat juxta Rivium initio Quadragesimæ) versaretur, piisque exercitationibus tempus illud conferret. Incertum sanè est, an Valerius S. Augustini voluntati morem gesserit, verò tamen simillimum est, quod eidem permisit usque ad Pascha Sacerdotis muneribus nequaquam perfungi. Id apertissimè deprehenditur ex vita S. Augustini Gallicè, & Latine conscripta, quam nuper P. Abbas Benvenuti ad hanc nostram vernaculam linguam reddidit (k).

3. Hæc sanè spiritualium exercitiorum speciem aliquam præferunt, quæ ante Sacram Ordinationem suscipienda indicuntur: etenim dubitari nequit, quin S. Augustinus idem consilium ante probaverit, quod peractâ Ordinatione perfecit: sed hanc disciplinam recentioribus, magisque perspicuis monumentis explicemus. Ac primum S. Carolus Borromæus in quarto Concilio Provinciali, quod anno 1576. coegit, hæc præscribit: *Subdiaconatum suscepturus, quo diligentius vitæ perpendat rationem, cui se ille suscipiendo sanctè obstringit, ac proinde re totâ ac-*

(k) Lib. 3. cap. 4. num. 5.

*curatius deliberatâ, puriori mente, ardentiori-
que animi voluntate ad rem tanti momenti acce-
dat, priusquam eo Sacro Ordine initietur; ali-
quem semotum locum adeat, ubi ab omnibus cu-
ris & occupationibus liber, cum omnis antea-
vitæ suæ peccata diligentis conscientia discussione
ritè confiteatur, tum in salutaribus meditationi-
bus, aliisque spiritualibus exercitationibus totus
versetur, duce & moderatore sibi adhibito religio-
so viro earum usu perito, quem Episcopus in pri-
mis probarit. In illis autem vel mense, vel lon-
giori, breviorive tempore persistat, prout de mo-
deratoris consilio Episcopus expedire curaverit.
Quas item exercitationes eodem præscripto, & mo-
do, & tempore Diaconi, cum ad Sacerdotii gra-
dum accessuri sunt, piè ineant ac præsent.*

4. Secundò, Sanctus Vincentius a Paulo an-
no 1628. cum Augustino Boterio Episcopo Bel-
lovacensi censuit nihil conferre magis, ut Or-
dines eâ pietate, ac Religione, quâ opus est,
Clerici accipiant, quàm in aliquem locum pro-
cul a turba, ac negotiis secedere, ubi per de-
cem dies piè, sancteque detinerentur. Qua de
causâ normam proposuit huic rei magnopere
accommodatam, in qua rebus cœlestibus con-
templandis, instructionibus audiendis, sanctis
libris perlegendis, conscientiaè diligenter discu-
tiendæ, sacris rubricis, ac Missæ tum privatæ,
tum solemnæ Breviarii, & Romani Pontificalis
cæremoniis addiscendis, exercendisque, diem
totum accuratissimè distribuit. Quapropter in
Decreto Canonizationis, quod in appendice li-
bri IV. de Canonizatione Sanctorum nos ipsi
descripsimus (1), hæc habentur: *Ita Clericis
in sortem Domini vocatis, qui in bujus mortæ*

O 3

(1) Tom. 7. pag. 34.

lis vite terra deserta & inaquosa ad Altare Domini ministrantes verbo & exemplo, sanctæ Dei plebi tendenti ad Cælestem Patriam, excessa Diabolica captivitatis iugo, præire debent, auctor fuit, ut priusquam ad Ecclesiasticos gradus ascenderent, a mundanis tumultibus in sanctam secedentes solitudinem, per aliquot dies Divinis rebus meditandis, contemplandisque, sui muneris officiis vacarent.

5. Tertiò, exponemus singularem utilitatem, quam dimanare ab his exercitationibus commemorat Ludovicus Abelly Episcopus Ruthenensis, & eidem Sancto Vincentio conjunctissimus: *In quampluribus (inquit) Diæcesibus ad hunc eundem finem adhibentur illa, quæ communiter vocantur Ordinandorum Exercitia, quibus per decem, aut duodecim circiter dies, in unum locum convenientes ii omnes, qui ad Ordines recipiendos admissi sunt, variis exhortationibus, instructionibus, collationibus spiritualibus, aliisque piis & aptis exercitiis, disponuntur &c. Et de his quidem Ordinandorum Exercitiis, quæ Spiritus Sanctus ultimis hisce temporibus suggessit, illud discere sufficiat, vix explicari posse, quàm eximios & uberes fructus producere soleant: ita ut, si eo quo deceat modo peragantur, sapientissimorum, & in rebus Ecclesiasticis expertissimorum virorum iudicio, plerisque aliis modis deficientibus possint abundè supplere, quod experientia ipsa probatum est, & abundè probari potest (m).* Quamobrem Romani Pontifices hæc pia consuetudine magnopere probatâ indixerunt omnibus, qui aliquem ex Sacris Ordinibus exposcerent, huiusmodi exercitationibus, antea decem dies impendere. Alexander VII. die 7.

(m) In suo op̄er. quod inscribit. *Enchiridion* Episcop. sollicitud. pag. 179.

Aug. anno 1662. Ordinandis Romæ, & in sex
Episcopatibus Suburbicariis ita præcipit: *Et ni-*
hilominus quoties aliquem ex Sac. Ordinibus sus-
cipere voluerint, ad Sacerdotes ad id deputatos
se conferant, a quibus decem dierum spatium ante
Ordinationem in eorum domo inclusi, de omnibus
ad ritè percipiendos, & ritè exercendos Ordines
requisitis erudiantur. Venerabilis Dei Servus
Innocentius XI. interpositis literis Sacre Congre-
gationis pro Episcoporum, & Regularium cau-
sis designatæ, scripsit ad omnes Episcopos Italiæ,
& Insularum adjacentium die 9. Octobris anno
1682. (quæ quidem literæ pluries editæ fuerunt,
ac præsertim post Synodum Farsensem habitam
a Cardinali Carolo Barberino (n)) quibus lite-
ris initiandos Majoribus Ordinibus in tota Italia,
& Insulis adjacentibus eidem Constit. Alexandri
VII. subjectos pariter esse voluit, ac declaravit;
Sanctitas sua præcipit omnibus, qui ad Sacros
Ordines promovendi sunt, per decem dies Spirit-
ualibus Exercitiis ante Sacram Ordinationem
vacare, eo prorsus modo, qui Romæ Ordinan-
dis præscribitur in Constitutione 126. Alexandri
VII. Idem per encyclicas literas Sac. Congrega-
tionis Concilii ad omnes pariter Episcopos Ita-
liæ, Insularumque adjacentium die 1. Februarii
anno 1710. Clemens XI. confirmavit (o): Præ-
cipue verd iis districtè injungit, ac præcipit, ut
quæ dudum sanctæ memoriæ Innocentius XI. Pont.
Max. per Encyclicam Epistolam a Sacra Congre-
gatione Episcoporum & Regularium consultatio-
nibus præposita ad universos Italiæ Insularumque
adjacentium Episcopos datam die 9. Octobris 1682,
quod hujusmodi Spiritualia Exercitia a singulis
Clericis decem dierum spatium, antequam ad Sa-

eros Ordines assumantur, peragenda mandavimus, exacte, ac inviolabiliter observari & exequi current, & quos iisdem Exercitiis per antedicti temporis spatium minime operam dedisse cognoverint, a Sacra Ordinatione repellant penitus & arceant.

6. Postquam Alexandri VII. Constitutio evulgata fuit, spiritualia exercitia in ipsa proposita ad hanc usque diem diligenter servantur. Cardinales ipsi, ac Præsules quâcumque dignitate præditi cum PP. Missionariis a S. Vincentio a Paulo institutis per decem dies iisdem mœnibus inclusi versantur, antequam singulos Ordines Sacros suscipiant, & piis exercitationibus per id temporis detinentur. Nos profectò per tot annos, quibus Romæ fuimus, in eo solùm immutatam vidimus Alexandri VII. Constitutionem, quod, interpositâ Pontificis facultate, Domui eorundem Patrum Missionis subrogatum fuerit Collegium Novitiatûs Societatis Jesu, eo quod Confessarius alicujus Cardinalis, aut Præsulis in eo loco moraretur, adjectâ tamen conditione, ut idem prorsus a negotiis secessus, & cætera omnia fierent, quæ superius enumeravimus. Aliquando contigit etiam, ut Pontifex ab aliqua Congregatione rogatus permiserit alicui Præsuli, qui publicis, & Ecclesiasticis negotiis implicitus est, per exiguas horas e secessu prodire, ut iisdem negotiis expediendis præsens interesset, quod omnino necessarium videbatur. Id nobis ipsis evenit, cùm inter Præsules, & Canonicos Basilicæ Vaticanæ cooptati pro aliquo Sacro Ordine suscipiendo ad Patres Missionarios recessimus.

7. In plures Italiæ Urbes, & Insularum adjacentium disciplina spiritualium exercitiorum inducta, & penitus confirmata est, quibus Ordinandi simul inclusi dant operam, antequam Sa-

eris Ordinibus initientur, uti Alexander VII., & aliorum Pontificum encyclicæ literæ decernunt. In hac verò Civitate ad hanc usque diem, cum generales Ordinationes haberentur, spiritualibus exercitiis vacare certis quibusdam horis Clerici consueverunt in Ecclesia Regularium Barnabitarum, qui nostri Pœnitentarii munere funguntur; At cum peculiare Ordinationes fieri deberent, ædes alicujus Parochi pro re peragenda eligebantur. Patres Pœnitentarii hanc gravem provinciam, uti cætera omnia laudabiliter, & magno sanè cum incommodo sustinuerunt. Quamquam enim plurimis aliis negotiis pro hujus Diœcesis utilitate implicantur, magno studio, & singulari doctrinâ Ordinandos iis omnibus imbuerunt, quæ penitus animo defigere debent, priusquam ad Ordines excipiantur. Præstò semper fuerunt, ut Confessiones etiam totius antea vitæ exciperent; eandemque viam alii Sacerdotes, quos paulò ante nominavimus, insisterunt. Cum tamen PP. Pœnitentarii, & Parochi suis angustis domiciliis vix ipsi commodè immorentur, ideo mœnibus iisdem inclusos detinere Ordinandos haud potuerunt, ex quo nonnullæ corruptelæ fluxerunt, quas hoc loco silentio libenter, ultroque præteribimus.

8. Patres Soc. Jesu Novitiatus sui mœnibus aliosque semper exceperunt, ubi liberius spiritualibus exercitiis vacarent: sed id perpaucis, uti neminem latet, contigebat. Additis contiguis ædibus, ejusdem Novitiatus spatia magis amplificata sunt, & ante Ordinationem proximè peractam, quæ licet peculiaris, numerosa tamen fuit, dedimus operam, ut plures ad Subdiaconatum assumendi eo loco conclusi ad pietatem, & religionem per decem dies exercerentur. Idem indiximus nonnullis, qui Diaconatum, aut Sacer-

dotium petebant; & si qui iussa facere detrectarunt, parvum mandato Clementis XI., quod nuper exposuimus, nempe *Et quos eisdem Exercitiis per antedicti temporis spatium minimè operam dedisse cognoverint, a Sacra Ordinatione repellant penitus & arceant*; licet piis exercitiis alio in loco consuetum tempus impenderint, videlicet haud inclusi, & in Ecclesia Sacerdotis, quem veluti Ducem, & Moderatorem sumendum constituimus ab illis, qui iussu nostro in Collegium ejusdem Novitiatûs se recipere nequaquam debebant. Quamvis enim piis exercitiis decem dies insumplerint, tamen ab ea ratione, & loco, quem nos ipsi decrevimus, se alienos præbuerunt.

9. Itaque ut futuris Ordinationibus modus statuatur, omnibus ex Clero Sæculari, qui Subdiaconatum exposcent, jubemus ad Domum Novitiatûs Societatis Jesu se conferre, ibique clausos decem dierum spatio spiritualibus exercitiis detineri. Idem indicimus Sacerdotium expetentibus, quibus secedendi tempus nos ipsi designabimus. Nam Sacerdotio initiandos tot quidem numero deligere optamus, quot capere idem Novitiatûs percommode queat; incerti tamen sumus, an semper id præstare tuto possimus. Idem consilium cum illis pariter sequi maximè in votis habemus, qui Diaconatûs Ordinem postulant; & fortasse Deus aditum patefaciet aliquando, ut illis quoque Beneficium ejusmodi comparetur. Interea ducti S. Caroli exemplo satis esse putamus, quæ pro futuris Subdiaconis, ac Sacerdotibus instituiamus. Qui tamen ex Diaconis aut Sacerdotibus intra Novitiatûs ædes excipi, ac retineri non poterunt, ipsi per decem dies præscriptos manent, & peracto prandio satis horis ad eum locum se conferant, ut sacris instructionibus

interfint, aliisque piis operibus, quibus Subdiaconi, ac Presbyteri inclusi tunc temporis exercentur. Id verò diligenter, accuratèque facere non prætermittant. Quod si aliter contingat, eam legem, & institutum Regularium imitabimur, qui cum per anni spatium Novitiatus septis conclusi probari debeant, etiamsi parum Decreti temporis intermittatur, ad vota solemniter nuncupanda Tyro nequaquam admittatur, sed novus anni cursus ineundus ipsi proponitur. Nonnulli, ut alieno tempore Ordines fulcipiant, a Summo Pontifice Apostolicas literas sibi comparant, quæ extra tempora nuncupantur. Cum illæ a nobis exequutioni demandandæ sint, monemus universos, qui eas literas assequuntur in posterum, vel jam assequuti fuerint, ita tamen, ut exequendæ adhuc supersint, monemus, inquam, vacandum fore ipsis necessario spiritualibus exercitiis, priusquam ordinentur, in ædibus Novitiatus per eos dies, qui a nobis statuentur. Ipsi quoque virum aliquem Religiosum ibi invenient, cujus consilio per illud temporis spatium dirigantur: etenim curam, & cognitionem nostram in eo solum collocare volumus, ut virum ex ipsis idoneum seligamus, qui in Sacris Ordinationibus per quatuor tempora fieri consuetis ordinandos spiritualibus exercitiis detineat. Tandem illis omnibus, qui ob hanc causam secedere debeant, schedula tribuetur, ut in ædibus Novitiatus excipiantur, interpositâ tamen eâ conditione, ut eodem tempore solvatur ea pecuniæ summa, quæ ad ipsos alendos statuta est. Nam compertum jam, perspectumque habemus copiosè, ac decenter per eos dies suppeditari omnia, quæ ad honestam vitæ sustentationem requiruntur. Describi autem curabimus eorum nomina, qui sive Diaconi, sive Sacerdotes in

ædes Novitiatus recipi non poterunt, eumque indicem viro summæ probitatis, ac fidei commitemus, qui diligentes, ac socordes notabit. Hoc verò testimonium nos adducet, ut primos ad Sacram Ordinationem assumamus, illosque rejiciamus, quos negligenter se gessisse deprehendimus.

10. Jam facili conjecturâ perspicimus fore plurimos, qui, ut se his vinculis expediant, testimonia conquirunt, ex quibus constet, eos sine gravi valetudinis incommodo per decem continuos dies angustis ædibus includi non posse; alii verò contendunt tot, tantisque negotiis se implicari, ut per multos dies ea prorsus dimittere nequeant. Nonnulli paupertatem suam ita amplificabunt, ut se impares faciendis expensis, quas nuper explicavimus, omnino ostendant. Nec deerunt fortasse Sacerdotes etiam virtutis laude præstantes, qui nos libenter convenient, ut Ordinandos aliquos liberent ab iis, quæ antea statuimus.

11. Quapropter liberè, ac perspicuè responsum feremus. Illis certè, qui debilitandæ valetudinis causam objicient, ut pium secessum a nobis Decretum effugiant, integram fidem præstabitur, tamen ad Sacros Ordines non esse idoneos affirmabimus, veluti, qui insigni corporis deformitate notantur, aut qui pedibus nimis claudicant, quamvis ipsorum vitio id minime tribuendum videatur. Qui negotia sua pro impedimento in medium proferent, ita ut parumper illa intermittere, & spiritualibus exercitiis posthabere per exiguos dies recusent, illos pariter a Sacris Ordinibus suscipiendis alienos esse fatebimur. Qui verò tam gravi egestate se opprimi nobis exponant, ut tenuem pro alimentis pecuniam, quam superius commemoravimus,

impendere nequeant, reliquis omnibus prætermis-
 missis, quæ ad respondendum nobis suppeterent,
 illos potissimum redarguemus, quod in consti-
 tuendo Patrimonio, aut explicandis Beneficii
 proventibus nos in errorem pertraxerint; nam
 fieri nequit, ut vitæ sustentandæ impar judice-
 tur Patrimonio, aut Beneficium, quod juxta
 legem hujus Diœcesis obtineatur. Quare ob il-
 latam nobis fraudem indignos esse declarabimus,
 ut ad Ordines promoveantur. Tandem a præ-
 claris Sacerdotibus, qui Ordinandos a proposito
 successu immunes facere contendunt, veniam
 concedi nobis postulamus, ut de mortalium pia
 moderatione sententiam feramus nos, qui ferè
 per viginti quinque annos consuevimus ad exa-
 men accuratissimum revocare virtutes heroïcas,
 ac levissimas etiam culpas eorum, qui sibi com-
 paratâ Sanctitatis famâ ex hac vita migrarunt.
 Itaque minimè probari a nobis ipsorum perpe-
 tuam deprecationem liberè fatemur, quæ mag-
 num affert Ecclesiasticæ disciplinæ detrimentum.
 Id quidem ex animi lenitate quadam, & man-
 suetudine proficisci pro certo habemus, sed ul-
 tra limites æquitatis studium suum ipsi proferre
 videntur. Quæcunque, licet exigua, causa si
 boni speciem aliquam præseferat, satis ab ipsis
 putatur, ut Parochi longè a suis sedibus immo-
 rari queant, & Canonici cum reliquis ad Cho-
 rum convenire non teneantur. A Sacris Ordini-
 nationibus imperitos arcere severissimum esse ju-
 dicant, si bonam indolem ostendant, & Ordini-
 bus initiari vehementer expetant: id, inquam,
 severissimum ab illis judicatur. Curam omnem,
 & studium conferunt, ut solvantur interstitia,
 eo quod in Episcopi voluntate id positum esse
 dictitant, ferè ac si nulla causa intercedere de-
 beat, ut eâ facultate utatur Episcopus, si illo-

rum sententia probaretur, sine consuetis promulgationibus matrimonia plerumque fierent, licet duo Concilia Generalia, Lateranense, ac Tridentinum illas præceperint. His omnibus, quæ huc usque diximus, & quæ dicenda adhuc superessent, pariter addatur facilitas, ob quam studiosè contendunt, ne spiritualia exercitia Clerici designatis ædibus inclusi peragant, antequam ad Ordines promoveantur. Ex his omnibus sine ulla Christianæ charitatis offensione quisquis facile deprehendet Sacerdotes ejusmodi arbitrio nimium concedere, vel Sacros Canones, & Apostolicas Constitutiones ignorare (quod verò similis est) & quàm utilis, ac necessaria prorsus utrorumque cognitio habenda sit.

12. Jam satis sententiam nostram, nostraque Decreta exposuimus. Ipsa quidem haud nobis, velut auctoribus tribuenda sunt, qui solum ea promulgamus, sed Apostolicæ Sedis auctoritati, ex qua principium & originem desumpserunt, uti paulò ante demonstravimus. Cùm verò superiori tempore ad hanc usque diem plene observata non fuerint, executioni tradi quoquo modo incipient, dum nos hanc Sedem occupabimus, ac fortasse Deo Opt. Max. juvante vim totam deinceps obtinebunt. Clerici profectò nostri maximas Deo gratias persolvent, quod hoc tempore ad Sacros Ordines accedant, quo latissimus aditus aperitur, ut pro Ecclesiæ muneribus obeundis ritè aptentur. At si forte aliquis hoc propositum a nobis institutum nimis severum arbitretur, illudque improbet, sibi persuasum habeat, nos ab illius opinione quàm maximè dissentire, idemque institutum humanitati valde accommodatum ducere. Id verò clarè ostendemus ex legibus, quas Ecclesia, non prioribus temporibus, sed postremis hinc edidit.

Equidem Romanum Concilium anno 1725. habitum nequaquam iussit Ordinandos in secretum locum recedere, ubi spiritualibus exercitiis operam darent, antequam Sacros Ordines acciperent, sed in Seminariis per sex menses ante Sacram Ordinationem commorari, ut uniuscuiusque indoles agnosceretur: *Omnesque promovendos per sex saltem menses ante Ordinationem in Seminariis respective, vel Episcopis apud Episcopos omnino, Sacro hoc etiam approbante Concilio, commorari debere decernimus: alias nunc pro tunc ab Ordinibus suscipiendis rejectos esse fiant, nec cum eis, nisi prudenti Episcoporum arbitrio, dispensandum (p).* Nec profecto defunt Episcopi, qui hoc Romani Concilii Decretum in suis Diocesibus observari jubent accuratissime, uti deprehenditur ex consueta pagella Sacrae Congregationis in causa, quae inscribitur: *SETINA DISTRIBUTIONUM*, quae die prima Decembris anno 1732. proposita fuit. Querimoniae verò, ac susurrationses, quae ob hanc causam fortasse in nos concitantur, nullam afferunt nobis molestiam. Illud solum nos angit vehementer, quod ipsis attribui potest Exodi sententia, quae in Hebraeos scripta fuit, cum iussa Moysis tanquam severissima, & ab omni ratione aliena maledictis proscinderent: *Audite Dominus (ait Moyses) murmuraciones vestras, quibus murmurati estis contra eum; nos enim quid sumus? Contra nos enim non est murmur vestrum, sed contra Dominum (q).*

13. Huc usque verba fecimus de Sacris Ordinibus, qui Sæcularibus Clericis conferuntur. De Regularibus, qui petunt iisdem Ordinibus initiari perpauca dicenda supersunt. Nam plurimum confidimus Regularium Præfatis, & pro

(p) Tit. 30. c. 2. (q) Cap. 16. Exodi.

224 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

certo habemus neminem accessurum ad Sacram Ordinationem, qui prius inclusus aut cellâ suâ, aut alio loco a cæteris secreto decem dies spiritualibus exercitiis non impenderit.

14. Postremò inhærentes literis Clementis XI. magnopere hortamur Parochos omnes hujus Civitatis, ac Diœcesis, ut semel per annum his spiritualibus exercitiis vacent, eoque tempore, cum de suarum animarum salute cogitabunt, alium Sacerdotem a nobis dandum suo loco substituant, qui populi curam suscipiat. Hortamur pariter Canonicos, & aliquo Beneficio præditos in hac Metropolitana, aut alia Collegiata Ecclesia Civitatis, ac Diœcesis, ut idem consilium, & institutum sequantur, ita tamen, ut in ipsorum Ecclesiis Divina haud negligantur officia. Porro Summus Pontifex non modò Indulgentias, etiam Parochis, liberaliter impertit, sed concedit, ut consuetos fructus, ac distributiones percipiant illorum dierum spatio, quos piis exercitiis in secessu aliquo consecrabunt. Insuper omnibus Ecclesiasticis plurimùm commendamus, ut convenient frequenter ad spiritualia exercitia, quæ tempore Quadragesimæ in Templo S. Luciae Societatis Jesu fieri magna cum utilitate consueverunt, de quibus satis fusè in quinquagesima prima Institutione verba fecimus.

15. Præcipimus hæc nostras literas perpetuò defixas conservari in nostra Cancellaria, & ad omnes Parochos Civitatis, ac Diœcesis ipsorum exemplar transmitti, ut Clericos Ordinandos suæ Parochiæ iis diligenter imbuant, quæ in iisdem literis continentur: etenim vehementer expetimus, ne ipsi de peractis exercitiis spiritualibus interrogati, cum ad Sacram Ordinationem se conferunt, illud tribuant responsum, nihil se unquam de ipsis peragendis audivisse.

INSTI-

INSTITUTIO CV.

Leges quadam constituuntur tum in Urbe, tum in Diœcesi circa testamenta, quæ sine Notario, vel a Parocho, vel ab alio Sacerdote conscribi solent. De iis, quæ in associandis deferendisq̃ue ad tumulum cadaveribus eveniunt, aliisque hujusmodi. De Tertiariis, quæ privatis in adibus, & quæ conjunctim vitam agunt. De dissidiis, quæ inter Parochos & Sodalitates quotidie oriuntur, ubi explicantur Decreta generalia Congregationis Sacrorum Rituum habita anno 1730., quibus inscribitur Urbis & Orbis.

1. **Q**UAMVIS consentaneum magis existimamus adhiberi Notarium, quàm Parochum, cùm testamenta condenda sunt, tamen haud ignoramus non semel evenire, præsertim in Diœcesi, quod Notarius nullus versetur, aut præstò nequaquam sit, aut testator ipse libentius Parocho, quàm Notario sese committat. Non ignoramus etiam, quæ a jure Pontificio in hac re decernuntur; ac tandem cognitum habemus, perspectumque, vel ob imperitiam, vel ob negligentiam Parochorum plura testamenta ab ipsis confecta concidisse, ex quo factum est, ut iidem Parochi maledictis proscinderentur. Quamobrem aliquid a nobis constituendum pro muneris nostri ratione ducimus, ut his corruptelis aditus in hac Diœcesi occludatur. Ac primùm, exponemus juris Canonici sanctiones, ac præcipuas interpretum quæstiones, quæ ab ipsis instituuntur ad explicanda juris ipsius decreta. Postremò, formulam subijciemus, quâ utantur Parochi *mutatis mutan-*

Tom. III.

P

dis, cum ipsos acciri contigerit ab aliquo testatore, qui supremas tabulas condere velit, nullamque Notarii publici operam intercedere. Aliam quoque formulam proponemus, ex qua Notarius deprehendat, quid gerendum sit, cum Parochus testamenti tabulas sua manu descriptas ipsi tradiderit.

2. Alexander III. duo super hac re Decreta edidit, quorum primum *cap. Cum esses* 10. Umbaldo Ostiensi Episcopo & Archipresbytero, & Canonicis Veliternis inscribitur; secundum verò Judicibus Veliternis, & habetur *cap. Relatum* 11. *de testamentis*, ejusque exemplar in tabulario S. Clementis Velitris adhuc conservatur, uti commemorat Borgia quondam Episcopus Nucerinus, nunc Firmanus Archiepiscopus (r).

3. In prima decretali *Cum esses* Alexander III. ita statuit: *Testamenta, quae Parochiani coram Presbytero suo, & tribus, vel duabus aliis Personis idoneis in extrema fecerint voluntate firma decernimus permanere*; in altera decretali *Relatum*, idem Pontifex testamenta coram duobus, vel tribus testibus jure condita esse declarat: *Tribus, aut duobus legitimis testibus requisitis: quoniam scriptum est: In ore duorum, vel trium testium stat omne verbum*.

4. In prima decretali Pontifex praesentem Parochum exposcit, *coram Presbytero suo*; in altera *Relatum*, Parochum haud nominat. In prima tres saltem, nempe, Parochum, ac duos testes requirit; in secunda verò duos testes satis esse constituit. Quare inter has decretales repugnantia intercedere videtur, quae tamen evanescit penitus, si quis advertat in decretali

(r) In Hist. Eccles. de Civit. Veliter. lib. 3. num. 60. & seqq.

Cum esses sermonem haberi de testamentis peractis non ad *pias causas*, sed ad *profanas*; in decretali autem *Relatum* verba fieri de testamentis ad *causas pias* solum spectantibus, Insuper decretalis *Cum esses* totum Ecclesiasticæ ditionis ambitum complectitur, nisi forte peculiare loci statutum adverteretur. Decretalis autem *Relatum* universo terrarum orbi servanda proponitur (5).

5. Nos igitur testamenta præterimus, quæ ad *pias causas* instituuntur, veluti, si bonorum hæres Ecclesiâ declaretur; sed de testamentis agimus ad *profanas causas* pertinentibus, veluti, si bonorum hæreditas in consanguineos, aut amicos conferatur. Hæc verò testamenta coram Parocho, ac duobus, vel tribus testibus peracta, cum in tota Ecclesiastica ditione vim obtineant, Bononiæ pariter, ac per universam Diocesim idem statuendum est, quæ Pontificum ditioni prorsus subjicitur, cum præsertim nullum statutum decretali *Cum esses* contrarium asserri possit. Ita fatentur Dolphius (1), & Postius, aliique plures, quos Romanæ Rotæ Tribunal commemorat.

6. Cum hæc ita se habeant, & cum decretalis *Cum esses* Parochum nominet: coram Presbytero suo: inquiritur, utrum testamentum coram Capellano Parochi, aut Confessario testatoris conditum jure existimari debeat, quidve

P 2

(1) Covarr. cap. Cum esses num. 12. de testamentis. Fagnanus cap. Relatum num. 4. Barbosa num. 2. de testamentis. Facchin. Controv. Jur. lib. 9. cap. 47. §. ult. Engel in Summa Jur. Canon. de testamentis q. 7. Card. Petra tom. 2. in Const. Apost. pag. 320. num. 34. & seq. Ruger. tr. de testament. Canon. lib. 1. disput. 1. cap. 1. (1) In contrrov. 71. num. 94. & 98. dec. 33. num. 187. & 212. In Bononiens. Legatorum die 6. Aprilis anno 1731. §. Statutum autem Bononiæ coram Rezzonico.

deliberandum vidéatur, si præstò haud fuerint nec Parochus, nec Capellanus, neque testatoris Confessarius. Cùm in eadem pariter decretali duo, vel tres idonei testes exprimantur: & tribus, vel duabus aliis personis idoneis: nova quæstio in medium proferetur, an mulieres ipsæ in testamentis ejusmodi possint acciri testes. Postremò, cùm ultimam voluntatem eadem decretalis memorat: *In extrema fecerint voluntate*: in quæstionem adducitur, an testamentum eo modo, quo diximus, confectum, vim habeat, si testator animo, & corpore bene valeat, aut si morbo aliquo teneatur, nullum tamen mortis periculum immineat.

7. Hæ quæstiones omnes facili negotio dissolvuntur, si, ingenii vanâ ostentatione prætermittâ, libris evolvendis tempus impendatur, eæque opiniones seligantur, quas Tribunalia, forumque suâ auctoritate confirmarunt. Antonius de Budrio Civis noster in sua epistola, quam scripsit ad explicandum *caput Cùm esses de testamentis*, probavit ea testamenta, licet ad *non pias causas*, & etiam sine Parocho confecta, modò tamen duo, vel tres testes intervenerint: sed hanc opinionem verbis illis, *coram Presbytero suo*, apertissimè repugnantem cæteri omnes improbarunt. Nonnulli Parochis nimium tribuunt, asserentes testamentum coram Parocho agresti nequaquam ritè fieri ab illo, qui in Civitate morari plerunque consuevit, & dum rusticatur, improvise aliquo morbo correptus supremas tabulas exarare desiderat. Attamen contrariam sententiam aliqui unanimis sequuntur, qui agrestem Parochum rusticantis proprium Parochum existimant, cùm Divina Eucharistia, vel Extrema Unctio graviter ægroianti conferenda est; & ob hanc causam pro-

bant testamentum coram eodem Parocho, & duobus, vel tribus testibus institutum (u).

8. Quod si Parochus absens fuerit, difficile admodum valere testamentum constabit, ad quod Capellanus accersitur, licet illum Parochus suo loco substituerit. Nam ob hanc delegationem administrandi Sacramenta facultatem Capellanus tantum acquiritur (x). At vero non semel in iudicio probatum fuit testamentum, quod factum fuit coram Confessario, & duobus aliis, vel tribus testibus (y). Non istamen Sacerdos intelligitur, qui testatoris Confessionem forte excepit, sed is, qui Pœnitentiæ Sacramento testatorem ipsum expiare jam dudum consueverit. Nam plurimi *facienda est fiducia quam statuit* quisque in Confessario, cui reipsâ tribui queunt ea verba *coram Presbytero suo*, quemadmodum Cardinalis de Luca rectè perpendit (z), & Romanæ Rotæ Tribunal declaravit.

9. Quapropter absentibus Parocho, & proprio testatoris Confessario, ad evitandas difficultates omnes, Capellanus, vel extraordinarius Confessarius alium præter consuetos testem accersant. Si Parochus, aut proprius Confessarius intersint, duo testes satis esse decernuntur. Sin illi absentes fuerint, tum Capellanus, vel alius Confessarius acciri tertium quoque testem curent, qui absentiam Parochi, vel proprii Confessarii supplebit, si Capellanus, vel extraordi-

P 3

(u) In Decret. practicis de testament. cap. 35. num. 4. & seq. & cap. 36. num. 217. & seqq. (x) Roger. de testam. Canon. lib. 1. disput. 2. cap. 5. sub num. 9. (y) In Decis. 145. num. 13. coram Alexand. VIII. & in dec. 128. num. 5. coram Caprara. (z) De testam. disc. 25. num. 22. in dec. 372. a num. 18. usque ad num. 30. part. 9. tom. 2. rec. dec. 52. num. 5. & 6. part. 13. rec.

narius Confessarius inter testes recensentur; tum si tres alii testes vocentur, numerus testimonium ad rem peragendam necessarius perficitur. Hujusmodi cautio primum desumitur ex Abbate (a), cui deinde reliqui omnes assentiunt (b).

10. Ad reliquas quaestiones, quae propositae fuerunt, deveniamus. Primum, decretalis *cum esses* testes idoneos exigit, non quidem *in superlativo gradu*, cum testimonium etiam egenorum probitate, ac fide praestantium satis idoneum putetur (c), sed requirit ut viri tantum, non mulieres testimonium ferant, ut Fagnanus fuse demonstrat (d), cujus auctoritate ducti fatemur rite condi testamentum coram Parocho, vel consueto Confessario, ac duobus testibus; aut coram quatuor testibus, si Parochus, aut solitus Confessarius non intervenerint; rite, inquam, condi hanc ratione testamentum, licet testator gravi morbo non teneatur. Nam Alexander III. in decretali *cum esses* morbi quidem implicitè meminit illis verbis: *In extrema fecerit voluntate*; sed rem tum solum exponebat, pro qua consilium ab ipso petebatur; sententiam verò Pontificis morbo nequaquam initi Cardinalis de Luca sapienter ostendit (e).

11. Jam satis sit de iis, quae a jure Canonico circa hoc argumentum desumuntur, ac de iis quaestionibus, quae a Theologis fiunt; nunc de usu rei ejusdem verba faciamus, & seriem eorum, quae peragenda sunt, explicemus.

(a) In solempni repetit. cap. cum esses num. 12. de testam.

(b) Vallens tit. de testam. §. 1. num. 7. Rocc. disp. Jur. cap. 40. num. 1. Paul. de Rubeis in allat. Decr. pract. cap. 35. num. 121. & seq. Roger. in oper. all. lib. 1. disp. 3. cap. 1. num. 10. & seq. (c) De Rubeis in cit. cap. 35. num. 178. & seq. (d) C. Cum esses num. 32. & seq. de testam. num. 78. & seqq. (e) In cit. disc. 25. de testam. num. 20. Novacell. lib. 1. tit. 10. form. 19. num. 30.

12. Itaque Parochus, vel Confessarius ordinarius acciti a testatore, qui eos adhibere velit ad supremas tabulas conficiendas, cum Notarius publicus defuit, illi, inquam, testatorem admonere necesse est, duos alios testes saltem requiri ex viris, non mulieribus delectos. Si verò Capellanum, aut Confessarium extraordinarium acciri contingat ob eandem causam, tres alios testes adhibendos testatori patefacient. Deinde reipsa testes perquiri deberent, & moneri testamentum ipsorum testimonio obsequandum esse eo tempore, ac loco, qui indicabitur. In hoc *Rogitus explicitus* declaratur. Sed quoniam ob ægrotantis periculum aliquando res celeriter expedienda est, tum ferre testimonium possunt illi, qui fortuito in ædibus testatoris occurrunt, & coram ipsis testamentum confici potest, modo tamen voluntatem suam clarè ipsis testator exponat, ipsique mentem intendant, ut verba testatoris intelligant, quemadmodum leges iis verbis præscribunt: *Coram Titio aliquid facere iustus, non videtur præsentem eo fecisse, nisi is intelligat* (f). Insuper nulla fraus immiscenda est, atque iis omnibus *rogitus implicitus* continetur, quem sufficere Juris Consulti tunc existimant, uti Rogerius amplissimè comprobat (g).

13. Coactis necessariis testibus Sacerdos testatorem admonere, ut sibi, ac præsentibus ipsis testibus extremam voluntatem suam declaret, nempe, pia legata, si aliqua facere pro animæ suæ expiatione deliberaverit, item legata profana, si tamen aliqua decernere velit, ac postremo testamenti sui executores, si ipsos nominare cupiat, & hæredis institutionem, quæ ad testa-

P 4

(f) In L. coram Titio ff. de verb. sign. (g) In suo tr. de testam. Can. lib. 1. disput. 3. cap. 4. num. 12. & 13.

mentum ritè condendum omnino necessaria est; eos pariter explicet, qui loco hæredis substituendi sunt, si illos constituendos optaverit. Evadere potest, quod testator ægrotus ita morbo prematur, ut hæc universa exponere nequeat, & opera alterius prorsus indigeat, qui aliqua ipsi in memoriam revocet; idque Sacerdoti tunc minime interdicitur, præsertim, cum de legatis statuendis testator moneri debet; sed prudentia, simul ac probitas in Sacerdote appareant, qui se prorsus alienos a fraude, privataque utilitate palam debent ostendere (*b*).

14. Deinde Sacerdos idem manu suâ describat testatoris voluntatem sibi, ac testibus expositam, idque statim clarâ voce coram testatore, & testibus perlegere tenetur, & emendare fideliter quidquid immutandum testatori videbitur. Post hæc testatori scriptum ipsum obsignandum tradet; illud quoque Sacerdos, ac testes obsignabunt, asserentes, quod testamento condendo interfuerint. Si Parochus ipse accitus testamentum exaraverit, Ecclesiæ suæ sigillum imprimet, Confessarius verò ordinarius, aut Capellanus, & Confessarius extraordinarius proprio sigillo testamentum obsignabunt. Si testator nomen suum literis efformare nesciat, vel id facere ob gravitatem morbi nequeat, satis erunt testimonia Sacerdotis, ac præsentium testium, qui, si literarum ignari penitus sint, tum solus Sacerdos testamentum manu suâ signabit; testes verò crucis signum efformabunt (*i*); deinde Sacerdos illud crucis signum a testibus, quos nominabit, appositum asseret.

15. Non semel aliqua testamenta perspeximus peracta vel a Parocho, vel ab aliis Sacerdoti-

(*b*) Rota in cit. Bonon. Legat. §. Præmisso siquidem coram Romanico. (*i*) Monacell. tom. 1. formul. lib. form. 19, n. 41.

bus, quos nuper explicavimus, & illa quidem nec diem, neque annum, neque locum, ubi testamentum factum fuit, præferebant, & cæteris quoque clausulis carebant, quæ necessario requiruntur. Insuper experientia compertum nobis est, Parochos, aut alios Sacerdotes scripto testamento domum suam illud tulisse, & omnem deinde cogitationem prorsus abjecisse. Quapropter post ipsorum, vel testium mortem, testamentum idem penitus concidit, & multa dissidia concitavit. Itaque formulam in describendis testamentis servandam Parochis, aliisque Sacerdotibus in fine hujus Institutionis proponimus, ut corruptelæ primo loco expositæ consulamus. Perpauca etiam, inferius decernimus, ut futuris litibus ob imperitiam, vel negligentiam Parochorum, aut Sacerdotum, omnem aditum occludamus.

16. Quantocius fieri poterit, nec serius octo diebus post obsignatum testamentum, Parochus, aut Sacerdos unâ cum testibus publicum Notarium conveniet, cui notum faciet se jussu testatoris eas tabulas scripsisse. Ipsas deinde ostendet, ut in acta a Notario referantur. Testamenti ipsius partes explicari a Parocho, vel Sacerdote, ac testibus non opus est, si illud a testatore ipso, ac testibus obsignatum fuerit (*k*). Satis erit, si testes easdem tabulas, & obsignationes manu suâ peractas fuisse confirment: insuper hæredem institutum, legata, decreta, & reliqua omnia, prout in testamento describuntur, a testatore constituta fuisse comprobent. Sin autem a Parocho, vel alio Sacerdote, non autem a testatore, supremæ illæ tabulæ scriptæ, signatæque fuerint, quamvis testes easdem tabulas ob-

(*k*) Juxta decif. 108. num. 6. & 7. & decif. 110. num. 20. & seq.

signaverint, tunc Parochus exponere palam debet, ac post ipsum seorsim testes, omnia, quae in illis tabulis continentur (1); id verò faciendum praesertim indicitur, cum testes literarum imperiti crucis signum tantum effinxerint. Sed prius ipsi testes nomen suum tabulis obsignatum agnoscent, vel crucem efformatam, cui Parochus ipsorum nomen subiecit. Deinde Scriba tradito sibi testamento adjungat, quidquid testes deposuerint. In fine hujus institutionis totius rei formulam addimus, ut Notariis Foraneis, quo modo res eadem gerenda sit, innotescat.

17. Non ignoramus haec omnia non sufficere, ut supremæ tabulae vim suam obtineant, & executioni mandentur, nisi Parochi, ac testium examen decreto idonei Judicis intercesserit, & illi vocentur ad hoc iudicium, ad quos testamentum pertinere videatur. Quippe fides Parochi, ac testium nihil aliud praestet, quam testimonium *ad perpetuam*, quod quidem parvi momenti habetur, nisi quæ modo exposita sunt, omnino observentur (m): hæc tamen haud necessaria Monacellus advertit (n), si ob legitimam consuetudinem testamenta suum effectum habeant, etiamsi testimonia non reperantur, & in publicum tabellarium referri abique nova promulgatione soleant.

Sed hoc negotium a nobis declinandum putamus, & solum instruendos esse Parochos, aliosque Sacerdotes operam sedulam conferre, ne ipsorum imperitiâ malè testamenta condantur, aut in tenebris sepulta delitescant. Reliqui verò, ad quos testamenta ipsa spectant, ad juris peritos

(1) Secundum decision. 312. num. 5. part. 16. Recent.

(m) Panimoll. decis. 90. annot. 1. num. 20. & seq. Roger. de testam. Can. lib. 1. disp. 2. cap. 1. & num. 37. ad num. 41.

(n) In Formul. Leg. tom. 1. tit. 10. formul. 19. n. 34.

confugiant, ex quorum consilio faciendum suscipient, quidquid uile sibi, & consensaneum iudicabunt.

Formula testamenti, quod absente Notario conficitur a Parocho.

18. **I**N nomine Domini. Amen.

N. N. quondam N. N. dijonis, ac Diocesis Bononiensis Dei beneficio sanā mente, ac sensibus præditus, visu, loquelā, atque intellectū, sed corpore ægrotus, & lecto decumbens, ne ipsum improvisa mors opprimeret, antequam de bonis suis testaretur, me inferius obsignatum ore suo, & clarā voce rogavit, tanquam ipse Parochum, absente Notario publico, ut ejus testamentum exciperem, & scriberem; ac reipsā coram testibus inferius adnotatis, & ob hanc causam accitis ab eodem testatore N. N., ego excepi, iterumque excipio idem testamentum, quod manu meā describo, dum testator ipse tractim enunciat, quæ supremā voluntate deliberat; hæcque tabulas se peractā Notario committam; quibus N. N., bona sua divisit, ac dividit eo modo, qui subjicitur, nempe:

Primum, animam suam testator Deo Optimo Maximo commendat, cujus opem implorat, mortē præsertim proximē impendente, ut ad sempiterna Cœlitum gaudia excipiat.

Præcipit corpus suum sepulturæ mandati in Ecclesia N. N., postquam in cadaver redactum fuerit, proque animæ suæ expiatione Sacra fieri.

Item ratione legati, & quocumque meliori modo &c. relinquit summam pecuniæ N. numerandam N.

Pro reliquis autem bonis mobilibus, immobilibus, sē moventibus rebus, rationibus, & actionibus tum præsentibus, tum futuris idem tes-

236 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

tator N. ore suo, & clarâ voce hæredem suum instituit, nominat, declarat, & vult N. N. liberâ voluntate, ac ratione (hoc loco addantur substitutiones, aliasque conditiones, quas testator præscribet, & quæ notari clarè debebunt).

Commisarios autem, & executores postremæ hujus voluntatis idem testator N. designat N. N., quibus facultatem tribuit, ut &c. (hoc loco describantur facultates generâles, seu peculiares, quas illis conferendas testator judicabit).

Porro ipse testator declaravit hanc esse suam postremam voluntatem, ac testamentum; quod si ratione testamenti vim non assequatur, decernit illud valere tanquam codicillum, vel donationem causâ mortis, aut cujuscumque postremæ voluntatis, quæ valida, & efficax habeatur. Revocat autem, obliterat, & irritam facit aliam quamcumque voluntatem, aut testamentum, quod ipse alio quocunque tempore, vel ratione condiderit, ita ut hoc postremum valere solum debeat, & perpetuò observari a suis hæredibus, & ab aliis, ad quos pertinebit; idque totum fieri præcipit quocunque meliori modo, qui rationi consentaneus sit.

His omnibus, & singulis continuè præsentibus adfuerunt in eodem oppido, ac domo testatoris, nempe, in cubiculo, ubi ipse ægrotus decumbit, jam nominati testes N. filius N. &c. qui testatoris ore proprio rogati fuerunt, ut testimonium facerent. In fidem &c. manu meâ has supremas testamenti tabulas obfigno, & Sigillum Ecclesiæ meæ superaddo.

*Formula servanda, dum Parochus testamentum
Notario publico committit.*

19. **R** Everendus D. N. Filius D. N. N. Rector Ecclesiæ Parochialis N. coram testibus inferius signatis, ut observantiam testamenti inferius descripti certam, ac perpetuam redderet, commisit, deditque mihi Notario publico folium, in quo asseruit contineri testamentum, & voluntatem ultimam N. N. in sua Parochia commorantis (nempe, si adhuc superstes fuerit; sin autem e vivis decesserit, addatur) in sua Parochia commorantis, dum viveret, & dum animam postremò exhalavit; quod testamentum ab eodem Reverendo Parocho conditum fuit rogante ipso testatore, & absente, Notario publico die mensis hujus anni . Idem testamentum exceptum coram testibus in ipso descriptis, & similiter ab eodem testatore rogatis, scriptumque fuit manu ipsius Reverendi Parochi testatore dictante, quæ vellet; qui sanè testator, dum supremas has tabulas conficeret, corporis quidem ægritudine tenebatur, mentis tamen sanitate, sensu, visu, auditu, intellectuque præditus erat; in quibus tabulis testator affirmat legata decrevisse, hæredem ore suo declarasse, & reliqua omnia, prout in testamento continentur, liberè constituisse; & insuper postulat, ut traditum mihi, exceptumque suum testamentum publicâ fide confirmarem, & illud in acta mea referrem, quæ omnia meliori modo &c. sententia verò ejusdem testamenti est hujusmodi (hoc loco referatur testamentum).

Formula depositionis Parochi, cum interrogatur de iis, quæ in testamento continentur.

20. **A**C deinde interrogatus a me Notario idem Reverendus Parochus de iis, quæ habentur in testamento mihi tradito, ipse jurejurando interposito, & tacto de more peccatore Sacerdotali, deferente me Notario publico, respondit hæc, quæ sequuntur.

In testamento peracto, ut superius expositum fuit, ibique tradito N. testator, animâ suâ prius Deo commendatâ, decretoque sibi tumulto in Ecclesia N., & pro animæ expiatione Missarum sacrificiis indictis præcepit numerari N. summam pecuniæ N. (hoc loco cætera legata, & alia, si quæ proposita fuerint a testatore sigillatim enumeret).

Hæredes bonorum suorum generales instituit N. N. ore suo, & clarâ voce (hoc loco explicentur si qui alii substituti sint, vel aliquid aliud circa hæredis institutionem a testatore decretum fuerit).

Postremò, Commissarios suos designavit N. N., & reliqua omnia, prout in testamento describuntur, quod ego testor, & approbo illud idem esse, quod excepi, scripsi, obsignavi, addito pariter Sigillo Ecclesiæ meæ Parochialis.

Formula depositionis testium, cum interrogantur de eodem testamento.

21. **P**ost hæc idem Reverendus Parochus adduxit jam nominatos, & inferius scriptos testes, qui condendo testamento interfuerunt. Ac primum N. Filius N. N. Oppidi N. interrogatus a me de rebus in eodem testamento contentis, jurejurando interposito, tactisque scripturis, deferente me Notario publico in

hunc modum respondit: Die Mensis
Anni accersitus domum in Oppido
ubi ipse gravi morbo decumbebat, ore suo,
clarâque voce me rogavit, & etiam N., ut testes
essemus postremis suis tabulis, ultimæque vo-
luntati. Quare Reverendum N. Parochum suum
illuc præsentem exoravit, ut abiente Notario
publico, testamentum suum exciperet, illud
Reverendus idem Parochus N. excepit, scrip-
sitque enunciante testatore, quæ vellet. Is qui-
dem animâ suâ Deo commendatâ, sepeliri cor-
pus jussit in Ecclesia &c.

(hoc loco describatur responsum ejusdem testis ad singula capita testamenti, quemadmodum in responsione a Parocho facienda superius exposui-
mus; deinde Notarius hoc modo prosequatur):

Insuper testamenti tabulas Ego Notarius testi N. N. palam ostendi, quas ipse diligenter expendit, & nomen suum in fine obsignatum, vel ejus loco crucis signum perspexit, cui subji-
ciebantur ipsius nomen, & cognomen; quibus peractis testis ipse jurejurando dixit: Hoc est
revera testamentum N. N., cui ego testis inter-
fui cum alio teste, quem superius nominavi.
Super his omnibus &c.

Post hæc, Notarius depositionem eliciet ab illo, vel aliis testibus, qui forte interfuerint, & pro hac eadem causa coram adducantur.

Quod si testamentum manu testatoris ob-
signatum fuerit, nullum tunc examen Parochi, vel testium requiritur, & satis erit, si ipsi testa-
mentum idem agnoscant, eo modo quem ex-
plicavimus, & etiam superaddant, legata, hæ-
redis institutionem, aliaque omnia decreta fuisse
ab ipso testatore, prout in ejus supremis tabu-
lis exhibetur; nec opus est, ut sigillatim enu-
merent &c.

Leges observanda in Civitate, ac Diocesi Bononiensi pro quibusdam eventibus, qui in deferendis ad sepulturam cadaveribus obtingunt, aliisque similibus.

22. **Q**Uamvis nonnullis corruptelis prospicere curavimus, quæ in hanc Civitatem invec̃ta fuerant, cum mortuorum cadavera ad tumulum deferuntur, tamen aliâ nonnulla supersunt emendanda, quæ ut melius intelligantur, explicari debet eorum consuetudo jampridem in hanc Civitatem nostram inducta.

23. Cum efferenda sunt cadavera, ordines Regularium, aut Sodalitia accersita se conferunt ad Parochiam, cui defunctus subiciebatur, & inde simul cum Parocho ad ædes ejusdem defuncti proficiscuntur: cum cadaver jam delatum fuerit ad Parochiam, tunc ex eo loco ad Ecclesiam transfertur, ubi sepulchro condendum est, nempe, si in ipsa sepulchrum majores defuncti sibi, ac posteris suis constituerint, aut si defunctus ipse tumulum sibi in eadem Ecclesia delegerit.

24. Cum ab ædibus, sive in Ecclesia Parochiali cadaver effertur, tot Crucis vexilla præferuntur, quot accitæ fuerunt Sodalitates, ut cadaver ipsum prosequantur. Ita omne sodalitium erigit vexillum suum, & singuli Ordines Regularium Crucis signum quoque deferunt eo prorsus modo, qui in publicis supplicationibus præscribitur. Idem institutum servatur, etiam si Capitulum hujus Metropolitanæ accersitum fuerit. Singuli enim Ordines Crucem suam præferunt, at illa Capituli, quam sequuntur Canonici, locum propiorem cadaveri sibi sumit. Quod

Quod si Ecclesia, ubi tumultus eligitur, inter Parochiales adnumeretur, tunc ipsius vexillum præfertur, non verò Parochiæ, ad quam defunctus pertinebat. Uterque Parochus Crucem eandem sequitur Parochiæ, ubi cadaver sepulturæ committendum est, ita tamen ut Rector Parochiæ, *a qua*, dexterum latus obtineat, donec per ditionem Parochiæ suæ incedit, vel etiam per alias Parochias, quæ interponuntur, usque ad confinia Parochiæ, *ad quam*, & statim ac eos terminos attigerit, locum suum Rectori Parochiæ, *ad quam*, concedit, & ipse latus sinistrum occupat. Si verò Ecclesia tumultando cadaveri proposita nullo Parochiæ titulo prædita sit, vexillo Crucis non utitur, sed illud Ecclesiæ Parochialis *a qua* solum præfertur. Insuper si Ecclesia non Parochialis, ubi cadaver sepeliri debet, additum sibi proprium Sacerdotem habeat, veluti Præfectum Regularis Conventus, ubi defunctus tumulum sibi constituit, aut Capellanum Sodalitii, in cujus Sacris ædibus cadaver condendum est, tunc Sacerdotes ejusmodi proprium sibi locum desumunt, atque ita Præfectus Conventus incedit cum suis Regularibus, si ipsi ad supplicationem funebrem interveniant: Capellanus autem Sodalitium suum prosequitur, si illud accitum fuerit, ut funebrem pompam commitetur; & tum Rector Parochiæ *a qua* reliquis omnibus solus anteponitur.

25. Si hanc consuetudinem diligenter expendamus, nonnulla juri communi consentanea, alia verò prorsus aliena deprehenduntur. Ac primum juri cohæret, quod Sodalitates vel Ordines Regularium, quæ ad pompam funebrem vocantur, ad Parochiam defuncti prius se conferant, & inde ad ipsius domicilium, sive ad

Tom. III.

Q

eam Ecclesiam, ubi cadaver expositum fuerit. Porro id contingit, cum defunctus ita jusserit, vel ipsius hæredes ita decernunt. Equidem sapius constitutum, ac sancitum fuit haud opus esse, ut cadaver in Ecclesia Regularium, aut alia quacunq[ue] sepeliendum, in Parochiali Ecclesia prius deponatur, nisi forte defunctus ipse, sive hæredes id statuerint. Petitum fuit a Sacra Congregatione die 14. Martii anno 1722. (o): *An cadavera defunctorum sepelienda in Ecclesia Patrum Minorum de Observantia terræ Petra sanctæ, antequam ad eorum Ecclesiam deferantur, debeant prius asportari ad Parochialem, & eorum ibidem debeat fieri expositio usque ad horam sepulturae?* Sacra autem Congregatio respondit negativè (p). Eadem sententia die 16. Martii 1726. (q), atque iterum die 6. Februarii anno 1734. (r) confirmata fuit. Insuper ex jure communi defumitur, quod Capellanus Sodalitii, in cujus Ecclesia tumulum sibi defunctus elegit, si ad pompam funebrem veniat post Sodales suos locum teneat (s). Juri pariter valde accommodatum videtur, quod cadaver ab ædibus suis minimè efferatur, neque ab Ecclesia, ubi collocatum fuerit, nisi Parochus interfit, ad cujus ditionem pertinet defunctus; nisi forte idem Parochus accitus venire recusaverit, nec alios in locum suum Sacerdotes sufficere velle declaraverit. Decreta super hac re Passerinus (t), Donatus (u), Lantusca (x), ac Pignatellus (y)

(o) In Lucana Funerum. (p) L. 72. Decr. pag. 94.
 (q) L. 76. Decr. pag. 122. (r) In Tolentina Funerum.
 (s) Bassius de Sodal. q. 5. n. 9. (t) De statu hom. t. 2.
 q. 187. art. 4. n. 153. & 154. (u) Rer. Regular. t. 3.
 tr. 10. q. 12. & 13. (x) In Theatro Regular. ad vocab.
 associatio cadaverum. (y) Consult. 49. tom. 3.

fusè commemorant, & ob eadem Decreta Scriptores unanimes idem docent (z).

26. Sed abhorret a jure communi tot Cruces deferri in pompa funebri, quot Sodalitates, vel Ordines Regularium accersiri contigerit: siquidem vexillum Ecclesiæ, ubi defunctus terræ mandatur, solum elevandum die 16. Martii anno 1726. Sacra Congregatio constituit, omnis aliis sententiis, quas eadem Congregatio haud dissimiles olim promulgavit. Siquidem in causa Volaterrana petiit: *An Archipresbyter associando cadavera sepelienda in Ecclesia Patrum Conventualium, teneatur incedere sub illorum Cruce, seu potius valeat propriam Crucem elevare*: responsum est: *Affirmative quoad primam, & negative quoad secundam partem* (a). Congruit alia quoque sententia, quam die vigesima nona Januarii anno 1735. Sacra Congregatio edidit, cum *Sabinensis causa funerum* proposita fuisset: sed alienum magis a jure videtur, quod Sodalitia, vel Ordines Regularium suas Cruces præferant, cum Metropolitanæ Ecclesiæ Capitulum ad funebrem pompam invitatur: nam ipsius solum vexillum tunc elevandum est, & omnes, qui ad exequias celebrandas acciti fuerunt, illud sequi debent, uti a Sacris Congregationibus Romæ toties decretum fuit (b).

27. Cum ob antiquam consuetudinem in hac Civitate, ac Diœcesi minimè id observetur, sed

Q 2

(z) Samuel de Sepulturis tr. 1. contr. 5. concl. 5. Pishng. ad tit. Decretal. de Sepult. §. 1. n. 34. & seqq. Monacellus in Form. leg. pract. tom. 1. tit. 5. form. 7. n. 34. & seqq. Urfaya t. 2. suarum discept. part. 2. disc. 30. n. 84. & seqq. (a) L. 76. Decr. pag. 122. (b) Monacellus in loco cit. n. 38. & 39. Urfaya tom. 7. suarum disc. part. 1. disc. 6. n. 65. & seqq. & tom. 7. part. 1. disc. 36. n. 79. & seqq.

tot vexilla Crucis ferantur, quot Sodalitates, vel Ordines Regularium pompæ funebri interfuerint, quemadmodum ab Archiepiscopali Cardinalis Gabriëlis Palæotti (c) primi hujus Urbis Archiepiscopiprehenditur illis verbis : *Expresse præcipimus, ut omnes & singuli statim hodie simul convenire debeant sub suis quique Vexillis & Crucibus in locum, ubi defunctus erit, ut sepeliri possit*, quod institutum quidem tenetur, etiam si Capitulum Metropolitanæ Ecclesiæ accesserit (d), ideo vetustatis gratiâ nihil novi statuendum volumus, & consuetudines a Decessoribus nostris jam inductas permittemus, eâ tamen conditione, ut aliæ quæcunque Sodalitates, Ordines Regularium, & Capellani conductitii prius ad Metropolim conveniant, quoties ejus Capitulum funeribus associandis intervenerit, & ex eo loco pompa funebris incipiat usque ad domicilium defuncti, sive ad Ecclesiam, ubi cadaver fuerit expositum. Ratio enim habenda est Capituli nostri juxta sententiam Sacrarum Congregationum, quas Bassius recenset (e).

28. Sed jam sermonem ad alia convertamus, quæ vetustatis consuetudinem adjunctam non habent. Ac primum nobis delatum fuit unam, vel plures Sodalitates convenire ad associandum funus defuncti, qui eisdem Sodalitatibus adscriptus fuerat. Quare consilium a nobis petierunt, nempe, quem locum tenere, & quid peragere tunc debeant.

29. Equidem Romanum Rituale ita præscribit (f) : *Ordinatur Processio præcedentibus Laicorum Confraternitatibus, si adsint : tum sequitur Clerus Regularis, & Secularis per ordinem,*

(c) Pag. 185. (d) Hieron. Prædiera de funeribus associandis. (e) *lu cit. tr. q. 5. n. 10.* (f) Tit. exequiarum ordo.

binique procedunt prælatâ Cruce, devotè Psalmos, ut infra, decantantes, Parocho præcedente pheretrum cum luminibus: inde sequuntur alii funus comitantes, & p̄o defuncto ritè Deum deprecantes sub silentio.

30. In statutis Cleri Romani prorsus idem decernitur (g): Societates, quæ ad funera suorum Confratrum sine Sacco accedunt, non ante pheretrum, sed post illud incedunt: e contra verò, quæ cum Sacco comparent, ante ipsum pheretrum suis locis procedant, hoc est ante Clerum Regularem, sive Sæcularem.

31. Hoc loco res non agitur de iis Societatibus, quæ Saccum induere consueverunt, sed de illis, quæ Sacco minimè utuntur. Hæ verò, si cadaver associare oporteat, absque ullo dubio pheretrum subsequi debent, & ordinatæ piè incedere, preces Deo persolventes, veluti Rosarium, pro defuncti expiatione, sed voce submissâ: Pro defuncto (ita statuit Rituale Romanum) Deum ritè deprecantes sub silentio. Porro submissæ voces comparantur silentio, quod a Rituali decernitur: eâ quoque ratione minimè perturbatur ordinatus illorum cantus, qui pheretrum præcedunt.

32. Insuperprehendimus non semel a Parocho, vel hæredibus defuncti Capellanos conductitios acciri, non tantum ex Clero Sæculari, sed etiam ex Regularibus, qui aliquando nullis Ecclesiasticis Ordinibus præditi sunt, sed inter Laicos, sive Conversos Ordinis numerantur: non ignoramus istos post nuncupata solemnia vota Regulares reipsâ habendos esse, & quibusdam frui privilegiis, quæ Clericis sæcularibus tribuuntur; quinimò iisdem privilegiis etiam gau-

Q 3

(g) C. 7. de Confr. ad Funera invit. §. 7.

dere ante votorum nuncupationem, dum adhuc in Novitiatu versantur. Ita profecto Canonis privilegium assequuntur; sed hæc omnia Conversis ipsis a jure Pontificio conceduntur. Nam clarè desumitur ex Canone: *Si quis suadente 17. quæst. 4. in Clericum, vel Monachum violentas manus injecerit: & ex cap. Religioso de sententia excommunicationis in sexto. Quamvis autem is, qui Religionem ingreditur, Religiosus censetur cum effectu non possit, donec sit tacite, vel expressè professus; si quis tamen violentas manus in eum injiciat, Excommunicationis latæ a Canone vinculum non evadit.* Attamen intelligere nullo modo possumus, quâ ratione Conversus Regularis personam Capellani gerere possit, dum iusta perfolvuntur defunctis, vel ipsorum cadavera ad sepulturam feruntur: neque facile percipimus Conversum Regularis Ordinis accersiri ab illo, qui virum aliquem Religiosum invitat, ut Capellani munere fungatur. Quapropter statuimus non nisi Sacerdotes, aut Clericos Sacris Ordinibus præditos, cum cadavera efferenda sunt, acciri posse tanquam Capellanos conductitios. Idem Regularibus indicimus, illos ab eodem Capellani munere prohibentes, qui Sacris Ordinibus initiati non fuerint, & multò magis Ordinis Conversos, nisi forte haud Capellani nomine perpauca Regulares, sed tota ipsorum familia ad associandum cadaver invitetur: nam cum ipsa pluribus constituatur, ex quibus alii Laicos inter recensentur, alii minoribus, alii majoribus Ordinibus, alii demum Sacerdotio initiantur, ideo non interdiciamus Conversis Regularibus convenire ad funebres pompas, cum aliis Fratribus, id est, cum universâ familia.

33. Insuper percepimus excitari aliquas controversias inter Regulares, & Capellanos Re-

gulari Ordini minimè addictos : nam vocantur aliquando ad associanda cadavera quidam Presbyteri Sæculares, & Ecclesiarum quoque Rectores, qui ad pompam funebrem, tanquam conductitii Capellani interveniunt. Acciri solent ob eandem causam, & eodem Capellani conductitii titulo Parochi Regulares, aut viri Religiosi in Monasterio degentes. Itaque cum Claustrales, & non Claustrales simul interfunt, tum Parochi reliquis Capellanis, qui curam animarum non habent, præire consueverunt. Inter Parochos autem Sæculares, ac Regulares illi principem locum obtinere solent, qui prius animarum curam susceperint. Cæteri Capellani sive Claustrales fuerint, sive Claustris liberi, ac immunes, qui Parochi titulo præditi non sunt, confusi, permistique funebrem pompam comitantur, quæ non semel ordinata sic fuit, ut Capellani antecesserint Parochis locum pheretro propiorem sibi sumentibus; & tunc bini Capellani non Claustrales incedebant; illos deinde bini Claustrales sequebantur, & hoc pacto universa pompa designata fuit. At nunc Claustrales aliqui Parochis, & Capellanis haud Claustralibus præire contendunt, licet omnes conductitii Capellani nomine ad funebrem pompam conveniant. Quapropter ob has controversias turbæ concitatae sunt, dum cadavera efferrentur.

34. Ignoramus profectò, quibus rationibus innixi Claustrales præ cæteris omnibus locum sibi deposcant.

35. Ipsos tamen, neque probare, nec improbare volumus, antequam ex utraque parte argumenta proferantur. Illud certissimum est, quod nos jubemur a Tridentina Synodo, his dissidiis

aditum occludere (h): *Controversias omnes de præcedentia, quæ persæpe maximo cum scandalo oriuntur inter Ecclesiasticas Personas tam sæculares, quàm Regulares, cùm in Processionibus publicis, tum in his, quæ fiunt in tumultu defunctorum corporibus, & in deferenda Umbella, & aliis similibus, Episcopus amotâ omni appellatione, & non obstantibus quibuscumque componat.*

36. Itaque, ut finem dissidio statuamus, ac ne Regulares primum locum petentes rem solum dissimulent, donec tempus excitandis turbis opportunum acciderit, ipsis præcipimus, ut infra tres menses ab hac die rationes in medium nobis adducant, ob quas Claustrales suos ad celebranda funera accitos, tanquam Capellanos conductitios, præferendos arbitrentur reliquis Parochis, ac Sacerdotibus, qui Capellani pariter titulo funeribus iisdem interfunt. Interim se gerant eo modo, quem subicimus, donec Judicis sententiâ interpolatâ, sive alio quocumque modo controversia dirimatur.

37. Plures ob causas Claustrales ejusmodi, tanquam Capellani conductitii funeribus ducendis interesse queunt; vel quia defunctus in ipsorum Ecclesia sepulturam sibi deligens, ex ipsis aliquos celebrandis exequiis, tanquam Capellanos accersiverit; vel quia inter Parochias eorum Ecclesia recenseatur. Quare Parochus cum reliquis se conferens ad domicilium defuncti, alios ejusdem Claustris Religiosos viros, veluti Capellanos secum adducit. Id etiam contingit, cùm defunctus in aliam Ecclesiam deferendus est, ubi sepeliri constituit, vel ubi familia ipsius tumulum sibi decrevit: tunc enim Parochus ex suis Claustralibus aliquos, tanquam Capellanos sibi adjungere potest, qui ipsum cadaver prosequan-

(h) Sess. 25. de Regularibus, & Monialibus c. 13.

tur. Postremò id eveniet, si Parochus aliquis, vel hæredes defuncti Claustrales ultro deposcant, ut pompam funebrem Capellanorum conductitiorum nomine comitentur.

38. Igitur si cadaver in Ecclesia Claustralium tumultuandum sit, ipsique vocentur tanquam Capellani ad ipsum associandum, tunc in liminibus Ecclesiæ funebrem pompam commodè expectare queunt, nec ullas turbas movere, ut primum præ cæteris Sacerdotibus obtineant: neque momenti habet quidquam illa argumentatio: *Defunctus in templo Regularium sepeliri statuit, ergo ipsi Regulares cadaver associare debent.* Nam responsum jam fuit, quod liceat ipsis funebrem pompam in Ecclesiis suis expectare. Die 22. Junii, & 13. Julii anno 1675. petiitum fuit a Sacrorum Rituum Congregatione: *An Regulares possint cogi ad associanda cadavera in eorum Ecclesiis tumultuanda; an verò possint expectare in dictis propriis eorum Ecclesiis; & an in casu, quo Regulares non accedant ad associandum dicta cadavera, amittere debeant infortitia*: Sacra Congregatio in hunc modum respondit: *Sacra Congregatio respondit, Regulares non posse cogi ad exeundum a propriis Ecclesiis, ad effectum associandi cadavera in eisdem sepelienda, sed sufficere, quod illa expectent ad januas. Quo verò ad infortitia remisit causam ad Judices suos.* Ita refert Lantusca (i). Alias pariter ejusdem Congregationis sententias Ursaya fusè commemorat (k).

39. Quod si Parochus Claustralis fuerit, & Capellanos aliquos sibi adjungere debeat, dum pergit ad ædes defuncti, ut inde cadaver effe-

(i) In Theatro Regularium ad voc. assoc. cadav. (k) T. 5. p. 1. discept. 11. num. 6. & seq. & tom. 7. p. 1. discept. 6. num. 72. & 73.

rat ad Ecclesiam. Aut si Parochus ipse Claus-
tralis additis sibi Capellanis iisdem defunctum
comitari teneatur ad aliam Ecclesiam, in qua
totius Familiæ tumulus positus est, vel defunc-
tus ipse sepeliri decrevit, tunc sanè ad evitan-
das turbas aliud consilium non suppetit, nisi
quod Parochus ipse Sacerdotes sæculares sibi
in Capellanos assumat, vel eos tantum Claustra-
les, qui studio cæteris præeundi non ferantur;
liquidem perpauca inter ipsos in hac pervicaci
sententia versantur.

40. Postremò, si ob eam causam eveniat con-
troverfia, eoquod Claustrales ejusmodi a Pa-
rochis, sive hæredibus defuncti ad associandum
cadaver invitantur, universis indicimus, ut eos
Claustrales nequaquam advocent, donec lis di-
rimatur. Acceriant ipsos haud veluti Capella-
nos conductitios, sed tanquam Societatem Re-
gularium: tunc enim Crucis suæ vexillum se-
quuntur, & sibi designatum locum occupant,
nec ullus timor est, ne primatus obtinendi cau-
sâ pompâ funèbris impediatur.

41. Hæc omnino tenenda præcipimus, quin
rationes utriusque partis cum in *Petitorio*, tum
in *Possessorio* labefactentur: neminem suspica-
mur queri de nobis meritò posse, eoquod so-
lùm expetimus longè amovère turbas, quæ sæ-
culares ipsos graviter offendunt. Insuper, cum
rationes in medium proferentur a competitori-
bus, iudicium ferre integrum parati sumus, &
etiam, quæ modò sanximus, prorsus abrogare:
neque sanè hoc totum negotium temporis mul-
tùm exigit, ut proponatur, examinetur, utque
sententia feratur. Quippe magnum discrimen
interest inter hanc controversiam, & illam,
quæ in Tridentina Synodo Canonicos inter Re-
gulares ex Congregatione Lateranensi, & Ab-

bates, & Monachos Cassinates de loci primatu intercessit. Præstantiores doctrinâ viri totius Italiæ studium, & opera in eam causam contulerunt, quæ tandem trium Cardinalium iudicio peracta fuit, quod sanè iudicium Pontificis etiam Pii IV. auctoritate, ac diplomate confirmatum est (1).

42. Superfunt aliqua, pro quibus consilium nostrum exposcitur; ac primùm, in qua Parochia tumulandus sit, qui morari solitus in civitate, in agrum divertit, ut animum parumper relaxet, vel ad negocia expedienda, aut ad valetudinem curandam, ibique vitâ decedit. Item ad quam Parochiam spectet illius cadaver, qui domicilium obtinet in Diœcesi, & urbem petit necessitate aliquâ adductus, vel ut reficiat vires morbo debilitatas, ibique supremum obit diem.

43. Ex jure Pontificio responsum apertè desumitur (m): *Is, qui habet domicilium in civitate, vel castro, quandoque ad villam ruralem se transfert recreationis causâ, vel ut ruralia exerceat in eadem, si non electa sepultura decedat ibidem; non in Ecclesia dictæ villæ, sed in sua Parochiali, vel in ea potius, in qua Majorum ipsius ab antiquo sepultura extitit, sepeliri debebit, dummodo absque periculo ad ipsam valeat deportari.*

44. Itaque debet expendi, an defunctus sepulturam in aliqua Ecclesia sibi constituerit, & tunc extremæ ipsius voluntati parendum est. Si nihil ille de sepultura sua decreverit, in tumultu Majorum suorum condatur, si ipsius familia peculiarem in aliqua Ecclesia tumuli locum habeat. Quod si defunctus nihil de suo

(1) Ann. 1567. (m) In Decretal. *Is qui de sepultur.* in sexto.

sepulchro deliberaverit, si ipsius quoque familia peculiari tumulto careat, tum civitatis incola, licet in agro decesserit, ad urbanam Parochiam deferendus est, modò tamen absque ullo periculo, gravique incommodo id fieri queat. Id verò obtingere tunc solum declaramus pro evitandis diffidiis, cùm ager, ubi Civis occubuit, tribus ab urbe milliariis distat. Nam si plus quàm tribus milliariis distet, tum Parochus agrestis illum tumulto mandare poterit, nec urbanus Parochus cadaver deposcet, nec aliquid ratione sepulturæ percipere contendet.

45. Equidem decretalis : *Is qui* : de illo verba minimè habet, qui ex agro in civitatem venit valetudinis causâ, vel ut negotiis suis operam impendat, ibique mortem oppetit, sed tantùm Civem memorat, qui in agro vitam absolvit, quo se contulerat ad confirmandam valetudinem, vel ob alias causas, ipsumque ad urbanam Parochiam transferendum statuit, si commodè fieri posse videatur, ob eam nempe rationem, quod ipse ruri paululum degens, urbis domicilium non amittit; neque ruris incola censendus est, nisi animum in eo permanendi prius habuerit (n). Itaque, cùm eadem ratio conveniat aptissimè rurali viro, qui in civitate diem supremum oppetiit, ubi fortuito causâ valetudinis, vel ad explicanda sua negotia morabatur, ideo constituendum de illo prorsus idem est, quod nuper exposuimus de Cive, qui ruri casu quodam occubuit, nempe, in urbana Parochia sepeliendum ruralem virum, qui in civitate vitâ defunctus est, si agrestè ipsius domicilium tribus milliariis longè ab urbe sejungatur, & ad ruralem Parochum ex sepultura nullum fructum pervenire.

(n) Pirhing. l. 3. tit. 23. de sepultur. §. 1. n. 6.

46. At si hæc tria milliaria nequaquam intercedant, tum Civis cadaver in Parochiam urbis inferendum est, & ob eandem rationem ad ruralem Parochiam viri agrestis cadaver asportandum. Tunc autem ruralis Parochus urbanum Parochum, & e contrario Parochus urbanus ruralem admonebit, ut transferendum cadaver ipsi, vel alteri Sacerdoti per ipsum designato committatur. Cadaver etiam loco non movebitur, nisi proprius Parochus, aut ipsius Capellanus intersint; neque in urbem, sive in agrum, nisi pheretro impositum deferetur: Clericus Crucis vexillum præferet, & duo Sacerdotes subsequuntur, qui Psalmos recitabunt, nempe Rector, aut Capellanus Ecclesiæ, ubi defunctus tumulari debet; & insuper Rector, aut Capellanus Ecclesiæ, ubi vitam reliquit: neque enim decet Fidelium cadavera alio modo sepulchris inferri. Illud verò quod non semel accidit, a religione prorsus alienum est, cum plaustris imposita cadavera, & fœni; paleæ, vel lignorum fasciculis implicita in civitatem, vel in agrum delata fuerunt, ut vectigal declinaretur; nihil enim solvendum pro ipsis transferendis cadaveribus Lagunez (o), & Cardinalis de Luca (p) sapienter ostendunt.

47. Non multis ab hinc diebus accepimus quendam in civitate vitâ perfunctum sibi sepulturam delegisse in Ecclesia Parochiali, quæ in Diocesi posita est; Rectorem autem Parochiæ urbanæ, ubi ille expiravit, ruralem Parochum monuisse ad portam civitatis subsisteret, ut cadaver ipsi traderetur.

48 Gratissimum nobis esset intelligere rationes, quibus innititur nova hæc, inusitataque

(o) De fructibus pag. 227. n. 179. (p) In suo magistrali discursu 166. de Regal.

sententia, rationes, inquam, a jure desumptas, non tamen ex animi quodam impetu, ac temeritate, qui rei naturam ignorat. Jucundissimum nobis esset deprehendere, an Parochus, in cujus ditione aliquis animam exhalavit alium Parochum, in cujus Ecclesia ille sepeliri debet, impedire possit eo se conferre, unde cadaver efferendum est, & in itinere Crucem præferre; sed multò magis, an liceat Parocho Bononiensi monere Diocesanae Ecclesiae Rectorem, ne urbis mœnia ingrediatur, sed portam subsistat, ibique cadaver sibi committendum accipiat.

49. Procul dubio, qui Parochiam obtinet Bononiæ, Parochus in civitate, non civitatis appellandus est; ita ruralis Parochus in Diœcesi Rector, non autem Diœcesis habetur. Cùm hæc ita sint, nihil aliud repetere jure debent, nisi ut officiosam urbanitatem præstent illi, qui prælatâ Cruce ditionis suæ fines pertranseunt, quemadmodum Leo X. (9), & Sacra Congregationes pluries statuerunt (r).

50. Post hæc apertissimè constat nihil aliud ab urbano Parocho, quem superius meminimus, exposcendum fuisse, nisi ut Parochus ruralis officium consuetum sibi persolveret, priusquam ad efferendum cadaver Cruce prælatâ in civitatem veniret: sed nullo pacto licitum fuit præcipere, ut ad portam subsisteret. Quod si aliquis urbanus Parochus sateri non dubitaret, ejusmodi facultatem se nunquam permissurum fuisse rurali Parocho, quamvis illam petisset; & in eadem sententia futuros Parochos omnes civitatis, quorum ditionem attingere ille deberet, cùm domicilium defuncti petendum, vel ab ipso est re-

(9) In Constit. 22. §. 9. in Bullar. Rom. tom. 1. (r) Passerinus de statu hominum tom. 2. q. 187. art. 4. observ. 5. n. 160.

deundum. Si quis, inquam, hæc audeat dicere, illud secum perpendat nobis inesse potestatem cum in Civitate, tum in Diocesi, ob quam ruralem Parochum ab omni consueto officio prorsus immunem declarabimus, & si illo pertunetus fuerit, sed frustra ruralis Parochus, tunc nos ipsi facultatem nostram loco assensus Parochorum civitatis impertiemur, concedentes diocesanæ Ecclesiæ Rectori, ut prælatâ Cruce in urbem veniat, eâdemque ratione cadaver ad suam Ecclesiam transferat.

51. Quæ modò diximus, nova, & inusitata fortasse imperitis videbuntur, sed contrarium agnoscent, si plura alia cogitent, quæ fieri quotidie solent. Primum Regulares nullam Processionem facere possunt, nisi in suis Ecclesiis, & sub stillicidiis Monasterii, & Sacrarum Ædium, quæ ad ipsos pertinent. Idem Sodalitiis præcipitur, ut nempe, Processiones in suis tantum Ecclesiis, aut Sacellis instituant? Quod si Urbem circumire velint, facultas a Parochis exposcenda est, quorum fines pervadere debent (s). Quis tamen Parochos adire solet ad hanc veniam obtinendam, cum Processiones saltem consuetæ indicuntur? Cum verò Processiones insolitæ habendæ sunt, si eam Parochi facultatem recusent, scire maximè optamus, an id Processiones eadem jure impedire possit, quod quidem a veritate prorsus alienum est. Nam si Regulares, vel Sodalitia ad Episcopum confugiant, & facultatem pro re gerenda ab illo consequantur, eandem nempe, quam pro consuetis Processionibus accepisse pro certo tenent, tunc omnis Parochorum dissensus haud ullius momenti existimatur.

52. Certissimum quippe est solam Episcopi licentiam satis esse, etiamsi Parochi se contrarios

(s) Bassius tract. superius allato q. 10. n. 1.

antea, ac penitus reluctantes exhibuerint. Peti-
tum fuit a Congregatione Sacrorum Rituum :
*An solius Episcopi accedente licentiâ possint Regu-
lares dictam Processionem facere, (alias Paro-
chias circumeuntes) quamvis Parochus contra-
dicat, & consentire recuset* : Sacra autem Con-
gregatio respondit : *Sufficere licentiam Episco-
pi (1)*. Haud dissimiles sententias a Sacra Con-
gregatione Concilii desumptas, in medium pro-
ferre possemus, sed unam eligimus præ cæteris,
quæ nobis Secretarii munus agentibus promulga-
tæ fuerunt. Die 24. Decembr. anno 1718. pro-
positum fuit : *An liceat Confraternitati facere
Processiones tam intra ambitum Oratorii, quàm
extra illum, absque licentia Parochi, per cujus
Parochiam transeundum est ?* Sacra Congregatio
responsum fecit ejusmodi : *Ad primam partem
affirmativè, nempe, fieri posse Processionem in-
tra ambitum Oratorii absque licentia Parochi :*
*deinde ad secundam negativè, nempe, id non li-
cere extra ambitum Oratorii.* Cum tamen in
responso ea quoque verba subjiciantur : *Nisi ac-
cedat licentia Episcopi*, id manifestum omnino
reddit, quod nuper exposuimus.

53. Quæ cum ita sint, quoties cadaver ab
Urbe in Diocesim, vel a Diœcesi in Urbem
transferri contigerit, nobis statuendum reserva-
mus, an Rector Diœcesanus prælatâ Cruce in
Urbem se conferre debeat, & an Parochus ur-
banus prælatâ Cruce a Civitate proficisci. Quod
si nemo pro re declaranda nos convenerit, de-
cernimus, privatim a Diœcesano Parocho Ci-
vitatem esse subeundam, qui deinde ædes de-
functi, sive templum petat, ubi cadaver ipsius
depositum est, consuetum Officium urbano Rec-
tori

(1) Loc. cit. tractat. Bassi.

toti persolvat, atque prælatâ Cruce ambo induti superpelliceo, stolâque cadaver associant. Idem præcipimus urbano Parocho, cum defunctus in Diœcesi ad suam Ecclesiam efferendus est, quippe indecorum est Sepulchro cadaver inferri, nisi vexillum Crucis præferatur. Juri autem communi maximè consentaneum superius ostendimus, quod in funebri pompa Crux ejus Ecclesiæ sola præcedat, ubi defunctus sepelitur. Accedit, quod veteri consuetudine, institutoque hujus Urbis, ac Diœcesis, vexillum illius tantum Ecclesiæ deferri solet, ubi cadaver tumulo committitur, si tamen inter Parochias recensetur, non verò Crux alterius Parochiæ, ubi ægrotus vitam expiravit:

54. Parochus primum locum semper occupat, donec in sua ditione versetur (*). Quare urbanus Parochus dextero incedet latere, donec Parochi Diœcesani limites attigerit. Tunc enim ipsi primum locum concedet. Eodem pacto, cum Parochus urbanus cadaver efferre debeat ex Diœcesi, tum Rector Diœcesanus in sua Parochia dexterum latus occupabit, donec ad fines alterius Diœcesis pervenerit. Hunc ordinem per Urbem, ac Diœcesim tenebunt, donec venerint ad Ecclesiam, ubi defunctus sepulturæ mandatur. Aliquod sanè discrimen intercedere cognoscimus in his officiis, quæ modò præscripsimus; sed ita decernendum putamus, & aliquid urbanis Parochis præ diœcesanis esse tribuendum.

55. Illud etiam deprehendimus, quod non semel accidit, cum Parochus urbanus defunctum extra Civitatem in sua ditione ad Parochiam sepeliendum transferre debet. Nam Parochus, in

Tom. III.

R

(*) Card. de Luca de Præminentis disc. 16. n. 3. & 4.

cujus ditione sita est porta Civitatis, in limine Urbis occurrit, & quādam preces cadaveri persolvit. Quamobrem dissidia concitata sunt: Parochus enim, qui cadaver associat, ad portam subsistere recusavit, susceptumque iter ad suam Ecclesiam prosequutus est, veluti si alter Parochus in limine Civitatis non adstitisset. Ignoramus profectō hujusmodi ritum, & qua de causa Parochus ad portam Civitatis pro recitandis precibus pergat, cū cadaver infertur. Id verō facere prætermittat, cū reliqua cadavera per suam Parochiam efferuntur, ut in alia Ecclesia, seu Parochia sepulturam accipiant. At quoniam nullum discrimen afferri, nullaue ratio ad probandam hanc consuetudinem excogitari potest, quæ corruptelas potius, ac dissidia inter Parochos excitat, ideo præcipimus urbanis Ecclesiarum Rectoribus, ne in liminibus Civitatis suæ ditioni subjectis occurrant cadaveribus, quæ in ipsam Civitatem adportantur, ut in alia Parochia, sive Ecclesia tumultentur.

56. Secundo loco quæsitum a nobis fuit, in quam Ecclesia sepeliri debeant Infantes, quos extra Civitatem nutricibus alendos Parentes tradiderunt, ibique celeri morte prærepti sunt? His facili negotio respondemus; nam Romæ Statutum accuratè tenendum indicimus, quod propositum, probatumque fuit post maturam rei disquisitionem in peculiari Congregatione, quam Clemens XI. ob hanc causam designavit (*): *Infantes, qui Nutricibus alendi extra propriam Parochiam dantur, retinent domicilium in Parochia Parentum, atque ad illam pertinent, licet in aliena Parochia decedant. Patre verò orbatos, quousque apud ipsam Matrem aluntur, licet in potestate Tutorum, non Matris existant, de*

(*) In additionib. ad Statutum Cleri Rom. §. 7. & 8.

Parochia Matris, non Tutorum, esse declaramus. Si Nutricibus alendi extra propriam Parochiam videntur a Matre, domicilium in Parochia Matris; si vero utroque Parente caruerint, domicilium in Parochia Tutorum, non vero Nutricum, retinere declaramus. Quod si nec Tutores habeant, in Parochia, in qua decedunt, tumulantur.

57. Hæc igitur observentur pro tumultuandis Infantibus, qui domi Nutricis intereunt. In templum alias præscriptum eâ ratione deferantur, quæ Christianæ Disciplinae conveniat, rectaque viâ ab ædibus, ubi vitam finierunt, nisi forte concedatur a nobis ob peculiarem causam illos antea transferri ad paternum domicilium, ut inde funebris pompâ ad Ecclesiam institutur.

58. Quod si aliqua controversia forte contigerit de Parochialibus emolumentis, Vicarium nostrum Generalem conveniant, ut ipsius judicio dirimatur: sed meminerint Parochi nihil de jure repetendum esse pro exequiis, & sepultura (y); retinendam tamen inductam consuetudinem aliquid solvendi, ita ut nullum judicium fiat in eos, qui hanc consuetudinem violare contenderint, sed causa hujusmodi in forum Episcopi solum adducatur, uti sancitum est *Cap. ad Audientiam 24. de Simonia* his verbis: *Per Episcopum loci compeſcantur, qui malitiosè nituntur laudabilem consuetudinem immutare.*

(y) Juxta Sac. Can. c. Non satis, c. Cum in Ecclesia, c. Cum abundante, de Simon.

M O N I T A

*Pro mulieribus Tertiariis, quæ privatim in suis
ædibus vitam agunt, aut conjunctim in aliqua
parte hujus Civitatis, ac Diœcesis.*

59. **I**nstitutione XXIX. hujus libri copiosè
verba fecimus de mulieribus Tertiariis,
& earum conditionem satis exposuimus. Deinde, cum Sacram Visitationem illis Tertiariis indiximus, quæ duodecim domicilia in Urbe possident, ubi conjunctim vitam degunt, plura statuere non omisimus, ut dissidia tunc nobis indicata illas inter mulieres, ac Parochos componerentur. Equidem præcepimus utrisque nonnulla, quæ utilia videbantur, sed ipsa neglecta sunt pro more, atque indole quorundam hominum, qui satis se fecisse existimant, si multa dixerint de aliquo negotio; deinde curam nullam, aut sollicitudinem impendunt pro rei eventu, solvendisque quæstionibus, id quod privatæ tranquillitati, fidelium exemplo, & feliciori Ecclesiæ administrationi magnopere conducit. Quapropter aliqua superaddenda pro Tertiariis hujusmodi muneri nostro consentaneum putavimus, quæ ad duo capita rediguntur. Primum, agemus de Tertiariis, quæ privatim in suis ædibus vivunt; Secundò, de aliis Tertiariis, quæ in eandem domum conveniunt & communem vitam instituunt.

§ I

*De Tertiariis, quæ privatim in suis
Ædibus morantur.*

60. **R**egulares Ordinum S. Dominici, S. Francisci, S. Augustini; item Carmelitæ, Servitæ, ac Minimi a Sancto Francisco de

Paula instituti Tertiarias mulieres juxta Pontificum diplomata, ac privilegia adscribere possunt (z).

61. Ex ipsis aliæ suis privatis ædibus immorantur, nec ullam cum cæteris habent societatem; aliæ verò in uno domicilio simul conjunguntur. Has quidem S. Pius V. abrogare constituerat, uti modò ostendemus, ob eam causam, quod alienos ab Ecclesiastica disciplina putaverit mulierum cœtus, quæ religiosum habitum induerent, nullis votis solemnibus nuncupatis, & quæ nullis claustrî legibus tenerentur. Attamen Tertiarias, quæ sejunctim vivunt, Sanctissimus Pontifex nunquam de medio tollere cogitavit, quemadmodum Sac. Congregatio Concilii declaravit: *Constitutionem* (inquit Fagnanus (a)) *Sancti Pii V. quâ Sorores Tertii Ordinis ad perpetuam Clausuram obstringuntur, utpote loquentem de his, quæ in communi & in congregatione vivunt, ad supradictas Sorores in consanguineorum, aut propriis domibus habitantes &c. nibi pertinere; & propterea circa illas Constitutionem &c. nec minuisse, nec immutasse, nec quidquam novi juris induxisse.*

62. Quare, si Constitutio S. Pii V. his Tertiariis nequaquam adversatur, alterâ Constitutione Leonis X. gaudere ipsæ debent, ob quam Pontifex multa privilegia Tertiariis iisdem elargitur (b): sed prius oportet conditiones enumerare, quæ interveniant necesse est, ut hujusmodi mulieres privilegia, quæ indicavimus, asse-

R 3

(1) Lezana in Summ. quæst. Regul. t. 2. c. 14. n. 8. & seqq. Miranda in Manual. Prælator. Reg. t. 1. q. 36. art. 1. & 2. Cassian. a S. Elia in Arbore omnium opinionum moral. tom. 6. in verbo Tertiariæ & Tertiarii §. 2. n. 7. (a) C. Nulius n. 68. de Foro competenti. (b) In Bull. Rom. t. 7.

quantur. Postea recensenda sunt privilegia ipsa quæ Tertiariis a Pontifice conceduntur.

63. Primum igitur ex Leonis X. Constitutione desumitur, quod istæ mulieres virginittis, aut cælibatûs votum emittere debeant, quod tamen solenne nequaquam est, uti Pontifex ipse declarat. Sacræ autem Congregationes suis Decretis addiderunt, necessario requiri, ut Regularium Præfecti de morum probitate, ætatisque ratione certi fiant, antequam his mulieribus habitum religiosum impertiant; quæ quadraginta saltem annos attingere debent. Insuper inquirendum est, utrùm necessaria ad vitæ sustentationem possideant, & cum quibusnam versari domi necesse habeant, quos tantum consanguineos, & affines esse oportet. Postremo, investigandum superest, an Episcopi facultas intercedat, quæ concedi nequit ab ipso, nisi postquam diligenter examinaverit, an eædem conditiones veritati congruant. Quare si, quod proprium est, unicuique tribuatur, ad Præfectum regularem spectat religiosum habitum his mulieribus impertire, ad Episcopum verò facultatem tradere, & præscriptas condiciones accurato examine cognoscere.

64. Nicolius (c), Lantusca (d), Donatus (e), alique plures hæc Decreta commemorant (f).

65. Cum nos ipsi Secretarii munus gereremus in Sac. Congregatione Concilii, Episcopus Mazarae hæc postulavit: *Quanam sint conditiones requisitæ, ut Regulares habentes facultatem dandi habitum suæ Religionis mulieribus non collegialiter viventibus, dictum habitum dare possint,*

(c) In Florentis ad voc. Tertiariæ. (d) In Theatro Reg. ad idem verbum. (e) Rer. Regul. t. 2. tr. 17. q. 3. n. 31. & seqq. (f) Mattheuc. in Official. Cur. Eccles. cap. 52. n. 3. & seqq. Pignatell. consult. 34. n. 29. t. 3. Pothierus de Statu hom. t. 2. q. 187. art. 4. obs. 10. sub n. 245.

Et an examen dīctarum facultatum pertineat ad Episcopum : die autem 10. Maii anno 1727. in hunc modum responsum fuit : Examen facultatum concedendi habitum pertinere ad Sedem Apostolicam ; examen conditionum quoad mulieres vestiendas, & licentiam vestiendi, pertinere ad Ordinarium, & conditiones vestiendarum esse expressas in Decretis generalibus alijs editis ; & hæc Decreta esse omnino servanda.

66. Sed jam recenseamus privilegia, quæ his Tertiariis tribuuntur, cum præditæ sunt iis conditionibus, quas modò exposuimus. Ac primum Tertiarios a Tertiariis mulieribus distinguendos Leo X. decernit. Illi nullo gaudent privilegio, nisi conjunctim vivant, & cum ipsis Claustralibus immorentur ; sed mulieribus Tertiariis, quamvis suas ædes non dimittant, eadem privilegia Ordinis conferuntur : Collegialiter autem (de viris Tertiariis sermo est) seu cum Claustralibus habitantes, ac mulieres (nempe Tertiarias, quæ suas ædes nequaquam deterunt) virginalem, seu celibem, aut castam vidualem, expresso voto, & sub dicto habitu vitam ducentes, privilegiis, quibus Fratres Ordinis, cujus Tertie Regule habitum gestant, gaudere debeant.

67. Quod si Leonis X. Constitutio vim totam, & integram obtineat, hæc Tertiariæ privatim vitam agentes Episcopi jurisdictione prorsus immunes esse deberent. Eos sibi Confessarios deligere possent, qui ad Monialium Confessiones, non verò sæcularium excipiendas probantur. Ad Parochiam accedere non tenerentur, ut Paschali præcepto satisfacerent. Tandem a Præfectis suis Regularibus extremam Unctionem percipere, & post mortem in Ecclesia sui Ordinis sepeliri jure possent.

68. Sed aliter se res habet ; nam Leonis X. Constitutio ad certos quosdam limites redacta fuit a Summis Pontificibus , qui deinde Sedem Apostolicam tenuerunt. Cùm hæ mulieres reuera non habeantur Regulares, eo quod tribus votis solemnibus non adstringantur, ideo non censentur immunes ullo modo ab Episcopi facultate (g). Equidem fori privilegio gaudent juxta sententiam, quæ a Sacra Congregatione immunitatis probatur, cujus Decreta Monacellus recenset (h). Id verò non tribuitur viris Tertiariis, qui in privatis suis domiciliis permanent, uti sapienter ostendit Ursaya, qui decretum super hac re promulgatum a Sacra Congregatione immunitatis exponit (i). Insuper de his mulieribus Tertiariis hæc Sacra Congregatio Concilii decernit : *Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum sæpius respondit, minimè posse Sacerdotes Regulares mulierum Tertii Ordinis, quas de Penitentia, vel Pinzocheras vocant, Confessiones Sacramentales audire, nisi fuerint ab Ordinario approbati ad Confessiones personarum Secularium audiendas : quemadmodum nec posse illis Sacrosanctum Eucharistiæ Sacramentum administrare in die Paschatis Resurrectionis Sanctissimi Domini nostri Jesu Christi.* Item ex epistola Sacræ Congregationis pro causis Regularium, & Episcoporum constitutæ ad Episcopum Mutinensem die 17. Junii anno 1639. hæc in ipsas Tertiarias sancita deprehenduntur : *Circa Tertiariam similiter censuerunt (nempe Cardinales Sacræ Congregationis) permissum haud fuisse Fratribus ejusdem Monasterii ob quodcunque pri-*

(g) Tamburinus de Jure Abbatiss. disp. 7. q. 3. (h) In Formular. Fori Eccl. t. 1. tit. 6. form. 14. n. 1. (i) T. 7. p. 1. disc. 3.

villegium Ordinis administrare ipsi Sacramentum Divinae Eucharistiae, & Extremae Unctionis, neque ejus cadaver domo efferre indicta funebri pompâ sine Parocho, aut sine ipsius licentia. Nam hæc revera ad Parochos pertinent, qui debent assiduo, sed hoc præsertim tempore, cognoscere, juvare, accuratoque studio fideles sibi traditos instituere. Accedit, quod Tertiaria, licet nuncupatis votis, claustro non tenebatur, sed domi suæ intra Parochi ejusdem ditionem habitabat. Postremò de Sepultura harum mulierum hæc habentur in Decreto, quod superius attulimus: Præterea, si contingat aliquas ex prædictis Tertiariis sine Sepultura electione decedere, eas sic decedentes ita demum in Ecclesiis Ordinis, cujus habitum assumpserunt, si in ipsis earum communis sepultura reperiatur, sin minus in Ecclesiis Parochialibus sepeliendas esse decernit.

69. Literas quidem Sac. Congreg., quas nuper exposuimus, Diana (k) Theologus ex Regularibus Theatinis; Decreta verò anni 1616. superius allata commemorant iidem Scriptores, quos antea nominavimus. Si quis exoptet cognoscere limites, ad quos redacta fuit Leonis X. Constitutio, ex Passerino Theologo Dominicano, Canonumque interprete id consequetur. Illum fuisse Sacrarum Congregationum peritissimum ex eo maximè constat, quod Ordinis sui Procurator Generalis per multos annos extiterit (l).

70. Hanc veritatem attigerat Benedictus XIII. de nobis optimè meritis, qui antiqua sui Ordinis privilegia confirmare, ac nova pariter adjungere cupiens, statuit (m), ut viri Religiosi Do-

(k) In edit. coord. t. 7. tr. 1. resolut. 351. (l) Cit. t. 2. q. 187. art. 4. ohf. 10. a n. 244. ad n. 252. (m) In Constitut. Pretiosus edit. ann. 1727. §. 55. & seq.

minicani mulieribus Tertiū Ordinis in privatis suis domiciliis immorantibus administrarent Divinam Eucharistiam in Paschate, Viaticum, postremamque Uctionem, cum illæ morti proximæ viderentur, ac etiam ipsarum cadavera ad Ecclesiam ejusdem Dominicani Ordinis efferrentur. Quæ de re sua potestatis amplitudine, quidquid contrarium esset, & etiam immemorabilem consuetudinem penitus abrogavit; ex quo satis apertè desumitur, quod jus adversabatur; & propter anteriores Pontificum constitutiones immunata fuerant eadem privilegia eo modo, quem nos exposuimus.

71. Quod si Clemens XII., Benedicti XIII. Constitutioni modum aliquem non imposuisset, uti inferius subjiciemus, certissimum esset, Tertiarias mulieres, quæ privatas suas domos non dimiserunt, a jurisdictione nostra liberæ, & immunes fore, & eo pariter jure solutas esse, quod Parochiis tribui consuevit. At, cum Pontifex Clemens XII. rem totam in eum gradum restituerit, in quo posita erat, antequam Constitutio *Preiosus*, in lucem ederetur, ideo nemo dubitare potest, quin mulieres Tertiū Ordinis juri Parochorum, nobisque subjiciantur.

72. Haud ignoramus multas in Civitate, ac Diocesi versari mulieres hujus vitæ, atque instituti, quæ suis privatis ædibus immorantur. Attamen nulla unquam facultatem a nobis petiit, ut habitum Tertiū Ordinis sumeret; neque unquam probatæ fuerunt in Tribunali nostro eæ conditiones, quæ a Decretis Sacrarum Congregationum necessario requiruntur. Dicit fortasse aliquis de hujusmodi Decretis nihil se antea percepisse; at sciat nobis haud esse ignota: imò nec ipsum laterent, si aliquam operam rei cognoscendæ gratiâ impendisset, cum

multis in locis eadem Decreta oculis omnium observentur. Quapropter universis Parochis in Civitate, ac Diocesi precipimus, ut mulieres omnes Tertiū Ordinis privatam vitam agentes in sua Parochia Cancellario nostro intra spatium Novembris proxime incunans recenscant. Nos autem cum Praefectis Regularium negotium diligenter expendemus, ut remedium, si opus fuerit, conferatur.

§. II.

De Tertiaris in Congregatione viventibus.

73. **Q**uamvis mulieres Tertiū Ordinis, quae in Congregatione vivunt, ad privilegia percipienda speciatim a Leone X. haud nominentur, id tamen ex ipsius constitutione certissimè desumi posse videtur. Nam, cur ipsae careant iis privilegiis, quae a Pontifice tribuntur viris Tertiaris in Congregatione vitam agentibus, & mulieribus etiam ejusdem instituti, quae suis in aedibus privatim degunt, modum vestem Ordinis praefertant, & virginis, aut castitatis votum emiserint.

74. S. Pius V. Tertiaris in Congregatione viventibus novam disciplinam indixit: *Mulieres quoque (inquit) (n) quae Tertiae, seu de Penitentia dicuntur, cujuscumque fuerint Ordinis, in Congregatione viventes, si & ipsae professe fuerint, ita ut solenne votum emiserint, ad Clausuram praestent, ut praemittitur, & ipsae teneantur. Quod si votum solenne non emisserint, Ordinarii una cum Superioribus earum hortentur, & persuadere studeant, ut illud emittant, & profiteantur, ac post emissionem, & professionem eidem Clausurae se subjiciant.*

(n) In Const. 8. in Bullar. Rom. tom. 2.

Quod si recusaverint, & aliqua ex eis inventæ fuerint scandalose vivere, severissime puniantur. Cæteris autem omnibus sic absque emissione Professionis & Clausuræ vivere omnino volentibus interdiciamus, & perpetuo prohibemus, ne in futurum ullam aliam prorsus in suum Ordinem, Religionem, Congregationemve recipiant. Quod si contra hujusmodi hanc nostram prohibitionem & decretum aliàs receperint, eas ad sic vivendum omnino inhabiles reddimus.

75. Id perpendens Lezana scriptum ita reliquit (o) : *Quo videtur intentum Pontificis fuisse omnino extinguere Congregationes istas mulierum votum solenne non emittentium.* Porro Sedes Apostolica legem à S. Pio V. propositam haud neglexit. Nam in Decretis evulgatis anno 1616., postquam sancita fuerunt ea, quæ jam memoravimus, in mulieres Tertiæ Ordinis, quæ privatam in suis domiciliis vitam traducunt ab reliquis ejusdem consilii mulieribus sejunctæ, hæc statim adduntur : *Supradictis verò Decretis mulieres Tertiæ Ordinis, quæ collegialiter vivunt, non comprehendi, quinimo eas dispositioni Constitutionis Pii V. editæ Romæ anno 1596. IV. Kalendas Julii, quæ incipit : Circa Pastoralis &c. : penitus subjacere expresse declarat, non obstantibus &c.* Rotarius (p) quoque noster plures auctores, etiam Regulares nominat, qui hanc sententiam sequuntur, ac deinde tradit : *Si hodie reperiantur Tertiariæ collegialiter viventes, debent impediri, supprimi, & annullari, nisi Professionem emittant cum quarto voto perpetuæ Clausuræ.*

76. Attamen multis adhuc in locis occurrunt mulieres Tertiæ Ordinis, quæ in Congregatione

(o) In Summa Quæst. Reg. tom. 2. cap. 14. num. 38.

(p) In sua Theol. Reg. tom. 3. cap. 6. num. 13.

vivere statuerunt. In hac sanè Civitate duodecim ad ipsas excipiendas domicilia, & quatuor etiam in Diœcesi posita sunt. Porro Sedes Apostolica ita se gessit, ut easdem Tertiarias non quidem suâ auctoritate probaret, sed illas toleraret, & Episcopis subjectas declararet: *Controversia est* (inquit Mattheuccius (q)) *de mulieribus Tertiariis, quæ in Congregatione extra Clausuram vivunt. Sed resolvitur eas allegatis privilegiis (nempe concessis Ordini Regularium, quem ipsæ profitentur) non potiri; nam in decreto relinquuntur sub dispositione Constitutionis Sancti Pii V. quarum Professiones & receptiones Beatus Pontifex irritat & annullat. Et tales hoc tempore posse prohiberi, ne in communione maneant, nisi Professionem ad formam dictæ Piane emittant, rescripsit Sacra Congregatio Episcoporum. Quare sunt de jurisdictione Ordinarii. Eandem docet sententiam Cardinalis Petra: Hinc Tertiariæ, quæ vivunt in Congregatione absque Clausura, non utuntur tali Privilegio, quia debet servari Bulla Pii V. & possunt cogi ad emittendam Professionem Regularem, aliàs dissolvi Congregationem & rursus subjiciuntur Ordinario (r).*

77. Episcopus Sarzanens., cùm nos ipsi Secretarii munere fungeremur, Sacræ Congregationi Concilii exposuit in sua Civitate jam post centum annos situm esse domicilium, in quo mulieres simul congregatæ S. Francisci religiosum habitum, & institutum sequuntur, sed vota tantùm simplicia nuncupant, nec ullis claustrilegibus tenentur; easdem mulieres a Provinciali Ordinis Franciscani declaratas fuisse jurisdictioni

(q) In suo Official. Curiz Eccles. c. 52. n. 6. (r) In suis præclaris Comm. in Const. Apost. t. 4. in notis ad Const. 15. Pontif. Martini V. n. 19.

suæ penitus subjectas, cum Provinciæ inviscendo perlustraret : Sacra Congregatio causis iisdem perducta, quas nuper explicavimus, die 30. Januarii anno 1723. respondit Societatem earum mulierum subjectam esse : *Omnimodæ jurisdictioni Episcopi citra tamen approbationem*, nempe, ejusdem Sac. Congregationis pro confirmanda ipsarum mulierum societate.

78. Hæc disciplina ad Benedictum XIII. integrè permansit, qui propensam meritò in Regulares Ordines voluntatem suam testari cupiens, varias Constitutiones edidit, quibus hæc domicilia mulierum Tertii Ordinis immunia ab Episcopi jurisdictione declaravit, & Regularium suorum potestati omnino commisit. Ex his necessario sequebatur easdem mulieres ab omni jure Parochorum liberas quidem esse; tamen aliqui Parochi hujus Civitatis, cum Sedem hanc Cardinalis Boncompagnus teneret, controversiam excitant, an illæ mulieres ab Episcopi auctoritate solutæ, adhuc Parocho subjectæ viderentur. Quapropter idem humanissimus Cardinalis, ut Parochis obsecundaret, eandem questionem Cardinali Pauluccio Summi Pontificis ad gerenda negotia primo Administro per literas proposuit, qui responsum fecit, Romæ evulgatum ex Typographia Rev. Cam. Apostolicæ.

Exemplum litterarum, quas Cardinalis Paulucius dedit ad Cardinalem Boncompagnum Archiepiscopum Bononiensem pro solvendis quibusdam questionibus de immanitate, quam sibi postulant mulieres, ab omni jurisdictione Episcoporum, & Parochorum ob ultimam Constitutionem BENEDICTI XIII. quæ incipit : Paterna Sedis Apostolicæ providentia.

Eminentissime, ac Reverendissime Domine.

EX iis rationibus, ac documentis, quæ literis Eminentia Vestra continentur, satis, superque solvuntur quæstiones, quas tum eisdem literis, tum voce Dionysii Ministri sui propositas mones a Parochis istius Diœcesis, ob Constitutionem, quam Summus Pontifex Patribus Tertiæ Ordinis Sancti Francisci obsignavit. Quamobrem minimè dubito, quin E. V. datura sit operam maximo, quo solet, studio, ut Sanctitatis Sæ voluntati morem gerat, utque ceteri Constitutionem ipsam exquantur. Interim manus Eminentia Vestra humiliter deosculor.

Romæ die 20. Martii anno 1726.

F. Card. Pauluccius.

QUÆSTIONES PROPOSITÆ.

Cardinalis Archiepiscopus Bononiensis inquiris, utrum domicilia, quibus mulieres Tertiæ Ordinis detinentur ob Constitutionem Pontificis spectantem ad jurisdictionem Fratrum Minorum, & Patris Generalis, seclusis etiam Parochis pro administrandis Sacramentis?

Utrum in Ecclesiis harum mulierum conservari queat Divina Eucharistia, & Sanctum extremæ Unctionis Olum? Ac postremo:

Utrum Fratres Minores prælati Cruce sud, stolæque induti associare possint cadavera mulierum Tertiæ Ordinis, cum ad ipsorum Ecclesiam sepelienda feruntur, etiam si alienas Parochias pertranscant?

R E S P O N S U M.

Primum quidem nequit in dubium revocari. Nam dum Pontifex domicilia mulierum Tertiæ

Ordinis ab auctoritate Episcopi eodem modo prorsus eximit, ac Monasteria; dum Pontifex idem decernit, ut mulieres hujusmodi pleno jure sub sint Fratribus Minoribus, non solum seclusis Episcopis, sed aliis quibuscumque personis cujuscunque status, gradus, vel conditionis existant, & quacunque auctoritate fungantur, ideo necessario consequitur, ut Parochus etiam excludatur, cum praesertim omnis jurisdictio Parochi cum jurisdictione Episcopi implicita sit, cujus ille Adjutor, ac Delegatus existit. Imò, cum Sedes Apostolica dissolvit ab auctoritate Episcopi quemcumque Regularem Ordinem, illis solum verbis uti consuevit: Eximimus ab Ordinario: quemadmodum deprehenditur ex Bullario Romano saepe saepius. Id verò satis habitum semper fuit, ut iidem Regulares immunes etiam a Parochis censerentur, uti testatur experientia. At si res in controversiam deduci velit, statim omnis dubitatio cessabit, si in memoriam revocetur Sixti IV. Constitutio, quam Pontifex hâc recenti suâ Constitutione renovavit. Nam Sixtus IV. concedit Fratribus Minoribus omnia administrare Sacramenta Fratribus Tertiî Ordinis; & quos ab Episcopi facultate immunes jam fecerat; a Parochorum quoque jure liberos constituit.

Leonis autem X. Constitutio, quæ dubitandi locum exhibet Cardinali Archiepiscopo Bononiensi, & cujus auctoritas in medium ab ipso profertur, ea, inquam, Constitutio Tertiarius potius suffragari videtur: Quamvis enim Leo X. in Lateranensi Concilio Tertiarios, ac Tertiarias, qui suas privatas ades nequaquam deserunt, Parochis subjecerit, tamen quoscunque Tertiî Ordinis, qui simul in Congregatione vivunt, immunes prorsus declaravit, uti constat ex ipsa Constitutione. Et
profecto

profecto multis in partibus Italiae idem experientia comprobatum semper fuit.

An verò mulieres Tertiæ Ordinis Divinam Eucharistiam, Sanctumque Oleum in suis Sacellis retinere possint, quod secundo loco petittum est, id permitti, vel negari debet à Provinciali Ordinis, quoties ipsum mulieres Tertiariæ habent loco Episcopi. Id præsertim ostenditur ex eo, quod Leonis X. Constitutio, & alia deinde ad primam declarandam confecta, & incipiens, ea, quæ per Sedem &c. Tertiariis in Congregatione degentibus largiuntur omnia privilegia, quæ in Fratres Minores collata fuerunt. Ipsi autem permittitur utrumque Sacramentum in suis etiam Hospitiis conservare. Accedit etiam, quod ejusmodi privilegium Tertiariis maxime consentaneum videtur, illudque non Romæ tantum, sed ubique terrarum obtinent universa ferè domicilia, quibus congregatæ mulieres commorantur.

Supereft responsum ferre, quid nempe ratione Fratres Minores associare debeant cadavera &c. Itaque, si Sacella privata ejusdem domicilii satis idonea sint, harum mulierum cadavera in illis sepeliri possunt. Quippe ex Leonis X. Constitutione id pariter desumitur, ut aliis corrupticulis aditus occludatur.

79. Si post Benedicti XIII. Pontificatum nihil prorsus immutatum fuisset, perpauca addenda viderentur, & nos ipsi curam mulierum Tertiæ Ordinis illis, ad quos pertinent, libentissime relinqueremus; & si qui Parochi minimè acquiescerent rationibus, quas expositæ literæ Cardinalis Paulucci complectuntur, novæ fortasse rationes ad rem planè cognoscendam a nobis adducerentur: sed contra est, nam Clemens XII. anno 1732. Constitutionem suam edidit, quæ sic

Tom. III.

S

incipit : *Romanus Pontifex* ; ubi repetit Benedicti XIII. Constitutiones, quæ Regularibus suffragantur ; alias quoque complectitur, ob quas mulieres Tertii Ordinis communi loco degentes a jurisdictione Episcopi vindicantur. In ea verò Constitutione Pontifex ita decernit : *Statuimus, & decernimus de omnibus, & singulis prædictis literis, & Constitutionibus, quæ ab eodem Antecessore Nostro Benedicto prodierunt, nec non de omnibus privilegiis, gratiis, favoribus, indultis, exemptionibus, facultatibus, & declarationibus in iisdem contentis eam deinceps decisionem, ac judicium etiam in foro conscientie habendum, quod sive ex jure communi, sive ex Concilio Tridentino, sive ex Decretis, & Constitutionibus Apostolicis, sive aliis legitime habebatur, antequam eadem literæ, & declarationes ab eodem Benedicto concessæ fuissent, perinde scilicet, ac si illæ non emanassent, ad quam dispositionem, ejusque pristinum statum, ac terminum omnia superius enunciata omnino reducimus, & reduci esse volumus, ita ut in posterum supradicti Ordines Regulares earundem Literarum, & Constitutionum usu, commodo, & effectu penitus carere debere intelligantur. Cum hæc ita se habeant, res tota ad eos limites restituenda est, quibus ante Benedictum XIII. concludebatur, & quos antea recensuimus.*

80. Itaque redditur Episcopo pristina auctoritas, quam in has Tertiarias exercebat, & ob hanc causam ipsis Sacram Visitationem indiximus. Attamen dissidia cum Parochis finem adhuc non habuerunt. Nam si bona hæc ducitur argumentatio : *Mulieres Tertii Ordinis, quæ simul in Congregatione vivunt, immunes sunt ab Episcopi jurisdictione, ergo solutæ quoque sunt a jure Parochorum* : illa tamen argumentatio nul-

huc momenti habenda est: *Mulieres Tertii Ordinis, quæ in Congregatione vivunt, jurisdictioni Episcopi subjiciuntur; ergo juribus Parochorum obnoxia quoque sunt.* Quippe Moniales claustris inclusæ potestati Episcopi ferè omnes obtemperant, tamen a jure Parochorum penitus liberantur.

81. Cum mulieres Tertii Ordinis in Congregatione degentes invisimus, nos aliqui Parochi monuerunt, divinum Eucharistiæ Sacramentum ab ipsis in Ecclesia retineri. Quare iisdem mulieribus indiximus, ut Sedis Apostolicæ privilegium ostenderent. Verba fecimus de Paschali communione, de Viatico ipsis mulieribus Tertiariis administrando, de postrema Unctione, ac de Sepultura, & iterum jussimus in medium proferri ab utraque parte necessaria documenta, quibus disciplina constans in hac re, perpetuaque statueretur. At cum neglectum id semper fuerit, & querimoniarum, ac dissidia magis in dies augeantur; præcipimus utrique parti, ut simul conferant ea omnia, quæ sententiæ suæ plurimum suffragari arbitrentur. Siquidem totam hanc causam rejicimus in proximum mensem Novembris, ut pacato; compositoque animo a nobis examinetur; & meritò quidem speramus absque ulla judicii specie, sine expensis, ac sine ullo strepitu illam feliciter expediendam.

82. Antequam finem dicendi faciamus Præfectos Regulares harum Mulierum Tertii Ordinis, quæ veterem disciplinam aliquantulum remiserunt (fatemur pristinam vitæ, morumque rationem a plerisque magno studio retineri) eos, inquam, Præfectos magnopere hortamur, ut curam sedulam impendant, ne ipsarum domicilia tum viri, tum mulieres liberè pervadant. Qui

Tertiariam mulierem alloqui legitimam ob causam debet, ipsam conveniat in loco ad confabulandum designato. Curent etiam diligenter, ne solæ Urbem circumeant, ac præsertim sine habitu Tertiæ Ordinis consueto. Item, ne versentur in ædibus sæcularium per integras hebdomadas, aut etiam menses, eo nomine, ac specie, ut nempe, remissionem aliquam accipiant, aut cognatorum gratiâ, vel ut pristinam virium firmitatem recuperent; nam illud fas est expendere, quod Sacræ Congregationes præcipiunt etiam Tertiariis, quæ suis in ædibus privatam vitam traducunt, videlicet, ut domi solos consanguineos, & affines in primo gradu in vitæ societatem admittant. Insuper præ cæteris necessariis conditionibus illa recensetur, ut saltem quadraginta annos attigerint. Hos animi nostri sensus Præfectis Regularium seriò patefecimus, & non semel literas etiam dedimus Romam ad generales Ordinum Moderatores, ut eodem de negotio monerentur. Mente pariter defixum habemus, quod legimus in Scriptoribus historiarum, nempe, Spartanorum Civitatem mœnibus circumductis non eguisse, donec illi cives fortitudinis laude præcellebant; cùm virtus ipsorum deinde relanguit, tunc primùm Spartani, ut reliqui Græciæ populi mœnibus urbem concluderunt.

L E G E S

Observanda in Civitate, ac Diacesi Bononiensi pro iis controversiis, quæ inter Parochos, ac Sodalitates intercedunt, additis explicatione decretorum URBIS, ET ORBIS, quæ edita sunt anno 1703. a Congregatione Sacrorum Rituum.

83. **A**cturi pro bono hujus Civitatis, ac Diæcesis de controversiis, quæ frequenter excitantur inter Parochos, & pias sæcularium

INSTITUTIO CV. 277

Societates, sive Presbyteros ipsarum Capellanos, omittimus ea, quæ ex veteri Ecclesiastica eruditione desumi possunt; nam hæc præsens ætas tantum rerum copiam suppeditat, ut plura volumina confici posse videantur. Breviter percurremus diffidia, quæ variis Sodalitatibus contigerunt; deinde controversias inter Episcopos, & Sodalitates ipsas, ac postremo sententias, ac judicia, quibus illæ diremptæ, compositæque fuerunt. Post hæc recensēbimus alia diffidia, quæ Parochos inter, ac Sodalitates agitantur.

§. I.

*De controversiis inter ipsas Sodalitates
olim concitatis.*

84. **P**rimò quidem de primatu loci Sodalitates inter se contenderunt; sed Gregorius XIII. paucis litem absolvit (s): *Qui* (nempe Sodales) *in quasi possessione præcedentiæ, ac juris præcedendi sunt, ii* (quibuscumque reclamationibus, protestationibus, appellationibus, & aliis subterfugiis prorsus remotis, & cessantibus, & postpositis) *in Processionibus tam publicis, quàm privatis, præcedere debeant.* Sed quia incertum foret, quodnam Sodalitium hunc loci primatum prius habuerit, idem Pontifex statuit, ut, *ii, qui prius Saccis usi sunt, in Processionibus tam publicis, quàm privatis, præcedere debeant.*

85. Nulli unquam limites huic Constitutioni positi fuerunt, nisi ratione Sodalitatum, quæ a SS. Sacramento nuncupantur, quibus semper præire reliquis conceditur in iis Processionibus, quibus Sacrosancta Eucharistia defertur, eā tamen conditione, ut Sacco utantur, & aliis quoque Processionibus interesse consueverint. Tunc

S 3

(s) In Confiz. 84. in Bull. t. 2.

278 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

autem parere debent iis, quæ a Gregorio XIII. præscribuntur, uti Sacræ Congregationes Romæ, & Tribunal Romanæ Rotæ constituerunt: porro Bassius has sententias, ac Decreta fuscè recenset (ε). www.libtool.com.cn

86. Composito primo hoc diffidio novum aliud obortum est, cum in una Civitate duo Sodalitia ejusdem instituti erigerentur; idque plurimis inter ipsa dissensionibus aditum aperuit. Equidem Clemens VIII. (u) prohibuit, ne plures in eadem Civitate Sodalitates, aut Congregationes ejusdem instituti permitterentur. Id Capec. Lacro (x), Lezana (y), atque Maranta (z) Decreto Pontificis inhærentes animadvertunt. At quoniam aliquæ Civitates tam magnæ, copiosæque sunt, ut unum Sodalitium, aut Congregatio alteri adversari non debeat, etiam si prius idem institutum sequantur, ideo decernendum hoc modo Cardinalis de Luca existimavit (a). Licere nempe duo Sodalitia ejusdem instituti in una Civitate versari, si illa spatiosa fuerit, & magnâ populi frequentia redundaverit, & spatium inter utrumque Sodalitium interponatur. Hanc opinionem Sacra Congregatio Concilii in pluribus causis amplexa est, suisque Decretis approbavit (b).

§. I I.

De controversiis inter Episcopos, ac Sodalitia.

87. Sodalitia non semel ab Episcopi jurisdictione se eripere varias ob causas contenderunt, quarum prima ea fuit, quod erecta sint

(ε) In suo Tr. de Sodalit. q. 11. num. 5. (u) In suo Consil. 115. §. 3. in Bull. t. 3. (x) Dec. 169. n. 43. (y) In Consil. impress. t. 2. Oper. Moral. ad vocab. Confraternitas a n. 18. ad fin. (z) In respons. 3. per tot. t. 1. (a) De Præminentis disc. 16. n. 12. (b) In causa Ulyssiponensi, die 7. Dec. anno 1720. & Uratislav. die 3. Dec. 1729.

in Ecclesiis Regularium, qui Episcopis minime subjiuntur. Attamen Sacra Concilii Congregatio omnino contrarium statuit, & Sacella Sodalitatum ab Episcopo visitari posse decrevit, videlicet ea tantum, quæ ab ipsis Sodalitatibus administrantur. Id præsertim sancitum fuit die 23. Junii anno 1719. his verbis: *Sacra &c. Inbarendo (c) declarationibus jam factis censuit, Confraternitates Laicorum in Ecclesiis Regularium exemptorum institutas, subesse jurisdictioni, & visitationi Episcopi, illasque ab eo visitari posse, necnon illorum Capellas in iisdem Ecclesiis Regularium existentes, in his tamen, quæ Confraternitatum administrationem respiciunt. Et si Confraternitatibus incumbit onus manutenendi Altare, & illius cultum, Episcopum posse visitare circa ea, quæ respiciunt ipsam manutentionem, cultum, & ornamenta Altaris, seu Capelle, onera Missarum, atque Divinorum Officiorum ibidem celebrandorum, & circa ea omnia, quæ ad obligationem eorundem Confratrum relationem habent.*

88. Equidem hoc Decretum pro causa peculiari editum est; sed tanquam lex generalis probatum deinde fuit, ipsique Sacra Congregatio se conformavit, cum ejusdem generis causæ propositæ fuerunt: eas sententias accurato studio nos ipsi congeessimus Secretarii munus gerentes in pagella, quam in lucem dedimus post Congregationem habitam die 19. Septembris anno 1722. (d). Eandem viam perpetuo tenuit Sacra Congregatio, postquam nos Urbe discessimus; nam cum petatum fuisset a Sacra Congre-

S 4

(c) In causa Nucerina Paganorum die 23. Junii ann. 1719. l. 14. Decret. fol. 215. (d) In Causa Consentina Visitationis, & Censurarum.

gatione die 3. Septembris anno 1730. (e): *An Episcopo competat jurisdictio visitandi Capellam, de qua agitur*: (quod quidem Sacellum erat in Ecclesia P. P. Minorum Conventualium, ubi mulierum cœtus institutus fuerat, quæ nullo Sacco utebantur) responsum est: *affirmativè ad formam Decreti in Nucerina Paganor. 23. Junii 1719.* Insuper propositum aliàs fuit in Sacra Congregatione die 7. Aprilis anno 1731. (f): *An Capella, & Altare S. Antonii* (cui Sodalitas sæcularis addicebatur) *sua in Ecclesia P. P. Minorum de Observantia Ravennæ, subsint visitationi Reverendissimi Archiepiscopi*: parique sententiâ decretum est: *Affirmativè ad formam Nucerinæ &c.*

89. Aliud consilium ad evitandam Episcopi jurisdictionem initum fuit a Sodalitibus, quæ ideo Romanis Archiconfraternitatibus adscribi cupierunt. Nam Summi Pontifices quibusdam Regularibus, & Archiconfraternitatibus Romæ, & extra Urbem permiserant nova instituere Sodalitia, eaque sibi cooptare, & illis conferre sua privilegia, indulgentias, facultates, bona spiritualia, ac diplomata, quæ ipsamet sibi consecuta fuerunt. At verò Clemens VIII. (g) Episcopi jurisdictionem integram, inviolatamque servari voluit, ut nova Sodalitia cooptentur, utque collatis sibi privilegiis utantur (h). Id sapienter advertit Pax Jordanus, aliique pluri (i). Quapropter, cùm in Sacra Concilii Congregatione peteretur (k): *An ad effectum, ut Confraternitates laicales aggregatæ possint uti Regulis, Statutis, & Constitutionibus, quas ob-*

(e) In causa Spoletina. (f) In causa Ravenatensi. (g) In cit. Constit. 115. in Bullario tom. 3. (h) §. 5. & duobus seq. ejusd. Constit. (i) Lucub. tom. 2. lib. 7. tit. 11. n. 7. & 8. (k) In causa Potentina die 29. Maii ann. 1683.

servandas recipiunt ab Archiconfraternitatibus aggregantibus, necessaria sit precedens approbatio Ordinarii loci : Responsum ita fuit : Affirmativè. Infuper cùm secundo loco quæreretur : An ad effectum, ut dicta Confraternitates aggregatæ uti & gaudere possint Indulgentiis, Privilegiis, & Indultis Confraternitatum aggregantium, necessaria sit precedens approbatio Episcopi cum interventu duorum de Capitulo : Sacra Congregatio respondit : Affirmativè. Tercio tandem loco petitum fuit : An dictæ Confraternitates aggregatæ subsint Ordinariis, ita ut earum Officiales administrationis rationem Ordinario reddere teneantur ; & pari modo responsum dedit : Affirmativè.

90. Tertiò, Sodalitia studium suum contulerunt, ut Capitulo S. Joannis in Laterano Romæ adscriberentur : sed Paulus V. (1) hos conatus inanes fecit, & Clementis VIII. Constitutionem, quam modò nominavimus, servandam præcepit illis etiam Sodalitatibus, quæ a Capitulo Sancti Joannis, uti dictum est, cooptantur. At si novas Ecclesias, aut Sacella in Lateranensi solo excitari contigerit, ipsa quidem minimè subsunt Episcopis ob vetustissimum privilegium Bonifacii IX., quod Tribunal Romanæ Rotæ sæpius commemorat (m). Et quamvis illud a Pio IV. abrogatum fuerit, tamen ipsum Sixtus V. in pristinum restituit (n). Tum valet hoc privilegium, cùm Ecclesiæ Sacella, sive Sodalitia in eo fundo eriguntur, qui prius ad Basilicam Lateranensem jure Domini pertinebat ; aliter verò statuendum est, si postquam hæ Sacræ ædes fundatæ fuerint

(1) Constit. 63. in Bullario tom. 3. (m) Decis. 115. & 313. part. 9. recent. decis. 185. part. 15. decis. 375. n. 17. & seqq. decis. 383. n. 5. & 6. part. 18. recent. (n) Constit. 19. tom. 2. Bullar.

eidem Basilicæ subjiciantur, annuumque tributum ob hanc causam solvatur (o). Porro concessum a Sixto privilegium Episcopo tribuit in Ecclesias, aut Oratoria posita in solo Lateranensi prorsus idem jus, quod in ipsum Episcopum a Tridentina Synodo confertur (p). Ideoque delegata jurisdictio facta, tectaue Episcopo conservatur (q). Quamobrem tanquam delegatus invisere potest Sacras ædes ejusmodi, ac Sodalitia, aut alium loco suo ad rem gerendam sufficere, juxta sententias Sacræ Congregationis Concilii, quas Monacellus recenset (r).

§. III.

De controversiis inter Parochos, ac Sodalitia.

91. **P**arochi, ac Sodalitia hujus nostræ Civitatis gravibus olim dissidiis inter se contenderunt. Nam in cadaveribus efferendis ista poscebant, ut Sodales aliqui, relicto vexillo, quod cæteri sequuntur, prope pheretrum occuparent eum locum, qui Parochis debetur, quod quidem plures apertè negaverant, alii verò inter Parochos dissimulaverant: cum totum hoc negotium Sacrorum Rituum Congr. diligenter expendisset, varia Decreta confecit, quæ typis edita sunt anno 1675., & adjunctâ Synodo Card. Boncompagni (s); quæ sanè Decreta Sodalibus penitus interdiciunt eum locum prope pheretrum sibi deposcere.

92. At pro componendis dissidiis inter Sodali-

(o) Decis. 228. n. 5. & seq. decis. 260. eoram Emerix juniore, & in Squillacen. Jurisdic. super bono jure die 7. Junii ann. 1723. eoram Lancetta. (p) Sess. 6. cap. 4. & sess. 24. c. 3. de reformat. (q) Juxta decis. 115. n. 6. & 9. & decis. 313. num. 9. in fine, & n. 12. cum duob. seq. part. 9. recent. & decis. 185. n. 8. & 9. part. 15. recent. (r) In Formul. Legali tom. 1. tit. 5. formul. 1. sub n. 3. (s) Pag. 145. & seq.

tia, ac Parochos, ut ita dicam, universi Orbis,
 multis in locis promulgata fuerant Decreta a
 Congregatione Sacrorum Rituum die 10. Decem-
 bris anno 1704., quæ Summus Pontifex suâ auc-
 toritate probavit, ~~ut eadem diffidia ad finem tra-~~
 herentur. At quoniam omnibus minimè com-
 pertum est, quam ob causam ea Decreta facta
 sint; imò putant aliqui nullam prorsus, aut exi-
 guam rei disquisitionem intercessisse; & nonnul-
 li pariter eadem Decreta parvi faciunt, ideo ne-
 cessarium ducimus exponere partem suffragii,
 quod tulit Cardinalis Leander Colloredus non
 minus pietate, quàm doctrinâ insignis, qui cau-
 sam superius memoratam in Sacra Congregatione
 retulit. Ex eodem suffragio facile deprehendi
 potest, in primis ob rerum varietatem nonnulla
 post accuratum examen a diversis Congregatio-
 nibus, nempe Concilii Episcoporum, & Regu-
 larium, & Sacrorum Rituum sancita fuisse: se-
 cundò, varias ob hanc causam controversias
 emeruisse; ideoque diversas, & contrarias sen-
 tentias, ac Decreta promulgata: tertio, leges
 generales, & uniformes, quantum fieri potuit,
 indictas fuisse: quartò, ad eam rem obtinendam
 simul congesta fuisse antecedentia Decreta, quæ
 nos ipsi descripta, & adjuncta vidimus post suf-
 fragium ejusdem Cardinalis Colloredi, quod non
 mediocri sanè bono nostras in manus pervenit:
 quintò, priusquam ullum iudicium fieret, im-
 positam fuisse provinciam, ut *pro veritate* sen-
 tentiam suam scriptam traderent, præclâris viris
 Sarbinio, ac Bottinio, Advocatis Consistoriali-
 bus, qui sapienter, accuratèque rem gesserunt,
 uti constat ex ipsorum sententiis, quas typis edi-
 tas nos ipsi conservamus: ac denique, suscep-
 tam fuisse ejusmodi causæ disquisitionem eâ ra-
 tione, ac consilio, ut nullum, quoad fieri pos-

set, detrimentum Parochis inferretur : *Sed jam suffragii ipsius verba subjiciamus.*

„Adeo frequentes sunt controversiæ Parochos inter, ac Sodalitia, Scriptorum verò opiniones, & Sacrarum pariter Congregationum sententiæ adeo variæ, ac discrepantes inter se videntur, ut Eminentia Vestra necessarium alias duxerint aliquem modum statuere, ac judicium ferre de quibusdam controversiis, quæ generatim proponuntur, ita ut reliquæ in posterum difficultates facile componi, aut facilius judicari possent. Id nunc eo difficilius obtinetur, quo facilius excitantur dissidia, non solum ob emulationem, atque primatum inter Societates ejusmodi, sed etiam, quia utræque facile inveniunt auctores, ad decreta, quæ causæ suæ plurimum suffragantur, quæ sanè decreta variis temporibus, atque a diversis iudicibus confecta vim majorem, vel minorem a majori, vel minori partium dissidentium peritia, atque industria sibi comparaverunt. Et quamvis certum sit accidere posse, ut quædam peculiaria dissidia generalibus legibus componi nequeant; videlicet, si speciales rationum tituli, privilegia, consuetudines, aut Synodales sanctiones interponantur, tamen illud etiam manifestum est, hos peculiare titulos laud sufficere, eo quod certa, ac generalis norma minimè proponatur; quemadmodum causæ tum ad forum Ecclesiasticum, tum sæculare pertinentes difficili negotio ad finem trahentur, si solæ diocesanae leges suppeterent, nec jus commune adjungeretur.”

„Cum igitur die 22. Februarii anno 1699. retulissem causam Eugubina inter Parochum & Sodalitium Petiæ, & cum EE. VV. ex utraque parte multa decreta proferri animadverterent ex variis Collectoribus desumpta, jusserunt

congeri simul eadem decreta, atque examinari, ut ipsorum fundamenta, ac circumstantiæ dignoscerentur. Postquam magno studio, ac diligentia id perfecit Secretarius, iterum die 22. Augusti ejusdem anni causam retuli, & responsum fuit: *Iterum dilata, & examinentur Decreta aliarum Congregationum.* Jussu Sacrae Congregationis peracto, rursus die 30. Aprilis anno 1701. idem argumentum propositum fuit, & quamvis causa ob molestiam, ac temporis diuturnitatem inter dissidentes composita jam fuisset, tamen visum fuit Eminentissimis Vestris, ut aliquis Consistorialis Advocatus *pro veritate* iudicium suum daret, quod munus Sardinus primò, & deinde Bottinius jussi ab Eminentissimis Vestris die 1. Julii ejusdem anni secundo loco susceperunt.

„Cum satis diligenter examinata res fuerit, nunc triginta & tres quaestiones solvendae proponuntur, desumptae a variis dissidiis, quae ante, ac postea contigerunt. Porro eae quaestiones proferuntur juxta discrimen, quod intercedere necessario debet inter diversas condiciones, ac naturas Ecclesiarum, in quibus Sodalitiae institui fortasse potuerunt. Quippe alio modo subsunt Parocho hae Societates, cum in eadem Parochiali Ecclesia sunt erectae, vel in Oratoriis, aut Sacellis, quae ipsi Parochiae adjiciuntur, alio autem modo, cum Societates ejusmodi addictae sunt publicis, ac liberis Ecclesiis, quamvis intra limites Parochiae positae sint.

„Sed priusquam has quaestiones examinemus operae pretium ducimus aliqua generatim in medium proferre, quibus explicentur, & confirmentur ea, quae inferius subjiciemus; ac primum praeter jura Parochialia, quae cum utilitate Parochorum plerumque conjunguntur, & de

quibus Canonum Interpretes frequenter verba faciunt, munia quoque Parochialia recensentur, quæ ita dicta sunt, eo quod ad Parochos reipsâ pertineant, aut illis saltem convenient, vel ob naturam munerum, quæ cum juribus Parochialibus omnino copulantur, vel ob dignitatem, & conjunctionem, quam habent Parochi cum Pastoralis Officio, cujus causâ Parochus vices Episcopi gerit, & exhibet. Ita distinguit *ex professione* Episcopus Riccius *in sua praxi circa tom. 2. part. 4. a solut. 291. usque ad solutionem 311.*, cujus opinionem sequitur Barbosa *in tractat. de officio, ac potestate Parochi part. 1. cap. 12. per totum.* „

„ Secundo, si lex generalis constitui velit, negligenda videntur ea, quæ Auctores scripta reliquerint, ex quibus sanè perpauci rem, de qua agimus, accurato studio perscrutati sunt. Consilia potius, & instituta S. Caroli probari debent, qui præ cæteris omnibus existimandus est, & nominandus in hoc amplissimo cœtu, quoties aliquid decernendum obtigerit pertinens ad formam, recentemque Ecclesiæ disciplinam. Ea pariter consideranda, & eligenda sunt, quæ Divinum cultum augent, sacras functiones magis exornant, & magis conveniunt officio, ac muneri, ob quod Parochi, ac Sodalitia instituta fuerunt, quæ proculdubio invecata minimè sunt, ut sacras functiones exerceant, aut in partem Ecclesiasticæ Hierarchiæ recipiantur, sed ut poenitentiae actus sibi utiles, & consentaneos suscipiant, & operâ misericordiæ proximo suo impendant. „

„ Tertiò, cum dubiæ quæstiones proponuntur, ea seligenda opinio mihi videtur, quæ Parochis magis suffragetur; cum quia sitam habent intentionem in vetustiori titulo, & magis

uniuersali; tum quia hæc ratione minus a pristina Ecclesiæ disciplina receditur. Accedit, quod Episcoporum consensione id magis probatur, qui in Synodis & peculiaribus quæstionibus, Parochorum causam, & partes plerumque tuentur. Postremo Ecclesiæ dignitas, primatus, ac libertas hoc pacto melius vindicantur contra quotidianas innovationes, & usurpationes sæcularium, qui profectò Clerum mercenarium, ac subiectum sibi potius in suis Capellanis expectunt, quàm in Parochis liberum, & auctoritate munitum. „

„ Quarto, in mentem revocari potest quomodo se gesserit Apostolica Sedes in conferendis privilegiis in Ordines Regularium, quæ Parochorum iurisdictioni detrimentum afferrent. Porro adeo lentè, cautèque id factum est, & paulatim post longum temporis spatium, quamvis Ecclesiæ pars summopere conspicua, ac benemerita illis privilegiis cumulari deberet; hinc facilè deprehenditur, quàm parcè, cautèque impertienda sint Sodalitatibus, quæ a meritis, & conditione Regularium longissimè diffident, ea privilegia, quæ jura Parochorum immittunt. „

„ Postremo, si Romæ consuetudines, atque instituta reliquis inferioribus Ecclesiis proponi possunt veluti norma, quam sequantur, id tamen fortasse haud convenit huic peculiari argumento, de quo agimus. Quippe in urbe Sodalitates ea privilegia consequutæ sunt, quæ in aliis locis permitti nullo modo possunt. Etenim Romæ dignitas, & primatus Cleri adeo splendet, ut nullis facilè tenebris obscurari queat, neque ex aliorum privilegiis diminui. Insuper Cardinalium dignitas, qui præsentis, & tanquam Patroni Archiconfraternitatibus præpositi sunt, pos-

ulare videtur, ut aliqua ratio habeatur earumdem Societatum, ipsæque minus Parochis subji-
ciantur, nempe ob eandem causam, quâ Tri-
dentina Synodus adducta fuit, ut privilegiis, ac
discrimine digna putaret Monasteria, ubi Gene-
rales Ordinum Regularium moderatores immo-
rantur *sess. 25. cap. 20. de Regularibus*. Equi-
dem, si omnia privilegia, quæ Romæ concedun-
tur Sodalitatibus, & juribus Parochorum offi-
ciunt, cæteris etiam tribuerentur ubique terra-
rum constitutis, & ubi quandoque solus Paro-
chus Superioris Ecclesiastici personam gerit,
absonum sanè, & alienum id foret eodem modo,
ac si privatis Monasteriis traderetur idem privi-
legium, quod Tridentina Synodus imperit illis
solum Monasteriis, quæ Præfecti Generales Re-
gularium sibi ut sedem elegerunt. „

§. I V.

*De Decretis a Sacra Congregatione Rituum ad
componenda dissidia inter Parochos, &
Sodalitia.*

93. **P**ost accuratissimum rei totius examen,
uti dictum est, propositæ fuerunt, so-
lutæque triginta tres quæstiones: Sacra Congre-
gatio discrimen proposuit inter Societates sæcu-
larium erectas in Ecclesiis Parochialibus, aut
in Sacellis, vel Oratorijs publicis, vel privatis,
quæ a Parochia dependent, ipsique adjiciuntur,
& reliquas inter Societates constitutas in publi-
cis Ecclesiis, aut Oratorijs publicis, vel priva-
tis intra ipsius limites posita sint; Sac. Congre-
gatio ferè omnia tribuit Parochis contra eas So-
cietates, quas primo loco recensuimus; eandem
tamen liberalitatem minimè ostendit, cùm de se-
cundis

INSTITUTIO CV. 289

fundis Societatibus sermonem haberet. Nam ipsis, eorumque Capellanis plurima concessit; integras tamen fore decrevit conventiones interpositas, cum Sodalitia statuerentur, litium compositiones a partibus dissidentibus factas, probatasque a Sede Apostolica, item Indulta, Synodales Constitutiones, vel Provinciales, & consuetudines immemorabiles, aut saltem centenarias. Sed ne libri conquirendi sint, qui has quaestiones, solutionesque continent, eas hoc loco subijcimus, ut Parochis, ac Sodalitiis commodè innotescant:

D E C R E T A

Congregationis Sacrorum Rituum circa Jura Parochialia, Functiones, & praeminentias inter Parochos, & Confraternitates Laicorum, earumque Capellanos, & Officiales :

Urbis, & Orbis.

AD debitum imponendum finem controversis, quae inter Parochos, & Confraternitates saeculares, earumque Capellanos, & Officiales super juribus Parochialibus, & Functionibus Ecclesiasticis, nonnullisque praeminentiis, seu praeogativis frequenter exoriri solent, in Sacrorum Rituum Congregatione ab Eminentissimo, & Reverendissimo Domino Cardinali Colloredo; propositis infrascriptis dubiis, videlicet :

I. *An Confraternitates laicorum legitime erectae in Ecclesiis Parochialibus habeant dependentiam a Parocho in explendis Functionibus Ecclesiasticis non Parochialibus?*

II. *An dictae Confraternitates erectae in Capellis, vel Oratoriis, tum publicis, tum privatis, annexis Parochialibus Ecclesiis; & ab eis*
Tom. III. T

dependentibus habeant dictam dependentiam a Parocho quoad dictas functiones?

III. *An Confraternitates erectæ in aliis Ecclesiis publicis habeant, quoad easdem functiones aliquam dependentiam a Parocho, intra cujus Parochia limites sitæ sunt Ecclesiæ?*

IV. *An Confraternitates erectæ in Oratoriis tum publicis, tum privatis, sejunctis ab Ecclesiis Parochialibus, quoad dictas functiones Ecclesiasticas habeant dictam dependentiam a Parocho?*

V. *An benedictiones, & distributiones Candelarum, Cinerum, & Palmarum, sint de juribus merè Parochialibus?*

VI. *An benedictiones mulierum post partum, Fontis Baptismalis, Ignis, Seminis, Ovorum, & similium, sint de juribus merè Parochialibus?*

VII. *An functiones omnes Hebdomadae Sanctæ sint de juribus merè Parochialibus?*

VIII. *An celebratio Missæ solemnis feriâ quintâ in Cena Domini, sint de dictis juribus Parochialibus?*

IX. *An prima pulsatio campanarum in Sabbatho Sancto, sit de dictis juribus Parochialibus?*

X. *An celebratio Missarum solemnium per annum, siue pro vivis, siue pro defunctis, sit de dictis juribus Parochialibus?*

XI. *An expositio Quadraginta Horarum, & benedictio, quæ sit super populo, sit de dictis juribus merè Parochialibus?*

XII. *An expositio, quæ sit cum Reliquiis, vel Sacris Imaginibus, & benedictio, quæ cum eis sit super populo, sit de dictis juribus Parochialibus?*

XIII. *An functiones in præcedentibus octo dubiis, videlicet a dubio quinto ad duodecesimum, expresse peragi possint in Oratoriis privatis contradicente Parocho?*

XIV. *An in dictis Oratoriis privatis Confraternitatum per Confratres statim horis recitari possint Hora Canonica cum cantu, vel sine, absque alia licentia Parochi?*

XV. *An in dictis Oratoriis privatis sit licita celebratio Missae privatae, assentiente Ordinario Loci, & contradicente Parocho?*

XVI. *An Capellani Confraternitatum possint populo denunciare Festivitates, & Vigiliis occurrentes in hebdomada absque licentia Parochi?*

XVII. *An Parochus, in vitiis Confratribus, docere possit Doctrinam Christianam in praedictis Ecclesiis, & Oratoriis publicis, & privatis & Parochiali divisis, & separatis?*

XVIII. *An in praedictis Ecclesiis publicis Confraternitatum possint haberi publicae Conciones, etiam per totum cursum Quadragesimae, vel Adventus, cum licentia Ordinarii, & absque licentia Parochi?*

XIX. *An in eisdem Ecclesiis possit celebrari Missa, sive lecta, sive cantata, ante Missam Parochialem, sive lectam, sive cantatam?*

XX. *An ad Parochum spectet facere officium funebre super cadaveribus sepellendis in praedictis Ecclesiis, & Oratoriis publicis Confraternitatum?*

XXI. *An intra ambitum earundem Ecclesiarum fieri possint Processiones juxta cuiusque Confraternitatis institutum absque interventu, vel licentia Parochi?*

XXII. *An eadem Processiones fieri possint extra ambitum dictarum Ecclesiarum, absque licentia illorum Parochorum, per quorum territorium transeundum est?*

XXIII. *An in dictis Processionibus Capellani Confraternitatum possint deferre Stolum?*

XXIV. *An Episcopo accedenti ad Ecclesias pu-*

*blicas Confraternitatum, quæ non sint Regulæ-
rium, neque proprium Rectorem Beneficium
habeant, porrigendum sit aspersorium a Parocho,
in cujus territorio sunt sitæ dictæ Ecclesiæ?*

XXV. *An earundem Ecclesiarum, & Confraternitatum Rectores, & Capellanos possit Parochus, cessante alio speciali, ac legitimo titulo, & ex solo jure Parochialitatis, compellere invitos ad assistendum Functionibus Ecclesiæ Parochialis?*

XXVI. *An in sæpeditis Ecclesiis Confraternitatum, neque Parochialibus, neque Regularibus, retineri possit Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sine speciali Indulto Sedis Apostolicæ?*

XXVII. *Præsuppositâ facultate retinendi, an possit infra annum publicè exponi sine licentia Ordinarii?*

XXVIII. *An possit Parochus se ingerere in administratione oblationum vel eleemosynarum in sæpeditis Ecclesiis relictarum, vel capsulæ pro illis recipiendis expositæ clavem retinere?*

XXIX. *An in Ecclesia Parochiali Confratres, vel eorum Capellani immiscere se valeant invito Parocho, in ejusdem Ecclesiæ functionibus, sive Parochialibus, sive non Parochialibus?*

XXX. *An Confraternitates, sive sint erectæ in Ecclesia Parochiali, sive extra illam, possint prohibito, & juxta uniuscujusque peculiaria statuta, Congregationes suas facere absque interventu, vel licentia Parochi?*

XXXI. *An possint propria bona administrare, ac de illis disponere, absque ulla dependentia a Parocho?*

XXXII. *Quando Parochus eisdem Congregationibus intersit de mandato Ordinarii, & tamquam ejus Delegatus, an possit suffragium decernum ferre? Et quatenus affirmativè.*

XXXIII. *An etiam suffragium duplex?*

Sacra eadem Rituum Congregatio re mature discussa respondendum esse censuit.

Ad primum affirmativè.

Ad secundum affirmativè.

Ad tertium negativè.

Ad quartum negativè.

Ad quintum negativè.

Ad sextum negativè ; sed benedictiones mulierum, & Fontis Baptismalis fieri debere a Parochis.

Ad septimum negativè, prout jacet.

Ad octavum negativè, prout jacet ; sed spectare ad Parochos.

Ad nonum negativè, prout jacet ; sed spectare ad Ecclesiam digniorem, ad formam Constitutionis Leonis X. 22. §. 14.

Ad decimum negativè, prout jacet ; sed licere Confratribus dumtaxat in festivitibus solemnioribus ejusdem Ecclesie, vel Oratorii, ut in Brundusina sub die 1. Junii 1601.

Ad undecimum negativè.

Ad duodecimum negativè : & quoad benedictiones cum Reliquiis, & Imaginibus serventur decreta.

Ad decimum tertium, satis provisum in superioribus.

Ad decimum quartum affirmativè ; nisi aliter Ordinarius statuatur ex rationabili causa.

Ad decimum quintum affirmativè.

Ad decimum sextum affirmativè.

Ad decimum septimum negativè.

Ad decimum octavum affirmativè.

Ad decimum nonum negativè ; nisi aliter Episcopus disponat.

Ad vigesimum affirmativè, quando tumulandus est subiectus Parocho, infra cuius fines est Ecclesia, vel Oratorium.

Ad vigesimum primum affirmativè.

Ad vigesimum secundum negativè; nisi adesset licentia Episcopi.

Ad vigesimum tertium negativè, extra propriam Ecclesiam.

Ad vigesimum quartum negativè.

Ad vigesimum quintum negativè.

Ad vigesimum sextum negativè.

Ad vigesimum septimum negativè.

Ad vigesimum octavum negativè.

Ad vigesimum nonum negativè.

Ad trigesimum affirmativè, dummodo non impediant functiones, & Divina Officia.

Ad trigesimum primum affirmativè.

Ad trigesimum secundum negativè.

Ad trigesimum tertium negativè.

Et ita, salvo tamen conventionibus, & pactis in erectione Confraternitatum forsan factis, concordis inter partes initis, & a Sancta Sede approbatis, Indultis, Constitutionibus Synodalibus, ac Provincialibus, consuetudinibus immemorabilibus, vel saltem centenariis, declaravit, ac decrevit, si Sanctissimo Domino Nostro videbitur.

Die decima Decembris 1703.

Et facta deinde per me Secretarium de prædictis decretis Sanctissimo Domino Nostro relatione, prævia eorum integrâ lecturâ, Sanctitas Sua laudavit, benignèque approbavit, & publicari, & non obstantibus quibuscumque aliis in contrarium facientibus, servari mandavit. Die 12. Mensis Januarii 1704.

G. Cardinalis Carpineus.

Loco † Sigilli.

B. Inghirami Sac. Rit. Congreg. Secret.

§. V.

Nota super iisdem decretis, ac potissimum super his, quæ ad Episcopos pertinent.

94. **E**X his, quæ hucusque dicta sunt, facile deprehenditur Sacræ Congregationi, dum Parochos inter, ac Sodalitates diffidia componeret, eam non fuisse mentem, ut Episcoporum jurisdictionem infringeret, aut ipsos impediret, ne unquam a decretis ipsis recederent, etiamsi legitima causa interveniat, & Diocesis utilitas aliud exposcere videatur.

95. Id aperte constat ex ipsis decretis. Nam quæstio decimo quarto loco posita his verbis exponitur: *An in dictis Oratoriis privatis Confraternitatum per Confratres statim horis recitari possint Horæ Canonicae cum cantu, aut sine, absque licentia Parochi*: Responsumque fuit: *Affirmative, nisi aliter Ordinarius statuatur ex rationabili causa*. Quippe Cardinalis Colloredus in suo suffragio id peractum fuisse advertit a Sancto Carolo Borromæo in quinto Provinciali Concilio: *videlicet, ne impediantur, vel turbentur functiones Parochiæ, aut populus ab ipsis avocetur, cum præsertim fidei rudimenta explicantur*.

96. Quæstio decima nona his verbis exhibetur: *An in iisdem Ecclesiis possit celebrari Missa sive lecta, sive cantata, ante Missam Parochialem sive lectam, sive cantatam*: Sacra autem Congregatio ita respondit: *Negative, si aliter Episcopus disponat*. Nam Cardinalis Colloredus arbitrio Episcopi id relinquendum perpexit, qui judicabit, utrum aliter justas ob causas statuendum sit, uti sæpè contigit, cum ratio aliqua peculiaris intercessit.

T 4

97. In quæstione 22. hæc ponuntur : *An eadem Processiones fieri possint extra ambitum dictarum Ecclesiarum absque licentia illorum Parochorum, per quorum territorium transcundum est.* Sic autem respondetur : *Negative, nisi adesset licentia Episcopi.* Siquidem Episcopi facultas sufficitur loco illius, quæ expolci, & obtineri a Parocho debuerat, uti nos ipsi superius ostendimus (1).

98. Verùm, ut hæc omnia magis confirmetur, alias sententias afferemus post decreta promulgatas; nam, quæ ante ipsa decreta fuerunt editæ, si decretis iisdem adversentur, nullius momenti, ac ponderis existimantur : itaque decima septima quæstio sic habet : *An Parochus, invitis Confratribus, docere possit Doctrinam Christianam in prædictis Ecclesiis, & Orationis publicis, vel privatis, a Parochiali divisis & separatis :* responsumque est ejusmodi : *Negative.* Quapropter die 8. Augusti 1742. propositum fuit in Sacra Congregatione Concilii, cum nos ipsi Secretarii munus ageremus : *An sit removendum exercitium Catechismi, & docendi Puellas in venerabili Ecclesia Confraternitatis Sanctæ Mariæ de Humilitate, nuncupatae Quadragenta Horarum, Civitatis Mantuæ.* Id nempe contendebant iidem Sodales contra Episcopum, qui legis Christianæ præcepta in eo loco explanari iusserat. At Sacra Congregatio die 29. Augusti eodem anno respondit, *Negative.* Postquam Româ discessimus Rector Ecclesiæ, quæ concludebatur limitibus Parochiæ in Asculana Diœcesi, impedire voluit Parochum, ne in eadem Ecclesia populum Christianâ doctrinâ institueret; qua de re petitum fuit a Sacra Con-

(1) In Regul. de associat. Cadav. §. qui usum non tenet, & §§. Nqq.

gregatione die 29. Augusti anno 1733. : *An idem Rector teneatur permittere , ut Parochus doceat in dicto Oratorio Doctrinam Christianam , vel possit hoc impedire , responsum est : Arbitrio Ordinarii.*

99. In decretis Parocho indicitur abstinere ab eleemosynis, & oblationibus administrandis, quæ in Ecclesiis Sodalitatum congeruntur; permittitur ipsis Sodalibus, ut simul congregentur sine Parocho, ipsiusque licentiâ, modò tamen divina officia non impediuntur. Illis quoque conceditur, ut bona sua administrent, & libere impendant inconsulto Parocho, uti constat ex quæstionibus 28., 30., 31., & ex responsis, quæ data fuerunt. At cum Sodalitum Suffragii addictum Ecclesiæ Sanctissimæ Trinitatis in Opido Offidæ Diœcesis Asculanæ petiisset a Sac. Congregatione Concilii die 3. Martii anno 1725. *An Reverendissimus Episcopus in aliquo casu per se , vel per alium ab ipso deputandum , possit intervenire Congregationibus generalibus , eadem Congregatio die 24. Martii respondit : Affirmative.* Iterum postulavit : *An liceat Reverendissimo Episcopo remove Officiales , & Ministros a Confratribus electos , quatenus non sint idonei , & graves exceptiones patiantur , iterumque responsum fuit : Affirmative.* Idem confirmatur aliis quoque sententiis editis in causa Juvenatii, quæ relata fuit in Sac. Congregatione die 21. Septembris anno eodem, quem nuper indicavimus, quo pariter soluta fuit controversia die 17. Novembris, & indictum Sodalibus; ut rationem peractæ bonorum administrationis redderent Episcopo, & Præfectis sodalitii, non solum tempore Sacræ Visitationis, sed quoties Episcopo libuerit. Hæ quidem sententiæ planè demonstrant magnum inter Parochi, & Episcopi jura

298 PROSPER CARD. LAMBERTINI
discrimen interponi, & ob Decreta, quæ superius memoravimus, nequaquam impedire Episcopum, ut aliquid iisdem Decretis contrarium sanciat, si opus fuerit, ac Diocesis utilitas postulaverit. www.libtool.com.cn

§. V L.

Notæ super iisdem Decretis, ac præsertim super his, quæ ad Parochos spectant.

100. **N**onnulli Scriptores post hæc Decreta Sacram Congregationem nimis in sodalitia liberalem putantes affirmare non dubitarunt plura in sodalitiis, & ab eorum Capellanis fieri nequaquam posse, licet Sac. Congregatio statuerit, illa ad jus Parochorum minimè pertinere. Nam (inquiunt) multa inter jura Parochialia non recensentur, sed inter munia solis Parochis in sua ditione convenientia: ut hanc opinionem comprobent, in medium proferunt antiqua Decreta Sac. Congregationum, quibus sancitur, hoc, vel illud spectare ad Parochum, non autem sodalitiis, eorumque Capellanis tribuenda.

101. Hanc viam insistit Baptistellius Fulginatum Episcopus (u): *Benedictiones (inquit) Cinerum, Candelarum, Ramorum Olive, Oavorum, delationes Sanctissimi Sacramenti, Missæ, ac Vesperæ solemnes, aliæque Ecclesiastica Functiones, quæ etsi strictè de juribus Parochialibus non sunt, aliquam tamen cum eis connexionem, & affinitatem habent, juxta communem infrascriptorum Doctorum sententiam, non ad Confraternitates, earumque Capellanos, sed ad Parochos spectant, excepto casu, quo Parochus ipsæ requisitus, hujusmodi functiones se gratis exhibe-*

(u) In Append. ad suam Synod. pag. 275.

remolle, vel alias non posse declaraverit. Idem prorsus institutum amplectitur Monacellus (x), qui admonet præter jura Parochialia, recensent quoque munia Parochorum, quæ ipsis solum permittuntur, at quia dimanant, & conjunguntur iisdem juribus, aut quia necessario cum pastoralis officio copulantur. Hinc licet responsum fuerit ad quæstionem quintam benedictiones Cinerum, Candelarum, ramorumque Olivæ non adnumerari inter jura Parochialia; & licet idem responsum sit de expositione Divinæ Eucharistiæ per 40. horas, ac de benedictione populo imperianda, uti constat ex undecima quæstione, tamen negat Monacellus, has functiones a Capellanis exerceri posse in Oratoriis, aut in Ecclesiis Sodalitatum. Rem eandem confirmat Ursaya, qui hoc argumentum disceptatione 29. sapienter illustravit (y).

102. Attamen huic adhærere sententiæ nullo modo possumus, eo quod labefactare prorsus videtur Decreta prudentissime confecta, & Summi Pontificis auctoritate confirmata. Equidem Sacra Congregatio ea Decreta promulganda censuit: *Ad debitum imponendum finem controversiis, quæ inter Parochos, & Confraternitates Sæculares, eorumque Capellanos, & Officiales super juribus Parochialibus, & functionibus Ecclesiasticis, nonnullisque præ eminentiis, seu prærogativis, frequenter exoriri solent*: sed hæc utilitas minimè sequeretur, nec ullum finem haberent dissidia, si postquam Sacra Congregatio constituit aliquid *non esse de juribus Parochialibus*, illud peragendum a Capellanis Sodalitatum non concederetur. Nam Parochi semper id impedire possent Capellanis ob eam causam, quod illud

(x) In suo Formular. Legali tom. 2. tit. 13. form. 1. n. 54. & seq. (y) Tom. 9. part. 2.

quidem non est *de juribus merè Parochialibus*, sed tamen adscribitur inter functiones, quæ a solis Parochis exerceri debent. Idem prorsus contingeret, si post Decreta nostra *Urbis, & Orbis* anno 1703., liceret repetere contraria Decreta, quæ ante illud tempus edita fuerunt, cum Sacra Congregatio post diuturnum, & accuratum examen aliqua ex ipsis penitus abrogaverit, alia verò confirmarit, & alia nova condiderit, ut pristinis controversiis optatus finis, certa que in posterum norma super hac re statueretur.

103. Accedit, quod discrimen inter jura Parochialia, & Parochiales functiones satis adverterunt Consistoriales Advocati, quos *pro veritate* consulendos accivit S. Congregatio. Idem prorsus Cardinalis Colloredus causæ relator, & Sacra ipsa Congregatio in suis Decretis cognoverunt. Nam Sardinius post explicata jura Parochialia ad recensendas Parochiales functiones descendit: *Jura verò quæ honorifica sunt & præeminentialia, & quæ verè & propriè versantur circa functiones Ecclesiasticas, improprie dictas functiones Parochiales, distinguuntur a Juribus Parochialibus, & ea sunt, quæ in earum exercitio præferunt quamdam honorificentiam & præeminentiam in Parocho.* Bottinius etiam collegæ sui sententiam sequutus est: *Et primò quidem certa & indubitata videtur principalis Domini mei Advocati Sardinii distinctio inter functiones, & jura merè Parochialia, & alias functiones purè Ecclesiasticas.* Post hæc affirmat a Capellanis etiam Sodalitatum has functiones exerceri posse, si ipsæ Sodalitates templis Parochialibus addictæ non fuerint, etiamsi intra limites Parochiæ constituentur; ea tamen adjungitur conditio, nempe, si exercitium illarum functionum juribus Parochialibus minime adversetur.

Idem quoque discrimen perspexit Cardinalis Colloredus causæ relator, quemadmodum ex verbis ipsius suffragii desumitur apertissimè; neque revocari in dubium potest, quia Sacra Congregatio cognitum illud discrimen habuerit, uti constat ex secunda quæstione: *An benedictiones mulierum post partum, Fontis Baptismalis, Ignis, Seminis, Ovorum, & similium, sint de juribus, merè Parochialibus*: cui sanè respondit: *Negative*, nempe, inter jura Parochialia non esse adscribenda: *Sed benedictiones mulierum, & Fontis Baptismalis fieri debere a Parocho*, cum hæc munera solis Parochis conveniant. Insuper octavæ quæstioni: *An celebratio Missæ sollemnis ferid quintâ in Cena Domini sit de dictis juribus Parochialibus*, pari modo Sac. Congregatio respondit, *Negative*, prout jacet; sed spectare ad Parochos.

104. Quare, si illis, qui Decreta condiderunt, ignotum haud fuit discrimen inter jura Parochialia, & Parochialia munera: quânam ratione affirmari potest concessum fuisse tanquam munus Parochiale, quod negatum fuit, tanquam jus Parochiale?

105. Sacra Congregatio quæstioni quintæ respondit *haud esse de juribus Parochialibus benedictiones*, ac distributiones Candelarum, Cinerum, Palmarum, ignis, seminis, ovorum; neque enumeranda inter Parochorum jura per annum sollemnia Sacra, Divinæ Eucharistiæ expositionem per 40. horas, & *benedictionem super populo*. Postremò hæc omnia congerens quæst.

13. *An functiones in præcedentibus octo Dubiis, videlicet a Dubio quinto ad duodecimum expressæ, peragi possint in Oratoriis privatis contradicente Parocho*? Respondit his verbis: *Satis provisum in superioribus*, ex quibus satis ostendit

has functiones exerceri posse a Capellania in Ecclesiis, & Oratoriis a Parochia sejunctis, licet ipsius Parochiæ limitibus contineantur.

106. Hujus rei veritas ex eo potissimum comprobatur, quod Sacra Congregatio, si aliter res intelligenda foret, controversis nullum finem statueret, quod unum maxime contendebat. Accedit etiam, quod Consistoriales Advocati *pro veritate* consilium ferentes, asseruerint, nullum a Parochis impedimentum afferri posse, ne functiones illæ in aliis Ecclesiis indicantur, quamvis intra Parochiæ suæ limites positæ fuerint: tum quidem Cardinalis Colloredus causæ relator contrarium se præbuit, monuitque suffragio suo respondurum se fore, *Negative*: ob hanc causam: *Non solum, quia Parochus repugnat, sed quia privata Oratoria his functionibus exercendis idonea non sunt*; sed respondit: *Satis provisum in superioribus*. Ex quo satis patet assensisse opinioni, quam Consistoriales Advocati protulerant; & cum antea respondisset *haud esse de jure Parochialibus* easdem functiones, aperte docuit illas institui posse in Ecclesiis, & Oratoriis Sodalitatum a Parochia discretis, licet ipsius limites non excedant.

107. Sed omisissis pristinis Decretis, certissimum est, quod Sacræ Congregationes, cæteri que Judices Romæ in causis propositis post Decreta, de quibus verba facimus, perpetuo decreverunt eas functiones peragi licere in Ecclesiis, & Oratoriis Confraternitatum, nisi vetusta consuetudo, aut leges Diocesanae Synodi id prohibeant, quemadmodum in nostris etiam Decretis admonetur. Porro id magnopere argumentum, de quo agimus, confirmat.

108. Sed qui causam hujus opinionis penitus investigare cupiat, libros evolvat de iis pertrac-

tantes, quæ Parochiali Ecclesiæ tribuenda sunt ab aliis Ecclesiis, quæ ab illa disjunctæ sunt, sed ipsius limitibus includuntur. *Caput final. de offic. Archidiacon.* decernit, Ecclesias positas intra limites Parochiæ ipsi nequaquam subesse, nisi forte de persolvendis juribus Parochialibus agatur. Si aliquid aliud sibi repetat Parochia, causas; ac rationes suæ petitionis afferre debet (2). Id quoque monuit Altovitus Sacræ Congregationis Concilii Secretarius, cum die 5. Martii anno 1689. causa *Bononiensis Jurium Parochialium* proposita fuisset, quæ nullum tunc responsum habuit: *Opus est* (inquit) *prætermittere tamquam principium indubitatum, non solum ab hac Sacra Congregatione in Romana Fenerum 10. Januarii 1682., & in Forolivien. 18. Novembris 1684., & in Nonantulana 13. Januarii 1685. verum etiam a Rota coram Coccino decis. 2089. num. 3. seqq. Ecclesias licet fundatas intra limites Ecclesiæ Parochialis, non esse huic subiectas, nisi quoad jura Parochialia; secus autem quoad alia.* Idem Romanæ Rotæ Judices sanxerunt (a). At Scriptores etiam non prætermittunt enumerare, quænam jura Parochialia reipsâ censeantur. Illorum veluti princeps fuit Abbas in *Rubrica de Parochis num. 2.*, qui tradit inter jura Parochialia illud primum locum tenere, ut diebus festis ad Parochiam accedat populus, ubi Missæ Sacrificio interfuit (b). Id tamen consilium potius, quàm præceptum nunc existimatur. Secundò, ut populus manu sui Parochi Sacramenta percipiat (c). At nunc Eucharistiam in Paschate, Viaticum graviter ægro-

(1) Cap. *Dilectus de Capellis* Monach. decis. 2089. n. 10. & seq. coram Coccino. (a) Decis. 990. coram Molines Decano, & decis. 988. n. 1. & seq. coram Lancetta etiam Decano. (b) Cap. 2. de Paroch. (c) Cap. *Nul-*
lus, de Paroch.

tantibus, postremam Uncionem, & matrimonii Sacramentum solus Parochus administrat, ut præcipit Tridentina Synodus. Tertiò, ut Fideles in sua quisque Parochia post mortem sepeliuntur, nisi proprium alio loco familiæ sepulchrum habeant, aut tumulum sibi in alia Ecclesia non designaverint: Tunc autem pro constitutionibus, & consuetudine Diocesum quædam Parocho emolumenta conferenda jubentur. Quartò, ut Parochiæ solvantur decimæ, & oblationes, quæ juxta leges, & instituta Diocesum indicuntur. Hæc sanè omnia *ex allata Cocctni decisione* sumuntur.

109. Certum est, præter hæc jura Parochialia, functiones quoque alias recenseri, quæ cum iisdem juribus ita implicite, & connexæ sunt, ut soli Parocho liceat ipsas in sua ditione exercere (d): *Domini procedendum esse cum distinctione censuerunt: quatenus enim hujusmodi jus privativum exercendi functiones Ecclesiasticas respicit eas; quæ sunt de jure Parochiales, sanè diversimodè judicari non potest, quàm favore ipsius Parochi, ad quem proculdubio privativè quoad quemcumque Rectorem alterius Ecclesiæ, vel Oratorii, intra fines suæ Parochiæ existentis, earum exercitium spectat.*

110. Sed paulò post hæc superadduntur (e): *Quatenus verò ad alias extendi prætendatur functiones, quæ Parochiales non sunt, sed merè Sacerdotales, utique nullum Parochus jus habet eas prohibendi Rectori alterius Ecclesiæ, nisi ita ex aliquo privilegio, aut pacto in fundatione posito statutum esse docuerit.*

111. Restat igitur, ut exponamus, quænam Parochiales, aut Sacerdotales functiones appellari

(d) Cit. dec. coram Lancetta n. 11. (e) Cit. dec. n. 12.

debeant. Porro id explicari nequit alio modo, quam ex Decretis editis anno 1703., quibus declaratur Sacerdotale id esse censendum, quod non Parochiale decernitur: illud autem concedi etiam Rectoribus aliarum Ecclesiarum, & Capellanis Sodalitatum, quamvis ipsarum Ecclesiæ Parochiæ limitibus comprehendantur (f): *Quales verò (ita prolequitur eadem Sacræ Rotæ sententia, & quot sint istæ functiones, quæ Parochiales dici non debent, sed Sacerdotales, Domini non existimarunt singulariter explicare; cum satis illæ pateant ex prædictis generalibus Decretis Sacræ Congregationis Rituum Urbis & Orbis anni 1703. a Sanctissimo approbatis, Numero autem decimo hæc habentur: Hujusmodi verò Decreta a Sanctissimo Domino Nostro subinde confirmata, tamquam leges in quocumque Tribunali recepta jam sunt, & præsertim in hoc nostro.*

§. VII.

Quid gerendum sit in hac Civitate, ac Diacesi pro observandis iis, quæ in ipsis Decretis continentur.

112. **S** Acrorum Rituum Congregatio duobus primis Decretis jubet Sodalita erecta in Parochialibus Ecclesiis subesse Parocho, in illis etiam functionibus, quæ inter Parochiales non habentur. Idem præcipitur Sodalitiis, quæ Sacellis, & Oratoriis tum publicis, tum privatis addicuntur, si tamen a Parochia dependant, ejusque ditioni adjungantur. Consistoriales Advocati, qui *pro veritate* sententiam suam dixerunt, eandem sanctionem probarunt,

V

Tom. III.

(f) Eadem dec. n. 13.

quam etiam virorum præstantium testimoniis confirmarunt. Cardinalis autem Colloredus suo suffragio superaddidit, opus esse, ut sæcularium Societates in Parochialibus Ecclesiis institutæ, vel quæ Parochiæ junguntur, Parocho subijciantur, cum functiones Ecclesiasticæ non Parochiales exerceri debent: *Non solum (inquit) ob jus Parochiale, sed etiam ob dominium, primatum, & regimen, quod Parochus, & quilibet alius Rector obtinet in sua Ecclesia, & universis ipsius partibus. Quare Sodalitas Parochialibus Ecclesiis addicta eandem Parocho observantiam persolvere debent, quæ requiritur ab iis, qui in alienis aedibus immorantur; quemadmodum factus ostenditur in utrisque scriptis, ubi memorantur plura ejusdem sententiæ Decreta, quæ a Sacris Congregationibus in lucem prodita fuerunt.*

113. Quæ cum ita sint præcipimus omnino servari in hac Civitate, ac Diœcesi, quæ in his duobus Decretis statuuntur.

114. Decretis autem quinto, sexto, septimo, & octavo declaratur non esse recensenda *inter jura merè Parochialia* benedictiones, ac distributiones Candelarum, Cinerum, Palmarum, Ignis, Seminum, Ovorum &c.; eodemque loco habendas esse functiones universas, hæc in Hebdomada majori fieri consueverunt. Quamobrem statuitur, hæc omnia permitti Capellanis Sodalitatum in suis Ecclesiis.

115. Porro inter Parochiales functiones enumerantur benedictiones mulierum post partum, Fontis Baptismalis, & Sacrum solemne feriæ 5. majoris Hebdomadæ. Equidem hæ functiones solis Parochis tribuuntur, non solum ab iisdem Decretis, quæ antea nominavimus, sed etiam a Conciliis Provincialibus, quæ S. Carolus Bor-

romanus Mediolani celebravit. Quapropter eadem Decreta plenè observari jubemus. Profectò reliquæ benedictiones, ac distributiones Candelarum, Palmarum &c. functiones item majoris Hebdomadæ in Parochialia munia non referuntur, nisi tamen Synodi diocesanae contrarium aliquid statuerint. Quare cum Cardinalis Columna Bononiensis Archiepiscopus anno 1634. in sua Synodo ita præscripserit (g) : *Abstineant quicumque Sacerdotes sæculares, sive Regulares, ab omnibus benedictionibus faciendis, puta mulierum post partum, Cinerum, Candelarum, Olivarum, rei cujuscumque comestibilis, aliarumve fragum, etiamsi res hujusmodi pauperibus forent distribuendæ, sub pœna interdicti ipso facto ejusdemmet Oratorii; cum Cardinalis etiam Jacobus Boncompagnus anno 1698. in sua Synodo hæc jussit (h) : Feriis quintæ majoris Hebdomadæ inhibemus, Sacrum celebrari in Confratrum Oratoriis sub pœna suspensionis ipso facto Sacerdoti celebranti, nec die Parasceves Crucifixum exponant deosculandum; verum pro adoratione ad Parochialem se conferant; Cum, inquam, hæc ita se habeant, præcipimus, ne benedictiones, quas nuper exposuimus, ignis, seminum, ovorum, ac similium, & functiones Hebdomadæ majoris peragantur in Ecclesiis & Oratoriis Sodalitatum. Interdicimus etiam benedictiones, ac distributiones Candelarum, Cinerum, & Palmarum. Eas tamen permittimus, si in iisdem Oratoriis pro Sodalibus tantum instituantur; tum quia consuetudo id pridem induxit; tum quia Cardinalis Colloredus de his benedictionibus ita verba fecit : Ceteras benedictiones in questione expositas ar-*

bitror non spectare ad Parochum privatim præsertim, si pro sodalibus tantum, & privatim fiant. Cum pariter a Sacra Congregatione Concilii die 24. Septembris anno 1718. petatum fuisset: *An liceat Capellano dictæ Societatis facere benedictionem, & distributionem Candelarum in dicto Oratorio pro Confratribus, & Sororibus in festo Sanctissimæ Purificationis?* Patres responderunt, *affirmativè.*

116. Supervacaneum est de pulsandis Campanis Sabbato majoris Hebdomadæ sermonem instituere, videlicet, an id Parochiale jus habeatur, uti petitur quæstione nonâ. Nam Leq. nis X. Constitutio observanda decernitur, quam nos etiam commemoravimus in vigesima Institutione. Descendimus igitur ad quæstiones 10., 11., ac 12., quibus inter jura Parochialia non adscribitur celebratio Missarum solemnum pro viventibus, aut pro defunctis, ideoque permittitur Sodalibus ipsas indicare, quoties in suis Ecclesiis, aut Oratoriis solemnes dies celebrantur. Insuper statuitur haud esse *de juribus merè Parochialibus* Eucharistiæ expositionem per quadraginta horas, & benedictiones, neque pias Sanctorum Reliquias colendas in Altaribus collocare. Attamen circa benedictiones cum ipsis Reliquiis, aut Imaginibus populo imperiendas, retinenda esse Decreta aliàs promulgata præcipitur.

117. Ac primum vetustâ consuetudine, & plusquam centenariâ factum est in hac Civitate, ac Dioecesi, ut solus Parochus accitus a Sodalibus, aut alius Sacerdos Parochi loco suffectus solemnia Sacra faciat pro vivis, aut defunctis in Ecclesiis, & Oratoriis Sodalitatum, quæ Parochiæ limitibus continentur. Revera id tanquam certissimum habitum fuit, cum in-

ter Parochum S. Mammantis, & Sodalitium Beatæ Virginis a *Libertate* controversia ageretur in Sacra Congregatione Concilii die 15. Maji anno 1728. Tota sanè quæstio ad Diaconum, & Subdiaconum eligendum, qui rem divinam solemniter facerent, redacta fuit. Nam Parochus id sibi tribuendum, contra verò Sodalitium id sibi convenire censebat; petitum igitur fuit: *An Parochus interveniens ad canendam Missam, vel ad dandam Benedictionem; habeat jus sibi eligendi Diaconum, Subdiaconum, ceterosque Ministros?* Sacra verò Congregatio respondit: *Negative.*

118. Id nobis in mentem revocat inductam consuetudinem, ut Capellanus, aut alius Sacerdos accitus a Sodalibus Sacrum solemniter conficiat absque Diacono, & Subdiacono. Quandoque duo Presbyteri loco Diaconi, ac Subdiaconi subrogantur; quandoque Clerici superpelliceum induentes, etiamsi musici concentus solemne Sacrum comitentur, & in publicis locis Civitatis invitatio prius exposita fuerit, ut populus magnâ frequentiâ conveniat. Porro Sodales id Sacrum nequaquam solemne esse contendunt; ideoque permitti ipsis, ut Capellano, aut alio Sacerdote utantur. At cum Parochi de hoc graviter querantur, aliquid necessario statuendum est, ut dissidiis aditus occludatur.

119. Decreta anni 1730. de solemnibus Missarum Sacrificiis agunt. Consuetudo pariter, quam modò explicavimus, solemnia Sacra complectitur. Equidem discrimen agnoscimus inter solemne Sacrificium Missæ, & illud, quod cum cantu celebratur. Nam solemnitas intrinsecus cum ritu implicita est, & in pluribus Ministris, nempe Diacono, & Subdiacono collocatur. Cantus

§10 PROSPERI CARD. LAMBERTINI
 autem extrinsecus Sacrificio Missæ adjungitur,
 neque modum, & rationem offerendi ejusdem
 Sacrificii constituit, (1). Revera Sacra, quæ
 sunt pro defunctis in Basilica S. Laurentii extra
 muros Urbis non solemnia, sed cum cantu nun-
 cupantur. Nam sacerdos cum uno solum Mi-
 nistro rem divinam facit. Idem canit, ac respon-
 det, & ex choro Canonici idem institutum se-
 quuntur. Proposita fuit in Sacra Congregatione
 Concilii Causa *Neapolitana celebrationis Missæ*
rum, an Carmelitæ satisfecissent muneri illis de-
 mandato, ut Missam quotidie cum cantu cele-
 brarent, quod ipsi quidem facere non prætermi-
 serant, sed absque Diacono, & Subdiacono;
 nihil respondit Sacra Congregatio, quæ habita
 fuit die 28. Augusti anno 1683.: sed cum quæ-
 tionem eandem in examen revocasset die 29. Ja-
 nuarii anno 1684., videlicet: *An Missa quotidie*
cantanda debuerit, & debeat cantari cum assis-
sentia Diaconi, & Subdiaconi, vel solius Acoly-
thi: respondit his verbis: *Satisfactum fuisse, &*
satisfieri voluntati testatoris, cantando Missas
etiam sine assistentia Diaconi, & Subdiaconi. Ex-
 pendit enim haud solemne Sacrificium, sed cum
 cantu solum indictum Carmelitis fuisse.

120. Cum hæc ita sint, *de jure* statuendum
 videretur nullo modo labefactari jus Parochiale,
 quod Sacra solemnia tantum complectitur, si
 quandoque absque Diacono, & Subdiacono Mis-
 sarum Sacrificia in Ecclesiis, aut Oratoriis Soda-
 lium cum cantu indicantur. At quoniam con-
 cordiam Parochos inter, ac Sodales magnopere
 expetimus, atque ut Sodales ipsi magnâ obser-
 vantiam Rectores Ecclesiarum prosequantur; &
 quoniam dubitandum est, ne paulatim Parochi
 a Missis canendis in Ecclesiis, aut Oratoriis So-

(1) Patualig. de Sacrificio novæ legis qu. 344. num. 4.

dalium amoveantur, si Missis solemnibus alia Sacra cum cantu subrogentur, ideo præcipimus, ne in posterum absque Diacono, & Subdiacono Sacra fiant in Oratoriis Sodalium, nisi facultas nostra, aut Vicarii nostri Generalis intercesserit, quæ nunquam concedetur diebus Dominicis, cum in Parochia, indicta Processione, divina Eucharistia circumfertur, ne populus frequens convenire impediatur. Quoties autem facultas dabitur, Sodales semper hortabimur, ut Parochum accersant ad Sacrificium cum cantu celebrandum, ne mutuum, debitumque Parochis officium omittatur.

121. Circa expositionem Eucharistiæ Decreta anni 1702. sanctiones Synodorum integras esse volunt. Quare, cum in sua Synodo Cardinalis Boncompagnus Decessor noster ita præscripserit (k): *Cum de exponendo Venerabili quandoque contingat, in Ecclesiis, aut publicis Confratrum Oratoriis a Parocho præstetur, seu a Sacerdote per Parochum deputato, qui exponat, & sole occidente, reponat; id observari diligenter jubemus, cum præsertim Card. Columna (l) idem suâ Synodo confirmaverit: Si quando publice sit exponenda Eucharistia, id ab ipso Parocho præstetur, & ab eodem, ad vesperscente die, recondatur, sub pena Interdicti ejusdem Oratorii, & ulterius viginti quinque aureorum cuiusque alii Sacerdoti id aggredienti, tamquam Parochia jura perturbanti.* Non ignoramus, auctoritatem nostram his terminis minimè concludi, sed aliis Sacerdotibus demandari a nobis posse, ut Sacram Eucharistiam exponant, populumque benedictione dimittant. Et profectò die 24. Septembris anno 1718. quæsitum fuit a Sa-

V 4

(k) Lib. 4. cap. 5. (l) Part. 2. cap. 12.

cra Congregatione (m) : *An cum licentia Episcopi, & sine consensu Parochi, fieri possit in Oratorio Confratrum Expositio infra annum, & præcipue quadraginta Horarum ?* Et ipsa Congregatio respondit, *Affirmative*. Iterum die 21. Februarii anno 1728. petitum fuit (n) : *An Confraternitas possit sine licentia, & interventu Parochi exponere in suo Oratorio Sanctissimam Eucharistiam ?* Et Sacra Congregatio decrevit : *Affirmative accedente licentiâ Episcopi*. Postmodò die 24. Septembris anno 1735. postquam Secretarii munere perfuncti fuimus, propositum est (o) : *An liceat iisdem Confratribus in earum Ecclesia retinere, & exponere Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sine licentia Parochi ?* Idemque responsum dedit Sacra Congregatio : *Affirmative de licentia Episcopi*. Hæc, inquam, non ignoramus ; sed, ut Parochorum nostrorum ratio habeatur, hæc nostrâ auctoritate nequaquam utemur. Imò præcipimus, ut Parochi, vel Sacerdotes ab ipsis suffecti in Ecclesiis, aut Oratoriis Sodalium Eucharistiam exponant, & benedictionem elargiantur, quemadmodum a Synodis decernitur.

122. Omittimus quæstiones 14. 15. 16. ac 17., de qua superius verba fecimus. Omittimus etiam 18. & 19. ubi de Missis agitur, quæ ante Sacrum Parochiale, aut leguntur, aut cum cantu celebrantur. Quippe 44. nostrâ Institutione satis ostendimus, non concedi Parocho, ut rem divinam fieri ante Parochiale Sacrificium impediat ; id tamen licere potestari nostræ, quâ libenter utemur, si divinum cultum aliquid detrimenti capere dignoscamus.

(m) In Causâ Novariensi. (n) In Causâ Alexandrina.
(o) In Causâ Trivertina.

123. In quaestione autem vigesima sermo est de funebri officio, quod cadaveribus sepeliendis in Ecclesiis, aut Oratoriis Sodalium perfolvitur. Quaestiones deinde 21. & 22. verba faciunt de Processionibus, quas Sodalitia pro ratione instituti sui peragunt, & utrum Sodalium Capellaniis Stolum tum deferre permittatur?

124. Certum est, interposita facultate Episcopi, posse in Ecclesiis Sodalium constitui sepulchra (p); certum pariter est, ob hanc causam liberum esse Fidelibus, ut in iisdem Ecclesiis tumulentur. Porro die 10. Maji anno 1727., cum nos ipsi Secretarii munus ageremus, petatum fuit a Sacra Congregatione Concilii: *An liceat in Ecclesia (quæ ad Sodales pertinebat) habere sepulchra, & respective possint cadavera tumulari absque licentia Parochi, & in præjudicium jurium Parochialium?* His verbis responsum datum est: *Licere habere sepulchra, accedente licentiâ Episcopi, & posse in eis cadavera tumulari, si eligatur sepultura, absque licentia Parochi, sed salvis juribus Parochialibus.* Insuper permissum aliquando fuit, ut sepulchrum pro Sodalibus in propriis Ecclesiis, aut Oratoriis statueretur: hinc nata est controversia, utrum Sodalis, qui moriens nullum sibi sepulchrum delegit, in Ecclesia sui Sodalitii, an verò Parochiæ sepeliri debeat? Inanimes Doctores Parocho suffragantur (q). Imò, cum die 13. Februarii anno 1666. in causâ Neapolitana quaesitum fuisset a Sac. Congregatione (r): *An So-*

(p) In Romana Oratorii die 13. Jan. an. 1689. §. Nullum igitur præjudicium coram Cardinal. Prioli, edita post Antonell. decision. 17. (q) Sebast. de Med. q. 8. n. 41. Samuel in eodem tractat. de sepult. contr. 10. concl. 1. Mattheuc. in Officiali Curiae c. 48. n. 3. Pignatell. consult. 17. num. 18. tom. 1. Panimoll. tom. 1. decis. 5. annot. 3. num. 53. (r) Lib. 25. decretor. pag. 29.

dales, qui de sepultura sua nihil statuerunt, condi debeant in tumulo sue Ecclesie? Ipsa Congregatio respondit : *Negative.*

125. Cum in quaestione 20. disputaretur : *An ad Parochum spectet facere officium funebre super cadaveribus sepeliendis in sepeliendis Ecclesiis, & Oratoriis publicis Confraternitatum?* Cumque responsum datum fuerit : *Affirmative*, quando tumultuandus est subiectus Parocho, intra cuius fines est Ecclesia, vel Oratorium, & cum Decreta Synodorum leges integras esse jubeant, quæ juxta Synodum Cardinalis Boncompagni lib. 5. cap. 6. ita sanciant : *Quod si Confrater moriens sponte sepulturam elegerit in Oratorio, assistat Parochus officio, Missam cantet, & idem servetur in Anniversariis, quoties facienda sit absolutio; nec Capellanus Societatis jura Parochialia perturbet sub pena suspensionis ipso facto, aliisque arbitrio nostro infligendis* : Cum denique hæc ita se habeant, decernimus officium funebre, cum in Civitate, tum in Diœcesi persolvi a Parocho, quoties aliquis fidelis tumulum sibi eligat in Ecclesia, vel Oratorio Sodalium, quod Parochiæ finibus includitur, etiamsi defunctus ipsi Parochiæ non adscribatur. Hæc profecto sententia non tam Synodi auctoritate, quam rationibus corroboratur, quas Maranta (s), ac Pignatellius recensent (t). Nos potissimum adducimur auctoritate Capituli : Cum in Ecclesia de Simonia; ubi mortuorum exequiæ cum sepulturis, benedictionibus nubentium, aliisque Sacramentis comparantur : Necnon & prosepulturis, & Exequiis mortuorum & Benedictionibus nubentium, seu aliis Sacramentis. Neque prætermitti debet in causa Sodalitii dicti a Salute, quod institutum

(s) Tom. 4. resp. 21. (t) Tom. 9. consult. 73. num. 131. & seqq.

INSTITUTIO CV. 395

est in Oppido Medicinæ hujus nostræ Diœcesis, inter cætera fuisse propositum: *An liceat Confraternitati Salutis sepelire in propria Ecclesia cadavera Confratrum, & Confratorum, qui ibidem elegerint sepulturam; & an ejusdem Capellanus absente Paracho vacet Officium, utriusque functiones super iisdem cadaveribus explere?* Quibus Sacra Congregatio die 28. Julii anno 1724. ita responsum fecit: *Affirmative quoad primam partem; quoad secundam negativè, nisi Parochus vocatus remuat, vel alium Sacerdotem non substituat.*

126. De piis Processionibus, in quibus versantur quæstio 21., aliæque infrequentes, Cardinalis Columna ita statuit (u): *Processiones nullas faciant siue intra, siue extra Oratorium, seu Ecclesiam, nisi juxta cujuscumque Confraternitatis statuta, quibus semper intersit Sacerdos sine Stola, de ipsius Parochi consensu. In iis verò Crux nulla more Parochorum gestari solita, sed Crucifixi tantum præcedat Imago. His congruit Synodus Cardinalis Boncompagni (x): Processiones nullas instituant, nisi illas, quæ per approbata statuta conceduntur, comitante semper Sacerdote de licentia Parochi, tamen sine Stola præcedente Crucifixi Imagine, solita gestari a Confratribus. Quare præcipimus, ut hæc penitus in nostra Civitate, ac Diœcesi serventur, quæ Sacræ pariter Congregationis Concilii auctoritate confirmantur. Nam cum die 15. Maji anno 1728. ageretur de controversia inter Parochum S. Mammantis hujus Civitatis, & Sodalitium nuncupatum a Beata Virgine libertatis, præ cæteris dilceptatum fuit: *An Confraternitas ultimâ Dominicâ Septembris ducere possit Processionem cum prædicta Imagine ad plateam mag-**

(u) Part. 2. cap. 12. (x) Loco cit.

nam Civitatis cum assistentia Parochi, vel, ad deficiente, proprii Capellani, ac Populo benedicere tam in dicta Ecclesia, quàm sub stititicia propria Ecclesiæ, & intus eandem? Quibus Sacra Congregatio respondit juxta Synodorum sanctiones: Affirmativè, accedente tamen licentia Ordinarii, & comitante Parocho, vel alio Sacerdote de ejus licentia.

127. Insuper Parochus, dum Processionem comitatur, Stulam deferat: etenim consentaneum est, ut ipse a cæteris Capellanis etiam per externum ornatum secernatur: ob hanc causam S. Carolus Borromæus Parochis simplicibus, tanquam ipsorum insigne, cucullum tribuit, quem Beccam appellat, vetuitque, reliquos omnes uti illo ornamento, etiam Coadjutores non perpetuos, & Vicarios Parochorum, qui ab eodem munere possunt amoveri. Insuper Parochis iisdem clamydem, & argenteum baculum permittit, jussitque his ornatos insignibus ad publicas Processiones convenire, & pœnas illas irrogavit, qui jussa facere contemnerent (y). Romæ autem illud est peculiare institutum, ut Sodalium Capellani Stola utantur, cum Processionibus intersunt (z), quod specialiter ipsis ex Statuto Cleri Romani conceditur (a), uti rectè Pignatellus advertit (b).

128. In quæstione 24. petitur: *An Episcopo accedenti ad Ecclesias publicas Confraternitatum, quæ non sint Regularium, neque proprium Rectorem Beneficiatum habeant, porrigendum sit Aspersorium a Parocho, in cujus territorio sunt sita dictæ Ecclesiæ?* Et respondetur: *Negativè.* Consistoriales Advocati, quos Sacra Congregatio ac-

(y) In Concil. Provinc. 4. tit. de Parochis & Parochial., & in Syn. Dioces. 11. (z) Gratianus discept. 298. n. 66. (a) Cap. 7. §. 7. (b) In Consult. 73. num. 21. tom. 8.

civit ad scribendum *pro veritate*, in eadem fuerunt sententia, quam etiam amplexus est Cardinalis Colloredus causæ relator, quamvis propensam in Parochos voluntatem semper ostenderet. Hæc habet Cardinalis: *Responderem negativè, cum id penitus a jure Parochiali sejunctum sit, & alienum: nam solum significat obsequium recipientis Ecclesiæ, ideoque præstandum est ab illo, qui digniorem obtinet locum in ipsa Ecclesiâ. Illud magnopere nos persuadet, quod Episcopo accedenti ad Collegiatam Ecclesiâ Asperforium porrigitur a digniore ejusdem Ecclesiæ, non verò a Dignitate quacunque Cathedralis, uti Barbosa (c), & Pignatellus (d) commemorant. Quibus addi potest Decretum, quod Pater Meratus recenset (e): Episcopo ingredienti aliquam Ecclesiâ suâ Diœcesis, associato a Dignitate, & Canonicis suâ Cathedralis debet porrigi Asperforium a digniori illius Ecclesiæ, ad quam Episcopus accedit, non autem a Dignitatibus, & Canonicis Cathedralis Episcopum associantibus. Insuper alio loco (f) Decretum pro hac nostra Civitate constitutum his verbis describitur: Asperforium aquæ benediçtæ Cardinali etiam Legato, seu Ordinario loci aliquam Ecclesiâ suâ Diœcesis, seu jurisdictionis quacunque de causa ingredienti, non ab Archidiacono, seu aliis de Capitulo cujuscunque Ecclesiæ porrigi debet, sed a digniori illius Ecclesiæ, ad quam Cardinalis etiam Legatus, seu Ordinarius accedit; contra verò, si Episcopus ad aliquam Ecclesiâ se conferat, eumque Capitulum universum, & Canonici cum suis propriis indumentis comitentur.*

(c) In summa Bullarum in verb. Asperforium, & in Collect. Decis. Apost. c. 46. n. 2. (d) In consult. 18. tom. 3. & consult. 83. tom. 5. (e) Patt. 2. tom. 1. sui operis in Gavant. in suo accurat. Indice decretor. n. 260. (f) Num. 263.

Tunc enim Decreto 309. sic indietur: *Aspersorium aqua benedicta Episcopo debet porrigi per digniorem de Capitulo Cathedralis, quando Capitulatien, & cum indumentis Canonialibus, proceditur ad Ecclesias quascunque Diocesis. Le-ges Synodales nihil prorsus adverfiantur: eum Sacram Visitationem peregrimus, nunc Capellanus, nunc autem Parochus nobis advenientibus porrexerunt Aspersorium. Quapropter jubemus hoc negotio Parochos haud immisceri; nam ratio maximè habenda est Decretorum Sacrarum Congregationum; neque permitti debet unicuique, ut non consilio, aut ratione ductus, sed temeritate facere suscipiat id., quod magis ipsi libuerit.*

129. Satis ex se perspicua sunt responsa 25., 26., ac 27., quibus decernitur haud posse retineri Divinam Eucharistiam in Ecclesiis Sodalium, quæ inter Parochiales, aut Regulares minime referuntur, nisi peculiare Sedis Apostolicæ diploma fuerit impetratum; neque ipsius privilegii causâ posse exponi Eucharistiam, nisi Episcopi licentia intercesserit: nam certissimum est, probatumque omnibus Sacramentum Eucharistiæ sine Apostolico Privilegio non posse in Ecclesiis inferioribus conservari, quemadmodum Sacra Congregatio Concilii pluries definivit (g). Germanis, ac Ventrighia alia vetustiora Decreta recensens (h). Insuper, cum die 5. Martii anno 1689. proposita fuisset controversia inter Parochum Sanctæ Mariæ Magdalenz hujus Civitatis, & Sodalitium S. Mariæ Coronatæ appellatum, videlicet: *An Confraternitas Sancta Ma-*

(g) In causa Acherontina, & Maceraten. die 3. Martii ann. 1668. lib. 25. decretor. pag. 552. & in causa Nonantulana die 13. Januar. anno. 1685. in respons. ad quæst. 5. lib. 35. decret. pag. 20. (h) In praxi Caritæ Archiepisc. c. 110. n. 2. in annotat. 21. §. unic. n. 16.

clia Coronata, seu Suffragii Bononia, aggregatâ Archiconfraternitati Suffragii de Urbe, sine speciali Sedis Apostolica Indulto possit in sua Ecclesia retinere Sanctissimum Eucharistia Sacramentum, illudque in aliquo anni tempore publicè adorandum exponere absque interventu, seu licentia Parochi? Sacra Congregatio die 17. Novembris anno 1691. respondit proferri Decreta in Lunen. Sarzanen. die 19. Augusti 1690., quibus præ reliquis petebatur: An Confraternitates retinere possint in earum Oratorio sine peculiari Sedis Apostolica Indulto Sanctissimum Eucharistia Sacramentum, illudque in aliquo anni tempore publicè adorandum exponere? Et tum statuit: Negativè quoad primam partem, & quoad secundam negativè, nisi adsit licentia Episcopi. De expositione Eucharistiæ satis amplum sermonem habuimus trigesima Institutione, quam iterum confirmamus.

130. Reliquæ quæstiones, quæ supersunt, præsertim agunt de obligationibus, & eleemosynis administrandis, quæ in Ecclesiis Sodalium colliguntur; ibique sancitur, ne ipsas Parochus admittret, ne claves capsulæ retineat. Permittitur Sodalitatis de congestis bonis sine Parochi consensu, aut consilio liberè statuere; leges, cœtusque indicare non accito Parocho, quamvis in ipsius Ecclesia, sive extra fuerint institutæ; tandem cavetur, ne Parochus suffragium ferat, quoties jussu Episcopi, tanquam ipse Delegatus, ad Sodalium cœtus accesserit.

131. Cardinalis Boncompagnus in sua Synodo lib. 4. cap. 7. interdicat quibuscumque Diocesim, aut Civitatem ad congerendas eleemosynas circumire, nisi Vicarius Generalis scriptam facultatem tradiderit: monet Parochos curam diligenter impendere, ut omnes huic Decreto

620 PROSPERI CARD. LAMBERTINI
 obtemperent. De Sodalitibus autem ita sanxit die
 27. Aprilis anno 1700.; nempe ante decreta,
 de quibus sermo est : *Ne publicè exponantur*
parva mallurvia, aut capsule ad congerendas
elēmosynas, ne quidem, cū Sodales Sacrum
audiunt; item ne ulli Sodalium Ministri per
Urbem, & Ecclesias ob eandem causam vagen-
tur, neque ad fores templorum cum malluviis;
capsulis, aut sacculis subsistant : Sodales autem
in Diocesi constituti, ne castella, terras, & op-
pida pervadant, ut comparent elēmosynas. In
causa, quam superius memoravimus, Castri
Medicinæ cū quæsitum fuisset : An eidem
Confraternitati liceat quæstulare tam intra,
quàm extra territorium Castri Medicinæ in ca-
su ? Die 28. Julii anno 1724. responsum est :
Arbitrio Ordinarii; in altera quoque causa Pa-
rochi Sancti Mammantis, quam jam nominavi-
mus, die 15. Maji anno 1728. fuit propositum
dubium videlicet : An Confraternitas occasione
dictorum Exercitiorum quæstulare possit per Ec-
clesiam pro Animabus Purgatorii; & quatenus
affirmativè, cui cedere debeant dictæ elēmosynæ?
 Sacra Congregatio ita decrevit : *Quoad primam*
partem affirmativè de licentia Ordinarii : &
elēmosynas esse erogandas in suffragium Anima-
rum purgantium. Cū iterum disceptaretur,
An Missæ cum prædictis elēmosynis celebrari
debeant in Ecclesia Confraternitatis, vel potius
in Ecclesia Parochiali ? Statutum ita fuit : *Affir-*
mativè quoad primam partem; negativè quoad
secundam. Cardinalis etiam Palæottus, qui So-
 dalitium Sanctissimi Sacramenti erexit in Eccle-
 sia Parochiali, decernit (i) duas claves ad
 custodiendam elēmosynarum capsulam, qua-
 rum

(i) In suo Archiep. pag. 470. part. 5.

sunt unam Parochus, alteram Societatis ejusdem administer retineret. His consentaneæ sunt leges, quæ confectæ fuerunt, & a nobis etiam confirmatæ, ut in hac Civitate; totaque Diocesi idem Sodalitium, rectè, ac prudenter administraretur (k): In quibuldā Parochiis leges easdem Sodalitates quoque reliquæ sequuntur. Quapropter magno studio retineri volumus hoc institutum; ubi semel investum fuerit.

132. Sed illud advertendum est, quod Sodalibus Ecclesiæ Parochiali addictis, sive intra limites Parochiæ degentibus, indicitur a Synodo Cardinalis Columnæ (l): *Officiales* (inquit) *eligantur quotannis coram Vicario Foraneo, seu Parocho, alioquin ipsa electio sit irrita, & nulla ex Decreto Congregationis Episcoporum. Præteriti quidem recentibus electis rationem reddituum, suæque administrationis reddant coram Vicario Foraneo, seu proprio Parocho, sive alio deputando, ut earumdem rationum supputatio valide fiat. Idem statuit Cardinalis Boncompagnus (m): Innoventur quotannis Officiales coram Parocho, aut Vicario Foraneo, & neglecto, & non vocato eorum altero, inofficiosam & irritam declaramus Electionem. Peracto scrutinio, & ritè facta Electione, rationes reddant, qui officio functi sunt, & de administratis redditibus fiant supputationes. Insuper, cum de controversia inter Parochum Sancti Mammantis, & Sodalitium Virginis Libertatis disceptaretur, illud etiam postulatum fuit: An Parochus invitari debeat, ut præsideat Congregationibus faciendis tam in imbussulationibus, & extractione Priorum, & Officialium, quàm in redditione rationum? Et S. Congregatio respondit: Affirmativè.*

Tom. III.

X

(k) Instit. 82. n. 29. (l) Part. 2. c. 12. (m) Lib. 4. c. 5.

133. Hæc documenta magni ponderis habenda sunt, & Parochis magnopere suffragantur: ea nobis pariter mens est, ut illa nunquam violentur. Si quis autem ipsa neglexerit, & jam longum temporis spatium effluxerit, ita ut Sodalitium aliquod libertatem, & a Parocho immunitatem sibi vindicasse contendat; si Parochos inter, ac Sodalitia compositiones etiam obsignatæ fuerint, quæ post diuturnum tempus summâ fide servantur; si demum ob exiguam pecuniæ mercedem quotannis solvendam aliquis Parochus suis juribus cesserit, ut compertum habemus, certisque documentis confirmatum; si hæc ita sint, quid dicendum, agendumque videbitur? Profectò dicemus id neque vitio nostro, neque Decessorum nostrorum, sed Parochis ipsis esse tribuendum, vel inter vivos adhuc agentibus, aut jam mortali hæc vitæ perfunctis. Illud quoque fatemur paratos nos esse in pristina jura restituere Parochos Civitatis, aut Diœcesis, si inanem, atque irritam consuetudinem, compositionem, conventionem a nobis declarari contendant.

INSTITUTIO CVL

Epistola ad Canonicum Joannem Baptistam Scarfelli Cancellarium Archiepiscopalem data, de illo, qui ad Ordines diebus profectis promoveri desiderat, acceptis Apostolicæ Sedis litteris, quibus permittitur ei extra tempora initiari: ac de eo, qui Ordines minores, & Subdiaconatum uno eodemque die suscipere contendit. Nullius ponderis esse rationes ab iis, quæ similia exposcunt, adductas. Utrum inter Festos referendi sint dies, quibus duplex Officium præscribitur, quamvis populus a servili opere minimè sese abstineat. Quibusnam ex his diebus juxta Apostolicæ Sedis sententiam Ordines tribui debeant. Vetitum omnino esse, Ordines minores, & Subdiaconatum eodem die accipere, & quibus indictis penis.

1. **Q**UAMVIS affirmare testimonio tuo possis nos haud ullo labore retardari, ne Ordines conferamus, quoties opus fuerit, aut aliquis id postulaverit, tamen compertum habemus nonnullos inveniri, qui de nobis querantur. Id aperte conjicimus ex multorum petitionibus, qui contendunt assequi minores Ordines die profecto, sed quo duplex Officium præscribitur; vel qui susceptis Sedis Apostolicæ litteris, ut ordinentur *extra tempora*, magno studio deprecantur majores Ordines diebus non quidem festis, sed quibus ritus duplex proponitur. His addi potest, quod nuper Præfectus Regularis a nobis postulavit, ut Regularem profectum ad primam Tonsuram, Ordines minores, & etiam Subdiaconatum assumeremus, ob eam causam, quod Monasterium in egestate versetur, & plurimum

Missarum stipendiis necessario indigeat. Id sanè novum & inusitatum nobis accidit : tum quia non censemus stipendium futurum Missæ, quo Monasterium sublevari debet, afferendum esse inter legitimas causas, ut Ordines tantâ celeritate conferantur ; tum quia omnis Civitas querimoniis personat, haud reperiri stipendia pro Missis adventitiis, & Templorum Sacraria carere consuetis oblationibus, ut suffragia pro defunctis instituantur. Porro id necessitatem secludit, ut Sacerdotum numerus augeatur, qui rem divinam conficiant, & hâc ratione Monasterio opulentur. Quod si novos Sacerdotes necesarios affirmant, qui perpetuis Missam oneribus satisfaciant, id falsas omnino querimonias ostendit, nempe, in Civitate perrarò contingere, ut stipendia pro sacris adventitiis offerantur, & Regulares ob hanc causam in summam rerum inopiam adduci.

2. Sed rem propositam aggrediamur, & nos omni molestiâ, ac sollicitudine uno verbo liberemus. Si quis igitur a te postulabit ad minores Ordines admitti, sive ad majores ob privilegium Apostolicum *extra tempora* non festis diebus, sed quibus Officium ritûs duplicis celebratur, ipsis respondebis nullâ ratione nos adduci posse, ut id concedamus. Eodem responso illos dimittes, qui uno solum die primam Tonsuram, minores Ordines, ac Subdiaconatum exposcant. Etenim, cùm a nobis aliquid agendum est, haud sequi volumus dubias opinioniones, sed tutas, & ex Sacris Congregationibus desumptas, quæ anteferendæ sunt privatis Auctoribus, qui scribentes sibi tantum satisfacere curant, neque de Ecclesiæ disciplina cogitant, quam Sedes Apostolica, tanquam magistra, sola debet moderari.

3. Non ignoramus ex illis verbis Rubricæ Romani Pontificalis (p) : *Minores vero Ordines possint dari singulis Dominicis, & festivis diebus duplicibus ubicumque, manè tamen, plures censuisse, inter festos dies duplices referri eos posse, quibus Officium duplex indicitur, etiamsi populus servilibus operibus non absteat.* Nam ipsi pariter in Rubricis Breviarii, ac Missalis *Festum duplex* appellantur (q). At tamen nos minimè latet, ejusmodi sententiam a gravissimis viris improbari, quos Diana recenset, eosque reliquis contrarium asserentibus anteponi debere. Nam, ut certum haberetur Ordines minores conferendos esse solis diebus festis de præcepto, quibus opera servilia populo interdiciuntur, in examine, & correctione Romani Pontificalis jussu Urbani VIII. superadditum fuit (r), conferri posse singulis Dominicis, ac diebus festis *ex præcepto*. Quamvis autem tit. *de Ordinibus minoribus* eadem correctio non adjiciatur, cujus loco sufficitur posse conferri minores Ordines Dominicis, ac festis diebus duplicibus tamen id contigit ob hanc causam, quod sufficere visum fuit superiori titulo exposuisse, quid dierum festorum nomine deberet intelligi.

4. Hæc omnia deliberavimus ex Cardinali de Luca, qui tunc temporis vitam agebat, & Sedis Apostolicæ sensus apprimè noverat : *Quia tamen* (inquit (s)) *obstinati erant in priori opinione defendenda, quam saltem in praxi probabilem, & tutam putabant, ideo jussu felicitis recordationis Urbani VIII. in nova recognitione & correctione Pontificalis Rom. in tit. de Ordini-*

X 3

(p) Tit. de Ordinibus conferendis. (q) Diana in edic. coord. tom. 2. tract. 5. resolut. 98. (r) Tit. de Ord. Conf. (s) Lib. 1. de resp. Mor. dub 34.

bus conferendis, *expresse additum fuit, Ordines maiores conferri posse omnibus Dominicis, & diebus festivis ex præcepto, ut nemo amplius posset prætere; ibi etiam comprehendendi dies, qui in Brevariario appellantur Festa. Nec obstat, quod postea in titulo de Ordinibus minoribus non repetatur eadem correctio, sed solum dicatur, posse dari Ordines minores diebus Dominicis, & diebus festivis duplicibus; judicarunt enim, satis fuisse in titulo præcedenti indicare, quid intelligi debeat nomine diei festivæ, ad tollendam omnem prætentam equivocationem.*

5. Sed jam verba facienda sunt de illis, qui ut Ordines accipiant extra tempora speciales a Pontifice literas obtinuerunt, cujus causa postulant assumi ad Ordines non festâ die, sed quâ ritus duplicis officium recitatur. Porro hæc sunt verba literarum Apostolicarum (1): *Et subinde quod sacros Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus Ordines tribus Dominicis, seu aliis festivis diebus continuis, vel interpolatis, etiam extra tempora a Jure statuta promoveri possit.* Nunc autem in privilegiis hujusmodi post Decretum Innocentii XII. (u) res ita immutata est: *Item, nunquam concedenda pro festivis diebus continuis, sed semper pro interpolatis aliquo temporis spatio arbitrio Episcopi definiendo.* Tum priori, tum recepti formulâ supersunt ea verba, *festivis diebus.* Hinc veterem controversiam in medium proferunt aliqui, iisdem verbis posse contineri dies etiam profestos, quibus officium ritus duplicis præcipitur. At verò si pro certo statuatur a Sede Apostolica pro conferendis Ordinibus haud existimari dies festos, qui ritum

(1) Corradus in Praxi Dispens. lib. 4. cap. 4. num. 11. & seqq. (u) Die 14. Dec. Ann. 1693. Decret. 93. in suo Bull.

duplicem præferunt, sed illos tantum, quibus populus jubetur servilibus operibus abstinere, atque id pro certo statuatur, omnis difficultas de medio tollitur, & illud necessario consequitur, majores Ordines ob Sedis Apostolicæ privilegia conferri nequaquam licere, nisi iis diebus, qui reipsa inter festos enumerantur.

6. Quod si hæc manifesta ratio illis minimè satisficiat, qui tibi molestiam, ac nobis inferunt, eorum oculis subjicies Decretum Sacræ Congregationis Concilii, quod ex actis nos ipsi desumpsimus, cum Secretarii munere fungeremur,

BRIXIEN. ORDINATIONIS.

UT altercatio, quæ inter Magistros Cæremoniarum sæpe orta fuit, ex hujus Sacræ Congregationis oraculo dirimatur, Episcopus supplicat declarari;

An diebus festis duplicibus, non tamen de præcepto, possint Ordines Sacri conferri habentibus Breve dispensationis Apostolicæ super interstitiis, vel extra tempora?

Sacra &c. die 15. Januarii 1689. respondit negativè, sed tantum diebus Festis de præcepto.

7. Ad illos postremo deveniamus, qui uno die minores Ordines, & Subdiaconatum expostulant, Decretalis cap. 2. de eo, qui furtivè Ordinem suscepit; declarat Ordines solum minores exercendos a Clerico, qui illos cum Subdiaconatu simul attigit. Sin autem Subdiaconatus Ordinem exercere velit, jubetur in aliquo Regularium Ordine vota solemnia nuncupare. Hinc plures asserunt, Clericum hæc ratione ordinatum suspensioni obnoxium esse (x); & quamvis Ord-

X 4

(x) Bonacina in suspensione particulari disp. 3. q. 1. puncto 4. §. 1. num. 2. v. si verò suscipiat, & sub num. 5. The-
saurus de poenis Eccl. p. 2. in verb. Ordo cap. 15. §. 2.

nanti nullâ poenâ irrogetur, tamen Canonum Interpretes id accidisse perpendunt, eo quod Clericus imprudenti, & ignaro rei Episcopo se obtulerit, ut Subdiaconatu initiaretur. Hinc fatentur ipsi Interpretes, Episcopum futurum fuisse saltem a conferendis Ordinibus suspensum, si fraude cognitâ, eundem Clericum ad Subdiaconatum admisisset (y).

8. Alii quoque Clericum ab omni suspensione liberum, & immunem futurum testantur, si, Episcopo consentiente, minores Ordines, & Subdiaconatum simul accepisset. Quippe animadvertunt eundem Clericum, reluctante Episcopo, fuisse illis Ordinibus initiatum. Quamvis enim nequeat Episcopus duos ex majoribus Ordinibus uno die conferre, tamen minores Ordines, & Subdiaconatum simul eodem die conferre potest, si iusta, ac legitima causa intervenerit (z).

9. Iterum à Scriptoribus inquiritur, an minores Ordines, & Subdiaconatum ob veterem loci consuetudinem conferre liceat. Id plures affirmant (a), alii verò inficiantur (b).

10. Sed causâ hujus consuetudinis omisâ, quæ in hanc Diocesim non pervasit, liberè respondemus, lege vetitum esse, ne minores Ordines, ac Subdiaconatus eodem die conferantur. Magno revera studio proposita fuit in Sacra Congregatione Concilii *Causa Boven. Ordinationis* die 29. Januarii anno 1707., & soluta eodem die 7.

(y) Zabarella in principio Joannis Andreas num. 1. Butrius num. 1. Ostensis num. 2. Socinus num. 4. & seq. (z) Fermosinus cap. 1. num. 10. & seq. de temp. Ord. Diana in edit. coord. tom. 2. tr. 5. resol. 97. (a) Fagnanus in cap. de eo num. 4. de tempor. Ordin. Sanchez conf. mor. lib. 7. cap. 1. dub. 53. num. 5. & seq. (b) Majol. de Irregular. lib. 3. cap. 24. num. 13. & lib. 4. cap. 11. num. 1. Pax Jordan. tit. 3. lib. 6. num. 430. & seq. tom. 1.

Maii (c); Clericus uno die minoribus Ordinibus, & Subdiaconatu simul initiatus fuerat, neque se ob hanc causam suspensum arbitrabatur, eo quod nullam fraudem adhibuisset. Episcopus etiam nullā se dignum poenā censebat, quia non duos majores Ordines, sed minores tantum, ac Subdiaconatum contulerat. Itaque petutum fuit; *An, & quomodo danda esset absolutio?* Sacra Congregatio hoc responsum edidit: *Quoad Ordinatū dandam esse absolutionem præviā salutarī poenitentīā, arbitrio Episcopi vicinioris; & quoad Ordinantem, ad mentem: mens autem per literas ipsi explicata fuit, quibus graviter, ac vehementer arguebatur, quod ipsius culpā patratum a Clerico scelus superaret ob hanc rationem, quia minores Ordines, ac Subdiaconatum consulto semel uno die contulisset. Debitā poenā tunc liberatus fuit, eā tamen conditione, ut in posterum ab hoc gravi facinore abstineret.*

11. Cū in eadem Sacra Congregatione Secretarii munus sustineremus, Calaritanus Archiepiscopus exposuit plurimos in Sardinia conjugatos Clericos versari, qui viles artes exercebant, & gravia delicta committebant. In Sardinia morem inductum jampridem fuisse, ut uno die minores Ordines cum Subdiaconatu traderentur; hāc ratione pravas consuetudines, & crimina penitus aboleri posse: nam (inquit) Clerici Sacro Ordine Subdiaconatū initiati, neque de uxore ducenda, neque de vilibus artibus exercendis amplius cogitabunt, ex quibus corruptelæ omnes dimanare solebant. Quapropter Sacræ Congregationis sententiam exposcebat.

12. Tum nos utile futurum putavimus, si typis ederemus Dissertationem adjiciendam pagellæ, in qua de more indicantur causæ in Sacra

(c) L. 57. fol. 23. a tergo & pag. 157.

Congregatione propositæ. Itaque congestimus illorum opiniones, qui de conferendis uno die minoribus Ordinibus, ac Subdiaconatu, & qui de consuetudine hujus rei gerendæ verba faciunt; eosque magis probavimus, qui hæc minime licere fatentur. Quare disciplinæ rationem ab Archiepiscopo Calaritano indicatam, neque consentaneam, neque tutam ostendimus: sed adhibenda esse remedia pro cohibendis Clericis conjugatis, quæ a Tridentina Synodo præscribuntur, & a Constitutione Innocentii XIII., quæ incipit: *Apostolici ministerii*; & post Romanum Concilium impressa habetur.

13. Hanc Dissertationem obtulimus Sacræ Congregationi. Causa verbò die 21. Februarii anno 1728. his verbis exposita fuit.

C A L A R I T A N A.

IN Diœcesi Calaritana, & aliis Regni Sardinie Episcopatibus, magnus est numerus Clericorum conjugatorum, & ex his plerique aut facinora committunt, aut viles artes exercent non tam in dedecus Ordinis Clericalis, quàm in perturbationem jurisdictionis Ecclesiasticæ, ut eorum immunitatem tueatur.

Plerique ex Episcopis Regni Sardinie usum aliis habuerunt conferendi undè eademque die Ordines minores, & Subdiaconatum eisdem personis. Cùmque Calaritanus Archiepiscopus putet, methodum hanc futuram esse aptam ad evellendos expositos abusus, ex quo videlicet si statim ac eodemque contextu, quo Ordinandi Primam Tonsuram, & minores Ordines recipiunt, recipiant etiam Subdiaconatum, non amplius Ordinatis modus supererit reassumendi habitum laicalem, & se convertendi ad exercendas artes Clericali charactere indignas, supplicat pro facultate conferendi Pri-

nam Tonsuram, minores Ordines, & Subdiaconatum iisdem personis unâ die, hæc est in quatuor temporibus, in Sabbato Siquente, & in Sabbato Sancto.

Secretarius ad calcem folij nonnulla adnotavit; quocirca onus erit R. E. V. decernere:

Primo, an sit indulgendum petitioni in casu, & quatenus negativè.

Secundo, quid sit in casu statuendum pro abusibus supradictis eradicandis.

Sacra Congregatio his omnibus in hunc modum respondit: Ad primum negativè. Ad secundum Archiepiscopus utatur Juris remediis, & signanter statutis in capite 6. Sessione 23. de Reform., & aliis indicatis in Const. 16. impressa post Synodum Romanam.

De his te monendum duximus &c.

INSTITUTIO CVII

Congruuntur, ac subiiciuntur oculis Canonico- rum Ecclesiæ tum Metropolitanis, tum Collegiatis Urbis, ac Diœcesis inservientium quacunque sancita fuerunt a Sacris Canonibus, a Tridentino Concoilio, a Sacra Congregatione ejusdem Concilii interprete de servitio, quod præstare debent choro (ad quem convenire tenentur) ipsi Canonici, & Mansionarii Cathedralibus, & Collegiatis addicti. Postremò admonentur observare diligenter ejusmodi Decreta, quæ ipsorum quoque Constitutionibus optimè congruunt.

IN hac Civitate præter Capitulum Metropolitanæ, duo pariter in Collegiatis Ecclesiæ constituta, & alia tria capitula in tribus Collegiatis Diœcesis recensentur: plura fuisse olim numero Capitula certò constat. Quippe nos ipsi

vidimus Decreta Card. Gabriëlis Palæotti, quibus Canonici Collegiatæ S. Agathæ nuncupatæ ad propriam sedem redire jubebantur; quod tamen minimè accidit; nam iidem Canonicatus rationem simplicium Beneficiorum semper retinuerunt. Hujus Patriæ Annales alias Collegiatus commemorant, quæ nequaquam supersunt, eoquod Canonicatus ad simplicia Beneficia reducti fuerunt, uti de Collegiata S. Agathæ dictum est, nisi forte Canonicatus ipsi diuturnitate temporis penitus conciderint.

2. Capitulum Metropolitanæ, & Collegiatus, quæ tum in Civitate, tum in Diœcesi supersunt, jampridem invisimus; de cæteris autem Capitulis, quæ interierunt, nullam prorsus curam suscepimus, eoquod supervacaneum id studium putavimus. Accedit etiam, quod hujusmodi Collegiatus rurales plerunque fuerint, ac in Diœcesi positæ. Quare, cùm longissimum temporis spatium effluxerit, ex quo Canonici sedes illas dimiserunt, & cùm de exiguis proventibus res agatur, quemadmodum comprobant tenuissima Beneficia simplicia, quibus illi Canonicatus commutati sunt, ideo locum esse censuimus Pontificio Decreto, quod etiam consilio Sacræ Congregationis (n) editum fuit, illudque Fagnanus commemorat (o): *Sanctissimus Dominus Noster, etiam ex sententia Congregationis Concilii, declaravit, immemorabilem consuetudinem non excusare a residentia in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus. In Collegiatis autem non insignibus posse excusare, dum tamen sint rurales, prorsus destitutæ, & in quibus nunquam antea supra hominum memoriam solitum esset reside-
re, aut quæ adeo tenuis redditus essent, ut Ca-*

(n) In causa Burgos. anno 1573. lib. 1. Decret. pag. 33, a tergo. (o) C. cùm omnes num. 31. de Constitut.

nonicos aliunde non habentes unde vivant, alere non possint.

3. Cùm Metropolitanam aliasque Collegiatis Civitatis, ac Diœcesis perlustravimus, diligenter investigare non omisimus, an fierent accuratè omnia, quæ pertinent ad divinum cultum, & plura statuimus, quæ ad ipsum conservandum, vel augendum necessaria existimavimus. At verò, qui sacras visitationes penitus non ignorat, facili negotio cognoscet magnam ex illis dimanare utilitatem externis ædibus templorum, quæ oculis Episcopi subjiciuntur; magnum quoque disciplinæ, ac moribus emolumentum afferri, si Episcopus certo lumine deprehendat, quæ necessaria sunt; contra verò, si tenebræ ipsius oculis consultò offundantur; aut si ambigua, incertaque responsa reddantur, cùm rerum examen instituitur. Quamobrem Episcopus peractâ visitatione novum examen indicere & perscrutari debet, cùm præsertim diutius in eodem loco eum morari non oporteat, ne fastidium, aut etiam incommodum cæteris inferatur. Equidem nos affirmare haud possumus, in errorem adductos fuisse, cùm Metropolitanam, & Collegiatis examinavimus; fatemur tamen muneri nostro non parum defuisse, tum nostram fortasse ob negligentiam, tum quia celeritate expediendi negotii urgebamur. Quapropter nobis satisfacere volentes perpauca jussa Canonicis facienda promulgamus.

4. Arduum, ac longum opus susciperemus, si de Canonicis extra chorum sermo statueretur: nam repetenda essent, quæcumque a Sacris Canonibus de moribus, & honestate Clericorum sancita fuerunt. Nam ex Canonicis sumi debet exemplum, quod universo Clero proponatur, & Clerici omnes ante oculos sibi ponant necesse

est vitæ rationem, quam Canonici sequuntur. Hinc Patres Concilii, Aquensis anno 1585. celebrati, hæc scripta reliquerunt: *Quæ de vita, & honestate Clericorum ab hac Synodo statuta sunt, ea omnia quam diligentissime a Canonici observari sub iisdem, ac etiam gravioribus pœnis decernimus, cum deceat, illos ad morum integritate ornatos esse, ut nomen suum tueri & retinere possint, ac præ aliis Clericis Canonici, seu Regularis ex observata Ecclesiastica disciplina perfectius regula nominari mereantur; a quibus ceteros studium & amorem, ac tamquam regulam Cultus Divini non pigeat accipere.*

5. Vastissimo huic pelago nos committere alienum putamus, ideoque sermonem nostrum ad ea solum redigemus, quæ in choro Canonicis præscribuntur; & primò quidem indicabimus, quæ a jure communi decernuntur; deinde ea, quæ fieri solent, ac debent a Canonicis Metropolitanæ, qui choro addicti sunt, & a reliquis Canonicis, qui Collegiatis in Civitate, vel Diocesi politis adscribuntur: nihil sanè temere, a nobis excogitatum in medium proferemus, uti facere semper consuevimus. Porro fatemur, non multum laboris in libris evolvendis insumpsisse; nam satis experienciâ compertum habemus, in rebus ejusmodi doceri a Scriptoribus ea, quæ magis ipsis placuerint. Perpaucis sanè omissis, plerique pro suis sententiis confirmandis Decreta Sacrarum Congregationum afferunt, quæ nunquam condita fuerunt, aut quæ contrarium probant, aut quæ peculiaribus rationibus, & causis innituntur, ita ut generalem legem minimè possint constituere: nos singularem curam impendimus, ut vera Sacræ Congregationis Decreta perscrutaremur, quæ traderent rationem officii in choro persolvendi: ea profectò nos ipsi

perpeximus, & non mediocri, sed utili labore descripsimus; ac, ne in dubium revocari ab ullò possent, librum Actorum, & paginam quoque nominamus, ut liceat cuique sibi satisfacere: nam si quis librum Actorum, & paginam Secretario Sacræ Congregationis indicabit, statim ab ipso exemplar Decreti gratis accipiet, quod certam, firmamque habeat auctoritatem.

6. Si quis a nobis exposculet, cur Sacræ Congregationis Decreta Scriptorum opinionibus anteferamur, causa præstò est. Primò, Scriptores de quæstionibus verba faciunt, illas autem Sacra Congregatio dissolvit. Secundò, cum interpretanda Tridentina Synodus plerumque sit, Summi Pontifices Sac. Congregationem ejusdem Synodi solam interpretem statuerunt. Tertio, impudentissimus esset, qui contenderet, majoris ponderis habendum esse privatum hominem, qui suæ tantum mentis lumine ducitur, quam sententia præclarissimi Cœtus, quem amplissimi Cardinales, Ecclesiasticæ disciplinæ, & Sacrorum Canonum peritissimi constituunt. Quarto, quia privati Scriptores nullam indicare legem possunt, quæ sanè auctoritas a Summis Pontificibus eidem Congregationi tribuitur, ut Ecclesiæ disciplinam per universum orbem amplificet. Id constat ex 74. Constitutione Sixti V., quam commemoramus (p): *Habeat iidem Congregatio auctoritatem promovendi reformationem Cleri, & Populi nedum in Urbe, & Statu Ecclesiastico temporali, sed etiam in universo Christiano orbe in his, quæ pertinent ad divinum cultum propagandum, devotionem excitandam, & mores Christiani populi ad præscriptum ejusdem Concilii componendos.* Quintò, si controversia forte excitatur ob ea, quæ sanciantur, non quidem

(p) T. 2. Bull. Rom. Congreg. 8.

536 PROSPERI CARD. LAMBERTINI
ad privatos Scriptores, sed ad ipsam Congrega-
tionem provocatio interponitur.

§. 1.

De onere recitandi preces in choro, quod jus

communis Canonici prescribit.

7. **N**emo ignorat Divinum Officium a Cleri-
cis sæcularibus, qui Sacris Ordinibus
initiati sunt, singulis diebus esse recitandum;
idemque indici Clericis Beneficio præditis,
quamvis ad Sacros Ordines nondum ascenderint.
Quid autem Officii Divini nomine intelligatur,
satis percipitur *ex cap. Presbyter, de Celebratione*
Missarum, ubi hæc habentur: *Si Matutini*
(id Laudes etiam complectitur) Primæ, Tertiæ,
Sextæ, Nonæ, Vesperæ; & Completorii tempore
nostræ servitutis officia persolvamus. Canonici
idem facere jubentur hoc solum interposito dis-
crimine, quod alii Clerici quocunque in loco
persolvere Divinum Officium possunt; Canonici
verò, ut cæteri omnes, qui addicti sunt Eccle-
siæ Cathedrali, aut aliis Collegiatis, ad chorum
convenire, & in suis Ecclesiis idem Officium re-
citare omnino debent. Equidem *Can. ult. dis-*
posit. 92. apertissimè decernitur, Sacerdotem,
Diaconum, aliosque Clericos alicui Ecclesiæ ad-
scriptos, si in Civitate versantur, aut quocunque
loco, ubi ipsa Ecclesia posita est, eâ lege teneri,
ut quotidie Divinum Officium in illa celebrent,
si quis autem hæc iussa facere neglexerit, & mo-
nitus ab Episcopo, non paruerit, deponendus
judicatur. Porro dubitandum non est, quin hæc
lex Cathedrales, & Collegiatis Ecclesias com-
prehendat, uti colligitur *ex Clementina prima*
de celebratione Missarum, ubi hæc traduntur:
In Cathedralibus, aut Collegiatis Ecclesiis.

8.

8. In controversia, quâ disceptatur, num jure divino, an Ecclesiastico Officium recitari debeat, opinionem veritati magis consentaneam probamus, quod, nempe, ex jure Ecclesiastico illud dimanaverit, quemadmodum Suarez fuse demonstrat (q): ~~his solum~~ **adjungimus** Officium parvum B. Virginis juxta Rubricas in choro recitandum esse illis diebus, quibus feriale Officium, vel ritus simplicis præscribitur, non tamen in pervigilio Natalis Domini, neque in feriis Majoris Hebdomadæ, neque Sabbato, si Officium S. Mariæ in Sabbato contingat. Addimus etiam Defunctorum Officium esse in choro persolvendum singulis secundis feriis Adventus Domini, & Quadragesimæ, nisi tunc Officium novem lectionum proponatur, aut feriæ Majoris Hebdomadæ celebrentur. Insuper idem Officium Defunctorum primâ die cujuscunque mensis indicitur, nisi Officium novem lectionum id impediât; tunc enim in aliam diem minimè impeditam illud transfertur. Postremò adjicimus juxta Rubricas easdem tempore Quadragesimæ Psalmos Graduales feriâ quartâ, Pœnitentiales autem feriâ sextâ recitandos esse, quoties Officium de feria Quadragesimæ contigerit.

9. Hæc de recitandis precibus Rubricæ constituunt: quæstio fuit olim, an Defunctorum Officium etiam extra chorum omitti possit. S. Thomas (r) censuit illud omnino præcipi Canonicis, & Clericis Beneficio præditis, qui ad dicti sunt choro ejus Ecclesiæ, ubi semel in hebdomada hujusmodi Officium fieri consuevit, etiam si illo die minimè ad chorum conveniant. S. Antoninus (s) docet ab universis, qui ad cho-

Tom. III.

Y

(q) De Religione t. 2. l. 4. de Horis Can. c. 16. (r) In quodlibet. 6. q. 3. art. 8. (s) In 3. part. tit. 13. c. 4. §. 3.

tum tenentur, nullo habito discrimine, Officium Defunctorum etiam extra chorum debere persolvi. At S. Pius V. (1) interpretatione declarans ea, quæ in Rubricis continentur circa Officium B. Virginis, Defunctorum, Psalmos Pœnitentiales, & Graduales, sanxit, onus ejusmodi non immutari pro illis, qui Breviario recte ipsius jussu in novam formam redactò nequaquam uterentur. Reliquos autem, qui novum Breviarium sibi deligerent, si choro interesse deberent, vehementer hortatur, ne memorata Officia, ac Psalmos prætermitterent iis diebus, qui a Rubricis indicantur: atque hoc consilium, & institutum sequentibus varias Indulgentias impertivit; eos verò, qui id omitterent, peccati periculo liberos, & immunes asseruit, nisi fortè Officium B. Virginis veteri consuetudine recitari in aliqua Ecclesia consueverit. Qua de re discrimen posuit inter Officium B. Virginis, & illud Defunctorum, Psalmos Pœnitentiales, ac Graduales, pro quibus veterem etiam consuetudinem minimè retinendam decrevit.

10. Hæc potissimum S. Pius V. constituit, quæ Suarez, & Pericinus (2) compendio tradiderunt. Præcipua tamen verba Pontificiæ Constitutionis hæc sunt: *Quod verò in Rubricis nostri hujus Officii præscribitur, quibus diebus Officium Beatae Mariæ semper Virginis, item Defunctorum, item septem Psalmos Pœnitentiales, & Graduales dici, & psalli oporteat, nos propter varia hujus vitæ negotia, multorum occupationibus indulgentes, peccati quidem periculum ab ea præscriptione removendum duximus; verùm debito providentiæ Pastoralis admoniti, omnes vehementer in Domi-*

(1) In sua Const. 64. (2) De Religione tom. 2. l. 4. c. 13. n. 13. & seq. De Horis Can. c. 3. dub. 7. pag. 106. & seq.

no cohortamur, ut remissionem nostram, quantum fieri poterit, sua devotione, ac diligentia præcurrentes, illis etiam precibus, suffragiis, & laudibus, suæ, & aliorum salutem consulere studeant. Ac, ut fidelium voluntas, ac studium magis etiam ad hanc salutarem consuetudinem incitetur, de omnipotentis Dei misericordia, Beatorumque Petri, & Pauli Apostolorum, ejus auctoritati confisi, omnibus, qui illis ipsis diebus in Rubricis præscriptis, Beatæ Mariæ, vel Defunctorum Officium dixerint, toties centum dies, qui verò septem Psalmos, vel Graduales, quinquaginta de injuncta ipsis penitentia relaxamus: & paulò post: Hoc autem concedimus sine præjudicio sanctæ consuetudinis illarum Ecclesiarum, in quibus Officium parvum Beatæ Mariæ semper Virginis in choro dici consueverat, ita ut in prædictis Ecclesiis servetur ipsa sancta & laudabilis consuetudo celebrandi more solito prædictum Officium.

§. I I.

De Missa Conventuali juxta jus commune.

II. **Q**UOD si Missæ Sacrificium inter horas Canonicas haud refertur, tamen Officii Divini nomine satis intelligitur, uti constat ex *Canone de tis, distinct.* 12. Cæterum Officia publica, id est Vesperas, Matutinum, sive Missam, aliter, quàm in principali Ecclesia, celebrare non liceat.

12. Quapropter cum in Ecclesiis Metropolitani, Cathedralibus, & Collegiatis Divinum Officium quotidie indicatur, etiam Missa conventualis quotidie celebranda est: *Quidam in Cathedralibus, (inquit Honorius III.) vel Con-*

ventualibus Ecclesiis prætextu Missæ semel in die pro Anniversario celebranda Sacra Missarum solemnia, quæ ratione dici, vel festi solent solemnius celebrari, culpabili negligentia præmittunt. Cum ergo (prosequitur Pontifex) Ecclesia Gallicana per Dei gratiam tamquam lucerna super candelabrum posita luceat aliis per exemplum: iussit fieri Sacrum Conventuale: Quatenus universi, & singuli providè attendentes, quod servire Deo, regnare est, nullum in vos torporem negligentia obrepere permittatis, quominus & pro Anniversariis defunctorum, & pro Festo, vel feria, secundum temporum congruentiam, Missarum solemnia & conventualiter celebretis, & faciatis conventualiter celebrari. Hæc habentur capite: Cum Creatura, De celebrat. Missar., ac melius etiam idem deprehenditur ex ipso textu in quinta collectione Decretalium, quam Innocentius Cironius in lucem evulgavit.

13. Præter Missam conventualem quotidie celebrandam, Rubricæ secundam, ac tertiam pariter Missam conventualem præcipiunt, quæ certis anni diebus contingunt. Si officium novem lectionum fiat in Quadragesimæ, Rogationum, quatuor temporum, ac vigiliarum feriis, tunc duo Sacra conventualia jubentur, unum, nempe, pro celebritate diei post tertiam, alterum pro Feria post nonam; si inter Octavam Corporis Christi pervigilium accadat, etiam duo Sacra statuenda sunt, primum nempe de Octava, alterum de pervigilio. Quod si novem lectionum Officium indicatur in pervigilio Ascensionis, tria Sacra Conventualia facienda sunt, primum de Sancto illius diei post tertiam, alterum de pervigilio post sextam, tertium de Rogationibus post nonam. Primo diei cujusvis

mensis, non tamen in Adventu Domini, in Quadagesima, & Paschali tempore, nisi contingat Officium duplex, aut semiduplex, Missa Defunctorum pro conventuali sufficitur, ut animæ Sacerdotum, & aliorum, qui benemeriti fuerunt, expientur. At si primâ die mensis Festum simplex obveniat, aut feriâ, quæ propriam sibi Missam deposcat, aut si repetenda sit Missa de Dominica præcedenti, nec alia dies per Hebdomadam ad illam repetendam statui possit, tunc in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis duo Sacra Conventualia, nempe pro Defunctis, ac de Festo simplici, vel Feriâ celebrantur. Die pariter Commemorationis omnium Defunctorum habentur duo Sacra Conventualia, de Octava omnium Sanctorum, ac pro Fidelibus Defunctis: hæc a Rubricis præscribuntur; Quartus (x) Rectores Ecclesiarum monet curam maximam impendere, ut ipsæ diligenter observentur: Clericatus (y) autem ostendit, nullam contrariam consuetudinem, nullum tam grave negotium afferri posse, ut ipsæ Rubricæ negligantur. Id pariter fusè demonstrat P. Meratus (z).

14. Cùm nos Civitatem, ac Diocesim Sacram Visitatione indictâ perlustravimus, forte deprehendimus nova prorsus, & inusitata plurimis videri nonnulla, de quibus sermonem instituimus; ac primò, a Sacerdote, qui curam gerit animarum, diebus saltem Festis de præcepto Sacrum pro populo conficiendum esse. Porro his nostris Institutionibus hanc sententiam satis explicavimus, ac tum rationibus, tum auctoritatibus eam comprobavimus, & magnopere hortati sumus

Y 3

(x) In suis comm. in Rub. Miss. tit. 5. (y) De Sacrific. dec. 38. n. 13. & seq. (z) In Gavantum part. 2. tom. 1. pag. 783. & seq.

universos, ut hoc institutum sequerentur: sed utinam non perpauci, sed omnes Parochi, ac potissimum Regulares id facerent, nec futiles ob causas, atque indecora consilia præceptum Ecclesiasticum impudenter conculerent! Secundo, diximus pro iis, qui Beneficia contulerint generatim attribuendum esse fructum Sacrificii Conventualis, quod singulis diebus celebratur.

15. De hoc verba faciemus, breviter tamen, eo quod sermonem aliàs habuimus de eodem argumento, ut paulò inferius indicabimus. Equidem Ecclesia coram, perpetuumque studium ostendit de præstando suffragio Fundatoribus, ac benefactoribus, quamvis diuturnum temporis spatium jam intercefferit, nec ipsi supremis tabulis id cogitaverint, ut gratum animum in suis fidelibus Ecclesia tpeatur. Hinc Cathedralibus, ac Collegiatis Conventuale Sacrum quotidie præcipit eâ lege, & conditione, ut ipsum pro benefactoribus generatim conficiatur. Quapropter Ecclesiæ jussu non obtemperat, qui pro legato aliquo peculiari, vel pro stipendio accepto Sacrum Conventuale Deo operatur. Si quis addictus choro, animarum curam pariter obtineat, & ob eam causam diebus Festis pro populo rem divinam facere debeat, falsò speraret utrique præcepto satisfacere, celebrans nempe eandem Missam pro populo, ac pro benefactoribus suæ Cathedralis, aut Collegiatae. Quare decrevit Ecclesia a Sacerdote ejusmodi, si Sacrum Conventuale faciat, tanquam Canonicus, aut Beneficiatus, rem Divinam pro benefactoribus generatim applicandam, & alium Sacerdotem aggerendum eodem die, qui pro populo celebret. Compertam quoque habuit Ecclesia falsam illam rationem, quæ ex immemorabili consuetudine desumitur, & eam nihili existimandam declara-

vit. Insuper respondit sapienter paupertatem
 Ecclesiæ alicujus Cathedralis, vel Collegiæ
 in medium proferentibus; nam ratione paupertatis
 habitâ, permisit diebus solum Festis celebra-
 ri pro benefactoribus generatim Sacrum Con-
 ventuale, quod esset quotidie faciendum. Hoc au-
 tem præcepto neminem unquam Ecclesia fecit
 immunem, ac liberum, nisi cum apertissime ma-
 nifestum fuit aliquam Ecclesiam haud recenseri
 inter Collegiatas, sed (ut ajunt) *inter recepti-*
tias, aut Communes, quamvis in ipsa Horæ
 Canonice quotidie persolvantur, & Missa cum
 cantu habeatur. Insuper declaratum nunquam
 fuit, utrum plures Missæ Conventuales, quæ
 aliquando a Rubricis uno die statuuntur, omnes
 pro benefactoribus, an una tantum celebrari, &
 applicari debeat. Quod si a nobis petatur quo-
 nam loco scriptum sit hoc præceptum Ecclesiast-
 ticum, respondebimus ipsum desumi ex antiquis,
 mediis, ac recentibus Decretis Sac. Congrega-
 tionis Concilii, Pontificum auctoritate confirma-
 tis, quibus in utroque foro parendum est. Por-
 ro ipsa Decreta hoc loco minimè recensemus;
 nam ea plenè commemoravimus in libro *Annota-*
tionum pro Festis Domini, Beate Virginis, ac
pro Missæ Sacrificio (a), quem librum pro ju-
 vandis nostris Ecclesiasticis in lucem edidimus.

(a) T. 2. part. 4. sect. 2. §. 59. & seq.

§. III.

De onere, quod jus commune Canonicis præscribit, ut Horas Canonicas voce, & cantu pronuncient, quemadmodum fieri solet in choro, & quâ ratione sibi satisfacere possint alium loco suo sufficientes.

16. **P**Utaverunt aliqui eam legem propositam esse Canonicis, ut in chorum convenirent, Divinisque Officiis interessent, non verò, ut voce suâ sequerentur cantum, quo Mansionarii, & Capellani Canonicas Horas persolvunt; quare silentio totum illud tempus contere Canonicis permittunt, & comparari simulachris, quæ muta suis in sedibus immorantur. Percepimus hanc falsam opinionem evulgatam ab illis fuisse, qui sapientiæ laudem sibi vindicare contendunt. Alio loco tamen hunc errorem contrarium legibus hujus Metropolitanæ, & aliarum Collegiatarum ostendemus; sed ad jus commune veniamus, S. Pius V. silentium ejusmodi vehementer improbat (b), qui Concilium Lateranense declarans, ubi fructus Beneficii restituendi decernuntur ab iis, qui Divinum Officium omittunt, eandem pœnam indicit, *tametsi aliquis choro additus, non recitans, omnibus Horis Canonicis cum aliis præsens adsit, fructusque, & distributiones forte aliter assignatas solâ præsentia juxta Statuta foundationis, vel aliâ sibi lucrificasse prætendat.* Addimus etiam hoc silentium, dum Horæ Canonice recitantur ab aliis, adversari Decreto Concilii Tridentini (c), in quo de Canonicis ita sancitur: *Omnès verò Divina per se, & non per substitutos, compellantur obire Of-*

(b) In sua Const. 35. t. 2. Bull. Rom. (c) In sess. 24. cap. 12. de Reform.

Acia, & Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti assistere, inservire, atque in choro ad psallendum instituto hymnis & canticis Dei nomen reverenter, distinctè, devotèque laudare. Adjungimus pariter lapsus decretum fuisse a Sac. Congregatione ejusdem Concilii interprete nullius ponderis habendam esse contrariam consuetudinem, neque fungi munere suo Canonicos, qui taceant in choro, neque distributionum fieri participes: Sacra &c. (d) sæpius respondit, Canonicos in choro teneri omnino psallere, alioquin obligationi suæ non satisfacere. Item alio loco: Sacra &c. (e) respondit Canonicos in choro altâ voce non psallentes, distributiones quotidianas non lucrari, quâvis consuetudine non obstante. Si quis expetat omnes percurrere sententias, ob quas adiguntur Canonici, & reliqui in chorum venientes Cantum Gregorianum addiscere, ut muneri huic suo satisfaciant, pagellam intueatur, quam Secretarius in Causa Murana Mansionariæ die 19. Novembris anno 1735. Sacræ obtulit Congregationi. Illud autem postremum sit, illos imperitos, qui contrariam opinionem promulgarunt, sapientiâ fortasse præferendos esse Patribus, qui Concilium Colonienſe sub Paulo III. celebrarunt: Satis ergo (inquiunt) ac debitis horis Laudes Divinæ, non cursim ac festinanter, sed tractim, non truncatè, sed integre, distinctè, devotè, reverenterque ab omnibus decantentur, persolvanturque: & cùm psallendi gratiâ conveniatur, ibidem mutâ, aut clausâ labiâ nemo tenuerit; sed pariter senes cum junioribus laudent nomen Domini in Psalmis, Hymnis, & Canticis Deo alacriter modulantes: sic

(d) Die 12. Januar. anno 1619. lib. 12. decret. pag. 1.
(e) In Causa Vicent. proposit. die 7. Jun. ann. 1626. lib. 15. decret. pag. 365. a tergo.

tamen, ne boatus confundat recitationem &c. Quàm autem verò aberrant, qui existimant, se se non alicujus Officii causâ in Ecclesia exercendi, sed quietis & inertia tantùm causâ Canoniciatus esse adeptos, perinde atque satis sit, paucis quibusdam Clericis admodum ignavis, tenui pretio conductis, curam Divini Officii committi, quod deinde hujusmodi mercenarii non servatis temporum interstitiis syncopando transcurrunt, interim ipsis Canonicis totâ vitâ torpentibus. Illi fortasse Patres Concilii Cameracensis doctrinâ longè superarunt, qui sub Paulo IV. ita statuerunt: In choro cùm psallitur, Canonici omnes, qui in choro fuerint, & Sacellani psallant, nec sint in sedibus otiosi, nec putent se functos Officio, si vicaria tantùm opera Cultum Divinum celebrari curent, modò tamen psallere per valitudinem queant. Consulant igitur, qui contrarium putant, Fagnanum (f), consulant Passerinum (g) Romanæ Curiae peritissimum, qui postquam pro certo docuit Ecclesiam adeundam à Canonicis, qui & divinis Officiis interesse, & cum aliis canere debeant, ita sermonem absolvit: Sic ergo puerile est, imò sacrilegum, & contra justitiam virtutis religionis, imaginari, quod deputatus ad hoc, ut veniat ad Ecclesiam & chorum, ad quotidianum psallendum Offisium matutinis & vespertinis horis, satisfaciat deputationi, si ad Ecclesiam veniat & ad chorum, & ibi non psallat, sed otiosus maneat, vel quodcumque aliud faciat.

17. Ex illis Tridentini Concilii verbis: Omnes verò Divina per se, & non per substitutos compellantur obire Officia, si generatim intelligantur, hæc necessario consequi debent, Cano-

(f) C. Licet num. 89. de Præbend. (g) C. Consuetudinem reg. 3. num. 28. de Cler. non resid. in sexto.

nicum muneri suo deesse, si solum Mansionarium, aut Capellanium psallere in choro permittat; haud licere Canonico, vel Beneficiario abesse choro, aliumque Sacerdotem, vel Clericum loco suo subrogare, quæ sanè omnia veritati penitus congruunt, sed illud etiam ex iisdem verbis sequitur, haud licitum esse Canonico, vel Mansionario, ad quos pertinet interesse choro, (ubi nempe Divinum Officium a tertia parte, vel a dimidio Capituli persolvi consuevit) chorum negligere, aliumque Canonicum a Canonico, vel Mansionarium a Mansionario subrogari, quamvis ii, qui substituuntur a choro liberi, & immunes tunc fuerint: verum id nimis ad severitatem accedit; ideoque statuendum videtur hoc ipsum Decreto conciliari, quod superius exposuimus minimè comprehendi. Ita respondit Sacra Congregatio die 15. Decembris anno 1605. (h): *Sacra Ec. sæpius declaravit, Decreto capitis 12. vers. Omnes, non esse sublatam Capitularibus facultatem se se invicem substituendi, dummodo eodem tempore substituens & substitutus eidem servitio adstricti non sint.* Quasdam tamen leges facere pro his substitutionibus dirigendis eadem Congregatio non præterminavit; primò, ne substitutus ipse ad chorum venire debeat illis diebus, quibus in locum alterius sufficitur; secundò, ne id frequenter contingat; tertio, ut subrogentur Canonici solum, vel Mansionarii præsentés in Civitate, non verò, qui extra illam, vel extra suburbia versantur; ultimò, ne hanc facultatem alterius substituendi obtineant, nisi Canonici, vel Mansionarii, non autem ipsorum Coadiutores, qui nec reipsa Canonici, neque Mansionarii nuncupari possunt.

(h) In causa Eugub. lib. 10. decret. pag. 142.

343 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

18. Hæc omnia sumuntur ex Decretis Sacrae Congregationis, quæ inferius subjicimus. Equidem die 12. Decembris anno 1643. & 2. Decembris anno 1644. (i) postquam asseruit concedi posse ab Episcopo facultatem, ut Canonicus choro addictus alium ex Collegis suis tunc immunem, ac liberum sufficiat, ac distributiones assequatur, hæc deinde superaddit: *Ita tamen, ut hujusmodi facultate substituendi non abutantur, & Canonicus substituens sit præsens in Civitate.* Insuper die 24. Martii anno 1612. ita constituit (k): *Sacra Congregatio respondit ad primum, eos tantum, qui in civitate, ubi est Cathedralis, vel in ejus suburbiis sunt præsentibus, non autem alios posse substituere. Ad secundum causam non requiri ad substituendum. Quod verò monuit Congregatio, ut Episcopo cordi sit, ne Canonici eâ substituendi facultate abutantur, eo respexit, ne substitutiones hujusmodi sint nimium frequentes, quod Episcopi eris arbitrio. Ad quartum, absentes in castro Diœcesis non posse substituere.* Item die 22. Martii anno 1721. (l), cum nos ipsi Secretarii munus ageremus, petatum fuit: *An Canonici & Capitulares Ecclesiæ Cathedralis Fulginatensis absentes a civitate, ejusque suburbiis, possint se se invicem substituere in servitio chori?* Et Sacra Congregatio respondit: *Negative.* Tandem die 26. Februarii anno 1650. hæc sancita habentur (m): *Capitulum Ecclesiæ Cathedralis Casertana exponens in dicta Ecclesia extare decem & octo Canonicos, qui legitime impediti, de consuetudine invicem se substituunt diebus, quibus*

(i) In causa Aquil. lib. 17. decret. pag. 265. & pag. 390. (k) In causa Alat. t. 11. decret. pag. 112. (l) In causa Fulgin. (m) In causa Casert. lib. 18. decret. pag. 19. a tergo.

substituti non sunt servitio adstricti : cùmque Archidiaconus ejusdem obtinuerit a Sede Apostolica Coadjutorem, qui prætendit posse uti eodem privilegio substituendi, ideo supplicat pro declaratione. Sacra Ec. respondit, Coadjutorem uti non posse privilegio alium substituendi.

§. 1 V.

De loco, ac tempore, quo Canonici, & reliqui choro additi convenire debent ex jure communi, ut Canonicas horas persolvant.

19. **P**ostquam generatim percurrimus onera illorum, qui alicujus Cathedralis, aut Collegiatæ choro adscribuntur, opus est cætera recensere, quæ ipsa onera comitari debent, ut nihil omnino deesse videantur. De loco primum verba faciemus, nempe de choro Ecclesiæ, qui (uti cognitum est omnibus) ad laudes divinas canendas præscribitur; sed adverti debent, quæ S. Carolus Borromæus admonuit (n) : *Matutinum in choro Ecclesiæ celebretur quovis anni tempore. At si tamen vehementia frigora sint, vel alia justæ causæ intercedant de licentia Episcopi in Sacristia, vel honesto alio ejus Ecclesiæ loco dici possit.* Idem probavit Sac. Congregatio Concilii die 18. Novemb. anno 1645. in causa Florentina lib. 17. *Decretorum pag. 526. Videatur, an expediat tempore hyemali chorum adaptari in aliqua Capella ejusdem Ecclesiæ, in qua commodius pro conservatione sanitatis Divina Officia celebrentur.*

20. De tempore celebrandi Divini Officii antequam pauca dicamus, afferre liceat, quæ Cardinalis Bona de primis Ecclesiæ Fidelibus scrip-

(n) Part. 2.

ta reliquit (o) : *Olim Christiani tribus primis vigiliis tres Nocturnos divisim, quartâ verò vigiliâ Laudes recitabant. Tantius erat ardor charitatis, ut quater in nocte surgerent ad orationem : prima vigilia ad primum Nocturnum, secunda ad secundum, tertiâ ad tertium, quartâ ad Laudes persolvendas, vel omnes simul, vel divisi in cohortes.* Sed in feriis, cum Matutinum uno solum Nocturno constabat, illud fideles initio tertiâ vigiliâ, nempe mediâ nocte decantabant. Alio loco ducti auctoritate Amalarîi nos animadvertimus ex more Romano Matutinum a laudibus seungi non consuevisse, nisi in nocte Natalis Domini ; sed absoluto Matutino Laudibus initium dari solitum (p). Quapropter, ut sacræ verustatis memoria saltem retineretur, cum Fideles *quater in nocte surgerent ad Orationem*, inducta fuit disciplina, quæ nunc etiam constans est, ut quidam Monachi in Ecclesia primâ vigiliâ noctis, alii verò secundâ, alii tertiâ, & plures etiam quartâ vigiliâ Matutino, & Laudibus vacent (q). Equidem Clero sæculari tempus mediæ noctis ad Matutinum canendum indicitur ; nam *cap. Presbyter. de celebrat. Miss.* ita legitur : *De nocturnis vigiliis idem ipse Propbeta ait : Mediâ nocte surgebam : ergo bis temporibus Laudes Creatori nostro super judicia sue justitiæ referamus.* Porro Metropolitana Parisiensis, & Cathedralis Segobiensis, & Conchenfis, & quædam pariter Ecclesiæ in Italia hanc legem, & institutum adhuc conservant. Cum tamen eam partem noctis, quæ ad auroram pertingit, mediæ noctis spatio contineri S. Thomas

(o) In suo Tract. de Div. Psalm. cap. 4. §. 3. n. 2.

(p) Inst. 24. num. 9. (q) Walden. tom. 3. de Sacrament. tit. 3. de Horis Canonicis cap. 4. num. 4. Card. Bellarm. tom. 4. controv. lib. 1. de bon. operib. in particulari cap. 11.

docuerit (r), hinc Matutinum suo tempore statuitur, si aurorâ surgente perſolutum ipſum fuerit, videlicet, ſi circiter horæ ſpatium ad ortum ſolis ſuperſit, ita ſcribit Azorius (s), & S. Carolus Borromæus (t) in primo Concilio Provinciali ita pariter decernit: *Matutinum Officium vel mediâ nocte, vel ſaltem eo tempore inſtituatur, ut ſub ortum ſolis abſolutum ſit.* Quamobrem tempus recitandæ Primæ a jure Pontificio designatur poſt horam ab ortu ſolis, uti deprehenditur ex hymno, qui tum canitur: *Jam lucis orto ſidere*; poſt horam tertiam ab ortu ſolis tempus Tertiæ præſcribitur; meridies autem ad Sextam canendam inſtituitur; hora tertia poſt meridiem Nonæ tribuitur; Veſperis autem hora duodecima poſt ortum ſolis; Completorium indicitur, cûm poſt occaſum ſolis nox jam apparet; tempus ad celebrandum Sacrum Conventuale nunc poſt Tertiam, nunc verò poſt Nonam conſtituitur. Hinc fortasſe contigit, ut tempora pro Sexta, Nona, Veſperis, & Completorio olim propoſita immutata fuerint, quamvis Matutinum, Prima, ac Tertia idem tempus retineant, quod ſuperius indicavimus. Equidem id exemplo comprobamus: Capitulum novæ Carthaginis mediâ nocte Matutinum canere conſueverat; ſed ob peſtem, quæ in Civitate graſſabatur, id facere intermiſerat. Poſtremò cœlo expurgato, ſublataque lue plures Canonici ſtudio religionis adducti dubitare cœperunt, an indici ſub auroram Matutinam deberet, quemadmodum jam diuturna conſuetudo obtinuerat: tum Sacra Concilii Congregatio varias ob cauſas Pontifici conſilium dedit, ut in poſterum liceret illis Canonicis ſub auroram ad Matutinum con-

(r) In 3. part. quæſt. 51. art. 4. ad ſecundum. (s) Inſtit. Moral. part. 1. lib. 19. cap. 9. quæſt. 2. (t) Part. 2.

venire, idque peculiari Sedis Apostolicæ diplomate obfirmare, tanquam si postremos limites attingeret, ad quos Apostolica Indulgentia devenire queat: hæc habentur in Decreto, quod editum fuit die 27. Novembris anno 1690. (u).

21. Sed redeamus ad propositum argumentum, videlicet, an Matutinum, & Laudes insequentis diei post Vesperas, & Completorium præcedentis recitare liceat? Profectò S. Thomas (x) id permittit illis, qui choro nequaquam addicti sunt, si iusta causa intercedat: *Quantum ad contractus, (inquit) & alia huiusmodi, dies incipit, a media nocte, sed quantum ad Ecclesiasticum Officium, & Solemnitatum celebritatem, incipit dies a vespere; unde si aliquis post Vesperas, & Completorium dicat Matutinum, jam hoc pertinet ad diem sequentem.* Eandem doctrinam Azorius sapienter illustravit (y): *Dòctrina igitur, & sententia Sancti Thomæ illa mihi simplicior, & planior videtur esse, ut nocturnum Officium non quidem Jure communi, sed consuetudine, & usu pro more Patriæ, seu Provinciæ cujuscumque persolvere queat a Clericis privatim, statim atque Vespertina, & Completa recitata fuerint eo tempore, quo de more persolvuntur, tribus videlicet, duabusve horis post meridiem elapsis.*

22. At verò de Matutino, & Laudibus, quas in choro persolvere debent Canonici Cathedralibus, seu Collegiatis cooptati, hæc statuuntur in Clementina tit. de celebrat. Missar. Sancimus, ut ii, ad quos pertinet, omni negligentia, ac incuria relegati, ut in Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Ecclesiis horis debitis psalantur,

(u) Lib. 22. Decret. pag. 349. (x) Quodlib. 5. quæst. 13. art. 28. (y) Instit. Moral. t. 1. lib. 10. c. 9. q. 5.

latur, sollicitam curent diligentiam adhibere. Porro illud verissimum est, quod S. Carolus Borromæus scriptum reliquit de Matutini tempore (z): *Matutinum vesperi non dicatur, exceptis tamen diebus octavæ festi solemnisi Domini nostri Jesu Christi, cæterisque diebus, quibus ex Romanæ Ecclesiæ instituto est permissum.* Quæ cum ita sint Braschius in hunc modum tradidit (a): *Matutinum in Cathedrali, Collegiatis receptitiis, & Choralibus Ecclesiis persolveri mandet Episcopus manè diei propriæ, non autem serò præcedenti post Vesperas, & Completorium, nisi forte quandoque justâ causâ concurrente judicaverit esse dispensandum ad tempus, ut secus fiat. Causæ, propter quas valeat dispensare, sunt præsertim ob hyemis rigorem, item propter aëris intemperiem, adhuc & propter inolitam consuetudinem, vel ob aliam honestam rationem, quæ prudentis viri judicio sufficere vèdeatur. Verùm hac in re non nisi cautè admodum procedere oportet.* Equidem Sacra Congregatio die 12. Novembris anno 1644. facultatem tribuit Matutini recitandi post Completorium, id tamen auctoritati, arbitrioque Episcopi relinquendum judicavit (b): *Sacra &c. censuit, petitam facultatem recitandi Matutinum, esse Oratoribus concedendam post Completorium præcedentis diei, pro arbitrio tamen Episcopi, & dummodo lapsa sit hora tertia post meridiem.* Quisquis in mentem revocare facile potest gravissimum dissidium, quod excitatum fuit inter Episcopum Papiensem, ejusque Capitulum, quod liberè, & reluctante Episcopo.

Tum. III.

Z

(z) In Concilio primo Provinc. Mediol. part. 2. (a) In suo Prompt. Synod. cap. 86. num. 18. & seq. (b) Lib. 17. Decret. pag. 379.

po. contendebat uti facultate, quam a Sacra Congregatione Concilii obtinuerat, ut certis anni temporibus Matutinum Officium post Completorium recitaret, etiam si facultas eadem arbitrio Episcopi permessa fuisset. Quam sanè controverſam Benedictus XIII. composuit diplomate Apostolico, quod die 8. Julii anno 1726. promulgavit : *Quod igitur Dignitates, & Canonicos illos primùm a Beneficio ad mensem, deinde a Divinis suspendendis, eo quod Matutinum Officium se contradicente, ac vetante recitare ausi fuerint post vespertinas horas antecedentis diei obtentu interposita appellationis, & rescripti Venerabilium Fratrum nostrorum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium Sacri Concilii Tridentini interpretum, laudamus consilium zelumque Fraternitatis tuæ &c. Propterea cùm ex antedicta Matutini Officii recitatione ansam repugnandi arripuerint Canonici, per præsentem etiam Litteras declaramus, tuæ auctoritati hætenus fuisse, semperque fore decernimus, potestatem iisdem Canonicis facere, sive licentiam impertiri, quoties, & quamdiu tibi opportunum videbitur, antevertendi, statutis recitationis temporibus.*

23. A proposito argumento minimè recedimus, quamvis paulisper digrediamur, ut tempus declaremus, quo Canonici, Beneficiati, aut Mansionarii versari in choro debent, ne tanquam absentes notentur, sed tanquam præsentem jure merito distributiones percipiant : prævæ sanè consuetudines invaluerunt, quæ, uti moris est, diuturnitate temporis corroborantur. Sanctus Carolus ita sanxit (c) : *Si quis non venerit ad Matutinum ante finem Capituli de Beata Virgine, cùm de ipsa Officium celebratur, aliqui an-*

(c) In Conc. Provinc. Mediolanens. part. 2.

de finem Psalmi, Venite exultemus, in aliis etiam Horis ante finem primi Psalmi, pro absente habeatur; illiusque Horæ distributione careat. In Missa verò nisi venerit ante finem ultimi Kyrie eleison, eandem negligentiae pœnam subeat. Cùm Episcopus Interamnenſis Cathedralē suā inviserit, plurima contra disciplinā, & leges chori deprehendit, quæ statim subjiciemus, ac pro illis, licet pravis usibus retinendis, immemorabilis consuetudo in medium proferebatur. Itaque Sacræ Congregationi Concilii rem totā exposuit; & responsa inferius addenda suscepit.

I N T E R A M N E N.

IN Visitatione suæ Cathedralis Ecclesiæ reperit Dominus Episcopus Interamnenſis nonnullos abusus circa servitium Chori, quos cùm eliminare cupiat, supplex quat ex hac Sacra Congregatione, An tolerandum sit:

Primò, quod diebus festis Matutino præsentē bubecantur, ac proinde punctis non multentur, qui non nisi absoluto primo Nocturno, videlicet post Psalmos tres, totidemque Lectiones recitatas, Choro intersint.

Secundò, diebus verò ferialibus, qui nonnisi absolutis sex Psalmis.

Tertiò, quod sacris Processionibus distributiones assignatæ non sint, sed contra contumaces pœna duntaxat trium librarum cetræ constituta, quæ nunquam exigi consuevit.

Quartò, & an prænarratus modus interveniendi possit etiam ratione consuetudinis immemorabilis tolerari.

Sacræ Ec. ad primum respondit, non esse tolerandum.

Idem ad secundum respondit.

Ad tertium respondit, exigendam esse penam præscriptam.

Ad quartum, non suffragari contrariam consuetudinem.

Ita decretum fuit die 24. Maii anno 1674. (d), ex hisque facile conjicitur, quale responsum dedisset Sacra Congregatio, si cognitum a nobis, compertumque percepisset, cum in hanc Sedem pervenimus, in Choro cujusdam Ecclesiæ nobis subjunctæ haud consuevisse notari tanquam absentes, nisi illos, qui nondum ad Chorum accessissent, cum *Tè Deum laudamus* inchoaretur.

§. V.

De ratione recitandi in Choro Canonicas Horas, & assistendi Missæ Conventuali.

24. **P**ostquam multos perlegimus, qui argumentum hoc perspicue declarant, neminem invenimus, qui Clementi XI. possit comparari. Præclarissimus hic Pontifex anno 1703., nempe initio ferè sui Pontificatus, literas dedit ad Episcopos Italiæ, Insularumque adjacentium, quas ipsius jussu Sacra Congregatio pro Episcoporum, & Regularium causis constituta promulgavit (e): *Jubet Sanctitas Sua, (inquit) ut plurimum commendes Canonicis, Beneficiariis, Mansionariis, Capellanis, Clericis, aliisque Choro inservientibus tum in ipsa Cathedrali, tum in Collegiatis tuæ Diœcesis, commendes, inquam, gravissimum onus, quod illis præscribitur, dum in Chorum conveniunt, nempe, ut modestiam, & silentium decenter in eo loco præferant, quemadmodum illos decet maximè, qui ante conspectum Majestatis Divinæ versantur; ut psallant magno pietatis studio, vocibus aptè comparatis, haud*

(d) Lib. 24. Decret. pag. 143. (e) In Bull. pag. 529.

festinanter, nullisque præcisis vocabulis, ita ut pars Chori haud canere incipiat, cum pars altera cantum nondum absolvit, ut hæc ratione populus intelligat Divinas Laudes, & ad pietatem, ac religionem ex ipsarum cantu moveatur.

25. Itaque Pontifex Canonicos ad silentium, observantiam, & modestiam hortatur. Quare illud sequitur haud licitum esse confabulari, somno indulgere, epistolis, aut libris legendis tempus conterere, ac divinum Officium privatim recitare, cum ipsum in Choro ab universo cœtu persolvitur. In Concilio Basileæ *sess. 21. cap. 3.* ita sancitur: *Nemo, dum Horæ Canonicae in communi publicè cantantur, legat, vel dicat privatim Officium; nam non solum obsequium, quo obnoxius est Choro, subtrahit, sed alios psallentes perturbat.* Insuper in Concilio Avenionensi Patres ita statuerunt (f): *Nullus Canonicus, nec Beneficiatus, neque alius Clericus inter canendum dormiat, nugetur: literas, aut libros legat, Officium privatim recitet, per Chorum vagetur, indecorè sedeat, quidquamve faciat, aut loquatur, quod Chori disciplinam, & psallentium devotionem perturbet.* Idem in Narbonensi (g): *In Choro colloqui non permittatur, non dormiat aliquis, non nugetur, literas, aut libros non legat, Officium privatim non recitet.* Idem S. Carolus Borromæus suos docuit (h): *Ne in Choro, ubi communi Officio opera datur, privatim Officium dicant, neve literas, libros, aliave scripta legant.* Navarrus autem illud etiam affirmat (i): *Secundò infero, peccare etiam eos, qui Horis admiscunt jocos, & risus, cachin-*

Z 3

(f) Anno 1594. cap. 34. (g) Anno 1609. cap. 30.
(h) In Conc. Prov. Mediol. part. 2. cap. 53. (i) Cap. 2. de Orat. corollar. 2. num. 4.

nos, aut impertinentia negotia, scandalizanda ceteros, & alienando aliorum mentes a cogitatione Divinorum, & spiritualium. Sed potissimum adverti debet id, quod Persicus exponit (k): An Canonici confabulantes in Choro, teneantur ad restitutionem distributionum quotidianarum? Omnes conveniunt, peccare mortaliter: sed disputatur, an teneantur ad restitutionem; & probabilior sententia est, teneri, quia revera dici non potest formaliter praesens alicui rei, qui ad aliud attendit.

26. Secundò Pontifex monet, ut Canonici psallant magno pietatis studio, & vocibus aptè comparatis. Hoc postremum antea quoque admonuerat Joannes XXII. (l): *Modestia, inquit, psallentium gravitas, placidà modulatione decantet. Pietatis verò studium esse necessarium S. Thomas his verbis demonstrat (m): Triplex est attentio, quæ orationi vocali potest adhiberi: una quidem, quæ attenditur ad verba, ne aliquis in eis erret; secunda, quæ attenditur ad sensum verborum; tertia, quæ attenditur ad finem orationis, scilicet ad Deum, & ad rem, pro qua oratur, quæ quidem est maximè necessaria, & hanc etiam possunt habere idiotæ; & quandoque in tantum abundat hæc intentio, quæ mens fertur in Deum, ut etiam aliorum omnium mens obliviscatur.* Cardinalis Bellarminus idem comprobat explicans Decretalem *Dolentes de celebratione Missarum* (n), editam in Concilio Lateranensi, de qua paulò inferius sermonem faciemus: *Devotio (inquit) quam in Officio Divinorè persolvendo exigit Generale Concilium Late-*

(k) De Horis Canon. cap. 4. dub. 3. pag. 125. & seq.
(l) Extravaganti unic. de vita & hon. Clericor. (m) 2. 2. quæst. 83. art. 13. (n) In suis Controv. lib. 1. de bonis operib. in partic. cap. 18. in Decret. Dolentes de celebrat. Auctar.

canense, unde extat Caput Dolentes, de celebrat. Missar. partim est interna, partim externa. Interna devotio est promptitudo quædam animi ad Deum laudandum, ac precandum, quam certè non habent, qui cum radio ad hoc munus accedunt, vel de prolixitate facitè queruntur. Devotio externa est promptitudo ad genua flectenda, ad standum, ad canendum, & alia id genus præstanda.

27. Tertio, Pontifex deposcit, ne Officium festinanter recitetur nullisque præcisis vocabulis. Porro hoc idem est, ac illud *syncopare*, quod vetitum fuit eadem Decretali *Dolentes*, quam modò nominavimus, & Clementinâ primâ (o), uti S. Antoninus declarat (p): *Secunda negligentia est, quando dicuntur Horæ syncopando, dimittendo videlicet vel verba, vel versus, vel syllabas.* Quare, ut negligentia labes ejusmodi vitetur, aptissimum illud remedium est, quod in Concilio Basileæ propositum fuit (q): *Divinae Laudes per singulas horas, non cursim, ac festinanter, sed tractim, & cum pausa decenti, præsertim in medio cujuslibet versiculi Psalmi, debitam faciendo inter solemne, & feriale Officium differentiam reverenter persolvantur.* Idem prorsus indicitur a Senonenfi Concilio (r): *Laudes Divinae per singulas horas, non cursim, ac festinanter, sed tractim cum pausa decenti (præsertim in medio cujuslibet versiculi Psalmorum) reverenter ab omnibus persolvantur.* Additi verò sunt Asterisci in medio cujuslibet versiculi, ut facilius hoc bonum comparetur, utque canentes certis veluti notis admoniti paululum subsiste-

Z 4

(o) Tit. de celebrat. Missar. (p) In Summ. part. 3. tit. 2. cap. 3. (q) Sess. 21. tit. Quomodo Offic. Div. sit recitand. §. 1. (r) Annus 1527. cap. 18.

rent, cantumque unanimes moderentur (s): *Cænantium commoditati*, (inquit Urbanus VII.) *ob quam interpunctio mutata interdum fuerat, additis asteriscis, consultum est.* Idem subdunt Rubricæ Breviarii: *Additus est asteriscus, ut sit nota musica petitionis in medio versuum.*

28. Post hæc Clemens XI. ita profequitur: *Ita ut pars Chori haud canere incipiat, cum pars altera cantum nondum absolvit, ut hæc ratione populus intelligat Divinas Laudes, & ad pietatem, ac religionem ex ipsarum cantu moveatur.* Si una pars Chori non expectet, donec altera versiculum sūm finierit, proculdubio *transcurrere* dicitur, quod a Decretali *Dolentes, de celebratione Missar.*, & Clementina prima, quam nuper attulimus, vehementer improbatur. Equidem S. Antoninus vocabulum illud *transcurrere* declarans, hæc tradit (t): *Cum dicitur cursim, & confusè, ut unus non expectet alium in finiendo versum, ita velociter, quod ipse, vel audiens non potest percipere sensum verborum.* Qui paulò versatus est in historia rerum Sacrarum haud ignorat in Oriente primùm cœpisse, ut versiculi Psalmorum alternatim canerentur, idque institutum fuisse a Diodoro, ac Flaviano Laïcis, deinde Episcopis; nam Diodorus Tarlensem Ecclesiam, Flavianus Antiochenam regendam acceperunt. Hanc consuetudinem S. Joannes Chrysostomus Constantinopolim primus invexit (u); deinde ab Oriente in Occidentem pervenit, cum S. Ambrosius Mediolanensem Sedem teneret. Quemadmodum res contigerit S. Augustinus posteris reliquit (x): *Non longè (inquit) cœperat Mediolanensis Ecclesia genus hoc consolationis, & exhortationis celebrare magno studio fratrum*

-(s) Cap. 22. num. 8. (t) Cit. §. 3. (u) Theodoret, in Histor. lib. 2. cap. 24. (x) Lib. 9. Confess. cap. 7.

concontinentium vocibus, & cordibus. Nimirum annus erat, aut non multò amplius, cùm Iustina Valentiniani Regis pueri mater hominem tuum Ambrosium persequeretur hæresis suæ causâ, quâ fuerat seducta ab Arianis. Excubabat pia plebs in Ecclesia mori parata cum Episcopo suo servo tuo. Tunc Hymni, & Psalmi, ut canerentur secundum morem Orientalium partium, ne Populus mæroris tadio contabesceret, institutum est, & ex illo in hodiernum retentum, multis jam, ac pene omnibus gregibus tuis, ac per cæteras orbis imitantibus. Idemque Sanctus Doctor superiori cap. dixerat: Quantum fleui in Hymnis, & Canticis tuis suave sonantis Ecclesiæ tuæ vocibus commotus acriter. Ex quo satis apertè apprehenditur haud fuisse præcipitem alternum Psalmorum cantum, ita ut versiculus inchoaretur, priusquam altera pars Chori versiculo suo finem dedisset. Nam S. Augustinus haud commotus acriter fuisset, si res alio modo contigisset. Lacrymas autem tunc effudisset non suave sonantis Ecclesiæ vocibus percussus, sed potius ob gravissimum dolorem, concitatum ex eo, quod divina Officia adeo contemnerentur.

29. His explicatis pauca supersunt dicenda de pietate, quam præferre Canonici debent, cùm Sacrum Conventuale celebratur. Quare finem sermoni huic dabimus monentes, quod Decretalis *Dolentes de celebratione Missarum*, quam Innocentius III. in Lateranensi Concilio promulgavit, non modò gravissimè redarguit illos, *qui Chori silentium fugientes* (cùm Missæ Sacrificio intersunt) *intendunt externis colloquutionibus laicorum, dumque auditum ad indebitos sermones fundunt, aures intentas non porrigunt ad Divina*; Sed etiam, quod majus, hujusmodi gravitati criminis pœnam suspensionis

interrogat: *Hæc igitur & similia sub pœna suspensionis penitus inhibemus.* In dubium revocatum fuit, utrum hæc pœna latae sententiæ, an solum ferenda haberi deberet: hoc postremum esse judicandum **Honorius III.** declaravit (y): *An quod breviter respondemus, quod pœnam illam Constitutio non infligit, sed potius committitur, & exprimit infligendam, quæ merito ad alios extenditur, qui quamvis in Choro inter celebrantes existant, sermonibus tamen illicitis & linguas & aures involvunt, cum non solum in seipsis offendant, sed etiam aliis impedimento tales existant.*

§. VI.

De præsentia, & absentia a Choro.

30. **T**ridentina Synodus hæc præcipit (z): *Præterea obtinentibus in iisdem Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones, non liceat vigore cujuscunque statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses ab iisdem Ecclesiis quolibet anno abesse salvo nihilominus earum Ecclesiarum constitutionibus, quæ longius servitii tempus requirunt.* Quamvis hæc verba perspicua satis videantur, tamen eo adducta fuit Sacra Congregatio Concilii, ut falsas quorundam explanationes compelleret.

31. Primò, censuerunt aliqui fuisse impertitum a Tridentina Synodo privilegium universis Canonicis, ut tribus mensibus per annum a Choro longè abessent, & tamen muneri suo satisfacerent; nec fuisse abrogatam a Concilio consuetudinem immemorabilem, si quæ fuerit,

(y) Cap. 3. de vita, & honestate Clericor. (z) Cap. 12. Sess. 24. de Reform.

ut Canonici plus quam tribus mensibus a Choro liberentur; sed longè diversum est privilegium elargiri Canonicis generatim, ut in Chorum per tres menses aut conveniant, ac decernere, ne pluriquam tres menses sibi desumant ob quodcumque statutum, aut consuetudinem; cum præsertim illud superaddatur, quod minimè abrogantur leges, & consuetudines, quæ Præbendam obtinentibus vacationem a Choro breviorē tribus mensibus concedunt: Quapropter Sacra Congregatio Mutinensi Episcopo ita respondit 1573. (a): *Sacra Ec. censuit, trium mensium absentiam non concedi Canonicis ex Decreto Concilii sess. 24. cap. 12. si Constitutionibus Ecclesiæ servitium totius anni absque ulla intermissione requiratur. Insuper Fagnanus hæc testatur (b): Canonici majori servitio Ecclesiæ, quàm novem mensibus, adscriptis, postulantibus ex gratia vacationem trium mensium Sacra Congregatio meo tempore semper abstinuit. Eadem S. Congregatio anno 1581. (c) in quadam Calaguritana in hunc modum constituit: Sacra Ec. censuit, non licere Præbendatis vigore cuiuscumque consuetudinis etiam inmemorabilis ab eorum Ecclesiis ultra tres menses abesse. In causa pariter Mirandensi, ubi centum dierum vacationem a Choro Sedes Apostolica confirmaverat; Sacra Congregatio anno 1585. hoc Decretum edidit (d): *Concordantiam a Sede Apostolica confirmatam, non esse a Concilio sublatam.**

32. Secundò, quærebatur, utrùm juxta Concilii Decretum, quo vacatio trium mensium a

(a) Lib. 1. Decret. pag. 168. (b) Cap. Ad audientiam a num. 8. usque ad num. 16. de Clericis non resid. & cap. Licet. num. 48. de Præbend. (c) Lib. 3. Decret. pag. 386. (d) Lib. 4. Decret. pag. 88. a tergo.

Choro solum conceditur, absentes dici queant illi, qui dimisso Choro versantur in Civitate, seu loco, in quo posita est Cathedralis, aut Collegiata, cui adscribuntur, responsum fuit illos existimandos esse, tanquam absentes, cum Tridentina Synodus absentiam intelligat ab Ecclesia, uti constat ex iis verbis: *ab iisdem Ecclesiis abesse*. Anno 1573. hoc Decretum conditum fuit (e): *Sacra &c. censuit puniendos esse eos, qui absunt a servitio Ecclesiae, licet in Civitate, locove, in quibus est Ecclesia, sint praesentes*. Insuper eodem anno, cum Mutinensis Episcopus petiisset (f), an censendi forent absentes: *Qui non absunt ab Ecclesia, vel a Civitate, sed ab Ecclesiae servitio tot vicibus, ut trium mensium praescripta quantitas annuo spatium superetur*. Sacra Congregatio respondit: *Istos haberi pro absentibus*.

33. Tertiò, ut Concilii Decretum quidam eluderent id asseruerunt, quod Mutinensis idem Episcopus fuse exposuit Sac. Congregationi (g): *Qui absunt ultra tres menses, sed intermissis diebus, ut tamen toto anni spatium simul collecti, & in unum numerum redacti trimestre spatium superent, vel potius trium mensium continuam absentiam abesse oporteat, quo dato verendum, ne cuivis pateat aditus ad suam pro libito, & impunè deferendam, & fraudandam Ecclesiam, nam singulo trimestri spatium si per duos, vel tres dies quis inserviat, nunquam labi patietur tres menses continuos, & levi negotio illudet Ecclesiae, & a Concilii pœnis se eximet*. Responsum fuit his verbis: *Sacra &c. censuit non oportere, sed satis esse, quos dies absentiae, quamquam in-*

(e) Lib. 1. Decret. pag. 3. (f) Lib. 1. Decret. pag. 1-8. & seq. (g) Anno 1573. lib. 1. Decret. pag. 178. & seq.

INSTITUTIO CVII. 363

interpolati, superent trimestre. Imò, cùm in supputanda vacatione trium mensium, quos indulget Tridentina Synodus, aut breviori vacatione, si ita decernant peculiare locorum Constitutiones, horæ, non verò dies numerarentur, Sacra Congregatio hanc supputandi rationem improbavit die 17. Junii anno 1594. (h): *Sacra &c. censuit, ad constituendum servitium novem mensium non esse colligendas punctaturas, quasi ii, qui novem partes punctaturarum ex duodecim, quæ ex servitio totius anni constantur, deserviendo tulerint, servitio novem mensium debito satisfecerint, sed ipsos dies residentiae, & servitii, sive continui fuerint, sive interpolati, numerandos esse, ut numerum compleant dictorum novem mensium.*

34. Proscriptis igitur falsis Decreti Conciliaris explicationibus, Sacra Congregatio studium, & operam contulit, ut quasdam leges faceret, quæ pertinent ad hanc vacationem trium mensium, seu breviorē, si peculiare Ecclesiæ ita confueverint: itaque die 12. Julii anno 1631. ita sancitum fuit (i): *Sacra &c. censuit Eminentissimum Episcopum facere debere Decretum, ut in Collegiatis Ecclesiis suæ Diœcesis, quæ vigore Concilii Tridentini gaudent vacatione trium mensium, Canonicos abesse non posse ultra tertiam partem uno & eodem tempore, & hujusmodi vacationem contingere non debere tempore Quadragesimæ, & Adventus, neque in amplioribus anni Festivitatibus.*

35. Insuper anno 1581. ita statuit (k): *An Dignitates, Canonici, Portionarii, Cantores, aut alii Officiales possint abesse a servitio Eccle-*

(h) In Causa Aquil. lib. 8. Decret. pag. 92. a tergo.
(i) In Causa Auximens. lib. 14. Decret. pag. 467. (k) In Causa Abulens. lib. 3. Decret. pag. 79.

ita sine licentia Episcopi? Sacra &c. censuit, non requiri licentiam Episcopi, quando Dignitates, Canonici, aut Portionarii abesse volunt tempore ipsis a Concilio permisso: non tamen omnes simul abesse posse, ne Ecclesia suo debito servitio destituatur. Quota autem pars simul possit abesse, relinqui arbitrio Episcopi, & Capituli.

36. Item confirmatum est die 12. Martii anno 1594. (1), & anno pariter 1599. (m): deinde novam consuetudinem, quæ paulatim a Canonici inducebatur, ut vacationis tempore a Diocesi discederent infcio Episcopo, hoc Decreto improbavit (n): *Sacra &c. tametsi declaraverit, nullam requiri licentiam ad hoc, ut Canonici abesse possint in mensibus a Concilio permisis, censuit tamen, hanc declarationem non vindicare sibi locum, quoties Canonici abesse volunt extra Diocesim; ac proinde hoc casu Episcopi licentiam esse obtinendam. Caterum Episcopum non debere illam absque rationabili causa negare.* Idem responsum fecit die 22. Januarii anno 1628. (o): recenter idem statuit die 4. Maii anno 1737. in *Causa Castri maris*, in qua disceptatio habita fuit de edicto Episcopi, quo ipse caverat, ne absque sua facultate Diocesim Canonici relinquerent: quamobrem Sacra Congregatio servari mandavit Decretum editum in causa Jaderens. die 9. Maii anno 1626. Neque omitti debet, licere quidem Canonici vacationis præscriptæ tempore Chorum dimittere; id tamen solum suffragari, ut fructus præbendarum accipiant, non autem quotidianas distributiones, nisi forte peculiare ipsorum Constitutiones a Se-

(1) In Causa Senens. lib. 8. Decret. pag. 86. (m) In Causa Valisöl. lib. 9. Decret. pag. 74. (n) In Causa Jaderens. die 9. Maii ann. 1626. lib. 12. Decret. pag. 253. (o) In Causa Terracinent. lib. 13. Decret. pag. 380.

de Apostolica confirmatæ ante Synodum Tridentinam, hoc etiam emolumentum ipsis Canonicis impertiant. *In sess. 24. cap. 12. dicitur, quod obtinentibus Dignitates, aut Canonicatus, non liceat vigore cujuslibet statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses ab iisdem Ecclesiis quolibet anno abesse. Queritur, an liceat Canonicis, qui haberent Constitutiones Sedis Apostolicæ auctoritate factas, aut confirmatas ante Concilium Tridentinum, quæ concederent illis vacationem duorum mensium, & quod interim haberentur pro interestibus, & lucrarentur distributiones, an hujusmodi Constitutiones censeantur revocatæ a Concilio Tridentino? Sacra &c. respondit abesse licere, sed non lucrari distributiones quotidianas. Ad secundum, Constitutiones a Sede Apostolica confirmatas non censi sublatas. Ita decrevit Sacra Congregatio in causa Bononiens. & in alia Pistoriens. (p).*

37. Hæc indicanda putavimus, ut verba Concilii Tridentini funditus intelligantur: *Præterea obtinentibus in eisdem Cathedralibus, aut Collegiatis, Dignitates, Canonicatus, Præbendas, aut Portiones, non liceat vigore cujuslibet statuti, aut consuetudinis, ultra tres menses ab iisdem Ecclesiis quolibet anno abesse, salvo nihilominus earum Ecclesiarum Constitutionibus, quæ longius servitii tempus requirunt. Sed quoniam idem Concilium ita rem prosequitur: Alioquin privetur unusquisque dimidiâ parte fructuum, quos ratione etiam Præbendæ, ac residentiæ fecit suos; quod si iterum eadem fuerit usus negligentia, privetur omnibus fructibus, quos eodem anno lucratus fuerit: crescente vero contumacia, contra eos, juxta Sacrorum Canonum Constitutiones, procedatur; Ideo non*

(p) Anno 1586. lib. 4. Decret. pag. 168. & 171.

alienum putamus afferre, quæ Sacra Congregatio sancita voluit anno 1573. (q): *Quæritur de forma procedendi contra Canonicos, qui abfuerunt ab Ecclesia ultra tres menses, prout cap. 12. sess. 24. Concilii Tridentini, videlicet, an huiusmodi contumaces, & absentes, sint prius monendi ad residendum, antequam puniantur, sicut moneri mandat idem Concilium omnes Curatos non residentes, juxta cap. 11. vers. Quod si per Edictum sess. 23. Sacra Ec. censuit, non esse citandos, aut monendos ad residendum; sed si ultra tres menses abfuerint, tunc citandos ad allegandum, quare non debeant privari secundum Decretum Concilii sess. 24. cap. 12. Quod si aliquis Canonicatu, vel Beneficio, quibus onus residendi conjungitur, privari debeat, absentia trium annorum prius necessaria est, quibus peractis ter ille monendus est, & per sex alios menses expectandus. Deinde ad privationem, licet ipse non compareat, devenitur. Hæc sapienter explicat Fagnanus cap. Ex tua num. 14. & 35. de Clericis non residentibus. Hanc legem institutam perpetuò tenuit Sacra Congregatio, cum nos ipsi Secretarii munus ageremus, in Causa Romana Canoniciatus, quæ die 3. Decembris anno 1718. proposita fuit.*

38. Insuper Episcopus aliam quoque viam inire potest ad comprimendos ejusmodi contumaces. Quippe Sacrum Concilium nequaquam abrogavit ea, quæ sancita sunt in cap. Ex tua, de Clericis non residentibus (r). Quapropter illo triennii spatio permittitur Episcopo eisdem perveraces a Divinis suspendere, quamvis viam insistere cœperit, quam Tridentina Synodus indicavit.

(q) In causa Vercellens. lib. 1. Decret. pag. 190. & seq. (r) Fagnanus loco cit. num. 35.

dicavit. Attamen, si id faciat, ad privationis sententiam ferendam devenire nequit. Celebrissimum est Decretum die 18. Novembris editum anno 1673. (1): *Ut consulatur Ecclesiis, quarum servitium detrimentum patitur propter absentiam Canonicorum, vel Beneficiatorum, qui propter reddituum tenuitatem residentiae leges contemnunt, quaeritur:*

Primo, an, durante triennio praescripto a Sacro Concilio cap. 12. sess. 24. de Reformatione, possit adversus obtinentes in Cathedralibus, aut Collegiatis Dignitates, Canonicales, Praebendas, aut Portiones, eosque non residentes, procedi ad Suspensionem, juxta dispositionem Capituli: Ex tua, de Clericis non residentibus, & quatenus affirmativè?

Secundo, an id possit etiam post inchoatam viam procedendi a Concilio praescriptam?

Sacra &c. ad primum respondit affirmativè.

Ad secundum pariter affirmativè respondit, exclusâ privatione.

Cum de eodem argumento disceptatio fieret (1) die 3. Februar. anno 1680. Sacra Congregatio respondit servari Decretum in causa Parentina editum (u).

§. VII.

De Distributionibus.

39. **I**nitio Ecclesiae Beneficia ex solis distributionibus constare videbantur: nam congestis oblationibus, atque eleemosynis fidelium, alebantur in diem Clerici, qui Ecclesiae interferebant: Thomassinus (x), ac Vanespenius (y)

Tom. III.

A a

(1) In causa Parentina lib. 2. Decret. pag. 393. (1) In causa Penen. Residentiae. (u) Lib. 31. Decret. pag. 17.

(x) De vet. & nova Eccl. disc. part. 3. lib. 2. cap. 35.

(y) Juris Eccl. univ. tom. 1. part. 1. tit. 7. cap. 7.

graviter, eruditèque hoc argumentum explicant. Cum deinde Beneficia institui cœpissent, ipsi que certus fundus attribui, sacerni pariter cœperunt fructus præbendæ, & distributiones ob eam causam, ut Choro addicti facilius hæc illicebra ducti, ac frequentius ad illum convenirent. Nam illi tantum participes distributionum fieri solent, quæ divinis Officiis celebrandis interfunt. At verò hujus emolumentum ratio non debet potissimum ad Chorum perducere, sed pietatis studium, ut obsequium Deo præstetur, ipsiusque laudes decantentur. Qui solum utilitate distributionum traheretur, simoniæ labem contraheret: *Celebrare divinum Officium* (inquit S. Thomas) (1) *in Ecclesia, est actus spiritualis ex parte principii; competit enim alicui ex hoc, quod est Clericus. Et ideo simoniam committit, qui hujusmodi actum vendere intendit; in qualibet enim venditione pretium accipitur quasi finis: si enim hujusmodi distributiones recipit quasi finem sui operis principaliter intentum, simoniam committit, & ita mortaliter peccat. Si autem habet principalem finem Deum in tali actu, ad hujusmodi autem distributiones respicit secundariò, non quasi in finem; sed sicut id, quod est necessarium ad suam sustentationem; constat, quod non vendit actum spirituales, & ita simoniam non committit, nec peccat: sic enim acceptio distributionum non erit in causa, quare ad Ecclesiam vadat, sed propriè hujusmodi determinationis quare nunc vadat, & non aliò vice.*

40. Ivo Carnotensis distributiones ejusmodi primus excogitavit: Cum in quampluribus (inquit) (2) *Canonicorum Carnotensium desuevisset disciplinæ regularis observantia, ut de ne-*

(1) In quodlibet. 2. quæst. 6. art. 1. (2) Ex ipsius epist. 219.

gigentibus facerem diligentes, de tardis assiduos ad frequentandas Horas Canonicas, deliberavi apud me, ut darem eis dimidiam Proposituram, ut inde fieret quotidianus panis, quem acciperent assidui, amitterent tardi; ut quos panis intarni dulcedo non movebat, panis corporis refectio provocaret, quamvis eorum annua Præbenda ad hoc sufficiens esse deberet.

41. Idem quoque jus Pontificium constituit (b), ac Tridentina Synodus eandem disciplinam confirmavit. Nam ipsa iussit (c) in singulis Cathedralibus, & Collegiatis, ubi deessent quotidiane distributiones, vel adeo tenues forent, ut facili negotio contemnerentur, separari ab Episcopo, etiam tanquam Sedis Apostolicæ Delegato, tertiam partem fructuum, aliorumque proventuum, quæ tum Capituli Dignitatibus, tum Canonicatibus obtingunt, eamque partem in quotidianas distributiones converti: *Quæ inter Dignitates obtinentes, & ceteros Divinis intereßentes, proportionaliter juxta divisionem ab Episcopo etiam tanquam Apostolica Sedis delegato in ipsa fructuum deductione facienda dividatur.* Deinde illud Sacrum Concilium subdit: *Non obstantibus exemptionibus, aut aliis consuetudinibus etiam inmemorabilibus.* Plura in hanc rem Decreta Sacræ Congregationis Concilii Secretarius accurato studio collegit in consueta pagella, quam typis edidit in causa Nutius, seu Terræ Pontiani, quæ disceptata fuit die 5. Martii anno 1735. Idem comprobatur Tridentina Synodus (d). At cum distributiones, quibus carere debent Capituli Dignitates, aut obtinentes

A a 2

(b) Cap. Licet, de Præbend. cap. Olim, de verb. sign. & cap. unic. de Cleric. non resid. in 6. (c) Sess. 21. cap. 3. de Reformat. (d) Sess. 22. cap. 3. de Reform.

in Cathedralibus, seu Collegiatis Personatus, & officia, si muneri suo desint, attribuendæ decernantur a Synodo Tridentina *Fabrica Ecclesiæ*, quatenus indigeat, aut alteri pio loco, arbitrio Ordinarii; hinc ejusmodi sanctio adversari videtur alteri, quam superius indicavimus. Nam distributiones absentium hoc loco *fabrica Ecclesiæ aut alteri loco pio* adjudicantur. Alio autem loco distributiones absentium dividendæ inter præsentés fanciuntur. Sed omnis repugnantia species tollitur, si discrimen statuatur inter Dignitates, quæ proventus suos ex mensa Capitulari percipiant, & inter Dignitates, quæ secretos ab eadem mensa proventus obtinent. Itaque juxta Concilium distributiones primarum Dignitatum inter præsentés dividendæ sunt. Distributiones autem aliarum Dignitatum *fabrica Ecclesiæ, sive alteri loco pio* conferendæ: hæc habet Fagnanus auctoritate Sacræ Congregationis adductus, quæ rem eandem non semel definit (e).

42. Postremò Sacrum Concilium ita prosequitur (f): *Distributiones verò, qui statutis horis interfuerint, recipiant: reliqui, quâvis collusione, aut remissione exclusâ, his careant, juxta Bonifacii VIII. Decretum, quod incipit consuetudinem, quod Sancta Synodus in usum revocat, non obstantibus quibuscumque statutis, & consuetudinibus.* Hoc loco duo nominat Concilium, nempe collusionem, ac remissionem. Primum evenit, quando Choro adscripti invicem conveniunt de non notandis absentiis, quamvis absentes revera fuerint. Remissio tunc habetur; cum pars una sponte, ac sine ulla conventionē distributiones quotidianas alteri parti remittit, & re-

(e) Cap. Quia nonnulli num. 22. & seq. de Clericis non resid. (f) Sess. 24. cap. 12. de Reformat.

INSTITUTIO CVII. 373

inquit. Utrumque Sacrum Concilium gravissimè improbat, atque interdicat. Quamvis autem id severum nimis videatur, ut alteri donare non liceat ea, quæ sibi aliquis comparavit, tamen parendum omnino est, cum hæc iussa indixerit, qui decernendi facultatem habebat. De his fusè Suarez (g), qui Sacræ Congregationis Decretum his verbis conditum recenset: *Non licet Capitulo aliquo prætextu distributiones quotidianas donare, relinquere, aut quâvis collusione remittere alicui, qui ab Ecclesiæ servitio absuerit, vel alio quovis modo distributiones legitimas debeat amittere; nec fas sit cuiquam eas recipere, & si acceperit, suas ne faciat, sed eas restituere omnino cogatur.* Nos alia quoque Decreta subijcimus, nempe in causa Terracinæ, quæ proposita fuit die 13. Januarii anno 1624. (h): *Sacra &c. censuit, Canonicum, ut proponitur, absentem puniri debere, non licere Canonicis eadem punia, seu quotidianas distributiones remittere, aut condonare, cum ejusmodi collusiones aut remissiones prorsus sustulerit ejusdem Concilii Decretum.* Item die 14. Decembris eodem anno peti- tum illud fuit (i): *Quæritur, an Episcopus, seu Capitulum possit condonare distributiones quotidianas Canonicis, quibus aliàs non debentur? Sacra &c. censuit, non posse.*

43. Verùm, ut his obtemperent Canonici omnes in Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis designantur unus, aut plures Punctatores, qui notent absentes a toto divino Officio, vel a parte ipsius, ut careant penitus distributionibus, aut partem tantum ipsarum pro ratione negli-

A a 3

(g) Tom. 2. de Relig. lib. 4. de Horis Canonicis cap. 10. num. 20. (h) Lib. 12. Decret. pag. 149. (i) Lib. 12. Decret. pag. 235.

gentiæ allequantur, Neque putent ejusmodi Punctatores inane quoddam munus ipsis demandari, eique satisfieri, si quandam honestatis speciem retineant, quæ nempe in eo posita est, ut aliorum metu, ~~vel negligentia~~, vel ignaviâ disciplinam Ecclesiæ pedibus conculcent. Ut falsam hanc sententiam deponant, ea percurrant, quæ a S. Carolo Borromæo traduntur (k): *Punctator studiosè exploret, & in libro punctationum notet omnes, quicumque ii fuerint, qui Sacras Horas, & Divina Officia non obierint, quique contra, quàm bis, aliisque Constitutionibus præscriptum est, in Choro quidquam fecerint, quæ in re ullius non odio, non amore, non spe, non metu moveatur. Si aliquem injuriâ notarit, de suo ei satisfaciet; si verò notandum prætermiserit, de suo idem tantumdem det, quod in Ecclesiæ usum convertatur, & integras unius hebdomadæ distributiones amittat.*

44. Præcipit itaque S. Carolus non solum notari eos, qui ad Horas Canonicas recitandas haud convenerint, sed præsentibus etiam, qui hoc munere ritè persuncti non fuerint; sed quoniam id satis esse non videbatur, ne Canonici Chorum dimitterent, eo quod distributiones adeo tenues, & exiguæ sunt in quibusdam Ecclesiis, ut negligi facile queant, ideo Sacra Congregatio die 17. Septembris anno 1650. ita statuit (l): *Sacra Ec. censuit, non inservientes Ecclesiæ, nec Divinis interessentes, ultra amissionem distributionum quotidianarum, posse ab Archiepiscopo per multas pecuniarias, atque alio juris remedio compelli.* Quapropter die 7. Junii anno 1659. respondit Episcopo Castellanae petenti, an Beneficiariis Ecclesiæ, qui muneri suo

(k) Part. 2. cap. 42. (l) In causa Jaderens. lib. 19. Decret. pag. 81.

frequenter deerant, alias pœnas irrogare posset, cum distributiones quotidianas amittere minimi existimarent: *Licere etiam per alias pœnas (m).*

§. VIII.
www.libtool.com.cn

De illis, qui ob causam morbi, aut aliud legitimum corporis impedimentum, licet absentes a Choro, distributiones tamen percipiunt.

45. **B**onifacius VIII. *Cap. Consuetudinem, de Clericis non residentibus, in sexto*, quod a Concilio Tridentino renovatum superius diximus (n), postquam generatim constituit distributionibus absentes carere, hæc statim adjungit: *Exceptis illis, quos infirmitas, seu iusta & rationabilis corporalis necessitas, aut evidens Ecclesiæ utilitas excusaret.* Has duas primas causas modò explicabimus, de tertia verò inferius verba faciemus.

46. Ecclesia piissima mater morbo vexatos summâ humanitate, ac pietate prosequitur. Hinc Sacra Congregatio die 15. Aprilis anno 1511. iussit: *Eos, qui absunt a servitiis Chori ob infirmitatem, vel aliam causam, percipere debere distributiones quotidianas sui Canoniciatus, perinde ac si statis horis interessent; percipere etiam augmentum distributionum, quas amittunt illi, qui Divinis non interfuerint (o).* Imò cum petitum fuisset die 2. Decembris anno 1666. (p): *Primò, an distributiones quotidianas lucretur Canonicus, vel Beneficiatus, qui solitus cateroquin inservire, a Civitate legitimo vacationis*

A 2 4

(m) Lib. 21. Decret. pag. 651. (n) Cap. 12. sess. 24. de Reformat. (o) Lib. 11. Decret. pag. 98. a tergo, (p) In causa Nullius distribut.

*tempore discedens, in vicinum Oppidum (unde sub finem dictæ vacationis potest opportunè se red-
dere ad servitium Ecclesiæ) se contulit, ibique
superveniente infirmitatis corporalis impedimento
ita continetur, ut ad Civitatem redire, & Cho-
ro interesse non valeat: & quatenus affirmative?
Secundò, an hoc locum habeat, quamvis in Ec-
clesia vigeat contraria consuetudo? Eadem Cong-
regatio respondit: Ad primum lucrari; Ad se-
cundum, non habere locum, si consuetudo sit le-
gitimè præscripta (q).*

47. Ecclesia, tamquam piissima mater, ut diximus, ægrotantibus plurimum indulget, sed inter morbos haud recenlet levissimum etiam capitis dolorem, & quamcumque tristitiæ causam, quæ Canonicum, aut Beneficiatum non impediunt, quin suis negotiis operam impendant. Quapropter requirit morbum verum, haud fictum, neque levem, sed gravem; neque id satis habetur, si Canonici ægrotantes a Choro abesse consueverint, dum incolumes erant. Tunc enim absentia non morbo tribuitur, sed voluntati, quâ putantur inhærere eidem proposito Ecclesiæ minimè interserviendi. Id Sacra Congregatio die 6. Februarii anno 1627. probavit (r): *Distributiones quotidianas ita demum Oratorii ægrotato deberi, si aliàs Ecclesiæ solitus erat inservire, cujus justificatio remittitur conscientiæ Episcopi.* Idem confirmavit die 12. Septemb. ann. 1648. (s): *Sacra &c. censuit, Canonicos infirmos non lucrari distributiones quotidianas pro duabus Horts primis, quibus interesse minimè consueverunt.* Idem contigit die 5. Martii anno 1667. (t): *Sa-*

(q) Lib. 25. Decret. pag. 170. (r) In causa Mantuana lib. 13. Decret. pag. 197. (s) In causa Ferrariens. lib. 18. Decret. pag. 522. (t) In causa Reatina lib. 25. Decret. pag. 345.

era &c. censuit, Oratori dandam esse declarationem aliâ editam sequentis tenoris: Congregatio Concilii censuit, Canonico infirmo, durante ejus infirmitate, quamvis Choro non intersit, deberi fructus omnes sui Canoniciatus, nec non distributiones quotidianas, non secus ac si omnibus Horis Divinis personaliter interesset, dummodo ante infirmitatem fuerit solitus inservire. Ceterum infirmitatem ipsam coram Judice probandam. Eadem prorsus docent Panimollus (u), ac Passerinus (x), qui etiam addit (y): Posses tamen dari casus, quod infirmitas permetteret Canonicos aliquantisper ex causa sanitatis exire e domo, & non permetteret adesse Choro; unde in his arbitrium boni viri debet attendi.

48. Equidem Passerinus jure merito rem totam arbitrio boni viri relinquendam judicavit; ex hoc tamen deprehenditur non ita frequenter existimari oportere tanquam in Choro præsentem, qui se ægrotum latetur, sed urbem circumire potest; nam illud aliquantisper a Passerino indicatum non probaretur: neque veluti præsens haberi debet, qui morbi specie domum suam diurnâ luce non deserit, nocturno verò tempore frequentes cætus adire non metuit, uti satis experientiâ demonstrat. Cæcus quidem Canonicus inter ægrotantes numerandus est, ipsi plura Sacræ Congregationis Decreta suffragantur: *Non teneri (ipsa respondit) horis Canonicis interesse (videlicet cæcum indicat) nec in Choro eam Officii partem, quam memoriter tenet, recitare, & nihilominus lucrari distributiones quotidianas, perinde ac si interesset.* In controversiam venit, utrum cæco

(u) Decis. 20. annot. 3. num. 60. (x) Cap. Consuetudinem regul. 4. concl. 5. num. 90. de Cleric. non resid. in sexto. (y) Num. 9.

distributiones ab eo die concedi deberent, quo lumen oculorum amisit, an verò a die, quo se tanquam præsentem æstimari velle declaravit, Sacra Congregatio die 29. Januarii anno 1661. respondit (2.) tribuendas cæco distributiones a die, quo lumine caruit. Alia quoque controversia excitata fuit, an cæcus alium sufficere debeat in locum suum, ut Missarum oneri, quæ cum Canonicatu junguntur, satisfaciatur, sed Sacra Congregatio id minime probavit, ut constat ex iis, quæ subjicimus: *Joannes de Abreu Portionarius Collegiatae de Barsellos, visu orbatus, supplicat pro exemptione a servitio Chori, & interim omnes fructus, & distributiones quotidianas percipere. Sacra Ec. censuit danda esse Decreta hac de re edita, & signanter in Mercatelli die 8. Januarii 1597. tenoris sequentis: Sacra Ec. censuit, Oratorem, si verè cæcus existit, a celebratione Missarum in Collegiata prorsus immunem esse, neque alium sui loco, cum sit legitime impeditus, substituere tene-ri. Alia quoque Decreta rem eandem confir-mant (a).*

49. Ad illos jam deveniamus, qui interesse nequeunt Divinis Officiis ob justum, ac legiti-mum corporis impedimentum, & quibus distri-butiones quotidianas percipere licet.

50. Inter hos merito recensendi videntur, qui absunt a Cathedrali, vel Collegiata, eoquod pestis in eo loco vehementer grassetur. Equi-dem die 9. Novembris anno 1630. hanc quæstio-nem Sacra Congregatio diligenter examinavit (b), ac statuit, quæ sequuntur: *Sacra Ec. censuit, Canonicis causâ pestis absentibus deberi quotidia-*

(1) Lib. 22. Decret. (a) Lib. 25. Decret. pag. 189, & lib. 40. pag. 414. & seqq. (b) In causa Mediol. lib. 14. Decret. pag. 337.

nas distributiones, si pestis grassetur, & petentes soliti sint inservire, & probetur legitima consuetudo, quod distributiones hujusmodi dentur absentibus ex justa causa. Quando autem dicatur pestis grassari, ut sit justa causa absentia, iudicio Episcopi esse relinquendum.

51. Secundo, distributionum participes esse queunt illi, quibus ob inimicitias, atque injurias in Chorum venire non permittitur, modo tamen has injurias immerito patiantur, & ante illas in Choro frequentes esse consueverint. Ita S. Congregatio post accuratum examen defini-
vit (c).

52. Tertiò, illis pariter has distributiones Sacra Congregatio permisit die 23. Septembris anno 1685. (d), qui carceribus injustè detinentur: *Sacra Congregatio sapius censuit, indebitè carceribus detentis deberi distributiones quotidianas, non secus ac si ipse continuò Ecclesie inservisset.* Eadem Congregatio pluries respondit, tunc aliquem carceribus injustè detentum fuisse, cum id declaravit sententia Judicis, quæ tamen in rem judicatam transiit (e). Quapropter in causa Romana distributionum, cum sententia Judicis quemdam Canonicum ab omni criminis suspicione liberum vindicasset, tamen ipse Canonicus distributiones, quas petebat, accipere non potuit, eoquod Filcus provocationem interposuerat. Nam die 5. Februarii Sacra Congregatio respondit: *Expectandum, quid ex provocatione interposita contingeret.*

(c) In causa Majoric. distribucion. die 14. April. 1736.
(d) Lib. 25. Decret. pag. 405. (e) In causa Mediolan. die 9. Mart. 1629. lib. 14. Decret. pag. 41. in causa Sinuess. 10. Septemb. 1672. lib. 27. Decret. pag. 500. in causa Terracin. 19. Februar. 1669. lib. 20. Decret. fol. 167. in causa Catanzar. 22. Septembr. 1663. lib. 23. Decret. pag. 642.

53. Verum, quid nomine propitiæ sententiæ intelligi debeat, Sacra Congregatio planè declaravit die 21. Junii anno 1664. (f) : *Sacra &c. censuit, oratori dandam esse declarationem sape aliàs editam tenoris sequentis* : Congregatio Concilii censuit, *Canonicum primò inquisitum, & deinde uti innocentem per sententiam definitivam, quæ in rem judicatam transiit, absolutum percipere debere distributiones quotidianas totius temporis, quo hanc ob causam Divinis interesse non potuit.* Congruunt alia pariter Decreta, ac potissimum illud, quod reus absolvitur, *tanquam repertus non culpabilis* (g), & illud etiam, quo reus absolvitur, *ex hætenus deductis.* Ita contingit in alia causa Arianens. die 28. Aprilis anno 1635. (h) : *Sacra censuit, Canonicos primò inquisitos, & deinde absolutos uti non culpabiles per sententiam, licet cum clausula : ex hætenus deductis : debere utique percipere distributiones quotidianas totius temporis, quo talem ob causam Divinis interesse non potuerunt.* Idem responsum fuit in causa Ferentina die 2. Augusti anno 1721. (i). Aliquando reus absolvitur illis verbis *non molestetur*, uti pluries evenit (k). Aliter tamen est, si reus absolvitur illâ formulâ : *ex quo satis*, quemadmodum eadem Congregatio die 19. Novembris anno 1669. (l).

(f) In causa Rapolen. lib. 24. Decret. pag. 190. (g) Lib. 15. Decret. pag. 191. (h) In causa Camerin. 22. April. ann. 1673. lib. 28. Decret. (i) Lib. 71. Decret. pag. 314. (k) In causa Theatina distribut. ann. 1667. lib. 57. Decret. pag. 420. in Reatina distribut. 4. die Maii anno 1708. lib. 58. Decret. pag. 158. in Lucana 23. Julii anno 1718. lib. 68. Decret. pag. 308. (l) In causa Capuana distribut. lib. 26. Decret. pag. 325. a tergo.

§ IX.

De percipientibus distributiones, licet absentes fuerint, eoquod absentia cum Ecclesiæ utilitate jungatur.

54. **J**Am superius diximus permitti a Bonifacio VIII. distributiones etiam absentibus a Choro, si utilitas ex hoc in Ecclesiam dimanet. Equidem magnæ difficultates in absentes hujusmodi ex jure communi desumuntur. Bonifacius VIII. *cap. unic. de Clericis, non residentibus in sexto* distributiones illis impertit; sed *capite, Cum non deceat, de electisque in sexto* contrarium decernitur. Canonum Interpretes maxime laborant, ut hæc duo repugnantia simul conjungant; sed omissis cæteris nos affirmamus tribuendas esse distributiones illi Canonico, qui ob utilitatem Capituli, sive Ecclesiæ Chorum dimiserit. Equidem in causa Panormitana anno 1588. Sacra Congregatio: *Censuit deberi oratori distributiones quotidianas pro tempore, quo verè absuit pro negotiis Capituli (m)*. Reliqua Decreta, quæ magis obvia sunt, prætermittimus; illud solum recensemus, quod conditum fuit anno 1598., cum causa Episcopi Hispalensis, ejusque Capituli ageretur: *Quod si ex causa negotiorum Capituli recedere voluerint (Canonici nempe, aut alii Choro addicti) percipere tam fructus Præbendæ, quàm distributiones, nec esse necessariam licentiam Archiepiscopi, ad cujus tamen officium pertinebit examinare, an causa negotiorum verè subsit, & quasumque collusiones, & illicitas remissiones inter Canonicos prohibere (n)*.

(m) Lib. 5. Decret. pag. 104. (n) In causa Segob. ann. 1589. lib. 5. Decret. pag. 287.

55. Tridentina Synodus in Ecclesiis Metropolitanis, Cathedralibus, & Collegiatis insignibus Præbendam Theologalem statuendam præcipit (o). Canonicus verò Theologus quâ die legere debet, si absit a Choro ob manifestam Ecclesiæ utilitatem, ejusdem diei distributiones assequitur. Ita respondit anno 1589. (p) Sacra Congregatio in causâ Mediolanensi: *Sacra &c. censuit, Theologo pro tota die, quâ legit, deberi distributiones quotidianas.* Die autem 18. Junii anno 1622. (q) sic decrevit (r): *Ad tertium, Theologum quâ die legit, distributiones quotidianas lucrari, tametsi a Choro legitime vacare possit.* Insuper ex eodem Sacro Concilio ad rem probandam exemplum Pœnitentarii depromatur: *In omnibus etiam Cathedralibus Ecclesiis, ubi id commodè fieri poterit, Pœnitentiarius aliquis cum unione Præbendæ proximè vacaturæ ab Episcopo instituitur, qui Magister sit, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel in Jure Canonico, & annorum quadraginta, seu aliâ, qui optior pro loci qualitate reperitur, qui dum Confessiones in Ecclesia audiet, interim præsens in Choro censeatur (s).* Id autem privilegium Sacra Congregatio concessit etiam Canonico, quem Episcopo ad Confessiones fidelium excipiendas loco Pœnitentarii suffecit: *Sacra censuit, oratori ita in locum Pœnitentarii ad audiendas Confessiones ex necessitate, & ex legitima causâ ab Episcopo deputato, dum tempore deputationis Confessiones actu audit, deberi distributiones quotidianas, non secus ac si Divinis in Choro interesset (t).* Quapropter, si Pœnitentiarius, aut Canonicus in ejus

(o) Sess. 5. de Reform. cap. 1. (p) Lib. 6. Decret. pag. 71. a tergo. (q) In causâ Limenhi. (r) Lib. 12. Decret. pag. 103. (s) Cap. 8. sess. 24. de Reformatione. (t) In causâ Luc. die 10. Martii ann. 1635. lib. 15. Decret. pag. 175.

locum subrogatus in administrando Pœnitentiæ Sacramento non fuerint impediti, cum Divina Officia in Choro celebrantur, cum reliquis convenire debent, quod si facere omiserint, distributiones amittunt: *Sacra censuit, Pœnitentiarium, quando non est impeditus in munere Confessionis, interesse decore Divinis Officiis (u).* Barbosa de Pœnitentiario scriptum ita reliquit (x): *Pœnitentiarium pro præsentis in Choro habendum esse dum audit Confessiones in Ecclesia, sive in Confessionario, sive extra; non tamen pro tempore, quo residet in Confessionario, nec audit Confessiones, aliis in Choro Divina celebrantibus; nec si idem dixerit Missam, aut si privatim Officium dicat, etiam ut opportunitus Confessiones audiat, censendum esse præsentem in Choro.*

56. Idem Tridentinum Concilium decernit (y): *Quod si alicui ex prædictis dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis, de jure, seu consuetudine, jurisdictio, administratio, vel officium non competat, sed juxta Civitatem in Diocesi Curam animarum imminuat, cui is, qui dignitatem obtinet, incumbere voluerit, tunc pro tempore, quo in Curata Ecclesia resederit, ac ministraverit, tanquam præsens sit, ac Divinis intersit, in Ecclesiis Cathedralibus, ac Collegiatis habeatur.* Igitur, qui Canonicatum, ipsique conjunctam obtinet Parochiam, sed extra Civitatem, sedem in Parochia tenere debet, & pro tempore, quo resederit in Parochia ac ministraverit, tanquam in Choro præsens habetur, ita ut præbendæ quidem fructus, non verò distributiones consequatur. Id sanxit S. Pius V. (z),

(u) In causa Fan. die 24. Jan. ann. 1642. lib. 16. Decret. pag. 692. (x) Sess. 24. cap. 8. num. 28. de Reform. Sac. Conc. Trid. (y) Sess. 22. cap. 3. de Reform. (z) Constitut. 65. in Bull. tom. 2.

idemque Fagnanus (a), & Gonzalez (b), sapienter advertunt. Aliter tamen se res habet, si quis Canonicatum, & adnexam animarum curam in eadem Ecclesia possideat. Tunc enim Sacra Congregatio ita constituit (c): *Sacra censuit, oratorem habentem onus Cura animarum annexum, si tempore, quo Divina Officia celebrantur, audiat Confessiones, vel alia ad ipsam curam spectantia exerceat, lucrari debere distributiones quotidianas, etiamsi Divinis non intersit.* Idem sancitum est die 19. Septembris anno 1643. (d): *Sacra Sc. censuit, Præposito Ecclesiæ Collegiatae Castri novi, cui annexa est Cura animarum cum administratione Sacramentorum, deberi distributiones quotidianas tempore Divinorum Officiorum, si eo tempore sit in actu dictam Curam exercendi, & Sacramenta ministrandi.*

57. Conceditur Episcopis accersere unum, vel duos Canonicos, qui ipsis inserviant (e), non solum ex Cathedrali, sed etiam ex Collegiatis, uti Sacra Congregatio respondit die 1. Septembris anno 1663. Alio autem loco (f) Beneficiarios, aut Mansionarios Cathedralis, aut Collegiatae ad hoc munus eligi posse decernit: *Sacra Sc. censuit, Episcopis licere pro suo servitio adhibere etiam Beneficiatos tam Ecclesiæ Cathedralis, quàm Ecclesiæ Collegiatae suæ Diocesis, ideoque declarationes hujus Sacræ Congregationis extendi etiam ad hujusmodi Beneficiatos, ita tamen, ut ultra duos non adhibeant (g).*
illis

(a) Cap. Licet. num. 67. de Præbend. (b) Super regul. 8. Cancellar. gloss. 6. num. 268. & seqq. (c) In causa Mediolan. prop. die 13. Februar. 1639. lib. 16. Decret. (d) In causa Torton. lib. 17. Decret. pag. 230. (e) In Decretal. de cætero de Cleric. non resid. (f) In causa Cajetana servitii lib. 23. Decret. pag. 599. (g) In causa Avenion. die 7. Januar. ann. 1640. lib. 16. Decret. pag. 317.

Illis tantum Canonicis, vel Dignitatibus uti nequit Episcopus, quæ gerunt animarum curam, uti Montefasconens. Episcopo die 26. Aprilis anno 1659. indictum fuit (b); nequit etiam Coadjutores operam sibi depolcere, quemadmodum deprehenditur ex hoc Sacra. Congregationis Decreto, quod promulgatum est die 15. Januarii anno 1684.

DUBIUM SERVITII CHORI

EX privilegio in corpore Juris clauso, licet Episcopo uti operâ duorum Canoniconum, qui servitio hujusmodi durante reputantur præsentés ad effectum lucrandi fructus suarum Præbendarum, juxta cap. De cætero, de Clericis non residentibus, cum concordantibus. Hoc posito, quærit Episcopus Calaguritanus, an vigore dicti privilegii possit uti operâ Canonici Coadjutoris, qui itidem servitio durante reputetur præsens ad effectum prædictum. Sacra &c. censuit negativè respondendum.

58. Sed advertendum est, quod eadem Congregatio de Canonicis Episcopo inservientibus definiit anno 1587. (i): Sacra &c. censuit, Canonicos inservientes Episcopis lucrari fructus Præbendarum, non autem quotidianas distributiones. Item sanxit die 22. Aprilis anno 1679. (k): Sacra &c. censuit, dandam esse declarationem aliàs editam tenoris sequentis: Sacra &c. censuit, unum vel duos Canonicos Episcopo inservientes, juxta privilegium ad favorem Episcoporum in cap. De cætero, de Clericis non residentibus, lucrari Præbendam suorum Canoni-

Tom. III.

B b

(A) Lib. 21. Decret. pag. 618. (i) In causa Colon. lib. 4. Decret. pag. 269. (k) In causa Sor. lib. 30. Decret. pag. 301.

catuum, non tamen distributiones quotidianas; si verò redditus omnes ipsius distributionibus constent, duas tantum ex illarum tribus partibus lucrari.

59. Aliquando tamen contingit, ut Canonici Episcopo interviētes, licet absint a Choro, distributiones percipiant, veluti si Divinis Officiis interessent. Exemplum sumitur ex illis Canonici, qui Episcopi jussu, & loco Romam veniunt ad limina Apostolorum invisenda, vel ipsum Episcopum Romam ob eandem causam comitantur, uti Sixtus V. decrevit. Porro id certum esse, & comprobatum experientiā constat apertissimè ex variis Sacrae Congregationis Decretis (1), ac praesertim die 1. Octobris anno 1662. *Sacra &c. censuit, deberi distributiones quotidianas tempore accessus, mansionis, & regressus Visitationis Sacrorum Liminum, quod tempus constituit esse trium mensium (m).* At tamen hoc privilegio non gaudent Canonici, qui Episcopum sequuntur Dioecesim suam perlustrantem. Ita respondit Sacra Congregatio die 5. Decembris anno 1626. (n): *Canonicos suum Episcopum in Visitatione Liminum comitantes, distributiones quotidianas lucrari debere; comitantes verò in Visitatione Dioecesis, si omnes fructus, ut supponitur, in distributionibus quotidianis consistant, lucrari duas partes, omisâ tertiâ, quae interservientibus accrescat.*

60. In Tridentina Synodo prae cæteris hæc Canonici indicuntur, nempe ut *compellantur Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercanti, assistere, inservire (o).* Hinc ortæ sunt

(1) In Brixient. die 18. Septemb. anno 1626. lib. 13. Decret. pag. 346. In Regient. 18. Decemb. anno 1627. lib. 13. Decret. fol. 362. (m) In Penuen. lib. 27. Decret. pag. 512. (n) In causa Sulmonen. lib. 13. Decret. pag. 329. (o) Sess. 24. cap. 12.

plures controversiæ, utrum univcrsum Capitulum, an pars ipsius solum convenire debeat, quoties in Cathedrali Episcopus exercet Pontificalia? Quare anno 1573. Sacra Congregatio rem definivit his verbis (p): *An retinentes Dignitates, Canoniciusque in Cathedrali Ecclesia Episcopo Pontificia obeunti omnes assistere teneantur, vel major pars suppetat: & posito quod non, an recusantes assistere multari possint? Sacra &c. censuit, omnes teneri, salvois tamen singulorum legitimis vacationibus.* Cum Episcopus indicit Pontificalia, satis esse Canonici non semel contenderunt, si duo de more Canonici, Sacerdos, ac Diaconus assistant; nec omnino requiri, ut alius ex Canonicis munere Subdiaconi fungatur. Id autem verbis ipsis Pontificalis ostendere nitentur Mutinenses Canonici, qui hanc questionem excitarunt; sed anno pariter 1573. Sacra Congregatio illis respondit: *Teneri inservire etiam in munere Subdiaconi (q).*

Sed illud majori studio, & contentione disceptatum fuit, an iidem Canonici, nempe Diaconus, Subdiaconus, & Sacerdos assistens, qui operam præbent suam Episcopo in Cathedrali solenni ritu celebranti, præstò esse debeant ipsi Episcopo Sacras Ordinationes extra Cathedrali obeunti, vel ibidem Pontificalia gerenti; an solum interesse oporteat duos Canonicos, & Archidiaconum, qui præsentcs esse consueverunt, quoties Episcopus in sua Cathedrali generalem ordinationem instituit? Sacra igitur Congregatio non semel respondit debere Ministros, quos superius explicavimus, inservire Episcopo, quoties in urbana Ecclesia, vel suburbana obire

B b 2

(p) In causa Tuderlin. lib. 1. Decret. pag. 110. (q) Lib. 1. Decret. pag. 14.

388 PROSPERI CARD. LAMBERTINI
velit Pontificalia (r). Tandem ex Decreto,
quod subijcimus multa alia declarantur, quæ in
dubium revocari possent.

L I C I E N.
www.tbtool.com.cn

*AN Decretum Sacri Concilii cap. 12. sess. 24.
de Reformatione locum habeat, dum Episcopus
in sua Ecclesia Cathedrali assistit cum Cappa
Missæ, & Divinis Officiis diebus Dominicis & festi-
vis, etiam non solemnibus, & diebus ferialibus
Quadragesimæ?*

*Secundò, an locum habeat, quando Episcopus
in aliis Ecclesiis sibi subiectis, in Civitate existen-
tibus, Pontificaliter celebrat, vel paratus assistit
cum Pluviali & Mitra, aut cum Cappa Divinis
Officiis, & Missæ solemnibus, vel alia Pontificalia
exercent tam occasione alicujus Sancti, qui in ipsis
Ecclesiis solemnizatur, quàm aliâ occasione, si
numerus sufficiens Canonorum & Ministrorum
in Ecclesia Cathedrali remaneat?*

*Tertiò, an habeat locum, cum Episcopus cum
Cappa in Ecclesia Cathedrali assistit Concioni,
quæ solita est haberi post Missam Conventualem
diebus Quadragesimæ, & etiam aliis intra an-
num?*

*Quartò, an similiter habeat locum, quando
Episcopus intervenit cum Cappa Concioni, quæ
habetur in aliis Ecclesiis Civitatis etiam exemp-
tis diebus festivis, vel ferialibus Quadragesimæ,
& intra annum, aut si saltem duo ex iis compelli
possint ad sibi assistendum hinc inde a sua Sede, &
si isti duo debeant esse digniores, dummodo non
sint legitime inipediti, seu illi, qui solent assistere*

(r) Die 26. Novemb. ann. 1616. lib. 11. Decret. pag.
185. & in causa fori Cornel. die 30. Mart. & die 17. April.
ann. 1649. lib. 18. Decret. pag. 603. & 614.

in Ecclesia Cathedrali, vel omnes per turnum alternis vicibus?

Sacra &c. ad primum respondit, Decretum Sacri Concilii cap. 12. vers. Omnes verò. sess. 24. habere locum. www.libtool.com.cn

Ad secundum & tertium, iidem habere locum.

Ad quartum respondit, locum non habere. Die 17. Augusti 1641. lib. 16. Decretor. pag. 582. & 583.

61. Sed ad rem propositam redeamus: certum omnino videtur Canonicis inservientibus Episcopo juxta præscriptum a Concilio Tridentino, & a Decretis Sacrae Congregationis tribuendas esse distributiones, si hoc necessario munere impediti Choro interesse nequeant, uti fancitum fuit in causa fori Corneliensis. Hinc autem sequitur eosdem Canonicos carere distributionibus, si Episcopo privatim rem Divinam facienti inserviant: *Quæritur, an Canonici inservientes Episcopo Missam privatam celebranti lucrentur distributiones quotidianas?* *Sacra &c. censuit non lucrari (s).* Item die 3. Februarii anno 1629. in causa Amerina (t): *Sacra &c. censuit Canonicis Episcopo Pontificaliter celebranti assistentibus deberi distributiones quotidianas, non autem inservientibus Episcopo Diocesim visitanti, vel Missam privatam celebranti.*

62. At silentio præteriri non debet, quod petatum fuit a Sacra Congregatione die 6. Februarii anno 1734. videlicet (u): *An Canonicis Ecclesie Cathedralis assistentibus Episcopo Pontificalia exercenti, vel in suo palatio, vel in aliis Ecclesiis sue Diocesis, debeantur anniversariorum*

B b 3

• (s) Die 25. Januar. ann. 1625. lib. 12. Decret. pag. 253. a tergo. (t) Lib. 14. Decret. pag. 17. (u) In causa Bosanen.

enrolumenta, quæ ex voluntate Fundatorum distribui consueverunt solum inter presentes? Et, quatenus negativè: an sit consulendum Sanctissimo pro concessione Indulgi ex gratia in casu E&6.?
 Responsum fuit: *Ad utrumque negativè.*

63. Postremo Clemens XI. distributionum participes eos quoque Canonicos declaravit (x), qui certis per annum diebus in ædem Regularium secedunt, ut vacent spiritualibus exercitiis; illis enim diebus, licet in Chorum non veniant, tamen distributiones Pontificis privilegio consequuntur; sed multas condiciones Pontifex requirit; Primum, ut Episcopi facultas pro hac re gerenda prius obtineatur; Secundò, ne secessus ejusmodi tempore Adventûs, Quadragesimæ, vel in Festis magis solemnibus statuatur; Tertio, ne omnes simul Canonici has pias exercitationes fuscipiant, aut seorsim, ita ut nullum Divinis Officiis in Choro detrimentum inferatur. Illud etiam prætermittendum non est, fructus, ac distributiones a Canonicis etiam, & Mansionariis jure percipi, qui liberi, & impunes a Choro declarati sunt, & qui Coadjutorem sibi adlegerunt.

64. Equidem a jure communi non decernitur illud privilegium, ut immunitatem a Choro obtineat, & fructus, ac distributiones accipiat, qui per annos quadraginta Ecclesie intersint (y); sed cum nonnulla peculiarium Ecclesiarum statuta idem privilegium impertirent, Gregorius XIV. ductus etiam consilio Sacræ Congregationis Concilii eadem statuta minime improbanda censuit (z). Hinc Sacra Congregatio immunitatem hanc generatim elargitur Canonicis, ac Benefi-

(x) In Bull. pag. 547. (y) Navarrus conf. 12. lib. 3. de Cleric. non resid. (z) Garzias de Benefic. part. 3. cap. 2. §. 1. num. 344.

ciatis, qui per annos quadraginta assidue, ac laudabiliter munere suo perfuncti fuerint. Argumentum de his immunitatibus antea difficile, implicatumque valde fuerat, sed expedire difficultates magno studio curavimus, cum in Sacra Congregatione Concilii Secretarii munus ageremus. Plura Decreta super hac re condita simul collegimus, ut leges quædam generales ex illis conficerentur; uti contigit die 14. Septembris ann. 1718. Primò, decretum fuit Canonicos immunes, neque in Chorum convenire, neque ullius residentie legibus teneri; Secundò, pro mercede vitæ antea actæ, rerumque præclare gestarum percipiendos esse ab illis, licet absentibus, fructus, distributiones, & augmentum distributionum, quod dimanat ex aliorum absentia, qui sine legitima causa Chorum dimittunt; Tertio, si divinus cultus aliquid detrimenti capiat Canonicos immunes revocari posse ab Episcopo, ut resideant, & Choro intersint.

65. Juxta sacros Canones, Synodumque Tridentinam haud permittuntur Coadjutores eâ conditione, ut ad Canonicatus, vel inferiora Beneficia admittantur (a). Nam hujusmodi Coadjutoris alienæ mortis desiderium inhærere solet, quod maximè adversatur capiti: *Detestanda, de concessione præbende, in sexto.* Attamen Romani Pontifices, qui solum id possunt, aliquando Coadjutores concedunt, ita ut in Canonicatus, & inferiora Beneficia deinde subrogentur (b). Petitum fuit die 2. Maii anno 1643.: *An Canonicus senio confectus, cui datus est Coadjutor cum clausula, quod, Coadjuto imponente, aut inservire nolente, teneatur Coadju-*

B b 4

(a) Sess. 23. cap. 7. de Reform. (b) Cabassutius in Theolog. & Praxi Juris Canon. lib. 1. cap. 16. num. 4.

tor inservire, si hujusmodi Coadjutor postea gravi infirmitate oppressus, adeo ut de illius salute nulla ferè spes adsit, & sic inservire non valeat, teneatur idem Coadjutus per se ipsum inservire, ad effectum percipiendi distributiones quotidianas? S. autem Congregatio in hunc modum definit (c): Coadjutorem non teneri inservire. Et insuper declaravit die 29. Maji anno 1677. Coadjutum immunem esse, licet ipsius Coadjutor extra civitatem morbo teneatur: Hac Sacra Congregatio censuit, Canonicum coadjutum non teneri inservire in locum Coadjutoris infirmi: sed quia Coadjutor est infirmus extra civitatem, supplicatur declarari; an etiam in hoc casu resolutio præfata locum habeat? Sacra &c. respondit affirmativè (d). Insuper 19. Augusti anno 1730. Coadjutores petierunt a Sacra Congregatione (e): An lucra proventientia ex punctaturis, & absentis Canonicoꝝ, quæ presentibus accrescunt, debeantur Canonicis Coadjutoribus, sive potius Coadjutis in casu? His responsum datum fuit: Deberi Canonicis Coadjutis.

§. X.

De his, qui immerito contendunt percipere distributiones ob peculiarem aliquem titulum.

66. **S**uperius affirmavimus Canonicos vacationum mensibus, duos item Canonicos, aut Mansionarios accitos ab Episcopo, ut ipsi inserviant, fructus quidem, non verò distributiones assequi, licet ob has causas legitimas Choro abfuerint, nunc superaddimus Canonicum, cui munus Vicarii Generalis Episcopus deman-

(c) Lib. 17. Decret. pag. 177. (d) Lib. 29. Decret. pag. 434. (e) In Romanis Distribut.

davit, & Canonicum examinatore Synodalem, Canonicos pariter, qui Tribunali Sancti Officii, aut Camera Apostolicæ inserviunt, aut eos, qui pias suscipiunt peregrinationes, vel qui docent jus Pontificium, & Theologiam, aut his disciplinis excolendis operam impendunt, hos omnes Canonicos, nisi Choro intersint, distributionibus carere, quamvis ob allatas causas Chorum dimittant.

67. Afferamus pro singulis Decreta Sacrae Congregationis, ac primum die 17. Decembris anno 1627. de Canonico Vicario Generali ita statuit (f): *Sacra Ec. respondit, Canonicum inservientem Episcopo in officio Vicarii non lucrari distributiones quotidianas pro illis Divinis Horis, quibus non intersit.* Item die 9. Maii anno 1671. (g) *Sacra Ec. in hærendo declarationibus alijs factis, respondit, Canonicum inservientem Episcopo in officio Vicarii, non lucrari distributiones quotidianas pro illis Horis Divinis, quibus non intersit.*

68. De Canonico examinatore Synodali die 20. Septembris anno 1642. hæc sancita habentur (h): *An Canonici, qui sunt Examinatores Synodales, si non intersint Choro occasione assistendi Exami, lucrentur distributiones quotidianas, non aliter ac si Divinis interessent? Sacra Ec. respondit, non lucrari.* Id tamen definitum antea fuerat die 19. Junii anno 1638. (i): *Canonicum Examinatorem Synodalem, vocatum ad interessendum Exami pro Parochialibus Ecclesijs vacantibus, vel pro collatione Ordinum tempore, quo Divina Officia celebrantur, si eis non intersit, non lucrari distributiones quotidianas.*

(f) In causa Bitteti lib. 13. Decret. pag. 267. (g) In causa Tanat. lib. 27. Decret. pag. 113. (h) In causa Cremon. lib. 17. Decret. pag. 95. (i) In causa Brixien. lib. 16. Decret. pag. 38.

69. Sed veniamus ad eum Canonicum, quæ Tribunali S. Officii inservit (k): *Sacra &c. censuit, Canonicum, qui Divinis non interest, quantumvis sit Inquisitor heretica pravitatis, non lucrari distributiones quotidianas.* Si distributiones ipse lucrari velit, Apostolicum privilegium necessariò requiritur, uti constat Decreto Sacræ Congregationis edito die 4. Junii anno 1549 (l), quod Garzias recenset (m), ipsumque die 3. Februarii anno 1635. confirmatum fuit (n): *Sacra &c. respondit, prædictos Ministròs Sanctissimæ Inquisitionis non lucrari distributiones quotidianas, nisi ex speciali Sedis Apostolicæ privilegio; ac propterea Oratorem pro eo obtinendo Congregationem Sanctissimæ Inquisitionis adire posse.* Sed cum privilegium hujusmodi conceditur, plerumque addi consuevit: *pro diebus, & horis.* Tunc autem Tribunalis S. Officii Ministro contingunt distributiones, quamvis ad Chorum non accesserit, modò tamen obeundis Sancti Officii negotiis occupatus fuerit eo die, & illà horà, quâ Divinum in Choro Officium prætermisit.

70. De Camera Apostolicæ Administris hæc responsa fuerunt die 22. Augusti 1672. (o): *Dominus Thesaurarius Generalis Camera Apostolicæ ex hac Sacra Congregatione supplex querit, an Subcollectores spoliòrum, decimarum, aliorumque jurium Camera Apostolicæ, eorum officio durante, distributiones quotidianas lucrentur, quamvis in Choro Divinis Officiis perfolvendis minimè intersint. Sacra &c. censuit, non lucrari, & literas san. mem. Sixti V. datas sub annulo Piscatoris 8. Maji 1590. esse locales.*

(k) In causa Civitaten. ann. 1587. lib. 9. Decret. pag. 39. (l) In causa Tolet. lib. 18. Decret. pag. 40. & seq. (m) De Benef. part. 3. cap. 2. num. 356. (n) In causa Mediol. lib. 15. Decret. pag. 156. (o) Lib. 23. Decret. pag. 272.

71. Insuper in causa Tudertina petatum fuit: An Canonici visitantes devotionis causâ Ecclesiam Lauretanam, ac Angelorum de Assisio, aliaque pia hujusmodi loca, dum in tali sunt peregrinatione, possint fructus Præbendæ, & quotidianas distributiones lucrari juxta constitutionem antiquam ipsius Ecclesiæ, quâ eis permittitur, ut ipsi peregrinantes certis diebus & mensibus abesse possint ab Ecclesia. Sacra Ec. censuit, non posse lucrari quotidianas distributiones; fructus verò Præbendæ posse, si intra tres menses a Decreto Concilii sess. 24. cap. 12. concessos fecerint hanc peregrinationem. Capitulum Ulyssipponense peculiari statuto imperiebat distributiones pro certo temporis spatio iis Canonicis, qui pias aliquas peregrinationes inirent. Ad Sacram Congregationem supplex confugit, ut ipsius auctoritate idem statutum firmaretur; sed illa respondit in hunc modum anno 1631. (p): *Sacra Ec. censuit confirmationem petitam nequaquam esse concedendam, nisi aliter Sanctissimo Domino Nostro fuerit visum; & peregrinare volentes posse recurrere ad hanc Sacram Congregationem, qua juxta stylum non denegabit licentiam.*

72. Equidem (quod superest) Magistris juris Pontificii, aut Sacræ Theologiæ, & has facultates addiscentibus multa privilegia a jure communi tribuuntur (q), quæ Tridentina Synodus integræ, ac perpetuæ esse voluit (r). Atamen hæc privilegia fructus tantum, non ullas distributiones elargiuntur: neque a Sacra Congregatione aliud quidquam impetrari potest, quàm Præbendæ fructibus non carere. Quod si

(p) Lib. 14. Decret. pag. 553. (q) Cap. super specula, de Magistris, & cap. cum de diversis, de Privilegiis in sexto. (r) Cap. 1. sess. 5. de Reformat.

nulli fructus, aut exigui valde fuerint, tum Canonici privilegium obtinens tertiam partem universi proventus amittit, quæ inter præsentis dividitur, ac duæ cæteræ partes eidem Canonico tantum supersunt. Hæc docet Fagnanus (s), & Cardinalis Petra (t): Innocentius XII. Decreto constituit (u), ne ejusmodi privilegia, quæ studiorum causâ concedi debent, illis, qui vigesimum quintum annum jam attingissent, in posterum conferrentur, & ne triennii spatium superarent. Idem Pontifex die 15. Martii anno 1692. de medio sustulit aliam corruptelam, quæ jam invaluerat. Plures enim non ostendebant Episcopo privilegium, quod impetraverant, ut Chorum relinquerent, sed illud consulto, ut ajunt sacculo conditum servabant. Quapropter jussit Pontifex hanc formulam eidem privilegio superaddi: *Ita ut præsens Indultum, quoad perceptionem fructuum, & distributionum, ac pœnas contentas in Sacro Concilio Tridentino, non suffragetur, ac si concessum non fuisset, nisi Ordinario Loci, & in Actis illius Cancellariæ præsentetur, ac insinuetur intra tempus congruum a Secretario præfigendum (x)*. Hæc tamen privilegia Coadjutoribus denegantur, uti sapienter expendit Sacræ Congregationis Secretarius in causa *Tarentina Indulsi*, cujus examen habitum fuit die 25. Martii anno 1733.; nam prius exposuit sententiam doctissimi viri, qui ipsius locum antea tenuerat, & qui Patres Congregationis monuit, cum Indultum *causâ studii* peteretur a Coadjutore, hujusmodi indultum a jure Pontificio Canonicis permitti, Coadjutorem verò inter

(s) Cap. Licet num. 127. de Præbend. (t) In suis præclaris Observ. in constit. 9. Bonifacii VIII. num. 20. & seq. tom. 3. (u) In suo Bull. pag. 262. (x) Lib. 42. Decret. pag. 166.

Canonicos minimè recenferi; si Coadjutores hujus quoque privilegii participes fiant, causam nullam superesse, cur instituantur Coadjutores, cum ob hanc solum rationem ipsi debeant eligi, ut nempe loco Canonici coadjuti Divinis Officiis celebrandis interlint; postquam hæc Secretarius, uti dictum est, sapienter expendit, statim commemorat, Indultum causâ studii, quod polcebatur, concessum minimè fuisse, & quod *Decretum hoc firmavit regulam, qua semper servata fuit, rejiciendi concessionem Indulti pro absentia ob studiorum causam.* Eadem privilegia causâ studii tribui solent illis, qui in publica Academia optimis facultatibus operam navant. Die 23. Martii anno 1675. Sacra Congregatio quæstionem, quam hic subjicimus, hæc sententiâ dissolvit (y) : *Joannes Petrus Strada Canonicus Collegiæ Sanctorum Celsi & Juliani, obtento Brevis exemptionis a Choro causâ studii, petit decerni, id non solum suffragari pro diebus, quibus antecessor legit in publica Aula Sapientiæ, verum etiam quando in suis privatis adibus legit. Sacra &c. respondit, suffragari etiam pro diebus, quibus Lector legit domi propriæ, dummodo tunc etiam verè & actu ipso studiis incumbat.*

73. Sed alia plura, quæ contingunt, breviter percurramus : non semel Capitulum indicitur, cum Divina Officia celebrantur : conveniunt a Choro frequentes Canonici, nec tamen ob hanc causam distributionibus carere putant. At Sacra Congregatio in causa *Oriolen.* pravam hanc consuetudinem improbavit (z) : Quæsitum fuerat undecimo loco : *An tempore celebrationis Divinorum Officiorum possint Canonici habere Capitulum :* his respondit : *Capitulum non*

(y) In causa Rom. lib. 29. Decret. pag. 45. (z) Lib. 24. Decret. pag. 599.

esse habendum eo tempore quo Divina Officia celebrari debent, nisi causa urgens in aliud tempus differri non patiatur. Quod si secus fiat, Canonicos nequaquam lucrari distributiones quotidianas pro illis Horis Divinis, quibus non interfuerunt. Idem sancitum fuit die 2. Julii anno 1633. (a): Sacra Ec. respondit. Capitulum non esse habendum eo tempore, quo Divina Officia celebrari debent, nisi causa aliqua urgens in aliud tempus differri non patiatur. Quod si secus fiat, Canonicos nequaquam lucrari distributiones quotidianas pro illis Horis, quibus Divinis non interfuerant, & eo casu posse Archiepiscopum, non obstante quacumque consuetudine, ad subtractionem fructuum, & ad multas pecuniarias imponendas contra Canonicos procedere.

74. Frequenter etiam accidit, quod aliqui Canonici tempore Divini Officii Chorum dimittunt, ut poenitentiae Sacramentum administrent, aut rem Divinam faciant. Quapropter anno 1573. Sacra Congregatio jussu Pontificis hoc Decretum promulgavit (b): *Quia quandoque in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesiis sunt aliqui Canonici, vel alii Officiales, qui in iisdem habent Capellantias, vel in titulum, vel tanquam mercenarii, quaritur; an eo tempore, quo in dictis Capellaniis celebrant, distributiones recipere debeant, licet absint a Choro, & quid de illis Canonici, qui celebrant in eadem Ecclesia sua devotionis gratia, an, quando hęc causa a Choro absunt, distributiones recipere possint; & dato, quod non, quid, si a Superiore Ecclesiæ eis injungatur, ut eo tempore celebrent. Sanctissimus Dominus Noster etiam ex sen-*

(a) In causa Turrizana lib. 14. Decret. pag. 751. (b) Lib. 1. Decret. pag. 51.

sentia Congregationis Concilii declaravit, non posse, nisi quando sic jussissent eorum Superiores, quos tamen admoneri voluit, ut ab hujusmodi jussu abstineant.

75. Equidem S. Carolus Borromæus hanc Pontificis sententiam ante oculos habuit, cum ita decrevit (c): *Quicumque, dum alicujus statæ Horæ Officium a Choro peragitur, Missam celebrando tunc a Choro abfuerit, illius Horæ distributionis tanquam absens particeps ne sit, aut Sanctæ Sedis Apostolicæ declaratum est. Id verò, nisi pro absentia Sacerdotum, qui in Ecclesia tunc Missæ Sacrificium faciant, necessitas aliquando inciderit, ut Præfatus Canonicum aliquem Sacerdotem e Choro exire, a statæque Horæ Officio abesse, Missæ celebrandæ causâ, jubeat, aut nisi a Sede Apostolicâ aliter concessum fuerit.*

76. Eam perpetuò viam tenuit Sacra Congregatio; nam die 14. Martii anno 1620. (d): *Sacra Sc. respondit, Canonicos, dum Horæ Canonice recitantur, non posse a Choro abscedere ad Confessiones audiendas, aut Missas celebrandas devotionis causâ; ac, qui discesserint, illius Horæ distributionem amittere.* Magno studio, & contentione proposita fuit causâ Reatina die 15. Martii anno 1692., in qua secundo loco petebatur: *An Canonici voluntariè Missas tempore Divinorum Officiorum celebrantes, & dicto tempore Choro non assistentes percipere, seu potius amittere debeant distributiones.* Sacra autem Congregatio definivit: *Canonicos non posse, nisi illâ Horâ ad Missas celebrandas, ab eo, ad quem spectat, compulsi, aut jussi fuerint.* Passerinus (e) quaerit, an contraria consuetudo in hac re probari de-

(c) In 4. Concil. Prov. Mediol. part. 2. cap. 13. (d) Lib. 12. Decret. pag. 35. (e) Cap. Consuetudinem reg. 10. num. 163. de Cler. non resid. in sexto.

beat, sibi que his verbis responderet: *Præcisâ deputatione, vel legitimâ licentiâ Superioris, consuetudine introduci non potest, ut Canonici non interessentes Choro causâ celebrandi Missas privatas, lucrentur distributiones; nam causâ excitandi Canonicos ad frequentem celebrationem cum præjudicio obligationis ad Chorum nec est rationabilis, nec est nova causa, & specialis, sed generalis & prævisa a Jure, & reprobata; ex eo quod tantum tres aliæ fuerunt approbatae: & idem dicendum de absentibus causâ Confessionum audiendarum.*

§. X L

De precibus, quæ in Choro Metropolitana, & in aliis Collegiatis Urbanis, ac Diacesanis recitantur.

77. **S**uperius (S) verba fecimus de onere persolvendi quotidie Divini Officii in Choro tum in Metropolitanis, tum in Cathedralibus, & Collegiatis; sermonem quoque habuimus de Officio parvo B. Virginis, de Psalmis Pœnitentialibus, & Gradualibus, qui certis diebus in Choro recitantur. His omnibus plenè satisfaciunt Canonici in nostra Metropolitana, & duabus urbanis Collegiatis, eosque tantum hortamur, ut institutum cursum prosequantur. In Collegiata Sancti Joannis in Persiceto præter Divinum Officium illud pariter pro Defunctis, Psalmi Pœnitentiales, & Graduales statis diebus recitari consueverunt, sed Beatæ Virginis Officium prætermittitur. Contra verò in Collegiata Plebis post Divinum Officium quibusdam diebus illud parvum B. Virginis, ac pro

(S) §. I.

pro Defunctis dicitur, sed Psalmi Graduales ac Pœnitentiales omittuntur. Postremò in Collegiata Centensi (tres enim in Diœcesi Collegiata numerantur) certis diebus peracto Divino Officio, B. Virginis Officium parvum recitatur, non tamen illud pro Defunctis, neque Psalmi Graduales, neque Pœnitentiales. Eodem loco monuimus sancitum fuisse a S. Pio V., ut idem B. Virginis Officium, Psalmi Graduales, ac Pœnitentiales recitarentur; quod sanè præceptum ad merum consilium redigere nec possumus, nec volumus.

§. XII.

De Missa Conventuali, quæ celebratur in Metropolitana, & Collegiatis Urbanis, ac Diœcesanis.

78. **P**aragrapho secundo hujus Institutionis planè ostendimus Missam Conventualem in Cathedralibus, & Collegiatis quotidie cum cantu celebrandam esse; plures certis diebus celebrandas, fructum Conventualis Sacrificii generatim Benefactoribus attribuendum, illis autem Canonicis, qui animarum pariter curam sustinent, haud licere die Festo simul pro Benefactoribus, ac pro populo Missam celebrare, & applicare, quemadmodum pro utrisque debet, sed requiri necessario, ut diebus Festis alium Sacerdotem accersat, qui pro populo Missæ Sacrificium celebret.

79. Deprehendimus a Canonicis nostræ Metropolitanæ Missam Conventualem pro Benefactoribus generatim applicari, aliter tamen a Mansionariis fieri consuevisse, cum eandem Missam celebrare ad ipsos pertinet. Qua de re

Tom. III.

C c

Sacram Visitationem peragentes decreto cavimus, ne in posterum a Mansionariis id negligetur, hinc pro Benefactoribus generatim Missa Conventualis quotidie canitur. Certiores facti sumus idem institutum servari in Collegiata S. Petronii post decreta, quæ in Sacra visitatione condidimus. At in Collegiata S. Mariæ Majoris idem fieri oporteret, saltem diebus Festis: nam meminimus id Canonicis ejusdem Collegiatae Nos concessisse, eò quod tenues, & exiguas Præbendas obtineant. In his tribus Ecclesiis, quoties a Rubrica præscribitur, plures Conventuales Missæ celebrantur. Quapropter nihil statuendum habemus.

80. In Diœcesanis autem Collegiatis aliter res habet. In Ecclesia Collegiata S. Joannis in Perficeto Missa Conventualis pro Benefactoribus generatim non applicatur. Contendunt enim Canonici liberam ipsis intentionem, cum primum instituti fuerunt, relictam fuisse: Quoties verò plures Missæ Conventuales a Rubricis indicuntur, primam iidem Canonici in Choro decantant, alteram privatim extra Chorum celebrant. In Collegiata Plebenfi, cum Rubricæ id jubent, duæ Missæ cum cantu celebrantur. At verò Conventualis Missa nunquam pro Benefactoribus generatim, sed pro aliquo peculiari celebratur. In Centensi Collegiata idem contingit, quia nullum suppetit stipendium, nec unquam duæ Missæ Conventuales, nisi in primis, & secundis Rogationibus, celebrantur.

81. Id sanè dissimulare nullo modo possumus: nam comperta est omnibus Ecclesiæ lex, quæ præcipit Conventualis Missæ Sacrificium Benefactoribus generatim attribui; Rubricæ pariter apertissime plures Missæ Conventuales certis diebus præscribunt; postremò sancitum est a S.

Congregatione abrogandam esse quamcunque contrariam consuetudinem : neque Scriptorum opiniones, qui contrarium doceant, perquirendæ sunt, ac probandæ, sed illorum legibus obtemperandum, qui decernendi habent auctoritatem. Attamen nihil novi definire volentes, nisi prius partium rationes audiantur, Canonicis in Collegiatis Diœcesanis indicimus, ut intra tres menses ab hac die causas nobis proferant, quibus putant ejusmodi consuetudines comprobari posse, ut nos inde judicemus, quæ consentanea magis videantur. Si minimè paruerint his, quæ jubemus, proculdubio statuemus ea, quæ nequaquam a jure abhorreant; permitrentes tamen iisdem Canonicis, postquam a nobis decreta exequuti fuerint, ad Sacras Congregationes confugere, earumque judicium, ac sententiam exposcere.

§. XIII.

Quod debeant Canonici in Metropolitana, & Collegiatis Urbanis, ac Diœcesanis tantum Divini Officii voce suâ prosequi; neque abuti facultate, ob quam Canonicus in locum alterius sufficitur, ut ejus munere fungatur.

82. **P** Aragrapho tertio hujus Institutionis falsam illorum opinionem improbavimus, qui Canonicos muneri suo satisfacere putant, si Divinis Officiis præsentés sint, non verò requiri, ut illorum tantum voce suâ prosequantur. At quoniam hunc errorem penitus evellere cupimus, statuta hic recensenda duximus, quibus Capitula hæc nostra parere debent. Igitur capite undecimo Constitutionum hujus Metropolitanæ de recitandis Horis Canonicis ita præ-

scribitur : *Ea verò psallendi ratio ab omnibus tam Canonicis, quàm Mansionariis servetur, quæ sit decens & congrua tanto muneri.* Constitutiones Capituli S. Petronii, quas Zanettus Episcopus, Sebastens. & Bononiæ Suffraganeus emendavit, hæc habent : *Matutinale Officium per unam ex tribus partibus tam Dominorum Canonicorum, quàm Mansionariorum singulæ die in aurora, & circa pulsum campanæ Sancti Petri, in Choro, intelligibili & clara voce recitari debeat.* Id prius sancitum fuerat a Cardinali Angelo Reatino (g), cùm Pius II. Pontificatum obtineret : *Item horum Primicerii & Canonicorum ministerium erit, & ad hæc teneantur in dicta Ecclesia Sancti Petronii servatis debitis temporibus & horis, sicut in Ecclesia Cathedrali, Divina Officia, & Horas Canonicas tam nocturnas, quàm diurnas, omnes & singulas, qui fuerint præsentés, devotè, clarè, & intelligibiliter cantare.* Bartholomæus Raymundus anno 1392. Bononiensi præfuit Ecclesiæ, & leges condidit pro Collegiata Sanctæ Mariæ Majoris, quas deinde Cardinalis Gabriël Palæottus anno 1571. Concilii Tridentini Decretis aptavit. In illis itaque jubentur Canonici quotidie ad Ecclesiam convenire *ad Officia celebranda per se.* Ex his profectò desumitur haud sufficere, si Canonici præsentés fuerint, nisi etiam cum Divini Officii cantu vocem suam conjungant. Constitutiones propositæ Canonicis S. Joannis in Persiceto (h), & Canonicis etiam Plebenfis Collegiatæ (i) prorsus eadem verba referunt, quæ pro Canonicis Metropolitanæ scripta fuisse nuper commemoravimus. Hæc insuper habent Constitutiones S. Joannis : *Muta, & clausa labia tenere non debent; sed om-*

(g) Rub. 13. (h) Cap. 7. (i) Cap. 3.

nes (præsertim qui majori funguntur honore) in Psalmis, Hymnis, & Canticis Deo alacriter modulentur. Constitutiones Collegiatae Centensis, quæ typis editæ nuper fuerunt, & modò examinantur, eandem præferunt sententiam. Quapropter quisque faciliè intelligit non solum ex jure communi, sed ex peculiaribus nostrarum Ecclesiarum legibus falsam illorum opinionem, qui arbitrantur Canonicos muneri suo nihil defuisse, si Divinis Officiis præsentibus solum intersint. Canonici S. Petronii a Sacra Congregatione privilegium nuper assequuti sunt, ut ipsorum dimidium per hebdomadæ spatium in Chorum conveniat, alterum inde dimidium aliâ hebdomadâ succedat. Quamobrem, si uti velint hoc privilegio, & Canonicum immunem a Choro in suum locum substituere, cum aliquis Divinis Officiis interesse debet, haud parere recusent iis omnibus, quæ eodem paragrapho tertio superius indicavimus; si aliter eveniat, opportunum huic malo remedium comparabimus.

§. XIV.

Quo tempore recitari debeant Horæ Canonicae in Metropolitana, & Collegiatis tum Urbanis, tum Diæcesanis.

83. **P** Aragrapho quarto tria potissimum ex jure communi demonstravimus; Primò, Matutinum Officium sub auroram absolvendum esse, idque temporis a jure designari. Secundò, certis solum diebus post Completorium permitti, ut Matutinum cum Laudibus insequentis diei recitetur; Tertio, carere distributionibus, qui ad Chorum accedat extra tempus præscriptum, neque illud primi Nocturni fine contineri; quam

libet verò contrariam consuetudinem, etiam immemorabilem, penitus abrogari.

84. Canonicis Metropolitanæ indicitur (k), quod Matutinum *summo mane dici deberet*. Ob nimiam hujus aëris intemperiem, eā saltem hora dicatur, quā in ortu Solis Campana, quæ vulgè dicitur *Missa Sancti Petri*, pulsari cesset. Canonici autem prius monentur ab iis Constitutionibus, quas emendatas ab Episcopo Zanetto memoravimus, quod noctu ad eandem (Ecclesiam nempe S. Petronii) pro Matutinali Officio recitando intervenire tenebantur. Deinde superadditur: *Ut Matutinale Officium per unam ex tribus partibus tam dictorum Canoniorum, quàm Mansionariorum, singulo die in aurora, & circa pulsus Campanæ Sancti Petri in Choro intelligibili & clara voce recitari debeat*. Canonicis S. Joannis ita præcipitur: *Matutinum summo mane dici deberet: ob nimiam hujus aëris intemperiem eā saltem hora dicatur in ortu Solis*. Canonici pariter Collegiatæ Plebenfis cap. 3. idem facere jubentur: *Matutinum summo mane & in ortu Solis dicatur*.

85. Ipsæ Constitutiones Primam recitandam decernunt post Laudes; deinde Tertiam post horam cum dimidio; postea Missa Conventualis celebratur, eaque peractā, Sexta, ac Nona sequuntur, quæ tamen Horæ persolvuntur ante Missæ Sacrificium, quoties a Rubrica id constituitur. Canonicis Metropolitanæ interdicitur (l) Matutino Officio vacare post Completorium antecedentis diei, nisi in tribus Feriis Majoribus Hebdomadæ, ac diebus Festis Corporis Domini, Sanctique Petri: Canonicis autem S. Petronii haud permittitur idem Matutinum recitare ante occasum Solis, nisi in pervigilio omnium

(k) Cap. 10. Constit. (l) Loco citato.

Sanctorum, idemque faciendum jubetur per octavam Corporis Christi, in pervigilio Sancti Petronii, ac Pentecostes. Constitutiones autem S. Joannis nihil prorsus differunt ab illis, quæ Metropolitana huic nostræ præscribuntur. Cum hæc ita se habeant, mirati sumus vehementer, quod in Metropolitana tempus Matutini Officii mediâ æstate ad horam duodecimam diei protrahetur, mediâ verò hyeme ad horam decimam septimam: mirati quoque sumus, quod peracto Matutino Officio cum Laudibus absque ullo temporis intervallo, reliquæ Horæ Canonicae, & Missa etiam Conventualis adjungeretur; insuper, quod decernere vellent quodam veluti jure Canonici Matutinum insequentis diei post Completorium diei antecedentis; idque institutum servari absque ullo discrimine in Collegiatis Plebensi, ac Centensi; sed illud gravius nobis visum est, quod in Collegiata S. Joannis a celebritate omnium Sanctorum ad mensem Majum post Vesperas antecedentis diei Matutinum Officium semper recitatur; & vix reliquo tempore mane indicitur ipsum Officium, cum quo statim Horæ, quæ supersunt, & Missæ Conventualis Sacrificium conjunguntur.

86. Originem hujus consuetudinis repetentes deprehendimus Canonicos quidem justos fuisse Matutinum Officium *in ortu Solis* canere, tamen triginta annorum spatium præterisse, quo post Completorium diei antecedentis idem Matutinum expediebatur. Porro Cardinalis Jacobus Boncompagnus, cum primò Metropolitanam Ecclesiam inviseret, Decretum edidit, quo certis anni temporibus Canonici Matutinum canerent eâ horâ, quâ Campana, quæ vulgò dicitur Missa S. Petri, pulsari cessat; aliis verò temporibus

post Completorium antecedentis diei idem Matutinum persolvere liceret. Huic Decreto paruerunt omnes Canonici, qui deinde ipsius Cardinalis interposito consensu Sacrae Congregationi exposuerunt certis anni temporibus, quibus summo mane indicebatur Officium, vix ullum in templo fuisse, qui Divinis assisteret. Tum Sacra Congregatio reliquit arbitrio Cardinalis horam Matutini recitandi, idque diplomate Innocentii XII. die 24. Novembris anno 1691. fuit confirmatum. Præ cæteris Pontifex illud jubet: *Fra-ternitati tuæ per præsentem committimus & mandamus, ut veris existentibus narratis eisdem disponentibus prædictam facultatem recitandi Matutinum de mane hora consuetâ per te designandâ, prædictâ Constitutione non obstante, auctoritate Apostolicâ pro tuo arbitrio & conscientia gratis impertiaris.* Quare Cardinalis Archiepiscopus iustas ob causas proculdubio horas pro Divinis Officiis constituit, quæ disciplina nunc etiam retinetur, sublatumque fuit temporis interval- lum inter Primam, Tertiam, aliasque Canonicas Horas. Tum Collegiatae urbanæ, ac diocesanæ idem tempus pro Divino Officio sibi statuerunt; tum fortasse Collegiatae saltem Diocesis morem etiam induxerunt recitandi Matutinum peracto Completorio antecedentis diei, vel usum jampridem invecum confirmari tunc posse censuerunt, quamvis neque voluntas, neque auctoritas Cardinalis id concedere valeret, cui nempe solum arbitrium permissum fuit, ut horam canendi Matutini (*de mane* tamen) decerneret.

87. Si quis ejusmodi tempus immutare vellet gravissimis certè difficultatibus implicaretur, & omnia personare querimoniis intelligeret; nec deessent peritissimi Medici, qui testimoniis affir-

marent id periculosum esse, & futuros morbos, atque obitus repentinos prænunciarent ob cæli inclementiam hyberno tempore, & ob exiguum somnum æstatis tempore, si matutinis horis vigilandum sit. Attamen non latet has querimonias ex aliis causis dimanare, nempe, ex vitæ ratione, institutoque, quod in hac Civitate, totaque Italia nimis invaluit, ubi noctes vigiliis, dies verò quieti, ac somno tribuuntur; ubi publicos, privatosque hominum, ac mulierum conventus ipsi Ecclesiastici frequentant. Porro id non accideret, si ipsi noctis spatium sæcularibus liberum relinquentes, illorum commercium, & familiarem consuetudinem vitarent, uti oportet, debitisque horis Ecclesiæ inservirent: sed inveteratis moribus licet inviti, cedentes tempus pro Divinis Officiis antea designatum permittimus; verba solum faciemus de Matutino, quod post Completorium antecedentis diei perfolvitur, & certos limites indicabimus, quos qui non attigerit, tanquam absentes notari debebunt.

88. Non ignoramus a Canonicis in Metropolitana perraro Matutinum recitari post Completorium diei antecedentis; rariùs quoque id contingere in Collegiata S. Petronii, idemque institutum retinere volumus, ipsique conformari Collegiatam etiam S. Mariæ Majoris. Deinceps peculiare quasdam leges condemus, quæ huic negotio aptissimè conveniant. Canonici S. Joannis Decretum jactant Decessoris nostri, quo liceat ipsis certis anni temporibus Matutino Officio vacare post Completorium alterius diei. Quare jubemus afferri Decretum ejusmodi intra sex menses, idem temporis spatium præscribimus reliquis duabus Collegiatis Plebenfi, ac Centensi, ut nobis declarent, utrùm veterem consuetudinem retinere velint, & quâ ratione ducantur;

an verò aliud sumere consilium deliberent, ut peractis his sex mensibus opportuna, & consentanea a nobis decernantur.

89. Sed jam pauca dicamus, quo tempore veluti absentes norandi sint Canonici : ac primum silentio præteribimus cœtum illum Canonico-
rum, ubi distributiones Matutini Officii lucra-
batur, qui non abesset, dum hymnus *Te Deum*
caneatur. Haud nominabimus alium cœtum,
ubi tanquam a Matutino absens notatur, qui post
tertium Psalmum in Chorum venerit ; & illum
pariter cœtum, ubi nota dignus tantum habetur,
qui peracto secundo Psalmo (videlicet Matuti-
ni) ad Chorum accesserit. Quapropter statui-
mus in posterum notandos esse, velut absentes
a Matutino Canonicos tum in Civitate, tum in
Diœcesi, qui post primum Psalmum in Chorum
convenerint ; eodemque modo notandos, qui
reliquis Horis Canonicis primo Psalmo peracto,
& Missæ Sacrificio post ultimum *Kyrie eleison* in-
tererint. Hæc prorsus consentanea sunt consue-
tadini, quam exercent Romanæ Basilicæ, &
legibus, quibus uti debent Canonici nostræ Ci-
vitatatis, ac Diœcesis, quemadmodum intelligent,
si ipsas leges semel percurrant, quas sæpissimè
quidem nominant, licet nunquam viderint. Hor-
tamur Punctatores, ut rationem ipsis propositam
accuratissimè teneant. Insuper eos monemus, si
negligerent se gesserint, teneri de suo reliquis
Canonicis persolvere omnem fructum, quem ex
aliorum absentia percepissent, si notati diligen-
ter, ac meritò fuissent. At quoniam admoniti
fuimus plures inveniri, qui petulanter miniten-
tur, si notentur absentes, & quâ lubet horâ ad
Officia Divina convenire sibi arrogant, ideo præ-
cipimus, ut eorum nomina Punctator nobis de-
ferat, quibus ob insolentiam debitas pœnas irre-

INSTITUTIO CVII. 411
gabimus, ut reliqui omnes sollicitudine vindicentur.

§. XV.

*De modo recitandi Horas Canonicas in Choro
a Canonicis tum Urbanis, tum
Diæcesanis.*

90. **P**aragrapho quinto auctoritate sacrorum Canonum adducti planè ostendimus in recitandis Divinis Officiis voces aptè comparari debere, aliquando genu flectendum, haud festinanter canendum, nulla vocabula præcidenda, paulisper voce subsistendum, ubi asteriscus interponitur, postremò studium in eo conferendum, ne Chori pars versiculum canere incipiat, cùm pars altera versiculum suum nondum absolverit.

91. Hæc nisi fiant accuratè, præceptum sanò recitandi Divini Officii graviter violatur. Quamobrem remoto quocunque arbitrio, atque indulgentiâ, oportet indicare, ut universi Canonici his omnibus diligentissimè satisfaciant, ita legitur in constitutionibus Metropolitanæ cap. 11.: *Ea verò psallendi ratio ab omnibus tam Canonicis, quàm Mansionariis servetur, quæ sit decens & congrua tanto muneri, ut non cursim, non perturbatè, non oscitanter, sed leniter, distinctè, ac studiosè psallant, factâ convenienti in medio uniuscujusque Psalmi versiculo suspensione, quâ pars a parte distinguatur. Si quis autem ab una parte Chori inceperit, antequam ab altera versus finiatur, vel voce evagaverit, se non continens intra tonos & modulos jam datos, semel admonitus se non emendaverit, pro qualibet vice omnes unius diei distributiones debitas, aut debendas, omnino amittat.* Cardinalis Rea-

tinus in legibus ab ipso conditis pro Collegiata S. Petronii Canonicas Horas hoc pacto recitandas docuit (m) : *Omnes & singuli, qui fuerint præsentes, devotè, clarè, & intelligibiliter cantare teneantur.* Constitutiones Capituli S. Joannis hæc præscribunt Canonicis (n) : *Ea verò psallendi ratio ab omnibus tam Canonicis, quàm cæteris Presbyteris servetur, quæ sit decens & congrua tanto muneri, ut non cursim, non perturbatè, non oscitanter, sed leniter, distinctè, ac studiosè psallant, factâ convenienti in medio uniuscujusque Psalmi versiculo suspensione, quâ pars a parte distinguatur.* Eadem prorsus verba traduntur in Constitutionibus Collegiatæ Plebenlis *cap. 3.* Cùm hæc ita se habeant, & cùm Missæ Conventualis Sacrificio maximum studium a Canonicis impendendum sit, quisque faciliè intelligit haud licere libros, vel quæcunque scripta in Choro legere, dum Officia aut res Divina peraguntur. Hoc idem quibusdam ex recensitis Capitulis expressè indicitur, sed apertissimè præcipitur a Conciliariis Decretis, quæ ipso §. quinto superius recensuimus. Itaque, si quis Canonicus hæc facere detrectaret, & vix Chorum ingressus fuit, statim prodiret, idque sæpius iteraret, ut cum externis in alia Ecclesiæ parte, sive Sacratio sermones intermisceret; si quis etiam libros, aut alia scripta præ manibus haberet, quæ plerumque negocia præferunt parum illis consentanea, qui inter initiatos Sacris cooptantur, compertum, certumque habeat id sibi nequaquam licere, distributiones haud lucrari, & inter notandos tanquam revera absentes a Choro debere referri.

(m) Rubr. 13. (n) Cap. 7.

§. XVI.

De assistentia, & vacatione a Choro in Metropolitana, & Collegiatis Urbanis, ac Diocesanis.

www.libriol.com.cn

92. **P** Aragrapho sexto sententiam Tridentini Concilii cap. 12. sess. 24. de Reformatione fusè explicavimus, videlicet haud imperituri Canonicis trium mensium vacationem, sed tantum constitui, ne vacationes ejusmodi spatium trium mensium superent. Ostendimus licere Canonicis abesse a Choro tempore vacationum absque licentia Episcopi, non autem Diocesis fines relinquere, nisi prius facultatem ab illo impetraverint; eam rationem in his vacationibus habendam esse, ut non omnes uno tempore illas sibi deposcant; eas tandem statui nequaquam posse tempore Adventus Domini, Quadragesimæ, & diebus festis, quæ per annum majori solemnitate celebrantur: absentes a Choro tempore vacationum fructus quidem Præbendæ, non verò distributiones lucrari: tandem vacationum tempus haud supputandum esse hâc ratione, ut anno peracto notæ, live punctationes simul congerantur, sed dies integri numerandi sunt, quibus Ecclesiæ Canonicus inservit.

93. Gregorius XV., qui antea præfuerat huic Bononiensi Ecclesiæ, & Canonicos, ac Mansionarios Divinis Officiis in Choro celebrandis assiduos ita perspexerat, ut nullo unquam tempore vacare liceret, postquam renunciatus fuit Pontifex Diploma promulgavit, die 25. Junii anno 1621., in quo Canonicis, ac Mansionariis hæc liberaliter elargitur: *Mandamus, ut posthac in perpetuum eisdem Canonicis duorum, Mansionariis verò prædictis unius mensis vacationem fin-*

414 PROSPERI CARD. LAMBERTINI

gulis annis a residentia personali in dicta Ecclesia per ipsos facienda certis anni temporibus, & alternatim juxta distributionem per eundem Ludovicum Cardinalem, (Cardinalem Ludovicum nominat Nepotem suum, & Bononienfium tunc Archiepiscopum) modernum & pro tempore existentem Praesulem hujusmodi faciendam liberè permittat, ita ut eisdem temporibus non residendo, ac Divinis Officiis minimè intercessendo, nihilominus fructus, redditus, proventus, jura, obventiones, & emolumenta quaecumque, ac etiam distributiones quotidianas, quæ solis praesentibus, & Divinis Officiis interessentibus dari solent, ipsi Canonici & Mansionarii praedicti percipere, exigere, ac in suos usus, & utilitatem convertere liberè, & licitè valeant.

94. Quapropter, cum idem Cardinalis Ludovicus Apostolicum hoc privilegium executioni demandare vellet, die 10. Decembris anno 1621. monumentum, seu Decretum solemne condidit, ubi praeter cæteris hæc leguntur: *Us diebus festis Chortus frequentior habeatur illâ hora, quâ magno numero populus ad Ecclesiam confluere solet, indicitur haud licere vacationem a Missæ Conventualis Sacrificio, neque a Vesperis ejusdem diei sibi desumere, quoties festi dies ab Ecclesia præcipiuntur. Item vacare non liceat a Matutinis in pervigilio Natalis Domini, ac feriis 4. 5. & 6. majoris Hebdomadæ, die solemnis Paschatis, Pentecostes, Corporis Christi, S. Petri, & Sanctorum Omnium: Reliquis anni diebus vacatio a Pontifice permessa liberè sumatur, donec numerus duorum mensium pro Canonicis, unius tantum mensis pro Mansionariis absolvatur. Ex his postremis verbis facile colligitur permissum ab eodem Cardinali fuisse, ut notæ, seu punctationes anni cursu a*

Canonicis absentibus contractæ simul jungerentur, totidemque dies ipsi ex vacatione duorum mensium, Mansionarii tamen ex numero unius mensis detraherent.

95. Nihil novi Metropolitanæ nostræ sancimus, sed Cardinalis Ludovici Decretum observari plurimum commendamus, sartum, tectumque perpetuò cupientes Diploma Gregorii XV., & illud pariter monemus, ne Canonicus ullus Diœcesis finibus excedat, etiam vacationum tempore, nisi prius a nobis facultatem consequutus fuerit.

96. Quondam in Collegiata S. Petronii quadraginta dierum vacationem singulis annis Paulus III. Canonicis indulserat, cujus particeps nequaquam esse Mansionarios Sacra Congregatio die 30. Martii anno 1685. declaraverat. Nunc autem interpositâ Sacræ Congregationis auctoritate novam rationem, & institutum Canonicis proposuimus; ita ut dimidia pars illorum per unius hebdomadæ spatium in Chorum conveniat, & tunc altera pars vacationem obtineat: pars, quæ vacat a Choro immunis distributiones quidem amittit, sed ipsæ augentur pro illis diebus, quibus Divinis Officiis recitandis Canonici vacantes subrogantur. Dies quoque enumeravimus, quibus nullo habito discrimine, Canonicos omnes convenire oportet. Permissum Mansionariis pariter fuit, ut quadraginta dierum spatio vacarent; quæ sanè omnia explicantur iis Decretis, quæ die 28. Maii, & die 2. Septembris anno 1735. in lucem dedimus. Quare singulos hortamur, ut iisdem Decretis pareant, ac ne ullus a Diœcesi abscedat, nisi prius facultas nostra intercefferit, ac ne pravi usus, quos superius indicavimus, cum aliquis immunis Canonicus alterius loco sufficiendus est, iterum revocentur.

97. Constitutiones, quas Bartholomæus Bononiensis Episcopus pro Canonicis S. Mariæ Majoris confecerat anno 1394. obsoleverunt, ita ut moribus hujus temporis aptari nequeant. Testatur ipse Episcopus eam legem propositam esse Canonicis, ut quotidie ad Chorum accedant, quod tamen quotidie facere prætermiserant. Quapropter dies omnes designavit, quibus interesse Choro tenebantur *ad Divina Officia celebranda per se, vel per substitutum idoneum, cessante justo impedimento*. Nunc Canonici S. Mariæ Majoris per duos menses vacationem habent, quo tempore distributiones quoque percipiunt; tamen diebus festis vacare ipsis non licet: initium, & causa diuturnæ hujus vacationis penitus ignoratur: id nos consentaneum existimamus, ideoque nihil innovandum ducimus; Canonicis ipsis facile indulgemus ob exiguos ipsorum proveniunt, ut etiam dum vacant a Choro, distributiones lucrentur: solum commendamus illis summo opere, ne festis diebus Chorum ullâ ratione dimittant.

98. Canonici S. Joannis, ac Centensis Capituli nullis utuntur vacationibus. Sed Collegiatae Plebenfis Canonicis vacatio per duos menses conceditur. Quamobrem Capitulum S. Joannis idem privilegium a nobis petierunt: examinabimus, quid vel nostrâ, vel ampliori alterius Judicis auctoritatetribuendum ipsis Canonicis videatur: sed opus est, ut intra sex menses ipsi, & Centenses etiam Canonici hoc privilegium exposcant eâ conditione, ut dies festi a vacationibus secernantur. Opus pariter est, ut Canonici Plebenfis Collegiatae nobis ostendant intra spatium ejusdem temporis, cur duobus mensibus, & festis etiam diebus a Choro immunes habeantur.

§. UL

§. ULTIMUS.

*De his Canonicis, qui distributiones quotidianas
lucratur, & qui ipsis privantur tum in
Metropolitana, tum in Collegiatis Ur-
banis, & Diœcesanis.*

99. **P**aragrapho septimo fusè jam exposuimus hoc argumentum. Quare repetenda minime sunt, quæ diximus, sed tantum omnes in Civitate, ac Diœcesi Canonicos monemus, ut ipsis diligenter obtemperent. Nam sunt leges a Sacra Congregatione præscriptæ, ex jure Pontificio, & Synodo Tridentina desumptæ. Attamen pauca superaddenda putamus de corporis ægritudine, de animarum cura, de Missa celebranda, cum Divina Officia peraguntur, quæ frequenter contingunt, aut veluti impedimenta pro dimittendo Officio solent afferri.

100. In mentem venit quidam cœtus Canonicorum ultra montes, qui distributiones percipiendas asseribat a Canonicis, & Mansionariis, qui Choro abessent, ut barbam deponerent, eumque diem comparandum diebus ægrotantium contendebat. Hic *dies de barba* nuncupatur, quo Sacra Congregatio permisit quidem Canonicis abesse a Choro, & distributiones lucrari, decrevit tamen ipsum diem recenseri inter vacationum dies, quos illi Canonici singulis annis per trium mensium spatium obtinebant. Veteres Constitutiones S. Mariæ Majoris in hac re nimis Canonicis indulgent. Omittimus illas etiam, quas anno 1394. Bartholomæus Episcopus consecit, uti dictum est. De illis verba fa-

Tom. III.

D d

cimus, quæ conditæ fuerunt ab Episcopo Uberto, qui circiter annum 1303. Bononiensem Ecclesiam administravit. Jubet ipse distributiones solum iis Canonicis imperitari, qui præsentibus Divinis Officiis interfunt: *Nisi quem corporalis infirmitas, seu debilitas, aut sanguinis minutio seu sumptio potionis, vel medicinae, excusaverit, qui potionatus, vel minutus, tribus diebus ab ipsis Horis possit abesse.* Laxa nimis proculdubio videtur hæc Constitutio, nisi ad eos redigatur, qui morbi causâ sanguinis copiam imminueri, aut potionem aliquam sumere debent, illis omnino seclusis, qui purgandi corporis gratiâ hæc eadem facienda suscipiunt. Statuta verò Canonicis S. Petronii ab Episcopo Zanetto proposita, cum Clemens VII. Pontificatum gereret, nimiam severitatem præseferunt; nam si qui Matutino Officio sub auroram præsens non fuerit, etiam si morbo impediatur, caret omnino distributionibus: *Neque in hoc absentes, aut infirmi excusari valeant; sed portio tam absentium, quàm infirmorum, si qui fuerint, cæteris præsentibus accrescat.* Sed Ecclesia Mater piissima indulget ægrotantibus distributiones etiam percipere, quamvis absentes a Choro extiterint, si tamen (dum incolumes erant) Ecclesiæ diligenter inservire consueverint, uti jam fusè demonstravimus. Quapropter morbi gravitas, ac veritas solum examinanda superest. Hinc denuo repetimus, quod superius a nobis dictum est, inter ægrotantes haud numerandos esse, qui urbem circumit, & negotiis suis operam præbet, & qui per diem suis ædibus clauditur, sero tamen conventus hominum invisit, ibique ad multam noctem servatur: Medicos autem rogamus, & obtestamur, eosque faciles

votis nostris futuros esse pro certo habemus, ob nostram in ipsos benevolentiam, & observantiam, ne tam molestum sibi negotium exhibeant probandi nobis, uti non semel evenit, quod tristitia Chori non exiguum affert detrimentum, contra verò voluptas, quæ dimanat ex hominum commercio, & consuetudine tuendæ incolumitati confert maximè; ex quo tanquam præsentes existimari volunt Canonicos, qui Chorum dimitunt, nocturnis verò cœtibus longum tempus infumunt. Porro tristitiam, quam Divinis Officiis adjunctam esse prædicant, Dæmonis impulsu concitari non immeritò putamus, nec satis tutam esse innocentiam, præsertim in iis, quibus etiam mulieres admiscuntur; hinc morum Magistros Physicæ Professoribus anteferendos judicamus, neque immunes eos habendos esse, qui tristitiam, & voluptatem ex his percipiunt, quæ Dæmoni summopere arrident.

101. Prior Collegiæ S. Mariæ Majoris juxta Decreta Romanæ Rotæ curam gerit animarum, & primam in eo Capitulo dignitatem obtinet; eundem Principem locum tenent Archipresbyteri in Collegiatis S. Joannis, in Plebeni, ac Centensi, & ipsis animarum cura committitur: hi omnes Divinis Officiis adesse tenentur: equidem distributiones aliquando percipiunt; licet ad Chorum minimè accedant, sed tunc solum id accidit, cum animarum cura distenti occupantur. Quare in mentem ipsis revocamus, ut hoc privilegio, cum opus fuerit, solum utantur. Meminerint præter Canonicum notandis absentibus constitutum, alium quoque Censorem, ac Judicem in cœlis versari, quem nemo decipere potest, & qui falsas rationes reliquis mortalibus

impervias, suo lumine deprehendit, nec debitis afficere pœnis omittit.

102. In vetustis legibus, quas pro Canonicis S. Petronii Episcopus Amerinus edidit, hæc leguntur (o): *Item quod signentur illi, qui celebraverint Missas in Ecclesia prædicta tempore Officii, vel Missæ in Choro, dummodo non maneant extra Chorum, nisi dicta de causa.* Hinc videntur distributiones illi concedi, qui Chorum relinquit, dum Officia Divina peraguntur, ut in eadem Ecclesia, non autem in aliena Missæ Sacrificium celebret. Si quis id facere pariter contendat, & hujus Constitutionis auctoritatem nobis objiciat, duo potissimum respondemus. Primum, Canonicis S. Petronii Matutinum Officium tempore noctis olim indicebatur, deinde recentius sub auroram; & illi, tanquam absentes notabantur, qui Matutino abessent, licet morbo premerentur. Quare vel universæ leges vetustæ, vel nullæ in pristinum revocentur, uti dici solet *in subjecta materia*. Non enim licere debet partim probare, & partim improbare vetustatem, nempe, probare in iis, quæ commodum asserunt, in illis autem improbare, quæ nimis incommoda, & molesta videntur. Secundum, cum posteriori tempore Sacra Congregatio suis Decretis a Pontifice confirmatis declaraverit, carere distributionibus Canonicum, qui Divinum Officium in Choro dimittit, ut Missam celebret, hinc juris estatum locum habet, nempe, *posteriora derogant prioribus*. Ob has causas die 28. Maii anno 1735. hoc Decretum pro Canonicis S. Petronii vidimus: *Et quia non dicitur venisse, qui non stetit, mandamus ulterius, ut habeatur pro absente, qui tempore Divinorum*

(o) Rubr. 10.

Officiorum non fiat in Choro, sed vel in Ecclesia, aut in Sacratio, & sic extra Chorum, vel a Choro exit, ut Missam tempore predicto celebret, nisi forte ad Missam celebrandam accedat vocatus a Tabulario, & petita, & obtenta licentia a Canonico Camerario, vel ab alio Canonico in ejus vices suffecto, strictè onerata conscientia Punctatoris, si in quolibet ex dictis casibus punire emittat pro rata absentia.

103. Idem Decretum renovamus, iterumque præcipimus Canonicis tum in Metropolitana, tum in Collegiatis Urbanis, ac Diocesanis, ne Divinum Officium in Choro intermittant, ac deferant Missam Conventualem, ut ipsi Missæ Sacrificium privatim in Ecclesia celebrent: nisi vocentur a Custode Sacrii, & petita prius ac obtenta licentia ab eo Canonico, qui primum in Choro locum teneat, qui eam rationem habebit, ne multis uno tempore id concedatur, ac ne Chori frequentia ob nimiam facilitatem plurimum imminuatur. Si quis Missam celebrabit contra hæc, quæ præscripsimus, tanquam absens notabitur per illas horas, quibus Chorum relinquet. Si Punctator munus suum prætermiserit, de suo satisfacere tenetur, illatumque cæteris damnum reparare. Ipse pro certo habeat se nullam ob causam remissionis, vel condonationis excusari, uti superius comprobavimus: ut uno verbo complectamur omnia, Chorum dimittere non licet pro Missa celebranda, nisi Ecclesiæ commodum, non verò Sacerdotis utilitas id postulaverit. Perpendant Canonici, & Mansionarii singularem indulgentiam, quâ horæ statuuntur ad Matutinum Officium peragendum, & inde faciliè cognoscent, an Mis-

422 PROSPERI CARD. LAMBERTINI
sa celebrari commodè possit, priusquam Di-
vinis Officiis initium fiat.

104. Post sex menses ab hac die, delatisque
petitionibus, quas nuper indicavimus, Tabel-
lam promulgabimus, quæ horas ad Officium
Divinum canendum in singulis Collegiatis de-
signet : interim nullos immunes facimus ab iis
omnibus, quæ superius decrevimus, neque a
pœnis, quæ iussu hæc detrectantibus irrogan-
tur, si forte contingat ante sex menses, vel
etiam hoc tempore eadem iussu violari.

FINIS TOMI TERTII

INDEX RERUM,

quæ tribus Institutionum Tomis continentur.

Abbates

Tempore Sacrificiû non possunt uti instrumento argenteo cum candela, quod vulgò dicitur *Bugia*. Tom. 1. pag. 403.

Neque consecrare, nisi in propriis Ecclesiis Vasa pro Sacrificio sine speciali Pontificis privilegio. T. 1. p. 221.

Possunt tamen Vestes, & Vasa Sacra benedicere. *ibid.*

Conferre primam Tonsuram, & Ordines Minores sibi subditis de licentia Episcopi. p. 219.

Minimè verò sibi non subditis, etiam de licentia Episcopi. p. 220.

Abbates Regulares

In Missis, ac Vesperis Pontificalibus tantum impertiri possunt benedictionem cum trina Crucis productione. p. 406.

In Missis privatis, quoad omnia, a simplici Sacerdote non differunt. *ibid.*

Absolutio Sacramentalis.

Varie auctorum sententiæ circa Ecclesiasticam disciplinam de absolutione: an concederetur, vel negaretur etiam in mortis articulo quibusdam peccatoribus. p. 223. & seqq.

Nullum est tam grave peccatum, quod accedente poenitentia absolvi nequeat. p. 225.

Quinam ejus sint incapaces. T. 2. p. 348.

Acceptio Personarum

Quando committatur occasione nominationis ad beneficia. T. 1. p. 117.

Si præferatur amicus, vel consanguineus, meritis æqualibus, non committitur. *ibid.*

Actus Fidei, Spei, & Charitatis-

Non sufficit eos elicere aliquando intra quinquennium. T. 2. p. 334. & seqq.

P d 4

Propositiones in hac materia damnatæ. *T. 2. p. 350.*

Divino, naturalique præcepto tenemur eos proferre aliquando in vitæ curriculo. *ibid.*

In quibus circumstantiis eos teneamur iterare. *ibid.*

In salutis discrimine versatur, qui frequenter eos non elicit. *p. 351.*

Administratores Ecclesiarum

Quando teneantur administrare Celebrantibus utensilia. *p. 200.*

Utrum, & quando possint sibi retinere partem eleemosynæ pro utensilibus in Missæ Sacrificio. *p. 206. & seq.*

Adrianus Secundus

Quid fecerit, ut Regem Lotharium ab impudicis amoribus cum Pellice Valdrada averteret. *p. 81.*

Adventus Domini.

Celebritas Adventus Domini a quo fuerit instituta. *T. 1. p. 106.*

Quot sint Adventus Domini, ob quos Ecclesia celebritatem instituit; *ibid. & seq.*

Jejunium in eo servari solitum tam apud Orientalem, quam Occidentalem Ecclesiam. *p. 104.*

Eodem tempore non incipit apud Ordines Regulares. *ibid.*

Antiquitus Jejunium erat indictum. *p. 105.*

Quando hæc disciplina fuerit immutata. *ibid.*

Celebritas Adventus Domini juxta Durandum a S. Petro inducta. *p. 106.*

Probabilius a S. Gregorio Magno. *ibid.*

Quare die primo Dominico Adventus legatur Evangelium de Judicio finali. *p. 107.*

Quare eo tempore omittatur *Gloria in Excelsis*, & Hymnus *Te Deum*. *p. 108.*

Quare a Diaconis Dalmaticæ, & Subdiaconis Tunicellæ deponantur, & Casulas complicatas ipsi assument. *ibid.*

Tempus Adventus Domini non modò a Claustralibus, sed ab omnibus observandum. *p. 109. & seq.*

Antiquitus eo tempore conjuges ab omni commercio abstinebant. *ibid.*

Quid a Parocho præstandum hoc tempore ex S. Carolo Borromeo. *p. 111.*

Novendiales preces faciendæ ante Diem Natalem Domini. *p. 112.*

Agape

Quid essent, & quomodo celebrarentur. *T. 2. p. 169.*

Corruptelæ inductæ earum occasione primis Ecclesiæ temporibus, quàm graviter a S. Paulo reprehensæ. *p. 172.*

Quanto tempore perseveraverint. *p. 173.*

Agobardus Lugdunensis Archiepiscopus

Quàm improbaverit magnatum consuetudinem utendi Sacerdotibus ad res domesticas. *T. 1. p. 392.*

Aistulphus Longobardorum Rex

Quadraginta Lucios quotannis exigit a Monachis Nonantulæ pro S. Martini Quadragesima. T. 1. p. 104.

Alcuinus

A Carolo Magno ex Anglia accitus, ut in ejus ditione Academias novis legibus institueret. p. 46.

Quàm necessariam ad Sacras facultates putaret Logicam. *ibid.*

Alexander Cardinalis Sfortia

Legatus Civitatis Bononiensis luxum prohibuit in vestibus, conviviis, & exequiis celebrantibus. p. 429.

Alexander III.

Pessimam consuetudinem, quæ in Galliis ætate mediâ obtinebat, de injuriis ab unoquoque privatâ auctoritate puniendis, conatur evellere. p. 110. & seq.

Saltem tempore Adventûs Domini. *ibid.*

Canonicatum Theologalem primus instituit. p. 210.

Interrogatus a quibusdam populis prope mare degentibus, an liceret piscari diebus festis Haleces, si forte ad littus accessissent, quid responderit. T. 2. p. 278. & seq.

Valida decernit testamenta facta coram Parocho, & tribus, vel duabus aliis personis idoneis. T. 3. p. 226.

Alexander Severus

In eligendis Provinciarum Rectoribus, vel Procuratoribus quinam esset ejus mos, & consuetudo. T. 2. p. 355.

Alexander VII.

Ob gravissimas causas permisit omitti aliqua Sacramentalia in Baptismo conferendo Mulieribus Sinensibus. T. 3. p. 154. & seq.

Initiandis Romæ Sacris Ordinibus spirituales secessum decem dierum præscribit. p. 215.

Altaria Privilegiata.

Quo fundamento Summus Pontifex unittatur declarans Altaria privilegiata. T. 2. p. 204.

Altarium hujusmodi antiqua monumenta. *ibid.*

Quænam sint eæ Ecclesiæ, quibus conceditur Altare privilegiatum. p. 205.

Quot numero Missæ debeant quotidie celebrari in Ecclesia ubi est Altare privilegiatum. *ibid.*

Quando Altare privilegiatum maneat suspensum ratione obligationis numeri Missarum, quæ non adimplentur. p. 206. & seq.

Ancilla.

Quis earum Parochus. T. 1. p. 386.

Annulus in digitis

Interdicitur quibuscunque Sacerdotibus tempore Missæ. p. 401.

Apostoli

Rem Divinam non fecerunt triduo mortis Domini. p. 208.

Quando primò fecerint. *T. 1. p. 208.*

Quà veste induti. *p. 210.*

Super Altare sacrificaverunt. *p. 211. & seq.*

Ad Græcorum querimonias contra Judæos eleēmosynarum dis-
tribuendarum munus iis demandant. *T. 2. p. 361.*

Mulieres suorum itinerum comites habebant; quæ alimenta
necessaria subministrarent. *p. 478. & seqq.*

Quare postea eas dimiserint. *ibid.*

Archipresbyteri

Singulis mensibus tenentur cœtus pro examinandis quæstioni-
bus Theologiæ Moralis indicere. *T. 3. p. 197.*

Sive Titulares sint, sive alios Parochos subiectos habeant,
p. 195.

Quomodo se gerere debeant, cum nullos habent sibi sub-
iectos Parochos. *p. 198. & seq.*

Quenam statuuntur poenæ in eos, qui huiusmodi cœtus omit-
tunt. *ibid.*

Non satis est, si suam sententiã scriptam transmittant nisi
legitimè impediti. *p. 197.*

Archidiaconi.

Quenam essent eorum partes, & munus erga Ordinandos,
T. 2. p. 354.

Arfaces Sicariorum Princeps

Mittit nonnullos, qui S. Ludovicum Galliarum Regem obtrun-
carent. *p. 18.*

Articuli Fidei

Quinam explicitè, & quinam implicitè credendi, & quã ne-
cessitate. *p. 342.*

Propositio in hac materia ab Innocentio XI. damnata. *ibid.*

Utrum omnes Fideles æqualiter teneantur ad notitiã expli-
citam articulorum Fidei, qui sunt necessarij necessitate me-
diũ. *p. 346. & seq.*

Laborans ignorantia mysteriorum, quæ necessaria sunt necel-
sitate mediũ, non est capax absolutionis. *p. 349.*

Propositio in hac materia damnata ab Innocentio XI. *p. 348.*

Asylus, seu localis immunitas Ecclesiarum.

Rei omnes in Ecclesiis gaudent asyli beneficio, nisi crimina
alia sint, quibus denegatur hoc privilegium. *p. 15.*

Asyli institutionem approbant Sacræ literæ. *ibid.*

Crimina, quibus asyli privilegium denegatur ex jure commu-
ni, & antiquis Pontificum decretis. *p. 17.*

Crimina, quibus idem privilegium denegatur ex Constitutio-
nibus Gregorii XIV., Benedicti XIII., & Clementis XII.
p. 19. & seqq.

Utrum decoretur per luxuriam, vel qui se tales simulant,
gaudeant privilegio asyli Ecclesiastici. *p. 19.*

Non gaudentes privilegio asyli Ecclesiastici quâ ratione extrahendi. *T. 2. p. 27.*

An possint extrahi causâ indictâ. *p. 30.*

Utrum illi sint extrahendi, qui solum ex conjecturis cognoscuntur non gaudere hoc privilegio. *p. 28.*

Non obstante immunitate, si quis gravium criminum reus sit, vel sæpius illa commiserit, interpositâ Summi Pontificis auctoritate, deinde potest in carceres detrudi Judicis Ecclesiastici, & poenâ extraordinariâ puniri. *p. 36.*

Rei, qui asylo non gaudent, extrahendi, legumque auctoritate a suis Judicibus plectendi. *p. 30.*

Confugientes ad loca Sacra, & longè ab ipsis capiantur, non gaudent privilegio asyli, etiam si dolo inde subducti. *p. 33.*

Aspersorium

A quo debeat porrigi Episcopo accedenti ad Ecclesiam suam Diocesim. *T. 3. p. 316. & seq.*

Auctor Cantus

Psalmorum in Ecclesia. Vide *S. Ambrosius*. Vide *Diodorus*, Vide *Flavianus Antiochenus*.

Bacchanalia

Unde dicta vulgò *Carnevale*. *T. 1. p. 137.*

Quàm perniciosa sint, & nequam. *T. 2. p. 394.*

Clericis, & Sacerdotibus vetitum Larvas, seu Personas induere. *T. 1. p. 446.*

Persona nen sit vestis sacra, vel habitus Regularis. *p. 447. & seq.*

Bagot Societatis Jesu Theologus

Docet Episcopum semper esse verum, & proprium suorum Diocesanorum Sacerdotem. *p. 190.*

Ejus opinionem Clerus Gallicanus amplectitur contra impugnantes. *ibid.*

Baptismus

Antiquitus conferri solebat tantum Sabbato Majoris Hebdomadæ, & in pervigilio Pentecostes. *p. 2. & T. 3. p. 146.*

A solis Episcopis. *T. 1. p. 3.*

In Ecclesia tantum omnium Principe. *ibid.*

Ritus, & cæremoniæ in Baptismo antiquissimæ. *p. 75. & seq.*

Baptismus sub conditione quando conferendus. *ibid.*

Nunquam in privatis ædibus, nisi gravissimas ob causas. *T. 3. p. 148.*

Pœnæ contrafacientibus irrogatæ a Sacris Canonibus. *ibid.*

Si omittantur cæremoniæ absque urgente necessitate, culpa lethalis admittitur. *p. 154.*

Baptismus collatus ab Hæretico

Non est iterandus, etiam sub conditione, quoties non dubietur de materia, forma, & intentione. *T. 2. p. 485.*

Baptismus sub conditione

In quibus casibus conferri possit. *T. 2. p. 482. & seq.*

Baptizans sub conditione

In quo casu irregularitatem contrahat. *p. 486. & seqq.*

Utrum irregularitate contractâ possit susceptos Ordines exercere. *p. 488.*

Utrum etiam Ministri in aliquo casu contrahant irregularitatem. *ibid.*

Barbitonfores

Diebus festis sanguinem mittere, & ægrotis mederi possunt.

p. 55.

Olim iis Bononiæ, & alibi vetitum fuit caput tondere, & barbam radere. *ibid.*

Quâ horâ, & tempore illis modò permissum id sit. *p. 59.*

Basilica Lateranensis

A Sancto Silvestro consecrata, per Clementem VIII., & Innocentium X. restauratur. *p. 296.*

A Benedicto XIII. iterum dedicatur. *ibid.*

Bellarminus Cardinalis

Indicat rationem piè recitandi Divini Officii. *T. 3. p. 358. & seq.*

S. Francisco Salesio consulenti, an Claustris deberet includere quasdam Virgines, & Viduas communem vitam agentes sine votis, quid responderit. *T. 2. p. 292. & seq.*

Bellum.

Quodnam appelletur Bellum justum. *T. 3. p. 184. & seq.*

Benedictiones.

Benedictionum virtus. *T. 2. p. 118.*

Benedictiones impertiri possunt cum Sacra Effigie, aut Reliquiis. *p. 123. & seq.*

Hujusmodi benedictionum aliquot præclara monumenta. *p. 124.*

Benedictiones solennes in Matrimoniis.

In Matrimoniis, quæ contrahuntur vetitis temporibus, benedictiones sunt interdictæ sub gravi culpa. *p. 431. & seqq.*

Quænam intelligantur esse solennes, & non solennes, benedictiones. *p. 435. & seqq.*

Benedictiones Mulierum post partum, Fontis Baptismalis, ignis, Seminis, Ovorum &c.

Non sunt de juribus merè Parochialibus. Benedictiones tamen Mulierum post partum, & Fontis Baptismalis debent fieri a Parocho. *T. 3. p. 290. & 293.*

Prohibentur fieri in Ecclesiis Sodalitatum. *p. 306. & seq.*

Benedictio Cerei Paschalis, & ignis

Quo die debeat peragi. Quis ejus Auctor. *T. 1. p. 461. & seq.*

Quid præferat. *p. 462.*

Benedictiones, distributiones Candelarum, Cinerum &c.

Non sunt de juribus merè Parochialibus. *T. 3. p. 290. & 293.*

Prohibentur fieri in Ecclesiis Sodalitatum, nisi pro Sodalibus.

T. 3. p. 306. & seq.

Benedictio Campanarum.

Ritus benedicendi Campanas quis fuerit primus auctor. T. 2. p. 126.

Cur Campanis Sancti alicujus nomen imponi soleat. p. 127.

Hujusmodi benedictio non est verus Baptismus. p. 128.

Beneficia, quæ ex Campanarum benedictione ad nos proficiunt.

p. 129.

Est solius Episcopi Campanis benedicere. p. 131.

Benedictionum aliquarum Ritus.

Ritus benedicendi Equis, & animalibus. p. 114.

Ritus benedictionis contra Mures, Locustas, Bruchos, & Vermes noxios. p. 120.

Ritus benedicendi Agris. p. 122.

Ritus benedicendi Campanis. p. 127.

Benedictus XIII.

Antiquum ritum renovat inter Patrum, & confirmandum ætate adultum. T. 1. p. 62.

Præbendam Theologalem soli Doctori laureato in Sacra Theologia jubet conferri per concursum. T. 2. p. 211.

Indulgentiam Plenariam iis concessit, qui post peractam semel in mense Confessionem, acceptamque Sacram Eucharistiam ad pulsum Campanæ tres Angelicas Salutationes flexis genibus recitaverint. p. 245.

Probavit Decretum Cardinalis de Tournon de non conferendo Baptismo infantibus, quamprimum fieri potest. T. 3. p. 147.

Antiqua privilegia Tertiariis Mulieribus confirmavit, & auxit. p. 265. & seqq.

Reliquit arbitrio Episcopi facultatem permittendi Canonicis, ut Matutinum diei sequentis recitent post Completorium diei præcedentis. p. 353.

Beneficia

Univerſa Residentiæ lege olim tenebantur. p. 142.

Quare lex ejusmodi obsoleverit. p. 143.

Beneficiorum fructus in tres partes distribui, & erogari debent. p. 166.

Beneficia simplicia obtineri nequeunt a Canonicis Regularibus Lateranensibus. p. 138.

Aliter verò, si conjunctam habeant animarum curam, & facultas Abbatis Generalis intercedat. p. 139.

Quicumque simplex beneficium, aut pensionem obtinet in aliqua Ecclesia, partem suam conferre debet, cum illa reparanda est. p. 167.

Beneficia Ecclesiastica.

Qui multis ambitiosis precibus beneficium petit, quam poenam incurrat ex S. Carolo Borromeo. T. 1. p. 118.

Et superbus, & injustus, si alicujus Ecclesiæ Procuracionem virtuti suæ debitam jactet. *T. 1. p. 121.*

Quid de eo sentiat S. Thomas. *ibid.*

Beneficium simplex.

Quid sit Beneficium simplex. *T. 3. p. 139.*

Utrâm præter unum simplex Beneficium, quod non sufficit ad vitam sustentandam, possit ab Episcopo conferri secundum. *p. 83. & seqq.*

Suppositâ collatione duorum Beneficiorum, quæ non sufficiunt pro honesta vitæ sustentatione, utrûm possint conferri ab Episcopo tertium, quartum, & quintum absque Pontificis facultate. *ibid.*

Suppositâ collatione duorum Beneficiorum, siue sufficientium, siue non, pro honesta vitæ sustentatione, utrûm possint alia alicui conferri, quæ jure ad illum pertinent absque auctoritate Sedis Apostolicæ. *p. 86. & seq.*

Admitti potest cum pluribus pensionibus Ecclesiasticis, quæ nequeunt suppeditare honestam sustentationem. *p. 85.*

Etiâ quando est simplex, admitti potest in eadem Persona cum pluribus legatis piis, seu Capellaniis Jurispatronatus Laicorum absque Sedis Apostolicæ facultate. *ibid.*

Beneficiati

Provisi de Beneficiis curam animarum habentibus, tenentur ex Tridentino elicere professionem Fidei coram Episcopo, seu ejus Generali Vicario intra duos menses a die possessionis. *T. 2. p. 234.*

Benvenuti

Vitam S. Augustini Latine prius, & Gallicè conscriptam convertit in Italicam linguam. *T. 3. p. 212.*

Bona Ecclesia

Jabentur administrari ab Episcopis per Economos in Concilio Chalcedonensi. *T. 2. p. 362.*

Bona Temporalia

Precibus a Domino exposci possunt, & quare. *p. 251.*

Bonhomus Vercellensis Episcopus

Libellum edidit complectentem varia Decreta super Ecclesiastica Reformatione. *T. 1. p. 182.*

Bonifacius VIII.

Quam cautè Wenceslaum Regem a legibus Quadragesimæ solverit. *p. 158.*

Anni Sancti celebritatem induxit: Quâ occasione id fecerit. *p. 265.*

Monialibus Claustrorum legem observandam primus præcepit. *p. 316.*

Excommunicationis poenâ eos subjecit, qui a foro Ecclesiastico alios abducunt, vel impediunt, vel de eo per ludibrium, vel jocum verba faciunt. *T. 2. p. 7.*

INDEX RERUM. 431

Librum sextum suarum Decretalium promulgat hortationibus

Jacobi Castelli Bononiensis Mansionarii. *T. 2. p. 226.*

Eundem nuncupat Academia Bononiensi. *ibid.*

Prohibet defunctorum corpora exenterari, in frustra concidi, vel ab eis carnem excuti sub pœna excommunicationis soli Pontifici reservata. *p. 268. & seq.*

Ejus Constitutio de membris defunctorum non incidendis quomodo sit intelligenda. *ibid.*

Permittit distributiones absentibus a Choro ob infirmitatem, vel Ecclesiæ utilitatem. *T. 3. p. 375.*

Bonifacius IX.

Exemūt ab Ordinario Sodalitia excitata in solo Lateranensi. *p. 281.*

Bononia

Studiorum Parens quare dicatur. *T. 2. p. 216.*

In ea celebris Theologiæ Academia instituta per Innocentium VI. *ibid.*

Magnâ Theologorum copiâ semper abundans. *ibid.*

Bruta

Utrum in statu innocentiz futura fuissent mansueta, quæ nunc sunt ferocia tum inter se, tum erga homines. *p. 111.*

A quo moveantur ad nocendum hominibus. *p. 115.*

Ritus benedictionis contra Bruta infesta. *p. 120.*

Cadavera Defunctorum

Non possunt exenterari, membratim concidi, neque ab illis carnis tegumentum excuti sub pœna excommunicationis soli Pontifici reservata. *p. 268. & seq.*

Campana

Quis eas adinvenit, & quis in Ecclesia induxit. *T. 1. p. 203.*

Cur earum sonitus certis Majoris Hebdomadæ diebus prætermittatur. *p. 204.*

Variz de hujusmodi re Auctorum sententiæ. *ibid.*

Quæ Ecclesia debeat esse prima in restituendo Campanarum sono Sabbato Majoris Hebdomadæ. *p. 205. & seq.*

Inventæ, ut Populus ad Templum vocetur ad orandum. *T. 2. p. 246. & seq.*

Suffectæ fuerunt tubis argenteis, quibus Judæi utebantur. *ibid.*

Signum iis dandum pro Angelica Salutatione ter in die. *p. 247.*

Item primâ noctis horâ pro recitando Psalmo *De profundis.*

p. 245.

Canonici

Honestæ vitæ rationem, & exemplum Clero præferant necesse est. *T. 3. p. 333.*

Horas Canonicas in Choro persolvere debent. *p. 336.*

Silentes in Choro, dum recitatur Divinum Officium, carent fructibus Beneficii, ac distributionibus. *p. 344.*

Debent callere cantum Gregorianum. *T. 3. p. 345.*

Vacare debent spiritualibus exercitiis semel per annum. *T. 2. p. 150.*

Non possunt discedere a Choro ad Confessiones audiendas; alias carent distributionibus. *T. 3. p. 399.*

Choro addictus potest alium Canonicum in urbe presentem suo loco subrogare, atque ita distributiones percipere. *p. 347.*

Coadjutoribus verò Canonicorum id non licet. *ibid.*

Nequit in Choro privatim Officium Divinum persolvere, dum ab aliis cantatur. *ibid.*

Canonici confabulantes in Choro graviter peccant; an etiam teneantur ad restitutionem distributionum. *p. 358.*

Provisi de Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus tenentur ex Tridentino Concilio emitte professionem Fidei intra duos menses, non solum coram Episcopo, sed etiam in Capitulo: secus in Ecclesiis Collegiatis. *T. 2. p. 234.*

Accersitus Canonicus pro servitio Episcopi percipit fructus Præbendarum, non verò quotidianas distributiones. *T. 3. p. 385.*

Si verò Episcopum limina Apostolorum invisentem comitetur, vel ejus loco sufficiatur ab Episcopo, tunc percipit etiam distributiones. *ibid.*

Qui conveniret in Chorum ductus solâ utilitate distributionum, simoniz labem contraheret. *p. 370.*

Tenantur omnes Canonici inservire Episcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti. *ibid.* & gaudent distributionibus. *p. 389.*

Debent inservire etiam in munere Subdiaconi. *ibid.*

Etiam in Ecclesia suburbana. *ibid.*

Confabulantes in Choro, dum Sacrum peragitur, suspensioni obnoxii declarantur. *p. 362.*

Non possunt celebrare Capitulum tempore Divinorum Officiorum, nisi ob gravissimam causam; alias amittunt distributiones. *p. 397. & seq.*

Inservientes Episcopo privatim celebranti, vel Diocesim visitanti non percipiunt quotidianas distributiones. *p. 387.*

Non possunt vacare spiritualibus exercitiis tempore Adventus, & Quadragesimæ, & in festis solemnibus; & solum permittente Episcopo, & non omnes simul. *p. 390.*

Gaudent fructibus, ac distributionibus, postquam inservierunt Ecclesiæ per quadraginta annos laudabiliter. *ibid.*

Canonici immunes a Choro post quadraginta annos possunt ab Episcopo revocari, si opus fuerit. *ibid.*

Canonicus coadjutus non tenetur inservire loco coadjutoris etiam infirmi. *p. 391. & seq.*

Omnia

**Omnia emolumenta provenientia ex absentia Canonico-
rum debentur Canonico coadjutis. T. 3. p. 392.**

Canonici absentes a Choro

An lucrentur distributiones quotidianas. p. 366. & seqq.

**Quid statuatur contra Canonicos absentes ultra tres menses.
p. 367.**

**Absentes possunt compelli etiam per multas pecuniarias.
p. 374.**

**Infirmas, aut evidens Ecclesie utilitas ita excusant a Cho-
ro, ut non amittantur distributiones. p. 375.**

Canonicus cæcus inter infirmos recensendus. p. 377. & seq.

**Quid si Canonici infirmi negligentes prius esse consueverint.
ibid.**

**Qui Chorum dimittit ob inimicitias, & injurias, quas tamen
immerito patitur, non caret distributionibus. p. 379.**

Item, qui carceribus injuste detinentur. ibid.

**Absente possunt per tres menses ab Ecclesia juxta Concilium
Tridentinum, nisi tamen Ecclesie statuta contrarium præ-
cipiant. p. 362.**

Quid revera intelligatur pro absentia ab Ecclesia. p. 364.

An absentia trium mensium debeat esse continua. ibid.

**Canonici nequeunt gaudere vacatione trium mensium ultra
tertiam partem, uno, & eodem tempore, neque diebus
Quadragesimæ, Adventus, & amplioribus festivitibus.
p. 365.**

**An requiratur licentia Episcopi, quando Canonici absente vo-
lunt tempore per Concilium permissio. ibid.**

Quid si absente velint extra Diocesim. p. 366.

Canonici, & Canonicales Dignitates

**In Missæ Sacrificio non debent habere Ministrum, qui Mis-
sali assistat, pagellas evolvat &c. T. 1. p. 404.**

Canonici Capellani

**Nequeunt dimittere Chorum, ut Sacrum faciant; alias ca-
rent distributionibus. T. 3. p. 398. & seq.**

Canonici Civitatis, ac Diocesis Bononiensis

Vide Leges præscriptæ &c.

Canonici Magistri

**Juris Pontificii, aut sacre Theologiæ; insuper Canonici ope-
ram dantes iis facultatibus addiscendis cum indulto ablen-
tiæ ratione studiorum, non percipiunt distributiones. p. 397.**

Canonici inservientes

Camere Apostolicæ non percipiunt distributiones. ibid.

Canonici visitantes

**Devotionis causâ Ecclesiam Lauretanam non percipiunt dis-
tributiones. p. 395.**

Canonicus Cæcus

Vide Canonici absentes.

Tom. III.

E e

Canonicus examinador Synodalis

Non percipit distributiones, nisi interfuit Divinis Horis. T. 3.
p. 393.

Canonicus infirmus

Vide *Canonici absentes*.

Canonicus inserviens

Tribunali S. Officii non percipit distributiones, nisi ex speciali indulto Sedis Apostolicæ. *ibid.*

Canonicus Parochus

Pro tempore; quo residet, ac ministrat in Parochia extra Civitatem, habetur tanquam prælens in Choro. p. 384.

Canonicus Penitentiarius

Absens a Choro pro audiendis Fidelium Confessionibus, & alius quilibet Canonicus in ejus locum suffectus ab Episcopo, percipit distributiones. p. 383.

Si non est impeditus in munere Confessionis, interesse debet Divinis Officiis. p. 384.

Jubetur responsa certa typis evulgare. p. 194.

Ad ipsum transmittenda sunt nomina eorum, qui Paschali præcepto non obtemperaverint. p. 204.

Canonicus Regularis Lateranens.

Non putatur idoneus ad obtinendos Canonicatus in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis. p. 139. Vide *Beneficia*.

Canonicus Theologalis Præbenda

Debet esse Doctor laureatus non solum in Jure Pontificio, sed in Theologia in aliqua publica Academia. T. 2. p. 212. & seq.

Ejus munus quodnam sit. p. 214. & seq.

A quo fuerit primò institutus. p. 210.

Conferendus soli Doctori laureato in Sac. Theologia per concursum. p. 211.

Non potest conferri laureato solum in Jure Pontificio, sed debet esse laureatus in Sac. Theologia in aliqua publica Academia. p. 213. & seq.

Concursus pro Canonicatu Theol. quomodo faciendus. p. 217.

Canonicus Theologus

Absens a Choro ob Ecclesiæ suæ utilitatem, quâ die legere debet, percipit distributiones. p. 382.

Canonicus Vicarius

Episcopi non percipit distributiones nisi interfuit Divinis horis. p. 392. & seq.

Capellani Confraternitatum

Extra Ecclesiam Confraternitatis non habent jus deferendi Stolum. T. 3. p. 291. & 294.

Capellanus Parochi

Exarare potest testamentum absente Parocho, sed tunc consuetis testibus alius addendus est. p. 227. & seq.

Quis inter Capellanos five Sæculares, five Regulares conductos ad celebranda funera, præcedere aliis debeat. *T. 3. p. 248.*

Capitalis Sententia.

Convicti de crimine etiam non confessi, capitali sententiâ puniri possunt in Pontificia ditone. *T. 2. p. 31. & seq.*

Capitula Ecclesiarum

Post mortem Episcopi in illis Diocesibus, ubi administrant bona Sedis vacantis, tenentur de iis novo Episcopo rationem reddere. *p. 364.*

Capsula pro Eleëmofynis

Quam antiquo tempore publicè apponi consueverit in Ecclesiâ. *p. 340.*

Carceribus detenti

Quis eorum Parochus. *T. 1. p. 380.*

Duplex eorum classis. *ibid.*

Detenti carceribus in custodiam debent inire Matrimonia coram Parocho, ubi eorum domicilium situm est. *p. 381.*

Detenti verò carceribus in panam, coram Parocho, in cuius Parochia carceres positi sunt. *ibid.*

Cardinales Episcopi

Centum dies Indulgentiarum promulgare possunt etiam ad Regulares. *T. 2. p. 265.*

Cardinalis Petra

Præclara Commentaria edidit in Constitutiones Apostolicas. *T. 3. p. 207.*

Carolus Magnus

Edicto statuit, ne ignoranti linguam populo usitatam Pastoris munus deferatur. *T. 2. p. 43. & seq.*

Causæ Civiles ad Forum Ecclesiasticum pertinentes.

Causæ Civiles universæ, quibus implicantur Ecclesiastici, pertinent ad Forum Ecclesiasticum. *p. 2.*

In prima earum instantia a solis Episcopis, vel Ordinariis locorum cognosci possunt. *p. 3.*

Non possunt deferri in Curiam, nisi de consensu Episcopi & partium. *ibid.*

Causæ Civiles, in quibus Clericus est actor, debent referri ad Forum Ecclesiasticum, ubi tamen est consuetudo, qualis est in Diocesi Bononienfi. *p. 4.*

Hæc tamen jurisdictio est solum cumulativa. *p. 6.*

Celebratio Missarum

Quibus horis haberi, & absolvi possit, & debeat etiam tempore magnæ festivitatis. *T. 1. p. 392.*

Celebratio Missarum pro Vivis, aut pro Defunctis

Non est de Juribus Parochialibus. *T. 3. p. 290. & 293.*

Celebratio Missæ solemnæ feriâ quintâ in Cana Domini

Non est de jure merè Parochiali, spectat tamen ad Parochos; *ibid.*

Celebritas annua Corporis Christi

Initium habuit Leodii, & quâ occasione. *T. 1. p. 31.*

Propagata fuit ad universam Ecclesiam occasione miraculi celeberrimi Volsinii. *p. 32.*

Indulgentiæ a Summis Pontificibus concessæ Festum hoc celebrantibus. *ibid.*

A Concilio Tridentino proponitur tanquam annuus triumphus pro hæresi debellata. *ibid.*

Præter Festum Corporis Christi feriâ 5. in Parasceve aliud inductum est ab Urbano IV. feriâ 5. post hebdomadam Pentecostes. *p. 33.*

Quibus de causis hoc factum sit. *ibid.*

S. Thomas de Aquino Officium pro hac celebritate composuit. *ibid.*

Ceremoniale Episcoporum

Imprimi iustum a Clemente VIII. *p. 4.*

Confirmatum, & pluribus auctum ab Innocentio X., & Benedicto XIII. *ibid.*

Chocolates

Vide *Jejunium Quadragesimale.*

Chorea

Utrum permitti possint. *p. 146.*

Utrum de se sint peccaminosæ nec ne. *T. 2. p. 383.*

Varia circa hoc Doctorum, & Patrum sententiæ. *ibid. & seqq.*

Quam sint periculosæ. *ibid.*

Quando sint certò peccaminosæ. *p. 389. & seqq.*

A Sacerdotibus, & Parochis initæ quàm scandalosæ. *p. 391. & seqq.*

Sunt Ecclesiasticis interdiciæ tempore bacchanalium. *T. 1. p. 451. & seq.*

Chrisma

Vide *Consecratio S. Olei.*

Christi Fideles

Initio Ecclesiæ quater in nocte surgebant ad orationem, & preces recitandas. *T. 3. p. 350.*

Christus Dominus

Utrum Sanctissimam Eucharistiam susceperit in ultima Coena, antequam illam Apostolis tribueret. *T. 1. p. 455.*

Quo die, & horâ resurrexit. *p. 462.*

Quanto tempore fuerit in sepulchro. *ibid.*

Circulus ex capillis confectus

Interdicitur Sacerdotibus tempore Sacri. *p. 400. Vide Coma fictitia.*

Claustra Monialium.

Pueri & Puellæ teneræ ætatis Claustra Monialium ingredi non permittantur. *p. 324.*

Clemens V.

Quosdam Judices comprimit, qui damnatos capite impedi-
bant, ne sua scelera Sacerdoti confiterentur. *T. 1. p. 224.*
Solis Principum Liberis, & ob solam necessitatem permittit
Baptismum administrari in privatis domibus. *T. 3. p. 148.*

Clemens VIII.

Statuit Sodalitia cooptata Capitulo S. Joannis Lateranensis
subesse Ordinario. *p. 280. & seq.*
Statuit Confraternitates aggregatas aut Regularibus, aut aliis
Archisodalitiis subesse Ordinario. *ibid.*
Prohibuit, ne plures in ea civitate Sodalitates ejusdem insti-
tuti permitterentur. *p. 278.*

Clemens X.

Permittit Canonicis Regularibus Lateranensibus obtinere Be-
neficia cum animarum cura, si Abbatis Generalis facultas
intercedat. *p. 139.*

Clemens XI.

Ejus Epistola Encyclica de non faciendis expensis a Moniali-
bus in suscipiendis, obeundisque Monasterii muneribus.
T. 1. p. 331. & 334.

Irreverentias in Missæ Sacrificio avertendas maximè curat.
p. 387. & seq.

Præscribit rationem recitandi Divini Officii. *T. 3. p. 356.*

Ejus Decretum de unica Missa in Oratoriis privatis celebra-
nda: de tempore, quo in iis celebrari non licet: de Pri-
vilegiis Regularium abrogatis. *T. 1. p. 394. & seq.*

Decernit infantes, qui decedunt in agris apud Nutrices, per-
tinere ad Ecclesiam Parochialem suorum Parentum, & in
ea sepeliendos, si verò caruerint Parentibus spectare ad
Parochiam Tutorum, si etiam Tutoribus caruerint, ad Pa-
rochiam, in qua decedunt. *T. 3. p. 258.*

Literas dat suâ manu exaratas ad amplissimum, & nobilissimum
Virum curam animarum habentem, quibus eum monet de
muliere dimittenda, licet nulla intercederet consuetudo.
T. 2. p. 468.

Permittit Parochis, & Canonicis, qui vacant spiritualibus
exercitiis, distributiones, & consuetos fructus, qui inter
præsentes percipiuntur. *T. 3. p. 224.*

Decernit participes esse distributionum Canonicos, qui va-
cant spiritualibus exercitiis. *p. 390.*

Clemens XII.

Abrogavit privilegia concessa Mulieribus Tertiariis a Bene-
dicto XIII. *p. 266.*

Chirographum publicat utilitate propositâ pro deferendis in
officinam monetariam vasis argenteis superfluis ad solven-
dum æs alienum contractum. *T. 2. p. 154. & seq.*

Indulgentiam plenariam promulgat in forma Jubilæi. *p. 160.*

Permisit ad decennium Missionariis in Regione Madurensi
omittere quædam sacramentalia in conferendo Baptismo.

T. 3. p. 155.

Indulgentiam plenariam concedit Deum orantibus contra Tur-
cas. *T. 2. p. 420.*

Quas orationes indixit pro ea obtinenda. *p. 426. & seq.*

Probavit Decretum Cardinalis de Tournon de conferendo
Baptismo infantibus, quamprimum fieri potest. *T. 3. p. 147.*

Quam Indulgentiam iis impertiverit, qui ad pulsum Campa-
næ flexis genibus Psalmum *De profundis* recitaverint, aut
Orationem Dominicam cum Salutatione Angelica addito
versiculo *Requiem æternam* &c. *T. 2. p. 245.*

Benedicti XIII. Constitutiones circa Tertiarias Moniales vi-
ventes in privatis ædibus ad jus commune revocat. *T. 1.
p. 318.*

Clerici

Non debent nutrire comas. *T. 2. p. 326.*

Debent gerere tam Coronam, quam Tonsuram. *ibid.*

Si iter habeant, uti possunt veste breviori, sed decenti.
p. 328.

Item permittitur, ut sine pallio extra mœnia civitatis deam-
bulent, & hyemis, vel pluviae tempore utantur pallio
violacei, vel alterius modesti coloris. *p. 329.*

Habitum Clericalem contra statuta non deferentes, quibus
pœnis subiecti fuerint a Synodo Tridentina, & Sixto V.
p. 322.

Quibus aliis pœnis declarentur subjacere in Diœcesi Bono-
nensi. *p. 331.*

Habitum Clericalem ubicunque deferre ex Trullano Conci-
lio, aliisque jubentur. *p. 322.*

Habitus Clericorum debet esse vestis oblonga. *p. 323.*

Quo tempore uti tentaverint brevioribus vestibus pro ob-
longis. *p. 324.*

Non possunt incedere cum veste colorata sine pallio, cum
bacillis retento collari. *p. 325.*

Uti possunt comis appositis de facultate Episcopi, decentibus
tamen, & ita ut appareat Corona. *p. 326.*

Quodnam esset eorum munus juxta veterem disciplinam in
corporibus Christianorum deferendis, iisque tumultandis.

T. 1. p. 432.

Clericus, qui Minores, & Subdiaconatum simul attingit, Mi-
nores solum potest exercere. *T. 3. p. 327.*

An Ordinatus hâc ratione suspensioni sit obnoxius. *ibid.*

Clericus irregularis.

An sit irregularis, qui militiam lecutus, neminem tamen in-
terfecit, aut mutilavit. *p. 174. & 176.*

An irregularitatem contraxerit, qui Magistratum sæcularem

- agens, in reum mortis sententiam pronuntiavit, quæ tamen executioni mandata non est. *T. 3. p. 176.*
- Quid autem si bellum sit injustum. *p. 178.*
- Quid si bellum iustum pro defensione, vel offensione suscipiat Clericus. *p. 179.*
- Non est irregularis Clericus, qui ad suam vitam defendendam aliquem interficit. *p. 181.*
- Clericus inter Milites etiam Pontificios cooptatus, licet *sæva non exerceat*, spoliatur ipso facto suis pensionibus, ac Beneficiis. *p. 186. & seq.*
- Si initiatus sit Ordinibus Sacris, aut Beneficio præditus, lethaliter etiam peccat, aliter si Tonsuram, & Minores solum Ordines habeat. *p. 190. & seq.*
- Clingius Corradus*
- Quomodo choreas definiverit. *T. 2. p. 387.*
- Coadjutores*
- Canonicorum Choro additi non possunt alium loco suo subrogare. *T. 3. p. 347.*
- Non possunt petere indultum absentiae a Choro ratione studiorum. *p. 346. & seq.*
- Cardinalis Columna Archiepiscopus Bononiensis præcipit Con-
fessariis etiam Regularibus convenire ad Congregationem
Casuum Conscientiæ. *p. 208.*
- Cacutientes & Cæci.*
- Cæci sunt irregulares. *T. 1. p. 390. & seq.*
- Neque ad primam Tonsuram admittuntur. *ibid.*
- Cocutientibus Presbyteris quid concedi soleat a Sacra Congregatione. *ibid.* Vide *Vicarius Cacus.*
- Cælestinus I.*
- Improbat consuetudinem de reis non absolvendis in mortis articulo. *p. 224.*
- Catus Ecclesiastici.*
- Parochis præscribitur, ut peractis cætibus responsa mittant Pœnitentiariis. *T. 3. p. 194.*
- Non satis est pagellam mittere ad illum, qui cætibus præsidet. *p. 195.*
- Conventus Ecclesiastici mensibus Novembris, ac Decembris omittantur. *p. 196.*
- Decreta circa Ecclesiasticos Conventus constituta. *p. 200.*
- Delinquentes sex scutata Romana persolvant. *p. 204.*
- Vide *Conventus Ecclesiastici.*
- Convenire tenentur omnes Sæculares, vel Regulares curam animarum habentes. *p. 206.*
- Vitandæ sunt novæ opiniones in solvendis moralibus questionibus. *p. 205.*
- Collegium Montaltum*
- Per Sixtum V. Bononiæ erigitur. *T. 2. p. 232.*
- E c 4

Laudabilis, & utilis in eo studiorum ratio. *T. 2. p. 232.*

Coma Fictitia, Pileolus, & circuli capillorum in Sacerdotibus, & Ecclesiasticis.

Facere rem Divinam velato capite peccatum est. *T. 3. p. 125.*

Non licet gerere Pileolum, aut comas fictas, dum Sacrum peragitur absque facultate Summi Pontificis. *T. 1. p. 399. & T. 3. p. 125.*

Neque Episcopi, neque Nuncii habent facultatem permittendi Pileolum, aut comas fictas tempore Sacri, etiam iusta de causa. *T. 1. p. 400.*

Quibus pœnis subiecti fuerint Sacerdotes in Diœcesi Bononiensi, qui Pileolum, vel comas fictas gestaverint tempore Sacri. *T. 3. p. 131.*

Quænam sit differentia inter comam fictam, & circulum capillorum. *p. 133. & seqq.*

Utrum Episcopus possit permittere in Sacerdotibus circulum capillorum tempore Sacri. *p. 127.*

Vana Sacerdotum effugia, ut sibi liceat usus comæ fictitiæ. *p. 135.*

Communio Paschalis.

Non-adimpletur præceptum, si Communio sumatur in Metropolitana Ecclesia, quæ non sit ejusdem sumentis Parochia. *T. 2. p. 178.*

Sæculares Monialibus, vel Regularibus inservientes, quando possint præcepto Communions Paschalis satisfacere in eorum Ecclesiis extra Parochiam. *ibid.*

Excusationes, quæ adduci solent ab iis, qui huic præcepto non satisfaciunt, ne declarentur excommunicati. *p. 79.*

Quàm vanæ sint, & quomodo iis respondendum. *p. 80. & seq.*

Ad festum Nativitatis B. Virginis in Diœcesi Bononiensi prorogatur præceptum Paschalis communionis iis, qui illam sumere in Paschate omiserunt. *p. 82.*

Communions Præceptum

Obligat Fideles ad sumendam Eucharistiam tempore Paschali in propria Parochia. *T. 1. p. 190. & seq.*

Quid intelligatur pro tempore Paschali. *p. 191.*

Nullus est, qui ex privilegio ab hoc præcepto eximatur. *ib.*

Non satisfacit huic præcepto; qui relicta propria Parochia, Metropolitanam aut Cathedralē Ecclesiam adit. *ibid.*

Communio Sacrilega

Maximè Deum provocat. *T. 2. p. 80. & seq.*

Regi Lothario ejusque familiaribus quantum fuerit exitiosa. *ibid.*

Concilium Basileense

Decretum Innocentii III. de instituendo Canonatu Theologico in omnibus Metropolitanis extendit ad omnes Cathedrales. *p. 211.*

Concilium Colonienſe

Rationem perſolvendi Horas Canonicas piè, devotèque præſcribit. *T. 3. p. 345.*

Concilium Conſtantiènſe

Opinionem proſcripſit, quà aſſerebatur Orationes ſpeciales uni perſonæ applicatas non magis eidem prodeſſe, quàm generales cæteris paribus. *T. 1. p. 429.*

Concilium Lateranenſe

Decernit reſtituendos Beneficiũ fructus ab iis, qui Divinum Officiũ omittunt. *T. 3. p. 344.*

Concilium Romanum

Sub Benedicto XIII. utrũ Regularibus poteſtatem fecerit, quà extra tempora ordinari poſſint. *T. 1. p. 243. & 249. & ſeq.*

Concilium Tridentinum

Decernit inſtituendum eſſe in Eccleſiis etiã Cathedralibus Canonicum Pœnitentiariũ; ejus munus, ac Privilegia deſcribit. *T. 3. p. 382.*

Habendum pariter eſſe veluti in Choro præſentem Canonicum, qui curam gerit animarum extra Civitatẽ pro tempore, quo reſidet, ac miniſtrat in ſua Parochia. *p. 383. & ſeq.*

Statuit compelli poſſe Canonicos ut inſerviant Epìſcopo celebranti, aut alia Pontificalia exercenti. *p. 386.*

Silentes in Choro Canonicos, dum Officiũ Divinum celebratur, damnat. *p. 344.*

Concionatores

Non poſſunt eſſe ſæculares. *T. 1. p. 293. & ſeq.*

Debent impetrare facultatem ab Epìſcopo. *ibid.*

Quales ſe gerere debeant. *p. 294.*

Utrũ peccent concionando in culpa mortali. *p. 297.*

Utrũ expediat doctiſſimos habere Concionatores, an mediocres. *p. 298. & ſeq.*

A fabulis poëtarum abſtinere debent. *p. 300. & ſeq.*

Et a nimia dicendi ratione. *ibid.*

Concionatoribus ſtipendium debetur. *p. 305. & ſeq.*

Quomodo illud accipere debeant. *ibid.*

Confeſſarii Regulares Monialium

Debent approbari ab Epìſcopo. *p. 310. & ſeq.*

Confeſſarius

Nequit abſolvere complicem criminis etiã tempore Jubilæi. *T. 2. p. 476.*

Condere poteſt teſtamentum illius, cujus confeſſiones excipere ſolet, ſi adſint neceſſarii teſtes. *T. 3. p. 229.*

Etiã ſi Canonicus ſit, aut Regularis intereſſe debet Congregationi Caſuum Conſcientiæ. *p. 207.*

Id præſertim indicitur Canonico Pœnitentiariorum. *ibid.*

Utrum Confessarius, qui absolutionem poenitenti impertiri non potuit, eidem testari possit, se illi poenitentiae sacramentum administrasse. *T. 2. p. 76.*

Nullus Sacerdos potest sine Episcopi facultate saecularium Confessiones audire tum in Civitate, tum in Dioecesi. *p. 509.*

Quenam fuerint de hac re Pontificum Decreta. *p. 510.*

Nunquam debet Theologiae Moralis studium intermittere, etiam si peritus antea fuerit. *T. 1. p. 361.*

Confessarius cum facultate Sacrae Poenitentiarum

Si post contractum matrimonium in vim dispensationis, impedimentum ex occulto fiat publicum, potest Episcopum certiorum facere de resolutione, & dispensatione. *T. 3. p. 35. & seq.*

De quibus monere debet conjuges, si vel uterque vel alter cognitum habeat impedimentum, donec dispensatio reddatur. *p. 42.*

Qua formula uti debeat dispensando, & absolvendo. *p. 57.*

Quando aperire possit literas Sacrae Poenitentiarum. *p. 20. & seq.*

Debet omnem diligentiam impendere, ut cognoscat, an verum expositum fuerit Summo Poenitentiario. *p. 22. & seq.*

Non potest uti ad suum libitum facultate concessa per Sacram Poenitentiarum, sed solum in sacramentali confessione. *p. 24.*

Debet irrogare poenam consentaneam crimini. *ibid.*

Quando indicare debeat impedimentum occultum. *p. 26.*

Quam poenam incurrat, nisi literas Sacrae Poenitentiarum laeceraverit. *p. 37.*

Confessarius Monialium

Utrum claustra Monialium ingredi possit Poenitentiae sacramentum administraturus aegrotis. *T. 1. p. 320.*

Potest celebrare Missas Sanctorum, de quibus Moniales recitant Officium, sed in Missali Romano, & de Communi. *p. 406. & seq.*

Idem dicendum de Capellano, qui Monialibus inservit. *ibid.*

Confessarius in aliena Dioecesi.

Confessarius non potest licite administrare sacramentum Poenitentiae in aliena Dioecesi sine Episcopi dioecelani facultate etiam tempore Jubilaei. *T. 2. p. 490.*

Utrum saltem valide. *ibid.*

Confessio Sacramentalis.

Quilibet Fidelis ex jure Ecclesiastico tenetur semel in anno omnia peccata sua proprio Sacerdoti confiteri. *T. 1. p. 187. & seq.*

Quid intelligatur nomine proprii Sacerdotis. *p. 189.*

Quid circa hoc sanxerit Clemens VIII., & X. *p. 190.*

Impendente mortis articulo obstringuntur omnes ad confitenda peccata. *p. 226.*

Confirmandi

- Debent esse modesti, & jejuni. *T. 1. p. 57.*
 Sicuti etiam Episcopus confirmans. *ibid.*
 Quænam fuerit constans Ecclesiæ praxis circa hoc usque ad
 sæculum XII. *ibid.*
 Juxta veterem disciplinam parvuli immediate post Baptismum
 confirmabantur. *ibid.*
 Ægroti morbo periculoso etiam infantes confirmandi. *ibid.*
 Imparatis & indignis confertur character, non gratia. *p. 55.*
 & *seq.*

Confirmatio.

- Confirmationis forma quantum esset apud antiquos arcana.
p. 60.
 Confirmationis materia antiquitus simplex oleum, nunc Chris-
 ma ex oleo, balsamoque per Episcopum benedicto. *p. 61.*
 Quid per oleum; quid per balsamum designetur ex S. Tho-
 ma. *ibid. & seq.*
 Cur antiquitus haberetur tantum diebus Paschatis, & Pente-
 costes. *p. 44. & seq.*
 Cur ea disciplina posterioribus temporibus immutata. *ibid.*
 Tempore Visitationis sacræ convenienter habetur. *p. 45.*
 Quot nominibus appelletur. *p. 46.*
 Est verum sacramentum, eique conveniunt omnes sacramenti
 conditiones. *ibid.*
 Quo tempore Christus Confirmationem instituerit. *p. 48.*
 Perpetua fuit consuetudo in Ecclesia Confirmationis adminis-
 trandæ. *p. 48. & seq.*
 Duplicem confert gratiam scilicet miraculorum, & sanctifican-
 tem. *p. 49.*
 Quare non omnes gratiam miraculorum accipiant. *ibid.*
 Est sacramentum vivorum, & producit gratiam secundam.
p. 50.
 Producit characterem diversum a characterem Baptismi. *p. 51.*
 Iterari non potest. *p. 52.*
 Non est necessaria necessitate mediæ. *p. 53.*
 Sine ea acquiri potest vita immortalis. *p. 52.*
 Disputationes super hoc excitatæ inter Doctores Catholicos
 facultatis Parisiensis, & Anglos. *p. 53.*
 Graviter peccat, qui ob contemptum, vel socordiam hoc sa-
 cramentum non suscipit. *p. 54.*
 Item Parochi, Parentes, Domini, Tutores subditos ad hoc
 sacramentum suscipiendum non stimulant. *ibid.*
 Precandi formula, quæ ab Episcopo confirmante adhibetur,
 antiquissima. *p. 59.*
 Confirmationis conferendæ ritus: eorum figura, significatio,
 & ratio. *p. 60. & 63. & seq.*

Confraternitates in suis Oratoriis, vel Ecclesiis

- Non possunt compelli a Parocho ad assistendum functionibus Ecclesiæ Parochialis. *T. 3. p. 292. & 294.*
- Non possunt retinere Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum sine speciali indulto Sedis Apostolicæ. *ibid.*
- Suppositâ facultate retinendi Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum non possunt infra annum illud publicè exponere sine licentia Ordinarii. *ibid.*
- Possunt ad libitum facere suas Congregationes absque inter-ventu & licentia Parochi. *ibid.*
- De licentia Episcopi sine consensu Parochi possunt infra annum exponere Sanctissimum Sacramentum. *p. 311.*
- Possunt habere sepulchra, & in eis tumulare cadavera de licentia Episcopi absque Parochi facultate salvis juribus Parochialibus. *p. 313.*
- Possunt ducere processionem de licentia Ordinarii Parocho comitante, vel alio Sacerdote de ejus licentia. *p. 315.*
- Utrum possunt quæstulare, & quomodo. *p. 320.*
- In Festivitatibus solemnibus Ecclesiæ vel Oratorii possunt celebrare Missam solemnem independentem a Parocho. *p. 290.*
- Possunt recitare Horas Canonicas cum cantu absque licentia Parochi. *p. 291. & 293.*
- Possunt celebrare Missas privatas, assentiente Ordinario loci, & Parocho contradicente. *ibid.*
- Possunt benedicere, & distribuere Candelas, Cineres, Palmas &c. absque licentia Parochi. *p. 290. & 293.*
- Possunt benedicere semina, ova, & similia independentem a Parocho. *ibid.*
- Possunt denunciare per Capellanos populo Festivitates, & Vigilias occurrentes in Hebdomada. *p. 291. & 293.*
- Possunt admittere publicas Conciones tempore Quadragesimæ, vel Adventûs de licentia Ordinarii, contradicente Parocho. *ibid.*
- Non possunt celebrare Missas ante Missam Parochialem, nisi de licentia Ordinarii. *ibid.*
- Non possunt sine Parocho facere Officium funebre super cadaveribus in eorum Ecclesiis sepeliendis, quando tumulandi sunt in ejus Parochia. *ibid.*
- Possunt absque licentia & interventu Parochi facere suas Processiones intra ambitum suarum Ecclesiarum, non tamen extra ambitum, nisi de licentia Episcopi. *ibid.*
- Non dependent circa functiones Ecclesiasticas a Parocho, intra cujus Parochiæ limitem sunt erectæ. *ibid.*
- Confraternitates Laïcorum in Ecclesiis Parochialibus, earumque annexis*
- Dependent a Parocho in explendis functionibus Ecclesiasticis non Parochialibus. *p. 292. & 294.*

Non possunt se commiscere invito Parocho in functionibus ejusdem Ecclesiæ, sive Parochialibus, sive non Parochialibus. *T. 3. p. 292. & 294.*

Possunt juxta pecularia earum statuta, & pro libito facere suas Congregationes absque interventu, & licentia Parochi, dummodo non impendant functiones Parochiales. *ibid.*

Possunt administrare sua bona independenter a Parocho. *ibid.*

Congregatio Casuum Conscientiæ

Vide *Catus Ecclesiastici*. Vide *Conventus Ecclesiastici*.

Consecratio, & Benedictio Monialium

Utrum in exteriori, an interiori Ecclesia peragenda. *T. 2. p. 502. & seqq.*

Utrum hac occasione Moniales possint egredi extra Clausuram. *p. 505.*

Utrum ex permissione Episcopi occasione Consecrationis Magister Cæremoniarum, consanguineæ, & consanguinei Clausuram possint ingredi. *ibid.*

Consecratio, & Benedictio Vestium, & sacrorum Vasorum

Quam sit antiqua in Ecclesia. *T. 1. p. 213. & seq.*

Ad quem pertineat de jure. *p. 214. & seq.*

Utrum Episcopus ad hoc possit alium Sacerdotem delegare. *ibid.*

Utrum Cingulum, Pluviale, & Pixis benedictione indigeant. *p. 217.*

Quinam possint benedicere. *p. 218. & seqq.*

Consecratio S. Olei

Traditione Apostolicâ ad nos dimanavit. *T. 2. p. 447.*

Non potest fieri a simplicibus Sacerdotibus, sed solum Episcopis. *ibid.*

A quo fieri decreta fuerit feriâ quintâ in Cœna Domini. *ibid.*

Ad quod sæculum referenda institutio, ut debeat fieri feriâ quintâ in Cœna Domini. *ibid.*

Debet fieri in Ecclesia Cathedrali. *p. 448.*

Quam sit antiquus ritus, ut tot numero Sacerdotes, Diaconi, Subdiaconi, & Accolythi interfint consecrationi, & benedictioni S. Olei. *ibid.*

Consecratio Templi, & Altaris.

Templum, vel Altare consecratum, & postea dirutum, si renovetur, potest iterum consecrari, & quare. *p. 294.*

In hoc casu Officium debet fieri de prima Consecratione, & quare. *p. 295.*

Consecratio Altaris ab Ecclesiæ Consecratione sejungitur. *p. 296.*

Constantinus.

Ejus ~~lex~~ de operibus ruralibus diebus festis exercendis per Leonem sapientem malè accepta. *p. 277. & seq.*

Quomodo intelligi debeat. *p. 278.*

Constantinus IV. Imperator

S. Agathonem, cæterosque in posterum Pontifices a tributo ab Imperatoribus imposito solvit. T. 3. p. 95.

Consuetudo.

Consuetudo etiam constans, si Concilio Tridentino apertè repugnet, nihili facienda. T. 2. p. 237.

Conventus pro examinandis casibus moralibus

Haberi debent cum Episcopo, ut ea decernantur, quæ ad doctrinam, & mores pertinent. T. 1. p. 362.

Qui debeant interesse. *ibid.*

Quàm utiles, & necessarii. p. 363.

Quantum commendentur a Synodis, & Viris clarissimis. *ibid.*

Conventus Ecclesiastici habitus per Episcopos Petricovien., & Lucionen. p. 362.

Frequentes olim in Diocesi Bononiensi. p. 363.

Quid circa eos statutum in Synodis. *ibid.*

Quoties fieri statutum fuerit in Civitate, & Diocesi Bononiensi, & quomodo. p. 364. Vide *Catus Ecclesiastici.*

Convictores in Collegiis, & Seminariis

Si vitæ decedant, cuinam Parocho persolvenda pecunia pro funeribus. p. 385.

Convictus Puellarum in Monasteriis.

Mos educandi puellas in Monasteriis antiquissimus. p. 324. & seq.

Hujusmodi Puellæ habeant locum in Monasterio a Monialibus separatum. *ibid.*

Convivia.

Convivia fieri solita in Diocesi Bononiensi cum indicuntur

Officia pro Defunctis, eorumque corruptelæ. T. 2. p. 168.

Eorum consuetudo abrogatur. p. 172.

Corcyrensis Civitas

A Turcis obsidentibus eripitur ope Beatæ Mariæ Virg. p. 425.

Corpora Defunctorum

Possunt indui aliquo Regularium habitu, nisi fuerint Subdiaconi, Diaconi, & Sacerdotes. T. 1. p. 444. & seq.

Corpora Laicorum a Laicis, Clericorum a Clericis, Sacerdotum a Sacerdotibus offerri debent. T. 2. p. 319.

Non debent deferri ad Ecclesiam in curru. T. 1. p. 343.

Corpora defunctorum pauperum non debent ad Ecclesiam deferri ab unico Sacerdote, & quare. p. 427.

In iis deferendis Psalmi canendi. *ibid.* & p. 432.

Debent deferri cum facibus, & debita funeris pompa. p. 438.

Ritus deferendi facies quàm antiquus. *ibid.*

Dataria

Quando ad ipsam sit confugiendum pro dispensatione super impedimenti Matrimonii contracti, vel contrahendi. T. 3.

p. 1. usque ad p. 57.

Decisiones Casuum Moralium

Habitæ per Clerum Patavinum in lucem editæ per Joannem Clericatum. T. 1. p. 362.

Quomodo fierent in Civitate Bononienfi. p. 363.

Quinam ritus in ea modò servandus. p. 368. & seq.

Decreta Concilii Tridentini

Etiam sine ulla ipsius mentione judicantur sublata, quoties contrarium a Sede Apostolica præscribitur. T. 2. p. 238.

Decreta S. Congregationum opinionibus Scriptorum quare anteponenda sint. T. 3. p. 335.

Diaconi in Sacrificio Missæ

Quomodo vinum prius in Calicem infunderent. T. 2. p. 397.

Dies Dominica

Quare Sabbati loco ab Apostolis subrogata. p. 61. & seq.

Dies feriati pro Matrimoniis contrahendis.

Primis temporibus dies feriati impedimentum dirimens inferebant. T. 2. p. 443.

Quodnam tempus olim complecterentur. *ibid.*

Quonam modo esse intelligantur. *ibid.*

Dies Festi

Ex præcepto pro Ordinibus conferendis solùm definiti sunt; non verò qui in Breviario *Festa* appellantur. T. 3. p. 325.

Quà ratione sanctificandi. T. 2. p. 61.

Contemptores dierum festorum etiam in hac vita puniendi. p. 62. & seq.

Quando inciperent, & absolverentur sæculo nono. T. 1. p. 130.

Quid sanxerit Alexander III. *ibid.*

Corruptelæ Rusticorum in diebus festis observandis. T. 2. p. 273.

Ex violatione dierum festorum quot damna in Ecclesia. p. 274.

Diebus festis ab omni opere servili, ac nundinis, a causis forensibus abstinendum. *ibid.* & seq.

Opera ruralia, cum sint servilia, diebus festis fieri nequeunt. *ib.*

Præceptum dierum festorum non dissolvitur ex necessitate operum servilium. *ibid.*

Quando piscari liceat diebus festis. p. 278.

Diodorus Tarsensis Episcopus

Instituit alternatim canere versiculos Psalmorum. T. 3. p. 360.

Distributiones

Vide *Proventus &c.*

Divites

Quantum ad poenæ expiationem sunt melioris conditionis, quam pauperes. T. 1. p. 436.

Dominica Resurrectionis Christi Domini.

Qui fuerit ritus celebrandi Missam in Dominica ante sæculum decimum. p. 462.

Quid de eo sequentibus temporibus immutatum. *T. 1. p. 462.*

Ecclesia

Magno honore prosequenda, & nefas ad illam accedere cum armis, aut canibus venaticis. *T. 3. p. 157. & seq.*

Christiani Milites enseni in Ecclesiam inferre primi coeperunt, & quare. *p. 159.*

Quibus expensis reparari debeant Ecclesiae tum Parochiales, tum liberae collationis. *p. 162. & seqq.*

Ecclesiae juris patronatus quando reparari debeant a Patronis. *p. 166.*

Ecclesia Bononiensis

Olim erat suffraganea Ecclesiae Mediolanensi. *T. 2. p. 324.*

Ecclesiastici.

Multa sunt Ecclesiasticis illicita, quae sunt licita Laicis, ut choreae. *p. 386. & seq.*

Effigies S. Crucis, & Sanctorum.

Ecclesia non solum tolerat, sed probat, ut Effigies S. Crucis, & Sanctorum in vicorum angulis, & Urbium compitis collocentur. *p. 367.*

Quam indignum illas humi exprimi, & locis sordidis, & inquinatis. *p. 368.*

Imperatorum edictis, & Sacris Canonibus id vetitum est. *ib.* Quae pinguntur Sacrae Imagines in muris externis Templorum, vel domorum, altius a terra pingendae. *p. 370. & seq.*

Effigies B. M. V. a S. Luca depicta.

Quis Sacram Effigiem Bononiam deportaverit; unde, & ubi primum illam collocaverit. *p. 409. & seqq.*

Eleemosynae, quae ab oppidis ditionis Bononiensis deferuntur Sacrae Imagini; utrum, & quando pro aedificio novi Templi debeant inservire. *p. 410.*

Gestari per Urbem solita triduo Rogationum summo Populi concursu. *T. 1. p. 17. & T. 2. p. 297.*

Ejus cultores beneficiis coelestibus cumulati. *T. 1. p. 17.*

Qua pompa, & devotione deferenda. *p. 18.*

Ejus supplicationis celebritas, & historia. *T. 2. p. 298.*

Ex decreto Cardinalis Jacobi Boncompagni clara luce, non noctu in Urbem deportanda. *ibid.*

Quo loco Anziani, caeterique Magistratus cum Clero antiquitus illi occurrerent. *p. 299.*

Quid praestandum in illius occurfu. *ibid.*

Aliquot abusus in ea circumferenda tollendi, & quomodo. *p. 300.*

Indulgentia centum dierum iis Sodalibus conceditur, qui supplicationi interfunt. *p. 301.*

Qua devotione, & pietate habenda supplicatio. *ibid.*

Abusus prohibetur celebrandi Sacrum privatum, & solemne tempore intempestivo, sive cum Sacra Effigies recedit, sive cum refertur ad Ecclesias, in quibus exponitur. *p. 302.*

Egidius

Ægidius Cardinalis Alberozzius

Fundat nobile Collegium majus a S. Clemente nuncupatum pro Hispanis in Urbe Bononiensi. *T. 2. p. 227.*

Ægroti

Dispensandi a jejunio, illisque permittenda facultas carniū. *T. 1. p. 154.*

Elbertus, seu Ubertus Episcopus Bononiens.

Leges condidit pro Canonicis anno 1303. *T. 3. p. 418.*

Eleēmosynæ Fidelium

In capsulis deponendæ, & duabus clavibus custodiendæ, earumque quotannis reddenda Episcopis ratio. *T. 2. p. 363.*

Circa eleēmosynas habenda ratio querelis populi, & occludendus aditus corruptelis, & quomodo. *ibid.* Vide *Cap-sula.*

Utrum unius eleēmosynæ largitioni possit satisfieri duobus distinctis præceptis. *p. 163.*

Non facientes eleēmosynam quantum Deo exosi. *p. 146. & seq.*

Eloquentia

Ecclesiasticis viris prorsus necessaria. *p. 231.*

Episcopus

Potest multas irrogare, quæ solum sancitæ sunt a jure, vel a statuto, & ex conditione, ut piis operibus infumantur. *p. 364.*

Cur non debeat multas imponere judicio suo. *ibid.*

Debet habere Custodem multarum, eique deinde obsignare mandatum, quo pecunia ad constituta opera pia depromat. *ibid. & seq.*

Debet cognoscere causas omnes ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentes in prima earum instantia. *p. 2.*

Est verus, & proprius Sacerdos suorum Dioecesanorum non solum quando confert Sacramentum Confirmationis, & Ordinis, vel absolvit a reservatis, sed semper. *T. 1. p. 189.*

Visitaturus Claustrum Monasteriorum Monialium non tenetur ante accessum eisdem Monialibus præfinire diem, & horam visitationis. *p. 320. & seq.*

Neque in ingressu secum ducere priorem Abbatem, & Confessarium earundem Monialium. *ibid.*

Potest communicare Moniales sub potestate Regularium degentes. *p. 322.*

Post interdictum potest devenire ad excommunicationem contra perversas. *T. 2. p. 182. & seq.*

Non potest denegare Monialibus Confessarium extraordinarium ter, aut quater in anno. *p. 290.*

Occasione visitationis Sacrorum Liminum debent inter cætera referre Sacræ Congregationi, utrum habeantur in Dioecesi cœtus ad examinandas quæstiones Theologiæ Moralis. *T. 1. p. 363.*

Tom. III.

F f

Superveniente rationabili causâ potest ex officio etiam extra visitationem examinare Parochos jam approbatos ad Ecclesias Parochiales. *T. 1. p. 91. & seq.*

Non habet facultatem comam fictitiam permittendi tempore Sacri. *p. 399. & seq.*

Debet invigilare ad custodiam Monialium tamquam Delegatus Sedis Apostolicæ. *p. 311.*

Habet facultatem cogendi curatores bonorum Monialium regularibus subiectarum ad reddendam rationem, eosque si opus fuerit removendi. *ibid.*

Potest punire etiam censuris Regulares violantes Clausura Monialium ipsis subiectarum. *ibid.*

△ Synodo Tridentina jubetur in usum revocare, quæ per Canones constituta fuerunt de vitæ disciplina, & honestate Clericorum impositâ culpæ lethalis poenâ. *p. 449.*

Potestate ordinariâ potest interdicare Missarum celebrationes extra præscriptas horas, & censuras, & poenas arbitrio suo decernere contra Sacerdotes tam sæculares, quam regulares. *T. 2. p. 302.*

Potest examini subijcere quemcumque Sacerdotem etiam regularem antequam eum admittat ad Confessiones audiendas. *p. 311.*

Quid statuere possit contra Canonicos absentes ultra tres menses permisso a Concilio Tridentino. *T. 3. p. 367.*

Debet in singulis Cathedralibus, & Collegiatis distributiones proponere inter præsentés in Choro ex deductione fructuum per ipsum faciendâ ubi defunt, vel ubi sunt tenuissimæ. *p. 369.*

Potest permittere Regularibus, & Sodalitibus circumducere Processiones per Parochias, quamvis Parochus contradicat. *p. 256.*

Cogere potest Parochos sæculares, & regulares, ut interfiant Congregationi casuum conscientiarum. *p. 206.*

Habet jurisdictionem in ea Monasteria, quæ careant numero regularium præscripto ab Innocentio X. *p. 208.*

Potest cogere Parochos, ut tot Sacerdotes sibi adjungant, quot pro administrandis Sacramentis, aliisque Parochiæ munibus obeundis necessariò requiruntur. *p. 103. & seq.*

Potest concedere facultatem alienandi Ecclesiasticam suppellectilem non pretiosam. *T. 2. p. 313.*

Hæc potestas nunquam fuit ablata, vel imminuta. *ibid.*

Quando possit dissolvere sibi subiectos ab irregularitatibus, & suspensionibus, quæ proveniunt ab occulto crimine. *T. 3. p. 33. & seq.*

Ordines conferre debet diebus festis, sed semper interpolatis aliquo temporis spacio pro suo arbitrio deserviendâ. *p. 325. & seq.*

Solus debet examinare, an Mulieres Tertiariæ prædictæ sint præscriptis conditionibus. *T. 3. p. 263.*

Habet jurisdictionem in illas. *ibid.*

Habet jurisdictionem in Sodalitates etiam si erectæ fuerint in Ecclesiis Regularium. *p. 278. & seq.*

Tamquam Delegatus Apostolicus invadere potest Sodalitæ, ac Sacella, etiam erecta in solo Lateranensi. *p. 281. & seq.*

Potest multas etiam pecuniarias irrogare Canonicis volentibus habere Capitulum tempore Divinorum Officiorum. *p. 397. & seq.*

Quando Sacerdotes cogere possit, ut Sacrum operentur iis etiam diebus, quibus id facere nullâ lege adiguntur. *p. 115.*

Potest adhibere pro suo servitio unum, vel duos Canonicos, illis solis exceptis, qui gerunt curam animarum. *p. 384.*

Episcopi in Matrimonii contrahendis.

Ubi non est consuetudo contrahendi matrimonia temporibus vetitis, etiam sine pompa, habent facultatem eadem permittendi. *T. 2. p. 439.*

Utrum vetitis temporibus possint matrimonia permittere cum aliqua solemnitate. *ibid.*

Possunt in sua Dicecesi impertiri facultatem matrimonii in eundi absque solitis promulgationibus. *T. 3. p. 14.*

Item in foro conscientie dispensare innocentem ex conjugibus, ut debitum exposcat, si conjux post initum matrimonium affinitatem cum altero conjugum contraxerit per copulam illicitam. *ibid. & seq.*

Utrum dissolvere possit impedimenta dirimentia in foro conscientie ante, & post matrimonium contractum. *ibid.*

Si impedimentum ex occulto fiat publicum etiam post contractum in vim dispensationis matrimonium, possunt procedere contra conjuges, eosque separare. *p. 35.*

Debet tamen in tali casu acquiescere testimonio Confessariorum. *ibid.*

Episcopus Titularis

Potest consecrare, & benedicere vestes, & vasa sacra. *T. 1. p. 219.*

Ubi tamen requiritur Chrismatis unctio, indiget permissione Episcopi. *p. 220.*

Episcopus in Collatione Beneficiorum

Præter unum simplex Beneficium non sufficiens ad congruam vite sustentationem potest conferre etiam secundum absque dispensatione Sedis Apostolicæ. *T. 3. p. 82. & seqq.*

Suppositâ collatione duorum beneficiorum non sufficientium ad congruam vite sustentationem non potest conferre tertium absque dispensatione Sedis Apostolicæ, etiam si de jure patronatus Laicorum. *ibid. & seqq.*

Potest conferre plures pensiones, Legata pia, seu Capellania juris patronatus Laicorum habenti duplex beneficium absque facultate Sedis Apostolicæ. *T. 3. p. 84. & seq.*

Episcopus Petricorienfis

Typis evulgavit Conventus Ecclesiasticos in sua Dioecesi peractos, eorumque utilitatem commemorat. *p. 198.*

Eucharistia

Ex veteri disciplina sumebatur ab universo Populo feriâ quintâ, & sextâ Majoris Hebdomadæ. *T. 1. p. 452.*

Ad eam quomodo Sacerdotes, & Diaconi accedere debeant. *p. 453.*

Utrum sumpta fuerit a Christo Domino antequam illam Apostolis tribueret in Cœna ultima. *p. 454. & seq.*

Primi Fideles Sacram Eucharistiam singulis diebus sumebant. *T. 2. p. 72.*

Utrum hoc fuerit ex præcepto, incertum. *ibid.*

Quenam fuerit hujusce rei consuetudo circa sæculum octavum. *ibid.*

Quid circa hoc statutum fuerit in Conciliis Lateranensi, & Tridentino. *p. 73.*

Saltem in Paschate sumenda in propria Parochia. *ibid.*

Quibus poenis hoc præceptum Fideles urgeat. *p. 74.*

Qui in Paschali celebritate hoc præceptum non impleverunt, alio tempore ipsum implere debent. *p. 75.*

Eucharistia expositio.

Quando primò exponi cœperit Sac. Eucharistia. *T. 1. p. 336.*

Utrum prius deferri cœperit in supplicationibus, quàm exponi. *ibid.*

Utrum expediat Sacram Eucharistiam frequenter populo exponere. *p. 337.*

Variae de hac re Auctorum sententiæ. *ibid. & seq.*

Eucharistiæ expositio publicè haberi non potest etiam in Ecclesiis Regularium sine facultate Episcopi, & causa publica. *p. 340.*

Si expositio sit privata, qui ritus servandus. *p. 344.*

Quid si sit publica. *p. 345.*

Tempore Expositionis semper esse debet, qui flexis genibus oret. *p. 346. & seq.*

Ad hunc finem appendenda Tabella, in qua eorum nomina designentur, qui statis horis orare debent. *p. 349.*

Eugenius IV.

Statuit deferendos ad Ecclesiam pueros, quamprimum accipiant. *T. 3. p. 145.*

Eugenius Sabaudia Princeps

Fræsidio Beatæ Mariæ Virginis in Hungaria magnâ clade Turcæ fudit. *T. 2. p. 424. & seq.*

Eutropius

Cum auctor fuisset Legis latæ ab Arcadio contra jus asyli in Ecclesia, amo vix præterito ad Ecclesiam confugere coactus fuit, ut asyli privilegio gauderet. *T. 2. p. 16.*

Excommunicatio, Suspendio, Interdictum.

Cui competat relaxare latam excommunicationem, suspensionem, & interdictum. *p. 182. & seqq.*

Excommunicati publice, & interdicti

An Templâ adire possint, ut preces tantum Deo perfolvant. *ibid.*

Si in Ecclesia versentur res divina non potest confici. *ibid.*

Expellendi sunt ab Ecclesia si per vim cogi possint. *ibid.*

Exequiæ pro Defunctis.

Exequiæ pro Defunctis etiam pauperrimis semper faciendæ, pro iis unum saltem Sacrum offerendum. *T. 1. p. 433. & seq.*

Hujusmodi ritus quàm fuerit antiquus. *ibid.*

Quid olim in usu fuerit, quando aliquis moriebatur post Sacrum a Parocho jam celebratum absente alio Sacerdote. *ibid.*

Exercitia Spiritualia.

Necessitas, & utilitas vacandi Spiritualibus exercitiis priusquam Sacri Ordines suscipiantur. *T. 3. p. 210.*

Quis auctor habendus sit hujus piæ institutionis. *p. 211.*

Subdiaconatum, & Diaconatum petentibus Spiritualia exercitia præscribuntur. *p. 212. & seqq.*

Romæ, in tota Italia, & insulis adjacentibus secessus decem dierum indicitur Ordinandis. *p. 214. & seq.*

Nulla ratio, neque Apostolicæ literæ, quæ vocantur *extra tempora* excusare possunt ab onere vacandi Spiritualibus exercitiis. *p. 218. & seq. Vid. Spiritualia Exercitia.*

Expositio quadraginta Horarum

Non est de juribus merè Parochialibus. *p. 290. & 293.*

Expositio cum Reliquiis, & Sacris Imaginibus

Non est de juribus merè Parochialibus. *ibid.*

Ezechias Rex

Ad ejus preces ab Angelo 175. hominum millia in exercitu Sennacherib trucidantur. *T. 2. p. 421.*

Fabiola Nobilis Romana

Prima omnium Romæ pro ægrotis Nosocomium instituit. *p. 255.*

Quàm misericors, & pia erga ægrotos, & pauperes. *ibid.*

Fabrica S. Petri

Nullam compositionem elargitur pro Missis malitiosè omisissis. *p. 203.*

Facultas audiendi Confessiones

Quibus sit necessaria. *p. 509. & seq.*

454 INDEX RERUM.

Certis semper limitibus concludenda, præcipuè in Regularibus. *T. 2. p. 512.*

Abique examine non concedenda, non obstante quocumque prætextu. *p. 516. & seqq.*

Famuli, & Ancilla

Quis eorum, earumque Parochus. *T. 1. p. 386.*

Ubi, & coram quo Parochus debeant celebrare matrimonium. *T. 3. p. 58. & seqq.*

Feria quinta Majoris Hebdomada

Ab antiquis Patribus vocabatur Natalis Calicis, & quare. *T. 1. p. 212.*

Feria quinta, & sexta Majoris Hebdomada.

Ex veteri disciplina ferià quintà Majoris Hebdomadae universos populos Sanctissimam Eucharistiam ex præcepto sumebat. *p. 452.*

Idem fiebat ferià sextà ex aliquorum opinione. *ibid.*

Hæc consuetudo in quibusdam Ecclesiis adhuc a Clericis retinetur. *p. 453.*

Quinam mos circa hoc nostris temporibus obtinuerit. *p. 454.*

Quare ferià quintà Sacerdotes omnes, & Diaconi ad lumen-
dam Sanctissimam Eucharistiam accedant. *p. 453.*

Ferià quintà, sextà, & Sabbato Majoris Hebdomadae privatae
Missæ prohibita sunt in omnibus quibuscumque Ecclesiis
tam secularium, quam regularium. *p. 453. & seqq.*

Si Festum Annunciationis Beatæ Virginis ferià sextà contingat, nullum potest fieri solemne, aut privatum Missæ Sa-
crificium. *p. 456.*

Si contingat ferià quintà debent celebrari aliquæ Missæ pri-
vatæ ante celebrationem Missæ Conventualis pro adimple-
mento præcepti. *ibid.*

Idem servari debet, si eadem ferià contingat festum S. Jo-
sephi. *p. 457.*

Sacerdos, qui prædictis feriis celebrare privatim ausus fue-
rit, quibus poenis plectendus. *p. 458.*

Festivitates vide Dies Festi.

Festum SS. Nominis Mariae

Qua de causa ab Innocentio XI. ad universam Ecclesiam præ-
pagatum. *T. 2. p. 425.*

Festum S. Petronii

Magnâ pietate Bononiæ celebratur die 4. Octobris. *p. 373.
& seqq.*

In ejus pervigilio Sacrum illius Caput a Templo S. Stephani
ad illud S. Petronii solemnî supplicatione transfertur, &
die 5. Octobris eadem pompâ in locum pristinum restitu-
tur. *ibid.*

Quis has supplicationes primus indixerit. *ibid.*

Quis illis debeat interesse, & quomodo. *ibid.*

Fidei rudimenta.

Quid statutum fuerit de tradendis Fidei rudimentis in pluribus Synodis Bononiensibus. *T. 1. p. 80. & seq.*

Quid statutum a Sacra Congregatione Concilii. *p. 83.*

Fidei rudimenta Parochianis tradenda a proprio Parocho in sua Parochia. *p. 80.*

Majoribus, Parentibus, Tutoribus subditi ad Fidei mysteria addiscenda conducendi ad Parochiam sub gravi culpa. *p. 86.*

Quam præclarum sit illa Pueros edocere. Vide *Gerson Cancellarius Academia Parisiensis.*

Fides, Spes, & Charitas

Vide *Actus Fidei.*

Flavianus Antiochenus

Alternatim canere versiculos Psalmorum primus induxit. *T. 3. p. 360.*

Fons Baptismalis.

Consecratio Fontis Baptismalis ab Apostolis tradita. *T. 1. p. 1. & seqq.*

Miraculis confirmata. *ibid.*

Fieri solita Sabbato Majoris Hebdomadæ, & in pervigilio Pentecostes. *p. 2. & 3.*

Quibus de causis id factum sit. *ibid.*

Fons Baptismalis erat tantum in Ecclesia Principe. *ibid.*

Quænam fuerit hujusce rei disciplina sæculo XII., & XIII. *p. 4.*

Quid statuerit circa hoc Clemens VIII. *ibid.*

Quid posterioribus temporibus Sacræ Congregationes statuerint. *p. 5.*

Quænam sint circa hoc statuta Ecclesiæ Bononiensis. *p. 5. & 6.*

Pœnæ in transgressores impositæ. *p. 7.*

Formula Testamenti

Quod a Parocho conditur absente Scribâ. *T. 3. p. 235.*

Aliæ formulæ servandæ a Parocho, dum testamentum a se conditum tradit publico Scribæ, & dum per ipsum interrogatur circa testamentum. *p. 237.*

Forum Ecclesiasticum.

Excommunicationem incurrunt, qui alios ab eo avertunt, vel de eo per ludibrium verba faciunt. *T. 2. p. 7.*

Ejus jurisdictio causas Civiles universas, quibus implicantur Ecclesiastici, comprehendit. *p. 3. & seqq.*

Non comprehendit eas causas, in quibus Ecclesiasticus est Actor; Reus verò est Laicus, nisi aliter consuetudo obtinuerit. *ibid.*

Ubi hæc consuetudo obtinuit, Ecclesiasticus Actor tenetur ad Forum Ecclesiasticum confugere. *ibid.*

Functiones Majoris Hebdomada Sanctæ

Non sunt de iuribus merè Parochialibus. T. 3. p. 290. & 293.
Vide *Feria V.*, & *VI. Majoris Hebdomada.*

Funera.

Quis præcedere debeat inter Capellanos conductos ad celebranda funera. p. 246. & seq.

Nihil solvendum est pro translatione Cadaverum ex agro in Civitatem, & ex Civitate ad Parochiam ruralem. p. 251. & seq.

Ordo funerum, qui Bononiæ observatur. p. 240. & seq.

Officia, quæ sibi mutuò præstant Parochi, Regulares, & Capellani Sodalitatum, qui funeribus interfunt. *ibid.*

Solum Vexillum Ecclesiæ, ubi Cadaver sepeliendum est, deferri debet ex jure communi in pompa funebri. p. 243.

Si Capitulum Ecclesiæ Metropolitanæ ad funera invitetur, solum ipsius Vexillum elevandum est. p. 240.

Sodalitates in Sacco post pheretrum, aliæ verò, quæ funeribus interfunt cum Sacco, ante pheretrum incedere debent. p. 245.

Regulares Conversi, seu Laici in associandis Cadaveribus, nequeunt perfungi munere Capellani. *ibid.*

Parochi reliquis Capellanis præire debent in funeribus ducendis. p. 247.

Parochus senior cæteris Parochis Sæcularibus, aut Regularibus antecedit. *ibid.*

Gabriel Cardinalis Palæottus Archiepiscopus Bononiensis.

Ejus vita, ac res gestæ typis editæ per Patres Benedictinos in Gallia. T. 1. p. 80.

Quid in Synodo decreverit de tradendis Fidei rudimentis. *ibid.*

Parochos nimis liberè vagantes quibus subdiderit pœnis. p. 185.

Luxum prohibet in Civitate Bononiensi in Vestibus, Conviviis, & Exequiis celebrandis. p. 425. & seq.

Aram maximam Templi Metropolitanæ Bononiensis excitat. T. 2. p. 294. & seq.

Gelasius Papa

Interstitionum tempora a Siricio, Cœlestino, & Leone Magno definita, restrinxit. p. 220.

Gérson Cancellarius Facultatis Parisiensis

Pueros prima Fidei elementa docet maturâ jam ætate. T. 1. p. 85.

Celebrem de hac re conscribit contra improbantes Apologiam. *ibid.*

Gotifredus Rex Hierusalem

Ope Beatæ Mariæ Virginis Sanctam Civitatem a Turcis occupatam expugnat. T. 2. p. 423.

Gratianus Monachus

Bononiæ condidit Canonum collectionem. T. 2. p. 225.

Græci Schismatici

Turcarum præsidio usurpant loca Sancta Hierosolymæ de manu Fratrum S. Francisci iis ipsi subsidii, quæ ipsi a Catholicis perceperant. p. 377.

Alexandri III. Decretum contra abripientes in servitutum Mercatores Christianos per Sedem Apostolicam extenditur etiam ad ipsos Græcos. p. 378.

Quàm inconstantes, & infideles. *ibid.* & seq.

Quàm dolosi, & fallaces in congerendis pecuniæ subsidii a Catholicis. *ibid.*

Quomodo cum iis agendum, si veniant in Italiam eleemosynas petitori. *ibid.*

Gregorius IX.

Collectionem suam nuncupat Magistris, & Discipulis Academicæ Bononiensis. p. 226

Gregorius XI.

Eos tamquam hæreticos damnat, qui asserbant, Laicum non teneri ad aliquem fidei articulum explicitè credendum. p. 336.

Gregorius XIII.

Edictum confirmat, quo Gabriël Cardinalis Palæottus Archiepiscopus, & Alexander Cardinalis Sfortia prohibuerunt luxum in Civitate Bononiensi in Vestibus, Conviviis, & Exequiis celebrandis. T. 1. p. 426.

Approbat Canonicos Regulares Lateranenses capaces esse Beneficiorum, quæ habent annexam curam animarum. T. 3. p. 139.

Litem de Primatu loci inter Sodalitates absolvit. p. 277.

Gregorius XIV.

Probavit statuta peculiarium Ecclesiarum permittentium fructus, ac distributiones Canonicis absentibus, qui per annos quadraginta Ecclesiæ laudabiliter inservierunt. p. 390.

Gregorius XV.

Confirmat consuetudinem in Diœcesi Bononiensi, quod Clerici Auctores causas Civiles referant ad Forum Ecclesiasticum. T. 2. p. 5. & 8.

Ejus Decretum non fuit sublatum a Clemente XII. p. 8.

Margitur Canonicis, ac Mansionariis Bononiensibus vacationem a Choro certo temporis spatio definito, alternatim tamen juxta distributionem faciendam per Archiepiscopum. T. 3. p. 413.

Guilielmus Parisensis

Quo argumentò usus sit contra nominantes Personas minus idoneas ad regendas Parochias. T. 1. p. 120.

Habitus Clericalis, & Sacerdotalis

A Clericis, & Sacerdotibus deferri ubicumque jubetur ex vetustissimo tempore. *T. 2. p. 322.*

Quinam illis unice conveniat. *p. 323.*

Quo tempore vestibus brevioribus pro oblongis uti tentatum sit ad Laicorum exemplum. *ibid.*

Antiquo tempore habitus Clericorum, & Sacerdotum erat satis probabiliter coloris castanei, vel violacei. *p. 327.*

Quando coeperit esse coloris nigri. *ibid.*

Corruptelæ in Diœcesi Bononiensi circa habitum Clericalem. *p. 325.*

Heli

Ejus duo filii quàm graviter a Deo puniti, & quare. *p. 170.*

Heraclius Imperator

In Græcam Ecclesiam morem induxit, ut Dominicâ Sexagesimæ, totâque illâ hebdomadâ carnibus interdictis ova solum, ac lactinia permitterentur, & quare. *T. 1. p. 167.*

Homicida

Si rixæ auctor fuerit, mortis supplicio puniendus in Pontificia ditione. *T. 2. p. 32.*

Etiamsi non fuerit auctor rixæ, & inter homicidium, & rixam sex horarum spatium intercesserit, morte item puniendus. *ibid.*

Homicida est insignis sacrilegus. *p. 38.*

Honorius III.

Missam Conventualem quotidie celebrandam admonet. *T. 3. p. 339. & seq.*

Respondit non fuisse obnoxium irregularitati Clericum, qui bellum justum offensionis causâ iniverat, in quo tamen nulum vulneraverat. *p. 180.*

Declarat esse solum comminantem suspensionem, quam Innocentius III. in Concilio Lateranensi irrogavit Canonicis confabulantibus in Choro, dum Sacrum Conventuale peragitur. *p. 362.*

Hora celebrandi.

Non potest celebrari, nisi ante auroram tertia pars horæ defluerit. *T. 1. p. 392.*

Etiâ in privatis Magnatum Sacellis. *ibid.*

Hora Canonica

In Choro recitandæ sunt a Canonicis. *T. 3. p. 336. & 344. & seq.*

Utrum persolvendæ quotidie sint jure Divino, an Ecclesiastico. *p. 337.*

Quando recitari debeat in Choro Officium Beatæ Virginis, vel Defunctorum. *ibid.*

Quâ pietate, ac ratione Horæ Canonicae persolvendæ sint. *p. 344. & seq.*

Plura super hac re Conciliorum Decreta. T. 3. p. 344. & seq. & p. 356. & seq.

Tempus olim, & nunc præscriptum persolvendis Horis Canonici. p. 349.

Matutinum, ac Laudes sequentis diei post Vesperas, & Completorium diei præcedentis recitare licet ob justam causam, non tamen Canonici Choro additis. p. 352. & seq.

Quibus diebus Canonici etiam id permittitur. *ibid.*

Quæ horæ post meridiem ad Matutinum recitantur. *ibid.*

Tempus indicatur, quo Canonici, Beneficarii, & Mansionarii convenire debent in Chorum, ne tanquam absentes notentur. p. 354.

Nequeunt privatim recitari Horæ Canonice, dum publicè in Choro cantantur. p. 357.

Statutis ab Ecclesia temporibus persolvendæ. T. 2. p. 256.

Qui statutis temporibus Horas non persolvit, utrum peccet. p. 257.

Quænam sint statuta tempora. p. 258. & seqq. Vide *Officium Divinum*.

Hospitia Puellarum expositorum, seu spuriarum.

Confessarius, aut alius Sacerdos, qui singulis Dominicis diebus illis explanet legem Dei, decernitur. T. 2. p. 288. & seq.

Moderatrix eodem instituto illes exercere debet per hebdomadam. *ibid.*

Hospitalarii S. Antonii Viennensis

Unde, & a quo initium habuerit hujusmodi institutum. p. 113.

Ipsis unicè Apostolicum privilegium concessum est tribuendi benedictionem bestis, in iis locis, ubi degunt. p. 114.

Jacobus Cardinalis Boncompagnus

Vetuit accedere ad Ecclesiam cum armis hastatis, vel ad ignem concipiendum conflatas. T. 3. p. 158.

Nefas esse decernit ultra nonum diem conferri Baptismum infantibus. p. 146.

Et poenam excommunicationis Parentibus indicit, si rem negligant. *ibid.*

Ob solam necessitatis causam permittit conferri Baptismum in privatis domibus. p. 148.

Baptismum privatim collatum referri jubet in Librum, quo omnes Baptizati adnotantur. p. 152.

Ibas Edessa Archiepiscopus

In Ephesino Concilio accusatur, quod ad Sacrificium Altaris vinum proponeret exiguum, vitiosum, lutosum &c. T. 2. p. 398.

In Concilio Chalcedonensi in judicium adductus, tanquam minister infidus pecuniarum, & suppellectilis Ecclesiarum, per Economos etiam custodire jubetur. p. 361. & seq.

Jejunium

Utrum, & quando solvatur ex potu Chocolatis. T. I. p. 153.

Jejunium naturale

Servandum esse ab iis, qui sequenti die vel volunt Sacrum facere, vel ad Sacram Synaxim accedere a tempore noctis mediz usque ad Sacrum factum, vel sumptam Eucharistiam. p. 131.

Jejunium Ecclesiasticum.

Quo tempore liceret cibum capere tempore Quadragesimæ, cæterisque jejunii diebus usque ad sæculum XII. p. 129.

Quænam fuerit hujusce rei disciplina sæculo XIII. & sæculo XIV. *ibid.*

Quænam nostris temporibus. p. 131.

Jejunium Quatuor temporum

Variis de causis institutum. p. 19. & seq.

Apostolica traditione ad nos dimanavit. p. 21.

Ejus institutio Sancto Callisto Papæ ab aliquibus tribuitur. p. 20.

Saltem tribus jam fieri solitis quartum adjunxit. *ibid.*

Adhibitum ad peragendas Sacras Ordinationes. *ibid.*

Vernum, & æstivum a Gregorio VII. immutatum. p. 22.

Jejunium, cujus meminit Zacharias cap. 7., illud ipsum est, quod fuit indictum, & traditum ab Apostolis. *ibid.*

Malè a Dallæo impugnatur. *ibid.*

Jejunium tempore Adventus Domini

Pro quibus fuerit institutum. p. 103.

A quibus nunc observetur. p. 104.

Priori tempore omnibus erat indictum. p. 105.

Quando hæc disciplina fuerit immutata. *ibid.*

Jejunium Quadragesimale

Quibus diebus olim inciperet. p. 139.

Quibus diebus incipiat nostris temporibus in Ecclesia Orientali, & a quibusdam Religiosis Ordinibus. p. 140.

Quibus inciperet apud Polonos usque ad Innocentium IV. *ib.*

Incertum est, utrum fuerit institutum a Christo. p. 148.

Est ad normam Jejuni peracti a Moyse, Elia, & Christo Domino. *ibid.*

Apostolicà traditione ad nos devenit. *ibid.*

Quis ejus Auctor per aliquos Auctores. *ibid.*

Quanto cum rigore vetustioribus sæculis servaretur. p. 149.

Solvitur post meridiem. p. 150.

Vinum, & electuaria etiã sumpta post horam cibationis non sunt contra jejunium. *ibid.* & seq.

Utrum Chocolates jejunium solvat. p. 151.

Hujusmodi potio sæpius sumpta, vel in nimia quantitate solvit jejunium. p. 152. & seq.

Præter unicam comestionem utrum sit licita refectio vespertina. p. 151.

Unde originem ipsa duxerit. *T. 1. p. 151.*

Qui immoderatè in una comestione licitos cibos assumit, vel per diem sæpissimè potui indulget, non solvit jejunium, sed peccat contra temperantiam. *p. 153.*

Quid senserint prisca Theologi de obligatione pauperum, & egenorum circa jejunium. *p. 154.*

Quenam sit nostri temporis divitum pessima consuetudo circa jejunium. *ibid. & seq.*

Utrum dispensatus ad carnes, sit etiam dispensatus a jejunio. *p. 159. & seqq.*

Theologorum de hac re dissidium. *ibid.*

Quenam amplectenda verior opinio. *p. 162.*

Fundamenta oppositæ sententiæ soluta. *ibid.*

Improbanda eorum opinio, qui tenent, dispensatis Parentibus, vel Dominis, dispensari etiam filios, & servos ratione duplicis mensæ, quam deberent instruere. *ibid.*

Scandalosa solutio Quadragesimæ sine licentia in scriptis, seu dolosa licentia concessa per Medicos est crimen Archiepiscopo reservatum Bononiæ. *p. 163.*

Majoris Hebdomadæ diebus jejunium strictius servandum. *p. 179.*

Illiterati

Per sacros Canones declarantur Irregulares. *T. 2. p. 43.*

Immunitas Ecclesiæ

Vide *Afylus.*

Impedimenta Matrimonii

Quando intelligantur esse occulta. *T. 3. p. 25. & seq.*

Utrum quæ aliquando fuerunt publica, possint fieri occulta. *p. 31.*

Utrum occultum habeatur impedimentum, si crimen sit quidem publicum, conscii tamen criminis ignorent, an impedimentum dirimens cum tali crimine conjungatur. *p. 25. & 31.*

Utrum impedimentum censeatur occultum, si publicum sit, ubi contractum, occultum tamen, ubi ii degunt, qui dispensationem postulant, & ubi dispensatio conceditur. *p. 30.*

Si ex occultis fiant publica, etiam suppositâ dispensatione in foro conscientiæ, subsunt judicio Ordinarii. *p. 34. & seq.*

Quomodo exponenda, ut obtineatur dispensatio. *p. 15. & seq.*

Quando incurrantur. *ibid.*

Indulgentia.

Opera, quæ alioquin debita sunt, quando habeantur satis, ad acquirendam Indulgentiam. *T. 2. p. 162.*

Quando, & quibus necessaria sit Confessio Sacramentalis ad acquirendam Indulgentiam. *ibid.*

Indulgentiarum thesaurus Sancto Petro, ejusque Successoribus concessus. *p. 164.*

Summi Pontifices quàm essent olim parci in concedendis Indulgentiis. T. 2. p. 165.

Nihil illi profunt, qui est in peccato mortali. p. 133.

Utrum ad acquirendas Indulgentias necessarium sit, ut omnia præscripta opera adimpleantur in gratia. *ibid.*

Indulgentiæ concessæ a Martino V. comitantibus Corpus Christi in publicis supplicationibus. p. 35.

Indulgentia in forma Jubilæi

Per Clementem XII. promulgata. T. 1. p. 420.

Ad impetrandam inter Christianos Principes pacem, quàm opportunè promulgata tempore Adventus Domini. *ibid.*

Indulgentiæ pro Defunctis

Non profunt ex potestate judiciaria sicuti profunt vivis, sed tantum per modum suffragii. T. 2. p. 203. & seq.

Indultum absentia a Choro

Conceditur Canonicis in publica Academia studentibus. T. 3. p. 397.

Infantes

Ab obstetricibus baptizati ad Ecclesiam deferri debent, in qua caeremoniæ perficiantur. T. 1. p. 75.

Expositi etiam cum schedula de Baptismo illis collato, nisi constet de certitudine, sunt baptizandi sub conditione. p. 76.

Quid de hoc senserit Sacra Congregatio. p. 77.

Quamprimum fieri potest, deferendi sunt ad Ecclesiam, ut Baptismum accipiant. T. 3. p. 146.

Romæ post tres dies Baptismus protrahi non potest infantibus. p. 145.

Si in agro apud Nutrices moriantur, in Parochia suorum Parentum sepeliendi sunt. p. 358.

Si Parentibus caruerint in Parochia Tutorum. *ibid.*

Si etiam Tutoribus caruerint in Parochia, ubi decedunt. *ibid.*

Infirmi in Xenodochiis

Quid sit faciendum, si necesse sit eos contrahere matrimonium. T. 1. p. 982.

Quantà, & quàmvis cura, & diligentia inserviendum. T. 2. p. 263. & seq.

Innocentius III.

Acriter reprehendit Ecclesiasticum Gallie, qui aleis luserat, suæque regionis usum pro exultatione attulerat. T. 1. p. 448.

Confirmat Decretum Alexandri III. de Canonikatu Theologali instituendo in omnibus Ecclesiis Metropolitanis. T. 2. p. 210.

Nosocomium S. Spiritus in Saxia pro ægrotis curandis Romæ magno sumptu fundat. p. 255.

Comitem Guidonem ad illud gubernandum a Monte Pessulo Romanam vocat. *ibid.*

Nobili Matronæ facultatem percipiendæ Eucharistiæ in pri-

vato domus sacello impertiri renuit, nisi cum morbo detineretur. T. 1. p. 396.

In Concilio Lateranensi poenam suspensionis irrogat Canonicis, qui dum Missæ Sacrificio interfunt in Choro, externis colloctionibus vacant. T. 3. p. 361.

Innocentius X.
Præscribit numerum Regularium, qui simul degere in Monasteriis debent, ne ipsa jurisdictioni Episcoposum subiciantur. p. 208.

Innocentius XI.

Declaravit nullam inesse Episcopis facultatem permittendi Sacerdotibus comam sicutiam tempore Sacri. T. 1. p. 399.

Extendit ad totam Italiam, & Insulas adjacentes Decretum Alexandri VII., quo præcipitur spiritualis secessus decem dierum petentibus Sacros Ordines. T. 3. p. 215.

Qua de causa propagaverit ad universam Ecclesiam Festum SS. Nominis Mariæ. T. 2. p. 425.

Græcis interdixit eleemosynas petere, eorumque patentes literas ad Sacram Congregationem de Propaganda Fide mitti jussit. p. 377.

Ejus Decretum a quibus Pontificibus confirmatum. p. 378. & seq.

Innocentius XII.

Decernit non conferenda privilegia studiorum causâ iis, quæ vigesimum quintum annum jam attigerunt, ac ne triennii spatium superarent, & ostendenda esse prius Episcopo. T. 3. p. 397.

Decernit haud esse conferendos Sacros Ordines diebus Festis continuis, sed interpolatis aliquo temporis spatio. p. 326.

Innocentius XIII.

Apostolico Privilegio ob graves causas quendam Canonicum Regularem Lateranensem constituit idoneum ad obtinendum Canonicatum in Metropolitana Bononienfi. p. 140.

Alium verum Canonicum Regularem petentem in Ecclesia Pistorienfi Canonicatum rejecit. *ibid.*

Instituens Beneficium Ecclesiasticum.

Utrum, & quando sit simoniacus, si instituit eâ lege, ut prius ipse, deinde ejus consanguinei illud teneant. p. 117. & seqq.

An hoc perficere possit sine auctoritate Sedis Apostolicæ. *ib.*

Interstitia

Quibus limitibus comprehensa pro unoquoque Ordine a Concilio Tridentino. T. 2. p. 219.

Ab Interstitiis non sunt Regulares exempti. *ibid.*

Remittere Interstitia quoad Regulares ordinandos pertinet ad Episcopos, & non ad Superiores eorum. *ibid.*

Quis primus Interstitia proposuerit. p. 220.

464 INDEX RERUM.

Interstitiorum tempora qui primi definierint. *T. 2. p. 220.*

Interstitiorum tempora quis restrinxerit. *ibid.*

Facultate remittendi Interstitia, quando utendum. *ibid.*

Joabus

Per dolum interfectis Abner, & Amafa, jussu Salomonis in ipso Templi Altari occiditur. *p. 16.*

Joanna Belgii Comes, & Balduini Imperatoris Filia

Ab Honorio III. objurgatur, eo quod aliquos se nominaturam ad Sacerdotia promississet, antequam contigisset vacatio. *T. 1. p. 117.*

Joannes XXII.

Modestiam, placidamque modulationem Canonicis psallentibus in Choro valde commendat. *T. 3. p. 358.*

A Concilio Constantiensi objurgatus inter cætera, quod *Missa* jam raro, *currenter* sine devotione celebraret. *p. 419.*

Errorum damnat Joannis Poliaci, asserentis, iterandam esse Confessionem proprio Parocho a Sæcularibus, qui Regularibus peccata sua confessi sint. *p. 189.*

Confirmat privilegium a Clemente acceptum, ut Clerici Sæculares Bononienses jus Civile addiscerent. *T. 2. p. 53.*

Improbat consuetudinem tondendi caput, & barbam radendi diebus festivis. *p. 54.*

Joannes de Avila

Quomodo Sacerdotem objurgaverit irreligiose celebrantem. *T. 1. p. 414.*

Joannes Austriacus

Præclarissimam victoriam de Turcis refert ad Echinadas insulas auxilio Beatæ Mariæ Virginis. *T. 2. p. 424.*

Joannes Polliacus Parisiensis

Erroneè affirmat, Sæculares, qui Regularibus Sacerdotibus sua peccata confessi sint, teneri ad iterandam Confessionem proprio Parocho. *T. 1. p. 189.*

Joas

Eleëmofynas pro restaurando Templo e potestate summi Sacerdotis, & Levitarum aufert. *T. 2. p. 360.*

Joadas Sacerdos

Accusatus a populo, quod pecuniam pro Templo restaurando ad eum usum non impenderet, quomodo imposuerit finem querimoniis. *p. 362.*

Josaphat Rex

Precibus suis singularem victoriam obtinet a Deo contra maximam exercitum Moabitarum, & Ammonitarum. *p. 422.*

Irregularitas

Vide *Clericus irregularis.*

Jubilæum.

Clemens XII. Jubilæum promulgat. *T. 1. p. 24. & seq.*

Potestas

Potestas mutandi vota tempore Jubilæi quomodo a Confessariis sit adhibenda ex S. Carolo Borromæo. *T. 1. p. 26.*

Facultas liberandi fideles a censuris & criminibus tempore Jubilæi debet esse expressa in Decreto Pontificis. *ibid. & seq.*
Ita sanxit Alexander VII. *p. 28.*

Judas proditor

Cur eam misericordiam non sit consecutus, quam consecutus est S. Petrus Apostolus. *T. 2. p. 81.*

Cur a Christo electus fuerit inter Apostolos, cum futurus proditor cognosceretur. *p. 339.*

Judæi

Tubis argenteis utebantur, ut populum Orationis causâ ad Templum vocarent. *p. 246. & seq.*

Matutina, & Vespertina Sacrificia offerebant. *T. 1. p. 129.*

Judex

Si Legum, Canonum, & legalium effatorum cognitione careat, lethaliter peccat. *T. 2. p. 104.*

Idem dicendum de causarum Patrono. *ibid.*

Ivo Carnotensis

Primus excogitavit Distributiones inter præsentés in Choro; & quare. *T. 3. p. 370.*

Jura Parochialia

Quomodo differant, & in quibus a functionibus Parochialibus. *p. 299. & seq.*

Quænam sint. *ibid.*

Justinianus Augustus

Tributum ab Odoacre Rege Erulorum impositum Romano Pontifici, antequam susciperet Pontificatum, & ipse repetit, & quare. *p. 95.*

Justinianus Cardinalis

Cum esset Bononiæ Legatus quid statuerit circa Barbitionsores diebus festis. *T. 2. p. 59.*

Juvenes Studentes extra Patriam

Ubi, & coram quo Parocho debeant matrimonium inire. *T. 3. p. 59. & seq.*

In qua Parochia tempore Paschali teneantur sumere Sanctissimam Eucharistiam. *p. 69.*

Lampius Episcopus Barcinonensis

Paulinum studio inflammatæ plebis Sacerdotem ordinavit. *p. 211.*

Lanii & Macellarii

Quâ horâ, & tempore carnes ipsis vendere permittatur Bononiæ. *T. 2. p. 60.*

Larva, seu Persona

Vide *Bacchanalia.*

Launojus.

Ejus falsa sententia de peccatorum Confessione a quolibet semel in anno proprio Parocho facienda. *T. 1. p. 189.*
Tom. III.

G g

Laurentius Cardinalis Cotta

Egregiè de jejuniò scripsit contra Dallæum. T. 1. p. 23.

Leandri Cardinalis Colloredì

Suffragium pro diffidis inter Parochos, & Sodalitia componendis. T. 3. p. 283.

Lectores Minores Observantia S. Francisci

Possunt aperire, & exequi literas Sacre Pœnitentiariæ, licet non fuerint proclamati Doctores in publica Academia, modò sint Confessarii approbati ab Episcopo. p. 21.

Leges præscripta Canonicis

Civitatis, & Diocesis Bononiensis pro recitatione Divini Officii. p. 403. & seq.

Leo X.

Officia præscripsit sibi mutuò reddenda a Parochis. p. 254.

Multa privilegia Tertianis Mulieribus simul viventibus concessit. p. 261.

Littera Sacra Pœnitentiariæ

Ad quos dirigi soleant. p. 20.

A quibus legi possint, & executioni mandari. *ibid.* & seqq.

Si semel traditæ fuerint Confessario idoneo, utrùm repeti eadem possint, & tradi alteri Confessario pariter idoneo. p. 21. & seq.

Quando lacerandæ, & quænam pœna, nisi lacerentur. p. 37.

Si contineant dispensationes ab impedimentis occultis matrimonii, quibus clausulis limitentur. p. 40. & seqq.

Hujusmodi clausulæ quomodo intelligendæ. *ibid.*

Littera ad Sacram Pœnitentiariam

Quomodo scribandæ, quâ cautelâ, & diligentia. p. 19.

Lites de Beneficiis

An dirimi possint numeratâ pecuniâ. p. 94.

Quænam conditiones ad hoc sint necessariae. p. 96. & seqq.

Quando diremptis litibus numeratâ pecuniâ admittatur crimen simoniam. p. 98. & seqq.

Quando ad dirimendas lites de Beneficiis arbitrarium judicio liceat numerare pecuniam. p. 100.

Locus celebrandi.

Nullus Sacerdos Regularis, aut Sæcularis celebrare potest in Ecclesiis Monialium Archiepiscopo Bononiensi subjectarum. T. 1. p. 392. & seq.

Nullus Sacerdos sæcularis potest celebrare in Ecclesiis Monialium Regularibus subjectarum. *ibid.*

Id vetitum fuit a S. Cardinali Carolo Borromæo in secundo Provinciali Concilio. *ibid.*

Huic legi non intelligitur derogatum per clausulas fieri solitas in litteris Apostolicis, in quibus conceduntur Ecclesiis Monialium Altaria privilegiata. *ibid.*

Logica

Quam necessaria ad Sacras facultates ediscendas. *T. 2. p. 46.*
Ab Alcuino, & Photio maximè commendata. *ibid.*

Ludi Magistri

Sive Clerici, sive Laici tenentur Parochos adjuvare pueros
edocendo Fidei Myſteria in Eccleſia. *T. 1. p. 88.*

Ludovicus Archiepiſcopus Magdeburgenſis

Quam graviter a Deo puniſtus, eo quod intereſſet Choriſ.
T. 2. p. 395.

Mabillonius Joannes.

Ejus opus egregium de ſtudijs Monaſticis vindicatum. *p. 47.*
Logicam commendat. *ibid.*

Machabei

Dum ſperant in Domino, inſignes victorias de haſtibus re-
ſerunt. *p. 422.*

Magnates

Patientia domeſtici Sacerdotis non abutantur. *T. 1. p. 392.*

Mandatum de immitendo

Quomodo debeat intelligi, ſi nulla in eo fiat mentio de Fi-
dei profeſſione facienda. *T. 2. p. 238. & ſeq.*

Maria Virgo

Cum quanta fiducia ad eandem ſit ab omnibus confugi-
endum. *p. 148.*

Martene

Eruditè ſcripſit de antiquis ritibus. *T. 1. p. 3.*

Matrimonia

Contraſta per verba de præſenti abſente Parocho coram No-
tario, & teſtibus adeo nulla ſunt, ut neque tranſeant in
ſponſalia de futuro. *T. 2. p. 101.*

Quæ coram Sacerdote, vel Parocho non ſiunt, ſemper fue-
runt illicita. *T. 1. p. 370.*

Post Concilium Tridentinum in illis locis, ubi ſuper hac re
Decretum promulgatum eſt, ea illicita ſunt, & invalida,
quibus proprius Parochus, & duo teſtes non interſunt.
ibid.

Per hoc Decretum neque materia, neque forma huius Sacra-
menti immutata eſt. *p. 371.*

Irritum, & nullum eſt matrimonium illius, qui non relin-
quens domicilium ſuum ex Civitate, in qua degit, in alium
locum proficiſcitur, quin antea *quæſi domicilium* ibi com-
paraverit. *p. 375.*

Valida ſunt illorum matrimonia, qui ad evitandas cum Pa-
rentibus altercationes ex Parochia domicilii in alium locum
migrant, ibique *quæſi domicilium aſſequuntur.* *p. 376. & ſeq.*

Validè item ineunt matrimonia Iudices, Medici, Profeſſores
alicujus facultatis, Diſcipuli, & Famuli, licet exteri. *p. 379.*
& ſeq.

Matrimonii contractus temporibus vetitis.

Matrimonium de jure communi contrahi potest quocumque tempore. *T. 2. p. 432. & seq.*

In matrimoniis certis temporibus contrahendis, quid ab Ecclesia prohibeatur. *p. 434.*

In matrimoniis, quæ contrahuntur temporibus vetitis interdicitur omnis pompa. *p. 433. & seq.*

Sicuti etiam prohibitz sunt benedictiones solennes a Missali indictæ sub gravi culpa. *ibid.*

Contrahentes his temporibus utrum cohabitare possint, & matrimonium consummare sine peccato. *p. 442.*

Matrimonium temporibus vetitis etiam sine pompa intelligatur probatum. *p. 438. & seq.*

Ubi non est consuetudo matrimonia contrahendi sine pompa temporibus vetitis, requiritur facultas Episcopi. *ibid.*

Primis temporibus dies feriati inferebant impedimentum dirimens. *p. 443.*

Falsa vulgi opinio de non contrahendo matrimonio mense Majo. *p. 446.*

Matrimonium cum dispensatione.

Si contractum sit ab aliquo ex Conjugibus ob vim, & metum, utrum confirmari debeat novo consensu. *T. 3. p. 49. & seq.*

Supposita necessitate renovationis consensus, quomodo hæc haberi possit ab altero ex Conjugibus ignaro nullitatis matrimonii. *ibid.*

Utrum hæc renovatio consensûs habeatur per copulam effectum maritali. *p. 52.*

Utrum, qui ex Conjugibus incius est, debeat apertè certus fieri de nullitate prioris consensûs. *p. 49.*

Utrum sufficienter certus fiat per hoc, quod alter dicat se suspicari de nullitate consensûs. *p. 52.*

Utrum sufficiat elicere testimonium novi amoris maritalis ab altero Conjuge tanquam si adhuc in libertate maneret. *p. 51.*

Proles habita post matrimonium, cujus impedimentum alteri ex Conjugibus non erat notum, utrum sit legitima. *p. 54.*

Medici

Ritè ineunt matrimonium coram Parocho illius loci, in quo degunt, & quare. *p. 58.*

A veteribus Canonistis acriter objurgantur, & quare. *T. 1. p. 155.*

Quid agere debeant antequam infirmos dispensent a jejuniis. *p. 157.*

Ante omnia ægrotos monere debent de vocando Medico animum. *p. 230.*

Nisi fecerint, quibus poenis subditi a Conciliis, & Pontificibus. *p. 231.*

Utrum hoc facere debeant vel per se, vel per alium. *T. 1. p. 234.*

Utrum, & quando ægrotum deferere teneantur, si post tertium diem confiteri recuset. *ibid.*

Quæ morbi gravitas requiratur, ut ægrotum de suscipiendo Pœnitentiæ Sacramento commonefaciant. *p. 235.*

Quenam verè illa fuerit, ad quam S. Paulus Apostolus ap-
pulit. *T. 2. p. 117.*

Quare in opinione aliquorum viperæ ibidem veneno careant,
eaque tellus morbis ex veneno contractis medeatur. *ibid.*

Michaël Cerularius

Auctor odii Græcorum Schismaticorum contra Apostolicam
Sedem, & Fideles Occidentales. *p. 377.*

Mieçeslaus Polonorum Princeps

Indixit populis suis gladium distringere, cùm Evangelium lo-
geretur, & quare. *T. 3. p. 159.*

Miles

Arma capere nequit pro illo, quem certò scit bellum injus-
tum movere. *p. 185.*

Neque si miles sit illi subiectus. *ibid.*

Si incertus sit de æquitate belli, non tenetur id perquirere,
sed Principi suo operam præstare. *ibid.*

Minister Baptismi.

Parochus de jure legitimus Baptismi minister. *T. 1. p. 73.*

In casu necessitatis quilibet, etiam mulieres, & infideles. *ibid.*

Iterans Baptismum, in quas pœnas incidat. *p. 75.*

Ministri Montium Pietatis

Si in pignus acceperint rem cognitam furto sublatam, cor-
poris pœnam subeunt, & tenentur illam Domino restituere
absque ulla illius impenſa. *T. 2. p. 316.*

Ad probandam in ipsis hanc cognitionem, sufficiunt conjectu-
ræ. *ibid.*

Non possunt in pignora accipere, quæ furti suspicionem præ-
seferunt. *p. 309.*

Si acceperint reddenda Dominis suis, detractis tamen expen-
sis. *ibid.*

Neque ullam Ecclesiasticam suppellectilem sive integram, sive
fractam sine facultate Sacræ Congregationis Visitationis,
vel Episcopi, si non sit pretiosa. *ibid.*

Qui aliter fecerint, quibus pœnis subiaceant. *p. 314.*

Missa Conventualis

Quotidie celebranda in Ecclesiis Metropolitanis, Cathedrali-
bus, & Collegiatis. *T. 3. p. 340.*

Pro quibus applicanda. *p. 342.*

Varie in hac re propositæ quæstiones explicantur. *p. 335.*

& 341.

Quibus diebus celebrandæ sint plures Missæ Conventuales.
T. 3. p. 341.

Primo die cuiusvis mensis Missa Defunctorum subrogatur,
nisi intercedat impedimentum. p. 340. & seq.

Quid statuendum de Ecclesiis Receptitæ, aut Communiabus.
P. 343.

Missæ pro Sponsa, & Sponsa
Quando, & quo tempore celebrari non possit in matrimonialibus
contrahendis. T. 2. p. 436.

Missæ sollemnis
Differt a Missa cum cantu, & quare. T. 3. p. 309.

Missæ quæ Bononiæ dicitur Sancta.
Indulgentiæ iis concessæ, qui huiusmodi Missæ adstant post
Pœnitentiæ, & Eucharistiæ Sacramentum susceptum. T. 1.
p. 265. & seq.

Quâ horâ per annum singulis mensibus celebranda. p. 266.

Missæ Adventitiæ
Quando possint accipi. T. 2. p. 203.

Missæ Defunctorum.
Quare quidam pii homines Missas Defunctorum quotidie ce-
lebrare voluerint. T. 1. p. 409. & seq.

Quibus diebus celebrari possint. p. 410.

Quibus circumstantiis celebrari possint die festo. *ibid.*

Utrum Missa celebranda ad Altare privilegiatum debeat esse
solum Defunctorum. p. 411. & seq.

Onus celebrandi Missas pro Defunctis ad Altare privilegia-
tum impleri potest diebus impeditis, in quibus sit de Festo
currenti. *ibid.*

Missæ quæ dicuntur S. Gregorii
Abrogatæ a Sacra Rituum Congregatione. p. 408.

Unde earum origo. *ibid.* & seq.

Non intelligitur tamen abrogata consuetudo a S. Gregorio
inducta, ut celebrentur triginta Missæ pro eo, qui e-vivis
decedit. p. 409.

Si eo dierum spatio Sacrum pro Defunctis fieri nequeat, ce-
lebretrur pro Defuncto Missa ab Ecclesia præscripta. *ibid.*

Si occurrant postremi tres dies Majoris Hebdomadæ, nume-
rus absolvatur diebus sequentibus. *ibid.*

Quis de Missis Sancti Gregorii scripserit. *ibid.*

Missæ Sacrificium
Non fuit factum ab Apostolis triduo mortis Domini. p. 208.
Quid sub speciebus contentum fuisset, si Apostoli eo triduo
celebrassent. *ibid.*

Quo tempore Apostoli primum Sacrum fecerint. *ibid.*

Diversæ de hac re sententiæ Cardinalis Bonæ, & Theophili
Raynaudii. *ibid.* & seq.

Quâ veste Sacrificium Apostoli conficerent. p. 209. & seq.

Vide *Celebratio Missarum.* Vide *Sacerdotes* &c.

Monasterium Monialium S. Dominici in Monte Guardia Bononia

Quà occasione renovari iussum. T. 2. p. 409.

In eo magnà devotione custoditur Sacra Effigies B. M. V., quæ dicitur picta à S. Luca. *ibid.*

Hujusmodi custodia Monialibus commissa auctoritate Leonis X. *ibid.*

Moniales

Præter Confessarium Ordinarium non potest illis denegari Confessarius extraordinarius, ter, aut quater in anno. p. 289. & seq.

Antiquo tempore non erant ita clausæ in Monasteriis, ut non exirent, quando opus erat. *ibid.*

Moniales Clausuales

Debent vacare exercitiis spiritualibus per decem dies, antequam ad habitum admittantur, & totidem, antequam Vota solemnia emittant. T. 1. p. 323.

Quæ nihil cuiuspiam peculiare habent, maxime commendabiles. p. 326.

Quot essent numero Romæ tempore Sancti Gregorii Magni. p. 329.

Earum precibus Roma per Longobardos oppressa non fuit. *ibid.*

Nullas debent facere expensas in suscipiendis, & obeundis Monasterii muneribus. p. 331. & seqq.

Vide Consecratio, & Benedictio Monialium.

Moniales S. Benedicti

A quo institutæ, & an tempore S. Benedicti fuissent veræ Moniales, quæ Clausuri, Choriq; legibus tenerentur. T. 2. p. 498.

Moniales S. Christinæ in Diocesi Bononiensi

Consecrari semper consueverunt per Archiepiscopum Bononiensem, etiam cum essent subiectæ Camildulensibus. p. 494. & seq.

Moniales S. Margaritæ in Diocesi Bononiensi

Quà ratione consecrari potuerint ab Archiepiscopo, & quâ ritus in Consecratione servatus. p. 502.

Moniales Tertiariæ

Ex Decreto S. Pii V. non possunt admitti ad habitum Regularem, nisi nuncupent Vota solemnia, & se perpetuò Claustris adstringant. p. 293.

Quæ post Decretum aliter faciunt, non prebantur à Sede Apostolica, sed tolerantur. *ibid.* & seq.

Monialium Proventus

Rectè administrentur. T. 1. p. 327.

An solutio dotis, quæ ante Vota pro aliqua à Parentibus impenditur, sit simoniaca. *ibid.*

Mulieres

Juxta ritum Hebræum Magistros suos sequebantur, & eis necessaria ad vitam administrabant. *T. 2. p. 480.*

Mysterium Incarnationis, & Sanctissima Trinitatis.

Utrum explicite possit credi Mysterium Incarnationis, nisi eadem fide teneatur Mysterium SS. Trinitatis. *p. 342.*

Utrum ignorantibus explicite hæc duo Mytheria invalide, vel tantum illicitè conferatur absolutio. *p. 348. & seq.*

Natalis Alexander

Launorum confutat de peccatorum Confessione semel in anno proprio Sacerdoti, id est proprio Parocho facienda. *T. 1. p. 189.*

Nativitas Domini

Si contingat feriâ sextâ, vel Sabbato, possunt Fideles vesci carnibus, nisi voto, vel regulari observantiâ adstricti sint. *p. 423. & seq.*

Attamen non tenentur, imò laudandi, si non vescantur. *ibid.*

Nepotes, & Consanguinei Parochorum

Non debent subrogari in Parochiam ab Avunculis liberè dimissam, imò nec admitti ad examen publicum. *T. 3. p. 88. & seqq.*

Nicolaus V.

Quid responderit populis Transilvaniæ petentibus, an die Dominico peracto prandio liceret frumentum secare, fœnum, & fruges colligere, & similia. *T. 2. p. 277.*

Nominantes Parochos.

Si nominent, ut Parochiam quis obtineat tanquam præmium pro aliquo sibi benefacto, sunt simoniaci. *T. 1. p. 115.*

Sicuti etiam si nominent, ut Parochis juri suo cedat, vel eos liberet a sumptu Parochis tribui solito. *ibid. & seq.*

Nominationes hujusmodi invalidæ sunt, & habent adnexam excommunicationem non dissolvendam nisi quidquid acceptum est, vel in quo nominans factus est ditior, fuerit restitutum. *ibid.*

In nominando nullam debent habere rationem amicitiae, vel cognationis, vel etiam fidei datæ. *p. 116.*

Non moveri debent commendationibus. *p. 117.*

Nominatus ad Beneficium

Antequam Parochiæ regimen ineat quid jurare debeat ex S. Carolo, & consuetudine Ecclesiæ Bononiensis. *p. 123.*

Novatus

Fidem turpiter deseruit, eo quod confirmari neglexisset. *p. 55.*

Nundina

Diebus Festis prohibita. *T. 2. p. 275.*

Nuptiarum Ritus.

Veræ corruptelæ, quæ nuptiarum Ritus offendunt. *p. 105. & seq.*

Obstetricæ

Quomodo examinandæ, & a quo. *T. 1. p. 73. & seq.*

Odoacer Rex Herulorum

Romano Pontifici tributum imperabat, antequam susciperet Pontificatum. *T. 3. p. 95.*

Idem institutum servatum est a Gothorum Regibus. *ibid.*

Officium Defunctorum

Quibus diebus in Choro recitari debeat a Canonicis. *p. 337.*

An absentes a Choro ad illud perfolvendum teneantur. *p. 338.*

Officium Divinum

Quot, quibusque nominibus appellatum fuerit. *T. 1. p. 255.*

Quare Breviarium. *ibid.* Vide *Hora Canonica.* Vide *Canonicus.*

Officium B. Maria Virginis

A Clericis singulis diebus recitari jussum, & qua de causa, *T. 2. p. 423.*

Hujusmodi institutum a Clericis ad Laicos dimanat. *ibid.*

Quando recitari debeat in Choro. *T. 3. p. 337.*

An absentes a Choro teneantur illud recitare. *p. 338.*

Oleum Sacrum

Debet singulis annis renovari. *T. 2. p. 450. & seq.*

Sacrum Oleum anno antecedenti consecratum debet comburi. *ibid.*

Validè, sed non licitè administratur Sacramentum Extreme Unctionis oleo veteri benedicto, nisi adsit necessitas. *p. 452.*

Quo tempore a Parochis accipiendum. *p. 454.*

Onera Missarum.

Quid Missæ adventitiæ, & quid perpetuæ. *p. 197. & seq.*

Quodnam debeat esse illarum stipendium. *ibid.*

Figenda in Sacratio Tabella onerum Missarum. *p. 203.*

Quando possint suscipi nova onera. *ibid.*

Veteribus oneribus non adimpletis, & supervenientibus novis oneribus quid faciendum. *ibid.*

Opera Ruralia

Inter opera servilia connumerantur. *p. 276.*

A Constantino diebus festis non permitta. *p. 277. & seq.*

Quænam esse intelligantur in particulari. *p. 283.*

Opera Servilia

Diebus festis prohibita, & quare? *p. 57. & seqq.*

Permittuntur urgenti necessitate. *p. 277.*

Quando hæc necessitas esse intelligatur. *p. 278.*

A quonam hæc necessitas cognoscenda. *p. 281. & seq.*

Orandi ritus flexis genibus

A primis fidelibus ad nos dimanavit. *p. 246.*

Quam Deo acceptus. *ibid.*

Gratias etiam ethnicis Imperatoribus obtinuit. *ibid.*

Oratio Quadragesima Horarum

A quo primò instituta. *T. 1. p. 347.*

A quibus Summis Pontificibus promota. *ibid. & seq.*

Utrum semper fuerit cum Sanctissima Eucharistia coniuncta. *p. 348.*

Consuetudo quadraginta horarum per tres dies a Quinquagesima usque ad feriam quartam Canerum, quo sæculo fuerit introducta, & ad quem finem. *ibid. & seq.*

Orationes

Factæ per homines improbos utrum, & quando sint apud Deum impetratoriz. *T. 2. p. 251. & seq.*

Ordinandi

Pauci, sique idonei Sacris Ordinibus admittendi. *T. 1. p. 8.*

S. Leoni Papæ precibus S. Petri dimittuntur omnia peccata præter impositionis manuum. *p. 9.*

Nullus ordinandus, nisi fuerit adscriptus servitio alicujus Ecclesiæ. *ibid.*

Quid statutum sit ad hunc effectum in Ecclesiâ Bononiensi. *p. 10.*

Nullus ad Sacros Ordines assumendus, nisi saltem Theologiæ Morali operam dederit. *ibid.*

Mores Concilii Tridentini circa hoc declarata a peculiari Congregatione instituta ab Innocentio XIII. confirmata a Benedicto XIII. *ibid. & seq.*

Ordinandi asserre debent testimonium de prædicto studio a Parochis, & Professoribus. *p. 11. & seq.*

Initiandi Minoribus Ordinibus callere debent linguam latinam. *p. 12.*

Præpositi probandis Clericorum meritis præcipue cavere debent, num vocati in jus fuerint alicujus criminis rei. *ibid.*

Quenam sit circa ipsos, antequam ad Ordines admittantur, nova Ecclesiæ disciplina. *T. 2. p. 356.*

Olim viri magni meriti a Populo per vim proponebantur, ut Ordinibus initiarentur. *p. 354.*

Ordines non conferuntur etiam iis, qui Literas Apostolicas extra tempora obtinuerunt, nisi diebus festis. *T. 3. p. 324.*

Tonsura, Minores Ordines, & Subdiaconatus simul conferri nequeunt. *p. 327. & seqq.*

Ordines matutino tempore ubicumque festis diebus conferri debent. *p. 325.*

Falso putant nonnulli, Ordines conferri posse iis diebus, quibus Officium ritus duplicis celebratur. *ibid.*

Ordinandi ad Ordines Majores

Quæ debeant esse eorum merita, & quid scire, & facere teneantur. *T. 2. p. 40. & 44.*

Varia eorum effugia, ut Episcopos, & Examinatores eludant. *p. 41.*

Nisi per annum Logicæ operam dederint, ad examen non recipiendi. *T. 2. p. 48.*

Theologiæ Scholasticæ, & Morali per tres annos vacent, vel Juri Canonico; cui per annum Juris Civitis studium præmittant. *p. 30. & seq.*

Ordinandi ad Ordines Minores

Circa quæ interrogandi ab Examinatoribus. *p. 39.*

Nisi linguam latinam calleant, etiam bonæ indolis prædicti, non sunt ordinandi. *ibid.*

Ordinandi ad Sacros Ordines

Debent per sex menses degere in Seminariis. *T. 3. p. 223.*

Initio Ecclesiæ idoneus non putabatur Sacris Ordinibus, qui lethale peccatum post Baptismum admisisset. *p. 210.*

Primis Ecclesiæ sæculis Episcopo offerebantur a populo Sacris Ordinibus initiandi. *p. 211.*

Vacare debent per decem dies spiritualibus exercitiis. *p. 214.*

Ordinationes Sacrae

Habebantur antiquitus tantum mense Decembri. *T. 1. p. 20.*

Peragebantur cum jejunio. *ibid.*

Ordinatus.

Ordinatus cum titulo Patrimonii fidei, etiam præviâ conventionem, & juramento de fructibus non recipiendis, habet verum jus ad illos. *p. 281.*

Ordinatus ad titulum Beneficii cum pactione vel expressa, vel tacita cum nominante de non percipiendis fructibus, quas poenas incurret. *p. 286. & seq.*

Idem quâ conditione possit in alium transferre Beneficium. *p. 289.*

Ordines.

Solum Minores exercendos esse Ordines a Clerico, qui illos cum Subdiaconatu simul attingit. *T. 3. p. 327.*

Si Subdiaconatus Ordinem exercere velit, debet in aliquo Regularium Ordine vota solemniter nuncupare. *ibid. & seq.*

An Clericus hac ratione ordinatus suspensioni sit obnoxius. *ibid.*

Ordines Equestres

Nonnulli solent gladium distringere, dum legitur Evangelium, & quare. *p. 159.*

Ordo Clericorum Ministrantium Infirmis

A quo initium habuerit, & quodnam sit illius institutum. *T. 2. p. 262.*

Ordo Clericorum S. Pauli

Diocesi Bottoniensis maxime utilis. *ibid.*

Ordo Equitum Melitenensium

Quando, & per quem incæperit. *p. 255.*

Quodnam sit illius institutum. *ibid.*

Ordo S. Antonii Viennensis

A quo institutus, & quibus adjutoribus. T. 2. p. 255.

Ordo S. Joannis de Deo

Quando, ubi, & ad quem finem institutus. p. 256.

Paulus V. permittit, ut in singulis ejus Cœnobii unus esset Sacerdos. p. 259.

Ordo Societatis Jesu

In quo distet ab aliis. p. 262.

Ordo S. Spiritus in Saxia

Quem Auctorem habuerit, & quâ occasione. p. 255.

Osus Episcopus Cordubensis

Interstitia pro Ordinandis primus proposuit in Concilio Sordicensi. p. 220.

*Palæottus Cardinalis*Vide *Gabriël Palæottus*.*Panis Consecratus*

Utrum a Christo Domino in patena positus fuerit. T. 1. p. 212.

Ejus usus a quo tempore incœperit. p. 213.

Parochi Diacesani

Tenentur suscipere singulis annis S. Oleum ab Episcopo Diacesano consecratum si omnes Parochi, qui habent Fontem Baptismalem. T. 2. p. 448.

Non possunt uti Sacro Chrismate anno antecedenti consecrato. p. 451.

Quo tempore accipere debeant S. Oleum. p. 454.

Illud debent accipere vel per se, vel per Sacerdotem, aut Sacris Ordinibus initiatum. *ibid.**Parochi quoad habitationem cum mulieribus.*

Habitare possunt cum mulieribus in primo, & secundo cognitionis gradu, & earum ancillis, vel affinibus in primo, vel etiam secundo, si alter alteri reverentiam debent. p. 461. & seqq.

Si famulus uxorem habeat, potest Parochus eam detinere in suis ædibus simul cum illo. *ibid.*

Quibus conditionibus possit recipere unam vel duas famulas. p. 467. & seq.

Varia Conciliorum Decreta, & Doctorum opiniones in hac re. p. 465. & seq.

Non possunt cohabitare cum mulieribus subintroductis, & Agapetis, & quænam sint hujusmodi mulieres. p. 466.

Vana Parochorum effugia pro retinendis apud se mulieribus juventute florentibus. p. 473.

Famula Parochi etiamsi habeat Paternum domicilium in aliena Parochia, pertinet ad ejus ditionem circa mandatum Paschale, non autem circa matrimonium ineundum. p. 476. & seq.

Parochus.

Quisnam censendus proprius Parochus in matrimoniis contrahendis. *T. 1. p. 371. & seq.*

Quisnam sit proprius Parochus illius, qui rei familiaris, aut rusticationis gratiâ in agrum concedit. *p. 374.*

Parochus vagorum ille censendus est, in cujus ditione versantur. *p. 378.*

Quis eorum Parochus, qui in carcere detinentur in poenam. *p. 380.*

Quis eorum Parochus, qui in carcere detinentur in custodiam. *p. 381.*

Quis eorum Parochus, qui sunt in Xenodochiis. *p. 382.*

Quis Parochus earum puellarum, quæ in Hospitiis degunt. *p. 383.*

In tradendis Fidei rudimentis a quibus Parochus adjuvandus Bononiæ. *p. 84.*

Non debet tradere schedulam pro Confirmatione, vel Eucharistia, nisi instructis circa Fidei rudimenta. *p. 87.*

Non debet promulgare matrimonia, nisi exploratâ voluntate, & cognitâ sufficienti instructione circa Fidei Mysteria. *ibid.*

Examinari iterum ab Episcopo superveniente rationabili causa potest. *p. 92.*

Vel per se, vel per alium si fuerit legitime impeditus, diebus saltem Dominicis debet habere concionem ad Populum ex Trident. *p. 94. & seq.*

Pascere verbis salutaribus plebem Christianam. *p. 93.*

Non excusatur neque a contraria consuetudine, neque ab exiguo populi numero. *ibid. & seq.*

Tenetur applicare Missam pro Populo saltem diebus festis, etiam non habeat congruam. *p. 97.*

Habens pingues redditus tenetur singulis diebus. *ibid. & seq.*

Quando possit denegare communionem in Paschate non exhibenti schedulam peractæ Confessionis. *T. 2. p. 79.*

De quibus rebus debeat admonere ineuntes sponsalia. *p. 90. & p. 91.*

Diebus Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ, & tempore Missæ Parochialis debet populo significare concionem habendam per certos dies tempore Quadragesimæ. *T. 1. p. 291.*

Debet Concionatores cum omni humanitate recipere. *p. 292.*

Tempore Sacri non potest uti instrumento argenteo cum candela quod vulgò dicitur *Bugia*. *p. 401.*

Quisnam Parochus Convictorum in Collegiis, & Seminariis degentium. *p. 385.*

Famulorum, & ancillarum. *p. 386.*

Habet jus in mulieres Tertiarias quoad Sacramenta administranda, & sepulturam, nisi in Ecclesiis Ordinis tumulum communem habeant. *T. 3. p. 264. & seq.*

Non debet permittere, ut præceptum Communionis Paschalis adimpleatur extra propriam Parochiam. *T. 2. p. 178.*

Debet ponere eleemosynas Fidelium in capsula duabus clavis obnata, & de iis quotannis rationem reddere. *p. 363.*

Nec potest instituire ex eleemosynis convivium. *ibid.*

In ducendis funeribus Capellani omnibus præire debet. *T. 3. p. 247.*

Qui prior animarum curam suscepit, reliquis Parochis antecedere debet in associandis cadaveribus. *ibid.*

Parochi, & Canonici debent vacare semel per annum spiritualibus exercitiis. *p. 224.*

Tenantur Populum admonere de periculo, quod inest Choris. *T. 2. p. 386.*

Tenantur Parochi responsa ad quæstiones Morales Pœnitentiariorum transmittere, cœtibus jam peractis. *T. 3. p. 194.*

Quam malè se gerat, si temerè, & inconsultò obagantur testimonia pro ordinandis. *T. 2. p. 339.*

Duplex eorum primum munus alterum supra Corpus Christi verum, alterum supra Corpus Christi mysticum. *p. 345.*

Quanta esse eorum debeat diligentia in instruendo populo. *ibid.*

Debent ad Pœnitentiarium scribere nomina eorum, qui Paschali præcepto haud satisfecerint. *T. 3. p. 204.*

Vana eorum effugia, qui negant alios sibi Sacerdotes adjungere posse, qui Parochiam administrandæ sunt necessariæ. *p. 105.*

Nihil ex jure communi repetere possunt pro exequiis, & sepultura, sed tantum ex indirecta consuetudine. *p. 259.*

Convenire debent ad cœtus Ecclesiasticos pro examinandis quæstionibus moralibus. *p. 206.*

In litariis testimonialibus Ordinandorum debent certiore facere Episcopum de Ordine exercito in iis locis, ubi Ordinandi moram traxerunt. *T. 2. p. 218. & seq.*

Utrum Parochi possint ingredi in Ecclesias Regularium Cruce prælati, quando cadavera comitantur. *T. 1. p. 343.*

Si Choreis indulgeant quàm sunt scandalosi. *T. 2. p. 389. & seq.*

Parochus Confessarius.

Parochus unius Diocesis accitus a Parocho alterius Diocesis potest audire Confessiones suorum subditorum, secus verò aliorum. *p. 511.*

Quo se extendat ejus facultas in Confessionibus audiendis. *p. 508. & seq.*

Parochus in Cadaveribus offerendis

Debet ipse viam determinare pro pompa funebri. *p. 320. & seq.*

In funebribus nobilium, vel etiam ignobilium si pompâ ducantur, decem Sacerdotes a Parocho acciri mandantur, etiam si addit Sodalitium, quod funus prosequatur. T. 2. p. 320. & seq.

Parochus in Ecclesiis Confraternitatum separatis a Parochiali
An possit invitis Confratribus docere Doctrinam Christianam. T. 3. p. 291. & 293.

Ad ipsum spectat facere Officium funebre super cadaveribus in iisdem sepeliendis, si tumulandi sint ex ejus Parochia. *ibid.*

Non habet jus prohibendi Processiones Confraternitatum intra ambitum suarum Ecclesiarum. *ibid.*

Non habet jus porrigendi aspersorium Episcopo accedenti ad Ecclesias Confraternitatum. *ibid.*

Non potest se ingerere in administratione oblationum, vel elemosynarum in earum Ecclesiis collectarum, vel retinere clavem capsulæ pro illis recipiendis. *ibid.*

Non potest prohibere Confraternitatibus, ne faciant suas Congregationes, dummodo non sint impedimento functionibus Parochialibus. *ibid.*

Non habet jus administrandi illarum bona. *ibid.*

Non habet suffragium decisivum, quando interest earum Congregationibus de mandato Ordinarii, & tanquam ejus delegatus. *ibid.*

Ex consuetudine acciri debet a Sodalibus ad faciendam Sacra solennia pro vivis, & pro defunctis. p. 308.

Non potest sibi eligere Diaconum, & Subdiaconum. p. 309.

Debet invitari ut præsideat Congregationibus faciendis tam in electione, & extractione Officialium, quam in redditione rationum. p. 321.

Parochus in Matrimoniis.

Utrum sit semper necessaria præsentia Parochi, in cujus ditione sunt sponsi, an sufficiat præsentia alterius Sacerdotis de licentia ejusdem Parochi, vel etiam solius Ordinarii. p. 59. & seq.

Parochus in Matrimoniis cum dispensatione.

Utrum matrimonio contracto, occurrentibus impedimentis, eorumque dispensatione, debeat novum consensum conjugum indicere coram se, & duobus testibus. p. 43. & seq.

Supposita necessitate renovationis consensus, utrum sit necessaria præsentia testium. *ibid.*

Quid agere debeat, si necessaria sit renovatio consensus, & alter Conjugum impedimentum ignoret. *ibid.*

Quid agere debeat si necessitate supposita renovationis consensus alter Conjugum velit consensum renovare. p. 54.

Quomodo se gerere debeat occurrentibus occultis impedimentis matrimonii. p. 56.

Magis doctus non est semper magis idoneus judicandus. T. 1. p. 68.

Quid requiratur, ut quis judicetur idoneus. *ibid.*

Præsentatus a Laïco de cujus Jure-patronatus sit Ecclesia, non admittendus, nisi per examen idoneus reperiatur. p. 69.

Peccat Laïcus ex S. Thoma, qui habet Privilegium nominandi, si idoneum nominet, omisso magis idoneo, & utili. *ibid.* & seq.

Auctoritas Concilii Tridentini de hac re ab aliquibus male interpretata, ab Innocentio XI. vindicata in propositione a se damnata. p. 70.

Quid de hoc senserit Dominicus Viva Societatis Jesu Theologus. p. 71.

Parochiales Ecclesia labentes

Quarum expensis reparari debeant. T. 3. p. 165. & seqq.

Si reparari nequeant ob egestatem ad matrices seu viciniore Ecclesias transferri debent cum facultate illas convertendi in profanos usus. *ibid.*

Quando populus cogi possit ad illas reficiendas. p. 169.

Pascha

Vide Dominica Resurrectionis.

Pater Dominicus a Jesu Maria Carmelita

Romam desert Effigiem Beatæ Virginis, quæ in Victoria Templo asservatur. T. 2. p. 299.

Pater Ludovicus a Ponce

Contendit votum implicitum esse his verbis, *promittis mihi* &c. T. 3. p. 196.

Pater Marchettus

Dissertationem Clementi XI. exhibet de dispensatis ad carnes, non dispensatis a jejunio. T. 1. p. 159.

Patres Societatis Jesu

Literas Sacræ Poenitentiarie aperire possunt, & exequi, licet Doctores in publica Academia proclamati non sint, modò sint Confessarii approbati ab Episcopo, & designati a Præposito Generali Societatis Jesu. T. 3. p. 21.

Soli gaudent privilegio Ordines recipiendi extra tempora. T. 1. p. 242.

Possunt ordinari a quolibet Episcopo. p. 250. & seq.

Patrimonium Ordinandorum.

Patrimonium ad cujus titulum quis vult ordinari, debet esse certum, fixum, & stabile. p. 272.

Non potest consistere in proventibus, qui ingenio, & virtute Ordinandi comparari facile possunt. *ibid.*

Neque in bonis mobilibus. *ibid.*

Potest constitui in perpetuis censibus. p. 275.

Tam. III.

H h

Hujusmodi census si a debitoribus dissolvantur, quid faciendum. *T. 1. p. 275.*

Potest constitui in bonis donatis cum quibusdam tamen conditionibus a Sacra Congregatione præscriptis. *ibid.*

Patrimonium fictitium quodnam sit. *p. 276. & seq.*

Patrimonio fictitio quænam per Sacros Canones statutæ pœnæ. *p. 278.*

Quomodo fieri debeat Patrimonium, ad cuius titulum quis ordinatur. Quid requiratur ex parte Conficientis, ex parte Ordinati, & ex parte Parochi. *p. 283. & 286.*

Qui Patrimonium vendit nullâ factâ mentione, se ejus titulo fuisse Ordinatum, inaniter, & invalidè vendit. *p. 287.*

Si pro sponſione pecunia ſolvenda ſit, jus tantum exerceri poteſt in illa bona, quæ Ordinato ſuperſunt poſt honeſtæ vitæ ſuſtentationem. *p. 288.*

Patrinus in Sacramento Confirmationis

Adeſſe debent, & qua de cauſa. *p. 58.*

Nondum Confirmati Patrini eſſe non poſſunt. *p. 59.*

Parentibus erga liberos, maribus erga foeminas, foeminis erga mares id præſtare non permittitur. *ibid.*

Quinam eſſet antiquus ritus inter Patrum, & Confirmandum ætate adultum. *p. 62.*

Paulus V.

Statuit Sodalitia cooptata Capitulo S. Joannis Lateranenſis ſubſeſſe Ordinario. *T. 3. p. 281.*

Peccatum omiſſionis

Ad illud committendum quot requirantur. *p. 111.*

Penitentiarius Major

Poteſt diſpenſare Oratores, qui obtinuerunt diſpenſationem a Dataria ſuper impedimento primi, & ſecundi, ſive ſecundi dumtaxat gradus conſanguinitatis, vel affinitatis, cum expreſſione quidem carnalis copulæ, ſed tacitâ, occultâ, & malicioſâ intentione. *p. 10.*

Poteſt diſpenſare ſuper occulto impedimento affinitatis ex copula illicita in foro conſcientiæ, ſive matrimonium initum fuerit, ſive ineundum; ſecus ſi fuerit publicum, vel conjugii mors illata fuerit; altero, aut utroque machinante, niſi neceſſitas poſtulaverit, vel grave periculum imminet. *p. 11. & ſeqq.*

Poteſt impertiri facultatem incundi matrimonii abſque ſolitis promulgationibus. *p. 14.*

Item in foro conſcientiæ diſpenſare innocentem ex conjugibus, ut debitum expoſcat, ſi Conjux poſt initum matrimonium affinitatem cum altero Conjugum contraxerit per copulam illicitam. *ibid.*

Quomodo ad ipſum ſcribendum ſit pro diſpenſationibus. *p. 16. & ſeqq.*

In matrimoniis contrahendis potest dispensare, vel dispensari mandare in foro conscientiae super impedimentis occultis, quae non dirimunt matrimonium. *T. 3. p. 3.*

Habet omnimodam facultatem pro commutandis votis simplicibus in foro conscientiae, legitimam causam interveniente. *ib.*

Item iusta de causa potest solvere sponsalia occulta in foro conscientiae, ut quis aliam mulierem in matrimonium ducat. *p. 4.*

Non potest ferre iudicium de interdicto Ecclesiae, & rebus publicis. *ibid.*

Non potest dispensare in matrimoniis contrahendis super quocumque impedimento ex quovis gradu sive consanguinitatis, sive affinitatis ex copula licita, sive ex cognatione spiritali proveniente etiam in foro conscientiae, tametsi impedimentum sit occultum, & imminet periculum scandalorum. *ibid. & seq.*

Potest solvere in foro conscientiae impedimentum occultum publicae honestatis, quod dimanat ex occultis sponsalibus inter virum, & mulierem. *p. 5.*

Utrum, & quando in matrimoniis contractis etiam occultis possit dispensare in gradibus primo, & secundo, seu secundo tantum consanguinitatis, seu affinitatis ex copula licita. *p. 6. & 9.*

Quando in tertio, & quarto gradibus publicis possit revalidare matrimonia nulliter contracta ex causa subreptionis, vel opreptionis occultae literarum Apostolicarum. *p. 6. & 8.*

In matrimoniis contractis potest dispensare super occulto impedimento cognationis spiritalis. *p. 7.*

Utrum, & quomodo possit dispensare pro matrimonio contrahendo, seu revalidatione matrimonii contracti, Oratores, qui obtinuerunt a Dataria dispensationem super gradu prohibito, tam in primo, & secundo, quam secundo tantum, ac etiam in tertio, & quarto tacita copula inter eos sequuta. *p. 8. & seq.*

Panitentiarum Tribunal

Vide *Litera Sacra Panitentiarum.*

Peregrinus Philosophus

Simulata Christianorum Religione ingentem pecuniam congerit, & graves itinerum expensas ab illis obtinet. *T. 2. p. 379.*

Petrarcha Franciscus

Quam male senserit de Choreis. *p. 386.*

Petrus Blasensis

Auctor satis incertus sermonis decimi tertii. *T. 1. p. 139.*

Pharao

Inter Iosephi Fratres magis industrios constituit suorum peccorum magistros. *p. 118.*

Photius Episcopus Constantinopolitanus

Pravus, sed eruditus. *T. 2. p. 46.*

Ejus præclarum testimonium de utilitate Logicæ. *ibid.*

Ecclesiæ Romanæ calumniator, quod Quadragesimæ tempore ova, & lactinia permetteret. *T. 1. p. 165.*

Pileolus

Vide *Coma scitula*.

Pistrinarii, & Molitores

Diebus festis fruges non possunt molâ conterere, vel advehere seclufâ necessitate. *T. 2. p. 283.*

Si sermo sit de Pistrinis circumactis impulsu venti, vel aquâ, absque multa hominis opera, possunt molere, ubi est consuetudo. *ibid. & seq.*

Hæc consuetudo in Archidiœcesi Bononiensi est interdicta seclufâ necessitate. *p. 284.*

Si necessitas proveniat a timore aquarum penuriæ, quæ possit contingere finitis diebus, possunt molere, sed non fruges vehere, aliaque similia facere. *p. 285. & seq.*

Pius IV.

Abrogavit Privilegium concessum a Bonifacio IX. Sodalitibus erectis in solo Lateranensi. *T. 3. p. 281.*

Finem imposuit celebri controversiæ de Primatu Loci inter Regulares Lateranenses, & Cassinenses. *p. 251.*

Polus Cardinalis

Recentia Episcoporum Seminaria primus proposuit. *T. 2. p. 223.*

Præceptum Quadragesimalis abstinence

Potest a Romano Pontifice solum iustis de causis dispensari. *p. 141.*

Dispensatum fuit pro Civitate Bononiensi certis conditionibus anno 1736. *ibid. & seq.*

Quænam fuerint conditiones, & quomodo adimplendæ. *p. 142.*

Non a Telephoro Romano Pontifice, sed ab Apostolis est repetendum. *p. 143.*

Quâ Apostolicâ traditione ad nos devenerit. *ibid.*

Non debet a Romano Pontifice dispensari, nisi gravibus ex causis, inter quas est morborum prudens periculum. *p. 145.*

Vide *Jejunium.*

Præfati Regulares

Debent singulis annis petere Sacrum Oleum ab Episcopo Diœcesano, & ea omnia ad quæ eorum facultas extenditur. *p. 449.*

Prætor, & Judex

Ritè ineunt matrimonium coram Parocho illius loci, in quo degunt, & quare. *T. 3. p. 58.*

Processio Corporis Christi

Vide *Celebris annus.*

Professio Fidei

Facienda ex Tridentino ab omnibus provisis de Beneficiis curam animarum habentibus a die adeptæ possessionis intra duos menses in manibus Episcopi, vel eo impedito, coram ejus Generali Vicario. *T. 2. p. 234.*

Item ab omnibus provisis de Canonicatibus, & Dignitatibus in Ecclesiis Cathedralibus, non solum coram Episcopo, sed etiam in Capitulo. *ibid.*

Fieri potest per Procuratorem. *p. 236.*

Fieri debet etiam ab iis, qui provisi sunt per Sedem Apostolicam. *ibid.*

Lex de facienda Fidei Professione non solvitur per consuetudinem etiam constantem, sed solum per expressam exemptionem. *p. 237.*

Qui Fidei professionem omiserint etiam ex imprudentia, & ignorantia, quibus poenæ subjaceant, & utrum non solum fructus, sed etiam distributiones ab iisdem repetendæ. *p. 241.*

Propositiones damnatae.

Quid in iis sit attendendum, ut possit cognosci, utrum propositio affinis judicari debeat æquè falsa, & improbabilis. *p. 337.*

Protonotarii Apostolici

Tempore Sacri non possunt uti instrumento argenteo cum candela, quod vulgò dicitur *Bugia*, nisi fuerint participantes. *T. 1. p. 402.*

Proventus, seu distributiones.

Ex tertia parte proventuum deducendæ per Episcopum de omnibus fructibus Canonicatum, Dignitatum, & Officiorum debent constitui distributiones in omnibus Cathedralibus, & Collegiatis, ubi ipsæ desunt, vel ubi sunt tenuissimæ. *T. 3. p. 371. & seq.*

Unde originem duxerint hujusmodi distributiones. *p. 369. & seq.*

Ad excitandam diligentiam in Canonicis propositæ fuerunt, & quo auctore. *ibid.*

Distributiones absentium Canonicorum, vel Dignitatum Capituli quibus elargiendæ sint. *ibid.*

Non licet distributiones absentibus donare, relinquere, aut quavis collusione remittere. *p. 372. & seq.*

De Punctoris officio, ac diligentia. *p. 373. & seq.*

Vide *Canonici absentes.*

Psalmi

Canendi in Cadaveribus Christianorum deferendis. *T. 1. p. 427. & p. 432.* Vide *Cantus Psalmorum.*

Psalmi Graduales, ac Penitentiales

Quando recitari debeant a Canonicis in Choro. *T. 3. p. 337.*

An absentes a Choro teneantur illos recitare. *ibid.*

H h 3

Psalmus de Profundis.

Recitantibus Psalmum de Profundis primâ noctis horâ ad signum Campanæ flexis genibus quænam concessæ indulgentiæ. T. 2. p. 245.

Puella educanda a Monialibus

Ubi, & coram quo Parocho debeant matrimonium inire.

T. 3. p. 60. www.libtool.com.cn

Puella exposita, seu Spuria

Debent singulis diebus Dominicis exerceri in lege Dei percipienda per Confessarium, aut alium Sacerdotem deputatum. T. 2. p. 288.

Item a prima Moderatrice in hospitiiis per hebdomadam. p. 289.

Debet illis concedi ter, aut quater in anno Confessarius extraordinarius. *ibid.*

Item, qui semel saltem in anno eas detineat exercitiis spiritualibus. p. 291.

Debeat aliquando valetudinis gratiâ duci ad deambulandum, & quâ ratione id cautè fieri possit. *ibid.* & seq.

Puella exposita, detenta in hospitio Spuriorum

Quis earum Parochus. T. 1. p. 383.

Puella legitima in hospitiiis servata

Quis earum Parochus. *ibid.*

Pulsatio Campanarum in Sabbato Sancto

Non est de iuribus Parochialibus, spectat tamen ad Ecclesiam digniorem. T. 3. p. 290. & 293.

Purificatio Beate Maria Virginis.

Quare in lege iustia Purificatio. T. 1. p. 143.

Beata Maria Virgo huic legi subiecta non erat. p. 144.

Sententia contraria damnata ab Alexandro VIII. *ibid.*

Quare B. Maria Virgo voluerit purificari. *ibid.*

Quid eâ occasione actum fuerit in Templo. *ibid.*

Quando introductum fuerit huiusmodi Festum, & quâ occasione. p. 145.

Quare candelæ accensæ in hoc Festo manibus præferantur. *ibid.*

Quadragesima.

Quare tempore Quadragesimæ sub meridiem Vesperæ celebrentur. p. 150.

Orientalis Ecclesiæ institutum rigidissimum de carnibus per Quadragesimam non permittendis ægrotis in extremo vitæ discrimine constitutis. p. 156.

Est tempus poenitentiae tam pro non dispensatis, quam pro dispensatis. p. 163.

Non solum carnes, sed lacticiis, & ova tempore Quadragesimæ prohibentur. p. 165.

Utrum hoc ad consuetudinem, an ad jus positivum referendum sit. *T. 1. p. 166.*

Etiā supposito, quod consuetudini tribuendum sit, hæc consuetudo obligationem inducit. *ibid.*

Quare quædam Regionēs ad ova, & lacticia fuerint dispensatæ. *p. 168.*

Quare aliquando per Summos Pontifices Italiæ etiā populi dispensentur. *ibid.*

In tali circumstantia non intelligitur dispensatum jejunium. *ibid. & seq.*

In dubio, an adsit causa pro dispensatione a cibis quadragesimalibus, utrum possit concedi licentia. *p. 156. & seq.*

An dispensatus a carnibus sit etiā dispensatus a jejunio. *p. 159.*

Regulares

Qui Missali Romano non utuntur, illud retinere debent pro exteris Sacerdotibus in Sacrario. *p. 406. & seq.*

Utrum extra tempora ordinari possint. *p. 241. & seq.*

Quam malè se aliquando gerant cum Episcopis, in quorum Diocesi sunt, circa Ordines recipiendos non servatis interdictis. *ibid.*

Tenantur Ordines suscipere ab Episcopo, in cuius Diocesi situm est Monasterium. *p. 246.*

Varia Pontificum Decreta hoc confirmantia. *ibid.*

Non possunt concionari in Ecclesiis non propriis siue Episcopi facultate. *p. 293. & seq.*

In propriis verò tenentur petere benedictionem. *ibid.*

Circa interdicta comprehenduntur in Decreto Concilii Tridentini. *T. 2. p. 218.*

Possunt circumducere Processionem per Parochias solius Episcopi accedente licentiâ, quamvis Parochus contradicat. *T. 3. p. 255. & seq.*

Conversi, seu Laici in associandis Cadaveribus nequeunt perfungi munere Capellani. *p. 245.*

Non possunt vendere, vel pignorare pretiosam Ecclesiasticam suppellectilem sine facultate Sedis Apostolicæ, abrogatis quibuscumque privilegiis. *T. 2. p. 311.*

De facultate Episcopi possunt alienare suppellectilem non pretiosam. *ibid.*

Quibus poenis subjaceant, si aliter fecerint. *ibid.*

Regulares Confessarii

Si habeant facultatem non limitatam audiendi Confessiones, utrum eis adimi possit sine causa legitima. *p. 509. & seq.*

Pontificum de hac re Decreta. *p. 510.*

Regulares Conversi, seu Laici

Etiā si vota solemnia nondum emisserint, tamen Canonis privilegium assequuntur. *T. 3. p. 245. & seq.*

Regulares Custodes Sacrarum

Quomodo debeant recipere, retinere, & administrare elemosynas Missarum tum manualium, tum perpetuarum, & temporalium, & de iis rationem reddere. T. 2. p. 364.

Reliquiæ S. Annæ.

Corpus S. Annæ a Palæstina Constantinopolim delatum anno 750. p. 137.

Caput S. Annæ in Galliam dono missum anno 1200. *ibid.*

Cranium S. Annæ Beato Nicolao Cardinali Albergato Bononiensi tributum. p. 138.

Ab eodem Bononiam delatum anno circiter 1435. *ibid.*

Publicè in Ecclesia Carthusiensium exponitur diebus 29. 30. & 31. mensis Januarii. p. 139.

Reprobi.

Utrum major Reproborum, an Electorum numerus sit. T. 1. p. 303.

Residentia Beneficiatorum.

Controversia, utrùm sit de jure Divino residentia agitata in Concilio Tridentino, ad finem nunquam perducta. p. 170. & seq.

A Concilio Tridentino, & Summis Pontificibus sub poenis gravibus inculcata. p. 171.

Quænam conventa fuerint inter Apostolicam Cameram, & Capitulum, Clerumque Bononiensem circa immunitatem spoliatorum, illorum favore, qui obstructi sunt vinculo residentie. p. 172.

Qui corpore resident, inertes tamen sunt, & otiosi, graviter peccant, & ex multorum sententia tenentur ad restitutionem fructuum. p. 173.

Quænam causæ excusent a præcepto residentie. *ibid.*

Utrùm semper requiratur expressa licentia Episcoporum in Parochis, ut excusentur a residentia per aliquod tempus. p. 174.

Neque aëris intemperies, neque senectutis incommoda, neque exiguus Parochianorum numerus excusant Parochos a residentia. p. 178. & seq.

Residentia qualis, & quo tempore intelligatur. *ibid.*

Quid pro ea firmanda statutum sit in Archidiecepsi Bononiensi. p. 185.

Immemorabilis etiam consuetudo non excusat a residentia in Ecclesiis Cathedralibus, & Collegiatis insignibus. T. 3. p. 332.

Aliter decernitur in Collegiatis non insignibus, ac ruralibus, ac tenuissimis proventus. *ibid.*

Resurrectio Christi Domini

Quo die, & horâ contigerit. T. 1. p. 462.

Rex Lotharius

Ab Adriano II. acriter reprehensus per sacrilegam Communionem Româ profectus Placentiæ miserè decedit. T. 2. p. 81.

Ritus pro Benedictione Campanarum, Animalium &c.

Vide *Benedictiones*.

Robertus Scotus Archiepiscopus Armatanus.

Utrum a Sede Apostolica collata illi fuerit immunitas ab irregularitate contracta pro cœcitate. T. 1. p. 390.

Rogationes

Duæ: Major, & Minores. Quare sic appellatæ. p. 13.

Majoris Auctor S. Gregorius Magnus. *ibid.*

Minorum Mamertus Episcopus Viennensis in Galliis. *ibid.*

Non S. Augustinus. p. 14.

Quare inducæ. p. 16.

Id institutum, quando ab Ecclesia Romana receptum. p. 15.

Quanta cum pietate Fideles antiquitus prosequerentur dies Rogationum. *ibid.*

Triduo Rogationum Mediolanensis Ecclesia ex veteri instituto jejunium servat. p. 16.

Viennensis Urbs suis ad Deum precibus triduo Rogationum a vastitate per S. Mamertum servatur. *ibid.*

Rogatio, seu Supplicatio S. Marci

Si contingat die Paschatis, ad quam diem transferenda. p. 307.

Rogerus Episcopus Salisbyrensis

Miserè vitam absolvit, quod Sacrum nimis festinanter, & sine devotione perageret. p. 418.

Rosarium Beatae Mariæ Virginis.

Recitantibus Rosarium a Summis Pontificibus plures elargitæ Indulgentiæ. T. 2. p. 427. & seq.

Albigensium hæresis Rosarii præsidio vehementer extenuatur. *ibid.*

Rubrica

Quàm diligenter observandæ. T. 3. p. 340.

Sabbatum Majoris Hebdomadæ.

Eo Sabbato debet fieri benedictio Cerei Paschalis. T. 1. p. 460.

Ejus benedictionis ritus quàm antiquus in Ecclesia. *ibid.*

Quis ejus auctor. *ibid.*

Debet etiam fieri benedictio ignis. p. 462.

Hujusmodi benedictiones in alium diem transferri non debent. p. 460.

Sacella domestica, seu Aræ portatiles.

In Sacellis domesticis unum tantum Sacrum peragi potest iis præsentibus, quorum gratiâ datum est Privilegium. p. 393.

Sacella domestica, & Aræ gestatoriæ, quæ permissæ antea fuerant, Concilii Tridentini decreto sublatae penitus sunt.

P. 394.

In iis neque Pœnitentiæ, neque Eucharistiæ Sacramentum administrandum. *T. 1. p. 395. & seq.*

Sacella publica.

Quibus diebus non liceat in illis Sacrum facere. *T. 2. p. 67.*

In iis Sacellis, quæ a Parochia non distant mille passibus, non debet fieri Sacrum, nisi postquam factum fuerit in Parochia. *ibid. & seq.*

Solius Episcopi est decernere, ut in Sacellis Sacrum fiat post Missam Parochialem. *p. 68.*

Sacerdos celebrans in his Sacellis, Sacrum Evangelium debet explicare, & Legis Christianæ præcepta explanare. *p. 70.*

Sacerdos

Vide Locus celebrandi.

Sacerdos Confessarius

Potest Laïcis indicare Missas celebrandas. *T. 3. p. 92.*

Non debet addicere vel sibi, vel Monasterio suo elemosynas pro Missis, quas celebrandas indicit. *ibid.*

Quâ poenâ in Diocesi Bononiensi id interdictum sit. *p. 93.*

Sacerdotes

Utrum peccent, qui recusant audire Confessiones Fidelium eo tantum titulo, ne novo examini subijciantur. *p. 111.*

Quot sint causæ, ex quibus Populo conferre Sacramenta tenentur. *p. 114.*

Quando rem Divinam operari teneantur, etiam si nullam habeant curam animarum, & nullum Beneficium, vel stipendia. *p. 115.*

Ais gestatoriis celebrare non possunt abrogatis per Trident, quibuslibet privilegiis. *T. 1. p. 395. & seq.*

Non possunt celebrare Missam ante auroram. *p. 127.*

Neque post meridiem, nisi tertiâ parte horæ. *p. 128.*

Excipiuntur qui gaudent facultate Apostolicâ non abrogatâ. *ib.*

Quinam ii sunt in urbe. *ibid.*

Non debent Magnatibus inservire in negotiis, rebusque domesticis. *p. 392.*

Id in Gallia vetitum est, etiam Regum edictis. *ibid.*

Ubi possunt celebrare, & quando. *Vide Locus celebrandi.*

Vide Sacella domestica.

Quibus vestibus uti debeant. *Vide Vestis Sacerdotalis.*

Non possunt uti annulis in digitis tempore Sacri. *p. 401.*

Neque instrumento vulgò dicto *Bugia*. *ibid.*

Lethale crimen admittunt, nisi solemnioribus festis Sacrum conficiant. *T. 2. p. 181.*

Obstringuntur ejusmodi Sacerdotes a suis Parochis in Paschate communionem accipere. *ibid.*

Prohibentur incedere per urbem cum veste colorata sine palio cum solo collari. *p. 324. & seq.*

Sacerdos rem Sacram facturus. *Vide Vestis Sacerdotalis.*

Sacerdotes celebrantes in Sacellis ruralibus.

Sub poena suspensionis a Divinis jubentur Populum monere de futuris proximè diebus festis, Evangelium ab Altari declarare, & Christianam legem explanare. *T. 2. p. 341.*

Sacerdotes exteri, & ignoti.

Quid Synodus Chalcedonensis statuerit circa Sacerdotes exteros, & ignotos. *T. 2. p. 388.*

Sacerdotibus exteris, & ignotis etiam Regularibus sine literis Episcopi Commendatitiis non est permittendum, ut celebrent. *ibid.*

Sacerdotes in celebratione Missarum.

Si acceperint stipendium Missæ minus solito in Diocesi, debent tamen fructum illi tribuere, a quo stipendium acceperunt. *T. 2. p. 192.*

Si plura exigua stipendia a diversis sumserint, tot Missas debent celebrare, quot possunt celebrari pro ratione pecuniarum. *ibid.*

Si habuerint stipendium majus solito, & alium Sacerdotem sibi suffecerint, debent illi integram conferre pecuniam, etiam si re cognita ille minori pretio contentum se fateatur. *ibid.*

Non possunt sumere duplex stipendium Missæ pro fructu satisfactorio, atque impetratorio. *p. 193.*

Non possunt duplicatum stipendium pro eadem Missa accipere applicando petenti partem specialissimam fructus ipsi celebranti correspondentem. *p. 191.*

Non possunt satisfacere per alium, stipendii parte sibi retentâ. *p. 190.*

Possunt iustis de causis aliquando a celebratione vacare, licet debeant celebrare quotidie per se ipsos. *p. 191.*

Non possunt diebus licitæ vacationis celebrare pro se ipsis, vel pro aliis. *ibid.*

Si in tali casu celebrent pro aliis, non possunt stipendium accipere. *ibid.*

Obligati celebrare quotidie sine opere celebrandi per se ipsos non possunt a celebratione vacare. *ibid.*

Utrum Sacerdotes possint accipere duplex stipendium, unum pro Celebratione, alterum pro Missæ applicatione. *p. 192.*

Sacerdotes recenter ordinati

Possunt se convertere ad Populum in medio Altari, & accipere munera oblata eâ die, quâ primum Sacrum faciunt. *p. 194.*

Sacerdotes Sacrum conficientes.

Quàm sit indignum Sacerdotibus Sacrum nimia celeritate conficere. *T. 1. p. 413.*

Quâ voce, qua verborum distinctione, & quanto tempore Sacrum peragi debeant. *p. 414. & seq.*

Nimia Sacerdotum celeritas in Sacro peragendo malè a quibdam laudatur. *T. 1. p. 414. & seq.*

Multi Sacerdotes improvisà morte obierunt, quod nimis festinanter celebrarent. *p. 418.*

Sacerdotes Sacerdotes

In Ecclesiis Regularium, ubi festum duplex per ipsos celebratur, possunt celebrare Missam sub ritu duplici de festo. *p. 406.*

Si verò Missa fit propria omnibus non concessa, fit quidem de festo, sed cum Missali Romano. *ibid.*

Sacramentum.

Quatuor conditiones ad Sacramentum requisitæ. *p. 46. & seq.*
Quid intelligatur nomine Spiritus Sancti, quum sermo est de effectu Sacramenti. *ibid.*

Christo Domino ad instituenda Sacramenta tradita potestas excellentiæ. *ibid.*

Sacramentum Extremæ Undionis

Validè, sed non licitè administratur oleo veteri benedicto, nisi adsit legitima causa. *T. 2. p. 452.*

Quando possit licitè administrare immiscendo cum oleo consecrato oleum non consecratum. *ibid.*

Sacrificium Missæ

Nimià celeritate non peragendum, sed summa cum pietate. *T. 1. p. 413. & seqq. Vide Sacerdotes.*

Sacrificium Missæ quoad applicationem

Non potest applicari iis, qui postea eleëmofynam sunt præstituri. *T. 3. p. 90. & seq. Vide Missæ. Vide Sacerdotes.*

Salutatio Angelica.

Recitantibus quotidie non pulsus Campanæ seu manè, seu meridie, seu vespere flexis genibus Salutationem Angelicam quænam impertita a Benedicto XIII. Indulgentia. *T. 2. p. 245.*

Consuetudo salutandi B. Virginem tribus diversis horis in die quando, & a quo fuerit introducta, & renovata. *T. 1. p. 132.*

Sandus Ambrosius

Quà benevolentia fuerit erga Civitatem Bononiens. *T. 3. p. 79.*
In Urbe Bononiensi SS. Martyrum Agricola, & Vitalis ossa detexit. *p. 80.*

Eidem a Prospero Cardinali Lambertino erectum monumentum in Ecclesia Metropolitana Bononiens. *ibid.*

In Occidente proposuit morem recitandi versiculos Psalmorum alternatim, & quâ occasione. *p. 360.*

Sandus Antonius Abbas.

S. Antonii Abbatis res gestæ præclaris laudibus a pluribus SS. Patribus exaltatæ. *T. 2. p. 109.*

Quid significant ea Symbola, quibus ejus effigies depingi solent. *ibid.*

Cur sus potius, quàm aliud brutum S. Antonio appingatur.
T. 2. p. 110.

Cur ejus patrocinium pro brutis conservandis singulariter imploretur, eorumque Patronus habeatur. *ibid.*

Sanctus Apollinaris

A S. Petro missus in Æmiliam pro Christi lege annuucianda, num Bononiæ fuerit. T. 3. p. 79.

Eidem in Ecclesia Metropolitana Bononiensi a Cardinali Lambertino Altare erectum. *ibid.*

Sanctus Athanasius.

S. Athanasii adhuc Pueri pueros baptizantis historia non satis certa. T. 1. p. 75. & seq.

Sanctus Augustinus Episcopus

Eos vehementer arguebat, qui queruntur de prolixitate Misse. p. 417.

Sanctus Basilius

Quid responderit Theodoro Sacerdoti, qui monitus de dimittenda ancilla dixerat se esse septuagenarium. T. 2. p. 479. & seq.

Sanctus Benedictus

Utrum instituerit Ordinem Monialium. p. 498.

Sanctus Bernardus

Apostolicà libertate Eugenium III. objurgat, quod poena iis Clericis imposita, qui non deserebant habitum Clericalem, non infligeretur. p. 332.

Furem celeberrimum eripit a supplicio, & inter Monachos cooptat. p. 35.

Sancta Birgitta

Parochos Rotæ frumentariæ comparabat, & quare. p. 71.

Sanctus Callistus Papa

Auctor non satis certus Epistolæ Decretalis ad Benedictum Episcopum. T. 1. p. 20. & 21.

Sanctus Carolus Borromeus

Sac. Ordines petentibus exercitia spiritualia præscribit. T. 3. p. 212.

Decernit carere distributionibus Canonicum, qui Chorum dimittit, ut Missam celebret, nisi necessitas id postulet, & Sedes Apostolica permittat. p. 399.

Decernit tempus, quo Canonici debent adesse in Choro, non merito notentur. p. 354.

Sancta Clara Affixas

Sanctissimam Eucharistiam caplà argenteà inclusam intra ebur ad portas Monasterii deferri jubet contra Saracenos. T. 1. p. 337.

Sanctus Cyprianus

Utrum fuerit auctor libri *de spectaculis*. T. 2. p. 381.

Quam prudenter populum suum initio ejus libri alloquatur. *ibid.*

Sanctus Dominicus

Auctor, & institutor Rosarii B. Mariæ Virginis. T. 2. p. 428.
Rosarii præsidio Albigensum hæresim vehementer extenuat.
ibid.

Natus Calaguriæ in Hispania, cur merito possit dici Civis Bononiensis. p. 429.

Sanctus Florianus

Martyrium Gazæ consequitur sub Imperatore Diocletiano.
p. 240. & seq.

Ejus Corpus per S. Petronium a Palæstina Bononiam defer-
tur. *ibid.*

Inter Patronos; & tutelares Urbis Bononiæ perpetuò adnu-
meratur. *ibid.*

Sanctus Franciscus Salesius

Pœnam suspensionis inflixit Sacerdotibus, qui saltationes ini-
rent. p. 391.

Corpus suum Medicis, & Chirurgis disseccandum tradi jussit,
ut dissidia, & cædes impediret. p. 270.

Choreas permisit, sed cum debitis legibus. T. 1. p. 146. & seq.

Sanctus Fructuosus Episcopus Tarraconensis

Cùm ad Martyrium raperetur, reculavit haurtum aquæ frigi-
dæ, eò quod eo die jejunium ageretur. p. 149.

Sanctus Gratus Augusta Prætoria Episcopus

Agros Augustæ Prætoriæ ad tria milliaria devastatos muribus
Aquæ Benedictæ aspersione liberat. T. 2. p. 118.

Sanctus Gregorius Magnus

Pontificatûs administrationem coactus suscipere tributum Mau-
ritio Imperatori solvere non prætermisit, & quare. T. 3.
p. 95.

De hujusmodi tributo Mauritium vehementer redarguit. *ibid.*
Marinianum Episcopum Ravenn. eruptione frequenti sangui-
nis laborantem a legibus Quadragesimæ solvit. T. 1. p. 157.

Sanctus Gregorius Nissenus

Suis humeris unâ simul cum alio Episcopo, ac duobus Cleri-
cis S. Macrinæ corpus ad tumulum defert. p. 433.

Sanctus Hieronymus

Accusatus de nimia consuetudine cum Paula, Eustochio, &
Melania post dilutum a se crimen in solitudinem fugit, &
quare. T. 2. p. 479.

Sanctus Joannes Chrysostomus

Primus inivit Constantinopolim piam consuetudinem recitan-
di versiculos Psalmorum. T. 3. p. 360.

Sancta Monica

Quàm promptè paruerit decretis S. Ambrosii. T. 2. p. 175.

Sanctus Paulus Apostolus

In Insula Melita viperam brachio implicitam habuit, nullum-
que ab ea sensit incommodum. p. 117.

Sanctus Paulinus

Per vim concitati populi Sacerdos ordinatur. *T. 3. p. 211.*

Sanctus Paulinianus

Ad Sacerdotium assumitur per vim concitati populi. *ibid.*

Sanctus Petronius

A Palæstina Bononiam defert Corpus S. Floriani Martyris.

T. 2. p. 249.

Decedit Bononiæ anno 450. *p. 250. libpool.com.cn*

Sanctus Petronius Episcopus Bononiensis

Quando recesserit, & ubi conditus. *p. 373. & seq.*

Ejus Sacrum Corpus quando repertum. *ibid.*

Civium Bononiensium erga illum maxima pietas. *ibid.*

S. Eucherio Cœvus maximè commendatur. *p. 375.*

Idem a Gennadio eidem pariter Cœvo. *ibid. & seq.*

Antequam in Italiam veniret, ubi fuerit, & quid fecerit. *ib.*

Ab aliquibus putatur auctor libri *de vita, & rebus gestis Monachorum Ægypti.* *p. 376.*

Sanctus Petrus Apostolus

Cur post trinam negationem tantam a Domino consecutus fuerit misericordiam: Judas verò in æternum perierit. *p. 81.*

Sanctus Petrus Damianus

Florentium Episcopum, qui nocte latrunculis luserat, graviter objurgat, & punit. *T. 1. p. 450. & seq.*

Sanctus Philippus Neri

Cur instituerit solemnem supplicationem ad septem urbis Ecclesias diebus bacchanaliorum. *p. 140.*

Sacerdotes in Sacro peragendo nimis prolixos esse nolebat. *p. 416.*

Sanctus Pius V.

Contra Turcas peculiari pietate, & fiducia invocandus, & qua de causa. *T. 2. p. 425. & seq.*

Ex ædibus Vaticanis pugnam videt Christianorum contra Turcas ad Echinadas insulas. *ibid.*

Natus in oppido Insubriæ, quod vocant Boscum, sed oriundus e Bononia. *p. 428.*

Statuit plures Indulgentias recitantibus in Choro præscriptis diebus Officium B. Virginis Defunctorum, & Psalmos Graduales, ac Pœnitentiales. *T. 3. p. 338.*

Decernit carere fructibus Beneficii, ac distributionibus Canonicos silentes in Choro, cum Officium Divinum recitatur. *p. 344.*

Patrem Petramelaram Capuccinum, qui manu suâ necaverat septem Turcas navim suam invadentes, omni prorsus irregularitate immunem declarat. *p. 182.*

Novam disciplinam indixit mulieribus Tertiariis simul viventibus sine voto solemnî, & clausura. *p. 267.*

Extremo supplicio plestendos decernit decoctores per luxuriam, vel qui se tales fingunt. *T. 2. p. 19.*

Mulieres Tertiarias, quæ simul degunt sine votis solemnibus, & sine clausura tollere cogitavit. *T. 3. p. 261.*

Abrogavit omnia etiam vetustissima privilegia celebrandi ante mediam noctem. *T. 1. p. 127.*

Sanctus Raymundus de Pennafort

Per tres annos Jus Canonicum Bononiæ docet. *T. 2. p. 226.*

Decretales Pontificum coegit. *ibid.*

Sanctus Severinus Episcopus Colonienfis

Purgatorio additus, & quare. *T. 1. p. 257.*

Sanctus Thomas Apostolus

Pervigilium ejus Festivitatæ a primis Fidelibus piis operibus, & assiduus precibus impendebatur. *T. 2. p. 251.*

Sanctus Thomas Cantuariensis

A quibusdam ad excusandam Missæ brevitatem malè adhibitus. *T. 1. p. 416. & seqq.*

Ejus singularis devotio in Sacro peragendo. *ibid.*

Sanctus Wenceslaus Rex Bohemia

Suis manibus ferebat triticum, & exprimebat vinum, quibus uterentur Sacerdotes in Sacrificio Missæ. *T. 2. p. 397.*

Sanctus Vincencius de Paulis.

Ejus norma piè, utiliterque vacandi exercitiis spiritualibus. *T. 3. p. 213. & seq.*

Sanctus Zamas Episcopus Bononiensis

An primus Ecclesiam Bononiensem administraverit. *p. 80.*

Scandalum

Quomodo definiatur, & quotuplex sit. *T. 2. p. 477. & seq.*

Señio Cadaverum

Non adversatur Constitutioni Bonifacii VIII. *p. 268.*

Ex consuetudine, vel Principis facultate sit in cadaveribus noxiorum. *p. 269.*

Non facienda in cadaveribus, quæ non sint noxiorum, nisi ex facultate Episcopi, vel Vicarii Generalis. *p. 271. & seq.*

Qui aliter faceret, peccaret, sed non esset excommunicatus. *ibid.*

Sedes Apostolica

Nunquam improbavit, si cuius nefario homini absolutio concederetur. *T. 1. p. 224.*

Seminaria

Quanta ex illis utilitas. *T. 2. p. 221. & seq.*

A Generali Nicæna Synodo judicantur primò propostita. *p. 222.*

Seminaria antiquitus duplicis generis. *p. 223.*

Recentia Episcoporum Seminaria a quo primò excogitata. *ib.*

Prope Ecclesias Cathedrales instituenda. *p. 230.*

In us pietati, exercitationibus, & studiis incumbendum ex Tridentino. *p. 231.*

Semina-

Seminarium Archiepiscopi Bononiensis

▲ Cardinali Gabriele Palæotto Bononiæ primò conditum. T. 2. p. 228.

Ab eodem Cardinali a primis sedibus aliò translatum, & præclaris legibus stabilitum. *ibid.* & *seq.*

▲ Prospero Cardinali Lambertino, modò Summo Pontifice a fundamentis iterum excitatum, vocatis ad instituendos Clericos insignibus Professoribus. p. 229. & *seq.*

Ejusdem operà ei additum Collegium a Sole dictum. p. 230. Ab eodem recens, atque perutilis studiorum methodus inducitur. p. 232.

Septuagesima, Sexagesima, Quinquagesima,

Quare ita appellantur. T. 1. p. 137.

Quænam fuerit de hoc Theophili Raynaudi opinio. *ibid.*

Quare in Officiis Divinis historiam a lapsu primi hominis, utque ad Abrahæ vocationem, Ecclesia nobis proponat considerandam. p. 138.

Quare Parabolam de Seminante, Divinum judicium, & Lazarum ad vitam restitutum. *ibid.*

Quare non amplius utitur *Alleluja*, multosque alios ritus immutat. p. 139.

Quare introducta fuerit consuetudo multorum piorum operum a Quinquagesima usque ad feriam quartam Cinerum. *ibid.* & *seq.*

Quid iis diebus faciendum putaverit quintum Mediolanense Concilium. p. 140. & *seq.*

Quid Bononiæ fieri statutum fuerit. p. 141.

Siclus

Duplicis generis : Siclus Sanctuarii, & Siclus argenteus : Quodnam eorum discrimen. T. 2. p. 187.

Sigonius Carolus

Duos libros Sacræ historię per Sulpicium Severum compositos in Seminario Bononiensi interpretatur. p. 228.

Simonia, & Simoniacus

Quàm grave peccatum. T. 1. p. 115.

Cùm ab aliquo potente pro aliquo indigno Beneficii Ecclesiastici fiunt preces comminando periculum, committitur simonia, si propter hoc datur Beneficium. p. 117.

Cùm hujusmodi preces fiunt pro digno, committitur a rogante, non verò a conferente dummodo non moveatur favore precum principaliter. *ibid.* & *seqq.*

Quot modis incurratur. p. 122. & *seq.*

Simoniaci excommunicatione incurrunt Summo Pontifici reservatam. p. 123.

Nequeunt retinere Beneficium, & tenentur reddere omnes fructus. *ibid.*

Habent aditum interclusum ad alia Beneficia. *ibid.*

Tom. III.

11

Utrum, & quando simoniæ labem incurrat, qui Beneficium Ecclesiasticum constituit eâ lege, ut ipse prius, deinde consanguinei ejus illud teneant. *T. 3. p. 117. & seqq.*

Utrum simoniacus ille sit, qui divitiis Canonicatum augere eâ lege, ut ipse ad eundem nominetur. *ibid.*

Quotuplex sit, & quot modis incurratur simonia. *T. 1. p. 122. & seqq.*

Sinenfes

Dum Sacrum faciunt, Pileolo utuntur, & quare. *T. 3. p. 126.*

Sixtus V.

Restituit Privilegium Bonifacii IX. concedentis immunitatem ab Ordinario Sodalitibus erectis in solo Lateranensi. *p. 281.*

Decernit gaudere etiam quotidianis distributionibus Canonicos, qui Episcopum Limina Apostolorum invidentem comitantur, vel ipsius loco suffectos. *p. 386.*

Decernit spoliari ipso facto pensionibus, & Beneficiis Clericos, qui inter milites cooptantur. *p. 192.*

Smaragdus

Quid de coetibus Monachorum commemoret. *T. 1. p. 364.*

Societas Sanctissimi Sacramenti Bononiæ

Quibus legibus teneatur circa eleemosynarum administrationem. *T. 2. p. 365.*

Sodalitia

Sine Sacco in associandis Cadaveribus post phretum, alia verò, quæ funeribus intersunt cum Saccò, ante phretum incedere debent. *T. 3. p. 245.*

Illis permittitur circumducere Processionem, per Parochias solius Episcopi accedente licentiâ, quamvis Parochos contradicat. *p. 256.*

Quæ prius Saccis usa sunt, reliquis præcedunt. *p. 277.*

Sodales a Sanctissimo Sacramento dicti primo loco incedunt in iis Processionibus, quibus Sacra Eucharistia defertur. *ibid.*

Subjiciuntur Episcopo, licet in Ecclesiis Regularium erecta sunt. *p. 278. & seqq.*

Archisodalitia Romana possunt sibi cooptare alia Sodalitia extra Urbem, eisque sua privilegia communicare. *p. 280.*

Sodalitia cooptata Capitulo S. Joannis Lateranensis, etiam subsunt Ordinario. *p. 281.*

Sodalitia, & Sodales.

Diffidiorum causæ inter Parochos, & Sodalitia in Diocesi Bononiensi. *T. 2. p. 317. & seqq.*

Sodales vocati ad efferendos defunctos debent progredi ad Parochiam Ordinarii, & Sodalitii vestibus superinduti. *p. 318.*

Sodales Laicos suis humeris portare possunt, & non Clericos, & Sacerdotes, etiam si Sodalitio adscripti fuerint. *ibid.*

INDEX RERUM.

469

Non debent ipsi determinare viam pro pompa funebri. *T. 2. p. 319. & seq.*

Sodalitas Doctrina Christiana

In Archidiecepsi Bononiensi plurima, & virtute præstantia. *T. 1. p. 84. & seq.*

Sordi Paulus Episcopus

Collegium instituit Bononiæ pro Hungaris. *T. 2. p. 227.*

Sors Divisoria

Quando, & quibus de causis judicari debeat licita, vel illicita. *p. 417. & seq.*

Eventus in sorte divisoria soli Deo tribuendus. *ibid.*

Spiritualia Exercitia S. Ignatii

Ita dicta, quia a S. Ignatio Societatis Jesu Fundatore composita. *p. 150. & seqq.*

Quantum ipsi, primisque ejus Sociis profuerint. *ibid.*

A summis sanctisque viris maximè commendata. *ibid.*

In examen a Paulo III. vocata, & approbata. *ibid.*

Magni ponderis fuerunt pro referendo inter Sanctos eodem S. Ignatio. *ibid.*

A Clemente XI. Rectoribus animarum, & omnibus Clericis magnopere commendata. *ibid.*

Sponsus, & Sponsa

Non satisfaciunt mandato Ecclesiæ, si coram alio Parocho, quam proprio, etiam Metropolitano matrimonium ineunt. *T. 1. p. 192.*

Quæ poenâ digni putentur a nonnullis, si coeant ante matrimonium de præsentis. *T. 2. p. 98. & seq.*

Sponsus tamen non esset plectendus poenâ stupratoribus debita. *ibid.*

Si coeant cum alio, utrùm adulterium committant. *ibid.*

Ante initum matrimonium de præsentis non debent habitare in eadem domo. *p. 95.*

Id quàm sit periculosum. *ibid.*

Si alter ex ipsis Regularium Ordinem aliquem ingredi velit, duos habet menses pro re deliberanda. *p. 96.*

Quàm graviter peccent, si ante matrimonium de præsentis copulam ineant. *p. 98.*

Sponsalia in genere

Possunt fieri voce tenus. *p. 92.*

Melius est, quod tabulis exarentur, & quare. *ibid.*

Inita semel sponsalia absque causa legitima violari non possunt. *p. 93.*

Inferunt utrique ex contrahentibus jus ad matrimonium. *ibid.*

Non debent longius protrahi. *p. 100.*

Sponsalia ab uno cum pluribus contracta.

Qui sponsalia cum pluribus eodem tempore contrahit, est in famis, & læthaliter peccat. *p. 86.*

Sponsalia secunda suppositis primis cum alio irrita, & invalida. *T. 2. p. 86.*

Sponsalia prima cum uno utrū irritentur per sponsalia secunda cum alio intercedente copulā. *p. 87.*

In hoc casu quid faciendū, ut iudicium ex legū auctoritate statuatur. *ibid.*

Utrū talia sponsalia ineuntes cum carnali copula per Sacram Inquisitionem plectendi sint. *p. 88. & 90.*

Sponsalia dilata ratione professionis alterius Conjugum.

Ex jure Civili certum annorum spatium determinatum, quo alterius reditus expectari deberet ante novas nuptias contrahendas. *p. 84.*

Si causa professionis fuerit necessaria, tunc ex eodem jure nullum erat spatium determinatum, sed reditus omnino expectandus. *ibid.*

Quid circa hoc stabiliverit Alexander III. & quomodo ejusmodi juris Civiles decreta temperaverit. *ibid.*

Si sponsalibus initis alter conjugum alio incognitus proficiscatur, ad Episcopum confugiendum, & quid ab eo faciendum. *p. 85.*

Sponsalia inita per verba de presenti

Quam sint absurda. *p. 101.*

Neque sponsaliorum, neque matrimonii rationem habent. *ib.*

Sponsalia verbis equivocis, & fallacibus inita sine animo contrahendi

Utrū sint vera, & teneant. *p. 91.*

Indecora, illicita, & lethali culpæ obnoxia sunt. *ibid.*

Sponsalia de futuro inita sine Parocho, & Testibus

Etiam post Tridentinum valida. *p. 89.*

Varie de hoc Episcoporum opiniones. *p. 88.*

Sponsalia inita insciis Parentibus

Sunt saltem illicita. *p. 91.*

Cognito Parentum dissensu possunt dissolvi, licet intercesserit jusjurandum. *ibid.*

Stephanus VI. Papa

Aquæ benedictæ inpersione Locustarum infinitam multitudinem fugat. *p. 118.*

Stipendium Missæ.

Consuetudo offerendi stipendium Missæ quando coeperit. *p. 186.*

Quæ corruptelæ hanc consuetudinem fuerint consecutæ. *ibid. & seq.*

Hujusmodi consuetudo a corruptelis purgata damnari non potest. *p. 188.*

Si quis pro Missæ stipendio pactiones faciat, præter crimen avaritiæ, admittit quamdam speciem simoniæ. *ibid.*

Stipendium Missæ non est pretium Consecrationis, sed stipendium sustentationis. *ibid.*

INDEX RERUM. 501

Stipendium statuendum ex consuetudine, institutis Synodali-
bus, vel arbitrio Episcopi. *T. 2. p. 197.*

Potest a Laicis tribui, quod excedat summam ab Episcopo
præscriptam. *p. 198.*

Stipendium Missarum perpetuarum quodnam esse debeat.
p. 207. Vide Sacerdotes &c.

Suffragia pro Defunctis.

Utrum suffragia specialia oblata Deo pro aliquo Defuncto a
Deo convertantur ad iuvandas alias animas. *T. 1. p. 428.*
& *seqq.*

Variae Auctorum sententiæ. *ibid.*

Supellex Ecclesiastica

Non potest sumi a Ministris Montium Pietatis pro pignore.
T. 2. p. 309. & 310.

Neque vendi si sit pretiosa, aut alienari, nisi ex causa legi-
tima, vel consensu Summi Pontificis, aut saltem Episcopi
facultate, si non sit pretiosa. *p. 311. & seqq.*

Quænam esset antiquitus hæc legitima causa. *ibid.*

Causa legitima vendendi supellectilem Ecclesiasticam debet
probari a Sede Apostolica. *ibid.*

Superiores Ordinum Mendicantium

Tempore Sacri non possunt uti instrumento argenteo cum
candela, quod vulgò dicitur *Bugia*. *T. 1. p. 401.*

Supplicatio publica die Festo Corporis Christi

Utrum introducta fuerit ab Urbano IV. an a Joanne XXII.
incertum est. *p. 34.*

Ab ea dimanavit supplicatio in deferendo Christi Corpore ad
infirmos. *p. 35.*

Sicuti etiam supplicationes fieri solitæ in Ecclesiis Parochiali-
bus quolibet mense. *ibid.*

Hujusmodi supplicationes approbantur a S. Carolo Borromæo
in quarto Concilio Mediolani celebrato. *p. 36.*

Item a pluribus Archiepiscopis Bononiens. in Synodis. *ibid.*

Antonii Albergati Bononiensis zelus in promovenda populi
Leodiensis devotione in iis supplicationibus. *p. 37.*

Supplicationes publicæ.

Clerici quodcumque Beneficium obtinentes, tenentur adeste
publicis Supplicationibus: Non habentes, hortandi sunt,
cogi non possunt. *p. 356.*

Aliquot abusus, & irreverentiæ eâ occasione tollendæ.
p. 38.

Insigne de hac re Sancti Caroli Borromæi testimonium. *p. 39.*

Item præclara lex ab Alphonso, & Joanne I. Hispaniarum
Regibus lata. *p. 40.*

Suspensio

Quando debeat intelligi ritè non ordinatus. *p. 280.*

Tabella Aurora, Orientis Solis &c.

Est necessaria Sacerdotibus, cæterisque Christifidelibus multis de causis. *T. 1. p. 127.*

Tabella horarum directiva in Dioecesi Bononiensi. p. 134. & seqq.

Taberna

Ecclesiasticis omnibus interdictæ. *p. 292.*

Vide *Ecclesia.*

Templum Metropolitana Bononiensis

A Lucio III. consecratum anno 1184. *T. 2. p. 294.*

Quare possit iterum consecrari. *p. 295.*

Novum in eo Altare per Prosperum Cardinalem Lambertinum excitatur, & S. Ignatio Lojola dedicatur. *p. 296.*

Dirutum, & renovatum iterum consecrandum decernitur. *ibid.*

Ara in eo erecta a Cardinali Jacobo Boncompagno sacatur. *ibid.*

Templum S. Petri Romæ

A S. Sylvestro dedicatur. *p. 295. & seq.*

Ab Urbano VIII. potuit iterum consecrari. *p. 296.*

Templum S. Petronii Bononiæ

Quando, quâ occasione, & quanto sumptu excitatum. *p. 373. & seq.*

Tertiariæ Mulieres

Quæ simul degunt, multa privilegia a Leone X. consecutæ sunt. *T. 3. p. 261.*

Quæ deinde imminuta fuerunt. *p. 264.*

Debent emittere votum Virginitatis, non tamen solemne. *p. 262. & seq.*

Certâ ætate, probisque moribus ornatæ sint, antequam religiosum habitum suscipiant. *ibid.*

Episcopi facultas prius intercedere debet, cujus est examinare, an præscriptæ conditiones congruant. *ibid.*

Cum affinibus, & cognatis Tertiarias morari oportet. *ibid.*

Gaudent fori privilegio. *ibid.*

Non tamen sunt immunes ab Episcopi jurisdictione. *ibid.*

In sua Parochia satisfacere debent Paschali præcepto. *p. 264.*

In Parochia quoque sepeliri, nisi in Ecclesiis Ordinis communis earum sepultura reperitur. *ibid.*

Tertiaria Moniales extra Clausura in Communi viventes.

Earum institutum vetustissimum. *T. 1. p. 315. & seq.*

Quibus legibus per Summos Pontifices adstrictæ. *ibid.*

Episcoporum potestati subjectæ. *ibid.*

Tertiaria Moniales in privatis adibus

Non possunt habere Confessarium Regularem, nisi approbatum per Episcopum ad audiendas Confessiones Laicorum. *p. 317.*

Non possunt die Paschatis accipere Sacram Eucharistiam a Regularibus. *T. 1. p. 317.*

Debent sepeliri in Ecclesiis Parochialibus. *ibid.*

Non debent a Regularibus admitti ad Habitum sine prævio Episcoporum examine. *ibid.*

Tertullianus

Scapulam Præfectum improbat, & objurgat, & quare. *T. 2. p. 246.*

Testamenta

Coram Parocho, & tribus, vel duabus aliis personis idoneis valida sunt. *T. 3. p. 226.*

Coram Capellano Parochi confecta, an valeant. *p. 227.*

Coram Confessario Testatoris, & necessariis testibus valent. *p. 229.*

Mulieres testimonium ferre nequeunt in condendis testamentis. *p. 230.*

Testes

In testamentis condendis mulieres acciri nequeunt. *p. 231.*

Testes acciti voluntatem, & verba Testatoris clarè debent intelligere. *ibid.*

Tres, vel saltem duo testes interesse debent, cum testamentum conditur coram Parocho, si verò condatur coram Capellano Parochi alius testis superaddendus est. *p. 229.*

Testimonium

Etiam unius mulieris satis est, cum dubitatur, utrum puer aliquis baptizatus fuerit. *p. 152.*

Theodoricus Rex

Jovinum Collegæ sui interfectorem, qui in Ecclesiæ septa confugerat, poenâ extraordinariâ punivit. *T. 2. p. 36.*

Theodosius Junior Imperator

Gravissimas poenas indixit introeuntibus Ecclesiam cum armis. *T. 3. p. 158.*

Ipse templum ingressurus fors arma relinquebat. *ibid.*

Gravissimâ poenâ eos multandos jubet, qui signum Salvatoris, vel in solo, vel in filice, vel in marmoribus humi positis sculperint. *T. 2. p. 368.*

Gravissimæ poenæ nomine mortem intelligi quidam autumant. *p. 370.*

Theologia Moralis

Parochis, Sacerdotibus, & Confessariis maximè necessaria. *T. 1. p. 359.*

Theologia Scholastica

Non solum utilis, sed necessaria. *T. 2. p. 50.*

Thiersus

Doctissima, & absolutissima commentaria conscripsit circa ritus exponendæ Sanctissimæ Eucharistiæ. *T. 1. p. 337.*

Thoma Cardinalis de Tournon

Decretum de Baptismo conferendo Infantibus quamprimum fieri potest. *T. 3. p. 147.*

Aliud de observandis omnibus ritibus, & caeremoniis in Baptismo conferendo. *p. 155.*

Tiberius Augustus

Tabulam marmoream in pavimento, in qua Crux erat insculpta, citissime jubet auferri. *T. 2. p. 369.*

Titulus Ordinationum

Duplex, scilicet Beneficii, & Patrimonii, vel Pensionis. *T. 2. p. 267.*

Titulus Patrimonii quando primum admissus, & quare. *p. 268.*

Admittendus tantum concurrente Ecclesiae necessitate, vel commoditate. *ibid. & seq. & p. 274.*

Utrum detrahenda sint onera Missarum a Beneficio, ad cuius titulum quis intendit ordinari. *p. 270.*

Capellania est sufficiens Ordinationum titulus, modò sit perpetua, aliisque circumstantiis annexa, quibus Ordinatus sit certus de alimentis, etiam quando legitimà causà impeditus non potest Missam celebrare. *p. 274. & seq.*

Traditiones Apostolicae

Varie sunt, & diversae naturae. *T. 2. p. 143.*

Translatio Sponsae post matrimonium contractum temporibus vetitis.

Translatio Sponsae temporibus vetitis, obtentà licentiâ pro matrimonio, potest fieri, sine tamen solemnitatibus. *p. 444.*

Tribunali Sancti Officii

Intervientes Canonici non percipiunt distributiones quotidianas, nisi ex speciali indulto Sedis Apostolicae. *T. 3. p. 394.*

Tridentinum Concilium

Distributiones inter praesentes in Choro probavit, & ubi deessent, congerendas instituit. *p. 371.*

Vagi, & Peregrini.

Quis eorum Parochus. *T. 1. p. 378.*

Quodnam discrimen inter Vagos, & Peregrinos. *ibid.*

Valentinianus Imperator

Gravissimam multam iis indicit, qui Salvatoris Signum, vel in solo, vel in filice, vel in marmore humi posito sculperint. *T. 2. p. 368.*

Quid juxta aliquos intelligatur nomine poenae gravissimae. *p. 370.*

Vasa Sacra

Sacerdotibus tantum, & Diaconis fit potestas contingendi sacra vasa, in quibus Christi Corpus, & Sanguis habetur. *T. 1. p. 405.*

Subdiaconis tangendi Calicem, & Patenam, ubi Corpus, & Sanguis Christi non fuerint. *ibid.*

Accolytis praeparandi vasa sacra ad Sacrificium. *ibid.*

Ex consuetudine omnibus Ordinatis vasa sacra vacua tangendi extra Altaris ministerium. T. 1. p. 405.

Vide Consecratio, & Benedictio vestium, & vasorum.

Vasa Ecclesiastica aurea, & argentea

A SS. Patribus plurimum in Ecclesiis commendata. T. 2. p. 157.

Primis Ecclesie sæculis solà Episcoporum auctoritate alienari consueverunt, ut pauperes alerentur, veluti Captivi redimerentur. p. 158.

Nunc verò solà Pontificis auctoritate. *ibid.*

Velum Consecrationis in Monialibus

Aut gratiam confert, aut auget. p. 496.

Quænam conditiones necessario requirantur pro Veli consecratione. p. 498.

Venerabilis Joannes de Ribera

Patriarcha Antiochenus libellum ad Concilium Salmanticæ coactum misit, quo monuit Episcopos. T. 3. p. 201.

Vestes Sacra

Vide Consecratio Vestium.

Vestis Sacerdotalis.

Utrum Apostoli vestem Sacerdotalem haberent in conficiendo Sacramento. T. 1. p. 209. & seqq.

Varie de hac re eruditorum sententiæ. *ibid.*

Utrum per penulam, de qua fit ab Apostolo mentio ad Timotheum intelligatur Vestis Sacerdotalis. *ibid.*

Vestis in Sacrificio Missæ adhiberi solita ad traditionem Apostolicam referenda. *ibid.*

Per Benedictionem in usum sacrum prius convertenda, sicuti & vasa sacra. p. 213.

A quo tempore hujusmodi ritus invaluerit. p. 214.

Vestis Sacerdotum ad Sacrum euntium.

Sacerdotes Sacrum facturi non ingrediatur Templum sine veste longa. p. 397. & seqq.

Non induant togam, vel Clamydem in Sacrius. *ibid.*

Id quam indignum. *ibid.*

Quibus poenis id ætetur. *ibid.*

Vestis Sacerdotum in Sacro conficiendo.

Nullus Sacerdos celebret in brevi veste, vel quæ non sit nigri coloris. *ibid.*

Quibus poenis subiaceat, si ita celebret. *ibid.*

Non utatur tomâ fictitiâ, neque pileolo. p. 399.

Via Publica.

Destructâ viâ publicâ an liceat transire per fundum alienum. T. 3. p. 73.

Destructâ viâ publicâ quando alicui liceat postulare pretium pro transitu per fundum suum. *ibid.*

An ex privata fiat publica via statim ac cadaver infertur per illam Cruce prælatâ. p. 74. & seqq.

Quot requirantur ad efficiendam viam publicam. *T. 3. p. 76.*
 Destructâ viâ publicâ quænam servanda sunt antequam fiat
 transitus per fundum alienum. *p. 77. & seq.*

Vicarii Foranei

Tenantur singulis mensibus epistolam scribere. *p. 203.*

Quid proponere debeant expendendum iis, qui habent jus
 nominandi Parochos. *T. 1. p. 113. & seqq.*

Vinea in Austria

Vehementissimâ obsidione Turcarum ope Beatæ Mariæ Vir-
 ginis liberatur cum ingenti hostium clade. *T. 2. p. 424.*

Vinum in Sacrificio Missæ

Optimum antiquitus adhibebatur. *p. 397.*

Fiebat ex vineis, quæ Ecclesiæ tribuebantur ad hunc usum. *ib.*

Si vinum vitiosum antiquitus proponeretur in Sacrificio Mis-
 sæ, statuebatur reus Episcopus. *p. 398.*

Vino subacido conficitur Sacramentum; conficiens tamen
 peccat. *p. 399.*

Vinum tenue, quod dicitur vappa, seu lora, non est ma-
 teria idonea conficiendi Sacramenti. *p. 400.*

Vinum, quod dicitur *longum*, quando possit esse materia
 sufficiens pro Consecratione. *p. 402.*

A Sacris amovendum, nisi sit aperta necessitas. *ibid.*

Quando aqua vino admixta ipsum excludat a ratione mate-
 riæ sufficientis. *p. 404.*

Succus uvæ immaturæ, atque acerbæ non est materia suffi-
 ciens in Sacrificio Missæ. *p. 406.*

Neque vinum corruptum, atque coctum. *ibid.*

Quæ pœna in Diœcesi Bononienfi contra conficientes cum
 vino subacido, vel lora, vel longo. *p. 407.*

Vincentius Cardinalis Petra

Præclara commentaria edidit in Constitutiones Apostolicas.
T. 3. p. 207.

Virgines educandæ in Monasteriis.

Virgines viro destinatæ, fide jam datâ, in Monasteriis non
 recipiendæ. *T. 1. p. 383. & seq.*

Quis earum Parochus. *ibid.*

Si Matrimonium inire velint in qua Parochia denunciationes
 fieri debeant. *p. 384.*

Visitatio Diœcesis

Facienda ab Episcopo, quâ ratione. *p. 42.*

Ejus occasione convenienter administratur Sacramentum Con-
 firmationis. *p. 44.*

Visitatio Sacrorum Liminum ab Episcopo faciendâ.

Quid circa illam decreverit Sixtus V. *p. 363.*

Quid Benedictus XIII. *ibid. & seq.*

Inter cætera debent Episcopi tempore Visitationis ad Sacram
 Congregationem referre, utrum in Diœcesi habeantur
 conferentiæ Theologiæ Moralis. *ibid.*

Uladislaus Rex Hungarorum
Reportat de Turcis insigni victoria Budam ingressus, nudis pedibus se confert ad templum Virginis eidem gratias acturus. T. 2. p. 423.

Unionis extrema Sacramentum

A Græcis administratur etiam sanis. T. 1. p. 226.

Dandum infirmis, de quorum salute timetur. *ibid.*

Nulli omnino negandum in mortis articulo constituto, dummodo judicetur idoneus. p. 227.

Impetendum, quando ægrotus habet adhuc rationis usum. p. 228.

Prava consuetudo in Britannia conferendi hoc Sacramentum proximè morituris, unde defluxerit. *ibid.*

Universitas Bononiensis

A quo primùm instituta. p. 224. & seq.

In ea utrùm primùm explicatæ pandectæ. *ibid.*

Juris Pontificii Mater, & Sedes. *ibid.*

Quando additum studium facultatis Theologicæ. *ibid.*

Viri doctissimi ad illud fundandum Bononiam vocantur. *ibid.*

In ea Canonum collectionem Gratianus condidit. p. 225. & seq.

S. Raymundus de Pennafort jus Canonicum per tres annos in ea docuit. p. 226.

A Summis Pontificibus quanti æstimata. *ibid.*

Ex fama ejusmodi celebritatis multa Collegia excitata Bononiz. *ibid.*

Uniades Joannes

Beatæ Mariæ Virginis præsidio reportat maximam victoriam de Turcis. p. 423.

Urbanus II.

Clericis indicit, ut singulis diebus Officium Beatæ Mariæ Virginis recitent. *ibid.*

Urbanus VIII.

Jussit Ordines Minores conferri diebus Dominicis, ac diebus festis ex præcepto. T. 3. p. 325. & seq.

Xenodochia, & Nosocomia

Quando, & a quo primò fuerint instituta in Ecclesia. T. 2. p. 254.

Sæculo XI. magis propagata, & per quem. *ibid.*

Quot reperiuntur in Urbe Bononiensi. p. 256.

Debet in iis esse sufficiens numerus Sacerdotum. p. 257.

Ejus numeri augendi modus, & ratio. p. 259. & seq.

Zane Bernardus Spalatri Episcopus

Cùm esset Orator Venetus apud Julium II. contra Turcas egregiè declamat, eorum indolem, moresque describit. T. 3. p. 421.

Zanettus Episcopus

Canonicis S. Petronii leges proposuit. p. 418.

INDEX DECRETORUM,

quæ tribus his Tomis continentur.

Congregationis Sacrorum Rituum Decreta.

- U**trum Regulares cogi possint ad associanda cadavera in ipsorum Ecclesiis sepelienda. *Tom. 3. pag. 249.*
 An accedente solius Episcopi licentiâ facere possint suas sup-
 plicationes Parocho contradicente. *p. 256.*
 De facultate Sacerdotum Sæcularium, vel Regularium cele-
 brandi ad Altare privilegiatum in Ecclesiis Monialium. *T. 1.*
p. 393.
 De annulis non deferendis in digito a Sacerdotibus tempore
 Sacri. *p. 401.*
 De instrumento argenteo cum candela, quod vulgò dicitur
Bugia, & quibus prohibitum. *ibid.*
 De ritibus, quibus celebrare debent Referendarii Pontificis,
 & Protonotarii Apostolici non participantes, & Abbates.
p. 403.
 De Ministris, qui assistunt Canonicis, & Capituli Dignitati-
 bus in Missæ Sacrificio. *p. 404.*
 De Privilegiis concessis Ordini Cassinensi celebrandi in Pon-
 tificialibus. *p. 406.*
 De Missis, quas Sacerdos Sæcularis debet celebrare in Ec-
 clesiis Regularium, ubi sit de Festo duplici habente Mis-
 sam propriam omnibus haud permissam. *p. 407.*
 Quid in eodem casu permittatur Confessariis, & Capellanis
 Monialium. *ibid.*
 De Missis, quæ nuncupantur Sancti Gregorii. *p. 408.*
 De tempore celebrandi Missas Defunctorum. *p. 410. & seq.*
 Utrum Missæ Defunctorum, quas Testatores præcipiunt ad
 Altare privilegiatum, celebrari possint diebus impeditis,
 cum sit *de Festo currenti*. *p. 412.*
 Decreta de Juribus Parochialibus, functionibus, præeminen-
 tiis inter Parochos, & Confraternitates Laicorum, earum-
 que Capellanos, & Ministros. *T. 3. p. 289. & seqq.*
 An Sodalitia accedente licentiâ Episcopi possint facere suas
 Processiones Parocho contradicente. *p. 256.*
 De facultate gerendi Pileolum, & comas fistas in Missæ Sa-
 crificio. *p. 125.*

Congregationis Sancti Officii Decreta.

- De Sacerdotibus exteris, atque ignotis, etiam Regularibus.
T. 1. p. 388.

INDEX DECRETORUM. 509

De stipendio duplici ejusdem Missæ ratione applicationis partibus specialissima. T. 2. p. 193.

De admixtione olei non consecrati cum oleo consecrato. p. 452.

De examine subeundo ab universis Sacerdotibus, priusquam admittantur ad confessiones audiendas. p. 511. & seq.

Congregationis Episcoporum, & Regularium Decreta.

De Virginibus, quæ fide datâ viro destinatæ recipi in Monasteriis petunt. T. 1. p. 384.

De Monialibus S. Christinæ in ditione Bononiensi, quo ritu consecrandæ. T. 2. p. 495.

De mulieribus Tertiariis, quæ in paternis ædibus vivunt, utrum Sacramenta Eucharistiæ, & Extremæ Unctionis a Regularibus ejusdem Ordinis illis administrari possint, earumque cadavera domo efferri indictâ pompâ funebri sine Parocho, & ejus licentiâ. T. 3. p. 264. & seq.

De Causis Civilibus agendis in foro Ecclesiastico, si ipsi Actores sint. T. 2. p. 4.

De onere vacandi spiritualibus exercitiis per decem dies, quod præscribitur Clericis ante Sacram ordinationem. T. 3. p. 215.

De ratione recitandi horas Canonicas in Choro, & assistendi Missæ Conventuali. p. 356.

Sacra Congregationis Concilii Decreta.

De Ludis Magistris, sive Clericis, sive Laicis, qui cogi possunt, ut Parochum adjuvent pro instruendis Pueris in Ecclesia circa Fidei rudimenta. T. 1. p. 88.

Possunt Parochi ab Episcopis in examen revocare superveniente rationabili causâ. p. 91.

Debent Parochi verbum Dei explanare Populo. p. 95.

De extensione facultatis Parochorum pro audiendis Confessionibus. T. 2. p. 518.

De renovatione consensûs Conjugum coram Parocho, & testibus, si occurrant impedimenta, ac dispensatio post matrimonium contractum. T. 3. p. 44.

Quid faciendum sit, si oriatur contentio inter concurrentes ad Ecclesiam Parochialem vacantem. T. 1. p. 65.

De Fidei Professione per Procuratorem. T. 2. p. 236.

De eadem facienda ab illis, qui provisi sunt Dignitatibus, & Canonicatibus in Ecclesiis Collegiatis. p. 235.

De illis, qui provisi de Beneficio in partibus longinquis intra duos menses non possunt emitte Professionem Fidei coram Episcopo. p. 236.

De illis, qui omiserunt Fidei Professionem. p. 240.

SIO INDEX DECRETORUM.

- De Confessario extraordinario concedendo Monialibus ter, aut quater in anno. *T. 2. p. 290.*
- De Sacro tam privato, quam solemniter non celebrando tempore intempestivo cum Sacra Effigies Virginis a S. Luca depicta per Urbem Bononiæ deferretur, & circumducitur. *p. 302.*
- De bonis ex dispositione juris relicti PP. Reformati Sancti Francisci, quænam possint, & debeant alienari, & quomodo. *p. 312.*
- De Suppellectili Ecclesiastica non alienanda a Regularibus sine facultate Sedis Apostolicæ si sit pretiosa, vel Episcopi, si non sit pretiosa. *ibid.*
- De Comis appositis deponendis tam a Clericis beneficiatis, quam ab initiatis Sacris Ordinibus, vel primâ Tonsurâ. *p. 324.*
- De Clericis, & Sacerdotibus non deferentibus habitum Clericorum, utrum non solum pensionibus excedentibus sexaginta aureos, sed etiam beneficiis ejusdem proventus priventur. *p. 328.*
- De Regularibus quando ordinari ab Episcopis possint non servatis temporum interstitiis. *p. 359.*
- De testimoniis Superiorum Regularium, quæ pro ordinandis Religiosis ab Episcopis admitti debent. *ibid.*
- De Decretis Concilii Tridentini, quando contrarium statuitur a Sede Apostolica. *p. 238.*
- De Sacerdotibus accipientibus stipendium Missæ majus solito, & alium Sacerdotem sibi subrogantibus, qui paratus est celebrare minori stipendio. *p. 192.*
- De facultate sumendi duplex stipendium Missæ pro fructu satisfactorio, & impetratorio. *p. 193.*
- De facultate satisfaciendi oneribus Missarum, per alium Sacerdotem collato illi minori stipendio, aliâ stipendii parte sibi retentâ. *ibid.*
- De Sacerdotibus, qui tenentur quotidie celebrare per se ipsos; an, & quando, & quoties possint a celebratione vacare. *ibid.*
- De Sacerdotibus, qui tenentur celebrare quotidie, non tamen per se ipsos, an possint aliquando a celebratione vacare. *ibid.*
- De Sacerdotibus, qui tenentur celebrare per se ipsos ratione Beneficii, Capellanæ, Legati &c. an celebrando pro aliis diebus licitæ vacationis possint pro hujusmodi celebratione stipendium accipere. *ibid.*
- De iisdem Sacerdotibus, an diebus licitæ vacationis possint Missam celebrare pro aliis, quam pro Fundatoribus. *ibid.*
- De novis Sacerdotibus, qui quo die primum Sacrificium offerunt, in medio Altari se convertunt ad populum, & oblata munera suscipiunt. *p. 194.*

INDEX DECRETORUM. 511

- De Sacerdotibus, utrum possint duplex stipendium accipere, unum pro celebratione, alterum pro Missæ applicatione. *T. 2. p. 195. & seq.*
- De stipendio Missæ determinato. *p. 198.*
- De utensilibus præmittendis ab administratoribus iis, qui Sacrum faciunt in eorum Ecclesiis. *p. 200.*
- De Missis adventitiis, quando possint accipi. *ibid.*
- De numero Missarum celebrandarum in Ecclesia, ubi est Altare privilegiatum. *p. 205. & seq.*
- De Doctore, cui conferenda est præbenda Theologiae. *p. 213.*
- De interstitiis, quibus obligantur Regulares. *p. 219.*
- De remissione interstitiorum, quoad Regulares ordinandos, ad quem pertineat. *ibid.*
- Utrum Missa applicari possit pro iis, qui eleemosynam postea oblaturi sunt. *T. 3. p. 91.*
- De Missis, quæ cantandæ quotidie decernuntur a Testatoribus, an requiratur Diaconus, & Subdiaconus. *p. 310.*
- De electione Diaconi, & Subdiaconi in celebratione Missæ solemnis tam pro vivis, quam pro Defunctis in Ecclesiis Sodalium. *p. 309.*
- De Missa Conventuali celebranda in Cathedralibus, & Collegiatis pro Benefactoribus. *p. 342.*
- De Sacerdotibus exteris, & ignotis, etiam Regularibus. *T. 1. p. 388.*
- De potestate Abbatum conferendi primam Tonsuram, & Ordines minores. *p. 219.*
- De Potestate Abbatum Cassinensium consecrandi Vasa Sacra in alienis Ecclesiis. *p. 222.*
- De diebus Festis, quibus possunt conferri Ordines Sacri habentibus Breve dispensationis Apostolicæ super interstitiis, vel extra tempora. *T. 3. p. 327.*
- De Collatione Ordinum minorum simul, & semel cum Subdiaconatu. *p. 329.*
- De Cæcis non admittendis ad primam Tonsuram. *T. 1. p. 390.*
- De potestate liberandi Regulares ab interstitiis. *p. 240.*
- Regulares ab Episcopo ordinandi in cujus Diœcesi situm est Monasterium. *p. 247.*
- De admittendis ad Ordines titulo Beneficii. *p. 269.*
- An detrahenda sint onera Missarum a Beneficio, vel Capellaniam, ad cujus titulum quis vult ad Sacros Ordines promoveri. *p. 271.*
- De conditionibus Patrimonii, ad cujus titulum quis potest ordinari. *p. 272. & seq.*
- Circa eos, qui ordinari petunt partim titulo Beneficii, partim titulo Patrimonii, vel Pensionis. *p. 274.*

512 INDEX DECRETORUM.

- De illis bonis, quæ Clericis donantur, ut in eorum Titulum ad Sacros Ordines promoveri possint. *T. 1. p. 275.*
- De suspensione incurrenda ab Ordinato titulo patrimonii fictiti. *p. 279.*
- De perceptione fructuum Patrimonii fictitii ab Ordinato sub tali titulo. *p. 281.*
- De Ordinatis vendentibus patrimonium nullâ factâ mentione de ordinatis ad ejus titulum fuisse. *p. 288.*
- De jure, quod potest exerceri in bona patrimonialia ordinati pro sponfione, vel a creditore. *p. 289.*
- De conditionibus requisitis in translatione beneficii ab eo, qui fuit ordinatus in ejus titulum. *p. 290.*
- De Concionatore, qui utitur mimico dicendi genere. *p. 301.*
- De potestate Episcoporum in Moniales, & Monasteria Regularibus subiecta. *p. 312. & seqq.*
- De tempore ab Episcopo præsumendo ante visitationem Monialium. *p. 320.*
- De ingressu Episcoporum in Claustra Monialium independentium a Priore, Abbate, & Confessario earundem. *ibid.*
- De facultate Episcoporum communicandi Moniales subiectas Regularibus. *p. 322.*
- De expositione Sacræ Eucharistiæ sine Episcopi facultate, & causâ publica, non faciendâ. *p. 340. & seqq.*
- De Clericis habentibus, vel non habentibus beneficium utrum cogi possint, ut adsint publicis supplicationibus. *p. 356.*
- De loco, ubi debet fieri Monialium consecratio, & benedictio. *T. 2. p. 503.*
- De violentibus Clausuram ad malum finem, etiam sine prætextu licentiæ. *p. 504. & seqq.*
- De illis, qui admittunt hujusmodi violentes in Clausuram. *ibid.*
- Falso objicitur contraria consuetudo Decretis Conciliaribus, & Constitutionibus Apostolicis Clausuram præcipientibus. *ibid.*
- De illis, qui possunt ingredi Clausuram occasione consecrationis Monialium. *ibid.*
- De Parochis unius Diœcesis accitis a Parocho alterius Diœcesis, utrum possint audire Confessiones. *p. 511.*
- Parochi applicare debent Sacrificium Missæ pro populo, & quibus diebus. *T. 1. p. 97.*
- De provocationibus post collatam Parochiam. *p. 67.*
- De residentia Parochorum. *p. 175. & seqq.*
- Quisnam Parochus illorum, qui carceribus detinentur. *p. 380.*
- De jure Parochorum præsidendi Congregationibus Confraternitatum. *T. 3. p. 321.*

Quis

INDEX DECRETORUM. 513

- Quis Parochus Puellarum; quæ detinentur in hospitio spuriorum. *T. 1. p. 383.*
- De præsentia Parochi proprii in contrahendis matrimoniis. *p. 372.*
- De Parochis intervenientibus ad canendam Missam; vel dandam benedictionem in Ecclesiis Confraternitatum, an habeant jus sibi eligendi Diaconum, & Subdiaconum. *T. 3. p. 309.*
- Utrum Benedictio, & distributio Candelarum spectet ad Parochos privativè. *p. 308.*
- De discrimine functionum Parochialium, & Sacerdotalium. *p. 305.*
- In quonam posita sit subjectio Ecclesiarum, quæ sitæ sunt intra limites Parochiæ. *p. 303.*
- De facultate Episcoporum visitandi Sacella Confraternitatum etiam posita in Ecclesiis Regularium, in his, quæ illorum administrationem respiciunt. *p. 279. & seq.*
- Quomodo debeant ab Ordinario Confraternitates etiam aggregatæ Archisodalitiis, quoad earum Statuta, Regulas, Indulgentias, privilegia, & administrationem. *p. 280.*
- De facultatibus Sodalium exponendi in suo Oratorio Sacram Eucharistiam cum licentia Episcopi, non autem Parochi. *p. 312.*
- An Sodales possint habere sepulchra in suis Ecclesiis, & in eis tumulare cadavera. *p. 313.*
- An possint instituere supplicationes cum assistentia Parochi. *p. 315.*
- An retinere Sacram Eucharistiam in suis pariter Ecclesiis. *p. 318. & seq.*
- De facultate quæstuandi per Sodales tam intra, quàm extra Ecclesias Confraternitatum. *p. 320.*
- De loco celebrandi Missas cum eleemosynis per Sodales congestis. *ibid.*
- De Benedictionibus, & distributionibus Candelarum faciendis in Ecclesiis Confraternitatum. *p. 307. & seq.*
- De loco celebrandi Divina Officia per Canonicos. *p. 349. & seq.*
- De tempore celebrandi eadem Divina Officia. *ibid.*
- De tempore recitandi Matutinum in Choro. *p. 353.*
- De tempore; quo Canonici versari debent in Choro, ne tanquam absentes notentur. *p. 354.*
- De Privilegio Temporis, quo per annum Canonicis liceat abesse a Choro. *p. 363.*
- Quando absentia a servitio Chori sit permessa sine Episcopi facultate. *p. 366.*
- De forma procedendi contra Canonicos, qui absuerint ab Ecclesia ultra tres menses. *p. 367. & seq.*
- Tom. III.*

K k

514 INDEX DECRETORUM.

- De facultate Canonicoꝝ remittendi punſta, & condonandæ quotidianas diſtributiones. *T. 3. p. 372. & ſeq.*
- De facultate Epiſcopoꝝ compellendi per multas pecuniaras, aliæque juris remedia, Canonicos non inſervientes Eccleſiæ, nec divinis intervenientes ultra amiſſionem quotidianarum diſtributionum. *p. 374.*
- De rationibus, quibus Canonicis abſentibus aliquando debentur diſtributiones quotidianæ. *p. 375. & ſeq.*
- De lucro proveniente ex punctaturis, utrum tribuendum ſit Canonicis Coadjutoribus, an Coadjutis. *p. 391. & ſeq.*
- De Canonicis, qui vel ſunt Vicarii Generales, vel Examinatores Synodales, vel Inquiſitores Sancti Officii, vel Adminiſtratores Camere Apoſtolicæ, vel Peregrinantes ad loca Sancta, & Religioſa, utrum percipere poſſint fructum præbendarum, & diſtributiones quotidianas. *p. 393. & ſeqq.*
- De Canonicis, qui tempore Divinorum Officiorum Capitulum celebrant, vel Pœnitentiæ Sacramentum adminiſtrant, aut rem Divinam faciunt, utrum & quando percipere valeant diſtributiones quotidianas. *p. 397. & ſeqq.*
- De obligatione Canonicoꝝ cantandi in Choro. *p. 344. & ſeq.*
- De facultate Capitularium ſeſe invicem ſubſtituendi in Choro. *p. 346. & ſeq.*
- De conditionibus requiſitis, ut Capitulares ſeſe invicem ſubſtituere poſſint in Choro. *p. 348.*
- De vacatione a Choro Canonicoꝝ, & Manſionariorum in Collegiata S. Petronii Bononiens. *p. 415.*
- Utrum tribuendæ ſint quotidianæ diſtributiones Canonico Theologo pro tota die, quâ legit, ſi abſit a Choro. *p. 382. & ſeq.*
- Item Canonico ſuſſeſſo ab Epiſcopo in locum Pœnitentiarii ad audiendas confeſſiones ex neceſſitate. *ibid.*
- Inſuper Canonico curam animarum habenti, ſi tempore Divinorum Officiorum munus ſuum exerceat. *p. 383.*
- De facultate Epiſcopoꝝ adhibendi pro ſuo ſervitio etiam duos Beneficiatos Eccleſiæ Cathedralis, & Collegiatæ tempore Divinorum Officiorum. *p. 384. & ſeq.*
- Utrum, & quando diſtributiones quotidianæ dari debeant duobus Canonicis Epiſcopo inſervientibus tempore Divini Officii. *p. 386. & ſeq.*
- De aſſiſtentia Dignitatum, & Canonicoꝝ Epiſcopo Pontificalia obeunti in Cathedrali. *p. 387. & ſeq.*
- De obligatione Canonicoꝝ inſerviendi Epiſcopo in munere Subdiaconi. *ibid.*
- De Canonicis Miniſtris, qui inſervire debent Epiſcopo obeunti Sacras Ordinationes, vel Pontificalia extra Cathedrali. *ibid.*

INDEX DECRETORUM. 515

- Utrum distributiones quotidianæ dari debeant Canonicis assistentibus Episcopo Pontificaliter extra Cathedralē, vel etiam privatim celebranti, vel Diocesim visitanti. *T. 3. p. 389. & seq.*
- Utrum & quando distributiones quotidianæ dari debeant Canonicis a Choro immunibus ratione ætatis, & servitii in Choro præstiti. *p. 391. & seq.*
- Utrum, & quando Coadjuti teneantur Choro inservire absente, vel infirmo Coadjutore pro percipiendis distributionibus quotidianis. *ibid.*
- De Canonicis Regularibus Lateranensibus, an sint capaces Beneficiorum. *p. 139.*
- De restauratione Templorum, utrum pertineat ad Rectores Beneficiorum quâcumque dignitate præditos, etiam si beneficia translata fuerint ad alias Ecclesias. *p. 167.*
- De expensis reparandæ Ecclesiæ aliquo casu dirutæ, in qua sit Capitulum cum jure nominandi Parochum, ad quem illæ pertineant. *p. 169.*
- De Clericis, qui militiæ nomen dederunt, utrum contraxerint irregularitatem. *p. 187. & seq.*
- De facultate Episcoporum cogendi Parochos etiam Regulares, Canonicos, cæterosque Confessarios omnes, & Sacerdotes ad Congregationem Casuum Conscientiæ. *p. 206. & seqq.*
- De obligatione Clericorum vacandi ante Sacram Ordinationem per decem dies exercitiis spiritualibus. *p. 214.*
- De Cadaveribus Defunctorum sepeliendis in Ecclesiis Regularium, utrum prius deferri debeant ad Parochiam. *p. 242. & seq.*
- De Vexillis, & Crucibus, quæ deferri debent in associatione Cadaverum facta per plures Ordines, vel Sodalitates, quamque istæ habere debeant præminentiam. *p. 243. & seq.*
- De Regularibus, utrum cogi possint ad associanda Cadavera in eorum Ecclesiis tumulanda. *p. 249.*
- De Tertiariis, quæ sejunctim vivunt, an decreto S. Pii V. de medio sublata fuerint. *p. 261.*
- De examine, facultatibus, & conditionibus in Regularibus pro tribuendo habitu sui Ordinis mulieribus non collegialiter viventibus. *p. 262. & seq.*
- An Sacerdotes Regulares possint audire confessiones mulierum Tertii Ordinis, nisi ab Ordinario approbentur. *p. 264. & seq.*
- De Tertiariis viventibus in communi extra Claustra. *T. 1. p. 316.*
- De Tertiariis viventibus sejunctim in privatis ædibus. *p. 318.*

516 INDEX DECRETORUM.

- De potestate conferendi tertium Beneficium de jure patronatus supposita collatione duorum Beneficiorum simplicium, absque facultate Sedis Apostolicæ. *T. 3. p. 86.*
- De potestate conferendi tertium Beneficium tenue supposita collatione duorum non simplicium, non sufficientium pro honesta vitæ sustentatione absque facultate Sedis Apostolicæ. *ibid. & seq.*
- De facultate retinendi absque facultate Sedis Apostolicæ secundum Beneficium de jure patronatus, supposita retentione primi, sive liberæ collationis, sive de jure patronatus laicorum sufficientis ad honestam vitæ sustentationem. *ibid.*
- De facultate retinendi tertium, & quartum Beneficium de jure patronatus laicorum absque dispensatione Sedis Apostolicæ suppositis duobus aliis Beneficiis, sive liberæ collationis, sive de jure patronatus laicorum non sufficientibus ad congruam sustentationem. *ibid.*
- De facultate retinendi unum, aut duplex Beneficium simplex simul cum pluribus legatis piis, vel Capellanis de jure patronatus laicorum absque dispensatione Sedis Apostolicæ. *p. 84.*
- De Nepotibus Parochorum, utrum subrogari possint ad Parochiam ab Avunculis liberè dimissam, & admitti ad examen publicum. *p. 88. & seq.*
- De potestate Episcoporum cogendi Parochos, ut tot sibi Sacerdotes adjungant, quot Parochiæ administrationi sunt necessarii. *p. 105.*
- De aris gestatoriis. *T. 1. p. 394.*
- De administratione Sacramenti Pœnitentiæ, & Eucharistiæ in Sacellis domesticis. *p. 396.*
- De Causis Civilibus ad forum Ecclesiasticum quomodolibet pertinentibus in prima instantia in Curia non introducendis. *T. 2. p. 3.*
- De facultate discendi juris Civilis per Clericos sæculares. *p. 53.*
- De sponsalibus dilatis ratione professionis & absentię alterius conjugum. *p. 85.*
- De sponsalibus de futuro per carnalem copulam subsecutam. *p. 87.*
- De validitate sponsalium initorum absente Parocho, & sine uestibus. *p. 89.*
- De Judicibus, Medicis, Professoribus, Servis &c. contrahentibus matrimonia in exteris Civitatibus. *T. 1. p. 381.*
- De publicis pœnitentiis sponsis imponendis, si coirent ante matrimonium de præsentis. *T. 2. p. 97.*
- De sponso stuprante sponsam ante matrimonium de præsentis, utrum possit puniri pœnâ stupratoribus debitâ. *ibid.*

INDEX DECRETORUM. 517

- De matrimonio per verba de præsenti absente Parocho, præsentibus tamen Testibus, & Notario, utrum saltem transeat in sponsalia de futuro. *T. 2. p. 103.*
- De matrimonio eorum, qui domicilium suum minimè relinquentes ex propria civitate se transferunt in aliam, ibique matrimonium ineunt, quin in eo loco quasi domicilium sibi comparaverint. *T. 1. p. 375.*
- De illorum matrimoniis, qui se transferunt in aliam civitatem ad evitandas altercationes cum parentibus. *p. 377.*
- De obligatione sumendi Sacram Eucharistiam in propria Parochia a quolibet Fidei tempore Paschali. *p. 191.*
- De facultate implendi Paschale præceptum in Ecclesiis Regularium pro illis, qui ipsis inserviunt. *T. 2. p. 180.*
- De Ecclesia, & tempore benedicendi, & consecrandi Fontem Baptismalem, & quibus præsentibus. *T. 1. p. 5.*
- De petitionibus, quæ scriptæ competitoribus tradendæ sunt, cum sit examen pro collatione alicujus Ecclesiæ. *p. 67.*
- De collatione Baptismatis infantibus, qui inveniuntur expositi in publicis viis. *p. 77.*
- De Parochia, quam sive foeminæ, sive mares adire debent; ut erudiantur in Doctrina Christiana. *p. 83.*
- De obligatione Clericorum tam minorum, quam majorum Ordinum, qui conducuntur ad officium Ludi Magistri, utrum teneantur, & obligari possint ad erudiendos pueros in Doctrina Christiana. *p. 88.*

F I N I S.

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn

www.libtool.com.cn